

Venemaa ja Austria vahel sõlmitud traktaadid. Kd III, 1808 – 1815 a.

Собрание трактатов и конвенций, заключенных Россией с иностранными державами. Том 3, Трактаты с Австрией : 1808-1815г. = Recueil des Traités et Conventions conclus par la Russie avec les puissances étrangères. Tome 3, Traités avec l'Autriche : 1808-1815.

Venemaa ja Austria vahel sõlmitud traktaadid ja konventsioonid.

((NB.Tõlkimist alustasin 25.03.17.a. Topeltsulgudes on minu märkused või võrdlused. Kursiivi panin ladina tähtedega esitatud sõnad. Igasugused erinevused nimede esitamisel, esinevad peaegu igas artiklis. Tihti on kasutatud samas artiklis kahte nime täheldamise kuju, mis kehtib nii prantsuse, kui ka vene keele kohta. Eesti keeles tuntud nimesid esitasin tuttavaval kujul, vähemtuntuid kas prantsuse või vene keelse eeskuju järgi. Mõnikord jäin jänni ja ei esitanudki eesti keelset kuju, jättes alles prantsuskeelse või venekeelse kuju, kuna eelmainitud keeles kaarte on võimalik leida ja kasutasin siis tavaliselt ka topeltsulge. Osades tekstides on veel saksakeelsed, poolakeelsed jne. nimed. Tekstis on meie, tema, nemad, riikide ja rahvaste nimed jne. esitatud vahest suure, vahest väikese tähega. Türgi valitsejat kutsutakse Imperaatoriks, vene valitsejat Keisriks, kuigi kirjepilt on sama. Kuude nimed on peamiselt tehnilistel põhjustel suure tähega, nagu on prantsuse- ja vene keelsetes tekstides ja et arvutiprogramm ise hoolitseb selle eest. Kuna sündmuste toimumise ajal kasutasid Lääne ja Ida riigid erinevat kalendrit, siis on kuupäevad-kuud antud kahekordselt, vana ja uue kalendri järgi, kuid tuleb tähele panna seda, kus, õieti, mis keeles tekst esitati, leping sõlmiti, kas nt. Viinis või S-Peterburis. Esimesel juhul (nt. prantsuskeelses tekstis) on esimene kuupäev uue kalendri järgi, teine, sulgudes, vana kalendri järgi. S-Peterburis sõlmitud aktidel on venekeelses tekstis esimene kuupäev vana, teine sulgudes uue kalendri järgi, prantsuskeelses tekstis aga vastupidi, vahel ka erinevad aastad, kui sündmus toimus detsembri lõpus. Vahest on mõlemad tekstid kuupäevade esitusvormilt ühesugused. Kogumikus aga on Artiklite pealkirjad antud vene, e. vana kalendri järgi, tekstis aga on, olenevalt lepingust, nii-naa. Paralleelselt esitatud tekstide võrdlus näitab, et venekeelne tekst on esitatud vahel lühendatult või siis on taandread ruumi puudusel ära koondatud, esitades laused ühtlases jadas, tehes vaid hädavajalikke sõnade poolitusi ((302, 137. lk.)). Ühe dokumendi numbri all on mitu akti, milliste vahel pole mingeid märke, kui mitte arvestada kolme tühja rida või siis väikese erinevusega trükikirja. Kommentari ja lepingu teksti vahele ma asetasin kolm täрни. Tihti puudutab kommentaar mitud dokumenti ja seetõttu on mitmed dokumendid just-kui mitu korda käsitletud-esitatud. Näiteks. Alguses on mitme dokumendi pealkirjad järjest ja nende vahel pole mingit teksti. Siis järgneb kommentaar, mis puudutab mõlemaid-mitmeid dokumente ja edasi järgnevad eelviidatud dokumendid, milliste juurde kuuluvad ka vahel eraldi märkused. Kommentaarides on keisrite nimed-titlid vahel rooma numbriga, vahel mitte, sõltuvalt sellest, kas kommenteeriti kohe või hulga aastaid hiljem kui oli tekkinud juba mitmeid samanimelisi valitsejaid. Siin on artiklite lk. veel ligikaudsed ja võivad kujundamisel muutuda. K.L.))

Koostas, Välisministeeriumi tellimusel, F. Martens, Keiserliku S-Peterburi Ülikooli professor.

III köide.

Austriaga sõlmitud traktaadid.

1808 – 1815 a.

v.a. 1876.a.

Eessõna.

Käesolevas köites on trükitud ära kõik rahvusvahelised lepingud ja konventsioonid, mis on sõlmitud Venemaa ja Austriaga vahel ajavahemikul 1808 – 1815 a. Kava järgi, milline sai võetud kogu selle väljaande aluseks, kogu Viini kongressi Akt, koos kõigi lisadega, pidi olema võetud Venemaa ja Austria vahel sõlmitud traktaatide jakku. Selle Akti esitamisel me kasutasime ära Välisministeeriumi poolt välja antud : „Документы для истории дипломатических сношений России съ западными державами европейскими отъ заключения всеобщего мира съ 1814 года до конгресса въ Вероне въ 1822 году». (Спб. 1823). Kuid, seejuures, peame hädavajalikuks lisada, et kõik traktaadid, millised läksid Viini kongressi Aktide koosseisu ja mis olid esitatud mainitud väljakaandes, said võrreldud allikatega, millised asuvad arhiivis. Meie lubasime endale vaid teha lepingupoolsete riikide tiitlite ja volinike ordenite esitamistel märkimisväärseid lühendamisi. Peale selle, mõned Viini kongressi Aktis esitatud lisad, mis olid kogumikus saksakeelsed, on siin toodud ära prantsuskeelsena.

Mõningate traktaatide suhtes, millised eelnesid ajalisel Viini kongressi aktidele, peame vajalikuks märkida, et nende allpool esitatud tekst ei vasta alati täpselt nendes lepingutes olevatele tekstidele, millised on avaldatud teistes tuntud traktaatide kogumikes. Nõnda, nagu liidu-traktaat, mis on sõlmitud 1813.a. Toeplitzis (Nr. 70) on juba avaldatud Neumanni, d'Angebergi ja teiste autorite kogumikes, kuid meie poolt Välisministeeriumi arhiivist leitud ära kirja tekst ei lange täpselt kokku juba tuntud tekstidega. Peale selle, selle olulise traktaadi alljärgnevalt esitatud salajased ja lisa-artiklid (lk.122) esitatakse siin esmakordselt. See-sama märkus puudutab ka 1813.a. Reichenbachi konventsiooni (Nr. 68 ja 69).

Mis aga puudutab alljärgnevatele rahvusvahelistele aktidele eelnevalt esitatud ajaloolist tausta, siis me hellitame end lootusega, et neis sisalduvad samuti väga huvitavad faktid, millised iseloomustavad Venemaa ja Austria vahelisi diplomaatilisi suhteid käesolevas köites vähemalt sama hästi, kui eelmistes kahes kogumiku köites. Arhiivist leitud andmed, millised puudutavad diplomaatilisi läbirääkimisi Austria ja Venemaa õukondade vahel enne 1812.a. sõda ja selle ajal (Nr. 67 ja jne.), siis need on väga huvitavad. Nad väidavad positiivselt, et väga salaja tehtud Venemaa ja Austria vaheline kokkuleppe alusel mitte ainult ei katkenud nende vahelised diplomaatilised suhted, vaid ka Austria liidu-korpuse tegevus, milline oli vürst Schwarzenbergi juhtimise all, mis oli edaspidi paralüeeritud Viinist antud instruksioonidega. Siin esmakordelt avalikustatud salajane relvarahu-konventsioon (Nr. 67) pidi olema uueks tõendiks sellest, et Austria oli vaid asjaolude tõttu sunnitud Venemaa vastu ühinema Napoleoniga. Läbirääkimistes aga, millised eelnesid Poeplitzi liidu-traktaadi lõplikule sõlmimisele, tõuseb täiesti reljeefselt esile märkimisväärne püsivus, millisega Keiser Aleksander I püüdis saavutada enesele seatud eesmärki: sundida Austria avalikult loobuma liidust Napoleon I. Lõpuks, mitte vähem huvitavateks on ka läbirääkimised Viini kongressil Varssavi hertsogkonna suhtes, millise Venemaaga ühendamist nõudis energiliselt Keiser Aleksander I (Nr. 75). Ei saa ka erilise tähelepanuga peatumata jätta krahv Nesselrode jaanuaris 1813.a. Tehtud ettekandel (lk. 214), millises noor riigisekretär väljendus täiesti selles mõttes, nagu M. N. Karamzine oma kuulsas kirjas „Мнения Русскаго гражданина».

Kui ülalpool viidatud, rahvusvaheliste suhete vaatenurgast, üpris huvitavad Venemaa ja Austria suhted praeguse aastasaja alguses, siis äärmiselt iseloomustavaks riigi sisepoliitikale on läbirääkimised, millised viisid lõppude-lõpuks esimese üldise desertööride väljaandmise ülddeklaratsiooni sõlmimisele 1808.a. (Nr. 61.). Võrreldes selle aktiga, milline sõlmiti praegu kartelli konventsioonidega, tõestab, milline suur pööre toimus riikide vaadetes nende kohustusele kaitsta rahvusvahelistes suhetes õigusmõistmise huvisid. Teisest küljest, Aleksander I korraldused 1814 ja 1815 aastatel liiduliste vägede poolt hõivatud Prantsusmaa departemangude suhtes,

kinnitavad täielikult Venemaa poolt 1874 aastal kõigi Euroopa riikidele esitatud (vt. lk. 189) esitatud sõjapidamise reeglite põhjendatust ja humaansust.

Sellised on vähesed märkused, milliseid me pidasime vajalikuks teha meie „Собрания трактатовъ» praegu väljaantava kolmanda köite suhtes. Neljas köide, milline algab Püha Liidu aktiga, milline määratleb peale 1815.a. Põhja Euroopa riikide poliitika üldse ja Venema ja Austria suhtes konkreetsemalt, millisest saab viimane köide, milline on eraldatud Venemaa ja Austria vahel sõlmitud traktaatidele.

F. M.

((Tiitleid netist))

((Katariina II tiitel. „**Katariina Teine**, Venemaa, Moskva, Vladimiri, Novgorodi keisrinna ja isevalitseja, Kaasani, Astrahani, Siberi, Hersoni-Tauria keisrinna, Pihkva valitsejanna ja Smolenski suurvürstinna, Eestimaa, Liivimaa, Karjala, Tveri, Jurgorodi, Permi, Vjatka, Bulgaaria ja teiste vürstinna, Novgorodi alammaade, Tšernigovi, Rjazani, Polotski, Rostovi, Jaroslavli, Belozerski, Udorski, Obdorski, Konda, Vitebski, Mstislavski valitsejanna ja suurvürstinna ja kõigi põhjamaade ja Iveri, Kartalia ja Gruusia keisrite ja Kabardiinimaa, Tšerkessia ja mägivürstide käsutaja ja nende pärilik valitsejanna ning valdaja. Wikist.))

Meie Joseph II, Jumala armust Rooma Keiser, alati lisaks, Saksamaa ja Jerusalemi Kuningas, Ungari, Böömimaa, Dalmaatsia, Kroatia ja Slavoonia Kuningriigi Kaasvalitseja ja Pärija, Austria suurvürst, Bourgogne ja Loriaine ((Бургонский, Лотарингский)) Hertsog, Toscana Suurhertsog, Transilvaania Suurvürst ((Transylvanie, Семиградский)), Milani, Bari j.t. Hertsog, Habsbourgi, Flandria, Tirooli jt. Krahv jne.

((Meie Joseph Teine, Jumala armust Rooma Keiser, Augustilik)) Saksamaa ja Jerusalemi, Ungari, Böömimaa, Dalmaatsia, Kroatia, Slavoonia, Galiucie ja Lodemirie Kuningas; Austria Eks-hertsog, Burgundia ja Lotaringi ((Lorraine)), Stirie, Carinthie, Carniole Hertsog, Toscani Suurhertsog, Transilvaania Suurvürst, Moravie Markkrahv, Brabandi, Limbourgi, Luxembourggi, Gelderni, Würtenbergi, Ülem- ja Alam Sileesia, Milani, Mantou, Parme, Plaisance, Guastalle, Osvecin ja Zator, Calabre, Bari, Mountferat ja Tescheni Hertsog, Svabia, Carlevice vürst, Habsbourgi, Hainaut ja Flandria, Tirooli, Kibourgi, Gorice ja Gradisca Krahv; Püha Rooma Keisririigi, Burgau, Ülem- ja Alam Lusace, Mousson ja Nomeni Markkrahv, Namuri Krahv, Vaudemont provintsi, Blanckenvergi, Zutphaine, Saarverde, Salm, Falckensteini Krahv, Esclavonne ja Maline markkrahvkonna Valitseja.

((1906.a.

„Jumalikkusest lähtuva armulikkusega, Meie NN, Ülevenemaa, Moskva, Kiievi, Vladimiri, Novgorodi Keiser ja Isevalitseja; Kaasani Tsaar, Astrahani Tsaar, Poola Tsaar, Siberi Tsaar, Hersoni-Tauria Tsaar, Gruusia Tsaar; Pihkva Valitseja ja Smolenski, Leedu, Völõnia, Podolski, ja Soome Suurvürst; Eestimaa, Liivimaa, Kuramaa ja Semigali, Samogi, Belostogi, Koreli, Tveri, Jugori, Permi, Vjatka, Bulgaaria ja teiste Vürst; Alam-Novgorodi maade, Tšernigovi; Rjazani, Polotski, Rostovi, Jaroslavi, Beloozjori, Udori, Obrori, Kondiski, Viitebski, Mstislavski Valitseja ja Suurvürst ja kogu põhja maade Valitseja; ja Iveri, Kartalini ja Kabardiini maa ja Armenia oblasti Vürst; Tšerkassi ja Mägi-Vürstide ning teiste pärilusvürstide Valitseja ja Valdaja; Turkmeenia Vürst; Norra Pärija, Scleswig-Holsteini, Stormarni, Ditmarseni ja Oldenburi Hertsog jne jne.))

Kõigekõrgema manifest Jumala armust Meie, Nikolai Teine Kõige Venemaa, Moskva, Kiievi, Vladimiri, Novgorodi Keiser ja Isevalitseja, Kaasani Tsaar, Astrahani Tsaar, Poolamaa Kuningas, Siberi Tsaar, Hersoni ja Tauria Tsaar, Grusiinia Tsaar, Pihkva Valitseja, Smolenski,

Leedu, Volõnia, Podolia ja Soomemaa Suurvürst, Eestimaa, Liivimaa ja Kuramaa, Semgali, Samogiti, Bjelostoki, Kareli, Tveri, Permi, Wjatka, Bulgaria ja Stepimaade Würst, Novgorodi, Tšernigovi, Rjasani, Polotski, Rostovi, Jaroslavi, Bjelooseri, Udora, Obdora, Kondo, Vitebski, Mstislavi ja Kõige Põhjamaa Ülemvalitseja, Armenia, Tsherkaski ja Gorski maade ja vürstide Valitseja, Turkestani Valitseja, Norramaa Aujärjepärija, Schleswig Holsteini Hertsog jne, jne, jne (lisan – täielikus tiitlis oli kokku 54 nimetust) ...

Austria keiser, Ungari apostellik kuningas, Böömimaa, Dalmaatsia, Horvaatia, Sloveenia, Galiitsia, Lodomeeria, Illüüria, Jerusalemma ja teiste alade kuningas, _Austria ertshertsog, Lotringi, Salzburgi, Kärteni, Kraini, ja Bukopvina hertsog, Transilvaania suurvürst, Määrimaa (Moraavia) markkrahv ja markkrahv Istrias, Hobsburgi ja Trioli, Kyburgi, Goritzi ja Grandisca vürstlik krahv, Trento (Triendi) ka Brixeni vürst, Ülem- ja Alam Lusaatia markkrahv ja ja Istrias, Hohenemsi, Feldkirchi, Bregenzi, Sonnebergi ja teiste valduste krahv, Trieste, Cattaro ja Wendisch Marki isand, Serbia Vojevoodkonna ja teiste valduste suurvojevood, Kuldvillaku ordu suverään.)).

Meie, Francois Esimene, Jumala armust Austria Keiser, Jerusalemi, Ungari, Böömima, Kroaatia, Slavoonia, Galicie ja Lodomerie, Austria Erts-hertsog, Lorraine, Würtzburgi ja Franconie Hertsog, Transilvaania Suur-prints; Stirie, Carinthie, Ülem- ja Alam-Sileesia hertsog, comte princier Habsbourg jne. ((1810))

Sisukord. ((Index.))

Nr. 61.

1808.a. 15. (27.) märts. Vastastikune desertööride väljaandmise deklaratsioon. (II.C.3. № 22951). lk. IX.

Nr. 62.

1808.a. 1. (13.) august. Deklaratsioon Austria valitsuse poolt Vene vägedele tarnitud asjade hüvitamisest. lk. 17.

Nr. 63.

1808.a. 7. (19.) märts. Lembergis Austria ja Venemaa vahel sõlmitud loovutamiste ja piiritlemiste akt. (II.C.3. № 24200). lk.21.

Nr.64.

1810.a. 10. märts.Vene meremeeste Austria valdustest läbimarssimist puudutav konventsioon. lk. 28.

Nr. 65.

1810.a. 10. märts. Ülalpool mainitud meremeest hulgast päritud desertööride väljaandmist puudutav konventsioon. lk. 32.

Konventsioon Nr. 64. lk.28.

Konventsioon Nr. 65. lk..32

Nr. 66.

1810.a. 26. mai (7. juuni). Jooksikute väljaandmist puudutav kartellik deklaratsioon. (II.C.3. № 24282). lk. 34.

Nr. 67.

1813.a. 18. (30.) jaanuar. Vene ja Austria vägede vahel sõlmitud relvarahu konventsioon. lk.- 40.

1813.a. 18.(30.) jaanuar. Relvarahu konventsiooni lisa lk. 56.

Nr. 68.

1813.a. 15.(27.) juuni. Reichenbachis Austria, Preisimaa ja Venemaa vahel sõlmitud Liidu-konventsioon.

lk. 58.

Nr. 69.

1813.a. 19. (1. juulil) juunil Reichenbachis sõlmitud eraldi artikkel. lk.58.

Nr. 70.

1813.a. 28. august (9. september). Toeplitzis sõlmitud Liidu-traktaat. lk. 59.

Nr. 71.

1813.a. 21. september (2. oktoober) Töplitzis sõlmitud konventsioon Vene vägedele toiduainete tarnimisest. lk. 66.

Nr. 72.

1813.a. 9. (21.) oktoober. Leipzigis sõlmitud konventsioon Liitlaste poolt vallutatud maade juhtimisest. lk. 71.

Nr. 73.

1814.a. 17. veebruar (1. märts). Chaumontis Austria, Suurbritannia, Preisimaa ja Venemaa vahel sõlmitud kaitse- ja rünnaku liidu traktaat.

lk.75.

Nr. 74.

1814. 19 (31) mai. Nelja riigi ministrite vahelise konverentsi protokoll (II.C.3. № 25,588).
lk. 84.

Nr. 75.

1814.a. 23. september. Viini kongressil asjade ajamise korda määratlev Protokoll.
lk. 85.

Nr. 76.

1815.a. 13. (25.) märts. Viinis sõlmitud Liidu-traktaat puhuks, kui Elbe saarelt Napoleon I
naaseb. lk. 89.

Nr. 77.

1815.a.2. Aprill (22. märts). Viinis Austria, Bavaaria ja Venemaa vahel sõlmitud Sõjaline
konventsioon. lk.96

Nr. 78.

1815.a. 11. (23.) mai. Vene vägedele, mis marsivad Austria valdustest läbi, toidu,
loomasööda ja vooride tarnimise konventsioon. lk. 97.

Lisad.

Nr. Nr. 79 – 96 lk. 103-149.

Viini kongressi akt, milline on allkirjastatud 28. mail (9. juunil) 1815 aastal, koos
lisadega.

I (Nr. 80) .

1815.a. 21. aprill (3. mai). Viinis Venemaa ja Austria vahel sõlmitud Poolat puudutav
traktaat. lk. 149.

II (Nr. 81).

1815.a. 21. aprill (3. mai). Viinis Venemaa ja Preisimaa vahel sõlmitud Poolat puudutav
traktaat. lk. 157.

III (Nr. 82.).

1815.a. 3. mail (21.aprillil). Viinis Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel sõlmitud Kraakovit,
tema piirkonda ja konstitutsiooni puudutav lisa-traktaat. lk.166.

Kraakovi Vabalinna Konstitutsioon.

lk.172

IV (Nr. 83).

1815.a. 6. (18.) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Saksoonia Kuninga vahel sõlmitud Rahu ja sõpruse traktaat.

lk. 176.

V (Nr. 84).

1815.a. 6. (18.) mai. T. M. Saksoonia Kuninga deklaratsioon Schönburgi Ōukonna õiguste kohta.

lk. 183.

VI (Nr. 85).

1815.a. 17. (29.) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Hanovre Kuninga vahel sõlmitud traktaat.

lk.184.

VII (Nr. 86).

1815.a. 20. mai (1. juuni). Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Saxe-Weimari Suurhertsogi vahel sõlmitud traktaat.

lk. 189.

VIII (Nr. 87).

1815.a. 19. (31) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja Nende Hiilguse Nassau vürsti vahel sõlmitud konventsioon.

lk. 191.

IX (Nr. 88).

1815.a. 27. mai (8. juuni). Viinis allkirjastatud Saksamaa Liidu konstitutsiooni akt.

lk. 196.

I.Üldmäärused.

II. Spetsiaalsed määrused.

X.(Nr. 89).

1815.a. 31. (19.) mai. Viinis Tema M. Ülevenemaalise Keisri ja Tema M. Madalmaade Kuninga vahel sõlmitud traktaat.

lk-205.

Lisa 31. (19.) mai 1818.a. traktaadi VIII artiklile.

XI.(Nr. 90).

1815 a. 20. (8.) märts. Riikide deklaratsioon Helveetsia ((Šveitsi)) Liidu asjadest.

lk.210.

XIA (Nr.91).

1815. 27.(15.) mai. Viini Kongressil 8. (20.) mail 1815.a. riikide poolt antud deklaratsiooniga Šveitsi Liidu liitumise akt.

lk.215.

XII (Nr. 92).

1815.a. 29. (17.) märts. Sardiinia kuninga poolt Genfi kantonile maade loovutamise protokoll.

lk.216.

XIII (Nr. 93.).

1815.a. 8. (20.) mai. T. M. Ülevenemaalise Keisri ja T. K. Sardiinia Kuninga vahel Viinis sõlmitud traktaat.

lk.219.

AA. Lisa 8. (20) mai 1815.a. traktaadi IV artiklile.

BB. Lisa 8. (20) mai 1815.a. traktaadi VII artiklile.

XIV.

Tingimused, millised peaksid olema aluseks Genes valduste ühendamisel Tema Sardiinia Kõrguse valdustega.

XV (Nr. 94).

1815.a. 27. jaanuar (8. veebruar). Riikide deklaratsioon neegritega kauplemise lõpetamisest.

lk.226.

XVI (Nr. 95).

Otsus jõgedel vaba laevasõidu kohta.

lk. 229.

A. Artikkel laevasõidust jõgedel, millised läbivad erinevaid riike või on nende piirijõgedeks.

B.Otsused laevasõidust Reinil.

C.Otsused laevasõidust mööda Neckarit, Meini, Mosellet ja Meuse ja l'Escauti ((Шельде, Schelde)).

XVII (Nr. 96.).

1815.a. 7. (19) märts. Diplomaatilisi agente puudutavad otsused.

lk.241.

Nr. 97.

1815.a. 19.(31) mai. Viinis Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel sõlmitud konventsioon, mis puudutab Parma, Plaisance ja Guastalla hertsogkondi.

lk.244.

Nr. 98.

1815.a. 5. (17.) juuni. Viinis sõlmitud vastastikuste desertöörade väljaandmise konventsioon. (II.C.3.№ 25874)

lk. 246.

Nr. 61.

1808.a. 15. (27.) märts. Vastastikune desertöörade väljaandmise deklaratsioon. (II.C.3. № 22951).

((F. Martensi ajaloolist tausta selgitav kommentaar.))

Kui läbirääkimised Venemaa ja Austria vahel, milliste asjaks olid võitlus Napoleon I-ga, pakuvad endast märkimisväärset poliitilist huvi, siis läbirääkimised, millised eelnesid esimese nende riikide vahelise kartelli-konventsiooni ((poliitilise liidu)) sõlmimisele, pakuvad samuti huvi rahvusvaheliste suhete ja õiguse ajaloo seisukohast. 1808.a. sõlmitud kartelli-konventsioon on huvitavaks tõendiks praeguse sajandi alguses valitsevast vaatest kurjategijate väljasaatmise suhtes ja läbirääkimistel, millised viisid selle sõlmimiseni, võib näitlikult tutvuda poliitikaga, millist Euroopa riikide valitsused järgisid selles küsimuses.

See poliitika näib meile olevat ülemineku astmeks kurjategijate väljaandmise küsimuse ajaloos, millises võib märgata kolme perioodi. Esimeses perioodis riigid vähimalt ei tunneta oma koostöö kohustust kurjategijate väljaandmisel, juriidilise korra ülalhoidmisel ka oma enda piiridest väljaspool, et saavutada õigusemõistmise eesmärk. Kurjategija, kes varjas end välisriigi territooriumil, väljaandmise nõue oli selliseks poliitiliseks ja rahvusvaheliseks aktiks, nagu ka igasugune teine pretensioon, millise rahuldumata jätmise oli tavaliselt piisavaks sõja kuulutamise põhjuseks. Eranditult poliitilistest kaalutlustest juhindusid riigid nii kurjategija väljaandmise nõude esitamisel, aga ka sellise nõudmise täitmisest keeldumisel. Seepärast on ekslik otsida kurjategijate väljaandmise algeid vanast ajast, nagu seda teeb Faustin Helie (Traite de l'instruction criminelle liv. II, ch. V). Kuni möödunud sajandi keskpaigani kohtas harva spetsiaalseid rahvusvahelisi kokkuleppeid kurjategijate väljaandmisest. Kuid tavaliselt üldiste liitude- ja sõpruse-traktaatides me leiame otsuseid käsitletava asja suhtes. Nii on Austria-Vene 1746.a. traktaadi 14. artiklis: „Alamatele ja vasallidele mässajatele ei anna kumbki Kõrgem pool varjupaika ega abi või siis ka mingit kaitset.; ja-kui mingid salajased kavatsused ja mahhinatsioonid, milliseid teise kahjuks ka välja mõeldakse, neist kellelegi teatavaks saavad: siis nad peavad koheselt olema ettenähtud viisil ja korras paljastatud ning ühisel koostööl ja püüdel rahustatud ning likvideeritud saama.“ (Vt. käesolev traktaatide kogumik , kd. I, lk. 158). ((Eesti k. tõlkes dok. Nr. 17.Artikkel 14. (umbes) lk. 79. 1746.a.)).

Kuigi selles artiklis ei räägita otse väljaandmisest, kuid on mõistetav „ühine abistamine ja

püüdlus““mäsajate“ jälitamisel võinuks olla aluseks mingi kurjategija üleandmise nõudmisele. Kuid igal juhul see artikkel tunnistab, et esimesel perioodil *poliitiliste* kurjategijate jälitamine rahvusvahelise kokkuleppe alusel, oli riikide peamiseks hooleks.

Teisel perioodil kohtab juba sagedamini spetsiaalseid rahvusvahelisi kurjategijate väljaandmise tehinguid, milliste all mõeldakse tavaliselt siiski eranditult desertööre. Kuid riikide poolset teineteisega koostöö tegemise üldist kohustuse tunnetamist kurjategijate jälitamisel ei väljendu, isegi vastupidiselt, põgenenud kurjategijad leidsid välismaa territooriumil mitte ainult varjupaiga, vaid ka nende valitsused nägid neis isegi riikide poolset soetust. Jooksikud, politseilise riigi seisukohast, vaadeldi kui soovitud rahva juurdekasvu.

Alles käesoleva sajandi ((u. 1830)) kolmekümnendatest aastatest riikide vaated rahvusvahelisele juriidilisele korrale ja nende ülesannetele õigusemõistmise valdkonnas muutuvad oluliselt. Rahvusvaheliste kokkulepete asjaks saavad mitte enam poliitilised kurjategijad, ega ka desertöörid, vaid hoopis isikud, kes on sooritanud kuritegusid, millistel ei ole poliitilist eesmärki ja milliseid karistatakse tsiviliseeritud rahvaste kriminaalseaduste alusel. Sel eesmärgil seatakse sisse riikide vahelised õiged suhted ja karistus-konventsioonid määratlevad üksikasjalikult riikide vastastikuseid õigusi ja kohustusi rahvusvahelise kriminaalõiguse mõistmise sfääris. (vt. Billot, *Traite de l'extradition*. Paris 1874, p. 34 et suiv.).

Pöördudes nüüd täpsemalt 1808.a. karistamise konventsiooni ajaloo poole, me näeme, et sellega kinnitatakse veelgi enam lepinguliste riikide poolset kurjategijate jälitamise ja väljaandmise kohustuse tunnetamisest arusaamise puudumist.

1802. a. krahv Razumovski saatis oma valitsusele Austria soovist sõlmida karistus-konventsiooni jooksus desertööride väljaandmise suhtes. Vene valitsus võtaks viivitamatult selle ettepaneku vastu ja sadaks saadikule instruksioonid ning Viini kabinetile esitatava kava ettepaneku. Sama aasta juunis algasid Viinis ka selles küsimuses tegelikud läbirääkimised. Volinikeks olid: Austria poolelt – viitse-kantsler kr.- Cobenzl, le maitre de l'artillerie kr, Collovrath ja parun Collenbach; Venemaa poolelt saadik kr. Razumovski.

Esimesel konverentsil 14. (26.) juunil oli saadikule tehtud ülesandeks Austria poolne karistamise konventsiooni kava, milline koosneb 13 artiklist. Kr. Razumovski väitis viivitamatult projekti vormi suhtes, et ta jälle uuendab vaidluse alternaadist, milline omal ajal takistas Venemaa ja Austria vahelise liidu-traktaadi sõlmimist. (Vt. Kd. II, dok Nr. 36.). Kui aga 1792.a. sõlmiti alternaadist kinni pidades liidu-leping, siis seda selgitatakse sellega, et Francis II sõlmis selle mitte kui Saksamaa Keiser, vaid kui Rooma Kuningas. Pidades aga silmas seda, et Francis II 1802. a. Veel ei nõustunud tunnistada alternati lepingutes, mis sõlmitud Keiser Aleksander I, kes omalt poolelt, kunagi ei tagane oma õigusest võrdsusele, kr. Razumovski pidas võimatuks esitatud tehingut konventsiooni vormis sõlmida. Seepärast, teisel konverentsil ta esitas Austria volinikule Vene kava, milline oli esitatud deklaratsiooni vormis, lisades kaks manifesti, millised pidid olema avaldatud Austrias ja Venemaal.- On ilmselge, et selle kava koostamisel pidas Vene valitsus silmas 1785.a. (kd. II, dok. Nr. 41.) kommerts-traktaadi vormi.

Austria saadik veendus täielikult saadiku põhjendustes ja nõustus viivitamatult muutma oma kava ja sõnastas selle Vene kava vormis.

Kohe selle järel asusid volinikud õppima tundma mõlemaid esitatud kavasid. Nad veendusid varsti, et kavadel ei ole sisulist erinevust ja nende lauseid on tarvis peamiselt vaid ümber sõnastada. Ainult Austria kava Artikkel VIII suhtes läksid volinike arvamused märkimisväärselt lahku. Selle artikli alusel desertöör, kes sooritas selles riigis ((välisriigis aga ametlikult välja nõudva riigi teenistuses olles. st. justkui sõjaväe kollonnil oleks diplomaatilise esinduse privileeg olla kuulutatud esindatava riigi territooriumil asuvaks. K.L.)) kuriteo, millise poolt teda välja nõutakse, peab olema viivitamatult välja antud, kuigi kuriteo koha kohus (*forum delicti commissi*) ei omanud veel ta kohtu alla andmise ega karistamise võimalust. Sarnasel juhtumil valitsus, milline väljaandmist nõudis, võtab enesele desertööri karistamise kohustuse kuriteo eest, millise ta sooritas selle riigi territooriumil, milline ta välja andis. Vene kavas aga oli sõnastatud vastupidiselt, et eelistatud õigus väljanõutud isiku suhtes peab olema *forum delicti commissi*, s.t. riigil, millise juriidilist korda rikuti. Seepärast võib välja-andmine leida aset vaid kurjategija üle kohalike seaduste rikkumise pärast

karistamise korras. Selle Vene kava mõistlikkust püüdis Razumovski tõestada kõikide põhjendustega, millised rõhutasid riigi äärmist hädavajadust sundida austama selles eksisteerivaid seadusi ja viitasid selliste asjade korra ilmsele kokkusobimatusele, mil välisriik astub riigi asemele, kes oleks olnud kohustatud kuritegu jälitama ja omaks kurjategija karistamise võimalust. Peale selle, ainult kuriteo sooritamise paiga kohtutel on kõik vahendid juurdluse teostamiseks ja kohtu pidamiseks. ((Ega ei saanud aru küll !!!?? K.L.))

Ainiti Austria volinikud ei olnud kuigivõrd veendunud kõigi nende kindlate põhjenduste vettpidavuse suhtes: nad väitsid, et Austria võttis Artikkel VIII esitatud reegli vastu kõigis temaga sõlmitud kartelli konventsioonides, nii nagu näiteks Prantsusmaa ja Bavaariaga. Seda silmas pidades ta ei saa selles punktis taganeda. Kuid nii, nagu kokkuleppivad pooled väljendasid kokkuleppele jõudmise soovi, siis võib arvata, et Artikkel VIII ei saa komistuskiviks ja kartell ((poliitiline liit)) sõlmitakse.

Kuid tegelikult kukkus välja hoopis teisiti. Kolme aasta kestel kartelli deklaratsiooni läbirääkimised seisid täiesti paigal ja alles 1805.a. juunis tõstatab vürst Czartorisky ((Czartorijsky, Чарторыйский)) uuesti selle küsimuse.

21.juuni 1805.a. depešis kr. Razumovskile krahv üllatub miks olid läbirääkimised peatatud ja teeb saadikule ülesandeks viivitamatult astuda selles asjas suhtlema Viini valitsusega ja isegi deklaratsiooni allkirjastama. Ainiti, seejuures krahv Czartorisky saadab saadikule uue kava, millises olid tehtud mõningad muudatused. Nii räägib eelmise kava Artikkel II ainult sõdurite ja sõjaväelaste „kes saavad kindlaksmääratud elatist“, väljaandmisest. See lause muudeti ära, kuna allohvitserid (bas-officiers)((унтеръ-офицеры)) ja kasakad, kes ei saa kindlaksmääratud elatist, ei saa olla välistatud. Edasi, Artikkel VII oli öeldud, et desertöör, kes jõudis astuda riigi teenistusse, millisel tema väljaandmist nõutakse, võib olla sunnitud riiete ja kõikide asjade, millised ta teenistuses sai ja ka kõik teised ülejäänud asjad peavad olema tagastatud, koos desertööriga, armee korpusesse, millisesse ta kuulub. Nüüd tegi Vene valitsus ettepaneku see lause muuta selles mõttes, et desertöör ja asjad peavad olema tagastatud neile isikutele, kes saavad selleks volitatud kompetentse võimu poolt. Peale selle olid muudetud mõned väljendid artiklis, millisega lahendati desertööride võlgade küsimust.

Lõpuks, vürst Czartovsky lisas oma depešile tollase siseministri vürst Kotsubei ((Kotchoubey, Кочубей, Виктор Павлович (1768-1834) vene diplomaat ja riigitegelane. Diplomaatilise teenistust alustas 1784.a., vene missioonil Rootsis, seejärel Londonis (1792-97); peale selle oli välisministeeriumi Kolleegiumi liige, seejärel välisministeeriumi kolleegiumi viitsekantsler. Tutvus juba 1790.a. alguses tulevase keisri Aleksander I. Peale Aleksander I troonile asumist osales „Негласного комитета» töös.((Mitteametlik nõuandev organ, mis oli asutatud Aleksander I juures, et valmistada ette riiklikke reforme. See töötas 1801.a. juunist kuni 1803.a. lõpuni. Sinna kuulusid П.А. Строганов, Н.Н. Новосилбцев, А. Чарторыский, В. П. Кочубей. Selle tegevus kaotas oma tähtsuse kui 1802.a., kui asutati kolleegiumite asemele ministeeriumid. БСЭ 1954 т. 29, стр 350)) ((Kotsubei (Кочубей) oli 1801.a. nimetatud senaatoriks, ja ministeeriumite asutamisel oli nimetatud siseministriks (1802 -1807.a. ja seejärel 1819.a. ning 1823.a.). Nikolai I ajal, 1827.a. Ta nimetati Riiginõukogu ja Ministrite Komitee esimeheks. Töötas erinevates siseasju puudutavates komisjonides, oli kindlalt privileeritud aadlike õiguste kaitsel. Tunnistades sunnismaisust Venemaa piduriks, oli faktiliselt selle kaitsja. БСЭ, 1953, т. 23 стр 175.)), arvamuse 19. aprillist 1805.a., milline pidi olema saadikule kartelli sõlmimisel juhiseks.

See arvamus on, meie silmis, selline huvitav akt, et me lubasime endil see siin peaegu tervikuna esitada.

Vürst Czartorisky pöördus Kotsubei poole küsimusega: „kas selle konventsiooni (kartelli) mõju tuleb laiendada ka igusugusest seisusest ((nt. talupojad)) inimeste üle?“. Sellisele küsimusele anti kirjas vastus järgmiste sõnadega: „Rahuldades seda soovi“, kirjutab Kotsubei, „minul on au Teie Hiilgusele selgitada, et minu arvamuse järgi, kuivõrd kasulik saab Austiale ja Preisimaale olla sõjaväes teenistuses olevate inimeste vastastikuse väljaandmine, sedavõrd ebamugav saab see olema meile igaugusest teisest seisusest inimeste tagastamise suhtes. Austria ja Preisimaa provintsid millised asuvad meie piiride ääres on maksudega enam koormatud kui meie poolt on koormatud

meiega ühendatud Poola piirkonnad, mistõttu Austria ja Preisimaa alamad tulevad meile üpris suurel hulgal üle ja sellest ajast peale kui 1802.a. Järgnes Kõigekõrgem ukaas sellest, et sellised naabervaldustest väljarändajad võivad maade valdajatega sõlmida tingimusi, kasutades muuseas isiklikku vabadust ja ülemineku õigust. See otsus, nii nagu on minule sellest teatanud kohalike ülemuste poolt, on toonud mitte väikese hulga sisserändajaid Leedu ja Minski kubermangu; ja peab olema veelgi suurem edu, sel määral, kui meie valitsuse hoolitsusel maksude mõõdukus nende piiri provintside, et Tema Majesteedi naaberelanikud võiksid teha veel neile ebasoodsaid võrdlusi oma olukorras. Kogu oma austusega, lugedes, et asunike väljaandmise otsus ei saa teha mingit mittekasulikku võrdsust ja et viimastele võib olla ka see kasulik, et nende mõisnikud võiksid vahest olla ohjeldatud oma tegudes nende kaotamise hirmus ja ma mõtleks pigem sobivaks mitte laiendada ümberasujatele meie otsuseid, seda enam, et elanikkonna suurendamine peaks olema veel kaua meie hoole asjaks“.

Sellest huvitavast aktist on näha, et meie valitsus ei leidnud võimalikuks nõustuda rahvusvahelise otsusega anda välja igasugust seisusest inimesi, kuna see oleks elanikkonna kasvule kahjulik, aga „igasugust seisust“ inimeste all mõeldi ainult piirialade „elanikke“. Ei saa mittedõustuda, et see on erakordselt iseloomulik käesoleva sajandi alguse rahvusvahelistele suhetele.

Vürst Czartoruskyl ei olnud Kotsubei arvamuse vastu midagi, ja seepärast, tegi krahv Razumovskile ettepaneku Austria valitsusega läbirääkimisi pidades pidada silmas esitatud kirja.

Saadud instruktsioonidele vastuseks teatas krahv Razumovski valitsusele, et kui 1802.a. katkesid läbirääkimised kartelli deklaratsiooni suhtes, siis seda selgitatakse lihtsalt sellega, et erakordselt olulised poliitilised asjaolud tõmbasid enesele kogu Viini ja S-Peterburi kabinetide tähelepanu. Nüüd ta astus uuesti Austria valitsusega läbirääkimistesse, milline väljendas täielikku valmidust sõlmida deklaratsioon. Venemaa poolt saadetud uue kava sisu suhtes Austria valitsus piirdus seni vaid ainult ühe märkusega. Ta tõestas võimatust anda esitatud deklaratsioonile tagasiulatavat jõudu ja laiendada selle mõju tagasi kuni 1802.a. (Частное письмо гр. Разумовскаго к князю Чарторыйжскому отъ 21-го Августа (2-го сент.) 1805 г.).

Ainiti ka 1805.a. alles taasalustatud läbirääkimised samas jälle katkesid, tänu neile äärmiselt olulistele asjadele, millised tõmbasid enesele Austria ja Vene valitsuse tähelepanu. Maksab vaid meenutada Austria sõda Napoleoni vastu ja läbirääkimisi Cattaro asjas, et teada põhjuseid millised sundisid unustama kavandatud kartelli-deklaratsiooni.

Muide, desertöride väljaandmise küsimus aga ei lakanud tõmbamast enesele mõlemate valitsuste tähelepanu. Nõnda, muuseas, 1806.a. Vene valitsus nõudis Austrialt Poolast Galiitsiasse ülejooksnud desertöride ja jooksikute väljaandmist. Krahv Stadion, 1. septembri noodis pööras kr. Razumovski tähelepanu sellele asjaolule, et senini ei ole kartelli-deklaratsiooni lõplikult allkirjastatud, seepärast, Vene valitsus ei saa nõuda desertöride väljaandmist, kui Viini kabinet hakkab juhinduma Vene desertöride väljaandmise küsimuse arutamisel „üldise õiguse“ põhimõtetest. (Депеша гр. Разумовскаго от 22-го августа (3-го сент.) 1806 г.).

Vaid vürst Kurakinil õnnestus viia soovitava lõpuni nõnda märkimisväärselt venima jäänud asi. Üpris varsti peale ta Viini jõudmist, vürst Boris Aleksandrovits tõstas uuesti kartelli deklaratsiooni küsimuse ja palus valitsuselt luba alustada läbirääkimisi Viini õukonnaga. Ta tõestas, et Vene desertöride arv kasvab iga aastaga ja tema väitel iga kuul kolmsada inimest Vene desertööridest paluvad end võtta Austria sõjaväeteenistusse. Seejuures, vaid neist ülejooksikutest pooled asuvad ka tegelikult teenistusse. Seda asjaolu silmas pidades on ilmselgelt Venemaa huvides sõlmida kartell. Vaatamata aga Venemaa ja Austria vahelistele jahedatele suhetele 1808.a. alguses, vürst Kurakin ikkagi ei kaotanud eesmärgi saavutamise lootust. Poliitilised kaalutlused, mõtles ta, kergendavad ettevõtetud asja täitmist, kuna Viini õukond tunnetab hädavajadust näidata Euroopa ees, et ta on jätkuvalt Venemaaga sõbralikes suhetes. (Депеши кн. Куракина отъ 2-го (14-го) ноября 1807 г. и 14-го (26-го) марта 1808 г.).

Keiser Aleksander I nõustus viivitamatult palutud volituse andmisega, kuid ikkagi kahtles asja edus.

Seejuures, vürst Kurakin ei kaotanud lootust ja peale üpris lühiajalisi läbirääkimisi, 1808.a.

alguses, 13. (25.) märtsil 1808.a. oli kartelli deklaratsioon allkirjastatud ning see pidi jõustuma alates sama aasta 14. (26.) aprillist. Selle eesmärgi saavutamiseks vürst püüdis, eelkõige, veenda Austria valitsust selles, et desertööride väljaandmise konventsioon on eelkõige temale endale eriti kasulik, kuna deserteerumine Austria armeest võtab üha suuremaid ja suuremaid mõõtmeid. Eriti jooksevad Venemaale poolakad, kes, mida kaugemale nad kodumaast satuvad, seda enam nad ilmutavad kalduvust ärajooksmisele. "See argumenteerib", räägib vürst Kurakin, „avaldas oma mõju, kuigi vähem positiivselt on teada, et deserteerumine ei ületa mitte kuidagi 600 inimest kuus: mis on igasuguse riigi kolmesajatuhandelisele armeele vähe“. (Депеша отъ 1-го (13-го) февраля 1808 г.).

Austria volinikud – kr. Stadion ja kindral kr. Bellegarde ((Бельградъ)) – ei kostnud midagi Vene saadiku argumentide vastu ja mõlemad pooled asusid nõu pidama kartelli vormi ning olemuse üle.

Vormi suhtes nõustusid volinikud kohe võtma eeskujuks 1785.a. kommerts-traktaadi kuju. Asudes seejärel Vene 1805.a. kava artiklite sisu kallale, Austria volinikud nõustusid vürst Kurakini ettepanekuga asetada Artikke II algusesse sõnad: „sõjaväelastest igaüks, vähimatki erandit tegemata“ ja lisada allpool sellesse samasse artiklisse, et mitte ainult asjad, rakmed ja hobused, millised tema juures leitakse, peavad olema tagastatud koos temaga, aga ka sellised asjad, millised ta võis oma jooksupanekul kuhugi peita ja ära viia“. Edasi, Artikkel XIII lõpus, millisega keelatakse võõral territooriumil värbamine, sõnad: Tema Majesteedi alama“, olid asendatud sõnadega: „kellegi Vene sõjaväeteenistuses asujast“. Ülejäänud kava artiklid, erandiks IV, ei vajanud mitte-mingit märkimisväärset muutmist.

Kuid see-eest oli Artikkel IV Austria volinike poolt kuulutatud täiesti vastuvõetamatuks. Selle alusel pidi kartell saama tagasiulatuva mõju. Kõik kr. Kurakini selle artikli päästmise püüdlused jäid asjatuks, kuna ekshertsog Charles keeldus otsustavalt selle vastuvõtmisest. Ta tõestas, et tänu pakutud kartelli sõlmimisele jääb Austria armee igal aastal ilma enam kui 4000 rekrutist ja noorsõdurist. Pidades silmas sellist kategoorilist keeldumist, oli vürst Kurakin sunnitud IV artiklist loobumisega nõustuma.

Lõpuks, viimase konverentsi lõpus kr. Stadion tegi ettepaneku määrata tähtaeg sõlmitud kartelli kehtivusajale, pidades silmas seda, et asjaolud võivad muutuda. Vürst Kurakin protesteeris selle ettepaneku vastu, väites, et Venemaa ja Austria peavad alati olema liitlased jne. Austria minister võttis siis oma ettepaneku tagasi ja lepingupooled nõustusid tähtaja lahtiseks jätmisega, jättes kartelli kohustusliku jõu poliitilistest asjaoludest ja Austria ja Venemaa vastastikustest suhetest sõltuvaks.

Sellisel viisil lõppesid läbirääkimised esimese Venemaa ja Austria vahel sõlmitud kartelli deklaratsiooni üle, millised toimusid märkimisväärsete vaheaegadega, kuue aasta kestel. Austria valitsus näitas välja suurt järeleandlikkust, kuid teisest küljest, ei saa märkimata jätta, et vürst Kurakin tegutses samuti üpris oskuslikult ja lepitavalt, loobudes isegi kohalike kohtute eelisõigusest desertööri karistada tema poolt sooritatud kuriteo eest enne, kui järgneb väljaandmine. Lõplikult vastuvõetud lepingu Artikkel VII kinnitab Austria valitsuse vaadet ja on vastand esialgsele Vene kavas esitatule.*)

*)Märkus. Kooskõlas alljärgneva Keiser Aleksander I ja Francis I deklaratsiooniga, kohustusid avaldama 14. (26.) aprillil 1808.a. vastavad ukaasid, millised sisaldavad kartelli lauseid. Mõlemad need ukaasid on trükitud ära Полномъ Собрании Законовъ. Kuid meile näib piisavaks trükkida ära ainult Austria Keisri ukaas.

Deklaratsioon.

T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas ja T. M. Ülevenemaaline Keiser, tunnistades nende vastastikuste kasudega kooskõlas olevaiks, nõustuda täpsetes põhimõtetes ja

eeskirjades, nende vastastikustest armeedest pärit desertööride tagastamise suhtes, nimetasid oma volinikud, kes olid sel eesmärgil valitud ja nimetatud sel eesmärgil ja kes olid varustatud vastavate volitustega, et arutada üksikasjalikult seda küsimust.

Selle tulemusel nimetatud volinikud, peale oma volikirjade vahetamist, nõustusid kartelli lausete suhtes, millised, nagu neile näib, vastab enim nende Valitsejate headele kavatsustele. Selle tulemus (kokkuleppe) on väljendatud ukaasis, milliseid Nende Keiserlikud Majesteetid otsustasid vastastikuselt avalikustada 26. (14.) Aprillil, sel aastal, oma riikides.

Ja selleks, et anda sellele kartelli lepingule mõlemate Keiserlike Õukondade vahelise vastastikuse kokkuleppe vorm, volinikud, neile nende Augustiklike Valitsejate poolt antud võimuga, lubavad ja kohustuvad Nende Keiserlike Majesteetide nimel selles, et nende poolt sõlmitud otsuste sisu saab rangelt ja rikkumatult nii ühe kui teise poole poolt täidetud.

Selle kinnituseks, meie, T. M. Austria Keisri, Ungari ja Böömimaa Kuninga volinikud, allkirjastasime käesoleva deklaratsiooni, millise juurde on lisatud ukaasi tekst, nii, nagu ta on vastu võetud, lisasime sellele oma vapipitsatid ja vahetasime selle samasuguse deklaratsiooniga, lisades ukaasi teksti, milline oli meile üle antud T. H. Vürst Kurakini, T. Keiserliku Ülevenemaalise Majesteedi saadiku poolt, kui Tema Majesteedi volitatu.

See juhtus Viinis, 25. Märtsil 1808.a.

(L.S.)J. Ph. Comte de Stadion. (м.п.) Графъ И. Ф. Стадионъ.

(L.S.) Le Comte de Bellegarde. (м.п.)Графъ Бельгардъ.

Meie, Francis I, Jumala armust Austria Keiser, Jerusalemi, Ungari, Böömimaa, Dalmaatsia, Kroatia, Slavonia, Galicia, ja Lodomerie Kuningas, Austria Ekshertsog, Lorraine, Salzbourgi, Würtzbourgi ja Franconie Hertsogi; Kraakovi Suurhertsog, Transilvaania Suurprints; Stirie, Carinthie ja Carniole Ülem- ja Alam Sileesia Hertsog; Berchtoldsgadeni ja Mergentheim prints, Habsbourgi Krahv-prints, jne. jne.

Mõlemate Keiserlike Kodade vaheline suur sõprus ja nende vastastikune soov kõigi vahenditega edendada Nende Riikide ja vastastikuse teenistuse kasuks, ärgitasid Meid sõlmima Tema Majesteedi Kogu Venemaa Keisriga, meie siira liitlasega desertööride väljaandmise lepingu, et hoida ära ja lõpetada vastastikustest armeedest edasine jooksupanek.

Selleks juhtumiks loodud lausete tulemusel ja et vastastikuselt võetud kohustused jõuaksid Meie alamate teadvusse, Meie otsustasime avalikustada käesoleva Ukaasi, millise erinevad artiklid, millised on esitatud allpool, peavad olema reeglits ning juhiseks.

Artikkel I.

Meie Tsiviil ja Sõjaväe Kuberneridele ja eriti sõjaväe postide, mis on asutatud Meie piiridele, Komendantidel kästakse jälgida range täpsusega selle üle, et mitte ükski Tema Majesteedi Kogu Venemaa Keisri armee desertööridest ei saaks piiri ületada ja et keegi ei saaks anda temale varjupaika või elukohta Meie Keiserrigi piirkondades.

Artikkel II.

Selle tulemusel, igasugust sõjaväeteenistujat, vähimagi erandita, jala- või ratsaväes, Suurtükiväes või vooride juures, või siis mingi teine Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri armee sõjaväeosast, kes läks Meie valdustesse ilma passita või ettenähtud vormis läbipääsuloata, tuleb koheselt arreterida ja tagastada koos relvaga, hobustega, rakmetega ja teiste asjadega, millised tema juures leitakse või millised ta võis oma ärajooksmisel kuhugile ära peita, kuigi sellisest desertöörist ei olnud väljastatud spetsiaalset järelenõudmist; või siis ta jooksis ära teise riigi

vägedest, millistega Me sõlmisime jooksikute vahetamise lepingu, vaatamata sellele kas antud desertöör peab olema tagasi saadetud sellesse armeesse, millisest ta viimati ära jooksis.

Artikkel III.

Aga kui, kõiki ettevaatusabinõusid rakendades õnnestus kellelgi desertööridest jõuda salaja Meie piirkondadesse või petavad Meie Ülemuste järelvalve ära riiete vahetusega või siis võltspasside esitamisega, siis kuigi ta asutas enda kuskile elama, linna või maale, milline asub Meie valdustes, peab olema sellele vaatamata tagasi saadetud ja kohale viidud, kui vaid ära tuntakse või siis nõutakse välja Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri Ülemuste poolt.

Artikkel IV.

Ei kuulu sellisele tagasisaatmisele Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri vägede desertöörid, kes on sündinud Meie piirkondades, kuna mõlemad Riigid leppisid vastastikku kokku, et neist mitte ükski ei ole kohustatud välja andma oma alamaid, kes olles teenistuses teise Riigi vägedes, tulevad tagasi, ärajooksmise teel, nende seadusliku Valitseja valdustesse.

Artikkel V.

Samas Me leppisime kokku Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisriga määratleda iga desertööri ülalpidamiseks, alatest aresti alla võtmisest kuni tema väljaandmiseni, 4 kreutzerit (4 kopikat) päev, peale leiva või 4 kreutzerit (4 kopikat) leiva asemele ja hobusele sööta 6 naela kaera ja 10 naela heina Austria kaalu järgi, või 8 naela kaera ja 13,5 naela heina Vene kaalu järgi päevas, peale vajamineva põhu, ja et maksta elloetletud väljaminekute eest käibel oleva rahaga; loomasööda eest tasuda lähima linna turuhindade järgi, sellest kohast kuni kohani, kus desertöör üle antakse. Sellised kulud arveldada desertööri ja ta hobuse üleandmisel ja nagu desertöör ei saa võtta seaduslikke võlgu, siis nende äramaksmise nõudeid ei saa kunagi esitada.

Artikkel VI.

Peale selle, on mõlematel pooltel määratud maksta autasuks rahaline tasu (Taglia, талья) sellele, kes teatab desertöörist või toob ta kohale, aga nimelt: 12 kuldnat või 7 rubla ja 20 kopikat iga jalamehe ja 18 kuldnat või 10 rubla 80 kopikat hobusega ratsaväelase eest, arvestades kord ja alatiseks, et rubla võrdub saja Austrias käibiva kroitseriga, sellise arvestusega, et ka järelvaldamise ning edasisaatmise (?) kulud on arvestatud mainitud rahasummasse. Peale ülalpidamise kulutuste ja autasu ei tohi esitada mingeid nõudmisi, millisel ettekäändel neid ka ei tehtaks ja kui desertöör oli juba teadmatuses võetud selle Riigi teenistusse, milline pidi ta tagastama, ja ka siis tuleb ainult pidada kinni temale antud varustus, muud asjad aga tuleb tagastada kinnipidamiseta koos desertööriga sellesse korpusesse, millisesse ta kuulus või sellele, kes saadetakse teda vastu võtma Artikkel IX lausete jõul. Kui aga tekib mingi kahtlus mingi asjaolu suhtes, milline on kirjutatud jooksus olija väljanõudmislehele, siis sellisel juhtumil ei saa, viidates sellele, pidada enda juures kinni desertööri, kuid vältides igsugust sõjaväe – või tsiviilvõimude arusaamatust, uurides seda asja seaduslikus korras, saadavad jooksiku koos ta toimikuga ja selle juurdluse koopia saadetakse Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri sõjaväe ülemustele.

Artikkel VII.

Kui desertöör sooritas peale ärajooksmist mingi kuriteo, või osutub kaasosaliseks mingis

pahateos selles kandis, kuhu ta jooksis, siis vaatamata sellele ta antakse välja Riigile millise juurde ta kuulub ja need viimased peale neilt tema üleastumise suhtes tunnistuste võtmist, käseb tema üle kohut mõista ja karistada seadustele vastavalt ja see kohtuotsus tuleb saata sinna, kus kuritegu sooritati.

Artikkel VIII.

Iga rühm, milline on saadetud desertööri jälitama, peab peatuma piiril ja kui desertöör selle ületab, siis jälitajad võivad tema järele saata mitte üla kahe inimese, olles varustanud nad ettenähtud passiga või läbipääsuloaga lähima kohani, kus ilmunud sõjaväe- või tsiviilvõimude juurde, nõuab sõjaväeüksust desertööri jälitamiseks ja kinnipidamiseks, millise nõudmise tuleb täita viivitamatult; kui aga desertöör võetakse kinni näidatud kohas kuhu ta põgenes, teise poole inimestega ja ta ei olnud Meie alamate juurde toodud, siis rahalist preemiat (Taglia) välja ei anta.

Artikkel IX.

Sellise jooksikute väljaandmise juhtumil, Meie vägede Ülem, kes on meie piiripostile lähim, teatab sellest Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri eesmistest postide Ülemat ja määranud kindlaks päevaa ja tunni, mil selline väljaandmine peab järgnema, saadab desertöörid konvoi saatel Meie piirini, milline eraldab kahte Riiki, kuhu saabub samal päeval ja tunnil mainitud Majesteedi sõjaväe komando, et võtta vastu mainitud desertöörid ja võttes nad vastu Meie postide Ülema vastava allkirja vastu, kes annab omalt poolt samuti Vene postide Ülemale kviitungi, et on saanud kätte tasu Artiklitega V ja VI lausetega sätestatud ülalpidamise ja üleandmise kulude eest.

Artikkel X.

Samuti me käsime ohvitseride või teenistujate suhtes, kes on sooritanud mingi kuriteo, tulles üle Meie vägedesse või viibides Meie valdustes, võtta kinni sellise väljanõude esitamisel ja võttes vastu tasu ülalpidamiskulude eest, millisest on räägitud Artikkel V sõdurite suhtes.

Artikkel XI.

Kui keegi Meie armeede ohvitseridest julgeb üle meelitada või värvata kavaluse või vägivallaga, kellegi Venemaa teenistuses asuva isiku, siis teda tuleb karistada kahekuulise arestiga.

Artikkel XII.

Samamoodi iga Ohvitser kes teenib Meie vägedes, kes aitab varjata Vene desertööri või osales ta jooksupanekul või kes saatis ta kaugetesse linnadesse, pannakse kaheks kuuks aresti alla.

Kõik teised, kes osutuvad süüdi olevateks selles samas kuriteos, saavad karistatud, vastavalt seisusele, kas kehalise karistuse või rahatrahviga.

Artikkel XIII.

Kõigil Meie alamatel on keelatud Vene desertööridelt osta riideid, varustust, hobuseid, relvi ja muud. Sarnased asjad, kui varastatud, võetakse ära, kust neid ka ei leitaks ja tagastatakse sellesse polku, millisest desertöör ära jooksis. Mainitud asju ostnu ei saa mingit hüvitust nõuda; kui aga selliseid asju neilt kätte ei saada, siis süüdlane peab need asjad maksumuse järgi käibivas hõberahas kinni maksma ja igal juhul karistatakse peale selle veel käesoleva lause rikkumise eest.

Artikkel. XIV.

Aga kuna Tema Majesteet kogu Venemaa Keiser nõustus Meiega üheaegselt sellise täpselt samasuguse sisuga Ukaasi avaldamisega oma valdustes; siis ka kirjutame ette Meie Tsiviil-kuberneridele ja Sõjaväe Ülematele see käesolev Ukaas avaldada ning riputada üles igal pool kus vajalikuks peetakse, et keegi ei saaks viidata selle mittenägemisele. Samamoodi suvatseme käskida Meie Tsiviil-ülematele ja teistele ametnikele valvata järele selle Ukaasi täpse täitmise üle.

See juhtus Meie trooni linnas Viinis, 26. aprillil Kristuse sünnist 1808.a., Meie Valitsemise seitsmeteistkümnendas aastal.

(L.S.) Francois.

(м.п.) Францъ.

Käesolev Ukaas, milline moodustab eelneva Deklaratsiooni osa, Meie, Tema Keiserliku Kuningliku Apostelliku Majesteedi volinikud, ühtmoodi allkirjastasime ja lisasime sellele oma vapipitsatid.

See juhtus Viinis 24. märtsil 1808.a.

(L.S.) J. Ph. Comte de Stadion.

(м.п.) Графъ И. Ф. Стадионъ.

(L.S.) Le Comte de Bellegarde.

(м.п.) Графъ Бельгардъ.

Nr. 62.

1808.a. 1. (13.) august. Deklaratsioon Austria valitsuse poolt Vene vägedele tarnitud asjade hüvitamisest.

((F.M. Kommentaar.))

Peale Napoleon I poolt 1805.a. sõlmitud rahu, Keiser Francis I, nähtavasti, soovis siiralt hoida rahu ja anda puhkus oma alamatele. Seepärast ta püüdis kõigi vahenditega olla meelejärgi Prantsuse keisrile isegi sellistel juhtudel, kui selle kaudu rikuti tema enda huve. Nii me nägime ülalpool, et asudes Prantsusmaa surve all, ta vaevu ei alustanud vaenulikke tegevusi Venemaa vastu Cattaro asja tõttu.

Venemaa ja Prantsusmaa vahel Tilsiti rahu ja liidu sõlmimine avaldas Viinile sügavat muljet. Nüüd jäi Austria üksi, ilma liitlaseta, mille võimsale abile ta võis loota. Isoleerinud sellisel viisil Austria, Napoleon I nüüd juba ei näinud mingit vajadust suhtuda mingi austusega Habsbourgide Õukonna õigustesse ja seaduslikesse huvidesse. Ta veelgi suurema tagasihoidlikkusega ja omavoliga jätkas oma plaanide Itaalia, Saksamaa ja üldse, kogu Lääne-Euroopa arvelt elluviimist. Vähe sellest, isegi ta kavatsused Ottomani Impeerimi suhtes tõusid üha reljeefsemalt esile ja ähvardasid anda Austria monarhiale surmalööki.

Sellistel asjaoludel Viini kabinet veendus lõpuks võimatuses elada rahus ja sõpruses Napoleon I. 1807. ka 1808.a. kestel Austria valitsus tegusalt tegeles oma armee ümberkorraldamisega ja ertshertsog Charles pühendus sellele kogu oma ammendamatu energiaga. On mõistetav, et see Austria relvastumine ei saanud Venemaa ja Prantsusmaa poolt märkamata jääda. Vene saadikule Viinis oli tehtud ülesandeks väsimatult jälgida selle käiku ja teavitada sellest kõigest Peterburi. Keiser Aleksander I häiris kõvasti see Austria relvastumine ja seda kahel põhjusel: 1). seepärast, et ta ei soovinud uue üleuurpoopalise sõja puhkemist, ja 2) et, ta ei olnud täiesti kindel selles, kelle vastu Austria ikkagi relvastus.

Olles sunnitud Austria enese käitumise tõttu sõlmima Prantsusmaaga rahu, Keiser Aleksander otsustas kindlalt sõda mitte taasalustada. Peale selle, kokkulepe, milline kehtis nende ja

Napoleon I vahel nende poliitiliste kavatsuste suhtes Läänes ja Idas, võinuks Venemaad sundida asuma Prantsusmaa poolele ja Austria vastu. Ainiti vürst Kurakin rahustas oma valitsust, tõestades, et vaatamata Austerlaste Prantslaste vastasele vihale ja sõja võimalusele, ikkagi ei ole see nõnda lähedal. Seejuures, nii Austria Keiser ise, ega ka tema valitsus ei olnud rahva silmis piisavalt austatud ja armastatud, et sundida teda tooma kõiki ohvreid ja loovutusi. (Депеша кн. Куравкина от 15-го (27-го) июня 1808 г.).

Seejuures, ainiti, Kurakin jäi oma arvamuse juurde, et Venemaa ei saa suhtuda ükskõikselt Austria monarhia saatusesse. Euroopa vajab tegelikult rahu ning vaikust, kuid jätkab põdemist, „ja puutumatu Austria on meile kasulikuks ja hädavajalikuks kindluseks. Ta ei saa langeda ilma selleta, et ei suurenda hoomamatutes mõõtmetes raskusi ja ohte, millistesse me ise võime sattuda“. (Письмо Куракина к гр. Румянцеву от 5-го (16-го) июля 1808 г.). Austria sõltumatuse eksisteerimises nägi vürst Kurakin hädavajalikku tingimust kogu Euroopa ja kõikide rahvaste poliitilisele sõltumatusele.

Lähtudes sellest veendumusest pidas Kurakin oma kohuseks välja selgitada selle, kelle vastu olid suunatud Austria relvastumine. See oli veel seetõttu hädavajalik, et 1808.a. asus Venemaa sõjas Türgiga ja Venemaa relvade edud andsid Aleksander I põhjapaneva Keisririigi vaenlase arvelt laiendamise lootuse. Nii nagu Viini kabinet ei saanud sellesse küsimusse ükskõikselt suhtuda, siis olid täiesti loomulikud Venemaa kartused Austria tegelike kavatsuste suhtes.

Kuid Austria valitsus ise kiirustas kõige kategoorilisemal viisil teatama, et tal ei ole vähimatki kavatsust sekkuda Venemaa ja Türgi vastasesse sõtta. Kui aga Austria väed koonduvad Serbia piiride äärde, siis on need ainult sellised väed, millised sealsetes garnisonides alati asuvad. Kui sellega veel ei piirdunud Austria kabienti selgitused. 1808.a. juuli alguses kr. Stadion, Keisri korraldusel, astus Venemaa saadikuga avameelsesse vestlusesse Euroopa olukorrast üldse ja Ottomani Impeeriumist konkreetsemalt. Ta kuulutas, et Austria ei saa enam edaspidi taluda Napoleoni poolset vägivalda ja solvanguid ja seepärast on kokkupõrge Prantsusmaaga üpris tõenäoline ja vältimatu. Kuid seda silmas pidades Viini kabinet soovis edaspidi toetuda Venemaa liidulisele abile, s.t. selle riigi, millisega ta alati asus kõige sõbralikemates suhetes.

Vürst Kurakin kuulas suurima tähelepanuga ära Austria ministri avameelitsemise ja nõustus temaga täielikult, et Venemaa ei saa lubada Austria Monarhia hävitamist. Ainiti Vene valitsus veel ei tea, kui võrd Austria on nõus austama tema huve Idas ja Türgi sõja ajal. Kas Austria nõustus mittetakistama Venemaaga mõnede Türgi piirkondade liitmisega? Krahv Stadion andis vastuse, mis rahuldab täielikult Vene saadikut. Alles siis vürst esitas Stadionile otsese küsimuse: „Te annate minule mõista, krahv, et ei suhtu kadedusega sellesse, et Venemaa laiendaks oma valdused kuni Doonauni?“ - „Ei, mitte vähimaltki“, vastas otsustavalt kr. Stadion „Kuid ma pean Teile tunnistama“ jätkab ta, „et kui mõlemad vürstiriigid (Doonau äärsed) saavad Teile lõplikult loovutatud, siis on meile erakordselt soovitav saada väike ebaoluline osa Valahhiast, millist tavaliselt nimetatakse Väike-Valahhiaks, milline oli meile loovutatud 1718.a. Passarowitzi rahuga. Muideks, me ei esita kunagi selle piirkonna suhtes selliseid pretensioone, millised oleksid sõpruse vastu, milline ühendab meie Valitsejaid ja millised ei põhineks meie vahelisel armastusväärusel kokkuleppel“. Kuid, kui Venemaa, lisas Austria minister, loodab Napoleoni abile, et saavutada oma eesmärki, siis ta arvatavasti eksib. Napoleon peab silmas erandlikult oma enese eesmarke ja isiklikke huvisid. (Депеша Куракина от 2-го (14-го) июля 1808 г.).

Veelgi enam avameelsem oli oma selgitustes kr. Merfeldt, kes oli Austria saadik S-Peterburi õukonna juures. Juulikuu lõpus tuli ta Riigikantsler Rumjantsevi juurde ettepanekuga, et Austria oleks Venemaa ja Portuga peetava sõja lõpetamiseks vahendajaks. Kr. Rumjantsev tänas tehtud ettepaneku eest, kuid märkis, et Napoleon juba nõustus enesele vahendaja rolli võtmisega. Siis Austria saadik lisas, et valitsus ei ole vastu osutama, teataval tingimusel, kaasabi Venemaaga Moldaavia ja Valahhia ühendamisel. Kr. Rumjantsev tegi näo, et ta ei mõista oma vestluskaaslast, kes seepärast, jätkas viivitamatult tõestamist, et S-Peterburi huvides oleks olnud lükta kavatsused Doona vürstiriikide üle ajutiselt edasi ja oodata kuni asjaolud lubavad Venemaal ja Austria omavahel Türgi valdused ära jägada, küsimata selleks nõusolekut mingilt kolmandalt riigilt, aga veel vähem selliselt, kui on kaasaegne võimas Prantsusmaa. Sellele, krahv Rumjantseville

ootamatule ettepanekule ta piirdus märkuse tegemisega, et käesoleval ajal ei ole küsimust kogu Ottomani impeeriumi jagamisest. Kuid kui selline hetk saabub, siis on iseenesest mõistetav, et Austria nõusolek ja koostöö on hädavajalikud. (Депеша гр Румянцева к Куракину 27-го июля 1808 г.).

Ainiti, vaatamata Austria saadiku poolete avalduste tähtsusele, kr. Rumjantsev ei andnud neile erilist tähendust, pidades silmas seda, et ta kr. Merfeldti eriti ei usaldanud ega ka soosinud. Peterburi õukonna juures kr. Merfeldt ei olnud „persona grata“ ((soovitud isik)) ja seepärast, täites Keiser Aleksander I soovi oli juba 1808.a. alguses nimetatud kr. Merfeldti asemele nimetatud prints Schwarzenberg, kuid sellisel tingimusel, et Austria saadik oleks õukonna juures mitte väiksemas aus kui Prantsusmaa saadik Caulaincourt ((Колэнкуръ)). Võttes lõpuks arvesse, et kr. Merfeldt tegi ülalpool esitatud ettepaneku siis, kui ta oli juba tagasi kutsutud ja vahetult enne oma ärasõitu, on selge, miks kr. Rumjantsev ei pööranud sellele erilist tähelepanu.

Hoopis teises valguses paistis kr. Stadioni avaldus. Ta tõestab, et Viini kabinet püüdis kõigi vahenditega saada endale eesseisva Napoleoniga peetava sõja ajaks Venemaa poolehoid. Seda eesmärki silmas pidades oli Austria valmis isegi nõustuma Venemaaga Doonau äärsete vürstiriikide ühendamisega.

Kuid 1808.a. Keiser Aleksander tunnistas võimatuks sõlmida Austriaga uut liitu, kuigi ta oma äraütlemise tagajärjel kaotas õiguse Viini õukonna liidulisele abile mainitud Türgi pirkondade ühendamise küsimuses. Venemaa oli kurnatud ja vajas puhkust ning rahu. Austriaga Liidu otseseks tagajärjeks oleks olnud uus sõda Prantsusmaaga.

Kuid vaatamata ettevaatlikkusele, millisega Vene valitsus pidas olevat kohustatuks tegutsema, pidades silmas Viini Õukonna poolt tehtud ettepanekuid, ta ikkagi ei soovinud vähimaltki jahutada tema suhtes olevaid sõbralikke suhteid. Vastupidi, ta püüdis tõestada oma siirast soovi jääda Viini kabinetiga sõpradeks. Sellest vaatepunktist on alljärgnev deklaratsioon selle parimaks tõestuseks, kuna Vene valitsus ise tõstas Austria intendandi ladude hüvitamise küsimuse asjade suhtes, mis olid neist võetud Vene vägede poolt 1805 ja 1806.a. sõjakäikude ajal. Viini valitsus võttis mõistetavalt selle ettepaneku, mis oli tehtud selles mõttes vürst Kurakini poolt, rahuldusega vastu, ja peale üpris lühiaegseid läbirääkimisi sõlmiti allpool esitatud deklaratsioon.

Lõpuks me lubame omale pöörata tähelepanu ühele asjaolule, milline paistab olema üpris huvitav ja iseloomulik Venemaa valitsuse XIX sajandi alguse poliitikale Rooma-katoliku kiriku asendi küsimuses Venemaal.

Vürst Kurakin teatas Peterburgi, et Viini sõitis arhiepiskop kr. Bernis ((Берни)), kellele tehti ülesandeks olla Vene Õukonna juures paavsti nuntsiuseks ja Venemaa katoliiklaste huvide kaitsjaks. Keiser Aleksander I pidas võimatuks täita kr. Bernise ja Paavsti kuuria soovi. Äraütlemist motiveeritakse kr. Razumovski depeššis Kurakinile järgmistes märkimisväärsetes sõnades.

„Teie Hiilgus, teate“, kirjutab Riigikantsler, „et S-Peterburi õukond püüdis alati kõrvaldada, kui võrd see on võimalik, Paavsti kuuria mõju ja mitte tunnistada rooma-katoliku usutunnistuse muud kõrgemat võimu Venemaal, peale Valitseja võimu. Selle printsipi tõttu olid Tema Hiilguse saadikud siin vastu võetud kui saadikud, ega mitte kui nuntsiused, nii nagu seda tehakse katoliiklikes õukondades. Sellest tuleneb, et kr. Berni palvet ei saa austada, kuna see on vasturääkivuses esitatud printsipiiga“. (Депеша гр. Румянцева от 24-го апреля 1808 г.).

Vürst Aleksander Kurakin, Tema Majesteedi Ülevenemaalise Keisri Esimese klassi Tegev-salanõunik, Tema erakorraline ja täievoliline saadik Tema Keiserliku ja Apostelliku Kuninga Majesteedi juures, Riiginõukogu liige, senaator, kõigi Vene ordude kantsler, Püha Andrei Esmanimetatu, Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri I järgu ordenite jne. kavaler, olles nimetatud volinikuks, et pidada Tema Keiserliku ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi volinikuga läbirääkimisi Keiserliku ja Kuningliku õukonna nõudmiste rahuldamise asjas, mis puudutab proviandi ja saadetiste tarnimist, mis tehtud Vene vägede poolt 1805 ja 1806.a. sõjakäigu ajal,

esitas oma Augustiklikule Valitsejale artiklid, mis tehtud selleks, et kaheteistkümne miljonilise floriini suuruse hüvituse summa tähtajalise maksmise teel asi sõbralikult lõpetada; T. M. Ülevenemaaline Keiser võttis mainitud järgneva sisuga artiklid vastu ja tegi oma volinikule ülesandeks need Tema nimel allkirjastada.

Artikkel I.

T. M. Ülevenemaaline Keiser kohustub tegema korralduse kaheteistkümne miljonilise Viini floriini suuruse summa maksmiseks, mis läheb T. K ja A. Kuninglikule Majesteedile proviandi ja tarnetega varustamise eest, millised tehtud Vene vägedele 1805 ja 1806.a. sõjakäikude ajal, Viinis kaheteistkümnel tähtajal võrdse maksega ja millisest igaüks on üks miljon floriini, makstes panga piletitega. Neist esimene tähtaeg saabub 15. Jaanuaril, tuleval aastal ja järgnevad üksteise järel, ilma vaheaegadeta iga nelja kuu järel, nii, et Vene Õukonna võlg saab täiesti makstud nelja aasta kestel.

Artikkel II.

Nende maksete vahendusel, milline moodustab kokku kaheteistkümne miljoni floriinise summa, Viini kursi järgi, Keiserliku ja Kuningliku Õukonna võla-pretensioon, mis tekkis ülalpool mainitud proviandi ja asjadega varustamisest, saab täielikult ära makstud ja kustutatud: sellel alusel ei saa tulevikus enam keegi esitada mingitel ettekäändel pretensioone ja selle tõttu, on kõik kviitungid ja teised dokumendid, millised olid vormistatud nende nõudmiste tunnistamiseks ja millised asuvad Viini Õukonna käsutuses, antakse kõik üle Vene Komissaridele, kes on nende vastuvõtmiseks nimetatud.

Artikkel III.

Nii nagu Viini Õukond, ülalpool nimetatud kaheteistkümne miljonilise floriini suuruse summa, saab selle aasta jooksul teatud koguse vaske, millise T. M. Ülevenemaaline Keiser kohustub saata Galiitsia piirile, arvestades puuda hinnaks kakskümmend kaks rubla assignaatides, kaasa arvates siia ka veokulud ning tollimaksud, - siis selle vase maksumus arvestatakse maha kaheteistkümne miljonilisest üldsummast, aga sellest ülejäänud summa makstakse kaheteistkümnel tähtajal ja võrdsel maksel iga nelja kuu järel, nii nagu on see otsustatud esimeses artiklis.

Artikkel IV.

Vene rublade Viini pangapiletiteks ümberarvestamisel võetakse arvesse S-Peterburi ja Hamburgi või Amsterdami vahelise vekseli kurssi või siis selle viimase koha ja Viini vahel hetkel, kui kohale toodud vask saadakse kätte Galiitsia piiril. See ülekanne tehakse Viini kahe kaubamaja vandeadvokaadi tõestamisel, kellest üks on valitud Venemaa saadiku poolt.

Selle kinnituseks T. M. Ülevenemaalise Keisri volinik, vahetanud oma volikirjad T. Majesteedi Keiserliku ja Apostelliku Kuninga poolse voliniku volikirjadega, allkirjastas need artiklid, millised olid nende poolt sõnastatud ja Tema Augustikuliku Valitseja poolt vastu võetud ja lisas sellele oma vapipitsati.

Viin, 1 (13) August 1808 a.

(L.S.) Le Prince Alexandre Kourakin.

(м.п.) Князь Александръ Куракинъ.

Selle deklaratsiooni tulemusel, Krahv Jean Philippe de Stadion Thannhausen, Kuldvillaku ordeni, Kuningliku Püha Stefani suure risti kavalier, Kammerhärra, Tegev Salanõunik, T. M.

Austria Keisri Ungari ja Böömima Kuninga Välisminister, kes on volitatud lõpetama läbirääkimisi Tema M. Ülevenemaalise Keisri volinikuga, et rahuldada vastavaid nõudmisi, peale oma volikirjade vahetamist ülalpool mainitud volinikuga, sama-moodi võttis, nii nagu ta võtab selle aktiga, Tema Augustikliku Valitseja nimel, artiklid, mis sõnastatud ja on ülalpool esitatud ja allkirjastas selle vastuvõtmise akti, lisas sellele oma vapipitsati.

Selle deklaratsiooni kaks eksemplari, mis on sõna-sõnalt ühesugused oma artiklitelt ja ülalpool esitatud vastuvõtmise aktiga, olid vahetatud mõlemate Keiserlike Õukondade volinike poolt.

Viin, 13. august 1808 a.

(L.S.) Philippe comte de Stadion. (м.п.) Графъ Филиппъ Стадионъ.

Nr. 63.

1808.a. 7. (19.) märts. Lembergis Austria ja Venemaa vahel sõlmitud loovutamiste ja piiritlemiste akt. (П.С.З. № 24.200).

(F.M. Kommentaar.)

1808 a. teisest poolest sai täiesti selgeks, et Austria ja Prantsusmaa vahelise lahkeli tekkimine on vältimatu. Austria, näis, ei säästnud mingeid vahendeid, et olla valmis uueks võitluseks, milline pidi vapustama selle riigi aluseid. Napoleon I, omalt poolt, hakkas samuti koondama oma vägesid ja väljendus avaliku põlgusega Viini valitsuse suhtes, kahetsedes, et halastas talle 1805.a. Lõpuks, Keiser Francoisi otsustav Napoleoni soovi täitmisest ja tema venna Josephi Hispaania kuningana tunnistamisest äraütlemine täitis kannatustekarika: 1809 a. puhkes uus, Austriale äärmiselt ebaedukas sõda Napoleoniga.

Nende asjaolude ja oma Napoleoniga sõlmitud liidu tõttu, aleksander I pidas oma kohuseks kõige energilisemal viisil hoiatada Viini kabinetti ja pöörata ta tähelepanu kõigile ohtudele, millised ta esile kutsub, kuid ei ole võimeline neid vältima. Keiser tegi oma saadikule ülesandeks mitte varjata Austria valitsuse eest tema kartusi, et Austria relvastumisest saab Napoleonile mugav õigustus selleks, et anda temale uus löök. Ettevaatusest Austria valitsuse ja Napoleoni vastastikustes suhetes, kirjutas Aleksander I 14. augusti 1808 a. reskriptis, võtab vastastikuse usalduse koha; kahtlust kutsub esile kartus, milline juba olles kord tekkinud viib sõjani. Lõpuks tehti saadikule kõige ettevaatlikumal viisil juhtida Viini kabineti tähelepanu sellele, et Tilsiti traktaat võib omada Venemale erilisi kohustusi, milliseid ta peab täitma. Kui Austria ründab Prantsusmaad, siis Venemaa on sunnitud astuma viimase riigi poolele, samas kui Aleksandri sügava veendumuse järgi, seni kuni need Lääne riigid on teine-teise suhtes sõpruses ja rahu, hakkab Venemaa asend olema täiesti tagatud ja ohutu.

Kõige öeldu alusel Aleksander I soovitas tungivalt Viini kabinetil jääda Hispaanias toimuvate sündmuste rahulikuks jälgijaks, kuna alati ta hakkab olema võimeline võtma sellist otsust, milline on tingitud asjaoludest. (Рескрипты от 14-го и 27-го августа 1808 г.).

Neist instruksioonidest vürst Kurakin veendus, et Keiser otsustas täpselt täita Tilsiti traktaadi lauseid ja isegi lõpetada kõik suhted Viini õukonnaga, kui ta ei austaks temale antud nõuandeid. Tõesti, juba augustis 1808 a. sai vürst Kõigekõrgema korralduse nõuda välja oma passid ja lahkuda Viinist viivitamatult peale Austria poolsete sõjategevuste algust.

Sellistel asjaoludel oli vürst Kurakini olukord Viinis erakordselt raskendatud. Ta oli ise viibinud Tilsiti läbirääkimistel ja tundis seal vastuvõetud otsuseid, kuid ikkagi ei saanud loobuda mõttest, et Austria sõltumatus on Venemaale hädavajalik ja seepärast ta ikkagi veel kahtles nende vaheliste, Prantsusmaa Keisri kasuks, suhete katkestamises. Kuid augustilikud reskriptid tegid lõpu kõigile kahtlustele ja saadik võttis enda kohuseks nende täpse täitmise.

Sel eesmärgil luges vürst Kurakin krahv Stadionile ette 14. augusti reskripti, mis ajas Austria

ministri suurde segadusse. Kuid kui saadik andis talle mõista, et Tilsiti traktaadis võivad sisalduda mingid erilised kohustused, siis see vapustas Stadionit nagu välg selgest taevast. "Me alati kartsimine seda" ütles ta kurbusega, „kuid me alati vältisime seda mõtet, kui meile taheti tõestada selle tõenäosust, pidades silmas seda, et Keiser Aleksander ja tema augustiklikud esivanemad olid alati Austria poolel“. Seejuures krahv Stadion kinnitas Austria valitsuse siirast soovi säilitada Prantsusmaaga rahu. Aga kui ta aga relvastus, siis seda vaid enesekaitseks ja et osutada vastupanu igasuguse kallaletungi puhul. Mis aga puudutab Venemaa nõudmist, et Viini Õukond tunnistaks Josephit Hispaania kuningana, siis Austria täidab selle soovi, kui ta ainult jõuab Madriidi. (Депеши Куракина от 6-го (18-го) и 9-го (21-го) сентября 1808 г.).

Viinis valitsev ärritus, muutus veelgi märgatavamaks Erfurti kongressi ajal, millisest Austria mitte mingil viisil osa ei võtnud. Kui saadik selgitas tungivalt, rahu säilitamise nimel, Josephi tunnistamise hädavajadust, siis krahv Stadion, vastupidi, tõestas, et kas Viini Õukond tunnistab uut Hispaania kuningat, või mitte, ikkagi Austria olukord sellest ei parane vähimatki, kuna Prantsusmaa ei lakka selle sõltumatuse ähvardamist, aga Tilsiti traktaat sunnib isegi Venemaad sõdima oma vana liitlase vastu. Kurakin püüdis siis Austria ministrit rahustada väitega, et poliitiline horisont paistab temale liiga tumedates toonides. Kui-aga saadik vihjas Stadionile, et kontinendil on veel alles vaid kolm suurt riiki ja Austria soovib asjatult nende hulgast lahkuda, siis saadik ei suutnud enda emotsioone tagasi hoida ja hüüatas: „Tõsi, kontinendil on jäänud alles vaid kolm suurt riiki, kuid millist rolli sunnitakse Austriale täita? Erfurtis toimub pidulik kokkusaamine ja tema jäetakse välja. Läbirääkimised toimuvad eriti olulistest poliitilistest küsimustest ja ta ei ole väärt nende läbirääkimiste asjast teada sama“. Selle vastu kostis saadik, et krahv unustab aja, mil toimusid kongressi istungid. Austria ise seadis end avalikult Napoleoni suhtes vaenulikesse suhetesse, kes kannatamatult ootab temalt, et ta täidaks tema soovi ja siis ta unustab oma rahulolematuse.

Austria minister ei suutnud kuidagi selle arvamusega nõustuda ja tõestas, et Napoleon järgib süsteemselt oma eesmärgi: alandada ja hävitada Austria. Seepärast, isegi siis, kui Viini õukond, austusest Venemaa vastu, tunnistaks Josephit, ikkagi Napoleon otsiks mingi uue ettekäande, et tüli kiskuda. (Донесение Куракина отъ 26-го сентября (8-го октября) 1808 г.).

Stadionit viimane avaldus andis saadikule lootuse selles, et võib olla Austria nõustub Hispaania küsimuses Napoleonile järgi andma. Seepärast audientsil Francois I juures seadis Kurakin enesele eesmärgiks saada soodne vastus. Austria keiser nõustus, austusest Aleksander I vastu, tõesti tunnistama Josephit Hispaania kuningana juba enne, kui ta jõudis Madriidi. Francois I suhtus suurima austusega Aleksander I vastu, rääkides, et ta ohverdas enda tema eest, selleks, et arvatavasti soovib talle ainult head. „Ta tõestas seda minule“, jätkas Austria keiser, „kõigist asjaoludest tingituna olen ka mina veendunud, et ta ei jäta mind kunagi maha“.

Pidades silmas neid keisri enda avaldusi, pidas vürst Kurakin oma kohuseks teda rahustada nende poolt Joseph Bonaparte suhtes võetud otsustes, tõestades, et kui ta nõustus tunnistama Joachim Murati Neapoli kuningana ((Naples, Неаполитанскимъ), kuigi ta kukutati lähima sugulase poolt troonilt, siis Josephi tunnistamine oleks veelgi vähem pidanuks tekitama probleeme. Selle peale keiser Francois vastas järgmiste märkimisväärsete sõnadega: „Õnnetuseks on hädavajalik, et riigi hüvangu nimel vere hääl vaikiks“. (Донесение отъ 30-го сентября (ст. стилия) 1808 г.).

Sellisel viisil vürst Kurakin oletas, et saavutas soovitud eesmärgi ja kohe järgneb Viini Õukonna poolne Josephi tunnistamine. Ainuti üpris varsti ta oli selles suhtes kõvasti pettunud. Tänu ertshertsog Charles otsustavale mõjule, Francois I ikkagi tunnistas Josephit, kuna ta kahtlustas, et Venemaa tugineb mingitele salajastele kokkulepetele, millised olid Erfurtis sõlmitud.

Seejuures Aleksander I tegi oma esindajale Viinis ülesandeks veenda Austria valitsust, et Erfurti kohtumisel ei olnud midagi tema huvide vastast otsustatud. Keiser oli täiesti veendunud, et Erfurtis oli veelgi paremini tagatud Euroopa rahu säilimine ja selles ta nägi suurt hüve Euroopale, aga eriti Venemaale. Seepärast vürst Kurakinile oli tehtud ülesandeks hajutada kõik Viini õukonna asjatud kartused ja teatada, et Austria valduste puutumatus on uuesti kinnitatud Erfurti kongressil, ega ole rikutud.

Kuid Aleksander I ei olnud üldsegi Austria poliitikaga rahul, keda ta samuti kahtlustas liidus Inglismaa ja Portega Prantsusmaa ja Venemaa vastaseks sõjaks. Kui see on nii, siis Keiser oli

viivitamatult valmis tegutsema Austria vastu. (Рескриптъ отъ 26-го октября 1808 г.).

Kui süveneda vürst Kurakini depeššidesse ja erakirjadesse, siis ei saa jääda jõudmata sellisele järeldusele, et ta isiklikult ei olnud oma valitsuse poliitikaga täielikult nõus. Temale näis, et Napoleon rikkus ise Tilsiti traktaadi otsuseid ja Venemaa huvides ei olnud Austria keisririigi hävitamine või märkimisväärne muutmine. Vaat, miks tema olukord Viinis muutus mitte-eriti mugavaks.

Neid asjaolusid silmaspidades saab selgeks, miks Kurakin nõustus vastu võtma temale pakutud uue saadikukoha Pariisis, kuigi ta oli Viini asunud alles äsja. Pakkudes vürstile seda uut ametiposti, soovis Keiser anda temale uue soosingu tõestuse. Kuid samal ajal oli see uus ümberpaigutamine motiveeritud Aleksander I järgmiste kaalutlustega: „Mina seadsin enesele reegliks“, kirjutab ta 4 (16) oktoobri 1808 a. reskriptis „jälgida selle üle, et keegi minu diplomatilises teenistuses teenija ei oleks liiga kaua ühel samal ametikohal. See kisub ta isamaast lahti, aga ma soovin, et nad elaksid meie kodumaa rüpes“.

Sellisel viisil oli tehtud lõpp Kurakini tegevusele viinis. Kuid veel enne, kui suunduda oma uuele ametipostile, pidas vürst oma kohuseks esitada Keisrile tutvumiseks oma kaalutlused Euroopa ja eriti Austria olukorra üle. Sellest huvitavast aktist on näha, et Kurakin jätkas endiselt Napoleon I poliitika äärmist umbusaldamist ja teatas otse, et kahtleb ta siiruses teha koostööd Venemaa eesmärkide saavutamise huvides, Türgi arvelt. Kui Doonau Vürstiriikide ühendamine mõned kuud tagasi oleks olnud üpris lihtne asi, siis nüüd (oktoobri lõpus), tänu Napoleonile, see paistab olevat äärmiselt raske ning riskantne. Mis aga puudutab Austriat, siis Kuravkin jääb oma arvamuse juurde, et teda ei saa Napoleoni täitmatul auahnusele ohverdada. (Донесение отъ 24 октября (6 ноября) 1808 г.).

See oli viimane paber, milline oli Kurakini poolt Viinist saadetud. 31. oktoobril ta sõitis Pariisi, jättes viini Anstetti, kui asjuri.

Peale vürsti ärasõitu muutusid Austria ja Prantsusmaa vahelised suhted tund-tunnilt pingestatumaks ja verine lahendus oli möödapääsmatu. Viinis sooviti sõda ja valitsus, vaatamata Peterburist saadetud hoiatusele, valmistus eriti aktiivselt sõjategevuste alustamiseks. Keiser Aleksander I ikkagi ei väsinud pööramast oma endisele liitlase tähelepanu kõigile võitluse ohtudele, milliseid ta esile kutsub. Kuid kõik see oli asjatu. Viini kabinet ei varjanud oma siirat soovi, et tagada kas-või Venemaa neutraalseks jäämine, ja seepärast, väljendas Ida küsimuses järelandlikkust. Isegi ertshertsog Charles, kes alati tegutses alati Venemaa poliitika eesmärkide vastu, pidas vajalikuks teatada kr. Tolstoile ((Tolstoy, Толстой)), kes saabus Viini spetsiaalse ülesandega, et las Venemaa võtab Doonau Vürstiriigid ja ümardab oma piirid Lõunas, et ta vaid peale seda pööraks oma mõju ja jõud Euroopa keskele.

Ainiti, mõtet sõjast Napoleoniga ei suutnud Austria valitsus maha matta. Anstetti veenmisele Josephit tunnustada, kr. Stadion hüüatas: „Me töötasime välja süsteemi, millisest me tulevikus kunagi ei loobu. Meie moodustame *rahva*. Me ei too uusi ohvreid. Me ei sekku võõrastesse asjadesse, kuid me tahame eksisteerida meie printsipiide kindluse ja rikkumatuse kaudu“! Kui aga Anstett väitis selle vastu, et Stadion unustab Napoleoni võimsuse, kes võib hävitada Austria, siis Austria ministres vastas täiesti külmavereliselt: „Sellisel juhtumil on Venemaa huvid seotud meie eksistentsiga. Kui meie langeme, ei ole ta ise võimeline püsima jääma“. Lõpuks, ministrile esitatud küsimusele tema Ida poliitika suhtes, ta vastas, et Austria ei saa osavõtmatult vaadata pealt kogu Ottomani impeeriumi jaotamist. (Депеша отъ 11(23) ноября 1808 г.).

Sellistel asjaoludel saabus 1809 aasta ja Viini valitsuse enesekindlus arenes edasi seda enam, mil lähenes suhete lõpliku katkemise hetk. Kui 1809 a. veebruari alguses pidi sõda viivitamatult algama, palus Anstett kr. Stadionilt: kas Austria peab tõesti sõja kuulutama? Stadion vastas: „Mina selgitan Teile kik ära nelja sõnaga. Keiser Napoleon teatas Rumjantsevile ja vürst Kurakinile, et ta on 40 päeva pärast Viinis. Me teeme kõik, mis suudame, et teda takistada“ (Депеша Анштета отъ 2-го (14-го) февраля).

Siis Vene valitsus tegi viimase katse selleks, et hoida ära üleeuroopalise sõja puhkemist: ta palus Viini õukonda teatada temale oma pretensioonid ja viidata nendele garantiidele, milliseid ta tunnustab hädavajalikuks võtta, et säilitada rahu. Ainiti seda viimast sammu ei pärjanud edu, nii

nagu Austria jäi kindlaks selles, et Napoleon ikkagi kunagi ei muuda oma käitumist ja ei loobu oma vallutuslike eesmärkide järgimisest. Siis Anstett oli sunnitud kuulutama, et Austria pooltel sõja kuulutamisel on vahetuks tagajärjeks Venemaaga sõbralike suhete lakkamine. Vürst Stadion väitis sellele vastu, et sellest saab suurim ebaõnn Austriale ja kogu Euroopale. Kuid millised ka ei olnud Vene valitsuse meetmed, tegi Austria korralduse, et piiri äärsed võimud ei osutaks Vene vägedele, millistele tehakse korraldus tungida Austria territooriumile, mingit vastupanu. (Депеша Анштета отъ 29-го марта (11-го апреля 1809 г.).

Sellisel viisil, Aleksander I ei õnnestunud säilitada euroopa rahu ja aprillikuu keskel kuulutas Austria Napoleon I sõja. Nüüd saabus hetk, mil Keiser pidi täitma enesele Tilsitis võetud kohustuse ja kuulutas omalt poolt Austriale sõja.

Anstett sai viivitamatult käsu koos satkonnaga Viinist lahkuda ja veenda Viini venelased Austria territooriumilt lahkuma. Vaid üks saatkonna liikmetest, Ott, raske haiguse tõttu, oli sunnitud Austria pealinna jääma. Lõpuks, Vene vägede korpus hõivas osa Galiitsiast ja välistas sellega, sõjateatri peamise tegevuse areenilt osa Austria vägedest.

On teada, ainiti, et ka 1809 a. ertshertsog Charles märkimisväärne strateegiline tallent, ega ka Austria vägede hämmastav vaprus ei olnud võimeline saavutama võitu Napoleoni üle. Wagrami all toimunud lahingu tulemused võtsid Austrialt edasise vastupanu võimaluse ja 1809.a. Oktoobris allkirjastati Schönbrunnis uus rahutraktaat.

Liiduline abi, millist Venemaa osutas Napoleonile, andis temale õiguse mõningasele hüvitusele ja seepärast, Schönbrunneni lepingu (või Viini) kolmandas artikli järgi loovutab Austria Venemaale osa Galiitsiast.

Kõik need asjaolud, aga eriti viimased, pidid avaldama tugevat mõju Austria ja Venemaa vahelisele vastastikustele suhetele. Esimene riik pidas enesel olevat täielikku õigust näha teises osalt oma lüüasaamise ja raskete rahutingimuste põhjust, millised on talle võitjate poolt ette kirjutatud. Keiser Aleksander I oli õigus öelda, et ta püüdis kõigi vahenditega hoida Austriat tagasi, kelle tähelepanu ta mitmeid kordi suunas ohtudele, millistesse ta ise tormas.

Seejuures ajalooline pärand ja oma enda isiklike huvide õige mõistmine nõudsid endiste Austria ja Venemaa vaheliste sõbralike suhete taastamist. Äärmiselt ebaedukas 1809.a. sõda ja sõlmitud rahu pidid veelgi enam kinnitama Keiser Francois veendumust, et Napoleon I on tema riigi suurim vaenlane. Teisest küljest, märkimisväärne kiirus ja ohjeldamatu jõud, millisega Prantsuse Keiser tekitas Austriale ühe lüüasaamise teise järel, ei saanud Keiser Aleksander I tekitada ohutunnet oma enda Keiserrigi julgeoleku suhtes.

Vaat, miks huvide solidaarsus pidi aitama kaasa uuele lähenemisele ja järkjärgulisele endiste sõbralike suhete uuendamisele.

Selles selles suunas tegi esimese sammu Austria Keiser, kes saatis 1809 a. lõpus Peterburi krahv St. Julieni koos ta omakäeliselt kirjutatud kirjaga, millises väljendatakse Venemaaga endiste sõbralike suhete taastamise soovi. Keiser Aleksander I ei viivitanud krahv Šuvalovi ((Schouvalow, Шувалов)) Viini saatmisega ja vastusega, milline vastas täielikult Francois I poolt väljendatud tunnetele. Vähe sellest: „krahv Šuvalovil kästi jääda Viini ja asuda Venemaa diplomaatilise esindaja kohale, seni kuni määratakse sinna uus saadik.

28. novembri 1809 a. instruksioon, milline anti Keisri poolt krahv Šuvalovile, väärrib erilist tähelepanu, mitte ainult Venemaa suhte Euroopa riikidesse, vaid samuti märkimisväärse ja üksikasjaliku suhete iseloomustuse poolest Aasia riikidesse ning ka Ameerika Ühendriikidesse. Tilsiti rahust algab, Aleksander I sõnade järgi, uus ajajärk, milline muutis täielikult endisi poliitilisi kombinatsioone. Venemaa ja Prantsusmaa vaheline liit pidi sisse seadma uued kõigi Euroopa riikide vaheliste suhete alused. „See kahe nõnda võimsate riikide vaheline liit“, räägitakse reskriptis, „millised asetsevad, nõnda öeldes, kahes Euroopa otsas ja ei oma omavahel mingit kokkupuutepunkti, peab omama, ühiseks hüvanguks, kõige õnnelikemaid tagajärgi. Aga kui see tõde ei ole veel jõudnud üldisesse teadvusse, siis see on seletatav vaid teatud liiki tõrjuvusega, millisega inimesed alati loobuvad pikaajalisest ja vanast rutiinist“. Nüüd aga asetus see Napoleoniga sõprus Aleksander I poliitika aluseks. Sellest vaatepunktist käsitleb ta oma suhteid eranditult kõikide riikidega.

Preisimaa suhtes avaldab Keiser oma arvamust suure kaastundega ja kahetsusega: ta ei saa kaasatundmata jätta oam isiklikule sõbrale ja riigi monarhile, millise geograafiline asend omab Venemaale suurt tähtsust ja ei kadesta seejuures seda haledat seisundit, millises Preisimaa asub.

Visandades seejärel teiste riikide suhtes teostatavat Venemaa poliitikat, läheb Keiser üle oma Austriasse suhtumise määratlemisele. Olles võimetu ära hoidma sõda Prantsusmaaga, jääb temal üle vaid üks – täita kohusetundlikult endale võetud kohustusi. Ainiti, vaatamata tähelepanuta, millist Austria näitas Venemaa sõbralike nõuannete suhtes, Aleksander I jäi kindlalt oma veendumuste juurde, et üldise heaolu nimel ei tohi Austria Keisririiki hävitada, vaid see peab säilitama oma aukoha teiste Euroopa riikide seas. Seepärast ta kostis ise Napoleoni ees Austria kasuks peale viimast õnnetut sõda.

Neil kaalutlustel nõuab Venemaa huvi endiste sõbralike suhate taastamist ja krahv Šuvalovile tehakse ülesandeks püüda kõigi jõududega saavutada see eesmärk. Kuid Keiser ei varjanud oma saadiku eest seda, et eksisteerivad veel üpris märkimisväärsed takistused, milliste eelnev kõrvaldamine on täiesti hädavajalik. Eelkõige võib saada komistuskiiviks Viini lepingu Artikkel III, millise jõul Venemaa loovutab osa Galiitsiast. Keiser soovib ei rohkem, ega vähem, kui selle artikli täpset ja kiireimat täitmist. Mis aga puudutab Türgit, siis krahv Šuvalov oli volitatud teatama, et Venemaa ei soovi miskit enam, kui omada piiri Doonaul. Seepärast Vene relvadega vallutatud provintsid: Moldaavia, Valahhia ja Bessaraabia peavad olema Venemaaga ühendatud.

Lõpuks, Poola suhtes oli krahvile tehtud ülesandeks rahustada Viini õukonda väidetega, et ei Napoleon, ega Keiser Aleksander ei kavatse Poola taastamist selle endistes mõõtmetes.

Sellised olid instruksioonid krahv Šuvalovile, kes viivitamatult, esimestel nõupidamistel krahv Metternichiga, kes asus krahv Stadion asemele, pidi veenduma, et ülalpool loetletud raskused, mõjutavad märkimisväärselt Austria ja Venemaa vahelisi suhteid. Ta kuulis keiser Francois I suust ise kaebust vürst Golitsõni käitumise suhtes, kes oli esialgu nimetatud Galiitsias uue demarkatsioonijoone tõmbamist teostama, kes just-kui tegutses Austria suhtes äärmiselt vaenulikul viisil. Muideks, kui krahv Šuvalov kostis, et vürst ainult täitis temale antud käskke, siis Francois I lõpetas jutuajamise sõnadega: „Nüüd, kui see kõik on lõppenud, on tarvis kõik unustada. Kõik see juhtus asjaolude kokkusattumise jõul“. (Депеша гр. Шувалова отъ 2-го (14-го) марта 1810 г.).

Veelgi enam ühemõtteliselt väljendus Viini kabinet Venemaa sihtide suhtes Ottomani impeeriumi. - Šuvalovi ja Metternichi vahelistes jutuajamistes, väljendus viimane alguses üldistes fraasides Austria ja Venemaa vahelise armastuse ja sõpruse kohta jne. Kuid midagi konkreetsemat ei öelnud. Ainult Serbia suhtes ta märkis, et seni kui Venemaa seda Austria piirkonda endaga ei liida ei ole põhjust sekkuda. Kuid mõned päevad hiljem, Venemaa saadiku ja uue Austria ministri vahel toimus uus vestlus Türgi asjadest, milline võttis teistsuguse pöörde. Krahv Šuvalov kinnitas, et Venemaa soovib endaga ühendada Moldaaviat ja Valahhiat ning tagada Serbia rahva õigused. Vastuseks sellele krahv Metternich kostis, et ta soovitas Serblastel Türgi valitsusega ära leppida. Praegu, aga, saanud teada Keiser Aleksander I otsusest Serbia ja Doonau Vürstiriikide suhtes, krahv Metternich lausus solvumiseta: „Sellisel juhtumil tuleb Teiega võidelda“. Muuseas, ta tegi samal ajal ettepaneku, et Austria vahendaks Venemaa ja Türgi vahel rahu sõlmimiseks, lisades seejuures, et tema arvates igasugune vahendus on edukas vaid siis, kui seda tääkidega toetatakse. Krahv Šuvalov aga ei suutnud mitte kuidagi sellise arvamusega, mis heitis erilist valgust Viini kabineti sõbralikule meelestatusele Venemaa suhtes, nõustuda.

Lõpuks, Poola küsimus jäi samuti pidevaks Viini õukonna hoole asjaks, kes ei saanud kaasa tunda endise Poola kuningriigi taastamisele. Vaat miks krahv Šuvalov ise kahtles temale saadetud 18. veebruari (1. märtsi) 1810.a. depršile lisatud salajase konventsiooni tõetruuduses, milline oli justkui sõlmitud Austria ja Prantsusmaa vahel. Kooskõlas selle konventsiooniga Austria loobus Napoleon I poolt uuesti taastatava Poola kasuks kõigist oma Poola valdustest, saades hüvituseks Erfurti, Bayereuth ja Lusace ning osa Ülem-Austriast, milline oli just äsja loovutatud Viinis sõlmitud rahutraktaadiga.

Kuid igal juhul ei ole vähimatki kahtlust, et 1810 a. alguses olid Austria ja Venemaa vahelised suhted kaugeltki mitte nii sõbralikud, kui enne 1809 a. sõda. Eriti osa Galiitsia

loovutamine, millisega Viini õukond oli sunnitud nõustuma, aitas märkimisväärselt kaasa Venemaa suhtes kartuse ja umbusalduse tekkimisele. Seepärast selle küsimuse Lembergi konventsiooniga lõplikku lahendamist käsitleti S-Peterburis kui esimest sammu Viini kabinetile suure lähenemise teel.

Püha ja lahutamatu Kolmainsuse nimel.

Vahetult, peale Viinis 2 (14) Oktoobri 1809 a. traktaadi sõlmimist, Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser ja Tema Majesteet Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas, olles ärgitatud vastastikusest soovist, võimalikult kiiresti erilise ja lõpliku akti vahendusel täita mainitud traktaadi Artikkel III viienda osa lauseid, nimetasid, aga nimelt: T. M. Ülevenemaaline Keiser Oma Peamise Voliniku Demetrius Doctoroffi ((Дмитрия Докторова)), Tema Armee Kindral-Leitnandi, Püha Aleksander Nevski, Püha Georgi 3. klassi, Püha Vladimiri 2- järgu ja Püha Anna I klassi ordenite kavaleri ja Täievolilise Komissarina oma Riiginõuniku Anstetti, Püha Anna 2 klassi ja püha Vladimiri IV järgu ordeni kavaler; ja T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas täievoliliste Komissarid Henry krahv Bellegarde, oma Tegev-salanõuniku, Kammerhärä, Leopoldi suure risti kavaler ja Maria Theresia Sõjaväe Komodoor, Tema armee Feldmarssal, ratsapolgu valdav, Õukonna Sõjanõukogu Esimees ja Galiitsia täievoliline Komissar ja Chretien krahv Wurmser, oma Tegev-salanõuniku, Kammerhärä, Püha Etiene Kuningliku ordu Komandör, õukonna täievoliline Komissar ja Galiitsia kuberner, kes peale oma volikirjade vahetamist, mis leiti heas ja ettenähtud vormis olevateks ja nende sõbralikus vahetpidamatul konverentsil T. M. Austria Keisri Ungari Ja Böömima Kuninga poolt loovutatavate piirkondade nimetamisel sõlmisid ja sõnastasid järgmised artiklid.

Artikkel I.

T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas enda, oma pärijate ja järeltulijate eest, loovutab ja annab T. M. Ülevenemaalisele Keisrile, Tema Pärijatele ja järeltulijatele igaveseks, koos kõigi oma õigustega, valdustega või Lossi valdadega, kogu Vana Galiitsia osa, milline piirneb joonega, milline alates Venemaa piirist Hnizdziczna (Гнездицны) vastas, kulgeb sellisel viisil kuni selle kohani kus allpool nimetatud kohtade piirid moodustavad piiri mõlemate Keisririikide vahel. Need kohad Venemaa poolelt on: Kobyla ja Berezowica Tarnopoli ringkonnas; Ditkowce, Mszaniec, Herodyszce, Nosowce, Nesterowce, Kokutkowce, Izynowce, Seredynce, Worobiowka ja Cebrow Zolscowi ringkonnas; Dolczowka, Domamorycz, Zaboyki ja Chadaczow Tarnopoli ringkonnas; Denisow, Izkow ja Rosochowice, Siemikowce, Rukowiec, Sosnow, Sokolow või Chatki, Sokolniki, Zlotniki, Korolowka, Laskowki ja Barkanow, Haywaronka, Wiszuiowczyk, Zarwanica, Zabowa, Kuydanow, Bobulince, Bielawince, Petlikowce Brzezanni ringkonnas; Zielona, Dzwinoograd, Podzamczek, Trybuchowice, Ialowice, Duliby, Znibrody ja Beremiany Zalesczyki ringkonnas; ja Strippa (Стринны) jõe suudmest Beremiany lähedal jookseb piirjoon mööda Dnestri voolu mööda endist Venemaa piiri. Austria poolse külje kohad on: Gatowa, Wertelka, Neterpince, Bzowica, Serwiry, Bialkowce, Ostaszowce, Iezierna Zloczowi ringkonnas; Pokropiwna, Kozlow või Lubawniewka, Dmuchowica, Slobodka, Horodyszce, Plitycza, Teofipolka, Sloboda, Uwsie, Malowody, Bialokrynica, Michalowka, Poplawy, Kotuzow, Gnibowody, Moudzielowka ja Kurdwanowka Brzezani ringkonnas; Przewloka, Zurawince, Rukomierz, Nagorzanka, zurawince, Rukomierz, Nagorzanka, Buczac, Zyznomiwerz, Soroki, Leszczana, Rusilow, Skomorochy, Potok, Sokulee ja Hubin Zalesczyki ringkonnas; aga Beremiony vastas Austria piirjoon, mis jookseb mööda Dnestri paremat kallast, joostes piki selle jõe voolu mööda kuni endise piirini. Kui aga igasuguste ootuste vastaselt piir ühes või teises kohas millised ei ole mainitud eeltoodud kirjelduses, kuna nad jäävad kaugemale tahapoole või puutusid kokku selle joonega või samas ka ületasid seda; siis

on enesest mõistetav, et need kohad peavad olema loetud piiriks nõnda nagu nad oleksid ära mainitud.

Artikkel II.

Dnestri saared, millised peavad kuuluma ühele või teisele Riigile, märgitakse ära mööda laevateed, s.t. need saared, mis jäävad laevateest vasakule poolele, hakkavad kuuluma T. M. Ülevenemaalisele Keisrile, aga paremale jäävad saared T. M. Austria Keisrile.

Artikkel III.

Dnestril jääb kehtima endiselt vaba laevatamine, kuid selle kaudu ei tühistata vastastikuseid tollimaksude eeskirju, millised on kehtestatud või millised veel kehtestatakse, kaasa arvatud sadamate kasutamise või laevasõidu ohutuse tagamiseks võetavad lõivud, aga samuti ankrus seismine, milline on vaba nii ühel kui teise kalda lähedal. Mis aga puudutab asutusi, millised puudutavad mõlemate poolte alamate ülekäiku või ülesõitu ühest riigist teise, siis see jääb jõusse ja kehtima, peale ülalpool mainitud juhtude.

Artikkel IV.

Kõrgete lepingupoolte hoolest kõige selle üle, mis võib aidata kaasa piiri sisseseadmisele selle traktaadi alusel loovutatud maadel, et vältida tulevikus igasuguseid vaidlusi Nende ühe või teise poolt alamate heaolu või hoolitsuse pärast, iga mingi Dnepri kaldal, milline on mõlemate Keisririikide piiriks uue piiri määramisel, asuva linna, kindluse, asula või küla elanik omal poolel, kes omab vastaskaldal linnast, kindlusest, asulast või külast sõltuvat omandit, on kohustatud selle müüma etteantud tähtaja jooksul, milline määratakse mõlemate Kõrgete Keiserlike Õukondade poolt ja avalikustatakse vastastikuste valitsuste poolt, selleks, et keegi ei saaks sellest teadmatusega põhjendada, peale mainitud tähtaja möödumist, jõest ülesõitu, et karjatada seal oma karja või harida põldu või teha sealsetel luhtadel heina, mida ta seal varem vabalt teha võis.

Artikkel V.

Kuna osa Tarnopoli ringkonda koos Zloczowi ringkonnaga Zaloscze mõisa poolel, vajab metsa, siis Tarnopoli ringkonna elanikele, aga samuti Zloczowi ja Brzezan loovutatud alade elanikele, siis lubatakse neil osta ehituspuitu ja küttepuid ning neid vedada vabalt Zaloscze sõltuvatest metsadest välja. Selleks antakse Austria ülemuste poolt välja passid, makstes lõive, mis klehtestatud 15 märtsi 1805.a. tariifi järgi. On ise-enesest mõistetav, et ostmine võib olla sooritatud mõisniku tahtel ja kooskõlas laevasõidu ning igaaastase metsaraieeadusi täites.

Artikkel VI.

Loovutatud piirkondade riigivaldade dokumendid, arhiivid, skeemid antakse üle kahe kuu pärast, arvestades selle traktaadi ratifitseerimise päevast.

Artikkel VII.

Kuna kohtukohad, millistest loovutatud maad ja valdused sõltuvad, asuvad väljaspool oma valduste piire, siis kõik hoiule antud summad, mis antud alaealistele või kuuluvad teistele, millistele kohtu keeldu peale ei ole pandud või millised siiski asuvad keelu all, kuid loovutatud ala elaniku

kasuks, ühe sõnaga, kõik need summad, millised tunnistatakse T. M. Ülevenemaalise Keisri uutele alamatele, laekuvad nende kohtute hoiule, millised loovutatuid piirkondades luuakse. Seda sama mõeldakse kõigis aktides, millised seda piirkonda puudutavad, kõigis tsiviil-dokumentides, ühe sõnaga kõigist neist, millistel põhineb omand ja eraisikute õigused. Nad antakse üle originaalidena kus see on võimalik, või siis vastasel juhtumil seaduslikus korras tõestatud väljakirjutustena, mis saadetud lõpuks Valitsuse poolt Liikmele, et need kanda Venemaa Kohtute kantselei raamatutesse.

Artikkel VIII.

Varsti määratakse käesoelva artikli alusel Komissjon, milline moodustatakse ühe ja teise poole piisaval arvul määratud Sõjaväe Kindralstaabi ohvitseridest, et uuest piirist koostada kaart, selle topograafilise kirjelduse koostamiseks, piiripostide paigaldamiseks ning piiri jooksmise nurkade määratlemiseks sellisel viisil, et kunagi ei oleks vahimatki kahtlust, vaidlust ega probleeme; kui piiriposti taastamise juhtumil, kui see hävines mingil viisil, või kui piiri taastamisel leiduvad maade osad, milliste üle toimud vaidlus kohalike või piiri elanike vahel ja kui sel põhjusel oli alustatud kohtuvaidlus, siis vaidlusalused maad jaotatakse pooleks ja üks osa ühendatakse Tema Majesteedi Ülevenemaalise Keisri ja teine pool Tema Majesteedi Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga maadega. Ainuti, sellega ei rikuta vähimaltki protsessivate poolte õigusi, kellele jääb alles asja jätkamise õigus neis samades instantsides, kuhu see oli antud ja see saavutatakse esitatud hagi lahendamise teel ja asja üleviimisel kõrgematesse instantsidesse, millisesse see arvestades kohalikku esimese instantsi asendit see hakkab kuuluma peale uue piiri tõmbamist. Kohtuotsused hakkavad olema vastastikku kohustuslikud mõlematele pooltele, kuigi need olid Vene või Austria Kohtud, sellises kohtuotsuses tehtud piiri Kirjeldus, mis vormistatud ettenähtud viisil vastastikuste eksemplaride kõrvutamisel, allkirjastatakse ühe ja teise poole poolt või äärmisel juhul neist ühe mõlemate Kõrgete Õukondade voliniku poolt ja neid loetakse just-kui need oleks sõna-sõnalt võetud käesolevasse traktaati.

Artikkel IX.

Vastastikune uue piiri kasutusele võtmine leiab aset kohe, kui volinike poolt on selle traktaadi Artikkel VIII lausete jõul see piiride kirjeldus allkirjastatud.

Artikkel X.

Käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjad vahetatakse siinses Lembergis (Leopole) linnas kahekümne kahe päeva pärast või varem, kui see on võimalik.

Selle kinnituseks ülalpool mainitud vaolinikud allkirjastasid selle loovutamise ja piiri määratlemise akti, millisele lisati oma vapipitsatid.

See juhtus Lembergis, 7 (19) märtsil 1810 a.

(L.S.) Demetrius de Doctoroff.	(м.п.) Дмитрий Докторовъ.
(L.S.) D'Anstett.	(м.п.) Анштеть.
(L.S.) Henry Comte de Bellegarde.	(м.п.) Генрихъ Графъ Белльгардъ.
(L.S.) Chretien Comte de Wurmser.	(м.п.) Христианъ Графъ Вурмзеръ.

Nr. 64.

1810.a. 10. märts. Vene meremeeste Austria valdustest läbimarssimist puudutav

konventsioon.

((F.M. Kommentaar.)

1809 a. lõpus otsustas Keiser Aleksander I teatud hüvituse eest loovutada Prantsusmaa valitsusele mõned oma sõjalaevad, millised asusid Aadria ja Vahemerel. Pidades silmas Inglismaa ja Venemaa vahelist sõda, osutus neil laevadel võimatuks ohutult Venemaale sõita, nii nagu Inglismaa laevastik valitses piiramatult kõikidel meredel. Seepärast Venemaa valitsus otsustas müüa need laevad Prantsusmaale, aga nende meeskonnad saata kodumaale mööda maismaad Austria valduste kaudu.

Sama aasta lõpus riiginõunik Ott sai käsu astuda Austria valitsusega läbirääkimistesse Vene meremeeste läbimarssimise suhtes, juhindudes konventsioonist, mis oli sõlmitud 1808 a. jaanuaris täpselt samasuguses asjas. (vt. kd. II dok Nr. Nr 59 ja 60). Vürst Kurakinile oli ülesandeks Otto tegevuse üle kõrgema järelvalve ja juhendamise teostamine.

Austria valitsus ei teinud mingeid probleeme Venemaa soovi täitmisel, ja peale lühiajalisi läbirääkimisi Ott ja Hudelist nõustus järgmistes punktides: 1) 1808 a. konventsioon (kd. II, Nr. 59) pidi olema eeskujuks ja selles tuleb teha vaid sellised muudatused, millised kutsutakse esile aja ja muutunud asjaoludega; 2) konventsioon peab olema allkirjastatud vaid Välisministrite poolt; 3) spetsiaalne 1808 a. (kd. II Nr. 60) kartelli konventsioon tuleb uuendada meremeeste läbimineku ajaks; ja 4) Vene meremehed ei ületa Austria piiri varem, kuni Austria valitsus ei ole Otti teavitanud, et kõik meetmed on võetud kasutusele selleks, et neid läbimineku ajal varustataks toiduainetega.

Tõesti, neil tingimustel oligi uuendatud 1808 a. konventsioon.

Nr. 64.

Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser ja Tema Majesteet Austria Keiser, soovides määratleda vastastikusel kokkuleppel eeskirjad, millised puudutavad Vene merevägede läbimarssimist, millised, naastes Itaaliast Venemaale, pidid minema läbi Austria valduste, otsustasid sõlmida selleks puhuks konventsiooni ja selleks nimetasid oma volinikeks, aga nimelt: T. M. Ülevenemaaline Keiser – krahv Šuvalovi, Venemaa Keiserlike vägede Kindralleitnandi, oma Kindral-adjudandi, Püha Vladimiri Suure risti II järgu, Püha Anna Suure risti, Püha Georgi 4-järgu ordenite kavaleri, Püha Jeani Jerusalemi ordu kommandoor ja Preisimaa Punase Kotka Suure risti ordeni kavaler.

T. M. Austria Keiser, Apostellik Kuningas – krahv Metternichi Winnebourg-Ochsenhauseni, Kuldvillaku ordeni, Püha Etienne Suur eristi ja Püha Jean Jerusalemi Ordu kavaler, Kammerhärri, T. M. Keiser. Kun. Apostelliku Majesteedi Tegev-salanõuniku, oma Riigiministri ja Välisministri, kes peale oma volikirjade vahetust, leppisid kokku järgmistes artiklites:

Artikkel I.

Mitte hiljem, kui kaheksa päeva pärast enne Vene Merevägede Austria territooriumile astumist nende Ülemjuhataja teavitab sellest Austria Sõjavägede Ülemale von Cillyle, nimetades esimese kolonni täpse saabumise aja.

Artikkel II.

Kolonni marssimise kuupäev, kiirus ja kord määratletakse tabelis või teekonnalehel, milline on lisatud käesoleva konventsiooni juurde, lugedes seda selle osaks, just-kui see oleks sinna sõnasõnalt sisse võetud.

Mainitud teekonnalehel peatuspaikadele või ööbimiskohtadele viitamine, on peamiselt maršruudi määratlemiseks ja sellest ei pea rangelt kinni pidama, et Saatekomissarid ei saaks määrata teisi vägede peatuskohti, tabelis näidatute asemel, ega teist kohta teel, milline asjaolude tõttu tuli teha; ainiti puleb püüda seda, et ööbimiskohad oleksid alati ühes ja samas kohas.

Artikkel III.

Peale Austria Kindralstaabi ohvitseri ja teede Tsiivil-komissari, kes on määratud iga kolonni juurde, hakab Vene Ülemjuhataja juures asuma sõjaväe Vanemohvitser, aga samuti Tsiivil-Ülemkomissar, kellele on tehtud ülesandeks, vastavalt nende kompetentsile, kõik mis puutub juhtimisse kogu marsi kestel.

Artikkel IV.

Hädavajalik leib tuakse Austria administratsiooni korraldusel igasse peatuskohta. Vastavalt Austria toiduainete valmistamise reeglitele, peab iga leib kaaluma kolm pool naela ja iga Vene sõduri kohta arvestatakse kaks naela leiba päevas.

Iga ülalpool mainitud kaalus leiva kolme poole naela eest makstakse Austrias eneses kaksikümmend kaheksa kreutzerit, kaksikümmend kuus kreutzerit Ungaris ja kaksikümmend neli kreutzerit Galiitsias, milline tasutakse neis peatuspaikades kus see leib välja antakse, nii nagu sellest allpool kirjutatakse.

Mis aga puudutab toiduaineid nagu köökidele ettenähtud loomaliha, jahu, tangud, oder, hirss ja kuivatatud juurviljad, samuti ka sool, siis sõjaväelased hakkavad neid ostma ise sularaha eest, või siis Vene komandörid korraldavad nende ostu ning sõduritele jaotamise.

Austria võimud võtavad selles suhtes hädavajalikud meetmed selleks, et erinevad peatuspaigad oleksid ülalpool mainitud tarbeasjadega küllaldaselt varustatud, samuti, et oleks piisavalt viina ja veini, kuivõrd seda suudetakse tuua ja Austria komissarid, juhtumil, kui ühes või teises kohas viina ei jätkunud, hoolitsevad selle eest, et Vene vägede ülematele antaks pool naela liha inimese kohta, lisaks tavalise sõduri portsule, et hüvitada viina puudumist.

Teede komissarid ei tohi lubada, et toiduaineid müüdaks vastavates kohtades kehtivatest hindadest kallimalt ja nad teavitavad Vene vägedele mainitud hinnad.

Ohvitseride toitlustamine toimub nende endi arvelt võõrastemajades ja trahterites, kui nad ei jõua vabatahtlikule kokkuleppele korterite, millistesse nad paigutatakse, peremeestega ühise laua taha istumise suhtes. Austria komissarid hakkavad jälgima selle üle, et ohvitserid hobuste sööt oleks hangitud kindlaksmääratud hindadest kinnipidades, samuti nagu ka kõik muu nende pidamiseks vajalik.

Artikkel V.

Asjad, milliste tarnimine tehaks kohalike elanike ülesandeks on järgmised: õled sõdurite asemeteks, küttepuud köökidele ja öömajade kütmiseks, see ja teine koso peremeestega, kelle juures sõdur majutatakse, nagu ka valgustus. Öömaja ja mainitud varustamise eest makstakse iga sõduri pealt neli kreutzerit. Mis aga puudutab ohvitseri, siis korteri eest tasumisest arvestatakse hoone tubade arvu järgi, nõnda, et iga köetav ruumi eest tasutakse üks floriin ja pool, kui tuba ei ole köetav.

Artikkel VI.

Vene vägede ülemad annavad ranged käsud, et sõdurid ei nõuaks oma peremehelt midagi

peale selle, mis on mainitud eelnenud artiklis ja nad peavad jälgima hea korra ja distlipliini hoidmise eest, kokkuleppel selles suhtes Austria komissaridega.

Artikke VII.

Vägedele hädavajalikud veovahendid saadetakse Vene vägede komandöridele tsiviilkomissaride poolt peatuspaikadesse saabumise ajaks. Selle artikliga ettenähtud teenuse eest hüvitatakse ühe floriiniga hobuse iga läbitud saksa miili kohta, seni kuni väed asuvad Styries; Ungaris ja Galiitsias, kus hobuste arv peab olema kahekordne, makstakse iga hobuse kohta kolmkümmend kroitzerit.

Iga kolonni peatuspaika jõudmisel, sellele antud hobused aj vankrid peavad olema Vene väeülemate poolt üle antud Austria rännaku komissaridele.

Artikkel VIII.

Kui Vene vägede komandör saab käsu vähendada äärmise hädavajaduseni vähendada kohalike poolt antud veovahendeid, siis sellisel juhtumil Austria komissarid peavad olema sellest õigeaegselt teavitatud, et hoida ära igasuguseid väljaminekuid, millised vastasel juhul võinuks tekkida kohalikel elanikel. Samamoodi peab toimima ka sel juhul, kui on vajalik ööbimispaikade ja vägedele vajalike varude tarnimise vähendamine.

Artikkel IX.

Leiva, korteri ja veovahendite kasutamise eest vormistatakse arved igas peatuspaigas polkude komandöride ja rännaku komissaride vahel ja nende eest peavad täpselt tasuma mainitud komandörid.

Artikkel X.

Vene sõdurid, kes haiguse tõttu ei suuda rännakut jätkata, kolonni komandöri tõendi alusel, võetakse Austria sõjaväehospitalidesse, arvestades kaks floriini kaksikümmend kroitzerit mainitud kohtades ööpäevase ülalpidamise eest. Tervenened saadetakse sõjaväe transpordiga Lembergi kaudu Brody ja antakse üle lähima Vene väeosa komandöridele.

Tervenened hakkavad saama päevas inimese kohta kaks naela leiba ja samasuguse koguse soola, nagu seda antakse Austria sõdurile; peale selle nad hakkavad saama kaheksa kreutzerit poole naela kuivatatud juurviljade ning kaheksa kreutzerit poole-pindi viina jaoks, kokku kaksikümmend üks kreutzerit, sõltumatult sellest antakse talle veel neli kreutzerit päevas, et tasuda korteri peremehele, kelle juures ta ööbib, asjade eest, millised on mainitud käesoleva konventsiooni Artikkel V lausetes ja mainitud korteriperemeestelt ei tohi nad midagi rohkem nõuda. Arved esitatakse ja tasutakse Viinis T. M. Ülevenemaalise Keisri Riiginõuniku, kr. Otto, poolt ja sel eesmärgil antakse temale üle kõik siia puutuvad tõendavad dokumendid.

Artikkel XI.

Vägede kolonnid, nagu ka nende voor ja pagaz ei allutata mitte mingile tollikontrollile ega mingitele sisseveo tollidele, kui ainult iga nende komandör tõestab ausõnaga, et asjad ja kaubad, millised kuuluvad tollimaksu alla ja võivad asuda vägede juures, on ettenähtud nende isiklikuks tarbeks ja sellest ei müüda midagi Austria alamatele ega levitata mingil moel Austria valduste piires.

Artikkel XII.

Vene vägede läbimarssimise ajaks sõlmitakse ajutine vastastikune desertööride väljaandmise kartell. See kartell, mis on eraldi allkirjastatud ühe ja teise voliniku poolt, asub selle akti lisas, milline moodustab selle konventsiooni osa, just-nagu see oleks sellesse sõna-sõnalt võetud.

Artikkel XIII.

Vene valitsus kohustub Austria sõjaväe ohvitseridele ja samuti tsiviil-komissaridele, kes asuvad kolonnide komandöride ja Ülemjuhataja juures, saada samasugust ülalpidamist toidulaua katmiseks ja sõiduvahendi kasutamiseks, millist nad saanuks, täites ülesannet, milline puutuks vahetult nende teenistusse Austria Keisri juures. See hüvitus makstakse neile välja vastava kolonni ülema poolt kogu selle aja eest, mil nad seda kolonni saatsid ning ka aja eest, mil nad liiguvad oma teenistuskohata, arvestades viimast neli miili päevas.

Selle tunnistuseks vormistatakse kaks käesoleva akti eksemplari ja kumbki neist allkirjastatakse selle ja teise voliniku poolt, kes samal ajal selgitasid, et Vene vägede ülemad täidavad endale võetud kohustused samasuguse täpsusega kui Austria võimud seda omalt poolt osutavad kõiges selles, mis neisse puutub.

See juhtus Viinis 10. märtsil 1810 a.

(L.S.) Le Comte de Schouvaloff.

(м.п.)Графъ Шуваловъ.

(L.S.) Le Comte de Metternich-Winnebourg. (м.п.) Графъ Меттернихъ-Виннебургъ.

Nr. 65.

1810.a. 10. märts. Ülalpool mainitud meremeest hulgast päritud desertööride väljaandmist puudutav konventsioon.

Selleks, et kergendada kõikide viisidega Vene vägede rännakut, kes käesoleval ajal peavad jõudma oma piiridesse, ületades Tema Majesteedi Austria Keisri valdused ja et hoida ära igsugused arusaamatused ja igasugune põhjus vaidlusteks, millised ei oleks kooskõlas sõbralike suhetega, millised eksisteerivad kahe Keiserliku Õukonna vahel, järgnes järgmistest artiklitest koosnev kokkulepe:

I.

Iga desertöör, kes Vene Keiserlike vägede Austria Monarhia valdustest läbimarssimisel jookseb oma lippude alt ära, võetakse kinni kohe kui ta ära tuntakse, ootamata ära tema väljanõudmist.

Samamoodi peetakse kinni ta relv, ta rivihoobune, vanker ja mundri juurde kuuluvad asjad ning üldse kõik, mis ta omale oli võtnud. Austria sõjaväe- ja tsiviilvõimud, kellele tehakse ülesandeks sarnaste inimeste kinnivõtmine, peavad nad võtma valve alla ja toimetama viivitamatult lähimasse Vene Keiserlike vägede diviisi või korpusse.

II.

Vene Keiserlikud väed on samamoodi kohustatud, omalt poolt, teatama ja toimetama kohale neile lähimatesse Austria tsiviil- ja sõjaväevõimudele Austria Keiserlike vägede desertööre, kes avastatakse mingis sõjaväekolonnis. Samamoodi nad teatavad ja annavad välja igasuguse austria alama, kes ilma oma valitsuse eelneva loata võttis omale kohustuseks järgida mainitud kolonne.

III.

Vastastikuselt keelatakse ära, rangeima karistuse ähvardusel, Peastaabi ohvitseridel, aga ka teistel võtta teadlikult vastu sarnaseid desertööre.

IV.

Iga Austria või Vene ohvitser ja iga selle või teise Keisririigi alam, kes tabatakse sarnaste desertööride varjamiselt või siis, kes kergendasid või soodustasid mingil moel neil deserteeruda, allutatakse rangele juurdlusele ja nende suhtes rakendatakse näidis-karistamist.

V.

Desertööride hulgast, kelle arreteerimine ja tagasisaatmine vägede juurde kirjutatakse ette selle kartelli Artikkel I, välistatakse formaalselt need, kes tunnistatakse Austria alamateks või kes on sündinud Austria provintssides; kuid ka sellel viimasel juhtumil relvastus, rivi-hobused ja varustuse esemed, mis võetakse ära mainitult desertööridelt, tagastatakse Vene korpuse ülematele.

VI.

Külaelanikud ja teised tsiviil-isikud, kes esitavad Vene desertööri, saavad iga desertööri eest autasuks kakskümmend neli floriini Viini kursi järgi, milline summa makstakse välja üleandmise hetkel; samasugune autasu määratakse ka iga Austria desertööri väljaandmise eest; toitmise ja kohaletoimetamise kulud on arvestatud mainitud preemia sisse.

Kui desertööril oli arreteerimise hetkel hobune, siis selle ülalpidamise eest antakse hüvitus spetsiaalselt kehtestatud hinna järgi.

VII.

Mis aga puudutab desertööre, kes antakse välja sõjaväevõimude poolt, siis sel juhtumil võetakse vastastikuselt arvesse ainult isiku ülalpidamise ja kohaletoimetamise kulud ning ka hobuse pidamise kulud.

VIII.

Rangelt on keelatud desertööridelt osata rakmeid, hobuseid, relvastust ja teisi asju, millised desertöörid olid omandanud. Iga asi, mis oli sellisel viisil seadusevastaselt võõrandatud, võetakse ostjalt ära, ilma et talle hüvitust makstakse ja see asi tagastatakse täpselt sellesse vägede malevasse kust desertöör pärit oli ja peale selle nuheldakse esemete ostjaid näidis-karistamisega.

IX.

Käesolev kartell peab jõustuma Vene vägede Tema Majesteedi Austria Keisri territooriumile astumise esimesel päeval ja ta kaotab oma jõu nende Austria valdustest väljumise päeval.

Viin, 10 märts 1810 a.

(L.S.) Le Comte de Schouvaloff.
(L.S.) Le Comte de Metternich.

(м.п.)Графъ Шуваловъ.
(м.п.) Графъ Меттернихъ.

1810.a. 26. mai (7. juuni). Jooksikute väljaandmist puudutav kartellik deklaratsioon. (П.С.З. № 24282).

(F.M. Kommentaar.)

Doonau vürstiriikide, milliseid pidid olema ühendatud Venemaaga, küsimus tõmbas pidevalt enesele Viini kabineti tähelepanu. Kr. Metternich ei varjanud Vene saadiku eest, et Austria ei saa suhtuda ükskõikselt sellise Ottomani valduste arvelt Venemaa valduste laienemisse. Seepärast ta jälgib tähelepanelikult selle järel, mis toimus Vene vägede poolt vallutatud provintsidel. Ta protesteeris samuti mainitud vürstiriikides Austria alamatele pandud koormiste vastu ja tõestas, et Vene võimud ei oma õigust mitte lubada Austria konsulitel välja panna oma konsulaatide märke. (Депеша гр. Шувалова отъ 23-го марта (4-го апреля) 1810 г.).

Kui seejärel krahv. ((comte)) Metternich, seoses Marie-Louise abiellumisega Napoleon I-ga, pidi sõitma Pariisi, siis tema äraoleku ajal esitas sarnaseid kaebusi vürst ((prince)) Metternich, krahvi isa poolt ja kes täitis välisministri ametikohta.

Vürst Metternich ja Ministeeriumi nõunik Hudelist uuendasid krahv P. A. Šuvaloviga ((Schouvalow, Шувалов)) jutuajamise Austria konsulite ja Doonau vürstiriikide, millised olid faktiliselt vene vägede poolt hõivatud ((okupeeritud)), alamate õigustest. Krahv Šuvalov jäi oma arvamuse juurde, et nõnda nagu vürstiriigid on Vene armee poolt hõivatud, siis tema armeel on täielik õigus mitte lubada neis mingeid välisriikide diplomaatilisi agente. Aga Austria alamad peavad täitma kohalike Vene võimude käske. Ühe sõnaga, lõpetas Šuvalov, Doonau vürstiriigid, olles ühendatud Venemaaga „ Keiser Aleksandri teadaandega ja ka tegelikult“, peab olema käsitletud kui Venemaa riikliku territooriumi osad.

Selle arvamusega ei tahtnud mitte kuidagi nõustuda nii prints Metternich ega ka Hudelist. Mõlemad tõestasid, et ainult mainitud piirkondade rahvusvahelise loovutamise lepingu alusel võivad need olla loetud Venemaaga ühendatuks. Seni aga ei ole sellist traktaati Venemaa ja Porta vahel sõlmitud, Doonau vürstiriigid peavad olema loetud Türgi provintsideks. Türgiga sõlmitud traktaatide alusel on Austria õigus pidada Doonau vürstiriikides oma diplomaatilisi agente. Täpselt samuti peavad nendes Venemaa poolt vallutatud piirkondades Austria alamatel olema samasugused õigused ja privileegid, millised olid nende kasuks välja räägitud Austria ja Ottomani Impeeriumi vahelistes traktaatides.

Krahv Šuvalov protesteeris energiliselt sellise teooria vastu, kuulutades selle rahvusvahelisele õigusele täiesti mittevastavaks. Peale selle, oma arvamuse kinnituseks, Šuvalov viitas uusimale näitele: Soome Venemaaga ühendamisele. Paljalt faktiline valdusse võtmine oli piisav, et see Rootsi piirkond oleks lõplikult Venemaaga ühendatud. Muideks, prints Metternich nõustus, et teooria, millist krahv Šuvalov kaitses ja mida oli pidevalt praktiseeritud Napoleon I poolt oli kooskõlas „uue“ rahvusvahelise õigusega. Lõpuks, ta tunnistas hädavajalikuks lisada, et Viini õukond kavatses saata Doonau vürstiriikidesse ainult kommerts- ega mitte diplomaatilisi agente. Krahv Šuvalov jäi aga ikkagi oma arvamuse juurde, et Doonau vürstiriikides ei ole tarvis Austria kommerts- ega ka diplomaatilisi agente, keda aga igal juhul ei saa sinna määrata Venemaa valitsuse nõusolekust möödaminnes. (Депеша гр. Шувалова отъ 21-го мая (2-го июня) 1810 г.).

Nendest jutuajamistest Austria ministritega ja krahv Šuvalovi poolt saadud salajaste andmete alusel, pidi ta jõudma järeldusele, et Viini õukond tegelikult ei olnud huvitatud Venemaaga sõbralike suhete hoidmisest. Krahv veendus, et ertshertsog Charles sai jälle otsustava mõju Austria välispoliitika üle ja teatas avalikult vajadusest hakata vastu Venemaa kavatsustele Türgi arvelt. Isegi Keiser Francois ise just-kui ütles, et „nende Härrastel Venelastel saab tänavusel suvel üpris palav olema“. Peale selle sai Šuvalov teada, et Viini kabinetil oli isegi kavatsus ühineda Napoleoniga, et ühiselt astuda Venemaa vastu. Prantsusmaa keiser, vaatamata pidulikule liidule, mis on sõlmitud

Keiser Aleksanderiga Tilsitis ja mida kinnitati Erfurtis, väljendas täielikku valmidust minna Venemaa vastu. (Депеша гр. Шувалова отъ 27-го мая (8-го июня) 1810 г.).

Selline oli 1810 aasta alguses Viini kabineti meelestatud Venemaa suhtes. Kõigest ülalpool esitatust ei saa jätta tegemata kokkuvõtet, et Austria oli valmis viivitamatult astuma Venemaa vaenlaste ridadesse ja avalikult ning salaja tegutses Venemaa kavatsuste vastaselt. Selline Austria poliitika suund on seletatav 1809.a. ebaeduka sõjaga ja Venemaa poolt Austria suhtes võetud hoiakuga. Kuid vaevalt, Viinis valitsev vaenulik meeleolu oli täiesti kooskõlas Austria tõeliste huvidega.

Selle kahtles Keiser Aleksander I. Ta jäi veendumusele, et kõik see oli tema poolt tehtud viimase sõja ärahoidmiseks ja seepärast, Austria pidi süüdistama ennast, et viimased sõjad olid temale sellisel määral mittekasulikud.

Suure selgusega ja üksikasjalikkusega oli esitatud Aleksander I vaade Venemaa ja Austria suhetele instruksioonides, millistega oli varustatud hr. Alopeus, kes nimetati 1810 a. alguses Venemaa saadikuks Neapoli õukonna juurde. Alopeus pidi sõitma oma ametikohale Viini kaudu ja nii nagu tal selles linnas ei olnud Venemaa ametliku esindaja rolli, siis, Keisri arvates, oli tal võimalus olla Austria ministritega avameelsem. Seda silmas pidades oli Alopeusile tehtud ülesandeks, kõiki vahendeid kasutades, välja uurida Austria õukonna tegelikud kavatsused.

Instruktsiooni alguses Keiser Aleksander I väidab, et ta ei saa soovida Austria monarhia hukku, millist ta peab oma Keisririigile „kasulikuks kantsiks“. Kuid tema liit Napoleoniga kurvastas kõvasti Austria Keisrit, kelle umbusaldust veel ei õnnestunud täiesti hävitada.

Seejuures, Napoleoni abiellumine Francois I tütreaga muutis mõlemad lähedasteks sugulasteks. Aga kui, jätkab Aleksander I, Venemaa troonil asuks teine vähem ettenägelikum inimene, siis ta arvatavasti hakanuks kartma seda lähenemist. Kuid „Tema Majesteet ei tee kunagi sarnast viga. Ta soovib, et Prantsusmaa ja Austria oleksid omavahel täiesti üksmeelel ja et üks kui teine teadvustasid kuivõrd, neist igauks eraldi ja mõlemad koos, et on kasulik tagada enesele Venemaa siiras sõprus. Tema Majesteet on valmis temale andma oma sõpruse, sellisel määral ja igasugustel asjaoludel“. Vaat miks liit Austria ja Prantsusmaa vahel ei suuda Venemaad hirmutada.

Ainiti suurem Austriaga lähenemine on Keisri silmis üpris soovitatav, kes kuigivõrd ei kavatsenud takistada Viini õukonda Saksamaad ja Itaaliat puudutavates kavatsustes. Kuid see õukond ei tohi kunagi lasta silmist seda, et ei Saksamaal, ega ka Itaalias ta ei saa midagi ette võtta, olemata veendunud Venemaa nõusolekus, või vähemalt, ta vaikimises. Ja kui Austria sooviks liita endaga mingi piirkonna, milline asub praegu Türgi ikke all, siis kas ta oleks võimeline seda tegema Venemaa tahte vastaselt? Sellel alusel Austria enda huvid nõuavad Venemaaga liitu, seda nii oma poliitika jaoks nii Läänes kui ka Idas.

Mis aga puudutab konkreetselt Türgi asju, siis Venemaa ei pretendeeri Serbia ühendamisele, vaid ta tahab ainult, et see riik oleks Portast sõltumatu. Aga teiste Türgi piirkondade suhtes Keiser Aleksander I ei varjanud, et nende tuleviku määratlemisel on hädavajalik Austria koostegevus. Suurima saladuskatte all teatatakse Alopeusile, et juba 1807.a. talvel Napoleon I tegi Keiser Aleksander I ettepaneku jaotada kõik Ottomani Impeeriumi Euroopas asuvad provintsid omavahel ära. Kuid Aleksander I vastas Napoleonile, et „ei pea oma Keisririigi huvidega kooskõlas olevaks kogu Euroopa Türgi jagamist ja selle riigi sedavõrd nõrgendamist“. Ainiti, kui Ottomani Impeeriumi langemine näib olevat möödapääsmatu, siis, Keisri arvates, on hädavajalik kaasata sellesse jagamisse ka Austria.

Alopeusile oli tehtud ülesandeks neist Napoleoniga peetud läbirääkimistest konfidentsiaalselt teatada Viini õukonnale, et sellega veel kord tõestada Venema poolehoidu ja sõprust Austria vastu. (Инструкция отъ 31-го марта 1810 г.).

Kuid, Alopeusil ei olnud õnne temale pandud ülesande täitmiseks. Oma lühiajalisel Viinis viibimise ajal ta jõudis vaid veenduda selles, et liidu loomine kolme keiserliku Valitsuse – Venemaa, Prantsusmaa ja Austria vahel tunnistati teostamatuks Austria riigimeeste poolt, seejuures, kui Alopeusi enda arvates, oleks selles liidus peitunud parim Euroopa rahu garantii.

Sellisel viisil jäid Venemaa ja Austria vahelised suhted 1810 aasta esimesel poolel üpris pingestatuks ja selle asjaoluga selgitatakse järgnevaid diplomaatilisi läbirääkimisi.

Kuid, vaatamata oma käitumise ilmsele vaenulikusele, Viini õukond ikkagi ei pidanud endale kasulikuks viia asi avaliku kokkupõrkeni. Vastupidi, ta püüdis isegi olla Venemaa valitsuse meele järgi vähemolulistest küsimustes. Siia puutuvad, muu-seas, märtsis 1808 a. sõlmitud kartelli kohustusliku jõu uuendamise küsimus. 1809 a. sõja tagajärjel tunnistas Austria valitsus desertööride väljaandmise märtsideklaratsiooni kehtetuks ja 30 oktoobril 1809 a. oli nende poolt avaldatud selle deklaratsiooni vahetamise dekreet. (Vt. Neumann. Recueil des traites, t. II, p. 322).

Aga peale sõja lõppu, Venemaa valitsus tegi Austriale ettepaneku uuendada 1808 a. kartelli. 1810 a. veebruaris kr. Šuvalov teatas, et Viini kabinett võtab selle ettepaneku vastu, kuid seda kahel tingimusel: 1) et tasu desertööri eest oleks määratletud sularahas ja 2) et kartellil ei oleks tagasiulatuvat jõudu, s.t. ei laieneks nende isikute üle, kes deserteerusid enne uue deklaratsiooni avalikustamist.

Vene valitsus nõustus nende tingimustega ja 26. mail allkirjastati uus deklaratsioon, millises vaid Artikkel V ja VI olid muudetud võrreldes 1808 a. deklaratsiooniga. Muideks, Šuvalovi sõnade järgi on uues kartellis märgatav enam jahe toon kui esmases 1808 a. deklaratsioonis. Kuid on üpris huvitav see, et isegi kartelli deklaratsiooni sõlmimisel ilmnes ilmselgelt see, milline sisuline erimeelsus eraldas Viini ja S-Peterburi õukondi Ida asjade arutamisel.

Asi oli selles, et selle päeva eelõhtul, kui deklaratsioon allkirjastati, kr. Šuvalov puudutas vestlusel prints Metternichi ja Hudelistiga selle mõjuala küsimust. Ta tõestas, et deklaratsiooni mõju peab olema laiendatud ka Doonau vürstiriikidele, millised asusid Vene valitsuse võimuses. Hudelist protesteeris uue jõuga sellise vallutamise õiguse tõlgendamise vastu krahv Šuvalov veendus uuesti selles, millise määrani Venemaa poolt Doonau vürstiriikide enesega ühendamise riivab, Austria riigimeeste arvates, Austria Keisririigi elulist närvi.

Deklaratsioon.

T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas ja T. M. Ülevenemaaline Keiser, tunnistades nende vastastikuste huvidega kooskõlas olevaks leppida kokku vastastikustest armeedest pärit desertööride tagastamise suhtes täpsetes eeskirjades, nimetasid oma volinikud, kes olid sel eesmärgil valitud ja määratud ja varustatud vastavate volitustega, et seda asja üksikasjalikult arutada.

Selle tõttu, mainitud volinikud, vahetanud oma volikirjad, leppisid kokku kartelli lausete suhtes, millised vastavad, nagu näis, nende Valitsejate headele kavatsustele.

Selle tulemusel (kokkuleppe) mis on väljendatud ukaasis, millise Nende Keiserlikud Majesteetid otsustasid vastastikku avalikustada oma valdustes 1. (13.) Juunil, käesoleval aastal.

Mõlemate poolte volinikud, oma Augustiklike Valitsejate nimel ja spetsiaalsete vaolituste jõul, mis saadud Nende Keiserlike Majesteetide poolt, lubavad ja kohustuvad, et alates ülalpool mainitud avalikustamise päevast, nende poolt koostatud laused täidetakse täpselt ja rikkumatul viisil nii ühe kui teise poole poolt.

Selle kinnituseks, meie, Tema Majesteedi Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga volinikud allkirjastasid käesoleva deklaratsiooni, millisele on lisatud ukaasi tekst, nõnda nagu see on vastu võetud, asetasi sellele oma vapipitsatid ja vahetasid selle sarnase deklaratsiooni vastu, lisades ukaasi teksti, milline oli meile üle antud T. Hiilguse Krahv Šuvalovi poolt, Tema M. Ülevenemaalise Keisri kindral-leitnant ja kindral-adjudandi, kui Tema Majesteedi volinik, poolt.

See juhtus Viinis 26. mail (7. juunil) 1810 aastal.

(L.S.) Le Comte de Schouvaloff. (м.п.) Графъ Шувадовъ.

(L.S.) Francois George Prince de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen. (м.п.) Князь Ф. Г. Меттернихъ-Виннебургъ-Оксенгаузенъ.

(L.S.) Henry Comte de Bellegarde. (м.п.) Графъ Бельгардъ.

Meie, Francois Esimene, Jumala armust Austria Keiser, Jerusalemi, Ungari, Böömima, Kroaatia, Slavoonia, Galicie ja Lodomerie, Austria Erts-hertsog, Lorraine, Würtzburgi ja Franconie Hertsog, Transilvaania Suur-prints; Stirie, Carinthie, Ülem- ja Alam-Sileesia hertsog, comte princier Habsbourg jne jne.

Sõbralikud suhted, millised eksisteerivad edukalt mõlemate Keiserlike Õukondade vahel ja nende vastastikune soov edendada kõigi võimalike vahenditega, nende Riikide ja vastastikuste teenistuste kasuks, sundisid Meid sõlmima Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisriga desertööride väljaandmise lepingu, et edaspidi hoida ära lõpetada mõlematest armeedest minemajooksmist.

Selleks puhuks koostatud laused ja et vastastikuselt võetud kohustused jõuaksid Meie alamate teadmisse, Meie otsustasime käesoleva Ukaasi avalikustada, millise erinevad artiklid, millised on allpool selgitatud, peavad edaspidi olema eeskirjaks ja juhiseks.

Artikkel I.

Kästakse kõigile Meie Tsiviil- ja sõjaväe Kuberneridele ja eriti sõjaväepostide Komandantidele, millised on asutatud Meie piiridele jälgida range täpsusega, et mitte ükski Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri desertöör ei saaks piiri ületada ja et keegi ei saaks temale anda Meie Keiserriigi piirkondades varjupaika või elukohta.

Artikkel II.

Seepärast, igati sõjaväelastest, vähimagi erandita, jalaväest või ratsaväest, suurtükiväest või vooride juurest või siis mingi teise Tema Majesteedi kogu Venemaa Kleisri armee sõjaväeosa juurest või siis ohvitseride juures asuvad, mis tulid Meie valdustesse üle ilma passi või vastavas vormis läbipääsuloata, tuleb jalamaid arreteerida ja sata koos relva, hobustega, varustuse ja muude asjadega, millised tema juurest leitakse või millised ta võis jooksu panekul kuskile ära peita, ära viia, kuigi sellise desertööri kohta ei olnud saadetud spetsiaalset nõudmist; aga kui ta jooksis ära mingi teise Riigi vägede juurest, millisega Me sõlmisime jooksikute vahetamise lepingu, vaatamata sellele et see desertöör peab olema tagastatud sellesse armeesse, millisest ta viimati ära jooksis.

Artikkel III.

Aga kui, kõike ettevaatusabinõusid kasutades, õnnestus kellegil neist desertööridest jõuda salaja Meie piirkondadesse või petab Meie Ülemuste järelvalve riiete vahetusega või esitades võltsitud passe, siis kuigi ta asus elama mingis teises kohas, linnas või külas, milline asub Meie valdustes, vaatamata sellele tuleb ta tagasi saata ja saadetakse ära kui vaid ära tuntakse või nõutakse välja Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri Ülemuste poolt.

Artikkel IV.

Sellisele tagasisaatmisele ei kuulu Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri vägede desertöörid, kes on sündinud Meie piirkondades, kuna mõlemad Riigid leppisid vastastikku kokku, et mitte kumbki neist ei olnud kohustatud välja andma oma alamaid, kes teenivad teise Riigi vägedes, tuleb ärajooksmise teel tagasi oma seadusliku Valitseja valdusesse.

Artikkel V.

Kuna Me leppisime nõnda kokku Tema Majesteedi kogu Venema Keisri, määrata iga desertööri ülalpidamiseks, alates juba arreteerimisest ja kuni ta väljaandmiseni, 4 kreutzerit päevas, (4 kop.) peale leiva, või 110 kreutzerit. (10 kop.) leiva asemel, ja hobuse söödale 6 naela kaeru ja 10 naela heinu austria kaalu järgi, või 8 naela kaera ja 13,3 naela heina vene kaalu järgi päevas, peale selle veel vajalikul hulgal õlgi ja maksta tuleb nende kulutuste eest käibivas sularahas; loomasööda eest tasuta lähima linna, mille lähedal desertöör üle antakse, turuhinna järgi. Selliste desertööri ja tema hobusele tehtud väljaminekute arved õiendatakse tema üleandmisel ja kuna desertööril ei ole õigust võtta mingeid seaduslikke laene, siis nende väljanõudmisi kunagi ei saa esitada.

Artikkel VI.

Peale selle, on mõlema poole poolt otsustatud välja maksta rahaline autasu (Taglia, талья) sellele, kes teatab desertöörist või toob ta kohale, aga nimelt: 8 kuldnat konventsionaalses rahas ((Ag)) või 4 rubla ja 80 kop. käibivas rahas iga jalaväelase kohta ja 12 kuldnat ((floriini, гульденовъ, hõbedas, Ag)) või siis 7 rubla ja 20 kop. käibivas rahas, koos hobusega ratsaväelase eest, eeldades kord ja alati, rubla = sada austria kroitzerit selleks, et ülevaatuse ja edasisaatmise kulud on arvestatud mainitud autasu sisse. Peale ülalpidamise väljaminekute ha autasu ei tohi esitada mingeid teisi nõudmisi, millise põhjenduse all neid ka ei esitataks ja kui desertöör oli teadmatuses võetud teise Riigi teenistusse, milline pidi ta tagasi saatma, siis vaid tuleb ainult kinni pidada temale antud lahingumoonaga, muud asjad aga tuleb tagastada koos desertööriga sellesse korpusesse, millise juurde ta kuulus, või neile, kes saadetakse teda vastu võtma Artikkel IX määruste jõul. Kui aga tekkis kahtlus mingi asjaolu täpsuse suhtes, milline oli kirjalikus põgeniku välja-nõudmises, siis ka sellisel juhtumil ei saa, viidates sellele, desertööri enda juurde jätta, kuid igasuguse arusaamatuse ärahoidmiseks Sõjaväe- ja Tsiviilülemused, uurinud sellist asja seaduslikul viisil, saadavad jooksikut koos asjaga ((toimikuga)) ja sellise juurduse akti koopia peavad saatma Tema Majesteedi kogu Venemaa Ülemustele.

Artikkel VII.

Kui desertöör sooritab peale jooksupanekut mingi kuriteo või osutub olevaks mingi pahateo kaasosaliseks selles kandis, kuhu ta jooksis, siis vaatamata sellele ta antakse välja Riigile, kelle juurde ta kuulub ja see viimane, peale sellele kõikide tema kuritegu puudutavate tunnistuste saamist, peab kohut tema üle ja karistab vastavalt seadustele ja saadab oma kohtuotsuse sinna, kus kuritegu sooritati.

Artikkel VIII.

Igasugune malev, mis saadatud desertööri jälitama peab piiril peatuma ja kui desertöör selle ületab, siis jälitajad ei saa temale järgi saata üle ühe või kahe inimese, varustanud nad ettenähtud vormis passiga või läbipääsuloaga kuni lähima kohani, kus ilmudes Sõjaväe- või Tsiviilülemuste juurde, nõuavad sõjaväeüksuse, et desertööri otsida ning kinni pidada, millise nõudmise tuleb viivitamatult rahuldada; aga desertör võetakse mainitud kohas kinni selle poole inimeste poolt, kuhu ta jooksis, ega toodud Meie alamate juurde, siis rahalist autasu (Taglia) välja ei maksta.

Artikkel IX.

Sellise jooksikute väljaandmise juhtumil, Meie piirile lähima sõjaväeüksuse vägede Ülem, teatab sellest Tema Majesteedi kogu Venemaa Keisri eelpostide Ülemat ja nimetab päeva ja tunni, millal selline väljaandmine peab toimuma, saadab desertöörid konvoi saatel Meie piirini, milline

eraldab mõlemaid Riike, kuhu tulevad, sel päeval ja tunnil mainitud Majesteedi sõjaväe toimkond, et võtta vastu eelmainitud desertöörid ja võttes nad enda kätte annavad sellest Meie postide Ülemale ettenähtud allkirja, kes omakorda omalt poolt annab samuti Vene postide Ülemale kviitungi saadud ülalpidamise ja kulude, millistest räägitakse käesoleva deklaratsiooni Artikklites V ja VI, raha kättesaamisel.

Artikkel X.

Samuti käsime ka ohvitseride või teenistujate, kes peale mingi kuriteo sooritamist tulid üle Meie vägedesse või kes viibisid Meie valdustes, esitatud nõudmise puhul kinni võtta ja anda välja, saades kätte ülalpidamiskulud, millised on arvestatud kooskõlas käesoleva deklaratsiooni sõdureid puudutava Artikkel V jägi.

Artikkel XI.

Kui keegi Meie armeede ohvitseridest julgeb meelitada või värvata, kavaluse või vägivallaga, kellegi, kes asub Venemaa sõjaväeteenistuses, seda karistatakse kahekuise arestiga.

Artikkel XII.

Samamoodi iga Meie vägedes teeniv ohvitser, kes aitas kaasa Vene desertööri varjamisele või osales tema jooksupanekus või saatis ta kaugesse linna, pannakse kaheks kuuks aresti alla.

Kõik teised, kes osutuvad samasuguses kuriteos süüdi olevaiks, saavad karistatud, vastavalt seisusele ((jõukusele ?)), kas kehalise või rahalise karistusega.

Artikkel XIII.

Kõigil Meie alamatel on keelatud Vene desertööridelt osta riideid, lahingumooni, hobuseid, relvi ja muud. Sellised asjad, kui varastatud, võetakse ära, kust neid ka ei leita ja tagastatakse sellele polgule, kust desertäär ära jooksis, neid asju ostnu ei saa nõuda mingit hüvitust; aga kui selliseid asju ei leita, siis süüdlane maksab nende väärtuse käibiva rahaga, kuid igal juhul karistatakse peale selle veel käesoleva artikli rikkumise eest.

Artikkel XIV.

Aga kuna Tema Majesteet kogu Venemaa Keiser nõustus Meiega üheaegselt oma valdustes avaldama samasuguse sisuga Ukaasi, siis kirjutame Meie Tsiviil- ja Sõjaväe Kuberneri dele ette, et avalikustada ja üles riputada käesolev Ukaas kõikjal, kus selleks on vajadus, et keegi ei saaks viidata selle mitteteadmisele. Sama-moodi Suvatseme Meie Tsiviilülematel ja teistel Ametnikel jälgida selle Ukaasi täpse täitmise üle.

See juhtus Meie Troonilinnas, Viinism 13 juulil, Kristuse Sünnist 1810., Meie Valitsemise üheksateistkümnendal aastal.

(L.S.) Francois.

(м.п.) Францъ.

Käesolev Ukaas, milline moodustab eeltoodud Deklaratsiooni osa, Meie, Tema Keiserliku Apostelliku Kuningliku Majesteedi volinikud, samamoodi allkirjastasime ja lisasime sellele Meie vapipitsatid.

See juhtus Viinis 26. mail (7. juunil) 1810 aastal.

(L.S.) Francois George Prince de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen. (м.п.) Князь Ф. Г. Меттернихъ-Виннебургъ-Оксенгаузенъ.
(L.S.) Henry Comte de Bellegarde. (м.п.) Графъ Генрихъ Бельгардъ.
(L.S.) Le Comte de Schouvaloff. (м.п.) Графъ Шуваловъ.

Nr. 67.

1813.a. 18. (30.) jaanuar.Vene ja Austria vägede vahel sõlmitud relvarahu konventsioon.

((F.M. Kommentaar.))

1810 a. kartelli konventsiooni uuendamise gasuurenes Venemaa ja Austria vahel sõlmitud aktide arv, kuid nende vahelised suhted ei paranenud sellega vähimalgi määral. Viini õukond ei lakanud Venemaad pidamast Napoleoni I liitlaseks ja ta ei suutnud unustada, et 1809 a. kui Austria uuesti võitles oma sõltumatus ja au eest, Vene väed aitasid kaasa ta vahenlasele ja hõivasid Austria piirkonna. Lõpuks Viini rahutraktaat, millise jõul Austria oli sunnitud loovutama Venemaale osa oma valdustest, veenas lõplikult Viini kabinetti hädavajaduses suhtuda ettevaatlikumalt oma endisesse liitlasesse. Samas Vene Relvade edu sõjas Türgiga ja Vene valitsuse poolt avalikult teatatud oma kavatsusest laiendada oma valdused Doonau jõeni ja ühendada endaga Moldaavia ja Valahhia, tekitasid Viinis häiret ning kartusi. Nii keiser Francois I, ega ka tema uus välisminister krahv Metternich ei pidanud võimalikuks lubada Vene võimul Doonaul kinnituda. Nad otsustasid kindlalt kõigi jõududega vastu tegutseda, äärmisel juhul, isegi relvastatult, sõlmida Portuga rahu Venemaa poolt ettekirjutatud tingimustes.

On mõistetav, et selline Austria valitsuse meeleolu ei sanud S-Peterburis esile kutsuda täiesti õiglast rahulolematust. Vene valitsus pidas end 1809 a. sunnituks sõdima Austria vastu ja pidas endal olevat õigust kasutada ära Türkalste üle saavutatud võite, et laiendada Keisririigi piire. Keiser Aleksander I ja Riigikantsler kr. Rumjantsev mõistsid täielikult Viini õukonna poliitikat, kuid lugesid selle olevat liiga lühinägeliku ja Austria enda tegelike huvidega mitte-kooskõlas olevaks. Kui kr. Šuvalov veenis oma Viinist sadetud raportites, et Austria soovib siiralt taastada endist sõprust Venemaaga, siis selle peale vastas temale kr. Rumjantsev, et ta eksib, kuna Viini kabinet tegutseb pidevalt vaenulikul viisil Venemaa vastu. Kui Napoleon nõustus täiesti Keiser Aleksandri eesmärkidega Türki suhtes, siis Austria, tegutses ilmselt vastupidiselt. Seda silmas pidades, on Venemaal enam alust olla Austria käitumisega rahulolematu, kui viimane Aleksander I poliitikaga. (Депеша гр. Румянцева отъ 13-го сентября 1810 года.).

Seejuures, Venema suhted Prantsusmaa suhtes muutusid päev-päevalt üha enam ja enam pingestatuks. Vaatamata Keiser Aleksandri poolt endale võetud üpris raskete kohustuste kohusetundlikule täitmisele, vaatamata alandlikkusele, millisege ta suhtus Napoleoni pidulike lubaduste rikkumistesse, ikkagi lähenes mõlemate liitlaste vaheline kokkupõrge, milline näis 1810 aastal olevat juba täiesti möödapääsmatu. Venemaa ja Prantsusmaa avaliku tüli juhtumil, pidi Austria osaks saama üpris tähtis roll. Tema geograafiline asend ja poliitiline võimsus pidid sundima hädavajadusest sundima mõlemaid vaenulikke riike taotlema, kui mitte just liidulist abi, siis vähemalt Viini õukonna neutraalseks jäämist.

Vaat miks Keiser Aleksandri valitsus pidas äärmiselt soovitavaks taastada endisi sõbralikke suhteid ja oli valmis osutama Viini kabinetile kõikvõimalikke teeneid, kui ta vaid avalikult kostaks Venemaa kasuks ja ei astuks ka Napoleoniga liitu. Selliste kaalutlustega on seletatavad samuti Venemaa ja Austria vaheliste diplomaatiliste läbirääkimiste käik kuni 1812 aasta sõja puhkemiseni ning prantslaste Venemaale tungini.

Väljendanud kr. Šuvalovile umbusaldust Viini kabineti poliitika suhtes, Riigi-kantsler ikkagi

tegi pidevalt temale kohustuseks Vene valitsuse rahulolematusest mitte väljenduda. Vähe veel: kr. Šuvalovile tehti kohustuseks teatada Austria valitsusele, et Venemaa on täiesti valmis täitma tema soovi ja uuendada 1. (13.) augusti 1808 a. sõjalise konventsiooni, millise kehtivus oli peatatud 1809 a. sõja puhkemisel. Kuigi Venemaa rahaline olukord ei olnud hiilgav, ikkagi on ta nõus taastama rahasummade maksmise, milliseid tehti Austriale mainitud konventsiooni alusel. Kuid oleks olnud ainult soovitatav, et ülejäänud summa tähtajalised maksed oleksid jaotatud enam pikemaks ajaks. Peale selle, oli Venemaa isegi valmis astuma Austriaga kokkuleppesse tema Doonau vürstiriikides asuvate alamate, peale nende Venemaaga ühendamist, õiguste ja privileegide suhtes.

Sellel veel ei piirdunud ülesanded, millised olid antud kr. Šuvalovile 1810 aasta septembris. Venemaa valitsus soovis ära kasutada Viini kabineti poolset 1808 aasta konventsiooni kohustusliku jõu taastamise ettepanekut, et sundida ta väljendama oma poliitikat Prantsusmaa suhtes. Sellel eesmärgil pidi kr. Šuvalov teatama, et: 1) Keiser Aleksander kohustub mitte midagi ettevõtma Austria vastu, kui teda rünnatakse ja ei osuta mingit abi ründavale riigile, 2) et Keiser nõuab Austria poolt sarnast kohustust Venemaa suhtes. Kõik need küsimused käskis Venemaa valitsus sõnastada ühes ja samas aktis. (Депеша Государственного Канцлера отъ 16-го сентября 1810 года.).

Lõpuks, novembris, kr. Šuvalovile olid esitatud enam üksikasjalikud ettekirjutused kavandatud lepingu sisu suhtes, millist kr. Rumjantsev nimetas „kaitse-liidu“ traktaadiks, kuna mõlemad lepingupooled pidid teine-teisele neist ühele kallaletungi puhul osutama. Järelikult, kr. Rumjantsev laiendas üpris varsti oletatava kokkuleppe programmi, millise kaudu suurendas takistusi selle kr. Šuvalovi poolset täitmisel. Venemaal maksta jääva 12 miljonilise summa maksmine pidi pikendatama 4 aastalt, nii nagu oli sätestatud 1808 a. konventsioonis, vaid 8 aastale, või, või siis ka 6 aastale. Selle tähtsa akti sõlmimiseks sai kr. Šuvalov isegi volitused, kuid enne lõppliku allkirjastamist oli talle kästud see kava S-Peterburile esitada, et see eelnevalt läbi vaadata. Lõpuks, hädavajalik on veel lisada, et kuigi septembris 1810 a. saabus Viini uuesti nimetatud Venemaa alaline esindaja kr. Stackelberg ((Г.О. Штакедъбергъ)), kr. Šuvalov pidi jääma Viini, et temale usaldatud asi soovitud lõpule viia.

Krahv Šuvalov, palavikuliselt ja energiliselt, asus täitma temale antud ülesannet. Ta tõestas pidevalt oma raportites, et Venemaa huvid nõuavad Austriaga tihedat liitu, samas kui Napoleon püüab kõigi vahenditega kahjustada Venemaad ja tegutseb tema eesmärkide vastaselt. Venemaa ja Austria liidus näeb kr. Šuvalov parimat Euroopas rahu säilitamise garantiid. Selle eesmärgi saavutamiseks pidas kr. Šuvalov tunnistada täiesti hädavajalikuks, et Venemaa: 1) maksaks ära nõutud summad; 2) lubab Austriale osa Türgist, erandiks Doonau vürstiriigid ja veel teised soetused Läänes ja lõpuks; ; 3) hädavajalik oleks paremini kaitsta Austria alamate õigusi Vene vägede poolt hõivatud Türgi piirkondades. (Депеша гр Шувадова отъ 20-го августа (1-го сентября) 1810 года).

Jutuajamistest prints Metternichiga, kes täitis välisministri ametikohta krahv Metternichi, oma poja äraolekul, kes oli saadetud Pariisi, Venemaa saadik jättis mulje, et Viini õukond on ka tegelikult nõus Venemaaga lepingut tegema ja taastama endisi liidulisi suhteid. Prints Metternich isegi soovis, et kr. Šuvalov saaks kiiresti ettenähtud volitused ja seejuures nõudis, läbirääkimiste erakorralist tähtsust silmas pidades, selle suurimas saladuses hoidmist.

Saanud vajalikud instruksioonid, kr. Šuvalov suundus viivitamatult prints Metternichi juurde ja teatas, et on kohe valmis sõlmima liidulepingut. Prints hakkas kohe rääkima Türgi asjadest ja ütles, et Viini kabinett on valmis pakkuma oma vahendustegevust Türgi ja Venemaa vahelise rahu sõlmimisel. Kr. Šuvalov kuulas ära Austria ministri jutu ja peale selle lõppu ei kostnud selle peale midagi ja läks uuesti üle kavandatava liidu küsimuse juurde. Sel hetkel astus tuppa Hudelist, välisministeeriumi kantseleiülem ja prints Metternich teatas temale, et Venemaa võttis vahendamise ettepanku vastu. Krahv Šuvalov, olles hämmastunud, protesteeris viivitamatult nende sõnade suhtes, millised ei olnud millegagi põhjendatud. Siis prints Metternich väljus toast ja Hudelist teatas Šuvalovile, et temale on Keiser Francoisi poolt tehtud ülesandeks temaga läbirääkimisi pidada ja teatada nende tulemustest, nõnda nagu prints Metternich on juba liiga vana.

Krahv Šuvalov oli sellisest oma vestluskaaslase avameelsusest veidi segaduses. Prints Metternichi tagasitulekul said läbirääkimiste asjaks jälle Türgi asjad ja krahv Šuvalov oli sunnitud

teatama, et Venemaa soovib vaid omada Doonau kui piiri ja ühendada Valahhia, Moldaavia ja Bessaraabia. Neist kolmest provintsist Venemaa ei saa loobuda ja ei loovuta neist mitte ühtki „kämblatäit maad“. Selle avameelse kuulutuse peale prints Metternich vaid ütles: et seda on palju; Hudelist aga ütles, et ta koostab oma ettepanekud kaitse-liidu suhtes, millised ta esitab Venemaa volinikule läbivaatamiseks. (Депеша гр. Шувалова отъ 5-го (17-го) октября 1810 г.).

Oma läbirääkimistest prints Metternichi ja Hudelistiga pidi kr. Šuvalov tegema järelduse, et nendega ei saa temale usaldatud erakordselt tähtsat asja lõplikult lahendada. Need Austria volinikud ei omanud vastavat võimu, ega ka piisavat autoriteeti, et sõlmida liidu-lepingut. Seepärast kr. Šuvalov rõõmustas väga, kui krahv Metternich 25. oktoobril Pariisist naases. Esimeste selle Austria diplomaadiga peetud läbirääkimiste põhjal krahv Šuvalov oletas, et ta saavutab etteantud eesmärgi. Kuid see lootus jättis ta üpris varsti maha, kui krahv Metternich heitis maski ja tõestas, et Venemaa poolt esitatud tingimustel ei saa Viini liitu sõlmida.

Esimesel konverentsil, krahv Metternich, märkimisväärse kunstiga, püüdis Šuvalovit ümber veenda Austria ja Prantsusmaa vahelise liidu suhtes levivate kuulujuttude paikapidavusest. Tema Pariisis viibimise ajal, väitis Austria diplomaat, ei olnud juttugi mingist liidust. Kuid, lisas ta, Napoleon ei kavatsenud avalikult kuulutada, et ta ei soovi mitte karva-võrdki Venemaa ja Austria vahelist liitu. „Kas teate“, ütles justkui Napoleon kr. Metternichile, „miks ma tunnistasin Venemaa õigust Moldaavia ja Valahhia valdamisele? Et visata tüliõun meie vahele, kuna Te peate mõistma, et minu huvides on suuri riike tülli ajada“. Sellele Napoleoni avameelsusele. Krahv Metternich vastas: „Teie Majesteet, Te võite olla kindel, et see küsimus ei ole kunagi põhjenduseks mõlemate õukondade vaheliseks tülik“. See jutustus (*se non e vero, e ben travato!*) avaldas mõningast mõju krahv Šuvalovile, kuna ta väga hästi mõistis, et Venemaa Türgis vallutuste küsimus on peamiseks takistuseks Venemaa ja Austria vahelisel lähenemisel.

Selles oli kr. Šuvalovil võimalus lõplikult veenduda üpris varsti. Mida pealetungivamaks Šuvalov muutus oma liidulepingu sõlmimise nõudmisel, seda visamalt Austria minister tõestas, et kuni Vene valitsus ei loobu oma vallutuslikest plaanidest Türgi suhtes, ei saa siirast liidust juttugi olla. Austria minister nõudis positiivselt, et Venemaa sõlmiks eelkõige rahu Portuga. Kui ta täidab oma kavatsuse ja ühendab endaga Doonau vürstiriigid, siis selle pärast Austria ei algata sõda Venemaa vastu, kuid tal on äärmiselt ebameeldiv näha Doonau kallast Vene võimu all. Peale selle, kui Türgi on sunnitud loovutama need provintsid, siis selle koosseisus võib toimuda selline revolutsioon milline viib ta lõplikule hävinemisele. Vaevalt, siis see, tõestab kr. Metternich, saab olla kooskõlas Venemaa ja Austria kasudega. Vaid Napoleonile oleks selline katastroof üpris kasulik. (Депеша гр. Шувалова отъ 21-го октября (2-го ноября) 1810 г.).

Pidades silmas selliseid kr. Metternichi kategoorilisi avaldusi, Venemaa volinik eeldas. Et Viini õukond mitte ainult ei astu liitu Venemaa vaenlastega, vaid ta ka hoiatab teda, kui oht ähvardab. Ainult saavutada mingi liidu-konventsiooni allkirjastamist pidas kr. Metternich täiesti võimatuks. Tõesti, Austria minister püüdis kõigi vahenditega tõestada, et ei ole mingit konventsiooni sõlmimise vajadust. Ta ei kavatsenud kr. Šuvalovile avameelselt kuulutada, et Viini õukonnal on täielik alus karta Napoleoni ja liidu-konventsiooni ettepanek võib tõsiselt Keiser Francoisi kompromiteerida. Sest isegi siis, kui lubatakse teineteisele sõlmitud konventsiooni hoidmist kõige suuremas saladuses, ikkagi näitab kogemus, et ei ole olemas olnud salajast konventsiooni, millise laused ei oleks kolme nädala kestel avalikuks tulnud. Seepärast kr. Metternich väitis, et suulisest kokkuleppest piisab täiesti ja see ei saa olla vähem kohustuslik, kui kirjalik akt. Ühe sõnaga, võttis kokku Austria minister, „meie arvamused ei lange kokku vaid ühe punkti suhtes – konventsiooni allkirjastamine“.

Krahv Šuvalov mitte ainult ei veendunud kõigi nende põhjendustega konventsiooni sõlmimise kasutuses, vaid isegi jõudis üpris mittekasulikule järeldusele kr. Metternichi poliitika ja iseloomu suhtes, kes, tema sõnade järgi, „rohkem luiskab, kui kavaldab“. Seejuures Viini kabinet kardab sellisel määral Napoleoni, et ei nõustu mitte kuidagi allkirjastama konventsiooni, milline võiks Pariisis kutsuda esile rahulolematuse. (Депеша гр. Шувалова отъ 17-го (29-го) ноября 1810 г.).

Ainiti, kr. Šuvalov ikkagi ei kaotanud oma eesmärgi saavutamise lootust: ta jätkas

läbirääkimisi kuni 1811 a. alguseni ja kaasas sealjuures ühe Austria diplomaatidest, kellel oli Keiser Francois poolehoid. See diplomaat, kelle perekonnanime kr. Šuvalovi depeššides ei mainita (Stadion?), oli siiralt veendunud Austria ja Venemaa vahelise liidu kasus ja võttis enesele südameasjaks sellest Keisriga rääkida. Kuid ka sellel viisil edu ei saavutatud. Francois I isegi ütles, et seni kuni Venemaa ei sõlmi Portuga rahu, ei ole midagi arutada mingi liidulepingu sõlmise üle, milline võinuks teda kõvasti Napoleoni silmis kompromiteerida. Samasuguse vastuse sai ka kr. Šuvalov ise kr. Metternichilt, kes, peale selle, pidevalt keerutas, väites et pakutud liidukonventsioon nõuab tähelepanelikku käesolevate asjaolude tundmaõppimist ja et ta tegeleb eriti Vene, Türgile esitatavate rahutingimustega tutvumisega. Lõpuks kr. Šuvalov kaotas kannatuse kuulata pidevalt ühtesid ja samu fraase ja ta nõudis kr. Metternichilt kategoorilist ja lõplikku vastust. Siis Austria minister vastas temale: „No lõpetage juba Türgiga – vaat mis on oluline!“. „Kuid kas te võite minule lubada“, küsis kr. Šuvalov, „et kui Türgi asjad saavad üldiseks rahuloluks lõpetatud, kas meie vaheline kokkulepe sõlmitakse?“ - „Selles ma võin teid veenda“, ütles kr. Metternich, „kuid kui see juhtub, siis meie võib olla ei oma üksmeelt sõna „nõustuma“ suhtes. „Lõpuks“, väitis vastu Venemaa volinik, „aga kui me äärmisel juhul teaks ligikaudselt, mida te soovite“. Krahv Metternich oli aetud kimbatusse oma kaasvestleja sellisest järjepidevusest. Kuid ta kogus end kiiresti ja peale lühikest järeelmõtlemist kordas: „ Te lõpetage Türgiga ja siis me räägime teiega teisiti“. (Депеши гр. Шувалова отъ 26-го января (7-го февраля) и 22-го января (3-го февраля) 1811 г.).

Selline oli kr. Šuvalovile ülesandeks tehtud läbirääkimiste lõplik tulemus. Veendunud, et seatud eesmärgi on täiesti võimatu saavutada, kr. Šuvalov tunnistas oma missiooni ebaedu ja andis kr. Stackelbergile üle kõik ametlikud dokumendid ja sõitis valitsuse loal Viinist minema. Sellest hetkest peale, pidi kr. Stackelberg Viini õukonna juures, täitma rasket Venemaa huvide kaitsmise kohustust. Kuid juba esimestest tema depeššidest, mis olid kirjutatud augustis ja septembris 1810 aastal, oli näha, et krahv Stackelberg samuti tunnistas möödapääsmatuks Venemaa ja Prantsusmaa vahelist konflikti, kuid ka tema ei lootnud eriti, et Austria asuks tema isamaa poolele. Saadik kinnitas pidevalt, et Napoleoni täitmatu võimuiha peab kindlasti viima Venemaa vastase sõjani, mil Austria liitlaslik abi oleks sel juhul olnud eriti oluline. Kuid teisest küljest kr. Stackelberg ei varjanud põhjuseid, millised sunniksid teda kahtlema võimaluses sundida Viini kabinetti muutma oma uusimat poliitikat, millise esindajaks oli kr. Metternich.

Austria valitsuse sfäärides, kirjutas kr. Stackelberg, ei suudeta mitte kuidagi unustada, et vana Austria liitlane Venemaa ühines 1809 a. tema vastu ja hõivas Austria piirkonna. Peale selle, Keiser Francis ise muutis märkimisväärselt oma arvamust Napoleoni suhtes sellest ajast peale, kui viimane abiellus Marie-Louise'ga, keisri enda tütre'ga. Meie nägime ülalpool, millist suurt poliitilist tähtsust omistas Francois I sugulussidemetele. Lõpuks, lahendamata Türgi küsimus veel enam tugevdas Austria valitsuse hirve ja sundis teda otsima vahendeid selleks, et takistada Doonau vürstiriikide Venemaaga liitmist. Stackelberg oli samuti vendunud, et kuni Türgi küsimuse rahuldava lahendamiseni ei saa üldsegi loota Viini õukonnale lähenemisele.

Seejuures, lõplik konflikt Napoleoniga lähenes üha enam ja enam. Prantsusmaa Keiser tunnistas endal olevat õigust mitte täita omale Tilsitis ja Erfurtis võetud kohusi ja 1811 aasta alguses, Vene Keiserliku Õukonna lähedane sugulane, hersog Oldenbourg ((Олбденбургский)), jäi Napoleon I dekreedil alusel ilma oma valdustest. Keiser Aleksandri energilised protestid ei omanud mingeid tagajärgi. Sellistel asjaoludel Keiserlik valitsus otsustas teha uue katse kindlustada enesele Austria liidulise abi, või siis, vähemalt, tema täielik neutraalsus Venemaa ja Napoleoni vahelise sõja ajal.

8. veebruari 1811 aasta kirjas Austria Keisrile, Aleksander I räägib, et Napoleon soovib ilmselt temaga sõda ja kõige ettekatvateval viisil rikub ta vaieldamatuid õigusi. Seda silmas pidades soovib Keiser avameelselt oma sõbraga selgust saada. Ta ei palu Francois I liidulist abi sõja puhuks, ta soovis vaid teada, millise otsuse Viini õukond võtab. Ja nii, nagu Napoleon ilmselgelt soovib taastada Poolat ja Austria peab loobuma Galiitsiast, Aleksander I pakub keiser Francoisile ühendada endaga Valahhia, Moldaavia kuni Serethini ja isegi Serbia. Peale selle on Venemaa valmis kohustuma mitte takistama Austria eesmärgi Itaalia valduste suhtes.

Sellest tähtsast aktist on näha, et Keiser Aleksander mitte ainult oli valmis ohverdama oma vallutustega Türgis, vaid samuti piiras oma nõudmiste mahtu kohustuste suhtes, millised pidi Austria enesele võtma. Venemaa huvid nõudsid, et enneolematud vahendid, milliseid Napoleon valdas, ei oleks korrutatud Austria liidulise abiga. Seda mõtet arendas Keiser Aleksander veelgi üksikasjalikumalt omakäeliselt kirjutatud salajases instruksioonis krahv Stackelbergile. Sellest instruksioonist ei teadnud midagi isegi Riigikantsler, kes kirjutas samuti salajase juhise Venemaa saadikule Viinis.

13. veebruari 1811 aasta Keisri instruksioon ja selle eesmärk seisnes järgmistes Aleksander I poolt loetletud punktides: 1)Viini õukonnale selle selgitamises, et Venemaa ei soovi sõda Prantsusmaaga; 2)kuid kui teda rünnatakse, siis ta käsutab sõjas märkimisväärseid jõudusid . Venemaa säilumine ei saa olla ükskõik Austriale enesele. 3)Hädavajalik on veenda Viini õukonda, et Venemaa ei nõua temalt tegusat liidulist abi, kuna ta teab, et Austria vajab rahu. 4)Ainiti Venemaale on soovitatav leppida Austriaga kokku Prantsusmaaga peetava sõja võimalike tagajärgede suhtes. Napoleon arvatavasti peab silmas Poola taastamist ja sellisel juhtumil peab Austria loovutama Galiitsia. 5)Kui Napoleonil on selline mõte, siis Venemaa peab tingimata püüdma vallutada kogu Poola. 6)Keiser pakub Austriale Valahhia ja Moldaavia kuni Serethani, soovides „temale tõestada, ühest küljest, et ta ei otsi suurenemist ja teisest, et Venemaale on kasulik näha Austriat võimsana“. Lõpuks, 7) kui peale Venemaale õnneliku sõda Austria loeb endale hädavajalikuks hüvitada oma kaotused, Keisril ei ole midagi selle soovi vastu. Veelkord kordab Keiser Aleksander, et ta ei nõua Austrialt aktiivset liidulist abi, kuigi tal oleks väga rõõmus, kui saadikul õnnestub saavutada seda eesmärki.

Peale nende punktide, millistest pidi kr. Stackelberg juhinduma, Keiser seadis temale veel juhiseks veel kaks kaalutlust: 1)kui Austria nõustub võtma Venemaa poole, siis Austria armee peab tegutsema Vene vägedest sõltumatult. Seejuures Aleksander I jätab enesele õiguse otsustada Venemaa ja Napoleoni vahelise suhete katkestamise hetke määramise. 2)Eesmärk, millist peavad silmas pidama mõlemad liitlased, „peab olema üks ja sama s.t. vähendada Napoleoni võimuhimu, ega mitte kuidagi pidada sõda Prantsusmaa vastu“.

Sellised olid erakordselt tähtsad ja salajased instruksioonid, milliseid Keiser Aleksander, algusest-lõpuni, omakäeliselt kirjutas kr. Stackelbergi jaoks. Kuid kas need instruksioonid ka viimane ka tegelikult sai või need jäid vaid plaaniks – seda me ei tea. Kuid arvatavasti, neid ei saadetud mainitud aadressil, kuna neis samades instruksioonides saadikule kirjutatakse ka ette see, et salajased raportid tuleb saata Valitsejale „vahetult kätte“, möödudes Riigikantslerist. Selliste ettekannete üksikasjaliku kättetoimetamise korra määratleb Valitseja ise. Seejuures, me ei leidnud Välisministeeriumi Peaarhiivist mitte mingeid kr. Stackelbergi vahetult edastatud raporteid. Seda võib enesele selgitada vaid sellega, et ta ei saanud kätte ülalpool esitatud instruksioone, milline on ikkagi üpris huvitav akt, eriti, kui seda võrrelda kr. Rumjantsevi 11 veebruari 1811 a. instruksiooniga.

Selles aktis Riigikantsler teatab uuesti oma veendumusest, et Austria peab olema Venemaa hüveks ja sõltumatuseks säilitatud. Napoleon aga ähvardab kõiki euroopa riike, eranditult. Aga käesoleval ajal ta kavatseb anda lööki Venemaale, kes aga on valmis teda vastaval viisil vastu võtma. Keiser Aleksander ei soovi sõda, kuid kui see on vältimatu, siis ta ei lase käest võimalust anda Austriale jälle tagasi see aukoht, millist ta omas sajandite jooksul Euroopa riikide hulgas. „Veendunud koalitsiooni julgeolekus“, Venemaa ei soovi sõlmida uut liitu, kuid ta soovinuks Austriat oma vaenlaste poolel mittenäha.

Märkimisväärne erinevus Keisri omakäeliselt kirjutatud instruksiooni ja sellel, milline kirjutati Riigikantsleri poolt, paistab silma. Kuid on ilmselge, et mõlemates aktides paistab välja soov, et Viini õukond ei astuks Venemaa vaenlase poolele ja ei loobuks oma neutraliteedist.

Krahv Stackelberg, kooskõlas ülalesitatuga, seadis oma püüdluste lähimaks ülesandeks selle väljaselgitamise, millised olid Austria kabineti tegelikud kavatsused Venemaa ja Austria vahelise sõja suhtes. Kuid selle ülesande lahendamine ei olnud kaugeltki lihtne. Krahv Metternich väljendas pidaevalt üldistes fraasides Venemaa suhtes sõprust ja sõja vähetõenäolisust jne. Samas, Austria relvastumine võttis iga päevaga üha suuremaid mõõtmeid, vaatamata tema rahalise olukorra

äärmiselt halvale seisukorrale. Sellisel viisil Venemaa saadik ei suutnud saavutada mitte mingeid täielikke ja positiivseid vastuseid. (Депеши гр. Штакельберга отъ 12-го (24-го) апреля и 24-го апреля (6-го мая) 1811 г.).

Kui, lõpuks, osutus juba liiga kummaliseks eitada Venemaa ja Prantsusmaa vahelise sõja võimalust, viini kabinet tegi oma poolse vahendamise ettepaneku. Seesama ettepanek oli tema poolt tehtud ka Venemaa ja Porta vahelise tüli silumiseks. Kuid see ettepanek ei kohanud Peterburis eriti head vastuvõttu, kuna esimesel juhtumil Keiser Aleksander kahtles vahendamise edus, teisel aga ta ei soovinud lubada Viini kabineti sekkumist. Äärmisel juhul tuli kindlasti jõuda sellisele järeldusele kr. Rumjantsevi 12 veebruari 1811 a. depešši alusel. Krahv Stackelberg aga jäi, vastupidiselt, oma arvamusel juurde, et seni, kuni Türgiga ei sõlmita *statu quo ante bellum* alusel rahu, Viini kabinet ei astu eelseisva sõja suhtes mitte mingitesse avameelsetesse selgitustesse.

Lõpuks, Vene valitsus kasutas ära sobiva juhuse, et teha uus katse selleks, et sundida Viini kabinetil end väljendama enam konkreetsemal viisil. Oktoobris 1811 a. kr. St. Julien ((Ст. Жульень)), Austria saadik S-Peterburis, pöördus vahetult Keiser Aleksandri poole ettepanekuga uuendada 1. (13.) augusti 1808 a. konventsiooni kohustuslikkus. Keiser nõustus viivitamatult selle uue nõudmise täitmisega ja maksta ära ettenähtud summad, kuid seda vaid järgmisel tingimusel: Viini õukond peab tegema formaalse deklaratsiooni, et ta ei sõlmi mitte mingit kohustust, milline võiks teda sundida tegutsema Venemaa vastu selle riigi kasuks, kes temale sõja kuulutab ja ei sõlmi samuti sarnast kohustust, kui selline temale pakutakse. (Депеша Государственного Канцлера отъ 1 ноября 1811 г.).

Kuid ka sellel uuel katsel ei olnud edu: kr. Metternich vastas, et Viini õukond on väga tänulik Venemaa valitsusele, et ta nõustus uuendada 1808 a. konventsiooni alusel tehtavaid väljamakseid, kuid ta ei saa nõustuda selle küsimuse sidumisega teise oma tulevase poliitikaga. Krahv Metternichi sõnade järgi, mis öeldud kr. Stackelbergile 1811 a. detsembri alguses, on saadikule S-Peterburis tehtud ülesandeks uuesti rahustada Vene valitsust kõige positiivsemal viisil Viini õukonna kavatsuste suhtes, milline ainiti peab jääma ustavaks juba kehtestatud printsipiile: mitte ärasegada kaht erinevat küsimust (s.t. konventsiooni ja deklaratsiooni). (Депеша гр. Штакельберга отъ 2-го (14-го декабря) 1811 г.).

Sellistel asjaoludel saabus 1812 aasta. Napoleon koondas Põhja Saksamaal oma väed ja võttis kõige energilisemaid meetmeid, et suurendada nende arvu kuni sel ajal enneolematu suuruseni. Keiser Aleksander I, omalt poolt, tegeles väsimatult rahvakaitse organiseerimisega ja otsustas kindlalt Napoleoniga rahu mitte sõlmida enne, kui ta lahkub Venemaa maadelt. Keiser oli veendunud, et puhkeva sõja tulemuseks ei ole võitja poolne ühe või teise provintsi liitmine, kuivõrd lahendab kogu Euroopa prantslaste poolse lõpliku orjastamise küsimuse. Mitte ainult Venemaa, vaid ka kõigi ülejäänud Euroopa riikide rahvuslikule sõltumatusele pidi olema antud lõplik löök ja Venemaa rahva osaks langes ülesanne kanda oma õlgadel ja kinnitada oma verega rahvaste õigust oma iseseisvusele ja elule.

Sellest vaatepunktist käsitles Venemaa valitsus eelseisvat sõda ja nende kaalutluste alusel ta oletas, et Venemaa huvid on solidaarsed kõigi ülejäänud riikide, millised on Napoleoni poolt orjastatud ja kannatavad tema piiramatu omavoli all, huvidega. Keiser Aleksander arvas, et Austria huvides on ühineda Venemaaga Napoleon I vastu. Kuid kõik tungivad Vene valitsuse esildised ja kõik veenvad tõendid, milliseid ta esitas selleks, et sundida Viini kabinetti unustama 1809 aasta ja sõlmida liit, jooksid liiva. Vastupidi, aprillis 1812 aastal Metternich ise teatas Venemaa saadikule Austria ja Prantsusmaa vahelise 14. märtsi liidu-konventsiooni sõlmimisest. Austria ministri poolt selle konventsiooni edastatud artiklite alusel Austria kohustus andma Napoleonile 30,000 inimeselise abikorpuse, kui Prantsusmaa vastu sõda kuulutatakse. Venemaa esindajale mitteedastatud salajaste artiklide jõul, Napoleon kohustus Austriale tagastama Galiitsia või siis, andma temale mingi teise hüvituse. (Vt. Springer. Geschichte Oesterreichs seit dem Wiener Frieden 1809. Lpz. 1863, I Th., S. 204).

See teade ei saanud S-Peterburile kõige tugevamat muljet avaldamata jätta. Vene valitsus ei pidanud võimalikuks, et Austria unustas sellisel määral oma enese elulised huvid. Seejuures, Viini valitsus ise 1812 aasta alguses ei lasknud mööda juhust, et Vene kabinetti veenda oma sõpruses ja

seotuses. Krahv Nesselrodi ettekandest, mille ta esitas 1812 aasta märtsis Kõigekõrgema äranägemiseks, võib näha, et Austria volinik parun Lebzeltern väitis kategooriliselt, et senini „ei ole mitte mingit Austria ja Prantsusmaa vahelist formaalset kokkulepet“. Viini õukond soovib jääda neutraalseks.

Kuidas aga endale seletada seda Viini õukonna sammu, pidades silmas tema pidevaid väiteid sõprusest? Seda küsimust lahendatakse ajaloolaste ja isegi Vene 1812 aasta endiste riigimeeste poolt üpris erinevalt, kes olid sel ajal toimud sündmustes väljapaistvad osalised, hinnates Austria käitumist üpris erineval kujul. Kuid kõik on üksmeelsed selles, et liit Prantsusmaaga on kr. Metternichi tegu. „Välisasjadel“, kirjutas 1810 a. M. Gentz, kellest sai hiljem Metternichi esimene nõunik, „ei ole üldsegi paha olla kr. Metternichi kätes. Ta tunnistab end õnnelikuks ja see on suurepärase omadus. Temal on anded: ta oskab asju ajada ja ta ei säästa end. Kuid ta on kergemeelne, tuulepea ja edev“. (Tagebücher von Friedrich von Gentz. Leipzig. 1861, S. 257).

Napoleoni Austria ertshertsoginnaga abielu korraldamist pidas kr. Metternich üheks kõige oma osavamaks teoks ja ta nägi selles sündmuses Austria poliitika ajaloos uue ajajärgu saabumist. (Gentz. Tagebücher. S. 236). Kr. Metternich tunnistas Napoleoniga lähenemise täiesti hädavajalikuks et hoida rahu ja Austria autoriteeti Euroopa asjades. Kui aga tekkisid Keiser Aleksandri ja Napoleoni vahelised arusaamatused, Austria diplomaat kaua ei kõhelnud. Pidades silmas Venemaa ja Prantsusmaa vahelist sõda, krahv Metternich ja prints Schwarzenberg, kes jagasid ministri vaadet, ei olnud raske veenda Keiser Francoisi, et mitte ainult sugulussidemed, vaid ka riiklikud huvid nõuavad, et astutaks Napoleoni poolele, kes senini väljus kõigist sõdadest võitjana. Sellise kogemuse alusel ja pidades silmas Austria keisririigi äärmist sisemist korratust, Viini kabinett ei pidanud võimalikuks asuda Venemaa poolele. Ta ei saanud isegi jääda neutraalseks, kuna Napoleon seadis valiku ette: kas ühineda temaga või Venemaaga. Muideks, ei saa tunnistamata jätta, et Austria õukonna valik oli märkimisväärselt lihtsustatud Vene valitsuse käitumisega, milline ei soovinud täita tema nõudmist sõlmida eelkõige rahu Portuga, tingimustel, millised vastavad enam Austria huvidele.

Igal juhul ei ole kahtlust, et kr. Nesselrode, kes oli 1812 aastal Aleksander I juures riigisekretäri ametikohal ja kr. Stackelberg Viinis, ei olnud täielikult nõus Riigikantsler kr. Rumjantsevi poliitikaga ja olid veendunud, et ta sundis Austriat sõlmima Napoleoniga liitu. Märkimisväärses ettekandes Valitseja Keisrile, märtsist 1812 aastal, kr. Nesselrode väidab, et Austria soovib ilmselgelt säilitada Venemaaga sõbralikke suhteid. Ta väidab, et Venemaa tegutses ebaõiglaselt oma endise liitlasega ja kahjustas selle oma käitumisega iseend. Kuid, vastupidiselt sellele, Viini õukond soovis jätkata endist sõprust. „Selles suhtes“, jätkab krahv, „on isegi hädavajalik nõustuda, et Viini õukond tegi isegi rohkem, kui me saime temalt nõuda. Meie poolt ei kutsunud miski esile sarnast poolehoidu ja tihti isegi tõestatakse, sel eesmärgil temale esitatud tõendid, olid meie poolt võetud vastu jahedalt või siis valesti tõlgendatud või tihti isegi ei mõistetud neid“. Vähe sellest: isegi siis, kui avanes kaks erakordselt sobivat juhtu, et saada teada Viini kabineti tõelisi kavatsusi, Venemaa valitsus neid ei kasutanud.

Esiteks, kui Austria ettepanek Venemaa ja Porta vahendamiseks oli tagasi lükatud, Venemaa valitsus kaotas võimaluse kompromiteerida Austriat Napoleoni ees, kes ei soovinud, et Venemaa ja Türgi vahel sõlmitaks rahu;

Teiseks, Viini õukonna ettepanek 1811 aastal, Venemaa ja Prantsusmaa vahendamiseks oli veelgi delikaatsem, kuna Austria saadiku käitumine Pariisis oleks juba siis paljastanud Austria poliitika tõelised eesmärgid.

„Suurriik“ võtab oma ettekandes kokku kr. Nesselrode, „milline vaatamata perekondlikele sidemetele Keiser Napoleoniga, risti-vastu oma jõuetusele, tänu oma siseasjade – rahanduse, armee täielikule korratusele, soovib meil sõlmida Portuga rahu, liitu Preisimaaga ja otsib sel viisil ilmselgelt võimalust teha koostööd kõiges, mis võis toetada meie poliitikat Prantsusmaa suhtes, - selline suurriik ei saa olla salajaseks sõbraks viimasele (Prantsusmaale). Sarnast kergemeelsust on raske enesele ettekujutada. Asjaolude jõud võib olla, kaasab Austria meie vastasesse liitu, kuid see võib olla vaid kõige äärmisemal juhul, kui ta on ammendanud kõikvõimalikud vahendid, et vältida otsuse võtmist, millise ohud on temale tundmatud. Kõik see sunnib arvama, et kuni käesoleva

hetkeni ei ole sellist otsust veel võetud, ja et Viini kabinet oskas osavalt kõrvale vingerdada insinuatsioonist ((ld. insinuatio sisetung, kaval sissepoetamine, kaudne halvustav v. laimav vihjamine, insinueerimine; laim. Vs. 1961 lk 240)), millise võinuks Prantsusmaa, sel eesmärgil temale teha“.

Nees sõnad olid kirjutatud kr. Nesselrodele sel ajal, kui ta veel asus ülalpool esitatud parun Lebzelteni kategoorilise avalduse mõju all. Kuid igal juhul on näha, et kr. Nesselrode arvates oli Venemaal võimalus hoida ära Austria ja Prantsusmaa vahelise liidu sõlmimist.

Sama meelt oli Venemaa esindaja Viinis kr. Stackelberg, kes õigustas oma depeššides Austria valitsuse poliitikat ja peaaegu, et vaimustus kr. Metternichi diplomatilisest kunstist. „Meie poliitika käik“, kirjutas krahv 19. (31) jaanuaril 1812 aastal Riigikantslerile, „või meie mittepoliitilise käitumise, tänu millele me ebapiisavalt kiirustaksime, mis see ka ei maksaks, sõlmima rahu Türklastega ja peale selle, jätsime ise end ilma võimalusest, et kindlustada endale liit Preisimaaga, pannes nõõri ümber Austria valitsuse kaela ja istutada Keiser Francois justkui teravatele habemenugadele“. „Kogu häda ei tulene inimestest, vaid hoopis asjaoludest“, väidab kr. Stackelberg 2. (14) veebruari depeššis, „ja nad läksid juba liiga kaugele, osalt tänu meie endi käitumisele, millise suhtes ma ei pea vajalikuks sõnakestki lisada“. Pidades silmas neid sõnu, saab selgeks, et kr. Stackelberg ei olnud märtsi konventsiooni sõlmimise teatest eriti häiritud.

Sellisel viisil, kr. Nesselrode ja kr. Stackelberg õigustasid osalt juba ette Austria liidu Napoleoniga. Täiesti teisiti suhtus sellesse küsimusse Riigikantsler. Ta arvas, et pidades silmas kr. St. Julieni, austria saadik S-Peterburi õukonna juures ja kr. Metternichi pidevaid kinnitusi sõprusest, on liidu sõlmimine mitte ainult ebasõbralikkuse, vaid ka kahepalgelisuse akt Venemaa suhtes. Kui aga algas sõda, kr. Rumjantsev, oma 5. juuli 1812 aasta ettekandes Tema Majesteedile, sunnib andma Viini õukonnale tunda tema truudust murdva käitumise eest. Sel eesmärgil ta soovitas Keisril avaldada proklamatsioon kõigile slaavlastele, millises oleks olnud öeldud, et sõda, milline on alustatud Venema vastu, on samal ajal ka sõda kõigi slaavlaste vastu. „Ma väidan, Teie Majesteed“, lõpetas oma ettekande Riigikantsler, „et Teie valitsemise hüvang nõuab Viini õukonna mittehaletsemist, kuna tema raskuste suurendamisega võib Teise Majesteed sundida ta sõlmima Teiega spetsiaalse rahu“.

Kuid kui vaade Austria poliitikale ja tema poolt sõlmitud liidu-konventsiooni moraalne väärikus võib olla üpris erinev, siis teisest küljest, ei saanud olla kaht arvamust Venemaa poolse äärmise hädavajaduse suhtes, piirata niipalju kui võimalik osutada liidulist abi Napoleonile. Seepärast, pidades silmas juba sündinud fakti, Keiser Aleksander I tunnistas hädavajalikuks nõuda Viini õukonnalt positiivseid selgitusi tema kavatsuste suhtes. Ta soovis teada kuidas Austria kavatseb tõlgendada liidu-konventsiooni ja millistes mõõtmetes ta seda täidab. Ta jäi veendunuks, et Venemaa eksisteerimine on lahutamatu seotud Austria sõltumatuslega: kui langeb Venemaa, ei ole Austria võimeline vastu seisma Napoleoni täitmatule võimuihale. „Tema Majesteed neab keisrit (Francois) oma sõpra“, räägib Riigikantsler 28. märtsi 1812 aasta depeššis krahv Stackelbergile, „visata pilgu tagasi ja meenutada kõiki hädasid, milliseid on juba Prantsusmaa poolt tekitatud tema Keisririigile ja näha seda, kuidas ta järkjärgult valmistus ja saavutas Austria nõrgendamise“. Isegi siis, kui S-Peterburis saadi kätte teade, et Austria saadik Stokholmis Neipperg tegi katse lahutada Rootsi Venemaaga liidust, kirjutas Riigikantsler kr. Stackelbergile, et Venemaa valitsus ei soovi katkestada kõiki suhteid Viini õukonnaga, keelest sõltub täiesti see, kas anda neile rohkem või vähem sõbralik iseloom. (Депеша гр. Румянцева отъ 10-го июня 1812 г.).

See Venemaa nõudmine vastas täielikult Austria enda soovidele. Kui kr. Metternich edastas Venemaa saadikule märtsi-konventsiooni, ta lisis viivitamatult, et ainult äärmine hädavajadus sundis Viini õukonda seda sõlmima ja risti vastu sellele, võib Venemaa ja Austria vahel jätkuda salajane kokkulepe nende poliitiliste eesmärkide suhtes. Peale selle kr. Metternich andis sõna, et Austria liidulised väed hakkavad tegutsema Bukoviina poolelt ja nende arv ei hakka mittemingil juhul olema suurendatud. „Kuid millega“, küsis kr. Stackelberg, „Teie meile garanteerite, et see lubadus ka tegelikult täidetakse?“. „Garanti, - kostis Austria minister - „seisneb Austria monarhia enda huvides, kui mitte Valitseja, kelle nimel ma praegu räägin, kohusetundlikkuses“. (Депеша гр. Штакельберга отъ 16-го (23-го) апреля.).

Täpselt samasugused põhjendused sai kr. Stackelbergisiklikult Keiser Farancoisilt, kes palus, et Venemaa ei vaatleks Austriat kui tegelikult sõdivat maad ja jätkaks salaja oma sõbralikke suhteid Viini õukonnaga.

Kui kurb ka ei olnud Keiser Aleksandrilt Austriat Napoleoni poolel näha, ikkagi ei olnud Venemaa huvides viia asi lõpliku ja täieliku suhete katkestamiseni. Seepärast, juba juuli algul, krahv Stackelberg volitatakse Viini õukonnale teatama, et „midagi Austria huvide vastast ei kuulu Tema Majesteedi eesmärkide hulka, et ta on isegi alati valmis teda toetama, kui selle sõja edu hakkab olema tema poolel, kuid seevastu Tema Majesteet toetub keiser Francoisi vankumatule kavatsusele mitte suurendada Prantsusmaale lubatud vägede korpust ja milline peab juba kord ja igavesti jääma 30.000 inimeseliseks“. Lõpuks soovis Venemaa valitsus, et see kokkulepe saaks kirjaliku kuju. (Депеша Государственного Канцлера отъ 2-го (14-го) июля).

Viini õukond nõustus täielikult esitatud kohustuse sisuga, kuid pidas võimatuks temale kirjaliku kuju andmise. Keiser Francoisi kindel tahe ja tema poolt antud sõna pidid olema piisavaks garantiiks võetud kohustuste täitmisel. Keiser Aleksandrilt nõudis Francois I samasuguse täpse kohustuse, milline oli kinnitatud ausõnaga. Kui aga kuue nädala kestel Viini õukond ei saaks lõplikku vastust, siis Keiser Francois loeks end antud sõnast vabastatuks. Krahv Stackelberg volitati pakutud tingimustel sõlmima seda kohustust, kuigi tegemata seda formaalse aktiga.

Sellisel viisil, sel samal hetkel kui Napoleoni suur armee astus Venemaa territooriumile, oli Venemaa ja Austria vahel sõlmitud kokkulepe, milline paralüseeris märkimisväärselt märtsi-liidu konventsiooni mõju. Kooskõlas sellega, kogu sõja kestel Venemaa valitsuse ja Viini kabineti vahelised suhted ei katkenud kuigivõrd. Tõsi, kr. Stackelberg pidi peale sõja kuulutamist, Viinist lahkuma ja kr. St. Julien sõitis S-Peterburist ära, kuigi Keiser Aleksander tegi temale kohale jäämise ettepaneku. Kuid krahv Stackelberg seadis end sisse Gratzis ja ta kohtus tihti kr. Metternichi ja Lebzeltterniga. Viini jäi aga saatkonna liige hr. Ott, sarnaselt nagu Peterburi jäi Austria saatkonna liige Marchal.

Kõik need suhted toimusid suurima saladuskatte all, kuid oma sisu poolest nad ei ole eriti huvitavad. On huvitav siiski, et 1813 aasta oktoobris kr. Metternich kaebas kr. Stackelberi peale seda, et Austria piiride lähedal Venemaa vägesid peaegu ei olegi. Seejuures ta tõestas, et see on äärmiselt hädavajalik selleks, et õigustada Napoleoni silmis Austria abivägede passiivsust ja koondada Galiitsias suur vägede vaatluskorpus. (Депеша гр. Штакельберга отъ 12-го (24-го) октября 1813 г.).

Ainiti, seekord kr. Metternichi kartused või arvestus, milline oli põhjendatud Napoleoni säravate võitudega, osutusid ekslikeks. 1812 aasta detsembrikuus oli suurest armeest jäänud järele haledad inimeste salgad, kes olid rüüaldunud, kõhnunud, löödud murest ja õudsetest kannatustest. Napoleon I kaotas Venemaal mitte ainult võitmatu väejuhi veetluse, vaid koos sellega kogu Euroopa piiramatu valitseja autoriteedi.

Teated Napoleoni lüüasaamisest võeti Austria armee ja rahva poolt vastu siira vaimustusega, kuid see ajas Viini kabineti suurde segadusse ja ärevusse. Kui Venemaa valitsus juba 1812 aasta detsembris veenas teda tungivalt avalikult Napoleoni vastaselt väljenduma ja kasutama sobivat juhust, et saada tagasi oma endised provintsid, siis krahv Metternich, vastupidiselt, ei olnud veel lõplikult kaotanud usku Napoleoni geeniusse. Ta oletas, et õnn võib veelkord pöörduda Austria Keisri väimehe lippude alla ja seepärast seadis enda kohuseks tegutseda aeglaselt ja ettenägelikult.

Ainiti, pidades silmas Napoleoni armee täielikku hävingut ja tema Venemaal väljakihutamist, Austria abikorpus pidi samuti lõpetama sõjategevuse, kui Viini õukond ei otsusta pidada sõda oma jõududega ise, iseseisvalt sõdides Venemaa vastu. Venemaa poliitika lähimaks eesmärgiks sai sundimine, et Viini õukond eraldaks oma saatuse Napoleoni käekäigust.

Seepärast, detsembris 1812 aastal sai Anstett käsu sõita prints Schwarzenbergi, Austria abivägede korpuse ülemjuhataja, juurde ning teha talle vaherahu sõlmimise ettepanek. Vürst Kutuzov-Smolenski ((Кутузовъ-Смоленский)) varustas ta instruksioonidega ja volitas relvarahu sõlmima mitte kauemaks kui kolmeks kuuks. Anstett kohtus kr. Schwarzenbergiga ja peale üpris lühiajalisi läbirääkimisi sõlmiti alljärgnev akt, milline on eriti tähtis seetõttu, et sellega Viini õukond eraldub oma liitlasest, jättes ta saatuse hoolde. On ise-enesest

mõistetav, et see akt oli sõlmitud suurima saladuskatte all ning seda pidi hoidma suures saladuses.

Aastaaja karmus ja teised ühtmoodi tegelikud põhjused ärgitasid T. M. Austria Keisri, Ungari ja Böömimaa Kuninga armee ülemjuhatajat ja samuti T. M. Ülevenemaalise Keisri armeed katkestama sõjategevuse. Selle relvarahu olemus ja tähtajad nad määratlesid käesolevas salajases konventsioonis, milline, peale mõlema poole poolt eraldi allkirjastamist, vahetatakse nende vahel ja seda loetakse üheks kõige kohustuslikumaks seda sorti aktiks.

Artikkel I.

Käesoleva akti allkirjutamise päevast kehtestatakse relvarahu, milline laieneb kõigile Austria korpustele, millised asuvad minu juhtimise all, aga samamoodi Vene vägedele. See relvarahu kehtestatakse tähtaega määratlemata; kui aga, mida ei saa ette näha, tõstatatakse vaenutegevuse jätkamise küsimus, siis relvarahu lõpetamise teadaanne tehakse kaks nädalat varem ja ainult viimase päeva lõppemisel võivad vaenulikud tegevused olla taastatud.

Artikkel II.

Kava, milline koostatakse Austria vägede oletatavaks täies koosseisus äraminekuks, saab kohustuslikuks nii mainitud taandumise suuna ja tähtaegade suhtes, aga samuti demarkatsioonijoone suhtes, millise juurde Austria korpused asuvad. Sellisel viisil loetakse see kava käesoleva konventsiooni osaks ja et see viia täielikult ja täiuslikult ellu, oli see allkirjastatud samasuguses korras.

See juhtus meie peakorteris Zeyczis 30. (18.) jaanuaril 1813 aastal.

(L.S.) Le Marechal commandant (м.п.) Фельдмаршалъ, главнокомандующий en chef le corps auxiliaire d'Autriche: Австрийскимъ вспомогательнымъ корпусомъ:

Le Prince de Schwarzenberg.

Prints Schwartzenberg

18. (30.) jaanuari 1813 aasta relvarahu konventsiooni lisa.

Wiskow, 12. (24.) jaanuar 1813 aasta.

Kui me viie päeva pärast lahkume Narewist, siis me peatume 22. jaanuaris (3. veebruaril) Wisla taga Varssavi lähedal.

23. jaanuaril 4. (veebruaril) või 24. (5.) võib see linn olla ära antud ja algab marss Piliza taha. Armee võib sealt 8 päevaga s.t. 1. (13) veebruariks jõuda Piliza taha.

Kui selle jõe ja selle joone taga milline jookseb Petrikaust otse Breslause viib mööda Sileesia piiri, kulub veel 6 päeva, et meie hospitalid ja laod, millised on sisse seatud selle joone taga, liiguksid tagasi, siis

7. (19) veebruaris algab tagasi marss Novomiastost ja Petrikaust.

Juhtumil, kui demarkatsioonijooneks võetakse see, milline viib Iosefowist mööda Kamiena jõge Kunowi ja Bodzecini kaudu mägistesse piirkondadese kuni Lapuschnoni ja mööda postiteed Malogovi ja Zarenoviczi ja Lääne Galiitsia vana piiri pidi, siis kulub jälle 8 päeva, et see seljataha jätta, nõnda, et

15 (27) veebruaril võib jõuda selle jooneni.

Prints Karl Schwarzenberg.

Nr. 68.

1813.a. 15.(27.) juuni. Reichenbachis Austria, Preisimaa ja Venemaa vahel sõlmitud Liidukonventsioon.

Nr. 69.

1813.a. 19. (1. juulil) juunil Reichenbachis sõlmitud eraldi artikkel, milline puudutab keiser Napoleoniga peetavate läbirääkimiste tähtsaja pikendamist.

(F.M. Kommentaar.).

Napoleoni suure armee õudne lüüasaamine Venemaal oli üheks sellistest maailma sündmustest, milline tekitab rahvaste ajaloolises elus pöörded, andes sellele muu suund ja seades uusi ülesandeid.

Peale prantslaste Venemaalt väljakihutamist, pidi Aleksander täpselt määratlema Napoleoni vastaste sõjategevuste plaani, et seada sellega vastavusse vahendid, millised on tema käsutuses. Astunud oma võiduka armee eesotsas välja oma Keisririigi piirest, oli Aleksander I valikus kaks eesmärki: kas Venemaale austavatel ja kasulikel tingimustel sõlmitud rahu Napoleoniga, või sõja jätkamine nõnda kaua, kuni Prantsusmaa saab seatud tema endistesse ajaloolistesse piiridesse. Esimese eesmärgi saavutamine ei saanud tekitada niipalju probleeme, kui teise teostamine, kuid viimasel juhtumil Euroopa rahu ja vaikus ei oleks olnud kuigivõrd kindlal viisil tagatud. Otsustanud aga Euroopa Napoleoni ikkest vabastamise hädavajaduse kasuks ja seada piirid tema piiramatu võimele, tekkis küsimus: milliste vahenditega see eesmärk võiks olla saavutatud? Kas Venemaa üksi oli võimeline Euroopa rahvastele nende vabadust ja rahvuslikku iseseisvust tagastama, või siis, kas ta pidanuks otsima selle eesmärgi teostamiseks liitlasi? Need rasked küsimused, millised nõudsid kiiret lahendamist, ei olnud selleaegsete Vene riigimeeste poolt kaugeltki ühtmoodi vaadeldud. Keiser Aleksander tegi Riigikantslerile kr. Rumjantsevile ja Riigisekretär kr. Nesselrodele Venemaa poliitika lähimate eesmärkide suhtes oma arvamuste avaldamise ettepaneku.

Riigikantsler kirjutas 16. detsembri 1812 aastal Tema Majesteedile, et Jumala tahe valis Vene Keisri oma tööriistaks et vabastada kõik rahvad ja rahustada kirgi, millised juba liiga kaua vapustavad Euroopat. Seda „taevast allasaadetud missiooni“ pidi Aleksander I täitma „täiesti üksi“. Sellest vaatepunktist ootas kr. Rumjantsev liidust Preisimaa ja Austriaga üsna vähe. Eriti tugevalt kritiseerib ta Viini õukonna poliitikat, milline on „otsustamatu ja mitmelaadne“. Sel ajal, kui Austria oli jaotatud, nõrk ja oma sisemiste jõudude täieliku korratuse ikke all, kui ta juba langes oma endiselt kõrguselt ja võimsuselt, Viini kabinet, valdamata nii kõrgendatud vaateid asjadele, mehisust, ühines riigiga, milline oli pidevalt tema ohtlik ja leppimatu vaenlane. Selle alusel, Riigikantsler soovitas hoiduda liidust Viini õukonnaga ja kui Keiser, pidades silmas oma enese huvisid, soovib tõsta Austriat ja tagastada sellele tema endine tähendus, siis ei tohi mitte-olla temaga suhtlemisel piisavalt „ettevaatlik“. (Письмо гр Румянцева отъ 4-го февраля 1813 г.).

Keiser Aleksander I, olles täielikult veendunud Riigikantsleri piiritus ustavuses tema huvides ja Venemaa hüvanguks, märkis siiski temale, et asjaolud on viimasel ajal märkimisväärselt muutunud ja seepärast peab muutuma ka Venemaa poliitika.

Krahv Rumjantsev oli Valitseja sellise arvamusega täiesti nõus ja räägib, et uusimates sündmustes võib eritada kaht ajajärku. „Ma ei kahtle selles“, kirjutab Riigikantsler 20. veebruaril 1813 aastal, „kuna ma ise olin terve rea kõigi riikide poolt tehtud pingutuste tunnistajaks, et tõmmata ja sundida Teie Majesteedi Keisririiki võtma eranditult enda peale, nõnda öeldes, kogu Euroopa kogukonna maade ohtudega seotud harimine“. Kuid peale üleüldiste ootuste, Venemaa oli võimaline täitma seda hiiglaslikku ülesannet, s.t. ta andis surmahoobi Napoleoni võimutsemisele.

Sii on esimese ajajärgu lõpp.

„Teine ajajärk“, kirjutab kr. Rumjantsev, milline järgnes esimesele ja on praegu saabunud, seisneb väsimatus ja varjatud töös ning selles korratus agitatsioonis, millisega, niivõrd, kui minule näib, andusid kõik Kabinetid, et saavutada seda, et sellelt samalt väljalt lõikusel, millist teostas erandlikult Teie Keisririik, Venemaa ei saaks mingit osa.“

Sellisel viisil, Riigikantsler, olles üdini läbi imbunud umbusaldusest Viin õukonna ja Francois I poliitika suhtes, pidas hädavajalikuks, et Venemaa täiesti üksi lõpetaks temale langenud ülesande osa ja jätkaks ilma liitlasteta Napoleoni vastast sõda.

Täiesti vastupidisel arvamusel oli kr. Nesselrode, kes saatis Keiser Aleksandrit sõjakäigul ja osales alates 1812 aastast vahetut ja kõige tegusamalt kõigis diplomaatilistes läbirääkimistes. 1812 aasta lõpus noor riigisekretär esitas Valitseja heasoovlikule äranägemisele äärmiselt tähelepanuväärse ettekande, millise sisu seisnes järgmises.

„Sõda, mis puhkes meie ja Prantsusmaa vahel, „ alustab vürst Nesselrode, „ei saa olla vaadeldud kui ettevõtmine, milline on meie poolt alustatud Euroopa vabastamise kavatsusega.““ Vastupidi, Venemaa ei andnud mingit aiendit sõjaks, vaid Napoleon soovis ja alustas selle. Venemaa ainult kindlustus ja kaitses oma enda elu. Seepärast, anda vastulöökk sellele kallaletungile – seeline oli Venemaa eesmärk ja seda eesmärki ta kuulutas kõigis oma proklamatsioonides. Nüüd, kuna varsti on see eesmärk saavutatud ja Vene maadel ei ole enam ühtki prantslast, tekib küsimus: mis saab edasi? Kas ei peaks sõda jätkama, et saavutada teisi veelgi suuremaid kasusid? Selle küsimuse lahendamiseks on eelkõige vaja teada: mida nõuavad Venemaa enda huvid? Peeter Suur ja Katariina II tõstsid Venemaa kõrgele poliitilise võimsuse ja õitsengu tasemele. Tema territoorium on avar ja selle rüpes lebavad äraarvamatud rikkused. Kuid ei saa ütlemata jätta, et pikaajaline Katariina II valitsemine ja tema rahvusvaheline poliitika kurnasid märkimisväärselt Vene rahva sisemise heaolu ja jõu. Keisririigi sisemise heaolu, kaubanduse ja tööstuse arendamiseks olid troonile asumisel suunatud Keiser Aleksandri hoolitsused. Kuid, õnnetuseks, Prantsusmaa alalised kallalekippumised Euroopa riikide sõltumatusele ei lasknud teostada Keisri suuri ettevõtmisi. Lõppematud sõjad ja lõpuks, kõige ohtlikum 1812 aasta sõda, milline „andis lõpliku löögi meie heaolule ja meie rahandusele“, viisid suurde korratusse Keisririigi siseasjad. „Selles suhtes“, väidab krahv, „on pillikeeled sedavõrd pingule tõmmatud, kui veel võimalik. Seepärast, õieti mõistetud Venemaa huvid, ilmselgelt, nõuavad vastupidavat ja kindlat rahu, peale seda, kui tema edu Prantsusmaa armee vastu kindlustasid tema elu ja sõltumatuse“.

Ja vaat selle eesmärgi saavutamiseks on tarvis Prantsusmaa seada selle vanadesse piiridesse Reini, Alpide, Pürenee ja Schelde ((l'Escaut)) vahele. „Selles“, tõestab Nesselrode, „arvatavasti peab seisnema soovide *maximum*, millised me peame omama kaasaegse Euroopa seisund“.

Nüüd tekib küsimus, jätkab oma argumenteerimist krahv, milliste vahenditega võib see eesmärk olla saavutatud? Ja, kas see on üldse saavutatav?

Ei ole kahtlust, et Venemaa üksi ei ole võimeline seda eesmärki saavutama ja sõda jätkama. Nii Venemaa sõjajõudude arv, ega ka rahasjade haletsusväärne seisund ei lase seda mõtet täita. Vaat, miks on Austria ja Preisimaa liiduline abi täiesti hädavajalik; ilma selleta ei suuda Venemaa miskit edasi teha. Kindlustada enesele see abi ja saada teada nende riikide eesmärgid – vaat, selles peavad seisma Venemaa poliitika lähimad eesmärgid. „Meie ettepanekud nende mõlemate õukondade suhtes olema avameelsed ja positiivsed. Eriti Viini õukonnal on õigus meie usaldusele, kuna ei saa eitada, et selle sõja kestel ta esitas meile oma poolehoiust suure hulga tõendeid, ühelt poolt, õigusega, millisega ta, vaatamata kõigile Napoleoni energilistele nõudmistele, täitis meile antud lubadust, mitte kuidagi suurendada oma vägede korpust, ja teiselt poolt, vähemärgatava energiaga, millisega paistsid silma selle korpuse viimase aja tegutsemised. Järelikult, ei ole mingit ebamugavust selles, et rääkida Viini õukonnaga vähemebamääras keeles ja anda temale vähem üldisi lubadusi, kui need, millised olid temale seni tehtud“. On hädavajalik otse teatada Austriale, et kui ta jääb Napoleoniga liitu, Venemaa ei kavatse jätkata sõjalisi tegevusi ja hakkab silmas pidada vaid enda huvisid. Aga kui ta astub koalitsiooni, on Venemaa valmis osalema Saksamaa vabastamisel, pannes välja 150 tuhandest inimesest koosneva armee. Rohkem Venemaa teha ei suuda.

Kuid, kui Austria ei loobu oma liidust Prantsusmaaga Venemaa, pidades silmas oma rahalist seisu ja siseasju, ei saa jätkata sõda, ning peab sõlmima Prantsusmaaga rahu. Sellisel juhtumil Venemaa peab piirama oma nõudmisi ja tegema rahu sõlmimise võimalikuks. Ta võib isegi nõustuda *statu quo aute bellum* taastamisega. Isegi sellisel juhtumil oleksid Venemaa huvid ikkagi olnud rahuldatud, kuna ta rahvuslik sõltumatus oleks tagatud; ja ta on vabastatud kohustusest sõdida Inglismaa vastu ja toetama laostavat kontinentaalset süsteemi. Need tulemused on tähtsamad kõigist territoriaalsetest soetustest, sarnaselt sellele, nagu Tilsitis (1807 a.) oleks olnud parem loobuda mingist provintsist, kui allkirjastada artiklit, millise jõul Venemaa oleks olnud sunnitud pidama täiesti oma isiklike huvide vastast sõda.

Kõigist neist kaalutlustest kr. Nesselrode teeb järgmised lõplikud järeldused: 1) Venemaa üksi ei ole Austria ja Preisimaa liidulise ning Inglismaa subsidiumite abita võimeline pidama sõda teisel pool Vislat. 2) Kui aga need riigid ei nõustu liidu sõlmimisega, siis Venemaal jääb üle vaid mõõdukatel tingimustel Prantsusmaaga rahu sõlmimine.

Selline oli plaan, millise esitas kr. Nesselrode. Järgnevatest diplomaatilisest läbirääkimistest võib veenduda, et Keiser Aleksander I andis eelistuse Nesselrode ideedele ja tema poolt väljatöötatud plaani, kui Venemaa huvide ja kaasaegsete poliitiliste asjaoludega enam kooskõlas olevaks, võeti vastu. Järelikult, kõik Venemaa valitsuse jõupingutused oleks olnud suunatud sellele, et sundida Austriat ja Preisimaad Venemaaga Prantsusmaa vastu ühinema. Kui viimane riik juba 1813 aasta algusel astus avalikult Venemaa poolele, siis vastupidiselt Viini õukond kõhkles kaua ja läbirääkimised, millised nende ja Venemaa vahel toimusid olid meile lõpmatuks kõikvõimalike kahtluste ja kavaldamiste ahelaks, milliste eesmärgiks oli Napoleoni vastase energilise võitluse küsimuses lõpliku otsuse tegemise venitamine.

Juba esimestes kr. Nesselrode depeššides kr. Stackelbergile 1813 aastal, tehakse viimasele ülesandeks tõestada Viini õukonnale seda, kuivõrd tema huvides on tema ja Venemaa vaheline Napoleoni vastane liit, või vähemalt avalikult lahti öelda oma liidust Prantsusmaaga. Austria käitumine pidi muutuma enam avalikuks ja ositiivseks, muidu ta kaotaks igasuguse Venemaa poolse usalduse. (Депеша гр. Нессельроде отъ 31-го января 1813 г.).

Krahv Metternich, olles samuti 1812 aasta sõja ajal pidevates suhetes Venemaa saadikuga, palus viimasel 1813 aasta jaanuari alguses ilmuda Viini lähedale temaga salajasele kohtumisele. Seal Austria minister tõestas Prantsusmaaga rahu sõlmimise hädavajadust ja sel eesmärgil ta esitas oma vahendust, paludes krahv Stackelbergil sellest teatada oma valitsusele. (Депеша гр. Штакельберга отъ 14-го (26-го) января 1813 г.). Peale selle oma 8 veebruari kirjaga kr. Nesselrodele veel tungivamal viisil kordab Metternicht oma ettepanekut.

Võttes arvesse, seda, millist võltsis ja ebaselges asendis Austria asus 1813 aasta alguses, ei saa mittedõustuda, et vahendamise ettepanek oli Viini õukonnale kõige mugavamaks vahendiks, et võita aega ja päästa oma väärikust. Tekitanud oma sõja aegse käitumisega Napoleoni poolse viha ja rahulolematuse, Viini õukond ei saanud siiski, teisest küljest, mitte karta seda, et Venemaa ja ta liitlased taastavad Euroopas ilma temata uue asjade käigu korra, küsimata temalt vähimalt nii tema soove kui ka nõudmisi. (Vt. Springer. Geschichte Oesterreichs, Bd. I, S. 214 u flg.). Nii Austria keiseri isiklikud kalduvused ja iseloom, ega ka krahv Metternichi käitumisviis, aga ka, lõpuks, Austria sisemine seisund ei soodustanud kuigivõrd tõstatatud küsimuse kiiret lahendamist.

Seejuures, Keiser Aleksander I., soovides kiiresti saavutada kavatsetud eesmärki, juba 31. jaanuaril (v.k.j.) volitas krahv Stackelbergi vastu võtma vahendamise ettepanekut, kui Viini õukond on nõus katkestama liidu Napoleoniga. Ainiti, kui Viini kabinet peab enneaegseks sellise avaliku sammu tegemist, siis pakutakse temale selle asemel anda salajane lubadus, millise jõul ta kohustub Prantsusmaa vastu liituma liitlasriikidega, kui rahuläbirääkimised, mis on algatatud tema vahendusel, ei vii soovitud tulemuseni. Ilma sellise tingimusega Venemaa valitsus tunnistas Viini õukonna poolt esitatud vahendustegevusega nõustumist võimatuks.

Krahv Metternich oli sellise Vene valitsuse kategoorilise nõudmisega pandud üpris ebamugavasse olukorda. Tema arvates ei ole veel Napoleoniga lõpliku lahkulöömise aeg saabunud. Ta viitas Austria rahalistele ja vägede kehvale seisule, ta nimetas ise oma läbirääkimisi Napoleoniga „komöödiaks“ ja püüdis kr. Stackelbergi veenda, et Viini õukonnal ei ole võimalik mingi formaalse

akti viisil kohustuda – nii nagu seda nõudis Venemaa.

Kuid samal ajal Viini kabinett ei mõelnud salajaseimal viisil aidata kaas Venemaa Napoleoni, oma liitlase, vastastele sõjalistele operatsioonidele. Selle tõestuseks on salajane kokkulepe, milline sõlmiti 24. märtsil 1813 a. kavalier Lebzeltneri vahel, kes olisaadetud Vene peakorterisse ja kr. Nesselrodele. Selle kokkuleppe tulemusel Poola väekorpus, vürst Poniatowski ((Понятовски)) juhtimisel, oli pandud üpris keerukasse olukorda.

Lebzeltneri poolt esitatud noodi jõul Vene armee ülemus pidi teatama Austria armee ülemale sõlmitud relvarahu katkestamisest sel alusel, et liitlased ei saa jätta oma lipu alla ja enda taha vürst Ponjatowsky Poola armeed. Peale seda relvarahu katkestamist. Peavad Venemaa väed liikuma edasi, sel ajal kui Austria väed lähevad üle Visla paremale kaldale. Peale selle manöövri tegemist tulnuks sõlmida uus relvarahu. Kuid, mida enabm Austria minister püüdis Venemaa valitsust veenda formaalse kohustuse üleliigsuses, seda suurema energiaga nõudis viimane oma nõudmiste täitmist.

Lebzeltneri saatmine Venelaste leeri ja Viini kabineti lubadus saata sinna ka krahv Stadion, et pidada isiklikult ja üpris tähtsaid läbirääkimisi, ei sundinud Keisrit kuigivõrd loobuma tingimustest, millisel ta nõustus vastu võtma Austria vahendamise teeneid. Krahv Nesselrode tõestas, et Viini õukonna käitumine paistab üpris kahemõtteline: ta ei väljenda oam arvamust rahu hädavajalike tingimuste suhtes ja hellitab veel ikkagi lootust, et Napoleon nõustub austama liitlaste õiglasi nõudmisi. „Las Austria“ hüüatab kr. Nesselrode, „sel pidulikul hetkel liitub meiega! Las ta võtab kuulda oma tegelike sõprade häält, ja kuulatub oma rahvaste ning ka peaegu kogu Saksamaa häält ja viimane vabastatakse, tasakaal taastatakse, ilma, et valataks ühtki tilka verd, kuna tema liitumine kindlustab niivõrd asjade olukorda, et isegi ahastus ei suuda seda ümber lükata“ (Депеша къ кр. Штакельбергу отъ 27-го февраля (11 марта) 1813 г.).

Lõpuks, kuna Austria monarhia enda elulised huvid nõuavad viivitamatult tõstatatud küsimuse lahendamist. Austria, tõestas veenvalt kr. Nesselrode, on täiesti isoleeritud, ta piirkonnad on kurnatud, teistest riikidelt ta ei leia mingit tuge – mida ta teeb siis kallaletungi puhul? Vastupidi, kui Viini õukond liitub varsti liitlastega, siis ta on võimeline saama tagasi oma endised valdused ja hõivama Euroopas selle aukoha, milline on temale sajandite kestel kuulunud. Mis aga puudutab Venemaad, siis „Keiser Aleksandri eneseuhkus“, kirjutab kr. Nesselrode „saab rahuldatud, kui õnnestub tagastada Euroopa rahu, õnn ja tasakaal, millistest ta on, tänu Prantsusmaale, ilma jäetud. Keiser annab hea meelega Austriale selle kuulsuse, olles õnnelik, et sai selleks talle teed siluda. Tema Majesteet ei loobu tema toetamisest ja abist seni, kuni see suur eesmärk ei ole saavutatud.“ „Ma kordan“, lõpetab kr. Nesselrode, „las Austria meile vähemalt üksikasjalikult ja täpselt ütleb millist eesmärki peab silmas tema poliitika. Las see jääb meievaheliseks sügavaks saladuseks. Meie au, isegi meie huvi garanteerib selle saladuses hoidmise“. (Депеша къ гр. Штакельбергу отъ 28-го февраля (12-го марта) 1813 г.).

Nende tungivate nõudmiste ja pidades silmas Austriale üpris meeldiva rolli andmist, vastu Metternich ei suutnud seista. Teisel aprillil (uue kalendri järgi) ta esitas Venemaa saadikule järgmise sisuga erakordselt olulise noodi.

Korrates sissejuhatuses kaht alternatiivi, millised olid esitatud kr. Nesselrodel oma 31 jaanuari depešis, Austria minister väidab, et Austria ja Prantsusmaa vahelisest viivitamatust suhete katkestamisest ei saa juttugi olla. Sellisel viisil jääb üle teine nõudmine, milline puudutab formaalset kohustust juhtumiks, mil pakutud vahendustegevus ei saavuta soovitud tulemusi. Kuigi kr. Metternich peb sellise kohustuse võtmist liigseks, siis pidades silmas kr. Stackelbergi meeoleu, ta teatab sellega, et „Tema Keiserlik Majesteet ei kavatse veenda T. M. Ülevenemaalist Keisrit selles, et ta pühendab kogu oma jõu vahendustegevusse ja et seepärast, kui Prantsusmaa ei astu tehingusse, milline on tunnistatud Tema Majesteedi poolt oma Keisririigi ja kogu Euroopa üldise heaolu säilitamiseks hädavajalikuks, siis ta kasutab kogu jõudu, millise Ettenägelikkus seadis tema käsutusse, et aidata kaasa täielikus üksmeeles liitlasriikidega, sellise asjade korra sisseseadmiseks“. (Allkirjastas). Metternich.

Saanud selle olulise akti kr. Metternichi käest, kr. Stackelberg siiski, ei olnud päris rahul selle tooni kui ka selle sisuga. Tema arvates sissejuhatusel ja noodi algusel ei ole mõtet ja sisult see noot ei paista olevat piisavalt selge ning konkreetne. Sellise arvamusega oli ka kr. Nesselrode nõus,

kes peale noodi kättesaamist ei lakanud pealekäimast, et Viini õukond astuks otsustavalt liitlaste poolele. Kui aga Metternich väitis, et keiser Francois kardab igasugust koalitsiooni, pidades silmas endisi õnnetuid näiteid, siis kr. Nesselrodel ja kr. Stackelbergil ei olnud raske tõestada, et nüüd on asjaolud oluliselt muutunud. Muide kr. Stackelberg tegi kr. Metternichile ettepanku kasutada sõna: koalitsiooni asemel sõna: liit (alliance). Kuid samal ajal Venemaa saadiku tähelepanu alt ei libisenud minema faktid, millised viitasid teistele Austria poliitika motiividele. Keiser Francois I ei suutnud ikka veel harjuda mõttega, et peab hädavajadusest sõdima oma väimehe ((õemehe)) vastu. Peale selle ta oli „endast väljas“ (effarouche, hirmul) saades teada kr. Witgensteini ja Blücheri proklamatsioonidest, millistes nad kutsusid rahvaid võitlema oma vabaduse, au ja rahvusliku sõltumatus eest. „See üleskutse rahvastele“, kirjutab kr. Stackelberg 30. märtsil (11. aprillil) „ajab kõigil Saksamaa Valitsejatel ihule külmavärinad“.

Silmas pidades neid asjaolusid Kleiser Aleksander tunnistas hädavajalikuks, ühelt poolt, arvestada, kuivõrd see on võimalik, Austria õukonna eelarvamusi ja kriitilist olukorda ja teisest küljest, sundida veelgi suurema jõuga, et kiiremini lõpetada Austria Venemaaga ja Preisimaaga liitu asutmise küsimus. Ta tegi korralduse, et liitlaste vägede ülemad ei puudutaks oma proklamatsioonides poliitilisi küsimusi, kuid samal ajal tõestas, et on saabunud aeg, kui Viini õukond pidi vastu võtma otsuse, milline oli kooskõlas tema väärikusega, võimsusega ja poliitilise olukorraga. Keiser nõudis tungival, et antaks teada, millised tingimusi Austria kavatses Napoleonile rahu sõlmimiseks seada. (Депеша гр. Нессельроде къ гр. Штакельбергу отъ 29-го апреля (11-го мая) 1813 г.).

Tänu sellistele Venemaa valitsuse energilistele nõudmistele kr. Metternich oli sunnitud tegema uue sammu tema poolt valitud poliitika libedal teel. Aprillikuul kr. Stadion, olles alati Austria ja Venemaa vahelise liidu pooldaja, sai käsu sõita Venemaa leeri ja astuda salajastesse läbirääkimistesse. Esimesel (13) mail toimus esimene nõupidamine kr. Nesselrode ja Austria voliniku vahel. Austria, ütles kr. Stadion, soovib rahu, milline kinnistaks Euroopas rahu ja vaikuse. See rahu peab olema põhjendatud järgmistel alustel: 1)Austriale peavad olema tagastatud kõik piirkonnad, milliseid ta valdas enne 1805 aastat ja Itaalias peavad tema valduste piirideks olema Mincio jõgi ja Po jõe suudmeala. 2)Hädavajalik on taastada Preisimaa piirides, millised on määratletud tema poolt Venemaaga sõlmitud liidu-traktaadiga. 3)Saksamaa tuleb vabastada täiesti Prantsusmaa mõju alt. Seepärast peab Reini liit olema likvideeritud ja Saksamaale peavad olema tagastatud tema Prantsusmaaga ühendatud piirkonnad. 4)Varssavi Hertzogiriik tuleb likvideerida. Neid tingimusi nimetas kr. Stadion „Austria tingimusteks“, kuna Viini õukond oli valmis kaitsma neid Napoleoni suhtes.

„Ja kui“, teatas Austria volinik, „Napoleon neid enne selle aasta esimest juunit vastu ei võta, asub Austria armee tegutsema. Mitte mingid lüüasaamised või võidud ei peata Austriat, kes palub vaid üht, et liitlased ei peataks oma sõjategevust mitte mingil juhul ja vaatamata mingitele lüüasaamistele“. Olles veendunud, et Napoleon ei võta vastu ülalpool esitatud rahutingimusi, Viini õukond palub ainult üht, nimelt, et liitlas-riigid võtaks „selle tee, millist Viini õukond peab vajalikuks läbi käia selleks, et korraldada vahendamiselt üleminek liidule“. Sellel alusel kr. Stadion tegi ettepaneku, et liitlased, Viini õukonna ametliku ettepaneku põhjal saavad temale oma rahutingimused, esitaks siis ülal esitatud, lisades veel Hispaania, Hollandi sõltumatus ja Itaalia parema korralduse. Kõik need tingimused saadetakse formaalselt Viini õukonna poolt Napoleonile, kui ta esimeseks juuniks neid vastu ei võta, siis Austria kuulutab juba samal päeval Prantsusmaale sõja. Mitte mingid Napoleoni sepitsused ei sunni Austriat seda otsust muutma.

Sellised olid krahv Stadioni konfidentsiaalsed teated, millisest märkimisväärselt erineb ametlik noot (*note verbale*), milline on tema poolt krahv Nesselrodele esitatud.

Need Viini õukonna positiivsed lubadused andsid Keiser Aleksandrile lootuse, et Austria ühineb varsti liitlastega ja loobub poliitikast, milline põhineb otsustamatusel ja kahemõttelisusel. Kuid Viini valitsuse endine käitumine ikkagi ei suutnud hävitada mõningaid kahtlusi ülal esitatud lubaduste tegeliku täitmise suhtes.

Krahv Nesselrode sõit Gitchinesse ja isiklikud läbirääkimised kr. Metternichiga pidid veelgi paremini siduma Austria saatuse juba Napoleoni vastu sõdivate riikidega. Keiser Aleksander jõudis

sellele järeldusele, et Austria veel ei ole loobunud mõttest saavutada rahu diplomaatiliste läbirääkimiste teel, samas kui ta oli veendunud, et ainult sõjaga saab Napoleoni sundida allkirjastama temale esitatud tingimusi. (Высочайший рескрипт от 21-мая (2-го июня) на имя графа Нессельроде).

Krahv Nesselrode vestles Gitchines mõned korrad kr. Metternichi ja prints Schwarzenbergiga ja ka Keiser Francoisi endaga. Vestluses Austria Keisriga jõudis kr. Nesselrode järeldusele, et ta ikkagi veel tunneb mõningast vastumeelsust sõjale Napoleoniga ja ainult peale ilmset võimatust korraldada rahu diplomaatiliste läbirääkimiste teel, Francois I nõustus sõja kuulutamiselega. „Minu väed ei ole veel valmis“ räägib ta kr., Nesselrodele, „ja kuni läbirääkimised Napoleoniga ei ole katkenud, ma sõda kuulutada ei kavatse“. Lõpuks, prints Schwarzenberg ja kindral Radetzky, kes asus Austria armee eesotsas, väitsid, et enne 20 juulit vägesid lahingute pidamise valmidusse korraldada ei suudeta.

Sellisel viisil oli õigustatud tegelikkuses täiesti Venemaa valitsuse kartused, et vaatamata Metternichi 2 aprilli noodile ja kr. Stadion kateoorilistele lubadustele, Viini õukond ei lase käest ühtki vahendit, et lükata edasi Napoleoniga lõplikult suhete katkestamist. Kui kr. Stadion lubas, et 1. juunil Austria kuulutab Prantsusmaale sõja, siis vastupidiselt Gitchinis Austria riigimehed tõestasid, et enne kahekümnendat juulit ei saa olla juttugi Austria poolsest sõjategevuse alustamisest.

Sellistel asjaoludel kr. Nesselrode pidi loomulikult seadma oma tegevuse eesmärgiks Viini õukonna ärarääkimise, et allkirjastataks formaalne leping, milline määratleb täpselt Austriaga sõlmitud liidu alused ja määratleks lõplikult Napoleoniga suhete katkestamise lõpliku hetke. Nesselrodele pealekäimisel esitas kr. Metternich temale Gitchinis 7 juuli noodid, millises määratleti täpselt Austria rahu ja liidu tingimused.

Austria noodid „üldtingimustest“ (conditions generales) tuleneb, et Varssavi hertsogkonna kaotamine ja selle tulemusel Preisimaa taastamine, Austriale selle Illyriennesi provintsid ja hansalinnade Hamburgi ja Lübecki taastamine – on Viini õukonna poolt esitatud kui *sine qua non* rahu sõlmimise tingimused. Seejuures kui Prantsusmaa loobumine protektoraadist Reini liidu üle ja Preisimaa taastamine selles valduste mahus nagu 1805 aastal – on vähemolulised tingimused. Kuid, peale selle, Viini õukond soovib, et Venemaa ja Preisimaa oleks temaga üksmeelel Varssavi hertsogkonna suhtes.

Need tingimused motiveerivad kr. Metternichi Austria siiraima soovina taastada Euroopas rahu ja kord. Kuid, nii nagu Austria eelkõige võib sattuda rünnaku alla, aga tema väed ei ole veel valmis sõjakäigule minekuks, siis, Viini õukonna arvates, on äärmiselt vajalik, et liitlased kasutaksid Napoleoniga sõlmitud relvarahu ära kasutada, et suurendada oma sõjajõude. Seejuures Viini kabinet väljendab täielikku valmidust nimetada oma volinikke, et koostada üldiste sõjaliste operatsioonide plaan, ja volitada kr. Stadion sõja puhuks spetsiaalse lepingu sõlmimiseks.

Krahv Nesselrode naasemisel liidu vägede peakorterisse, võeti Austria noodid laused väga tähelepaneku käsitluse alla 10-, 12. ja 18 juuni konverentsidel, millistel osalesid kr. Nesselrode, parun Hardenberg ja krahv Stadion. Mõlemad Venemaa ja Preisimaa volinikud kuulutasid, et nad on nõus esimese kuue ülalpool mainitud tingimusega, kui nad lähevad eelnevasse traktaati, milline on sõlmitud Inglismaa ja Rootsi koostöös. Teised märkused olid tehtud Preisimaa esindaja poolt ning toetatud kr. Nesselrode poolt piiride suhtes, millistele on Preisimaal õigus. Mis aga puudutab lõpuks Prantsusmaaga peetavate läbirääkimiste vormi, siis, Vene ja Preisimaa volinike arvates peab neid Viini õukond Napoleoniga üksi pidama. Krahv Stadion tõestas sellise korra suuri ebamugavusi, milline peab märkimisväärselt aeglustama läbirääkimiste käiku ja järelikult, takistama Austriat varsti sõjast aktiivselt osa võtta. Nende kaalutluste alusel kr. Stadion pakkus välja järgmise korra: läbirääkimised peavad toimuma tegelikult ainult Austria ja Prantsusmaa volinike vahel, kuid liitlasriikide spetsiaalselt nimetatud ja Austria Keisri juurde akrediteeritud isikud peavad suunduma sinna, kus keskenduvad läbirääkimised Napoleoniga. Sellisel viisil, kohapeal ja viivitamatult, võinuks olla kõrvaldatud kõik takistused ja kiirendatud läbirääkimisi. (Протоколы конвенций 10-го, 12-го и 18-го июня).

See kr. Stadion ettepanek oli täiesti heakskiidetud kr. Metternichi poolt, kellel ei olnud esitada mingeid sisulisi vastuväiteid konverentsidel liitlasriikide volinike poolt väljaõeldud soovide

suhtes. Ainigi Austria minister ainigi pidas enam kooskõlas olevaks liitlaste huvidega, kui Viini õukond eelkõige nõuab Napoleonilt tema rahutingimusi. Kui aga liitlased viivitamatult esitavad temale oma tingimused, siis nad annavad temale võimaluse õigustada Prantsusmaa rahva silmis oma rahu sõlmimisest äraütlemist. Mis aga puudutab Hardenbergi nõudmist tulevase Preisimaa territoriaalse koosseisu kohta, siis kr. Metternich midagi olulist nende vastu ei väitnud.

Peale neid Venemaa, Preisimaa ja Austria vahelisi eelläbirääkimisi üpris kiiresti kujunes välja kokkulepe eeltraktaadi vormi ja sisu kohta, milline pidi määratlema enam täpsemal viisil Austria endale võetud kohustusi, nii nagu järgnevatel läbirääkimistel Napoleoniga, aga ka peale nende ebaedukat lõppemist. Reichenbachis sõlmiti see traktaat ja mõne päeva pärast, lisaartiklid, milliste sisu on täiesti selge, kui pidada silmas ülalpool esitatud diplomaatilisi läbirääkimisi.

Nr. 68.

Püha ja jagamatu Kolmainisuse nimel.

Nende Majesteet Ülevenemaaline Keiser ja Preisimaa Kuningas ja T. M. Austria Keiser, ühtmoodi hingestatud soovist teha lõpp Euroopas eksiteerivatele hädadele ja vapustustele, jõudsid kokkuleppele sellise kindla rahu taastamise vahendite suhtes, milline oleks tagatud omakestuses ja võiks viia üleüldisele rahustamisele. Ainigi, kõige selle juures, nii nagu Austria, kelle vahendustegevus oli täiesti võetud vastu Venemaa Keisri ja Preisimaa Kuninga poolt, vaatamata tema poolt tehtud ponistusi ja mõõdukaid aluseid, mis on tema poolt välja pakutud, võib mittejõuda selle suure eesmärgi saavutamiseni kokkuleppe ja läbirääkimiste teel, T. M. Austria Keiser tunnistas kasulikuks Euroopa heaolule ja Tema Monarhia huvidele, kindlustada, kui see osutub vajalikuks, oma vahendamist kõigi jõududega ja ühendada neid liitlasriikide jõududega. Neid sihte silmas pidades ta jõudis kokkuleppele T. M. Ülevenemaalise Keisri ja Preisimaa Kuningaga eelnevate meetmete suhtes, milliseid peavad olema võetud sel juhtumil, kui Austria, ammendanud kõik ülalpoolmainitud vahendid, oleks otsustanud, et on hädavajalik kasutusele võtta relvad, et saavutada suurt eesmärki, millisele on suunatud kolme Augustikulise Monarhia pidevad jõupingutused.

Selle kavatsusega nad nimetasid oma volinikeks järgmised isikud: T. M. Ülevenemaaline Keiser krahv Charles Robert de Nesselrode ((Карла Роберта Нессельроде)), Oma Salanõuniku, Riigisekretäri, Tegev-kammerhärra, Püha Vladimiri kolmanda järgu ordeni jt. kavaler; T. M. Preisimaa Kuningas, parun Charles Auguste de Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, Preisimaa ordenite : Musta Kotka, Punase Kotka, Raudristi ja Püha Jean de Jerusalemi ordenite, vene Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna ordenite jt. kavaler; T. M. Austria Keiser krahv Philippe de Stadion-Thannhausen, Kuldvillaku, Suure Risti, Kuningliku St-Etienne Ungari ordenite kavaler, Oma Kammerhärra, Salanõuniku, Riigiministri jne. kes peale nende volikirjade vahetamist otsustasid ja koostasid üldisel nõusolekul järgmised artiklid:

Artikkel I.

T. M. Austria Keiser, kutsudes Venemaa ja Preisimaa Õukonnad tema vahendusel astuma läbirääkimistele Prantsusmaaga, et sõlmida eelrahu, milline võiks olla aluseks üldise rahu sõlmimiseks ja määrates tingimused, millised Tema Majesteet loeb hädavajalikeks, et taastada tasakaal ja kestev rahu Euroopas – kohustub kuulutama Prantsusmaale sõja ja ühendama oam väed Venemaa ja Preisimaa vägedega, kui kuni kahekümnenda juulini, sel aastal, Prantsusmaa ei võta vastu need tingimused.

Artikkel II.

Eelnevas artiklis mainitud tingimused on sisult järgmised:

1.Varssavi hertsogkonna likvideerimine ja sellesse kuulunud provintside jaotamine Venemaa, Preisimaa ja Austria vahel kokkuleppe järgi, milline tehakse nende kolme riigi vahel, ilma mingisuguse Prantsusmaa Valitsuse poolse sekkumiseta.

2.Preisimaa laiendamine, selle jaotamise tulemusel ja Danzigi linna koos selle territooriumiga loovutamisel; kõigi Preisimaal ja Varssavi hertsogkonnas asuvatest kindlustest Prantsusmaa vägede, millised veel seal asuvad, evakueerimine.

3.Illyriennes provintside Austriale tagastamine ((la restitution)).

4.Hanza linnade taastamine, äärmisel juhul Hamburgi ja Lüübeki, kaasaarvatud nende endised territooriumid – kui sõltumatud linnad ja millised ei kuulu mingile liigale või välismaisele konföderatsioonile ja eelnev nõusolek, seoses üldise rahutraktaadiga, 32-se diviisi teiste üksuste loovutamise suhtes.

Artikkel III.

Juhtumil, mil ülalpool esitatud tingimused ei olnud üldsegi Prantsusmaa poolt vastu võetud, siis Austria kohustub viivitamatult asuma järgima sõja teel need eesmärged, milliseid ta ei suutnud saavutada läbirääkimiste teel ja neil sihtidel kasutab üldse kõiki jõude, milliseid ta suudab kasutada.

Artikkel IV.

Teisest küljest, Venemaa ja Preisimaa Õukonnad lubavad sellest ajast peale tegutseda liitlastena koos Austriaga ja neist igaüks kasutab kõiki oma vägesid, milliseid nad võivad käesoleval hetkel käsutada.

Artikkel V.

Kuigi need Õukonnad kohustusid juba osaleda kampanias kogu oma vägede terve koosseisuga, nad ühendavad sellele veel kohustuse hoida neid täies koosseisus kogu sõjategevuse ajal, aga nimelt: Austria äärmisel juhul 150, 000 väega, Venemaa – äärmisel juhul 150,000 ja Preisimaa 80, 000 väge, arvestamata sellese arvu sisekaitse garnisone; seejuures on mõisteta, et eeltoodud artiklite täitmisel, Nende Majesteetid Ülevenemaaline Keiser ja Preisimaa Kuningas, aga samuti T. M. Austria Keiser, lubavad vastastikku, temale omase puhtsüdamlikkusega, suurendada seda vägede arvu niivõrd kuidas vahendid seda lubavad.

Artikkel VI.

Sõjategevuse puhkemise juhtudel, kolm liitunud Õukonda seavad oma üldiste püüdluste eesmärgiks need tingimused, millised on määratletud Venemaa ja Preisimaa Kabinetide poolt ja nende 16. mai nootides, andes neile kõige avarama tõlgenduse.

Artikkel VII.

Kõik kolm Õukonda kohustuvad formaalselt, mitte teisiti, astuda rahu sõlmimise või sõja pidamise suhtes mitte mingitesse kokkulepetesse või läbirääkimistesse, teisiti kui ühisel kokkuleppel.

Artikkel VIII.

Lähimal ajal, kui vaid osutub võimalikuks, asutakse uue üldise sõjategevust puudutava kokkuleppe koostamiseni ja sel eesmärgil Liitlas-Õukondade poolt nimetatakse kõrgemad ohvitserid, et otsustada ja võtta koos Austria vägede Ülemjuhatajaga eelnevad ja hädavajalikud meetmed.

Artikkel IX.

Liidulised Õukonnad lubavad, kõige pidulikumal viisil, mitte võtma mitte mingite insiuuationide ((kavalate sissetungidega)) või ettepanekutega, millised temale oleksid vahetult või kaudselt tehtud relvarahu kestel Prantsusma Kabineti poolt.

Artikkel X.

Viini Õukond kohustub samamoodi mittedüstuma mitte mingi Prantsusmaa poolse ettepanekuga, millised oleksid olnud Liitlas-Õukondade huvide vastased või asuksid vastuolus põhimõtetega, millised on seatud käesoleva konventsiooni aluseks.

Artikkel XI.

Liidulised Õukonnad kohustuvad alati hoidma käesolevat konventsiooni rangeimas saladuses ja ega edastama seda isegi oma liitlastele, ilma et selleks oleks Austria poolene eelnev luba.

Artikkel XII.

Käesolev konventsioon ratifitseeritakse Kõrgete lepingupoolte poolt kuue päeva pärast, või varem, kui see osutub võimalikuks.

Selle kinnituseks nende poolte volinikud allkirjastasid käesoleva konventsiooni omakäeliselt ja lisasid sellele oma vapipitsati.

See juhtus Reichenbachis 15 (27.)juunil 1813 aastal.

(L.S.) Charles Robert Comte de Nesselrode. (м.п.)Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.)Charles Auguste Baron de Hardenberg. (м.п.)Баронъ Карлъ Августъ фонъ Гарденбергъ.

(L.S.)Comte Stadion et Thannhausen. (м.п.)Графъ Стадионъ-Таннгаузенъ.

Nr. 69.

Volinikud, kes on nimetatud Nende Majesteetide Ülevenemaalise Keisri ja Preisimaa Kuninga ja Austria Keisri poolt ja kes on nimetatud salajase konventsiooni peamises aktis, milline on allkirjastatud Reichenbachis 27 juunil 1813 aastal ja ratifitseeritud 2 juulil samal aastal, tunnistasid Nende Augustlike Valitsejate üldiseks kasuks ja leppisid kokku käesolevas eraldi artiklis, puudutamata kuigivõrd ülejäänud lauseid, millised sisalduvad ülalpool mainitud konventsioonis, jätkata kuni 10 augustina tähtaega, milline oli määratletud 20 juuliks selle konventsiooni Artikkel I, et pidada läbirääkimisi, millised avatakse viivitamatult Pragast, Austria vahendusel, volinike vahel, kes saadetakse selleks sel eesmärgil sõdivate riikide poolt.

See tähtaja pikendamise artikkel hakkab omama samasugust jõudu ja tähendust, just-kui ta oleks võetud mainitud konventsiooni ja moodustab selle osa.

Käesolev kokkulepe ratifitseeritakse Kõrgete lepingupoolte poolt kuuepäevase tähtaja jooksul või ka varem, kui selleks avaneb võimalus.

Selle kinnituseks nende riikide volinikud allkirjastasid käesoleva artikli omakäeliselt ja lisasid sellele oma vapipitsatid.

See juhtus Reichenbachis 19. juunil (1 juulil) 1813 aastal.

(L.S.) Charles Robert Comte de Nesselrode. (м.п.)Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.)Charles Auguste Baron de Hardenberg. (м.п.)Баронъ Карлъ Августъ фонъ Гарденбергъ.

1813.a. 28. august (9. september). Toeplitzis sõlmitud Liidu-traktaat.

((F.M. Kommentaar)).

Peale Reichenbachi aktide sõlmimist pidi sõja ja rahu küsimuse lõplik lahendamine toimuma lähima aja jooksul. Tõsi, Viini õukonna soovil pikendati relvarahu tähtaega kuni 10 augustini, kuid see oli juba viimane järeleandmine, milline oli tehtud Austria liitlaste poolt. Nõustudes relvarahu pikendamisega, Keiser Aleksander pidas ainiti vajalikuks hoiatada Viini õukonda, et kui Napoleon ise, enne tähtaega taastas sõjategevuse, siis ta ei saa sel juhtumil end pidada seotuks Reichenbachi kokkuleppega. Täpselt samuti, nõustunud võtta vastu Viini kabineti poolt esitatud rahutingimused, Keiser hoiatas kr. Metternichi, et tema arvates on hädavajalik, et rahu sõlmimisel, kindlustada enam Austria ja Preisimaa võimsust, kui seda nõuavad peamised tingimused (*sine qua non*), millised tuleb saata Napoleonile. Selle arvamusel nõustus samuti kr. Metternich. (Письмо его къ гр. Нессельроде отъ 24-го июня 1813 г.).

Nüüd aga lasusid Viini õukonnale kohustused neist tingimustest Napoleonile teatada ja veenda teda nende vastuvõtmise hädavajaduses. Peale kuulsat Napoleoni audientsi Drezdenis, kr. Metternich kahtles kõvasti, et prantslaste Keiser nõustuks üldse mingite mõõdukate rahutingimustega. Selles mõttes ta väljendus äärmisel juhul kr. Nesselrode suhtes, juunikuu alguses. Kuid tegelikkuses, näib, et mitte ainult keiser Francois, vaid samuti ka tema minister lootsid veel võimalikku puhkevot sõda Napoleoniga ära hoida. Ainult solvav üleolevus, millisega Napoleon suhtus Viini õukonna püüdlustesse ja tema ilmne soov rahu mittedõlmida, oli tema poolt väljendatud märkimisväärse avameelsusega Pariisi kongressil, mis täitis kannatustekarika ja sundisid Austriat Prantsusmaale sõda kuulutama.

Pariisi „rahu“ kongressi ajalugu esitab palju üpris iseloomulikke Viini õukonna ja Napoleoni poliitika jooni. Kooskõlas eelnevale kokkuleppele kutsus Austria valitsus Napoleoni, Venemaa ja Preisimaa saatma oma volinikke Prahasse ((Prague, Ппаре)), et pidada rahuläbirääkimisi.

Keiser Aleksander nimetas sinna parun Anstetti. Preisimaa volinikuks aga oli nimetatud G. Humboldt. Üpris üksikasjalikus instruktsioonis, mis oli antud Anstettile ja Humboldtile, oli eelseisva kongressi eesmärgiks see. Et selgitada välja tegelikud rahutingimused, või siis, sundida Austriat veenduma selles, et Napoleoniga on võimatu elada rahu, st. talle tuleb kuulutada sõda. Ainiti, mõlemate liitlasriikide õukondade volinikud ei tohi lasta silmist seda, et lõplikku rahu ei saa sõlmida ilma Inglismaa ja Rootsi, kes samuti sõdivad Napoleoni vastu, osavõtuta.

Selle alusel võis Prahast vaid leppida kokku vaid rahu eelnevate tingimustega, milliste üle liiduliste õukondade volinikud ei tohi Prantsusmaa esindajatega vahetult läbirääkimistele asuda. Läbirääkimiste eesmärgiks peab olema Euroopas kestva rahu kinnitamine, Austria ja Preisimaa taastamine ning Saksamaa vabastamine. Aga üldse peavad Reichenbachi konventsioon ja läbirääkimised, millised eelnesid selle sõlmimisele, peavad olema pidevalt Venemaa volinike poolt silmas peetud. Kuid kui ta märkab, et Austria soovib leevendada või mõõdukamaks muuta liitlasriikide poolt vastu võetud rahutingimusi, siis temale oli vastupidiselt ettekirjutatud nõuda nende laiendamist.

Sellisel viisil oli Anstettile antud üpris kitsad volitused. Kui Napoleon ei võta vastu esitatud tingimusi, siis Reichenbachi konventsioon peab muutuma formaalseks liidu-traktaadiks, millise sõlmimiseks on vajalik spetsiaalsed volitused. Kui aga Napoleon nõustub esitatud tingimustega, siis Anstettil ei olnud isegi õigust mingi lepingu allkirjastamiseks *sub spe rati*: ta võis võtta teadmiseks (ad referendum) Napoleoni nõusoleku ja teatada sellest oma valitsusele. Sellise instruktsiooniga suundus Anstett kongressi istungite toimumise kohta.

Juuli alguses Venemaa, Preisimaa ja vahendava riigi volinikud olid juba Prahast, kuid Prantsusmaa esindajad lasksid end kaua oodata. Selline vahendava riigi mitteastamine Napoleoni

poolt avaldas tugevat mõju Keiser Francoisile ja Anstetti arvates, peab see varsti kutsuma esile Austria ja Prantsusmaa vahelise suhete katkestamise. „Ma tahaks siiski, sellele lisada“kirjutab Anstett 6. (18) juunil oma Valitsejale, „et selline lahendus (Austria) leiab aset, tänu Keiseri (Francois), või tema ministri kavatsustele, või tänu Teie Majesteedi voliniku võimetele ja pingutustele, kuid ta tuleneb allasurutud uhkustundest ja on Ettenägija tahe, kes soovib, risti vastu vastuvõetud süsteemiga, tagastada rahvale ja armeele teine asjade kord, milline on läbi imbinud nõnda headest kavatsustest“.

Kui siis lõpuks Prantsusmaa volinikud kohale sõitsid, olid Anstett ja Humboldt veendunud, et Napoleoni kõrkus ei lase tal nõustuda isegi kõige ebaolulisemate liitlaste õiglastele ja mõõdukatele soovidele järeleandmistega. See eelaimus ei petnud neid ka tegelikkuses. Prahhasse saabunud hertsog Narbonne ei omanud läbirääkimiste pidamiseks täpseid volitusi ja seepärast kulub kallihinnaline aeg vahendaja kr. Metternichiga läbirääkimiste formaalset külge puudutavate nootide vahetamisele. Selline Napoleoni käitumine sundis kr. Metternichi vähe-haaval loobuma oma „südame soovist“ säilitada Prantsusmaaga rahu.

Pidades silmas relvarahu lõppemise tähtaega, mõlemad liitlasõukondade volinikud pöördusid kr. Metternichi poole ühesuguste nootidega, millistes nad viitasid Napoleoni käitumisele ja küsisid: kas Viini õukond peab sõja kuulutamiseks seaduslikuks põhjenduseks seda, kui Napoleon enne 10 augustit rikub relvarahu ja enne sama kuu 16 päeva alustab sõjategevust? Krahv Metternich, vastas oma 23 juuli noodiga, et Austria Keiser loeb prantslaste Keisri poolt enne 10 augustit alustatud sõjategevust solvamiseks, milline on tehtud vahendavale riigile ja Prantsusmaa vaenutegevuseks Austria suhtes. Sellisel juhtumil liidulised armeed võinuks viivitamatult astuda neisse Austria monarhia piirkondadesse, millistesse hakkab neid kutsuma sõja hädavajadus.

See uus akt peab olema vaieldamatuks Viini kabineti siiraste kavatsuste kinnituseks, Seejuures, Anstett teadis, et keiser Francois satub mõttest eelseisvast sõjast ahastusse, aga kr. Metternichi ta pidas sellisel määral kahepalgeliseks, kavalaks ja kinniseks, et ta ikkagi lubas endale kahelda, seni kuni Austria tegelikult sõda ei kuulutanud. Kuid kuri Napoleoni saatus sundis Austriat astuma koalitsiooni ja aidata oma jõududega kaasa võimsa keisri hävitamisele.

Alles 28 juulil jõudis Prahhasse esimene Prantsusmaa volinik Caulaincourt ((Коленкуръ), kes, siiski, ei varjanud vahendaja eest üldsegi, et sõda Prantsusmaa ja Austria vahel on täiesti vältimatu. Krahv Metternich rääkis Anstettile, et Caulaincourt, vaimustudes jutuajamises temaga Austria vägede organisatsiooni ja relvastuse üle, pöördus järsku tema poole järgmise ootamatu küsimusega: „Õelge minule, kui võrd te olete relvastunud, et lõpuks meid mõistusele tuua?“ „Olge rahulik“ vastas just-kui Austria minister, „püüame teid, kui te soovite, teenida“. (Донешение Анштета отъ 16-го (28-го) июля).

Üpris lühiajalised läbirääkimised Caulaincourtiga kinnitasid hädavajadust „panna aru pähe“ Napoleonile ja sundisid Austriat mõelda sõja kuulutamisest. Sel ajal tehti kr. Metternichi poolt tuntud publitsistile Gentzile ülesandeks koostada Napoleoni vastase sõja manifest ja 6. augustil Austria minister otsustas esitada oma Valitsejale otsuse vältimatust hädavajadusest lippude alla minna. (Vt. Gentz. Tagenbücher. S. 278).

Lõpuks, 10. augustil esitas kr. Metternich Prantsusmaa volinikele teadaande Austria ja Prantsusmaa vaheliste suhete katkestamisest ning sõjategevuse alustamisest alates 16. augustist.

Sellisel viisil oli lõppude-lõpuks eesmärk, millisele väsimatult püüdis Venemaa valitsus alates 1812 aasta detsembrist s.t. kaheksa kuu kestel, saavutatud. Nüüd võis Keiser Aleksander loota Euroopas asjade korda ajamisele, milline on enam kooskõlas sõltumatuse ja rahvaste seaduslike huvidega ja et saaks vähem allutatud ohule olla areeniks ühe isiku võimuahnetele kavatsustele. Ainult nüüd sai ta seada Venemaa poliitika kaugemaks eesmärgiks: tagada mitte ainult Venemaa, vaid ka kõigi ülejäänud Euroopa riikide rahvuslikku sõltumatust.

Ainiti, et olla täiesti õiglane, tuleb nentida, et vaatamata energiale, leidlikkusele ja järjepidevusele, millist ilmutas Venemaa valitsus endale seatud eesmärgi saavutamiseks, siis ilma Napoleoni enese kaasabitada ei oleks Viini kabinett veel kaua liitu astunud. Kuigi, kr. Metternichi sõnade järgi keiser Francois I ei tundnud „vähimatki vastikust“ alustada sõda oma sugulase vastu, kuna „kunagi ei olnud monarhi troonil nõnda üdini riigimehest monarhi“, ikkagi, ei ole kahtlustki,

et sõda puhkes tema soovi vastaselt. (Донесение Анштета отъ 1-го (13-го) и 10-го (22-го) июля).

Vaat miks võib öelda, et kui Praha kongress viis Prantsusmaa ja Austria vaheliste suhete katkestamisele, ja järelikult, kinnitas Venemaa poliitika võidu, siis Venemaa oli selle eest tänuväärne, märkimisväärsel määral, Napoleon I enda liidulisele abile.

Peale seda, kui Austria kuulutas Napoleonile sõja, jätkusid juba varem alanud läbirääkimised Austria ja Vene väeülemate vahel, vägede liikumisest ja tulevase sõjategevuse plaanist, suurema hoo ja mastaabiga. Juba juulikuul toimusid Trachenbergis sõjalised konverentsid, ja samal kuul oli Lubenis koostatud Venemaa vägedele, kes marssisid läbi Austria territooriumi*) sõjateede kirjeldus.

*)Märkus. Tuntud diplomaatiliste aktide kogumikus d'Angeberg. (Le Congres de Vienne et les traites de 1815, t. I, p. 25) on trükitud ära Trachenbergi 12. juuli 1813 aasta konverentsi protokoll, milline on allkirjastatud ka Austria poolt. Kuid Peaarhiivis asub koopia, milliste järgi otsustades Austria ei osalenud selles aktis. Mis aga puudutab sõjateede kirjeldusi, millised koostati Lubenis 27. juulil 1813 aastal saksa keeles, siis see ei kuulu selles traktaatide ja konventsioonide kogumikus avaldamisele.

Kuid mitte enne septembri algust, sõlmiti Toeplitzis Austria ja Venemaa vahel formaalne liidu-traktaat, milline sisaldas eneses enamtäpsemaid kui Reichenbachi konventsioonis, liitlasriikide vastastikused suhted Napoleoni vastases võitluses. Selles erakordselt tähtsas lepingus olid väljaselgitatud tingimused, millistel pidi olema asutatud liitlastele eelseisev Euroopa rahustamise raske asi. (vt. Springer. Geschichte Oesterreichs, Bd. I, S. 221).

Sellisel viisil on ainult Toeplitzi liidu-traktaat suurte Euroopa riikide Napoleoni vastase koalitsiooni lõpplik kinnitus ja sellest ajast peale arenevad Prantsusmaa vastased lahingutegevused üha enam ja enam ähvardamates mõõtmetes edasi. Seepärast oli Keiser Aleksander I ja kr. Nesselrodel täielik alus mõelda, et nende poliitikat pärjab täielik edu. Euroopa koalitsiooni vastu, Keisri ja tema lähima nõuniku arvates, Prantsusmaa ei ole võimaline vastu seisma ja Venemaa saavutab arvatava eesmärgi. Kui meenutada ülalpool esitatud kr. Rumjantsevi vaadet Venemaa poliitika ülesannetele sõjas Napoleoniga, saab selgeks, et saanud teada Austria poolt liidu sõlmimisest, ta ei näinud selles sündmusest Venemaale mingit kasu. Veel enne Praha kongressi Riigikantsler, oma 20 juuni 1813 aasta kirjas Kõigekõrgemale, lähtub sellest olukorrast, et Venemaa peab jääma Euroopa saatuse otsustajaks ja seepärast, ei pea siduma oma käsi liitudega välisriikidega. „Põhjas“, ta tõestas „Inglismaa juba rikkus Teie mängu sära ja Lõunas selle-sama Teie tegevusvälja Viini õukond veelgi enam hakkab Teid takistama“.

Kui aga liit Austriaga oli sündinud faktiks, Riigikantsler esitas oma Valitsejale avameelselt järgmised mõtted: „Suured ühendatud jõud hakkavad tegutsema selle sama vaenlase vastu. Kuid kas nad hakkavad liikuma pandud ühe ja sama tahtega? Kas ainult tahe on võimeline sundima neid tegutsema õigel ajal, oma äranägemise järgi ja viivitamatult suunama ühele eesmärgile? Kas see ei ole koalitsioon? Kas kõik ei jäänud koalitsioonis ilma igasuguse krediidita“? Koalitsiooni ajalugu on Riigikantsleri arvamusel kasuks ja seepärast, jäi temale ainult soovida, et see uus koalitsioon viiks enam headloovatele tulemustele. (Письмо гр. Румянцева на Высочайшее имя отъ 13-го августа 1813 г.).

Sellisel ilmsel Riigikantsleri Venemaa tegeliku poliitika suuna ideede vasturääkivuses, ta tunnistas hädavajalikuks, juba juunikuul kõigealamlikum palub, tema ametikohalt vabastamist. 1813 aasta kestel ta mitu korda kordas seda palvet, viidates oma haigusele. Lõpuks 1814 aasta veebruaris kr. Rumjantsev omavoliliselt andis juhtimise üle Välisministeeriumi ametkonna ametijärgult vanimale ametnikule ja kõrvaldas end kõigist riigiasjadest.

Tema Püha ja jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja

T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas, olles ühtmoodi hingestatud soovist teha lõpp Euroopa hädadele ja tagada selles täpse riikide vahelise tasakaalu taastamisega tulevane rahu, otsustasid jätkata sõda, millisesse nad on kaasatud selle päästval eesmärgil, koos kõigi jõududega, millised Ettenägelikkus andis nende käsutusse. Soovides sel ajal laiendada mõju nõnda õnnelikule kokkuleppele ka sellel ajal, kui, peale käesoleva sõjaga saavutada selle täielik edu, nende vastastikused huvid nõuavad tungivalt sellise asjade korra hoidmist, milline hakkab olema õnnelikuks tulemuseks. Nad nimetasid sõbraliku ja liidulise kaitsetraktaadi lausete koostamiseks volinikud kes on varustatud nende instruksioonidega, aga nimelt: T. M. Ülevenemaaline Keiser – krahv Karl Robert Nesselrode ((Charles Robert Comte de Nesselrode, Карл Роберт Нессельроде), oma Salanõuniku, Riigisekretäri, Tegev Kammerhärri, Püha Vladimiri 3 järgu jt ordenite kavaler., aga T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas – krahv Kliment Ventseslavi krahv, von Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen ((Климент Венцеслава Л. Фонъ Меттерниха-Виннебурга-Оксенгаузена)), Kuldvillaku ordeni, Kuningliku Püha Etienne Suure Risti ordeni Auleegioni Suure risti, Püha Josifa Wurtembourgi suure Risti, St- Jean Jerusalemi ordenite kavaler, Marie-Therese sõjalise ordeni kavaler, Keiserliku Kaunite kunstide Akadeemia hoolekandja jt., kes peale oma volikirjade vahetamist, mis leiti olevat hästi ja ettenähtud vormis koostatud, leppisid kokku järgmistes artiklites:

Artikkel I.

Ja saagu T. M. Ülevenemaalise Keisri ja T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, Nende pärijate ja järeltulijate vahel sõprus ja siiras alaline liit. Kõrged lepingupooled pingutavad kõigest jõust vastastikuse sõpruse ja suhete säilitamiseks, vältides kõike, mis võiks häirida nende vahel õnnelikult eksisteerivat liitu ja häid suhteid.

Artikkel II.

T. M. Ülevenemaaline Keiser garanteerib T. M. Austria Keisrile riikide, provintside ja piirkondade, millised kuuluvad Tema Keiserliku ja Kuningliku Apostelliku Majesteedi valdusse. Teisest küljest, T. M. Austria Keiser garanteerib T. M. Ülevenemaalisele Keisrile kõigi tema riikide, provintside ja piirkondade valdamise.

Artikkel III.

Sellise vastastikuse garantii tulemusel Kõrged lepingupooled hakavad alati kokkuleppel võtma meetmeid, millised Nende poolt tunnistatakse enam vastavaiks Euroopas rahu hoidmiseks ja juhtumil, kui kellegi neist valdusi hakkab ähvardama kallaletungi oht, Nad kasutavad selle takistamiseks kõiki tegusaid meetmeid.

Artikkel IV.

Juhtumil, kui head teened, mis on Nende poolt vastastikku lubatud, ei viiks soovitud edule, Nende Keiserlikud Majesteetid sellest ajast peale kohustuvad vastastikku aitma vägede korpusega kuuskümmend tuhat inimest juhtumil, mil sellele või teisele neist seisab ees rünnatud saada.

Artikkel V.

See armee hakkab koosnema 50,000 inimesest jalaväelasest ja kümnest tuhandest ratsaväelasest. Seda saadetakse välisuurtükiväe korpusega, millised on varustatud lahingumoonaga ja kõige hädavajalikuga proportsionaalselt ülalpool mainitud vägede arvuga. Abiväed saadetakse

riigi piiride äärde, milline hakkab ähvardama tema valdustes, mitte hiljem, kui kaks kuud, peale selleks nõudmise esitamist.

Artikkel VI.

Abiväed hakkavad asuma selle riigi vägede ülemjuhata juhtimise all, kes neid nõuab; neil hakkab olema enda kindral ja neid kasutatakse kõigis sõjalistes operatsioonides, kooskõlas sõjaseadustega. Abivägedele maksab palka neid andnud riik; ratsioonid, toiduvarud, loomasööt jne. , nagu ka korterid, millised antakse nõudva riigi poolt koheselt, nagu vaid abiväed ületavad oma piirid ja kõike seda hakatakse teostama selliste seaduste alusel, millise järgi riigis peetakse ülal oma endi vägesid sõjakäigul ja peatuspaikades.

Artikkel VII.

Kord ja intentantlik osa neis vägedes hakkab sõltuma eranditult nende enda ülemusest. Nad ei saa olla eraldatud. Trofeed ja sõjasaak, milline võib olla vaenlaselt ära võetud, hakkab kuuluma neid võtnud vägedele.

Artikkel VIII.

Juhtumil, kui kindlaksmääratud abi ei olnud piisav ühele kõrgetest lepingupooltest, kes sattusid kallaletungi alla, T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, võimaldavad endal aega kaotamata sõlmida kokkulepe antud juhtumiga vastavuses suurema abi andmiseks.

Artikkel IX.

Kõrged lepingupooled lubavad vastastikuselt teine-teisele, et juhtumil, kui keegi neist oli sunnitud relvad haarama, siis ta ei hakka rahu ega ka relvarahu sõlmima oma liitlasest möödaminnes, selleks et viimane ei saaks ise sattuda rünnaku alla, kättemaksuks temale osutatud abi eest.

Artikkel X.

Kõrgete lepingupoolte saadikutele ja Ministritele antakse käsk osutada vastastikku teeneid ja tegutseda täielikus kooskõlas kõigil juhtudel, kus asi hakkab puudutama nende Valitsejate huve.

Artikkel XI.

Nii nagu kõrged lepingupooled, sõlmides selle sõbraliku, liidu ja puhtalt kaitse-traktaadi, peavad silmas vastastikku garanteerida nende valdused ja tagada, niivõrd kui see neist sõltub, üleüldise rahu, nad, seepärast, mitte ainult ei kavatse kuigivõrd puudutada endiseid üksikuid ja isegi kaitsekohustusi, mis sõlmitud Nende poolt oma liitlastega, kuid peale selle nad säilitavad endale samuti isegi tulevaseks ajaks õiguse sõlmida teisi traktaate riikidega, millised oma liiduga vähimatki ei riku ja ei kahjusta seda traktaati, võiks anda talle veel suure jõu ja tähenduse, lubades igal juhul mitte võtta käesoleva traktaadi vastaseid kohustusi, vaid pigem üldisel nõusolekul soovides kaasata sellele ka teisi Õukondi, millised hakkavad juhinduma samasugustest kavatsustest.

Artikkel XII.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse T. M. Ülevenemaalise Keisri ja Tema Keiserlik ja Kuninglik Apostellik Majesteet ja ratifitseerimiskirjad vahetatakse viieteistkümne päeva pärast, või varem, kui see osutub võimalikuks.

Selle kinnituseks, meie, allkirjutanud valinikud, allkirjastasid, meie volituste jõul, käesoleva sõpruse- ja liidu-kaitsetraktadi ja lisasid sellele oma vapipitsatid.

See juhtus Töplitzis 28 augustil (9 septembril) 1813 aastal.

(L.S.) Charles-Robert Comte de Nesselrode. (м.п.)Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.)Clement Wencelas Lothaire. (м.п.)Климентъ Венцеславъ Л. Графъ Меттернихъ-Comte de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen. Виннебургъ-Оксенгаузенъ.

Eraldi salajased artiklid.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, seades eesmärgiks sõja, millist nad peavad käesoleval ajal Prantsusmaaga, riikide tasakaalu taastamine Euroopas ja nende vastastikuste jõudude jaotamine, vastavalt sele tasakaalu kindlustumisele, leppisid kokku lugeda oma püüdluste asjadeks järgmised tingimused:

Artikkel I.

1.Austria Monarhia ja Preisimaa monarhia taastamine tasemele, millisel nad asusid 1805 aastal.

2.Reini Liidu kaotamine ja riikide, mis asuvad Austria ja Preisimaa piiride vahel, täielik ja täiuslik sõltumatuse taastamine kooskõlas ülalpool viidatud tasemel, ühest küljest ja Reini ja Alpide vahel, teisest küljest.

3.Hanovre õukonnale Braunswic-Lunebourgi ja tema teiste Saksamaa valdustele tagastamine.

4.Armastusväärne kokkulepe kolme õukonna: Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel Varssavi hertsogkonna tulevase saatuse suhtes.

Artikkel II.

Eelneva artikliga kõrged lepingupooled mitte mingil viisil ei eelda rikkuda neid asjaolusid, milliseid nende vahel võisid olla sõlmitud teiste riikidega silmas pidades sama eesmärki, millised nende poolt esitatakse.

Artikkel. III.

Kuigi Nende Majesteetid Ülevenemaaline Keiser ja Austria Keiser, Ungari ja Pöömimaa Kuningas pühendavad asja teostamise kaitsmisele kogu oma jõudude täieliku koosseisu, samuti nad võtavad enesele täiesti formaalse kohustuse pidada ülal oma armeesid täielikus koosseisus kogu käesoleva sõja kestel. Ainuti, et veelgi paremini määratleda nende kohustused selles suhtes, neist iga lubab kasutada sõjhakäigul vähemalt 150.000 inimset, arvestamata kohalike sisegarnisonide isikkoosseisu ja samuti suurendada seda arvu kuivõrd vahendid seda teha lubavad.

Artikkel IV.

Mõlemad kõrged lepingupoole kohustuvad formaalselt mitteastuda rahu- või relvarahu lepingutesse teisiti kui, üldisel nõusolekul ja nad lubavad kõige pidulikumat viisil mitte vastu võtta mingeid insinuationi ((sissetungiv, kaval sissepoetamine, laim)) või ettepanekuid, millised oleksid neile tehtud kaudselt või otse Prantsusmaa kabineti poolt, teatamata sellest teineteisele.

Artikkel V.

Kõrged lepingupoole astuvad võimalikult lähimal ajal kokkulepetesse sõjaliste korralduste suhtes, milliseid peetakse enam kasulikeks, et kiirendada, vähima viivitusega, vastastikuse abi, milline on lepitud kokku avalikus traktaadis, saabumine.

Artikkel VI.

Ülalpool esitatud artiklid jäävad salajasteks ja neil on samasugune jõud ja mõju, just nagu nad oleksid sõna-sõnalt võetud avalikku traktaati.

Selle kinnituseks, meie, allakirjutanud volinikud, allkirjastasime oma volituste jõul käesolevad eraldi ja salajased artiklid ning lisasime neile oma vapipitsatid.

See juhtus Töplitzis 28 augustil (9 septembril) 1813 aastal.

(L.S.) Charles-Robert Comte de Nesselrode. (м.п.)Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.)Clement Wencelas Lothaire. (м.п.)Климентъ Венцеславъ Л. Графъ Меттернихъ-Comte de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen. Виннебургъ-Оксенгаузенъ.

Salajased lisaartiklid.

Selleks, et anda salajase traktaadi Artikkel I, II lõigule kogu soovitav täpsus, kõrged lepingupoole, peale selle, leppisid omavahel kokku lugeda samamoodi üldiste püüdluste asjaks:

Artikkel I.

1.Nende maade taastamine, millised olid ühendatud Prantsusmaaga 32 sõjaväe diviisi nime all.

2. Prantsusmaa printside valduses asuvate Saksamaa maade ja provintside taastamine.

Artikkel 2.

Käesolevad artikleid hakatakse pidama salajasteks: sellegi poolest saavad need samasuguse jõu ja tähenduse, just nagu nad oleksid võetud täna allkirjastatud avalikku traktaati. Kõrged lepingupoole kohustuvad vastastikku, et ei teavita neist mitte kellelegi, peale Preisimaa.

Selle kinnituseks, meie, allakirjutanud volinikud, allkirjastasid oma volituste jõul käesolevad salajased artiklid ja lisasid siin meie vapipitsatid.

See juhtus Töplitzis 28 augustil (9 septembril) 1813 aastal.

(L.S.) Charles-Robert comte de Nesselrode. (м.п.)Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.)Clement Wencelas Lothaire. (м.п.)Графъ Климентъ Венцеславъ Л. Меттернихъ-Comte de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen. Виннебургъ-Оксенгаузенъ.

1813.a. 21. september (2. oktoober) Töplitzis sõlmitud konventsioon Vene vägedele toiduainete tarnimisest.

((F.M. Kommentar))

Peale Austria lõplikku koalitsiooni astumist, Venemaa valitsus pidas äärmiselt soovitatavaks tagada ettenähtud viisil kogu armee toiduarvad. Osa varudest, millised olid Venemaalt kaasa veetud, oli kinni peetud ja rekvireeritud, mida tegi sõjaväe juhtkond, et varustada vägesid eluliselt vajalike varudega, osutusid kaugelki mitte sihipärasteks. Esemete eest, mis saadi kohalike rekvireerimise elanikel rekvireerides, tuli välja anda vastavad kviitungid. Kuid tegelikkuses seda korraldust kaugelki alati ei täidetud. Mõnikord maksti osa rekvireeritud asjade eest kohe.

Selleks, et paremini määratleda vastastikku liitlaste armeede intentanditeenistuste kohustused, olid Venemaa, Austria ja Preisimaa valitsuste vahel alustatud läbirääkimised vägede eluliselt vajalike varudega varustamise küsimuses. Venemaa ja Austria volinike vahelised läbirääkimised viisid varsti soovitud eesmärgile ja septembri lõpus oli sõlmitud alljärgnevalt esitatud konventsioon, millisega lahendati vägede jaoks suure tähtsusega ja sõjategevuse edukat käiku puudutav küsimus. (Vt. Богданович. История царствования Императора Александра I и России въ его время. С.-П.-Б. 1869, т. IV, стр. 142). ((V. Bogdanovitch. Histoire du regne de l'Empereur Alexandre I et de la Russie a cette époque. St. Petersbourg, 1869. T. IV, p. 142)).

Selle konventsiooni alusel määratleti asjade hinnad nende keskmise hinna alusel, millised kehtisid armee paiknemiskohas. Peale selle Austria valitsus võttis enesele kohustuse hoolitseda Vene haavatute ja haigete eest, keda oli juba Böömimaal sattunud hospitalidesse väga suur hulk. Haigete eest hoolitsemise eest hüvitamine pidi toimuma Austria valitsusele vastastikuse kokkuleppe järgi.

Liidutraktaat, milline on Töplitzis allkirjastatud ja ratifitseeritud 28 (9 septembril) 1813 aastal nõnda õnnelikul viisil, kindlustas sõbralikke sidemeid kõige siirama liidu T. M. Ülevenemalise Keisri ja T. M. Austria Keisri, Ungari ja Böömimaa Kuninga vahel ja samal ajal määratlesid vastastikuse abistamise, milline on hädavajalik nende ühiste huvide järgimisel ning sõja pidamiseks, millisesse nad on tõmmatud. T. M. Austria Keiser, selle traktaadi tulemusel ja olles innustatud soovist kõigi oma käsutuses olevate vahenditega aidata kaasa varustada oma liitlast varudega kogu nende Austria monarhia valdustes viibimise ajal, otsustasid sõlmida T. M. Ülevenemaalise Keisriga eraldi konventsiooni, et määratleda kõike, mis puudutab mainitud armee läbimarssimist ja ülalpidamist, aga samuti kõike, mis on suunatud neile toiduainete tarnimise täpsele määratlemisele.

Sel eesmärgil kõrged lepingupooled määrasid oma volinikeks, aga nimelt:

T. M. Ülevenemaaline Keiser oma Salanõuniku Ivan von Anstetti ((Jean d'Anstett, Иван фонъ Анштет)), Püha Vladimiri 2 järgu Suure Risti, Anna I järgu, Preisimaa Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ordeni kavaleri ja oma Tegev-riiginõuniku Grigori Rahmanovi ((GREGOIRE DE RACHMANOFF, Григория Рахманова)), kes täidab Kindral-Intendandi kohuseid Tema Majesteedi peakorteris, Hersoni tsiviilkuberner, Püha Vladimiri 2 järgu ja Püha Anna I järgu ordeni kavaler.

Aga T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, krahv Kolowrathu ((Коловрата)), kammerhärra, Tegev-salanõuniku, Böömimaa Suur Linnakrahv ((Grand Bourgrave)); parun von Prohasca ((Прохаска)), Marie-Therese sõjalise ordeni kavaleri ja armee kindral-leitnant ja Louis

de Lebzelter (Людвиг фонъ Лебцельтерн)), Ungari kuningliku Püha Stefani ordeni kavaler, Õue-nõunik ning asjur Venemaa Keisri Õukonna juures.

Kes, peale nende volikirjade vahetust, mis leiti heas ja ettenähtud vormis olevad, nõustusid järgmises korras ja otsustasid koostada järgmised artiklid:

Artikkel I.

Venemaa vägedele toiduainete ja loomasööda varude kättetoimetamine, seni kuni nad asuvad Austria territooriumil, teostatakse Tema Keiserliku ja Kuningliku Majesteedi valitsuse poolt kas kas magazinide, või siis kohalike elanike vahendusel, kui esimestest ei saa midagi üle võtta.

Artikkel II.

Neil eesmärkidel on hädavajalik saata andmed kas Austria Sõjaväe Pea-Juhatusse (Sõjaväe administratsioonile) või siis komissaridele, kes on selleks määratud liiduliste vägede peakorterites, mitte ainult iga vägede korpuse vajadusteks, vaid samuti kõigeks, millist on hädavajalik saata neile vägedele, kes veel saavad Sileesiast või teistest punktides ja ületavad Austria Keisririigi piirid.

Artikkel III.

Juhtumil, kui Vene väed hakkavad oma rühmade järel saatma mingit pagaazi või voori, siis on mainitud vägede komandörid ja ülemused kohustatud iga kord teavitama Austria Sõjaväe Peavalitsust nende rühmade toiduainete ja loomasööda hulgast ja vajadusest. Sellest välistatakse kõik juhtumid, kus asi hakkab puudutama üksikute rühmade, millised koosnevad alla üheksasajast inimesest, kes naasevad hospitalidest või ühinevad armeega ja milliste saabumisest ei ole Vene väejuhatusel varem teada, ümberpaigutamist.

Samuti on tarvis ettenäha sellised juhtumid, aga ka kõik need juhtumid, kui sarnased sõdurite konvoid, pagaz või voorid ei ole ohvitseride poolt saadetud, või nad ei ole võimelised rühmadele vajalike asjade eest tasuma, lepingupooled leppisid vastastikuselt kokku, et paigutavad esimestesse nelja vägede rännaku peatuspaika, millised määratakse eraldi, Austria ja Venemaa komissarid. Neist viimane kogub andmeid transpordist või konvoi sõdurite ja hobuste kohta, millised jõuavad piirile ülalpool nimetatud arvust väiksemal arvul; ta varustab nad eelnevalt tõendite või kviitungitega, millistel on määratud ratsioonid ((toiduportsion)) ja furaaz ((loomasööd)), millist nad peavad nõudma rännaku ajal, vastavalt neile antud marsruudile ja selles märgitud erinevates peatuspunktides. Austria komissaridele aga tehakse ülesandeks suhelda vastavate võimudega neis peatuspunktides ((etapes, этапахъ)) teatades saabuvate sõdurite arvust ja neist nõudmistest, milliseid nad võivad esitada kooskõlas kviitungitega, millised on kinnitatud ja välja antud Vene komissaride poolt. Võetakse meetmed ka selleks, et need teatised jõuaksid kohale päev enne vägede jõudmist, et ei tekiks puudust millestki nende ülalpidamiseks vajalikest asjadest.

Sellised peatuspaigad asetatakse sellisel viisil, et iga sõdur ei peaks endaga kaasas kandma toitu enamaks kui kaheks päevaks.

Artikkel IV.

Selleks, et anda selle asja täitmisele soovitud ühtsus, on T. M. Ülevenemaalise Keisri Peakorteri juures ja liiduliste vägede Peakorteri ülemjuhataja juurde nimetatud Austria komissarid, kellele on antud ettenähtud võim. Need viimased hakkavad viitama reservidele, millised asuvad vägede taga aga samuti nende pagazi, vooride jm., mitte ainult ringkondi ja külasid, millised on määratud nende peatuskohaks, vaid ka neid kohti, kust nad võivad saada toiduaineid ja loomasööta. Samamoodi nad viitavad ametnikele, kelle poole Vene komissarid peavad pöörduma nende

desertööride toitmise suhtes.

Nõudmisi ei adresseerita mingil juhul vahetult Austria võimudele ja samuti ei või suvaliselt valida magazine ((aitu, ladusid)); kuid Vene rühmade komandörid peavad need adresseerima selleks nimetatud Austria komissaridele, kelle poolt antakse vastavad korraldused kohalikele võimudele ja viimased annavad ise vajalikud korraldused.

Sama-moodi nimetatakse Venemaa poolelt Austria Peakorteri juurde komissarid, kelle kohustused vastavad kõiges Tema Keiserliku ja Kuningliku Majesteedi komissaaride ülesannetele.

Artikkel V.

Toiduainetega varustamine teostatakse Venemaa vägedele kehtestatud eeskirjade järgi; seda asja puudutav isikkoosseis saadetakse Austria Sõjaväe Peastaapi; vastavad võimud hakkavad sellest kinni pidama, aga liiduliste vägede ülemad annavad käsu et neist selles osas täpselt kinni peetaks. Sellegi-poolest iga asi milline kohale toimetatakse ja mille vastu antakse välja kviitung, peab olema hüvitatud, olenemata sellest, kas see ületas kehtestatud portsioni või mitte.

Nõnda nagu T. M. Austria Keiser soovib südamest, et sõja raskused oleksid tema ustavatele alamatele võimalustega proportsioonis ja et sõja koormust ei langeks selle elanike ühele osale rohkem, kui teisele, - volinikud nõustusid õlgede ja küttepuude suhtes, millised veetakse välilaagritesse väeülemate või Vene komissaride nõudmisel, et anda võimalus kontrollida kogust ja nende asjade tegelikku maksumust, kuigi neid ei võetud arvesse tehtud tarnete likvideerimisel, nende eest võimaliku õigsusega kviitungi väljaandmisel.

Artikkel VI.

Moonavor (Vorspann), millist oli tarvis inimeste ja asjade veoks, teostatakse kohalike elanike poolt ja selle eest tasutakse vahetult Vene komandöride või komissaride poolt, kes neid nõudsid, ettenähtud vormis kviitungitega. Neil kviitungitel märgitakse täpselt ja kinnitatakse: veokite ja hobuste või rakendatud härgade arv, koht, kust nad võeti ja kohad kuhu nad suundusid, aga samuti nende poolt läbitud tee pikkus ja need kviitungid hinnatakse üldises arvelduses asjade eest, milliseid peab tasuma Venemaa Keiserlik Õukond, hindade järgi, millised on kehtestatud Austria vägedele.

Selleks, et hoida ära ebaõigsust või kuritarvitusi, spetsiaalse korraldusega või päevakäsuga (Armee-Befehl) määratletakse see, millistel isikutel on õigus vedajale. See põhikask saadetakse riigi Peakomissarile, aga samuti rännaku-komissaridele. Selleks, et takistada seda, et voore ei saadetakse kaugemale ettenähtud kaugusest, peab iga konvoid saatma järelvaataja ja nii nagu voorid, mis on antud nende jälgimise alla, peetakse ebaseaduslikult kinni peetud väljaspool nende sihtkoha piiridest, peab see järelvaataja pöörduma Austria komissari poole, kes asuvad vägede rühma juures, kes võtab enesele kohustuse hoolitseda voori asendamise eest ja kellele vastastikused ülemad peavad osutama kindlat ja kiiret kaasabi selleks, et tema nõudmisel oleks voor temale tagastatud ja et ta saaks anda sellele viivitamatu ärasaatmise korralduse.

Sellest korraldusest alt on jäetud välja toiduvarusid, haavatuid lahinguväljalt ära vedavaid ja haigete polkudest hospitalidesse vedavad voorid, kuid ühest hospitalist teise vedu kuulub ülalpool mainitud kategooriasse.

Artikkel VII.

Kõige eest, mis on tarnitud Vene vägedele, makstakse kinni tarne eest välja antud kviitungil märgitud summaga kooskõlas. Tarnitud asju, st. jahu, leib, kuivikud, kaer ja loomasööta arvestatakse puudades ja kaalutakse välja asenduseks ratsioonidele. Liha tarnitakse liidulisele armeele ainult kuni tulevase oktoobrikuu viieteistkümnenda, aga viina ainult sama kuu kümnenda

kuupäevani.

Toiduainete hindamine tehakse peamiste Austria, Böömima ja Moraavia turgude kolme kuu keskmiste hindade järgi, august, september ja oktoober ja sellisel kujul võetud keskmine hind võetakse aluseks igakuiste maksete tegemiseks, alates üheteistkümnenda septembri tähtajast. Samal viisil määratletakse keskmine hind edasiste maksete teostamisel, nõnda, et kolm kuud, september, oktoober ja november on aluseks peamise vastava kuu arvestuse tegemiseks, jooksval üheteistkümnendal oktoobril.

Toiduainete määratletud hindadele lisatakse kaksikümmend protsenti, kui hüvitust ettevalmistamise, säilitamise ja kohaleveo jne. eest.

Venemaa teostab tasumise kogu varustamise ja tarnete eest, milline on tehtud Austria poolt tarnete kinnitatud kviitungite alusel. See tasutakse Viini käibivas rahas (Einlösung's-Scheine või Anticipations-scheine) ja alljärgnevalt esitatud tähtaegadel. Kahe kuu pärast, lugedes käesoleva konventsiooni allkirjastamisest, maksab Venemaa tarnete eest, millised on tehtud alates 11 augustist kuni 11 septembrini; nelja kuu möödumisel, lugedes samuti käesoleva konventsiooni allkirjastamise päevast, maksab Venemaa tarnete eest, mis tehtud alates üheteistkümnendast septembrist kuni üheteistkümnenda oktoobrini: kuue kuu möödudes ta tasub tarnete eest, mis tehtud üheteistkümnendast oktoobrist kuni üheteistkümnenda novembrini jne., kuni asjaolud seda nõuavad, et Vene vägede toidlustamist teostatakse Austria monarhia valdustes.

Artikkel VIII.

Kviitungid, millised on antud välja ja kinnitatud Vene vägede poolt, korjatakse kokku ja nende alusel tehakse iga kuu kõikide tarnete üldine arve. See arve hakkab puudutama järgmisi artikleid:

1) Transpordile ettevedu, milline ei ole märgitud käesoleva konventsiooni Artikkel VI lausetes.

2) Tarned, millised on tehtud osades, milliste puhul esitatakse kviitungid ja sellised, millistele neid ei esitata, aga millised on tõestatud vaid kohalike võimude poolt. Aga kui äärmistel juhtudel rekvireerimised tehti polkude või rühmade poolt ise, siis magazinide ülemad ei vastuta mitte mingil juhtumil selle eest, kas tarnitud asjade kogus vastas seaduslikule suurusele ja nende poolt välja antud kviitungid võetakse samamoodi vastu. Need, kes rekvireerimist teostasid, vastutavad ise nende eest.

3) Toiduvarud ja teised asjad, mis võeti dokumentideta või jõuga, millised moodustavad spetsiaalse kaebuse asja ja spetsiaalset arvestust; komisjonid, mis on asutatud Prahhas, hakkavad sarnaseid juhtumeid lahendama.

Artikkel IX.

Kõik arved ja dokumendid, spetsiaalsed arvestused, käsitlemine ja paberite revideerimine, millised on tarne tõestuseks – tehakse ülesandeks spetsiaalele komisjonile, milline tuleb võimalusel kõige lühema tähtaja jooksul kokku Prahhas ja hakkab koosnema Austria, Venemaa ja Preisimaa komissarist. Kui vastastikuste komissaride vahel tekkis erimeelsus, siis vaidlusaluse asja peab peab viivitamatult olema esitatud liiduliste vägede ülemjuhatajale, kuid sellegi poolest, aega kaotamata, asutakse tasuma nende artiklite järgi, milliste suhtes on arved õieti vormistatud.

Artikkel X.

Aga kui liidulised väed astuvad kunagi vaenulikule territooriumile, tundsid vajadust, et enda ülalpidamine tagada, pöörduvad Austria provintsi vahendite poole, siis kõik neile tarnitud asjad

peavad olema arvestatud ja tasutud nendel samadel alustel, millised on võetud vastu käesoleva konventsiooniga.

Artikkel XI.

Korpused ja malevad, millised hakkavad armeele järgnema, uus täiendus, järgi veetav lahingumoon jne., peavad likuma mööda seda teed, milline kirjutatakse nendele ette ülemjuhataja poolt; laskemoon ja sidumisvahendid saadetakse neile samamoodi ja järgides samasugust korda, nagu on kehtestatud Austria vägedele, ning eeskirjade alusel, millised on määratletud käesoleva konventsiooni Artiklites II, III ja VI.

Artikkel XII.

Vene vägede Ülemjuhataja Kindral annab korralduse oma armee haigete ja haavatute raviks haiglata rajamise selleks sobivates kohtades, milliseid näitab kätte Austria valitsus, kusjuures viimased ei pea tegema kulutusi nende sisemiseks korralduseks. Küttepuud ja õled annab riik; aga ülejäänud ja sisustus tehakse Venemaa valitsuse poolt. Kohalikud võimud hakkavad teostama hospitalide hooldust ning järeelvalvet, kes kirjutatakse neile ette inimarmastusest. Kui aga asjaolud nõuavad kohalike arstide abi, siis nad peavad seda osutama viisaka hüvituse eest. Kui aga Venelastest haiged või haavatud asusid Austria hospitalides, siis nende valitsus tasub nende ravi väljaminekute eest ja millist arvestatakse, eeskirjade alusel, millised on kehtestatud Austria sõduritele, inimeste arvu ning päevade eest.

Artikkel XIII.

Kui aga osutus hädavajalikuks ühendada käesoleva konventsiooniga mõningaid üksikasju puudutavad artiklid, siis need lepingud sõlmitakse kooskõlas, peamise konventsiooni lausetega, eeskirjadega ja vastavalt suhetele millised tulenevad õnnelikust kokkuleppest ja tihedast liidust, milline eksisteerib kahe Keiserliku Õukonna vahel.

Artikkel XIV.

Käesolev konventsioon astub täielikku jõudu maksete tegemise viisi suhtes, lugedes päevast, kui liidulised väed astuvad Böömimale, aga kõige muu suhtes selle allakirjutamise päevast.

Artikkel XV.

Käesolev konventsioon ratifitseeritakse T. M. Ülevenemaalise Keisri ja T. M. Keiserliku ja Kuningliku Apostelliku Majesteedi poolt ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse võimalikult lühikese aja pärast.

Selle kinnituseks selle ja teise poole volinikud allkirjastasid selle oma volituste jõul ja lisasid sellele ka oma vapipitsatid.

See juhtus Töplitzis 22 septembris (2 oktoobril) 1813 aastal.

(L.S.) Jean d'Anstett.

(м.п.)Иванъ Д`Анштеть.

(L.S.)Gregoire de Rachmanoff.

(м.п.)Григорий Рахмановъ.

(L.S.)Le comte de Kolowrath.

(м.п.)Граф Коловратъ.

(L.S.) Le baron de Prochaska.

(м.п.)Баронъ фонъ-Прохаска.

Nr. 72.

1813.a. 9. (21.) oktoober. Leipzigis sõlmitud konventsioon Liitlaste poolt vallutatud maade juhtimisest.

((F.M. Kommentaar))

Lühikese ajavahemiku kestel, alates septembri algusest, kui oli sõlmitud ametlik liit Töplitzis, kuni oktoobri alguseni toimusid sündmused, millistel oli kõige otsustavam tähtsus Napoleoni vastu ettevõetud võitluse käigule. Liitlasriikide arv vähehaaval suurenes ja Napoleoni olukord muutus igapäevaga üha ohtlikumaks. Oktoobri alguses sõlmiti Inglismaa ja Austria vahel samuti Kaitse- ja pealetungi liidu traktaat, millise alusel lepingupooled kohustusid osutama teineteisele igasugust abi üldises võitluses Prantslaste Keisri vastu. Üpris varsti, seejärel, Inglise väed, hertsog Welligtoni juhtimisel läksid liikvele Hispaaniast Lõuna Prantsusmaale. Peale selle õnnestus Viini õukonnal sundida Bavaarial loobuma liidust Prantsusmaaga ja astuma koalitsiooni.

Kuid veel suuremat tähendust omasid säravad võidud, milliseid said liitlasväed selle lühikese ajavahemiku jooksul Napoleon I ja ta vaprate kaasvõitlejate üle. Blucheril ((Блюхеру)) õnnestub Wartenbergi all purustada Bertrandi juhtimise all olnud Prantsusmaa vägede korpus ja kartmatu Tchernyschew ((Чернышевъ)) oma käputäie kasakatega, vallutas Westphalie kuningriigi ja kihutas kuningas Jerome minema. Kuid otsustavaks löögiks Napoleonile oli kolmepäevaline „rahvaste lahing“ Leipzigi all. Tänu imekspandavale Vene-, Preisi- ja Austria -vägede vaprussele, anti Napoleonile hoop, millisest ta ei olnud enam võimeline toibuma.

Peale Leipzigi lahingut oli Saksamaa vabastatud ja Napoleon pidi loobuma selle üle valitsemis mõttest. Seepärast, viivitamatult peale Leipzigi lahingut, oli liitlastel hädavajalik lahendada nende maade juhtimise küsimus, millised nad edaspidi vallutavad. Üldtunnustatud sõjaõiguse alusel pidid liitlaste relvadega vallutatud riigid minema liitlasriikide võimu alla, kellele ei võinud ära öelda õigusest neist ammutada vahendeid ühise asja eest peetava sõja jätkamiseks.

Vallutatud maade juhtimise reglemendi kava oli töötatud välja tuntud paruni Steini ja Humboldti ((Штейнъ, Гумбольтъ)) poolt. Peale lühiajalisi läbirääkimisi võeti kavandatud laused vastu kõigi viie liitlasriigi volinike poolt, s.t. Austria, Inglismaa, Preisimaa, Rootsi ja Venemaa ((nimed tähestiku järjekorras)). Leipzigis, 9. (21) oktoobril 1813 aastal allkirjastati konventsioon, millise alusel asutatakse „Kesk Departemang“ ((„Departement Central“, „Kesk Ministeerium“, „Центральный Департаментъ»)), millist juhtis Stein, et juhtida ja kasutada relvastatult hõivatud ((occupes)) maade üle.*)

*)Märkus. Alljärgneva konventsiooni suhtes on hädavajalik teha järgmised märkused: 1)oma olemuselt see puutub igasse liitlasriiki ja seepärast me trükime selle traktaatide jaos, mis sõlmitud kahe enam võimsa Napoleoni vastase koalitsiooni tegelaste vahel, ja 2)selle konventsiooni ära kirjas, millist hoitakse Välisministeeriumi Arhiivis, ei ole sissejuhatuses viidet volinikele.

Lõpuks, aktide suhtes, millised on trükitud ära: Neumann. (Recueil des traites avec l'Autriche, t. II, p. 419 etc.) alljärgneva konventsiooni lisa kujul, ei saa ütlema jätta, et nad, puutuvad pigem Venemaa ja Saksamaa riikide vahel sõlmitud lepingute juurde.

Peale liitlasvägede poolt osa Saksoonia vallutamist ja leides pealetungil eest teised Saksa provintsid, liitlasriikide Valitsejad tunnistasid hädavajalikuks jõuda kokkuleppele sellise korra suhtes, millises provintsid, millised olid nende vägede poolt hõivatud, pidid olema juhitud ühise asja saavutamiseks suurimat kasu võttes.

Sel eesmärgil nimetati:

T. M. Austria Keiser.

T.M. Ülevenemaaline Keiser.

T.M. Preisimaa Kuningas.

T.M. Suurbritannia Kuningas.

T.M. Rootsi Kuningas.

Millised isikud, järgides mõõdukuse ja õigluse tunnet, milline oli nõnda omane Liitlas-valitsejatele ja võttes arvesse, et käesolev sõda nõuab kõikide jõudude, millised on nende käsutuses, ühendamist, milline osutub järelikult otsustavalt hädavajalikuks selleks, et sundida kõik okupeeritud provintsid osalema sõjakulude katmises ja anda neist igaühele sõjaline juhtimine, milline vastab enam ühise asja toetamiseks, milline kahetine eesmärk ei saanuks olla saavutatud ilma keskpunktita, milline on nähtud ette ajutise administratsiooni ühesuguste printsiipide alusel suunamiseks kõigis vallutatud riikides, - tunnistasid, et järgmised meetmed, mis on nende poolt ühehäälselt otsustatud, täidavad parimal viisil liitlas-valitsejate heategevad kavatsused.

Artikkel I.

Asutatakse ajutise juhtimise Kesk-ametkond, milline varustatakse kõikide liitlasriikide volitustega.

Artikkel II.

Selle ametkonna võim laieneb kõigile okupeeritud maadele, millised sõja juhuste tõttu jäävad ajutiselt ilma valitsejast või milliste valitseja ei asu ühise vaenlase vastasesse liitu.

Artikkel III.

Mis aga puudutab riike, milliste valitsejad hakkavad olema nende riikide liitlaste hulgas, siis hakkab sõltuma traktaatidest, millised nendega sõlmitakse selle määratlemiseks millise määrani Kesk-ametkond hakkab omama õigust osaleda administreerimisel.

Artikkel IV.

Kui sarnane juhtum hakkab aset leidma, siis selliste printside juurde määratakse Kesk-ametkonnale allutatud agent.

Artikkel V.

Austria, Preisimaa, Hannoveri, Rootsi provintsid, millised enne 1805 aastat kuulusid riikidele, millised on käesoleval ajal liidus, jäetakse välja Kesk-ametkonna valdustest. Wurzburgi Suurvürstiriik, Austria Õukonna noorema liini valdus, hakkab kasutama sedasama privileegi.

Artikkel VI.

See ametkond hakkab täitma oma ülesannet okupeeritud provintsidest tema võimule allutatud kuberneride kaudu.

Artikkel VII.

Nii, nagu Kesk-ametkonna juhtimine peab olema ülesandeks tehtud ühele ministrile, kelle valik järgneks Valitsejate ühisel nõusolekul, nad nimetasid sel eesmärgil hr. Parun de Steini. ((Барон фонъ Штейн)).

Artikkel VIII.

Ta hakkab juhtima oma Ametkonda ainult enda vastutusel ja selle tulemusel, ta võib asutada oma valikul kohalviibimiskohti, millised hakkavad temale olema hädavajalikud.

Artikkel IX.

Nii, nagu Kesk Ametkond hakkab sõltuma kõigist liitlasriikidest, siis ta on kohustatud küsima nende käske kõikidel juhtudel, millised ei olnud ette nähtud olemasolevas koostatud üldises instruksioonis ja anda neile aru oma juhtimisest.

Artikkel X.

Iga Liitlas-õukondadest kohustub nimetada agendi, voliniku, et arutada ja lahendada kõiki asju, millised puutuvad vallutatud riikide juhtimisse.

Selleks, et ühendada neid erinevaid delegaate Nende Majesteetide Austria Keisri, Ülevenemaalise Keisri ja Preisimaa Kuninga, Valitseja Peakorteris, kes ei hakka seal isiklikult viibima, lubavad varustada oma volitustega ühe ministritest, kes on akrediteeritud Nende Majesteetide juures, et asjade käik oleks lihtsustatud ja tehtud kiireks, kuivõrd see on võimalik ja et see ei veniks instruksioonide puuduse tõttu.

Artikkel XI.

Need saadikud moodustavad endast nõukogu millises vanim saab esimeheks ((presidendiks)). Kesk-Ametkonna ülem hakkab saatma sellele oma raporteid ja saab temalt vastuseid.

Artikkel XII.

Mainitud Ametkonna (Departemangu) peamised õigused hakkavad seisnema järgmises:

1)Kuberneride ja nende nõunike, kellest saavad nende abid, määramises okupeeritud provintssides.

Samamoodi määravad nad agente printside juurde, kes liituvad liiduga, juhtumil, milline on sätestatud Artikkel IV lauses. Ta teatab oma erinevatest nimetamistest Liitlas-õukondades.

2)Okupeeritud provintsside kuberneride instruksioonidega varustamine.

Need instruksioonid allkirjastatakse Kesk Departemangu ülema poolt ja ta on kohustatud esitama neid liitlasriikide spetsiaalsele heakskiitmisele vaid sel määral, kuivõrd neis sisalduvad punktid, milliseid ei sisaldu tema enda instruksioonides ja võimus.

3)Kuberneride ja agentide tegutsemise suunamises ja jälgimises.

4)Kuberneride ja agentide tagasikutsumises, nagu ka nende nõunike, kui Departemang tunnistab selle hädavajalikuks.

Kuberneride ja nende nõunike ametikohti loetakse alati ajutisteks ülesanneteks ja neid vahetatakse aegajalt.

Igast ülalpool mainitud isiku ametisse nimetamisest või sellelt vabastamisest peab viivitamatult olema Kesk Departemangude poolt teatatud Liiduliste-õukondadele.

Artikkel XIII.

Need Kesk Departemangude erinevad kohustused täidetakse järgmisel viisil ja järgmiste piirangutega:

Tema võim mingi provintsi üle võib alata ainult liiduliste Õukondade otsuste jõul. See otsus määratleb täpselt selle võimu piirid teatud ajaks ja määrata kuberneride arvu, kes seal peavad olema määratud. Ja samal ajal sõnastatakse selles kindlaksmääratud provintsi üldise juhtimise plaan, kus peamiselt viidatakse vahenditele, et korraldada nendes rahva kaitse ((?, kas üks sõna või kaks?)).

Artikkel XIV.

Juhitavate provintside tulud jaotatakse Austria, Venemaa ja Preisimaa vahel võrdsetes osades 150 tuhat inimest iga osa. Rootsi hakkab selles osalema proportsionaalselt tema poolt välja pandud 30 tuhande inimesega; Hannoveri valduste regentlus aga vastavalt vägede arvule, millise ta kohustub sõjakäigule viia.

Artikkel XV.

Okupeeritud provintsid saavad kubernerideks, kui võrd see osutub võimalikuks, kõrgema sõjaväejärguga isikud.

Artikkel XVI.

Kubernerid hakkavad täitma oma kohustusi Kesk Departemangu juhtimise all. Selle tulemusel hakkavad nende otsused olema täpselt kooskõlas Departemangu poolt antud instruktsioonidega.

Artikkel XVII.

Kui äärmisel ja ettenägematul juhtumil nad pidasid hädavajalikuks teha järeleandmisi, siis nad volitatakse tegutsema oma enda vastutusel, kuid kohustudes sellest viivitamatult raporteerima Kesk Departemangule.

Artikkel XVIII.

Alaliseks reegliks saab võetud, et kubernerid säilitaks kõikjal juba eksisteerivad võimud ja tegutseksid ainult nende vahenduse kaudu.

Sellest reeglist tehtud erandid võinuks olla õigustatud vaid erakordse tähtsuse kaalutlustega.

Artikkel XIX.

Peamised kohustused, millised on kuberneridele pandud, esitatakse järgmistes punktides:
1. Jälgida kõige üle, mis puutub liidulise armee vahetusse ülalpidamisse, seni kuni nad hakkavad asuma tema võimupiirkonnas.

Kogu toidumooni tarnimise eest hoolitsemine pannakse vahetult armee intendantidele.

2. Kehutama nende poolt juhitavaid maid osalema üldiste sõjaliste kulutuste katmiseks moona ja raha andmises.

Selles suhtes on nende üheks peamiseks kohustuseks välja selgitada kõik vahendid, milliseid tema poolt juhitud riik valdab. Selle kohta ta esitab aruande Kesk Departemangule ja hakkab ootama temalt luba.

3. Okupeeritud ja juhitud provintside korraldada ressursse vägedele nõnda, et see vastaks kõige tegelikumalt kohalikele tingimustele.

4. Juhtida ja jälgida kohalike võimude administratsiooni kooskõlas ülalpool esitatud printsiipidega.

Artikkel XX.

Isikute ülalpidamine, kes kuuluvad Kesk Departemangu koosseisu, aga samuti kuberneride, agentide ja nende ametnike ülalpidamine, kaasa arvatud kantselei kulud, hakkavad kaetud olema juhitud provintside tuludest.

Allakirjutanud Preisimaa, Austria ja Venemaa Liiduliste õukondade Ministrid, kogunenud konverentsil, nende Valitsejate nimel, leppisid kokku lausetes, millised lisatud sellele konventsioonile liitlaste vägede poolt okupeeritud provintside ja nende, millised veel vallutatakse nende poolt edaspidi, juhtimise suhtes.

See juhtus Leipzigi 21. oktoobril 1813 aastal.

(L.S.) Le Comte de Nesselrode.	(M.П.) Графъ Нессельроде.
(L.S.) Le Comte de Metternich.	(M.П.) Графъ Меттернихъ.
(L.S.) Charles Auguste Baron de Hardenberg.	(M.П.) Баронъ Карлъ Августъ Фонъ-Гарденбергъ.

Allakirjutanud erakorraline saadik ja T. M. Rootsi Kuninga täievoliline Minister T. M. Ülevenemaalise Keisri juures, omab au teavitada Tema Hiilguse T. M. Preisimaa Kuninga Riigikantslerit Härra Parun von Hardenbergi sõnumiga, milline oli temale sobiv teha konventsiooni suhtes, milline oli allkirjastatud Leipzigi 21. sellel kuul liitlasriikide Austria, Venemaa ja Preisimaa õukondade volinike poolt, millised puudutavad liitlasriikide vägede poolt okupeeritud, aga ka nende, millised nende poolt veel vallutatakse, provintside administratsiooni.

Nende volituste tulemusel, millistega allakirjutanud on varustatud selleks asjaks Kuninga, oma augustliku Valitseja, poolt ja millise koopiast tal oli au üle anda hr. Riigikantslerile, ta omab au pöörduda Tema Hiilguse poole, käesoleva ametliku noodiga, et ta, Tema Majesteedi Rootsi Kuninga nimel, liitub ülalpool mainitud konventsiooni lausetega.

Allakirjutanutel on au tunnitada Tema Hiilgusele, Riigikantsler hr. Parun von Hardenbergile oma sügavaimat austust.

Le Comte de Löwenhielm. Krahv von Löwenhielm. ((Графъ фонъ-Лёвенгильмъ.))

Leipzig.
22. oktoober 1813 aasta.

Nr. 73.

1814.a. 17. veebruar (1. märts). Chaumontis Austria, Suurbritannia, Preisimaa ja Venemaa vahel sõlmitud kaitse- ja rünnaku liidu traktaat.

((F.M. Kommentaar)).

Peale Napoleoni lüüasaamist Leipzigi all hellitas Viini õukond juba lootust, et prantslaste keiser muutub järelandlikumaks ja nõustub temale kasuliku rahulepingu sõlmimisega. Nii Keiser Francois, aga ka vürst Metternicht ei olnud hinges sõja pooldajad, milline algatati rahvaste vabastamiseks nende poolt vihatud ikkest. Mõlemad nad kartsid patriootiliste tunnete ärgatamise tõttu rahva kirgedes möllu. Aga ka Austria monarhia enda elanikkond kuigivõrd ei rõõmustanud uue Napoleoni vastase sõja ideest. Sellele vastupidiselt, 1813 aasta sõda oli austerlaste silmis selle täielikus mõttes rahvasõda ja patriootlikul entusiasmil, millise neis sütitas 1809 aasta sõda, millest ei saanud nüüd aga juttugi olla. (Springer. Gechichte Oesterreich's, Bd. I, S. 247).

Kõige kiiremini Napoleoniga rahu sõlmimine ja sõja lõpetamine – vaat, milles seisnes Austria poliitika juhi südamesoov ((hingetagune mõte)). Seepärast kasutas Viini kabinett hea meelega iga juhust, et saavutada seda seatud eesmärki. Esimene juhus tekkis üpris varsti peale Leipzigi lahingut Frankfurdis Maine ääres, kui vürst Metternich vestles Saint-Aignaniga ((Сентъ-Эньяномъ)), endise Prantsusmaa esindajaga Weimaris ja kes langes vangi. Prantsusmaa diplomaadile tehti ülesandeks teatada Napoleonile, et liitlased soovivad siiralt rahu ja ei soovi kuigivõrd Prantsusmaa võimsusele ja üleolekule anda surmahoopi. Saint-Aignan vabastati ja ta suundus Pariisi, kuid ei suutnud kuidagi Napoleoni veenda ümber tema kahtlustes liitlaste kavatsuste suhtes, et nad kavatsevad energiliselt sõda jätkata, et sundida vastu võtma nende poolt esitatud rahutingimusi.

Tõesti, liitlased mõistsid erineval viisil koalitsiooni lõppeesmärki ja seepärast läksid nende arvamused edasiste Napoleoni vastaste toimingute suhtes märkimisväärselt lahku. Nad arvasid, et prantslaste Saksamaalt väljakihutamise eesmärgiks olnud Euroopa ühendamine on juba saavutatud; teised aga arvasid vastupidiselt, et äärmiselt hädavajalik on sõjategevuste teater viia üle Prantsusmaale ja teha, kord ja igavesti, lõpp tema alalistele kallalekippumistele tema naaberriikidele.

Viimane arvamus, tänu Keiser Aleksandri kindlusele, sai ülekaalu ja liitlasriikide väed ületasid mitmes kohas Prantsusmaa piiri. Aleksander I õnnestus tõestada edasilükkamatut hädavajadust energiliselt sõda jätkata, kuna Napoleon ei loobuks kunagi oma võimuahnetest kavatsustest, seni kuni tal on veel võimalus neid täide viia. Seepärast, ta ise koostas sõjategevuse kava ja sundis Austria Keisril rahu sõlmimise mõtte panna ajutiselt kõrvale. Keiser Aleksander teadvustas väga hästi seda erimeelsust, milline eksisteeris liitlaste vahel, kuid tunnistas end kohustatuks, silmas pidades Euroopa üldist heaolu, kõrvaldada pidevalt arusaamatuste põhjuseid ja toetada kõikide jõududega liitu.

Kui Aleksander I oli Bazelis, siis esines Viini magistraadi saatkond, et väljendada „tänu-, imetluse- ja austuse tunnet“, ta ütles muuseas, et „meie tuleviku õnne pandiks on üksmeel, milline valitseb kõigi takistuste üle“, „Ei aeg, ega asjaolud“, jätkas Keiser, „ei saa seda Meie liitu Teie Valitsejaga kõigutada, ja kui, peale suurt võitlust ühise kasuks, saatus toob mind teie pealinna, siis loen parimaks vaatepildiks Teie poolt austatud Valitsejaga, minu sõbraga ja teekaaslasega kohtumisel, sõbraliku vaimustuse väljendamist“. (Vt. Bogdanowitch, Histoire du regne de l'Empereur Alexandre I, t. IV, p. 351. ; См. Богдановичъ. История царствования Императора Александра I, т. IV, стр. 351).

Muideks, ei saa märkimata jätta, et välja öeldes arvamust Austriaga sõlmitud liidu hädavajalikkusest ja katkestamatusest, pidi Aleksander I samal ajal tähelepanelikult jälgima Viini õukonna tegevuse üle. Viimase käitumine näiteks, Šveitsis ja selle riigi siseasjadesse sekkumine kutsus esile Keisri rahulolematuse ja sundis teda umbusaldusega suhtuma prints Metternichi poliitikasse. See usaldamatus järkjärgult suurenes ja saavutas märkimisväärse taseme Viini kongressil.

Pidades silmas sellist Viini kabineti häälestatust saab selgeks, miks Napoleon ei loobunud liitlaste lahutamise mõttest ja Keiser Francois kaasabil saavutada enamkasulikud rahutingimused. Vaevalt, kui liidulised väed ületasid Reini, kui Caulaincourt, Napoleoni nimel, kuulutas

nõusolekust astuda liitlastega läbirääkimistesse. Prints Metternich võttis viivitamatult selle ettepaneku vastu ja rõõmustas võimaluse üle lõpetada sõda varem, kui Prantsusmaa muutub sõjategevuste areeniks.

Kuid nii Venemaa, ega ka Preisimaa ei usaldanud Napoleoni poolt tehtud ettepaneku siirust. Peale selle, mõlemad riigid lähtusid sellisest olukorrast, et mida kestvam sõda, seda rohkem ta nõuab ohvreid, seda raskemad peavad olema olema rahutingimused Prantsusmaale. Seepärast, rahu tingimused, millised esitati liitlaste poolt Frankfurdis ei saanud jääda peale liitlasvägede Prantsusmaa territooriumile jõudmist muutumatuteks.

Sellel alusel oli liitlasriikidel hädavajalik, enne seda, kui astuda läbirääkimistesse Napoleoniga, leppida omavahel kokku lõplikes rahu tingimustes, milliseid tuli teha muutunud asjaolude tõttu. Tekkis küsimus: kuidas peavad olema muudetud Reichenbachis ja Töplitzis sõlmitud liidu-traktaatide laused? Kas liitlased võivad sõlmida Napoleoniga rahu ja milliseid garantiisid nad hakkavad omama, et ta ei riku endale võetud kohustusi?

Sellised olid küsimused, millistele koondus liitlasriikide tähelepanu ja nad olid Austria ja Venemaa vaheliste läbirääkimiste ajaks 1813 aasta lõpus ning 1814 aasta alguses.

Krahv Nesselrode oma 28. detsembri 1813 aasta kirjas Valitsejale, väidab, et liitlasriikide vahel ei ole Prantsusmaa tulevase saatuse, milline on kogu Euroopa hüvanguks hädavajalik, suhtes erimeelsusi. Tuleb vaid seada sellele sellised piirid, et ta edaspidi ei oleks võimeline kahju tegema. Mis aga puudutab Venemaad, siis ta täitis täielikult liitlastele antud lubadused: Preisimaale on tagastatud valdused, milliseid ta valdas enne 1805 aastat; Austria sai samuti oma endised piirid; lõpuks sai Rootsi pärija prints rohkem, kui oli temale lubatud. Pidades silmas asjaolusid, nõuavad Venemaa huvid pakkuda Prantsusmaale õiglast rahu ja määratleda enam sihipärasemal viisil oma enda Lääne piirid. Saavutanud selle eesmärgi saab Keiser võimaluse pühendada end täielikult tema rahvale sõjaga tekitatud haavade ravimisele ja osutada heategevat mõju teistele Euroopa riikidele.

Samasuguseid mõtteid me kohtame kr Nesselrode 1. jaanuari 1814 aasta ettekandes, mis kirjutatud Bazelis ((Bale, Базеле)). Krahv oletab, et nüüd on saabunud aeg määratlemiseks, millistel tingimustel võib rahu sõlmitud olla ja millistel alustel peab olema korraldatud Euroopas kord. Esimene ülesanne paistab oelvat hulga lihtsam, kui teine, millise lahendamisel Prantsusmaa ei pea osalema. Parem, räägib Nesselrode, on anda järgi mingis territoriaalses küsimuses, kui lubada tema sekkumist tema võimu alt vabastatud piirkondade korraldamisse.

Keiser Aleksander I nõustub täielikult oma ministri arvamusega rahutingimuste täpsema määratlemise hädavajaduse suhtes, millised võivad olla esitatud Napoleonile. Ta soovis loomulikult saada teada oma liitlaste arvamust ja eriti, Viini õukonna oma.

Sellele soovi pidi rahuldama prints Metternichi poolt 14 (26.) jaanuaril Keiser Francoisile esitatud kõikehaarav ettekanne, mis oli seejärel saadetud Keiser Aleksandrile.

Koalisatsiooni eesmärk seisneb, prints Metternichi arvates selles, et rebides Napoleonilt maha rahuarmastava maski, millise all ta pika aja kestel järgis oma vallutuslikke kavatsusi. Austria juba ammu püüdis selle eesmärgi poole ja liitlased kohusetundlikult aitasid Keiser Francoisile selle saavutamisel. Käesoleval hetkel(jaanuaris 1814 aastal), liitlased peavad lahendama kaks küsimust: 1)kas tõesti on augustis 1813 aastal sõlmitud liidu eesmärk saavutatud? 2)kui see ei ole saavutatud, siis milliste vahendite poole tuleks pöörduda?

Need küsimusi peavad lahendama ja leppima omavahel kokku liitlased, mida nad peavad püüdma kogu jõuga, kuna vastasel juhul nende vaenlasel ei ole raske paralüüeerida kõik senini saavutatud edud. On hädavajalik, et liitlased ütleksid juba kohe oma arvamuse: kas nad kavatsevad astuda Napoleoniga läbirääkimistesse, või siis otsustaksid tõsta Prantsusmaa troonile Bourbonide dünastia. Minnes üle nende küsimuste käsitlemisele prints Metternich ütles eelkõige kategooriliselt rahva võõrandamatu siseasjade enda äranägemisel korraldamise õiguse kasuks. „Ma tunnustan alati ja täiesti“ rääkis prints, „vaatepunkti, millise seadis ja peab senini kinni harvanähtava järjepidevusega – Inglise valitsus. See vaatepunkt on põhjendatud puhtalt-rahvuslike asjade austusele, millistesse võõrad ei tohi kunagi karistamatult sekkuda ja millisega kooskõlas ei tohi sekkuda sellesse küsimusse (Prantsusmaa trooni täitmine), kuid on hädavajalik jätta see algatus Prantsusmaale enesele ja seda ei tohi ergutada ega ka takistada“. On piisav tunda prantslasi, et

mõista täielikku võimatust sundida neile peale Bourbonide dünastiat, kellel ei ole nende hulgas piisavat hulka toetajaid. Seepärast ei saa koalitsiooni eesmärgiks olla Napoleoni Prantsusmaa troonilt kukutamine.

Pöördudes seejärel liitlaste edasiste tegevuste küsimuste juurde, prints Metternich tõestab, et nad peavad Napoleonile teatama, et kogu Euroopa on relvastunud Prantsusmaa vastu, ja seepärast, on liitlasriigid kogu Euroopa nimel valmis pidama Prantsusmaaga läbirääkimisi.

Nende kaalutluste alusel Austria minister järeldab, et liitlased peavad viivitamatult leppima kokku järgmiste punktide suhtes:

1) Kas nad tunnistavad varem sõlmitud liidu-traktaate piisavateks, et lõplikult määratleda rahutingimused?

2) Kas nad on nõus kuulutama, et kogu Euroopa, milline moodustab ühtse terviku, on valmis Prantsusmaaga läbirääkimistesse astuma?

3) Kas Liitlased on nõus mingi manifestiga teavitama kogu Euroopale tingimustest, millised pakutakse Napoleonile?

4) Kas dünastia küsimus peab olema seatud esimesele plaanile, või teisele?

5) Kui liitlasriigid ise peavad end kompetentseks lahendama dünastia küsimust, siis kas nad kavatsevad end kuulutada ainult Napoleoni või isegi tema pärijate vastu ja Bourbonide kasuks? Lõpuks.

6) Kui endised traktaadid osutuvad ebapiisavateks, kas siis liitlasriigid on nõus sõlmima uusi?

Sellised olulised küsimused, millised Austria esitas Venemaale ja teistele liitlas-riikidele arutluseks. Keiser Aleksander ei pidanud kõigi Austria noodi lausetega võimalikuks nõustuda ja märkustes, millised olid sellele tehtud tema ülesandel, arvatavasti krahv Nesselrodel, me leiame samuti vastused ülalpool esitatud küsimustele.

Liitlaste vahel, tõestab Venemaa valitsus, ei ole sisulist erimeelsust taotletava eesmärgi suhtes, milliseks ainiti ei sa mingil juhul olla „sõda sõja enese pärast“. „Sõda ilma kindlaksmäärata eesmärgita ei sa olla aluseks mingile koalitsioonile“, nõnda nagu sarnane idee ei ole kooskõlas terve mõistusega, ega ka ausa hingega. Mis aga puudutab „vallutusi“, millistest prints Metternich arutab, siis nad samuti ei moodusta tegelikku eesmärki Euroopa võitlusel Napoleoni vastu. Kõige vähem aga saab Venemaa suhtes öelda seda, et ta soovib teha vallutusi Prantsusmaa arvelt. Muideks, igal juhul on liitlasriikide kokkulepe koalitsiooni üldiste eesmärkide suhtes alati võimalikud ning soovitavad. Ainult, vaevalt, et koalitsiooni huvides on nüüd kutsuda liitlasriikide vahel esile mõtete vahetust neist igatüüpi spetsiaalsetest soovidest ja huvidest.

Viini õukonna poolt esitatud küsimuste suhtes, Keiser Aleksander vastas järgmist. Esimesele küsimusele oli vastatud, 1) et augusti traktaadid esitasid ainult üldised rahu tingimused, millised peavad olema muudetud proportsionaalselt sõja ohvritega ja liiduliste armeede edudega. Rahu tingimused, milliseid arutati Frankfurdis, ei lange kokku nendega, millised peavad olema nüüd esitatud ja seejuures, sõda veel kestab. Mis aga puudutab liidu-traktaatide muutmist, siis Keiser on täielikult nõus selle hädavajalikkuses, et liitlased peavad astuma omavahel kokkulepetesse, et määratleda muud tulevase rahu alused. 2) Keiser Aleksander väitis alati, et kogu Euroopa võitleb Prantsusmaa ja Napoleoni vastu ja seepärast, kogu Euroopa nimel, peavad temaga olema peetud läbirääkimised. 3) Ta on samuti nõus rahutingimuste avalikustamisega. 4) Mis puudutab dünastia küsimust, siis kõik liitlased mitte ainult ei ole nõus võtma endapeale initsiatiivi ja et sundida prantslastele peale mingi dünastiat, kuid neil ei ole isegi sellise küsimuse arutamise õigust. Dünastia vahetus ei ole sõja eesmärk ja sellel küsimusel ei ole käesoleval ajal mõtet. Liitlas-riigid ei tohi sekkuda, kuna „monarh, kes on rahva üldise arvamuse vastu, ei saa kunagi arvestada rahulikule valitsemisele“. Sellel alusel Keiser väitis, et riigid ei pea sekkuma dünastiate küsimusse ja ta ise ei ole kunagi sellest printsiibist taganenud. Lõpuks, väitis Aleksander I, et enneaegne prints Metternichi noodi kuuenda küsimuse arutamine võib kutsuda liitlaste vahel esile erimeelsusi.

Sellisel viisil, Venemaa ei öelnud vähimaltki ära Austriaga sõlmitud liidu-lepingu ümbervaatamise ettepanekule. Ta oli, vastupidiselt veendunud hädavajaduses muuta ära Prantsusmaaga sõlmitava rahu tingimused; kuid ta vaid oletas, et selleks ei ole veel tulnud aeg, et

üksikasjalikult ja igakülgsest määratleda Euroopa tulevane kord. Kuid igal juhul võivad Napoleonile olla esitatud ainult rahu üldised alused, jättes liidulistele riikidele õiguse neid vastastikuse kokkuleppe teel arendada.

Kooskõlas nende mõtetega koostati Troyes ((Троя)) Austria, Preisimaa ja Venemaa vahelise konventsiooni kava, millise alusel lepingulised riigid otsustasid taastada euroopaliku tasakaalu ja taastada Prantsusmaa selle 1792 aasta piirides. Prantsusmaa territooriumi suurt piiramist pidasid liitlased võimatuks. Peale selle oli otsustatud et nii nagu „isiksus on suveräänne ja rahvuslikud asutused on käsitletavad kõrgete riikide poolt: kui välisele survele mittealluvad, nad kohustuvad formaalselt nii kaudselt kui ka otse mittesekkuda Prantsusmaa siseasjadesse“. Kuigi liitlastele võib Bourbonide troonile aitamine olla meeldiv, ei kavatse nad ikkagi muuta oma käitumist Bourboni printside suhtes. Edasi, lepingulised riigid kohustusid edastama Napoleonile *sine qua non* rahu tingimused; anda Keiser Aleksandrile õigus nimetada Pariisi kindral-kuberneri ja lõpuks, pidada saladuses sõlmitud konverentsi ja saata see ainult veel Inglismaale.

Kuid see konventsioon ei saanud lõplikku sanktsiooni. Seejuures, Chatillonis toimunud kongressil alustatud rahu-läbirääkimised Caulaincourtiga, Napoleoni volinikuga, näitasid äärmisele hädavajadusele kinnitada uuesti liitlasriikide vastastikuseid suhteid ja kohustusi. See oli eriti hädavajalik, pidades silmas Napoleoni ilmseid katseid Austria koalitsioonist eraldada ja teatud Austria Keisri häälestuse tõttu. Chatilloni kongressil, millisel oli Venemaa esindajaks kr. Razumovski, ilmnis üpris kiiresti Napoleoni ilmne liitlastega nende poolt pakutud tingimustel rahu sõlmimise soovimatus. Chaumontis varem sõlmitud liidu-traktaatide mõningaste muudatustega uuendamine, pidi ära hoidma igasugused arusaamatused liitlasriikide vahel. Sellest vaatepunktist on Chaumonti traktaat üpris oluline akt, milline puudutab ühtmoodi kõiki nelja, seda allkirjastanud riiki*).

*)Märkus. Lugupeetud Austria poolt sõlmitud traktaatide väljaandja: Neumann (Recueil des traites, t. II, p. 410) võttis üle: Martens (Nouveau recueil des traites, t. I, p. 638) Prantsusmaa departemangude juhtimise reglemendi, mis sõlmitud liitlasriikide poolt 12. jaanuaril 1814 aastal. Bazelis. See sama akt on trükitud ära ka: Angeberg (Congres de Vienne, t. I, p. 88). Kuid Välisministeeriumi Arhiivis me ei leidnud selle dokumendi originaali, ega ka tõestatud koopiat, milline, muide, on kõigis mainitud kogumikes trükitud ära ilma mingite allkirjadeta isikute poolt, kes olid volitatud seda sõlmima.

Püha ja lahutamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaaline Keiser, Tema. Keiser ja Apostellik Majesteet Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas ja T. M. Preisimaa Kuningas, käskinud saata Prantsusmaa Valitsusele üleüldise rahu sõlmimiseks ettepanekud ja soovides, et juhtumil, mil Prantsusmaa lükkab tagasi need rahu tingimused, kindlustada sõja energiliseks jätkamiseks neid siduvat liitu, milline loodud päästval eesmärgil teha lõpp Euroopa hädadele, kindlustades selles tulevikus rahu taastamisega õiglane tasakaal Riikide vahel ja samal ajal soovides, kui Ettenägelikus õnnistab nende rahuarmastavaid kavatsusi, määratleda vahendid et kaitsta igasuguse sellise asjade korra rikkumise eest, milline saab olema nende jõupingutuste õnnelikuks tagajärjeks, - nõustusid kinnitama selle kahekordse lubaduse piduliku traktaadiga, mis on allkirjastatud eraldi neist iga Riigi poolt kolme ülejäänuga.

Seetõttu, T. M. Ülevenemaaline Keiser nimetas käesoleva traktaadi tingimuste arutamiseks, otsustamiseks ja allkirjastamiseks koos Tema Keiserliku ja Kuningliku Apostelliku Majesteedi poolt: krahv Charles Robert Nesselrode, oma Ealanõuniku, Riigisekretäri, Tegev-kammerhärri, Püha Vladimiri II järgu Suure Risti, Austria Leopoldi, Preisimaa Punase Kotka; Rootsi Polaartähe ja

Württembergi Kuldse Kotka ordenite kavaler, aga Tema Keiserlik ja Kuninglik Apostellik Majesteet nimetas omal poolt Clement Wenceslas Lothaire, prints Metternich Winnebourg-Ochsenhausen, Kuldvillaku, Püha Etienne Suure Risti, Venemaa Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese järgu, Preisimaa Musta Kotka ja Punase Kotka, Püha Joseph Wurzbourgi Suure Risti, Bavaaria Püha Huberti, Würtembergi Kuldse Kotka ja paljude teiste ordenite kavaler, oma Kammerhärria jne. ; nimetatud volinikud, peale volikirjade, mis leiti olevat heas ja ettenähtud vormis olevateks, vahetamist, nõustusid järgmistes artiklites.

Artikkel I.

Nimetatud kõrged lepingupooled kohustuvad käesoleva traktaadiga pidulikult teine-teisele ja juhtumiks, mil Prantsusmaa ütleks ära esitatud rahulepingu tingimuste vastuvõtmisest, pühendada kõik oma riikide vahendid käesoleva tema vastase sõja mehisele jätkamisele ja kasutada neid täielikus üksmeeles, et saavutada endale ja Euroopale üldise rahu, millise varjus me saaksime kehtestada ja kindlustada kõigi rahvaste õigused ja vabadused.

See kohustus ei saa rikkuda enesega neid otsuseid, millised sõlmitud juba Riikide poolt vägede arvu suhtes, millised peavad olema vaenlase vastu välja pandud; seejuures mõistetakse, et Venemaa, Austria, Inglise ja Preisimaa Õukonnad kohustuvad käesoleva traktaadiga hoidma sõjakäigul alaliselt igauks 150,000 inimest täielikus koosseisus, arvestamata garnisone ja kasutab neid tegevusega ühise vaenlase vastu.

Artikkel II.

Kõrged lepingupooled kohustuvad vastastikku ühise vaenlasega eraldi läbirääkimistele mitteastuma ega allkirjastada temaga relva- või rahulepingut, ega ka konventsiooni teisiti, kui üldisel nõusolekul. Peale selle nad kohustuvad relvi mitte maha panna enne, kui sõja eesmärk, milline on vastastikku määratletud ja neil teada, ei ole saavutatud.

Artikkel III.

Selleks, et aidata kaasa kõige kiiremal ja otsustavamal viisil selle suure asja elluviimist, T. M. Suurbritannia Kuningas kohustub 1814 aasta vajadusteks andma subsiidiumit 5.000,000 £., milline on jaotatud võrdsetes osades kolme Riigi vahel ja peale selle Tema Majesteet lubab astuda kokkuleppesse enne iga aasta 1. jaanuari Nende Keiserlike ja Kuninglike Majesteetidega edasise abi kättetoimetamise suhtes igal järgneval aastal, kui, mille eest Jumal hoitku, sõda peaks kogu see aeg kestma.

Ülalpool mainitud 5.000,000 £ subsiidium makstakse välja Londonis igakuistel tähtaegadel ja ühesuguses proportsioonides Liitlasriikide Ministritele kes on ettenähtud viisil volitatud seda välja võtma.

Juhtumil, kui Liitlasriikide ja Prantsusmaa vaheline rahu sõlmitakse enne aasta lõppu, siis subsiidium, milline on arvestatud suuruses 5.000,000 £. makstakse välja kuni selle kuu lõpuni, millal lõplik rahu-traktaat allkirjastatakse, ja T. Suurbritannia Kuninglik Majesteet lubab, peale selle, maksta Austriale ja Preisimaale veel kahe kuu eest ja Venemaale nelja kuu eest, peale määratletud subsiidiumi, et katta nende vägede kodumaa piiridesse marssimise kulused.

Artikkel IV.

Kõrged lepingupooled saavad õiguse akrediteerida nende vägede kindralstaapide juurde ohvitsere, kellele on antud õigus vabalt suhelda nende Valitsustega, et teavitada neid

sõjasündmustest ja kõigest, milline puudutab vägede sõjalisi operatsioone.

Artikkel V.

Kõrged lepingupoole, võimaldades enesele astuda vastastikustesse kokkulepetesse, Prantsusmaaga rahu sõlmimise hetkel, enam mõjuvamatest vahenditest, et kindlustada Euroopas ja garanteerida teine-teisele selle rahu pidavus, otsustasid sellegi poolest viivitamatult sõlmida kaitselepingud, et kaitsta nende valdusi Euroopas igasuguste kallalekippumiste eest, millised võisid olla sooritatud Prantsusma poolt sellisele asjade korrale, milline saab selle rahuloomise tulemuseks.

Artikkel VI.

Sellise tulemuse saavutamiseks nad nõustusid, et juhtumil, kui ühe Kõrgetest lepingupoolest valdusi ähvardas Prantsusmaa poolne kallaletungioht, siis kõik teised kasutavad tegelikult kõiki oma pingutusi selleks, et sõbraliku sekkumisega hoida ära see kallaletung.

Artikkel VII.

Juhtumil, kui need jõupingutused jääksid soovitud tagajärgedeta, lubavad Kõrged lepingupoole viivitamatult ilmuda kallaetungi alla sattunud Riigile appi, igauks 60,000 inimeselise korpusega.

Artikkel VIII.

Iga lepingupoole abivägede korpus hakkab koosnema 50,000 inimesest jalaväes ja 10,000 inimesest ratsaväes, koos sellisele vägede hulgale vastava suurtükiväe pargi ning vooriga. Abivägede korpus hakkab olema valmis sõjakäigule minekuks kõige tegusamal viisil selle Riigi julgeolekuks, millist ohustatakse või rünnatakse, hiljemalt kahe kuu pärast, peale nende nõutamise esitamist.

Artikkel IX.

Kui aga kaugus sõjateaterist või teised asjaolud tekitanuks Suurbritanniale raskusi Inglismaa poolseid kokkulepitud abivägesid kindlaksmääratud tähtjaks saatmast, või siis, nende vägede pidamist sõjaseisukorras, T. M. Suurbritannia Kuningas võtab enesele õiguse saata Riigile, kes abi nõuab, oma kontigendi omal ülalpidamisel asuva või makstes igal aastal rahalise summa, arvestades igal aastal iga jalaväe sõduri kohta 20 £ ja 30 £ iga ratsaväelase eest, kehtestatud abivägede suuruse ulatuses, välismaiste vägede näol. Abi viis, millist hakab andma Suurbritannia igal eraldi juhtumil, määratletakse Tema ja Riigi, millist ähvardatakse või rünnatakse, vahel armastusväärset, hetkel, kui esitatakse see abi nõudmine. See-sama printsiipi rakendatakse vägede suhtes, milliseid T. M. Suurbritannia Kuningas kohustub saatma käesoleva traktaadi Artikkel I alusel.

Artikkel X.

Abivägede korpus hakkab asuma selle Riigi ülemjuhataja juhtimise all, kes selle nõudis; see korpus hakkab asuma oma kindrali juhtimise all ja on rakendatav sõjapidamise reeglite järgi kõigis sõjalistes operatsioonides. Abivägesid peetakse üleval selle Riigi arvel, kes need saatis; päevane toidunorm, toidumoon ja loomasööt ning kõik muu, aga ka korterid antakse neid nõudnud Riigi poolt kui vaid abiväed väljuvad oma riigi piirist ja kõike seda eelmainitud teostatakse samade eeskirjade alusel, milliseid rakendatakse oma enda vägede ülalpidamisel nii sõjakäigul kui korterites

olles.

Artikkel XI.

Nendes vägedes hakkab kord ja sõjaväe majandus sõltuma ainult nende endi ülemusest. Neid ei tohi eraldada. Trofeed ja sõjasaak, milline vaenlaselt võetakse, hakkab kuuluma neile üksustele, milliste poolt need olid võetud.

Artikkel XII.

Kõrged lepingupooled jätavad enesele igal juhul, kui abivägede koosseis, hädavajadusel, tunnistatakse ebapiisavaks, - astuda viivitamatult edasisele kokkuleppele lisaabi andmises, millist peetakse hädavajalikuks.

Artikkel XIII.

Kõrged lepingupooled lubavad vastastikuselt – juhtumil, kui nad hakkavad vastastikku olema tõmmatud, kokkulepitud abi kättetoimetamisel vaenulikesse toimingutesse, siis nõudvad ja abivägesid andvad pooled ei sõlmi rahu teisiti, kui ühisel nõusolekul.

Artikkel XIV.

Kohustused, millised on sõlmitud käesolevas traktaadis, ei tohi rikkuda neid kohustusi, milliseid kõrgete lepingupoolte poolt võisid olla võetud teiste riikide suhtes, ega takistada neid teiste riikidega traktaatide sõlmimisel, et saavutada samasugust heategevat tulemust.

Artikkel XV.

Selleks, et anda suuremat tegelikkust ülalpool võetud kaitsekohustustele Riikide omavahelise ühise kaitsega ühendamise kaudu, millised on enam haavatavad Prantsusmaa poolse rünnakuga, kõrged lepingupooled leppisid omavahel kokku, et kutsutakse need Riigid liituma käesoleva kaitse-liidu traktaadiga.

Artikkel XVI.

Nii, nagu käesoleva kaitse-traktaadi eesmärgiks on Euroopas tasakaalu säilitamine, Riikide rahu ja sõltumatuse tagamine ning kallaletungide ärahoidmine, millised on aastaid maailma laastanud, siis kõrged lepingupooled leppisid omavahel kokku, et pikendavad selle kehtivuse veel kahekümneks aastaks, lugedes selle allkirjastamise päevast; nad jäävad lepingusse, kui asjaolud seda nõuavad, kolm aastat enne selle tähtaja möödumist, selle edasise pikendamise suhtes.

Artikkel XVII.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kahe kuu pärast või siis varem, kui see osutub võimalikuks.

Selle kinnituseks volinikud jne.

See juhtus Chaumontis 17 veebruaris (1 märtsil) 1814 aastal.

(L.S.) Charles Robert Comte de Nesselrode. (M.П.) Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.) Le Prince de Metternich.

(Б.П.) КНЯЗЬ МЕТТЕРНИХЪ.

Eraldi salajased artiklid.

Artikkel I.

Nii, nagu käesoleva sõja eesmärk seisneb riikide vahelise tasakaalu kehtestamises ja nende vahel jõudude selline jaotamine, Nende Keiserlikud ja Kuninglikud Majesteetid kohustuvad suunama oma kõik jõupingutused Euroopas tegelikult järgmise süsteemi sisseseadmisele:

Saksamaa valitsevate printside koosseisus, mis on ühendatud föderatiivse sidemega, milline kindlustab ja garanteerib Saksamaa sõltumatuse.

Šveitsi Liit selle endistes piirides sõltumatusega, milline on garanteeritud suurte Euroopa riikide poolt, lugedes nende hulka ka Prantsusmaa.

Itaalia, jaotatuna sõltumatuteks riikideks, millised asuvad Austria ja Prantsusmaa valduste vahel Itaalias.

Hispaania, Ferdinand VII juhtimise all, oma endistes piirides.

Holland, vaba ja sõltumatu riik, mis on Orange printsi vülemvõimu all, territooriumi suurendamisega ja vastava piiri sisseseadmise.

Artikkel II.

Kõrged lepingupooled, täites täna allkirjastatud traktaadi viierteistkümnenda Artikli lauseid, nõustusid käesoleva kaitse-liidu traktaadiga liitumise kutsega pöörduda Hispaania ja Portugali, Rootsi ja T. Kuningliku Majesteedi Orange Printsi monarhiate poole ja samamoodi, liita siis ka teisi valitsejaid ning teisi riike, olenevalt sellest, mida nõuavad asjaolud.

Artikkel III.

Võttes arvesse seda, et peale Prantsusmaaga lõpliku rahu-traktaadi sõlmimist, osutub hädavajalikuks hoida teatud aja kestel sellisel hulgal vägesid, millistest piisab selleks, et aidata kaasa neile korraldustele, millised peavad olema liitlaste poolt tehtud, et kindlustada Euroopas asjade olukord, kõrged lepingupooled otsustasid astuda omavahelisse kokkuleppesse, mitte ainult hädavajadusest, vaid ka vägede koosseisu ning jaotuse suhtes, millised on hädavajalik hoida valmisolekus, vastavalt juhtumi nõudmistele.

Mitte ükski kõrgetest lepingupooltest ei ole kohustatud ülalmainitud eesmärgil andma vägesid enamaks, kui üheks aastaks, ilma, et selleks oleks spetsiaalne ja vabatahtlik nõusolek; Inglismaale aga antakse võimalus oma äranägemisel saata oma väeüksus sellisel viisil, milline on määratletud eeltoodud traktaadi üheksandas artiklis.

Käesolevad eraldi ja salajased artiklid hakkavad omama samasugust jõudu ja tähendust, nagu need oleksid võetud samal päeval allkirjastatud traktaati. Nad ratifitseeritakse ja ratifitseerimiskirjad vahetatakse samal ajal.

Selle kinnituseks volinikud ja jne.jne.

See juhtus Chaumontis 17 veebruaril (1 märtsil) 1814 aastal.

(L.S.) Charles Robert Comte de Nesselrode. (М.П.) Графъ Карлъ Робертъ Нессельроде.

(L.S.) Le Prince de Metternich.

(Б.П.) КНЯЗЬ МЕТТЕРНИХЪ.

Märkus. Kõik traktaadid ja aktid, millised sõlmitakse liitlasriikide poolt Prantsusmaaga, trükitakse ära käesoleva kogumiku Venemaa ja Prantsusmaa vahel sõlmitud traktaatide ja konventsioonide ((XIV)) osas.

Nr. 74.

1814. 19 (31) mai. Nelja riigi ministrite vahelise konverentsi protokoll (II.C.3. № 25,588).

((F.M. Kommentaar))

Napoleoniga rahu sõlmimiseks kokku Chatillonis kutsutud ja avatud kongress ei saavutanud seatud eesmärki. Prantslaste keiser ikkagi veel uskus oma võitmatusse ja tal oli alust arvata, et liitlastevaheline kokkulepe ei ole kaugeltki nõnda kindel, nii nagu seda tunnistasid diplomaatilised noodid, millised olid antud üle Caulaincourtile, tema esindajale kongressil. Lõpuks, märtsikuul lõppesid kongressi nõupidamised, tänu vastupandumatule kangekalsusele, millisega Napoleon lükkas tagasi temale erakordselt kasulikke ettepanekuid. Liitlasriigid tunnistasid vajalikuks avaldada deklaratsioon, millises esitatakse läbirääkimiste käiku kongressil ja esitasid selle ebaedu põhjused. Sellest hetkest peale Keiser Aleksander otsustas kindlalt, et ei astu enam Napoleoniga mingitesse läbirääkimistesse, vaid peab sõda kuni lõpuni, s.t. kuni ta jääb ilma igasugusest võimalusest uuesti kippuda kallale rahvaste sõltumatussele.

See eesmärk oli ka tegelikult saavutatud ja, muideks, varem, kui seda Keiser Aleksander ja ta liitlased arvatagi oskasid. Ei erakordsed jõupingutused, mis tehtud Napoleonil selleks, et äratada Prantsuse rahvas viha võõramaalaste suhtes, kes tungivad Prantsusmaale, ega ta väsimatu tegevus ning energia ei suutnud teda päästa. Napoleoni 18 jaanuari 1814 aasta üleskutse, millises ta veenas kõiki prantslasi alates 16 aastastest kuni 60 aastasteni, haarata relvad, jäid tulemusteta. Napoleon käskis kogu Prantsusmaa rahval vaenlase armeedele mitte anda toiduaineid, ega teha ka mingit teist teenet. Iga kogukond pidi panema välja ühe 125 kuni 150 inimesest koosneva täiesti relvastatud ja lahinguvõimelises oleva rühma. Selle käsu mittetäitmine pidi tooma endaga kaasa surmanuhtluse läbi mahalaskmise.

Ainiti, see äärmine meede, millise vahest võtavad kasutusele sõdivad riigid, võib omada mõju sõja edukale käigule ainult sel juhtumil, kui kogu rahvas ühendab oma saatuse valitsusega ja on üdini teadlik kaitstava asja pühalikkuses. 1814 aastal Prantsusmaa rahvas aga tundis Napoleoni lõpmatutest sõdadest väsimust ja ootas rahu ning vaikust. Vaat, miks vahetpidamatud Napoleoni lüüasaamised ei leidnud vajalikku vastukaja prantsuse rahva südames, kellele teatati pidevalt, et liitlasriigid peavad sõda tema või Prantsusmaa, mitte Napoleon I vihatud võimuiha vastu.

Lõpuks, 31. märtsil Keiser Aleksander I ja Preisimaa Kuningas, liitlasvägede eesotsas, pidulikuimal viisil astusid Pariisi ja 30. (18.) mail oli Prantsusmaa ühelt poolt ja liitlasriikide poolt, teiselt, sõlmitud rahu-traktaat. Selle, erakordselt tähtsa rahvusvahelise lepingu alusel oli Prantsusmaa sunnitud loovutama peagu kõik piirkonnad, millised olid vallutatud prantsuse revolutsiooni ja Napoleon I valitsemise ajal. Liitlasriigid aga leppisid kokku, et tulevad kokku kongressil, et jaotada need loovutatud piirkonnad ning, et luua Euroopas parem poliitilise süsteemi korraldus. Kuni kongressi avamiseni ja liitlaste vahel lõpliku lepingu sõlmimiseni oli neil tarvis määratleda Prantsusmaa poolt loovutatud piirkondade ja teiste maade, millised olid tema poolt juba varem Saksamaalt vallutatud, juhtimise korrad. Vallutatud maade suhtes järgisid liitlasriigid järgmist printsiipi, milline oli täpselt väljendatud parun Steini poolt Prahast juba 1813 aasta augustis.

„Kui mingi riik on vallutatud“ väitis Stein, „ja relvajõul jäetakse ilma oma tõelisest valitsusest, siis viimane peab olema asendatud kohaloleku kohaga, milline vallutaja nimel juhiks okupeeritud riiki ja kasutaks tema vahendeid oma enda eesmärkidel“. „on ise-enesest mõistetav“, jätkab Stein, „et kui vallutaja oli üks, siis kuulub temale üks õigus juhtida ja anda korraldusi hõivatud piirkondadele. Aga kui ta on okupeeritud liitlas-riikide poolt, siis juhtimine peab põhinema nende vastastikusel kokkuleppel“.

Kooskõlas selle sõjaõiguse põhimõttega, milline põhineb sajandite praktikal ja sõja

edasilükkamatutel vajadustel, tegutsesid suured Euroopa riigid ja nende eesotsas Venemaa, sõja ajal Napoleoni vastu. 19. (31) mai konverentsil nelja peamise liitlasriigi volinikud määratlesid, üldistes väljendites, loovuitatud ja vallutatud maade juhtimise ja kaasvaldamise korra. *)

*)Märkus. Alljärgnev protokoll on samuti trükitud ära tuntud kogumikus, milline on antud välja Välisministeeriumi poolt 1823 aastal, pealkirja all: „Документы для истории дипломатических сношений России съ западными державами европейскими и т. д., т. I стр. 25.

Üldisel nõusolekul otsustatakse lükata edasi kuni läbirääkimisteni, millised peavad aset leidma Londonis ja Viinis, igasugune arutelu, nii Prantsusmaa poolt loovutatud aga ka neist Saksamaa valdustest, milliste saatus peab olema sõltuv Liitlas-Riikide korraldustest, otsustavast määratlusest.

Seni need valdused ja maad hakkavad olema ülalpool mainitud Riikide nimel, okupeeritud Liiduliste vägedega järgmises korras:

1) Würzbourg ja Aschaffenburg - Bavaaria vägedega;

2) Hertzogkond Berg koos kõigi Reini vasaku poole ja Maasi ja Moseli jõgede vaheliste maadega – Preisimaa väed;

3) Maad, mis asuvad Moseli paremal kaldal, - Austria ja Bavaaria ühendatud vägedega;

4) Madalmaade valdused Maasi paremal poolel – Hollandi ja Inglismaa ühendatud väed, kindral Grahmi alluvuses;

Mayence kindlus, just selleks, et ei saa varem ette arvata, milline Riikidest peab seda valdama, hõivatakse garnisoniga, milline koosneb Austria ja Preisimaa vägedest.

Ajutine juhtimine ja mainitud maadelt saadud tulu antakse neile Riikidele, millise vägede poolt nad okupeeritakse.

Saksa vägede korpused, kuni lõpliku otsuse tegemiseni, hakkab asuma Austria ja Preisimaa Õukondade ülemjuhatusel; aga neist need, millised asusid Venemaa käsutuses, lähevad üle Preisimaa alluvusse.

Metternich. Меттернихъ.

Castlereagh. Кастельри.

Nesselrode. Нессельроде.

Hardenberg. Гарденбергъ.

Nr. 75.

1814.a. 23. september. Viini kongressil asjade ajamise korda määratlev Protokoll.

((F.M. kommentaar))

Pariisi rahu-traktaadi Artikkel 32 lausete alusel, kohustusid liitlasriigid, kahe kuu möödumisel rahulepingu sõlmimisest, avada Viinis kongress, et jaotada lõplikult vallutatud maad ja määratleda Euroopa poliitilise süsteemi ülesehitus. Kuid üpris varsti tuli see otsus ära muuta, kuna Aleksander teatas oma soovist sooritada reis Inglismaale ja Hollandisse aga seejärel, pöörduda mõneks ajaks Venemaale, kus oli tekkinud tema äärmise kohaloleku vajadus. See Keisri soovi tuli ülejäänud liitlaste poolt austada ja seepärast, 20 juunil Pariisi konverentsil oli otsustatud, et kongressi avamine järgneb 1 septembril. Kuid ka selle tähtaja tunnistas Aleksander I liiga lähedaseks,

kuna ta teatas Londonist, et enne 15 (27) septembrit ta mitte mingil juhul ei saa Viinis olla ja järelikult, kongress ei saa avada oma istungeid enne 1. oktoobrit (uue kalendri järgi).

Tahes-tahtmata, pidid Austria, Inglismaa ja Preisimaa nõustuma Venemaa Keisri nõudmisega. Ainiti, kui enne Keiser Aleksandri Viini saabumist ei sanud järgneda kongressi avamist, siis liitlasriikide ministrite vaheline konverents võis Viinis toimuda ja sellel võis enam segaseid asju eelnevalt arutada. Sellel alusel otsustati Londonis, et liitlas-riikide ministrid peavad olema augustikuu esimestel päevadel Viinis, et viivitamatult asuda arutama enim keerukaid küsimusi.

Nõustunud selle oma nõunike otsuega, Keiser Aleksander, saabunud S-Peterburi, koostas üpris tähelepanuväärse instruksiooni kr. Nesselrodele, kes oli määratud olema üheks Venemaa volinikuks kongressil.

See instruksioon oli koostatud augustis 1814 aastal Kamennom ostrove ((Camenny Ostrow, Каменномъ острове, Kivisaarel)) ja see väärib erilist tähelepanu selle poolest, et selles väljendab Keiser täiesti avameelselt oma vaate tollasele asjade seisule Euroopas ja eesmärkidele, millised peavad olema saavutatud kongressil Venemaa kasuks. Seepärast, meile näib hädavajalik peatuda tegevuse üksikasjalikul plaanil, milline oli esitatud instruksioonis kr. Nesselrodele ja millised selgitavad kõiki järgnevaid läbirääkimisi Viini kongressil.

Keiser alustab kuulutusest, et ta ei saa nõustuda Preisimaa vaatega vallutatud maade jaotamise suhtes, milline on esitatud 12. mai 1814 aasta memorandumis, milline oli temale üle antud Pariisis prints Hardenbergi poolt. (Vt. Diplomatische Geschichte der Jahre 1813, 1814, 1815. Lpz. Bd. I, S. 496). Preisimaa ettepanekud Varssavi Hertsogiriigi suhtes ei saanud Venemaad rahuldada. „Varssavi Hertsogkond“, räägib Keiser, „on vallutus, mis tehtud minu poolt Napoleoni Keisririigi arvelt. Kogu Euroopa maismaa oli liidus minu vastu, kui ma andsin vastulöögi äärmiselt ebaõiglasele kallaletungile“. Vaatamata sellele, Venemaa ohverdas end kõikide päästmiseks ja nüüd, kui osutub võimalikuks „taastada peamised Euroopa riigid piirides, millistes nad asusid enne viimaseid sõdu Bonapartega ja isegi anda neist mõnele olulist juurdekasvu, õiglus nõuab, et minu alamad oleksid hüvitatud selliste suurte ohvrite eest ja et sõjaline piir kaitseks neid igavesti uue kallaletungi hädade eest“. „Kui see eesmärk saavutatakse“, jätkab Aleksander I, „mina tunnistan end täiesti rahuldatuks. See eesmärk tõestab, et minu poolt esitatavates nõudmistes ei ole ühtegi alust, milline võiks olla ohtlik Euroopa tulevasele rahule, ei ole mingit auahnet kavatsust, milline võiks muuta suhteid, millised eksisteerivad minu ja minu liitlaste vahel. Varssavi Hertsogkonna säilitamine – on kõik, mida ma neilt nõuan ja selle hinna eest ma olen valmis Austriat ja Preisimaad toetama kõigis nende ettepanekutes, milliseid nende poolt võinuks tehtud olla, et hüvitada end selle, mis varem temale kuulus, hertsogkonna osast loobumise eest“. Keiser on nõus Preisimaaga Posnani ja Kulmi piirkonna liitmisega. Austriale aga võivad Varssavi Hertsogonnast olla tagastatud Wieliczka soolakaevandused koos Podgorze provintsiaga. Austriale ei saa Varssavi Hertsogkonnast tagastada Wieliczka kaevandusi koos Podgorze piirkonnaga nõnda, et Visla piiri moodustaks.

Nähes ette, et rahv Nesselrodele võidakse kongressil esitada küsimue hertsogkonna tulevase korralduse kohta, tegi Keiser temale kohustuseks vastata sarnasel juhtumil, et Venemaa väarikus ei luba anda selles suhtes mingeid selgitusi. Keiser ei pea vajalikuks küsida teistelt Euroopa riikidelt, milliseid meetmeid nad võtavad neile määratud piirkondades ja seepärast, ei saa tunnistada nende õigust sekkuda piirkondade siseasjadesse, mis on tehtud ülesandeks tema Ettenägelikkuse poolt. Kuid, et rahustada Austria ja Preisimaa valitsust, Keiser ütles välja oma valmisoleku anda mõlematele, tähelepanuks nende Poola valdustele, igasuguse garantii, kes on võimelised olema tugevduseks ja nende võõrandamatute õiguse kinnituseks.

Selgitanud välja oma vaate Venemaa õiglaseks hüvitamiseks Varssavi hertsogiriigi ühendamisega, Keiser Aleksander I läheb seejärel üle Austria ja Preisimaa hüvituse määratlemisele. Esimese riigi suhtes, ta arvab, et ta võib olla täiesti rahul, kui temaga ühendatakse : „1)kogu Itaalia põhja osa kuni Tessinini koos Veneetsia piirkond (sic!), 2)Tyrol, 3)Salzbourg, 4)Innviertel piirkond, 5)Illyriennes provints, 6)Dalmaatsia“. Tänu nende maade ühendamisele, Austria muutub üpris rikkaks ja tugevaks sõjalises suhtes riigiks. Eriti saab aga tuntavaks tema mõju kogu Itaaliale, kuna vürstiriigid Toscane, Parma ja Modene hakkavad olema mitte miski muu kui Austria provintsid.

Pöördudes Preisimaa poole, Keiser leiab võimaliku nõustuda temaga Saksoonia ühendamisega kuni Elsteri jõeni ja Böömimaa piirini. Muideks, kui Preisimaa soovis avardada oma piire Elsteri jõe taha, siis Keser kavatse üldsegi selle vastu olla. Kuid ta vaid soovis, et osa Saksooniat oleks ühendatud Weimari hertsogkonnaga. (Treitschke. „Preussen auf dem Wiener Congress“ in den Preussischen Jahrbücher. Detcember 1875). Lõpuks, Saksamaa korralduse suhtes, Keiser Aleksander leidis mitte täiesti praktilise plaani, milline oli esitatud Preisimaa valitsuse poolt, kuna ta liiga sisulisel viisil muudab Saksamaa riikide koosseisu. Oleks vahest soovitatav teostada põhjalik reform ja muudatused Saksamaa valduste vastastikustes suhetes.

Sellised on põhimõtted, millistest pidi krahv Nesselrode juhinduma läbirääkimistel Austria, Inglismaa ja Preisimaa volinikega. On väga huvitav, et instruksioonis märgitud maade jaotuse tegi Keiser pliiatsiga ise. Seejuures ta kirjutas käsitsi ise veel järgneva punkti: „Armastusväärne kokkulepe kolme Ōukonna vahel Varssavi hertsogkonna tulevase saatuse suhtes, sõltumata igasugusest Prantsusmaa valitsuse igasugusest mõjust ja sekkumisest“. Kuid viimased sõnad, millised puudutavad Prantsusmaad, olid pärast uuesti Keiseri enda poolt maha tõmmatud, Saanud kätte need instruksioonid oli kr. Nesselrode valmis viivitamatult asja juurde asuma et läbirääkimiste teel liitlasriikide volinikega täita temale Kõigekõrgema tahtega pandud ülesanded.

Kuid, eelkõige kui asuda rohkearvuliste küsimuste arutamisele, millised nõuavad lahendust, oli hädavajalik kehtestada õige kord asjade ajamisel ja määratleda, millisel viisil ja milliste riikide vahel pidid läbirääkimised toimuma. Selle ülesande lahendamise võttis enda peale teine Preisimaa volinik von Humboldt, kes esitas suurtele riikidele tutvumiseks järgmise kongressi tegevuste plaani.

Kõik küsimused, millised tulevad lahendada, jaotas ta 3 ossa: 1) vallutatud maade jaotamine; 2) eraldi tehingud konkreetsete maadega; 3) üldised asjad, millised puudutavad kogu Euroopa heaolu. Esimeste asjade suhtes arvas Humboldt, et nad puudutavad eranditult liitlas-riike, kes relv käes võtsid Napoleonilt erinevaid maid ja kellel on õigus neid korraldada oma äranägemise järgi. Selles suhtes pidi Poola küsimus olema lahendatud läbirääkimiste teel ja kokkuleppel kolme vahetult huvitatud riigiga, millistega võib liituda veel Inglismaa. Täpselt samuti sõltub Saksamaa korraldus nende riikide vahelisest kokkuleppest. Itaalia asjades aga ei ole põhjamaised riigid ega ka Preisimaa huvitatud. Lõplikud läbirääkimiste tulemused võivad olla edastatud Prantsusmaale.

Mis puudutab aga teist liiki asju, siis sellese peab olema võetud eelkõige Saksamaa sisemine korraldus, milline peab sõltuma eranditult Saksamaa riikide vahelisest kokkuleppest. Lõpuks, viimast liiki küsimuste hulka oli võtud, muuseas: Šveitsi korraldus, Neapoli kuningriigid, Napoleoni viibimine Elbe saarel, neegritega kauplemise keelamine, laevasõit suurtel jõgedel, ja lõpuks, diplomaatiliste agentide järgu määratlemine. Need küsimused puudutavad kõiki Euroopa riike, eranditult. Kuid pidades silmas nende üldkoosolekul arutamise ebamugavust, tegi Humboldt ettepaneku asutada kuue riigi esindajatest korraldav komitee, millisele on üldse tehtud ülesandeks kogu kongressi asjade juhtimine, millisel peavad osalema 16 riigi volinikud.

See plaan, mis pakuti välja Preisimaa voliniku poolt, oli esimeste eelnevate konverentside, millised toimusid septembri lõpus, oli nelja liitlas-riigi ōukonna esindajate arutluse asjaks. 18. septembri konverentsil otsustati, et nõupidamistel, millised käsitlevad Varssavi hertsogiriigi, Hispaania ja Saksamaa saatust, peavad osalema ainult nelja riigi volinikud: Austria, Inglismaa, Preisimaa ja Venemaa. Seepärast, mitte ennem, kui on omavahel saavutatud kokkulepe, astutakse läbirääkimistele Prantsusmaa ja Hispaania esindajatega. Selline otsus oli motiveeritud Pariisi traktaadi salajase artikliga, millise jõul ainult liitlas-riikide vahel peab olema otsustatud vallutatud maade jaotamise küsimus.

Sellel alusel, Prantsusmaa ei saa osaleda nendel nõupidamistel. Aga kui lubada Prantsusmaa volinik läbirääkimistest osa võtma, enne kui liitlasriikide vahel on saavutatud täielik üksmeel, siis antakse temale võimalus „uendada kõik tehingud, intriigid ja koletuslikud kavatsused, milliseid märkimisväärsetel tasemel olid viimaste aastate õnnetuste põhjused.

Mis aga puudutab ülejäänud küsimusi, millised kuuluvad kongressil lahendamisele, liitlasriikide esindajad otsustasid tegeleda ka nendega eelnevatel konverentsidel teiste riikide volinikega.

Need 18 septembri konverentsi määrused olid uuesti arutlusel 23. septembril ja viimasel

istungil koostatud protokoll pidi olema võetud aluseks kõikide asjade käigule Viini kongressil, Selles seisneb 23. septembri konverentsi protokollil ajalooline ja juriidiline tähendus. On iseenesest mõistetav, et see protokoll on koostatud ainult Austria, Inglismaa, Preisimaa ja Venemaa volinike kokkuleppel.

Pidades silmas alljärgnevat protokollit, saab arusaadavaks ka 8 oktoobri deklaratsioon, milline avaldati Pariisis riikide nimel, kes allkirjastasid 1714 aasta Pariisi traktaadi ja kuulutasid, et kongressi avamine on lükatud edasi kuni 1. novembrini, kuigi Keiser Aleksander I juba 28 septembril sõitis pidulikult Austria pealinna.

Venemaa, Austria, Inglismaa ja Preisimaa kogunesid, et arutada korra üle, milline peab olema vastu võetud Viini kongressi läbiviimiseks, et viia see õnnelikule ja kiirele lõpule. Nad võtsid arvesse Pariisi traktaadi laused, millised puutuvad kongressi.

Need laused on esitatud:

1. Mainitud traktaadi Artikkel 32., mis esitatud järgmistes väljendites: „Kahe kuu kestel kõik riigid, millised olid kaasatud sellele või teisele poolele käesolevasse sõtta, saavad volinikud Viini, et üldisel kongressil määratleda kõik korraldused, millistega viiakse täide käesoleva traktaadi laused;“

2. Esimeses järgmise sisuga salajases artiklis:

„Korraldused, millised võivad olla tehtud territooriumite suhtes, millistest Tema Kristlikeim Majesteet loobub selle avaliku traktaadi Artikkel III alusel ja lause suhtes, millisest peab tulenema kindla ja kestva tasakaalu süsteem Euroopas, määratletakse kongressil neil alustel, millised on võetud liitlasriikide vahel ja kooskõlas üldise otsusega, milline on esitatud järgmistes artiklites“:

Esimene neist artiklitest annab positiivselt kõigile kongressil osalevatele riikidele õiguse järgida sellel oma huve.

Teine artikkel annab liitlasriikidele arutluse initsiatiivi selles mõttes, et neil on õigus võtta Euroopa üldise ülesehituse aluseks vastastikused kohustused, millised tulenevad nende liidu-traktaatidest.

Volinikud, võttes arvesse, et kaalutlus, milline oleks olnud võimatuks asjaks, et selline hulk saadikuid, kes on kongressile kogunenud, suudaksid panna küsimused arutelule ja töötada välja üldise korralduse kava, nõustusid sellises arvamuses, et kord, milline on viidatud järgmistes punktides, oleks olnud enam kooskõlas kõigi osalejate tõeliste huvidega ja et see kord viib läbirääkimised kiirele ja õnnelikule lõpule.

1. Selles korras peavad arutluse asjad olema jaotatud kahte seeriasse:

Esimene seeria, Euroopa peamisi huvisid puudutavad, peavad oma asjaks riikide omavahelisi suhteid, territoriaalset jaotust, piiride määratlemine ja korraldused, milliseid tuleb teha ajutiselt okupeeritud ja liitlasriikide poolt juhitavate riikide suhtes.

Teise seeria asjaks on Saksamaa liidu-akti koostamine.

2. Nende kahe seeria arutlusasjade ettevalmistavad tööd peavad olema antud teha kahele komiteele, millised on moodustatud järgmistel alustel:

Neljale liitlas-õukonnale, Prantsusmaale ja Hispaaniale tehakse ülesandeks teostada *Euroopa* küsimusi puudutavaid töid.

Austria, Preisimaa, Bavaaria, Württembergi ja Hanovre Õukondadele tehakse ülesandeks tööd, millised puudutavad *Saksamaa korraldusse*.

3. Pariisi traktaadi Esimese eraldi salajase artikli mõtte järgi visandavad neli kabinetti plaani, milline puutub territoriaalseid korraldusi alustel, millised on esitatud Pariisi traktaadis ja milliseid Prantsusmaa tunnistas.

4. See töö peab antama Prantsusmaale ja Hispaaniale.

5. Peale seda kuus riiki astuvad suhtesse ülejäänud riikidega, kutsudes neid avaldama oma arvamusi ja soove.

6. Prantsusmaa voliniku saabumisel esitatakse käesolev projekt Prantsusmaale ja Hispaaniale

ja siis ainult hakatakse määratlema, lõplikult ja üheskoos nende volinikega, korda ja vorme, millised on sobivad nende korralduste täitmiseks, millised on käesoleva protokolliga ette nähtud.

7.Nii kui otsustatakse Saksamaa Liidu korraldamise alused, Saksamaa liidulise akti sisulised üksikasjad esitatakse Saksamaa Parlamendi istungile.

Nr. 76.

1815.a. 13. (25.) märts. Viinis sõlmitud Liidu-traktaat puhuks, kui Elbe saarelt Napoleon I naaseb.

((F.M. Kommentaar.))

Jättes endale võimaluse hiljem üksikasjalikumalt kirjeldada läbirääkimisi, millised toimusid Viini kongressil, jääb meil siin üle vaid märkida, et tänu huvide ilmsele vasturääkivusele ja suurte riikide poolt järgitavatele eesmärkidele, ei olnud kongressi istungitel kaugeltki sellist rahumeelset kuju, millist võinuks oodata. Nõudmised, millised Venemaa esitas Varssavi hertsogkonna suhtes ja Preisimaa poolne kogu Saksoonia kuningriigi enesega ühendamise soov, kohtasid kõige energilisemat ja mittesõbralikku vastuseisu Austria, Inglismaa ja Prantsusmaa poolt. Viimased kolm riiki läksid isegi nii kaugele, et sõlmisid juba rahukonverentsil 3. jaanuaril 1815 aastal kaitse- ja rünnakuliidu-traktaadi, milline oli suunatud Venemaa ja Preisimaa vastu. Selle liidu sõlmimine aga ei pidurdanud kuigivõrd rohkearvulist veenmiste tulva oma siirast sõprusest ja piiritust ustavusest, milliseid avaldati Keiser Aleksander I riikide esindajate poolt kes olid just äsja tema vastase kokkuleppe sõlminud. (Vt. Gervinus, Geschichte des XIX Jahrhunderts. Lpz. 1853, Bd. I, S. 229). Mitte varem, kui aprillis 1815 aastal, sai Keiser Aleksander, Napoleoni vahendusel, jaanuari-traktaadi koopia.

Kuid peale nõnda kõvasti kirgi üles kütnud küsimuste ja millised said hiljem lõpliku kuju Viini kongressi aktis ja selle lisades, vahel algatati ja teostati kongressil selliste küsimuste arutamist, millistest ei jäänud protokollidesse, ega ka sõlmitud traktaatidesse mitte mingeid jälgi. See saab täiesti arusaadavaks, kui meenutada, et Viinis asusid mitte ainult kõigi Euroopa riikide diplomaatilised esindajad, vaid ka Napoleoni seljatanud suurriikide monarhid ise.

Selliste küsimuste hulka on hädavajalik võtta, muuseas, Ida küsimus, millise esitas Venemaa veebruaris 1815 a. ring-noodis kongressi liikmetele arutamiseks. Selles noodis pööratakse tähelepanu õudsatele metsikustele, milliseid teostasid Türgi võimud Serbias ja viidatakse äärmisele hädavajadusele sellele kord ja igavesti lõpp teha.

Aga erakordselt huvitavateks on selle noodi juurde lisatud „kaalutlused“, millistes kõige märkimisväärsemal viisil tõestatakse kõigi kristlike ja tsiviliseeritud riikide kohustust, ilma eranditeta, astuda välja Türgi kristlastest alamate eest. See kohustus tuletatakse kristliku armastuse ja religiooni ettekirjutustest ning põhjendatakse mõningatel juriidilistel põhjendustel. Esimesest vaatepunktist, Ülevenemaaline Keiser „on ottomani võimu all olevate kreeka ida usutunnistusega kristlaste loomulik kaitsja“, sarnaselt sellele, nagu Austria Keiser ja Prantsusmaa Kuningas on Idas katoliiklaste loomulik kaitsja. Selle alusel Keiser Aleksander, oma religiooni jõul ja südametunnistuse ettekirjutusel, on kohustatud kaitsma serblasi. „Kõigile Euroopa riikidele on ühisteks alusteks“, räägitakse selles aktis, „religiooni olemus, looduse hää ja inimesearmastuse tunne“.

Pöördudes juriidiliste põhjenduste poole, Venemaa valitsus tõestab tsiviliseeritud riikide õigust kaitsta Türgi kristlastest alamaid järgmisel viisil.

„Euroopas“, räägib ta, „eksiteerib rahvusvahelise õiguse koodeks, millisel nii rahu kui sõja ajal seaduslik jõud. Selles seisneb rahvusvahelise korra kaitse ja see on, kahtlemata, tsivilisatsiooni

enim kallihinnaline vili. Selle sama kõigi poolt vastu võetud õiguse alusel, inimene, kes on võetud kinni relv käes, ei saa kogu oma eluks enda võitja omandiks; õigused, millised tulenevad vallutamisele on leevendatud; rahvad austavad teine-teist ja igasugune liigne ja omavoliline metsikus on kihutatud välja rahvaste vahelistest suhetest. Tänu sellele õilistatud koodeksile on kuulutatud välja kõikide inimrasside võrdõiguslikkus. Põhinedes selle ettekirjutustele, milline puutub inimkonna heaolule, neegrile saatus astus monarhide kohtu ette; lõpuks, nende samade printsiipide nimel Euroopa perekonna pead omavad õigust nõuda Portalt säärase „metsikuste“ kaotamist.

Vaat, miks Euroopa riikidel on õigus sekkuda Türgi asjadesse, rikkumata vähimaltki Sultani kõrgemaid õigusi. See õigus peab olema tunnistatud täiesti vaieldamatuks, kui pidada silmas, et „Portal on oma valitsuskepi all kaks, omavahel üpris erinevat klassi inimesi. Esimene klass seisab koos moslemitega, kes on tema *alamad*; aga teise klassi moodustavad kristlased, kes ei ole rohkem ega vähem kui tema *andamiandjad* (*tributaires*). Need viimased, kellest praegu käib jutt, ei ole seotud mitte mingi usu-alamliku tõotusega ja neil on isegi õigus, omal soovil, minna üle ühe või teise Euroopa riigi vahetu võimu alla“.

Selline oli tsirkulaar-noodi kava ja sellele lisatud märkuste sisu, milline oli mõeldud esitamiseks kongressi liikmetele. Arvatavasti Keiser Aleksander, võib-olla krahv Capodistria nõuandel, soovis kasutada ära pidulikku kongressi, millisel kogu kristlik Euroopa omas oma esindajaid, et parandada Türgi õnnetute alamate saatust. See mõte, inimarmastuse ja euroopaliku rahvusvahelise õiguse põhiliste ideede vaatepunktist, ei saa mittetunnistada täiesti austust väärivaks, kuigi on lubatud kahelda mõnedes ülalpool esitatud juriidilistes põhjendustes. Kuid kuivõrd Keiser Aleksander I saavutas oma eesmärgi kongressil ja kuidas suhtusid tema ettepanekusse Austria ja teised suured riigid, ei ole Arhiivi asjades näha. Võib vaid positiivselt öelda, et n.n. Ida-küsimus oli Napoleoniga peetava sõja ajal mõnikord Venemaa valitsuse ja Viini kabineti vaheliste läbirääkimiste asjaks.

Muideks, Keiser Aleksander, konkreetsemalt kaitses serblasi ja saavutas Viini kabinetilt nende takistuste kõrvaldamise, millised olid tehtud serblastele, kes soovisid Türgist Austria valduste kaudu rännata välja Venemaale. Teisest küljest, vürst Metternich nõudis Venemaa õukonnalt, et ta oma mõjuga teeks lõpu Tsernogooria episkoobi Austria valitsuse vastastele „intrigidele“ Cattaro hõivamise pärast. (Письмо Меттерниха 21-го мая 1814 г. гр. Нессельроде.) Keiser Aleksander täitis Viini õukonna soovi ja teatas Tsernogooria episkoobile oma tahtest, et Cattaro oleks antud üle Austria võimudele.

Ei ole kahtlust, peale segase Ida-küsimuse, Viini kongressil, suulistel vestlustel ja diplomaatiliste nootide kaudu, toimusid läbirääkimised samuti teistes vähem olulistest asjades, mis jäid lahendamata. Seejuures, kongressi lähimad ülesanded, millised nõudsid viivitamatut lahendamist, olid niivõrd keerukad, et hõivasid täielikult kogu töö, kuid mitte diplomaatide aja. Kui, lõpuks, õnnestus saavutada kokkulepe peamistes kõige raskemates küsimustes ja kongressi tegevus lähenes lõpule, kui järsku oli viinis saadud teade Napoleoni maabumisest Prantsusmaa rannal. (Vt. Capefigue. Introduction historique au Recueil des actes du Congrès de Vienne, publié par d'Angeberg, p. LXVIII).

1815 aasta märtsikuu alguses levis Viinis see hirmus uudis välgu kiirusel, milline üpris kiiresti oli kinnitatud teiste teadetega Napoleoni triumfaalsest marsist Pariisi. Sellistel asjaoludel suured liitlas-riigid ei saanud venitada: nad pidid otsustama selle, kas minna uuesti sõjaga Napoleoni vastu ja kõrvaldada ta lõplikult ning igavesti võimaluse rikkuda Euroopa ja rahvaste rahu.

9 märtsi kaheksa riigi komitee istungil, prints Metternich tegi ettepaneku kuulutada Napoleon üleüldise rahu rikkujaks, kõikide rahvaste vaenlaseks ja end väljaspool traktaate ja seadust olevaks. 12 märtsi istungitel olid pakutud välja erinevad proklamatsioonide kavad, milline pidi olema avalikustatud kõikide riikide, kes olid Viini kongressile kogunenud, nimel. Krahv Nesselrode, muuseas, esitas samuti oma kava, millise alusel Napoleon tunnistatakse ühiskondliku rahu vaenlaseks ja kuulutatakse, kui prantslaste ja teiste rahvaste kohustus, mitte tunnustada teda oma seaduslikuks monarhiks. Kuid Gentzi kava eelistati ja see avalikustati 13 märtsil.

Sellisel viisil, Keiser Aleksander otsustas kindlalt uuendada Napoleoni vastase liidu suurriikidega ja kukutada ta uuesti troonilt. See mõte tuleb esile täiesti reljeefselt üldistes instruksioonides, mis oli kirjutatud Pozzo di Borgo poolt, Kõigekõrgeima käsul kõigile Venemaa misioonidele välismaal. Neis 13. (25-) mai 1815 aasta instruksioonides ärgitavad motiivid, millised juhivad Keisrit 25 märtsi liidu-traktaadi sõlmimisel, on selgitatavad järgmisel viisil.

Napoleoni tagasitulek ja tema poolt Prantsusmaa trooni hõivamine ei saanud olla talutav, kuna sellisel viisil oleks olnud hävitatud kõik garantiid, millised saavutati peale üpris veriseid sõdu Euroopa rahu ja rahvaste hüvangu saavutamiseks. Seepärast, uus liit suurriikide vahel, milline oli sõlmitud Viinis märtsis, tuleneb huvide ühtsusest ja on hädavajalik riikide sisemise ja välise sõltumatuse säilitamiseks. Uus liidu-traktaat põhineb eelmistel traktaatidel, aga täpsemalt Chaumonti traktaadil, millise eesmärgiks oli teha lõpp Napoleoni poolsetele rahvaste poliitilisele iseseisvusele kallalekippumistele ja paigutada Prantsusmaa piiridesse, millised on kooskõlas kogu Euroopa huvidega.

Kuid, jätkatakse instruksioonis, uuendatud liit ei pea mitte kuidagi pidama oma eesmärgiks Prantsusmaal asjade vana korra taastamise, kuna „eksisteerib prantsuse rahvus, millise seaduslikud huvid ei saa karistamatult olla ohverdatud valele poliitilisele arvestusele, või siis, on allutatud era soovidele“. Üldse, „kõik valitsused, kes ei mõista sajandi vaimu, pidid tegelikkuses veenduma oma vaadete ebapiisavas põhjenduses. Ühed valitsused pidasid võimalikuks ajada kogu poliitikat ainult ministrite isiklike huvide alusel, teised asutasid oma süsteemi liidus Bourbonidega“. Seejuures, liitlas-riikide eesmärk ei seisne, nii Bourbonide dünastia taastamises, ega Prantsusmaa alandamisel, - riigid on hädavajalikud Euroopa hüvanguks.

Sellised on aiendavad põhjused, millised sundisid Keiser Aleksander I allkirjastama uue liidu-traktaadi Austriaga. 29. (17) märtsi kaheksa riigi komitee istungi otsusega tehti kõigile ülejäänud riikidele ettepanek liituda sõlmitud lepinguga.

Püha ja lahutamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaline Keiser ja T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas arutledes tagajärgedest, milliseid Napoleon Bonaparte tungimine Prantsusmaale ja käesolev selle Kuningriigi olukord võivad omada kogu Euroopa julgeoleku olukorrale, otsustasid üldisel kokkuleppel T. M. Suurbritannia Ühendatud kuningriigi ja Iirima Kuningaga ja T. M. Preisimaa Kuningaga, tegutseda neil olulistel asjaoludel Chaumonti Traktaadi lausete ja eeskirjade alusel. Selleks, nad otsustasid, uuesti pidulikul, eriti igast neljast Riigist, igauhega kolmest teisest, sõlmitava Traktaadiga, kinnitada Nende poolt antud lubaduse, hoida ära igasugusest rikkumisest poliitiline kord, mis on nõnda õnnelikult Euroopas taastatud ja määratleda täpselt tegelikud vahendid et täita see kohustus, määral mil see võib vastata käesolevate asjaolude erakordsele tähtsusele.

Selleks, T. M. Ülevenemaaline Keiser, et käsitleda, sõlmida ja allkirjastada sellise Traktaadi tingimusi T. M. Austria Keisriga Ungari ja Böömimaa Kuningaga, nimetab:

Krahv Andrei Razumovski, Oma Tegev-salanõuniku, Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri Suure Risti esimese järgu ordenite kavaleri, ja

Krahv Karl Robert Nesselrode, oma Salanõuniku., Tegev kammerherra, Riigisekretäri., Püha Aleksander Nevski ja teiste ordenite kavaleri,

aga Tema Keiserlik, Kuninglik ja Apostellik Majesteet valis omalt poolt:

Clement Wenceslas Lothaire prints Metternich-Winnebourg-Ochsenhauseni, Kuldvillaku, Kuningliku Püha Stefani Suure Risti, Püha Apostli Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese järgu jne. ordenite kavaleri,

ja Jean Philippe Baron de Wessenbergi, Tema Apost. Keiser. ja Kun Maj. Tema Kammerherra, Tegev-salanõunik ja Tema Majesteedi teine volinik Kongressil.

Need volinikud, peale oma volikirjade vahetamist, mis leiti olevat ettenähtud korras olevad, otsustasid sõnastada järgmised artiklid.

Artikkel I.

Ülalpool nimetatud Kõrged Lepingupooled kohustuvad pidulikult ühendama Oma vastastikuste Riikide jõud, et hoida rikkumatult, nii Rahu-traktaati laused, mis sõlmitud 18 (30) Mail 1814 aastal Pariisis, aga ka tingimused, millised on allkirjastatud Viini Kongressil et esitada selle Traktaadi korraldused või ärahoida nende igasugust rikkumist ja eriti Napoleon Bonaparte sepitsuste eest. Selleks Nad kohustuvad kooskõlas möödunud 1. (13.) märtsi Deklaratsiooniga, pöörata, kui see hakkab olema vajalik, ühisel kokkuleppel ja üheskoos, kõik Oma jõud tema ja nende vastu kes temaga ühinesid, või ühinevad edaspidi; nende jõupingutuste eesmärgiks on Napoleon Bonaparte oma kavatsustest loobuma sundimine ja võtta temalt võimalus häirida uuesti Euroopa ja seda maailma rahu üldse, milline peab olema rahvaste õiguste, vabaduse ja sõltumatuse kaitseks ning käenduseks.

Artikkel II.

Kuigi, püüeldes nõnda suure ja headtegeva eesmärgi poole, ei ole võimalik mõõta selle saavutamiseks vajalikke vahendeid ja kuigi Kõrged Lepingupooled otsustasid kasutada selleks kõike seda, mida Nad oma Vastastikuses olukorras võivad vallata, ikkagi otsustavad, et Igaüks hakkab pidvalt pidama rivis ülal, arvestamata garnisone, sada viiskümmend tuhat inimest komplekteeritud sõjaväge ja nende hulgas, äärmisel määral viisteist tuhat ratsaväelast koos sellele vastava suurtükiväe ja tegelikult suunata need väed, vastastikusel kokkuleppel, ühise vaenlase vastu.

Artikkel III.

Kõrged Lepingupooled kohustuvad vastastikku, et ei pane relvi maha teisiti, kui ühisel kokkuleppel ja igal juhul mitte varem, kui on saavutatud selle sõja eesmärk, milline on sätestatud käesoleva Traktaadi Artikklis I, s.t. : kui Bonaparte jäetakse täiesti ilma võimalusest häirida Prantsusmaa rahu ning et ta ei saaks selles Riigis uuesti kippuda kallale kõrgemale võimule.

Artikkel IV.

Nii nagu käesolev Traktaat puutub enam praegustesse ajutistesse asjaoludesse, siis ka otsustatakse, et selle eesmärgi saavutamisel, võtavad Chaumonti Traktaadi tingimused ja eriti selle kuueteistkümmnes artikkel, uuesti täieliku jõu ja mõju.

Artikkel V.

Kõik, kes puutuvad ühendatud armeede juhtimisse, nende toitu jne jne., otsustatakse spetsiaalse Konventsiooniga.

Artikkel VI.

Kõrged Lepingupooled omavad võimu akrediteerida vastastikku Liitlasarmee Kindralite, juhatajate juurde, Ametnikke, kes võivad pidada kirjavahetust Oma Valitsustega, et teavitada Neid sõjasündmustest ja kõigest, mis puutub armee tegutsemisse.

Artikkel VII.

Nii, nagu selle Traktaadi kaudu võetud kohustustel on eesmärgiks üldise rahu tagamine, siis Kõrged Lepingupooled otsustasid üksmeelselt kutsuda ka teisi Euroopa Riike sellega liituma.

Artikkel VIII.

Nagu käesoleva Traktaadi ainsa eesmärgina on otsustatud Prantsusmaa ja igasuguse teise Riigi päästmine Bonaparte ja ta poolehoidjate sepitsuste tagajärgede eest, siis Tema Kristlikeimale Majesteedile tehakse eriline sellega liitumise ettepanek ja kui temal läheb tarvis abi jõuga, milline on sätestatud teises artiklis, siis peab sellest teada andma, milliste jõududega ta omalt-poolt käesolevatel asjaoludel võib aidata kaasa lepingu eesmärki saavutada.

Artikkel IX.

Käesolev Traktaat ratifitseeritakse ja ratifitseerimiskirjad vahetatakse kahe kuu pärast, või kui võimalik, siis ka varem.

Selle kinnituseks vastastikused Volinikud jne.

See juhtus Viinis 13 (25) märtsil Kristuse sünnist 1815 aastal.

(L.S.)Comte de Rasoumoffsky. (M.П.)Графъ Разумовский.

(L.S.)Le Comte de Nesselrode. (M.П.)Графъ Нессельроде.

(L.S.)Le Prince de Metternich. (M.П.) КНЯЗЬ Меттернихъ.

(L.S.)Le Baron de Wessenberg. (M.П.)Баронъ Вессенбергъ.

Eraldi ja üksik artikkel.

Pidades silmas, et asjaolud võiksid takistada T. M. Suurbritannia ja Iirimaa Kuningat pidada alaliselt sõjakäigul vägede hulka, milline on määratletud Artikkel II, et Tema Briti Majesteet hakkab omama õigust või esitada oma kontigendi või siis maksta 30 £ aastas iga ratsaväelase ja 20 £ suuruses iga jalaväelase kohta, vastavalt hulgale, milline on määratletud Artikkel II.

Käesolev lisa ja eraldi artikkel hakkab omama samasugust jõudu ja tähendust, nii nagu see oleks sõna-sõnalt võetud täna sõlmitud traktaati. Ta ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse eelmainituga ühel ja samal ajal.

Selle kinnituseks vastastikused volinikud jne.,

See juhtus Viinis 13. (25.) märtsil 1815 aastal.

(L.S.)Comte de Rasoumoffsky. (M.П.)Графъ Разумовский.

(L.S.)Le Comte de Nesselrode. (M.П.)Графъ Нессельроде.

(L.S.)Le Prince de Metternich. (M.П.) КНЯЗЬ Меттернихъ.

(L.S.)Le Baron de Wessenberg. (M.П.)Баронъ Вессенбергъ.

Ratifitseeritud T. M. Austria Keisri poolt 20. mail 1815 aastal; T. M. Keiser Aleksander I 18. aprillil 1815 aastal.

Nr. 77.

1815.a.2. Aprill (22. märts). Viinis Austria, Bavaaria ja Venemaa vahel sõlmitud Sõjaline konventsioon.

1815.a. 11. (23.) mai. Vene vägedele, mis marsivad Austria valdustest läbi, toidu, loomasööda ja vooride tarnimise konventsioon.

((F.M. Kommentaar))

Märtsi liidu-traktaadi sõlmimisega Venemaa ja tema liitlased kinnitasid nende vankumatut otsustavust mitte asuda mitte mingitesse tehingutesse Napoleon I, vaid taastada Prantsusmaal selline valitsus, milline alati oleks kõrvaldaks tema isiklikult ja tema pärijad Prantsusmaa troonist. Prantsusmaa rahvale oli tehti ettepanek kehtestada endal kindel riigikord, kuid sellisel tingimusel, et tema valik ei langeks Napoleonile. Vaat, miks kõik katsed, millised on tehtud Napoleoni poolt, et eemaldada Aleksander I oma liitlastest, jäid ilma mingi tulemuseta. Venemaa jäi ustavaks tema poolt võetud kohustustele: Vene väed liikusid uuesti Prantsusmaa piiride suunas ja jälle osutus vajalikuks lahendada rahvusvaheliste lepingute vahendusel erinevaid sõjalise administratsiooni küsimusi.

Peale liidu-traktaadi sõlmimist, algasid viivitamatult Viinis läbirääkimised Vene ja Austria volinike vahel Venemaa vägede Austria territooriumilt läbimarssimise, vooride ja loomasööda jne. andmise küsimuses. Alljärgnevad kaks sõjalist konventsiooni, millises on üheks lepingupooleks samuti Bavaaria, formaalselt kinnitavad kokkuleppe, milline sõlmitakse kolme riigi sõjaväe juhatuste vahel.

Varsti, peale viimase mai konventsiooni allkirjastamist, sõitis Keiser Aleksander ise Viinist Heidelbergi, kus sel ajal oli liitlasvägede peakorter. Enne oma ärasõitu Viinist, kinnitas Keiser Stackelbergi uuesti Venemaa esindajaks Viini õukonna juures ja 12. (24.) mai reskriptiga tegi talle ülesandeks aidata kaasa, omalt poolt kõigi jõududega seatud eesmärgi saavutamisele: Euroopas rahu ja vaikuse taastamine. Selle reskripti juurde lisatud instruksioonides Keiser kuulutas, et ta valis oma Viini õukonna juures asuva saatkonna kõigi Venemaa, ühelt poolt ja Lõuna-Euroopa ja Ida , teisest küljest, vaheliste diplomaatiliste suhete keskuseks. Koosõlas sellega, oli krahv Stackelbergile tehtud ülesandeks jälgida ja kaitsta üksikasjalikult Venemaa huve suhtlusel Ottomani Impeeriumiga.

Sündmuste edasine käik on teada: peale Waterloo lahingut pidi Napoleon I loobuma mõttest seista vastu võitluses liitlas-riikidega; Prantsusmaa ja Pariis olid uuesti liitlas-vägedega hõivatud ja teine Pariisi rahu tagas Viini kongressil vastuvõetud otsuste täitmise.

Pidades silmas seda, et järgmises köites saab esitada läbirääkimiste, millised viisid Viini kongressi akti sõlmimisele, lühikese ülevaate, me lubame endale siin piirduda vaid ühel väikesel episoodil liitlasvägede poolsest Prantsusmaa departemangude 1815 aastal okupeerimise ajaloost. Meie käsutuses olevad materjalid on eriti huvitavad just käesoleval ajal, kui Venemaa tõstatab sõjaseaduste ja kommete kodifitseerimise küsimuse.

Peale Prantsusmaa departemangude okupeerimist liitlased nimetasid nende juhtimiseks kindral-kubernerid, et hoida ühiskondlikku korda ja varustada vägesid toiduainetega ning kõige hädavajalikkuga. Keiser Aleksander I nimetas G. Alopeusi mitme Prantsusmaa departemangu kindral-kuberneriks: Meurthe, Vosges, Moselle, Meuse ja Marne.

Tulles tema eel liikunud liitlas-vägede kannul, konkreetselt Bavaaria väed, nägi Keiser Aleksander selliseid laastamisi ja vägivalda, millist oli nende poolt teostatud. „Sel määral, kui edasi liigun“, kirjutas Valitseja Lignyst Alopeusile 26. juunil (8. juulil), „mööda teed, millist mööda läksid Bavaaria väed, ma märkan nende poolt teostatud õudse korratuse jälgi. Suure tee ääres ei ole mitte ühtegi küla, milline ei oleks olnud paljaks röövitud, ei ole talumaja, milline ei oleks olnud hüljatud. Ühe sõnaga, distipliini puudumine bavaarialaste hulgas viis äärmusteni ja elanikud olid sunnitud end metsades varjama, millistest nad väljuvad vaid selleks, et otsida meie rännaku tee äärest toitu et leevendada oma nälga“ Pidades silmas neid kurbi fakte, Keiser Aleksander I kirjutas Alopeusile ette, et ta püüaks kõigi jõududega leevendada sõja hädasid ja kuulutada rahulikele elanikele, et Valitseja võtab kõik meetmed nende elu ja omandi kaitseks ja et ta ei hakka kokku hoidma kulusid,

milliseid tuleb teha riigikassast, et hüvitada sõjategevuse ajal süütult kannatanutele.

Alopeus võttis viivitamatult Kõige kõrgema korralduse täitmiseks meetmed. Eelkõige ta avaldas 29 juuni (11. juuli) proklamatsiooni, millisega kõik tema võimu all olevate departemangu elanikud kutsutakse oma kodudesse tagasi pöörduma ning rahulikuks jääma. Ta ei nõua neilt teisi ohvreid, millised on ettekirjutatud äärmise sõjalise hädavajadusega. Need ohvrid peavad olema toodud ja need moodustavad enesest rekvireerimise asja, milline nõutakse välja kõigilt elanikelt. Kuid viimased on kohustatud võtma omale osa sõja üldistest kulutustest, võrdselt teiste ülejäänud Prantsusmaa departemangudega. "Kõik, mida nõutakse peale selle, ei ole miski muu, kui väljaandmine, millise eest elanikke hüvitatakse varsti taastatava Prantsusmaa valitsuse poolt, kes ei viivita, kõigi vahel täpse jaotamise teel, tulla departemangudele, millised on asjaolude jõul kurnatud". Seejuures edastatakse rahulikule elanikkonnale Venemaa Keisri tahe, et igasuguse laostumise või vaesumise põhjused oleks välja uuritud ja kannatanutele olek olnud antud välja hüvitus.

Ainiti, pidades silmas oma Valitseja sellist suuremeelsust, Alopeus mitte ainult ei soovita rahulikel elanikel rahulikuks jääda, vaid ka käseb karmilt vabadel laskuritel ja jahimeestel viivitamatult naaseda oma kodudesse ning relvad maha panna.

Spetsiaalne 13 juuni deklaratsioon, millise avalikustas Alopeus vabade laskurite suhtes, väärrib erilist tähelepanu. Selles aktis Alopeus nimetab nimeliselt peamiste vabade laskurite salkade juhte ja teatab, et pidades silmas Napoleoni kukutamist need partisanid, kümne päeva kestel, peavad tagasi tulema oma kodudesse ning oma rühmad laiali saatma. Peale selle käsu täitmist nad peavad ilmuma oma kommuuni meeri juurde, kes peab viivitamatult oma ülemustele teostatud tagasitulekust teatama. Sellisel juhul partisanide salkade juhtide isiklik ja ka varaline puutumatus garanteeritakse kohalike ülemuste poolt.

Kui aga need partisanid, vastu ootusi, nimetatud tähtjaks relvi maha ei pane ja jätkavad liitlas-vägede ja rahulike elanike häirimist, siis kindral-kuberner hakkab nende vastu tegutsema kogu sõjaseaduste jõuga. Seepärast, ta kuulutab, et partisanide kinnipüüdmisel hakatakse nende üle, ööpäeva jooksul, mõistma kohut sõjakohtus. Peale selle, sõnakuulmatuse puhul „nende varad konfiskeeritakse ning müüakse maha sõjakulude katteks; peale selle arreteeritakse nende sugulased ja neid peetakse pantvangidena kinni, ja nad peavad vastutama kõigi kõlvatuste eest, milliseid võidakse sooritada isikute poolt, kes on käesolevas deklaratsioonis nimeliselt mainitud“.

Sellised olid meetmed, millised olid võetud Alopeusi poolt sõjaõiguse alusel, partisanide juhtide vastu, kes olid nimetatud ära deklaratsioonis ja kes olid eranditult sõjaväelase aukraadis Prantsusmaa sõjaväe ohvitserid. Alopeuse ülejäänud toimingutest tunnistab veel tema 18. (30.) juuni kiri kr. Nesselrodele, millises ta räägib, muuseas, et ta jättis oma kohtadele prantsuse ametnikud ja ei teinud mingeid uusi määramisi, teades väga hästi, et tal ei ole õigust tagada neile tulevikus ametikohtade säilumist.

Lõpuks, jääb vaid lisada, et naasmisel Berliini Alopeus kandis Valitseja Keisrile ette, et laastamise eest, millise teostasid vene väed Lorraines, ta maksis kulude eest 220,423 franki ja 74 senti. See hüvitus päästis, tema sõnade järgi, paljusid õnnetuid, kelle nimed on toodud ära 23. oktoobri 1815 aasta ettekande lisas. *)

*)Märkus. Kogumikus, Angeberg. (Congres de Vienne, p. 1110) on trükitud ära 12. (24) aprilli 1815 aasta konventsioon, milline puudutab vägede pidamist liitlas-riikide piires, millist Välisministeeriumi Arhiivis ei leidunud. Muide, sisult see konventsioon ei oma erilist tähendust, nagu ka hospitalide ülalpidamist puudutav konventsioon, milline on toodud ära: Martens (Nouveau Recueil, t. III, p. 313), millist samuti ei olnud Arhiivis.

Nende Majesteetid Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas, Ülevenemaaline Keiser, Preisimaa Kuningas ja Bavaaria Kuningas, olles hingestatud ühesugusest soovist, võimalikult ruttu lasta käiku need jõud, millised peavad sõjakäigule asuma Napoleon Bonaparte kalaletungi tõttu ja eeldades, et nende vastastikustes tegudes täieliku üksmeele ja kokkuleppe tagamiseks on hädavajalik määratleda täpsel viisil liitlas-armeede vahelised suhted, nimetasid järgmised isikud:

(T. Apostellik Majesteet vürst Metternichi, T. M. Ülevenemaaline Keiser krahv Nesselrode, T. M. Preisimaa Kuningas vürst Hardenbergi, T. M. Bavaaria Kuningas feldmarššal Werde).

Need volinikud nõustusid alljärgnevates lausetes, millised hakkavad olema Bavaaria armeega kehtestatud suhete aluseks.

Artikkel I.

T. M. Bavaaria Kuningas, soovides kõigi tema võimuses olevate vahenditega leevendada sõjategevust ja kavatsemata suurendada üksikute armeede arvu, nõustuvad selles, et tema väed, edaspidi, kuni uue korralduseni, hakkavad moodustama osa suurest Ülem Reini armeest, milline asub feldmarššal prints Schwarzenbergi juhtimise all.

Artikkel II.

Selleks, et hoolitseda Bavaaria vägede huvides administratsiooni ja ülalpidamise suhtes, akrediteeritakse T. M. Bavaaria Kuninga Ülemjuhataja juurde üks tema kindralitest. See kindral kutsutakse kõigile koosolekutele, millised puudutavad täpsemalt Bavaaria vägesid. Selle armee ülemjuhataja hakkab teda pidevalt teavitama kõigest hädavajalikkusest, selleks, et ta saaks anda kõiki käske, millised on hädavajalikud sõjategevuse kooskõlastamiseks.

Artikkel III.

Bavaaria vägede Ülemjuhataja lubatakse kõigile nõupidamistele, millised hakkavad aset leidma üldise tegevusplaani suhtes, kõikidel juhtudel, kui asjaolud seda nõuavad ja kui vägede liikumine ei takista tema sealviibimist.

Artikkel IV.

Selleks, et kergendada Bavaaria vägedel toiduainete ja suurtükimoona kohaletoimetamist, on otsustatud, et neid vägesid ei eemaldata sellest sõjaliste operatsioonide joonest, milline temale määratakse, aga juhtumil kui asjaolude tõttu vajalik liikumine osutuks hädavajalikuks, et ta ei saa teisiti toimida, kui selle armee ülemjuhatajaga kokkuleppel.

Artikkel V.

Kolm Bavaaria vägede pataljoni hakkavad paiknema Mayencel, et kaitsta neid oma armee ladusid, millised võiksid olla asutatud selles kindluses. Pealetungi ajal need kolm pataljoni hakkavad pidevalt asuma nende ülemjuhataja korralduses, et saata ja konvojeerida relvadega ja muude sõjaväe asjadega voore. Juhtumil, kui Mayence osutuks olevat piiramis seisukorras, siis ülalpool mainitud pataljonid lähevad karnisoni koosseisu ja hakkavad asuma kohaliku ülema korralduses.

Artikkel VI.

Bavaaria vägede ülemjuhataja juurde nähakse ette akrediteerida kõrgeid peakorterite juures asuvaid Alam Reini ((Bas Rhin)) ja Belgia armeede ohvitseri.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis 2. aprillil 1815 aastal.

Metternich.	Меттернихъ.
Nesselrode.	Нессельроде.
Hartenberg.	Гарденбергъ.
Wrede.	Вреде.

Nr. 78.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Austria Keiser, soovides määratleda erilist konventsiooni, milline on põhjendatud Töplitz traktaadis, kõik mis puudutab Vene vägede üleminekut ja toiduaineid sel ajal, kui kahe Keiserliku Õukonna vahel uuendatud traktaatide tulemusel, läbivad või hakkavad T. M. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi valdustest läbi marssima, nimetasid oma volinikeks järgmised isikud: E. M. Ülevenemaaline Keiser Ivan Anstetti ja Georgi Kankrina ((Ивана Анштета и Георгия Канкрин, Jean d'Anstett, Georges de Cancrin)), T. M. Austria Keiser parun Baldacci, de Barbier, parun de Prohasca ja Rossner ((Гр. Барона Бальдаци, де-Барбье, Барона Прохаска, Роснера)), kes peale nende volikirjade vahetamist nõustused järgmistes artiklites:

Artikkel I.

Vene vägede marsid, millised on juba välja kuulutatud, hakkavad toimuma mööda neid teid, milliste suhtes on järgnenud kokkulepe. Selles suhtes ei tohi teha mitte mingit muudatust, ilma et oleks selleks antud Austria võimude poolne spetsiaalne nõusolek. Venemaa vägede igasugune läbimarssimine, milline võib leida aset tulevikus, määratletakse samuti kokkuleppel nende samade võimudega.

Artikkel II.

Et hoida ära mingeid kitsendusi Austria magazinides portsionite ja ratsioonide ettevalmistamisel, milliseid hakatakse tarnima Venemaa vägedele, msi on arvestatud järgmistel alustel:

portsionide suhtes	Alam-Austria naelad.
Leib	1 3/4
Sõelutud nisujahu või kruup	1/2
Jahu või kruupide asemel juurvilju 1/12 mõõtu (maas)	1/12
Liha	1/2
Viina Alam-Austria mõõdul	1/16
või asenduseks:	
Vein, mõõt (maas)	1/14
Õlu, mõõt, (maas)	1/2
Portsionid.	Alam-Austria mõõt.
Tavaline ratsioon kaera	1/8

Täielik ratsioon sisaldab endas 1/1/2 tavalist kaera ratsiooni.

Hein 10 Alam-Austria naela.

Küttepuud. Juhtumil, kui väed peavad asuma välilaagrites, siis tuuakse kohale iga saja sõduri kohta neljandik sülda (klafter).

Õled. Välilaagrites olekul asetmete jaoks õled, antakse välja inimese kohta viie Alam-Austria naela kaalus.

Nii nagu ülalpool määratletud leiva kogus võib osutada Vene sõduritele ebapiisavaks, siis lubatakse nõuda ja antakse saja leivaportsu kohta veel kakskümmend lisaportsu välja, millised ka tähistatakse kviitungitel kui *lisaportsud*.

Ülalpool portsionite ja ratsioonide kirjeldus hakkab olema samamoodi aluseks ka siis, kui väed hakkavad toitu saama etappide kaupa.

Artikkel .III.

Juhtumil, kui ei osutunud võimalikuks vägedele etappides toimetada, siis toiduainete ja loomasööda väljaandmine hakkab toimuma ühest magazinist kuni teiseni eelistatavalt hingetõmbe päeval ja sellisel viisil, et vägede rühm hakkab omama endaga kaasas vaid kolme päeva toitu, harvadel ja erakorralistel juhtudel neljaks päevaks; tehakse korraldus, et ohvitseride hobuste hein oleks igas peatuspaigas välja pandud. Liha, juurviljad antakse välja igas peatuspaigas, nagu ka küttepuud ja õled välilaagrites.

Artikkel IV.

Iga kolonn või kolonni rühm, kui kogu kolonn ei jõua kohale samal päeval, on saadetakse peastaabi ohvitseri ja komissari poolt, või aga kui rühm on väiksearvuline siis lihtsa ohvitseri poolt komandandi lahtise lehega. Kuni vägede saabumiseni nad saavad Austria võimudelt korterite nimistu, võtavad vastu toiduvarud ja loomasöödad ja saadavad need polgu kulleritega ettenähtud korteritesse. Liha ja juurviljad antakse üle korteriperemehele, et neist valmistataks toit. Ülejäänud antakse üle vägedele. Selleks määratud ohvitserid ja komissarid annavad välja täieliku ja üksikasjaliku kviitungi kõige nende poolt vastu võetu kohta ja jaotavad selle vägedes nende enese vastutusel.

Kõik tõestatud kviitungid võetakse arvesse. Juhtumil, kui mingile rühmale ei ole kviitungeid välja antud, siis kohalikud võimud koostavad protokollid, milline kõrgema võimu poolse kinnitusega võetakse mahakandmisel arvesse.

Artikkel V.

Voorid sõduritele, kes ei ole võimelised marssima, polkude hädatarvilike varudega ning produktidele, millise nad saavad ja ei suuda neid kaasas kandma; samamoodi rakendid vooride veoks, milliste hobused on kaotatud, hakatakse vedama peatuspaigast peatuspaika ja asendushobused hakatakse vahetama suurima täpsusega. Austria valitsus peab võtma meetmed, et konvoi saatel tagastatakse kõik varuhobused, kes muidu satuksid piiri ületades võõrastesse valdustesse.

Artikkel VI.

Vene vägedest pärit haiged, kes ei ole võimelised rännakut jätkama, võetakse vastu lähimates Austria haiglates ja neid hakatakse seal ülalpidama nagu Austria sõdureid, vaid sellise erinevusega, et nad hakkavad saama leiba ühe poole lisaportsuna, kui nad hakkavad saama portse rukkileivana. Igale haigele antakse välja hospitali pilet vene keeles, saksakeelse, prantsuskeelse või

poolakeelse tõlkega, millises märgitakse ära polgu, roodu või rühma nimi, millise juures se inimene asub, tema nimi ja perenimi. Sellel piletil märgitakse ära üksikasjalikult kõik varustuse esemed ja riided, et tema surma puhul oleks fakt konstateeritud ja asjad tagastatud.

Igasse provintsi nähakse ette määrata Venemaa ohvitser, et koguda ja saata edasi vajalikke andmeid haigete ning tervenenu kohta.

Artikkel VII.

Vene vägede haigetele ohvitseridele antakse korterid, millistes nad hakkavad end ülal pidama enda vahenditest. Kui aga nad eelistavad, et nende eest hoolitsetakse hospitalides, siis nad võetakse seal vastu. Nende haiglates ülalpidamise hinnaks on määratud 45 kroitserit metallrahas. Sellest hetkest, kui sõdurid on saanud terveks ja ei vaja enam ravimeid, nad saadetakse väljaspool hospitali asuvasse ruumidesse ja ta hakkab saama tavalisi portsioneid, millistest on räägitud Artikkel II. Kui aga nad on juba suutelised rännakule asuma, siis antakse neile teekonnalet, millisele märgitakse tema hospitalist lahkumise kuupäev. Nad võetakse Austria vooridele ja nad hakkavad saama ülalpidamist, milline on määrateltud Artikkel II lausetega. Kui sarnased inimesed vajavad jalanõusid ja teisi väikesi riietuse lisasid, siis neid asju neile ka antakse. Kuid kõike seda hakatakse andma spetsiaalse tasu eest.

Sõdurid, kes on jäänud maha oma korpustest, korjatakse samuti Austria vooridele ning hakkavad saama mainitud pajukit.

T. M. Keiseri ja Kuninga piiride lähedal määratakse punktid, millistes Venemaa voorid antakse Vene ohvitseride vastuvõtmiseks ja koostatakse rännaku rühmad et ühineda armeega. Eelnevalt on selliseks punktiks määratud Tirschenreüth.

Hospitalides ülalpidamise kohta tehakse arvestust haigla-piletitel, millisele märgitakse haiglasse saabumise kuupäev, tema välja laskmise päev, tervenenu korterisse lubamise päev ning temale teemoona väljaandmise kuupäev. Ohvitseride haiglates ülalpidamise arvestust peetakse nende kviitungitel.

Tervenejate või sõjaväeliste ülalpidamise maksumust, kes on oma korpustest eemal, arvestatakse teemoona väljaandmise päevast, Venemaa vägede komandandi poolt, kes neid vastu võtab ja seejuures nende vastuvõtmisel annab välja kviitungi transpordi ülemale. See kviitung tehakse teemoona suhtes, milline olles tagastatud Austria ohvitserile, hakkab olema dokumendiks arve esitamisel.

Juhtumil, mil tervenenu haigestub uuesti ja kes peab uuesti haiglasse minema, antakse transpordi ohvitseri poolt uus hospitali pilet, kes teeb sellele märke teemoona kätteandmise kohta.

Artikkel VIII.

Igasugused kviitungid peavad olema koostatud vene keeles koos tõlkega, kuivõrd see on võimalik, saksa, prantsuse ja poola keelde. Sellel peab olema märgitud rühma, roodu või polgu nimetus, samamoodi inimeste, hobuste, portsionite, ratsioonide arv, milline on arvestatud ümber tavalisteks ratsioonideks.

Kahest ratsa ja neljast voorist koosneva grupi kviitungid antakse välja nende vahetamise punktides; nende arv peab olema märgitud mitte ainult numbritega vaid ka sõnadega.

Artikkel IX.

Selleks, et lihtustada Vene vägede rännakut ja toitmist, iga kolonni või märkimisväärset rühma hakkavad saatma Austria komissarid, sõjaväelased või tsiviilisikud, millised hakkavad jälgima kviitungite täpset täitmist, vooride kohalesaatmise korda ja kes hakkavad kõrvaldama kõiki lubamatuid nõudmisi.

Vene vägede ülemused saavad käsu nõustuda käesoleva konventsiooni lausetega ja aitavad

Austria ametnikel ja komissaridel ettenähtud korrast kinni pidada.

Artikkel X.

Hüvitamise viisi suhtes hakatakse toetuma Töplitzi konventsiooni lausetele, rakendades Galiitsia, Austria Sileesia, Moraavia ja Böömimaa tähtsamate turgude kolme kuu keskmiseid hindu, lugedes 15 aprillist, uues stiilis, kuni 15 juulini. Hüvitamist silmas pidades, kohaletoimetamise ja säilitamise kulud, nii nagu mainitud konventsioonis, määratakse kaksikümmend protsenti. Vägedele väljaantud toiduainete veo vooride ülalpidamiskulud langevad Tema Keiserliku ja Kuningliku Majesteedi valitsuse arvele.

Iga haige ülalpidamise eest tasutakse kolmkümmend kreutserit sularahas ((metallrahas)) päevas, lugedes 24 floriini marga eest ja tukati viie floriini kolmekümne kuue kreutseriga. Selle kolmekümne kreutseri sisse arvatakse kõik asjad, nagu: medikamendid, pesu jne. ja selles suhtes ei saa teha mingit erilist nõudmist.

Vooride hind määratletakse Austria vägedele samasuguste asjaolude puhuks kehtestatud taksi järgi.

Korterid, küttepuid, valgustus ja õled aseteks antakse välja tasuta.

Artikkel. XI.

Igasuguste muude asjade, millised need ka ei ole ja mis ei ole mainitud käesolevas konventsioonis, soetamise eest tuleb tasuda isikliku raha eest. Kui aga kasutatakse vägivalda või sundi, siis võetud esemete, rikutud või hävinenud, hüvitamine arvestatakse spetsiaalselt, kui vaid see fakt konstateeritakse kohalike võimude või tunnistajate poolt, kelle tunnistused kinnitatakse mainitud võimude poolt. Venemaa, siiski, ei vastuta vähegi eravõlgade eest, millised võivad olla võetud T. Keiserliku ja Kuningliku Majesteedi valdustes isikute poolt, kes kuuluvad Venemaa vägede koosseisu, nõnda nagu igaühele on võimaldatud anda krediiti või mitte.

Kui tervenemute või mingi teine rühm saab Austria võimudelt mingid hädavajalikud riietuse osad, siis nende eest arveldamine tehakse väljaantud kviitungite järgi, keskmiste hindade alusel, milliseid kasutab Austria enda armee administratsioon oma vägede suhtes. Sool, milline on hädavajalik välilaagrite puhul, tasutakse kohaliku tavalise taksi järgi. Selle artikli järgi tasumine tehakse kviitungite alusel.

Artikkel XII.

Selleks, et tasakaalustada avans, millist Austria valitsus pidanuks kandma juhtumil, kui tarnitud asjade eest tasumine peaks olema edasi lükatud kuni lõpliku arvelduse tegemiseni, on otsustatud, et maksed tehakse kolme järgneva tähtajal ligikaudse arvestuse alusel. Sellise arve saamiseks peab täisports hinnatud eelnevalt kümme kerutserit, lugedes 24 floriini marga eest, aga lihtne ratsioon kaksikümmend kreutserit samas väärtuses. Sellise viisi alusel ja siin esitatud ligikaudse arvestuse alusel Venemaa maksab peale käesoleva konventsiooni ratifitseerimist viieteistkümne päeva pärast, ligikaudselt poole maksumuse summast, arvestades 87,956 $\frac{3}{4}$ dukatit, ülejäänud jaotatakse kahte võrdsesse maksesse 43,987 $\frac{3}{4}$ dukatit kumbki, millistest üks järgneb ratifitseerimisele kahe kuu pärast, aga teine kolme kuu pärast, eelmainitud ratifitseerimisest.

Dukatit loetakse võrdseks 5 floriini kolmekümne kuu kreutseriga sularahas ((hõberahas)), kursil 24.

Summa, milline peale lõpparvestuse tegemist tuleb veel proviandi ja furaazi, või siis vooride ning haigete ülalpidamise eest Austria valitsuse kasuks tasuda, makstakse nelja kuu pärast peale mõlema poole poolt tunnistatud arve-akti esitamist.

Artikkel XIII.

Nii, nagu raha maksmine, milline arvestatakse haigete ülalpidamise eest, on määratletud metallrahas, sis siin ei saa olla kahtlust selle eest maksmise viisi suhtes. Nõnda nagu vooi eest võib samamoodi olla tasutud assignatsioonides ((assignat pr. paberraha (1789-96). Venemaal assignatsioon (1769-1843.a.) , ld. Assignatio. Tekstis oli prantsuskeelses tekstis paberites, e. eqalement en papier. Nõukogude ajal oli paberrahadel tekst: nt. riigipanga pilet - 10 ja 5 rbl. või riigikassa pilet - 3 ja 1 rbl. K.L.)) ja turuhinnad vooide eest, siis kolme kuu keskmine vekslis kurss, millise kestel turuhinnad saavad määratletud toiduained, määratletakse ka vahetus-piletite (Einlösungs-order Anticipations-Schein) väärtus kullas või hõbedas, nõnda nagu Venemaa maksab kas piletitega või kullaga või siis hõbedaga. Nende arvelduste aluseks saavad Viini Börsi hinnad.

Artikkel XIV.

Selleks, et lihtlustada sõjamoona ja teiste Venemaa vägedele hädavajalike asjade vedu, aga samuti, et teha enam mugavaks oma polkudele järgi minevate rühmade üleminek, asutatakse Skalieri, Gitschini, Melniki, Launi ja Egeri kaudu sõjatee. Vene vägedele võimaldatakse omada selle tee ühes või mitmes punktis komandante, aga samuti selle alguses ning lõpus.

Need malevad hakkavad liikuma teekonnalehtedega ja ohvitserid hakkavad väljastama kviitungeid kõigile, mis on nende poolt saadud. Aga kui mingi rühm liigub ilma ohvitserita, siis kviitungite suhtes hakatakse järgima reeglit, milline on kehtestatud Artikkel VII lausetes tervenemise suhtes. Voore hakatakse välja andma samamoodi kui vägedele, kuid mitte mingit sõjaväe vedusid ei tohi teostada kohalike elanike veovahenditega.

Venemaa vägedele antakse võimalus omada Prahhas sõjamoona varude depood, milleks määratakse selleks hädavajalikud hooned. Ainiti ei tohi mitte mingil juhul selles pealinnas asutada mingeid laboratooriume, nagu ka mitte mingis teises Austria valdustel asuvas kohas, ilma, et selleks oleks spetsiaalne kokkulepe.

Alalist sõjateed Galiitsia kaudu ei hakka minema. Malevad, millised tulevad vägede peamise korpuse järel, millised käesoleval ajal läbivad seda provintsi, hakkavad peatuma samades kohtades, nagu ka vägede peamine kolonn ja see Galiitsia kaudu liikumise luba lõppeb 1 juulil, uue kalendri järgi.

Artikkel XV.

Kõik relvastuse ja sõjaväe riietuse esemed, millised kuuluvad Venemaa vägedele või üksikutele isikutele, kes kuuluvad nende vägede koosseisu, saavad Austria valdustest vaba läbipääsu loa, liikudes mööda sama sõjateed, millisel liiguvad väeüksused. Juhtumil kui sarnased veovahendid peavad liikuma mööda teist teed, siis sellest tehakse õigeaegselt T. M. Keiser ja Kuninga valitsusele avaldus, et saaks selleks anda hädavajalikud korraldused.

Artikkel XVI.

Kui T. M. Ülevenemaalisel Keisril tuleb üldise julgeoleku tagamiseks saata reservväed, või märkimisväärsed reservide malevad Saksamaale, s neil lubatakse läbi pärandmaadest neil tingimustel, millised on määratletud selles konventsioonis, eelneval kokkuleppel Austria valitsusega nende läbimarsi suhtes. Sel juhtumil makse tähtajad määratletakse vastavuses vägede liikumisega hädavajalike tarnetega ja keskmised turuhinnad kolme kuu kestel, alates vägede tulekust, on aluseks tarnete eest tasumise hinna määramisel.

Artikkel XVII.

Kui aga sõja asjaolud seaksid Vene vägede ülemjuhataja olukorda, mil on tarvis Austria

provintsidest mingit abi toiduainetega, siis selles suhtes tehakse nõutavate tarnete suhtes vastastikune ja armastusväärne kokkulepe.

Artikkel XVIII.

Neid-samu eeskirju, millised on vastu võetud ülalpool esitatud artiklites, hakkavad olema sellise korra aluseks, milline võetakse kasutusele ka vägede naasemisel, erandiks need muudatused, millised võivad olla esile kutsutud asja asjaoludega.

Artikkel XIX.

Likvideerimiskomisjonile, milline Viinis juba eksisteerib, tehakse samamoodi ülesandeks käidelda arveid, milised hakkavad tulenema käesoleva konventsiooni täitmisest.

Artikkel XX.

Käesolev konventsioon ratifitseeritakse ja vahetatakse kuue päeva pärast. See juhtus Viinis 11 (23) mail 1815 aastal.

D'Anstett	B. Baldacci.	Д Анштеть.	Б. Бальдаци.
Cancrine.	De Barbier.	Канкринь.	Барьбе.
	De Prochasca.		Фонь-Прохаска.
	Rossner.		Росснерь.

Ratifitseeritud T. M. Austria Keisri poolt 13. (23.) mail 1815 a.

ACTE

DU CONGRES DE VIENNE

signe le 28 mai (9. juin) 1815.

AVEC SES ANNEXES

АКТЪ

ВЕНСКАГО КОНГРЕССА

подписанный 28-го мая (9-го июня) 1815 года.

СЪ ПРИЛОЖЕНИЯМИ.

Viini kongressi akt

allkirjastatud 28. mail (9.juunil) 1815 aastal.

Koos lisadega.

Nr. Nr. 79 – 96.

Viini kongressi akt, milline on allkirjastatud 28. mail (9. juunil) 1815 aastal,
koos lisadega.

((F.M. Kommentaar).

Asudes käesoleva lühikese, Viini kongressil toimunud diplomaatiliste läbirääkimiste kirjelduse juurde, me lubame endale teha mõningaid eelnevaid märkusi nii ülesande suhtes, millise me endale seadsime, aga ka vahendite suhtes, milliseid me selle lahendamiseks omame.

Viini kongressil seisis ees raske ülesanne lahendada kõige erinevaid küsimusi, millised puudutasid Euroopa kogu poliitilist ülesehitust ja peaegu kõiki Euroopa riike. Seepärast, kehtsid kongressil erinevate komisjonide istungid mitmeid kuid ja erinevate riikide esindajate vahel käis vahetpidamatu mõtete, diplomaatiliste nootide ja memode ((memuaaride)) vahetus.

Võttes aga arvesse, et traktaadid, millised sõlmiti Viini kongressil, olid kogu käesoleva sajandi esimesel poolel aluseks Euroopa poliitilisele süsteemile ja ei ole ka käesoleval ajal veel kaotanud oma praktilist tähendust, siis saab selgeks, miks selle kongressi tööd said suure tuntuse ja on üpris igakülgsest käsitletud kirjanduses, nagu näiteks Kluber, Pertz, Bernhardi jt. töödes. Seejuures, mitte kaugeltki kõik asjad, milliseid lahendati Viini kongressil, ei omanud Venemaale ühesugust tähendust ega puudutanud ühtmoodi tema huve. Sellel alusel ja pidades silmas ammu avalikustatud kongressi või selle komisjonide istungite protokolle, me seadsime enesele ülesandeks peatuda meie märkustes ainult mõnedel küsimustel, millised on lahendatud alljärgnevates aktides. Selle ülesande lahendamiseks me kasutame ära eriti neid andmeid, millised senini ei ole täiesti tuntud või siis on vaadeldud mingis teises ebasobivas valguses.

Selgitanud kõige täpsemal viisil välja Vene valitsuse vaate Viini kongressi ülesannetele ja tähendusele, me läheme üle diplomaatiliste läbirääkimiste käsitlemisele kolme küsimuse suhtes:

I)Poola, II)Saksoonia ja III) Saksamaa.

Ülevalpool oli meil juhus viidata Keiser Aleksander I vaatele Viini kongressi ülesande suhtes. Veelgi näitlikumalt tuleb see vaade esile üldistes 13. (25.) mai 1815 aasta instruksioonides, millistega olid varustatud kõik välismaised keiserlikud missioonid.

1812 ja 1813 aasta sõjad, räägitakse selles aktis, pidid hädavajadusest kutsuma esile täieliku pöörde Euroopa poliitilises süsteemis. Nad tõestasid, et suur liit, milline moodustus Napoleoni vastu võitlemiseks, omas edu ainult tänu „ühiskondliku arvamuse poolsel survele enamiku kabinetide otsustele“ ja et see ühiskondliku arvamuse jõud oli aja vaimu vili, milline äratas rahvas sõjaka tuhina ning sundis neid püüdlema asjade konstitutsioonilisele korrale. „Nii-siis, nagu ei olnud inimlikku jõudu, milline võinuks sundida ühiskondlikku arvamust tagasi pöörduma ja seadma teda endisesse olukorda, siis kogu poliitika pidi seadma enesele ülesande: õppima tundma ja kohanduma erinevate rahvaste moraali seisukohtadega, et kooskõlas selle ühise vaatepunktiga määratleda

territoriaalne koosseis, sisekorrad aga ka riikide vastastikused suhted, milliste ühendamine sellest ajast peale pidi moodustama suure euroopaliku perekonna“. Siit tuletatakse instruksioonides üldine seisukoht, et kõik riigid pidanuks „seadma oma sisemise rahu aluseks institutsioonid, millised on pühitsetud konstitutsiooniliste seadustega“.

Sõlmides Pariisi rahu-traktaadi, Keiser nõustus esitama üldisele kongressile Euroopa korralduse, kuigi ta ei lasknud kuigivõrd silmast seda, et kongressil Viini kabinett ja teised Euroopa riigid ei viivita igasuguste Venemaa vastaste probleemide ja intriigide tekitamisega.

Lõpuks, jätkatakse instruksioonis, kogunes Viinis kongress. Pariisi traktaadis olid juba määratletud kongressi tööde ja Euroopa uue poliitilise süsteemi alused, millised pidid, ühest küljest, täita liitlastel enesele võetud kohustused ja teisest, kindlustada Euroopa tasakaal. Iga riik pidi saama ise võimaluse kaitsta oma sõltumatust. Pidades silmas seda eesmärki, ei tuleks maid, millised olid liitlasriikide valitsuste käsutuses, jaotada ja esitada valitsustele „esindusliku süsteemi kasusid“.

„Kui aga liitlas-riikide valitsused“, räägitakse käsitletavas aktis, „pidevalt ja üldisel kokkuleppel ütleksid lahti neist printsiipidest väiksemaistki taganemisest, siis tegelikud rahvalikud huvid oleksid andnud kongressi otsustele sellise vastupidavuse ja püsivuse jõu, millist mingi teise garantiiga nende poolt ei oleks tagada saanud“.

Selline oli, Keiser Aleksander I veendumusel, Viini kongressi kõrge ülesanne ja ülendatud printsiip, millisest ta oleks pidanud juhinduma. Vaatame nüüd, kolme ülalpool esitatud küsimust, kuivõrd kongress tegelikult õigustas sellele Venemaa poolt pandud lootusi.

I.Poola asi. Napoleon I poolt asutatud Varssavi hertsogiriik võttis tegevalt osa 1813 aasta sõjast, olles Venemaa vastaste poolel. Peale selle maa vene relvaga vallutamist, oli hädavajalik määratleda selle tulevane saatus, millises olid puudutatud mitte ainult Venemaa, vaid samuti vahetult Austria ja Preisimaa huvid. Töplitzi liidu-lepingus oli otsustatud, et Varssavi hertsogkonna saatus lahendatakse nende kolme riigi armastusväärse kokkuleppega. Nii nagu nende poolt kõigi vallutatud maade jaotamine oli tehtud ülesandeks Viini kongressile, siis ka Varssavi hertsogkonna küsimus allus samuti selle otsusele.

Kui algasid nelja liitlas-riigi esindajatest moodustatud komitee istungid, ilmnes üpris varsti, kuivõrd Venemaa vaated Varssavi hertsogkonna suhtes erinevad ülejäänud riikide omast. Isegi Preisimaa, kantsler prints Hardenbergi isikus, tunnistas hädavajadust selles küsimuses tegutseda Venemaa soovide vastu ja ainult hiljem, kuningas Frederic Guillaume III initsiatiivil, muutus Preisimaa poliitika suund Aleksander I poolt esitatud nõudmiste rahuldamise kasuks. (Vt. Treitschke. Preussen auf dem Wiener Congress. Preussische Jahrbücher. December 1875).

Kuid, küsitakse, millised olid siis Venemaa poliitika eesmärgid Poola suhtes ja millise eesmärgi seadis sellele Keiser Aleksander I?

Ülalpool mainitud instruksioonides, milline oli augustis 1814 aastal antud krahv Nesselrodele (vt. ülalpool dok Nr. 75) me nägime, et Keiser otsustas kindlalt endaga ühendada kogu Varssavi hertsogkonna, tehes üpris tühiseid erandeid. Ta tunnistas enesel selleks olevat vaieldamatut õigust sellise pretensiooni esitamiseks, pidades silmas neid suuri ohvreid, milliseid Venemaa kandis Napoleoni vastases sõjas. Eelpool mainitud mai 1815 aasta üldisest instruksioonist võis veenduda, et Keisri arvates pidi kongress mitte ainult tegutsema vallutatud maade jaotamisega vaid samas ka tagama rahvastele sellised riiklikud korrad, millised olid kooskõlas nende õiglaste soovidega ja moraalsete vajadustega. Aleksander I veendumuse järgi, „moraalne olukord“, s.t. harituse ja rahva arengu tase võib viidata esindusasutuste hädavajalikkusele ja valitsuse huvides on see, et anda sellele vajadusele seaduslik rahuldus. Sellel alusel ta oletas, et mitte ainult Prantsusmaa, vaid ka teistes Lääne riikides võiks konstitutsionalism ((põhiseaduslikkus)) teenida rahva ja valitsuse vahelise kindla sideme rolli.

Seesama mõtte juhtis Keiser Aleksander I tema plaane Poola suhtes: ta oletas, et Poola rahvas võib rahulikult ja mässamata elada liberaalsete riiklike asutuste all ja lootis, kinkides poolakatele avara poliitilise vabaduse, siduda neid samahõimulise Venemaa Keisririigiga. Oma suuremeelsusega

soovis Keiser võita poolakate südamed ja teha alatiseks lõpu vahetpidamatutele segadustele.

Ei ole kahtlust, et seda Keisri suuremeelset meelestatust kasutas väga hästi ära prints Adam Czartoryski ((Адамъ Чарторыжский)), kes asus juba nooruspõlvest peale Aleksander I lähedastes suhetes. Hiljuti avaldatud Aleksander I kirjades prints Czartoryskile ja viimase poolt üleskirjutatud jutuajamistest võib veenduda, et juba ammu-ammu hellitas Keiser mõtet toimida poolakate suhtes suuremeelselt ja annetada neile üpris avarad õigused. (Vt. Alexandre I et le prince Czartoryski. Correspondance et conversations publiees par le prince L. Czartoryski. Paris, 1865, p. 58, 85).

1805 aastal. Kui vürst Czartoryski oli Venemaa Välisminister, ta tõstas küsimuse sellest, et Keisri võtaks endale Poola Kuninga tiitli, et siduda poolakad Venemaaga. (См. II томъ настоящаго «Собрания трактатовъ и конвенцій», стр. 478).

Veelgi enam juurdus see mõte Keiser Aleksander I hinges sellest ajast peale, kui suhete katkestamine Napoleoniga puudutas juba vältimatuks ja Varssavi hertsogiriigi saatus muutus juba päevateemaks. 1811 aasta alguses Keiser koostas kõigi endiste Poola trooni maade ühendamise plaani, ebaoluliste eranditega, üheks tervikuks, milline, Poola nime all pidi asuma Venemaa võimu all. Keiser Aleksander, enda ja vabatahtlikul initsiatiivil, tahtis anda poolakatele liberaalse konstitutsiooni. (vt. Alexandre I et le prince Czartoryski, p. 159, 207, 241).

Selles seisnesid Keisri kavatsused Poola suhtes. Kuid tema arvates kongressi arutluse alla kuulus vaid Varssavi hertsogiriigi Venemaaga ühendamise küsimus, ja mitte kuidagi selle riiklikust korraldusest, millist Keiser kavatses poolakatele annetada. „Oleks olnud ju minu väarikuse vastane“ ütles Keiser krahv Nesselrodele „anda selles suhtes mingeid seletusi“. Ta ei tunnista vajalikuks küsida teistelt riikidelt, millised korrad ta kavatseb sisse viia tema poolt ühendatud maades ja seepärast ta ei saa tunnistada nende õigust sekkuda piirkondade ((provintside)) siseasjadesse, milline on allutatud ta valitsuskepi alla.

Krahv Nesselrode, saanud kätte oma instruksioonid, võis seada ainult enda kohustuseks täpselt täita neid täitmisele ja teenib ära sellisel viisil oma monarhi poolt osutatava usalduse.

Ainiti, ta ei varjanud Valitseja Keisri eest oma enda vaateid Poola suhtes, millised ei langenud kaugelki kokku arvamusega, milline oli öeldud välja kirjades vürst Czartoryskile.

Juba jaanuaris 1813 aastal, vürst Nesselrode esitas Kõigekõrgema äranägemisele äärmiselt märkimisväärse memo Poola suhtes. Napoleon I, tõestab selles aktis krahv Nesselrode, tahtis siduda oma saatuse poolakate saatusega, kuid see temal ei õnnestunud. 1805 aastal oli S-Peterburist samasugune katse, kuid ka see lõppes samuti ebaedukalt. Tekib küsimus: kas saab ka nüüd, peale prantslaste väljakihutamist ja Poola vallutamist ((conquete)), siduda poolakaid Venemaaga nende isamaa taastamisega ja öelda, sellisel viisil, nende saatuse Keisririigiga. Ei ole kahtlust, et see idee peab omama Venemaale suurt tähtsust, „kuid, väidab krahv, see kava võib olla käsitletav vaid kui vahend, ja mitte kunagi kui eesmärk, kuna milline võiks olla Venemaa eesmärk, eraldades endast kolm või neli oma parimat provintsi? Ei mõju, ega jõud, ega ka rahu ei võidaks selle kaudu midagi“. Isegi Napoleoni pooltel Poola taastamisel oli eesmärgiks Venemaa nõrgendamine. Vaat miks Venemaal see mõte võinuks põhineda vaid sellel kaalutlusele, et parem on ohverdada osa, kui jääda kõigest ilma. „Kuid on tõenäoline“, väidab krahv Nesselrode, „ühegi mõistliku ja Venemaa huvidele siiralt ustava inimese pähe ei saa tulla mõte soovitada Poola taastamist ainult selleks, et liigselt sallida selle kergemeelse ja rahutu rahva illusioone“.

Ainiti, milliseid, küsib krahv, kasusid soetab Venemaa, kui ta taastab Poola? Üpris väikseid, vastab ta ise, kuna Poola on rahalises ja moraalses mõttes täiesti laostunud. Vastupidi, selle meetme kahjud ja ebamugavused torkavad kohe silma ja on üpris märkimisväärsed. Tõesti, Poola ajalugu kujutab endast katkematut jada segadusi ja rahutusi ja „kui selle riigi jaotamine oleks ebaseaduslikuks meetmeks ja avaliku õiguse põhimõtetele ja tasakaalu säilitamisele vastupidine, siis ikkagi tal oleks healoomulikuks tagajärjeks vähendada Euroopas lahkulöömise ja segaduste alget“.

Just nagu Poola taastamine kutsuks möödapäasmatult esile uued segadused ja tülid, kuna riikide kadedus saab uut toitu ja Austria, eriti, ei suuda enam olla Venemaa siiras liitlane. Austria, et säilitada oma valdused Poolas, on sunnitud, kirjutas krahv Nesselrode juba 1813 aasta alguses, astuma liitu Prantsusmaaga. Kuid vähe sellest, Poola taastamise tagajärjel, Venemaa peab samuti loobuma oma enda valdustest Poolas.

Ainiti, räägitakse, jätkab krahv, et Venemaa Valitseja saab Poola Kuningaks. Kas see ei ole mitte lõks. „Millisel viisil“, hüüatab ta, „saab mõelda, et poolaka südames võib kunagi varjul olla soov näha Poolat vene võimu all?“ Lõpuks, kõige vähem aga jäävad poolakad ise oma soetustega rahule. Krahvi veendumusel, „selle rahvuse iseloom, millise koostisosadeks on mõned magnaadid, šljahta ((poola väikeaadlikud)) anarhistlik mass, keskkiht juutidest ja tuhandetest pärisorjadest, nõrkedes kõige julmema orjuse all, muudab ta võimetuks selliseks mõistlikuse, mõõdukuse ja harituse tasemeks, milline on hädavajalik vabaduseks, milline põhineb ühiskondlikul moraaliil“.

Selle parimaks tõendiks on kaasaegne Varssavi hertsogiriik ja seal valitsev valitsematus. Lõpuks, krahv Nesselrode arvates, oleks Poola taastamisel suured ebamugavused Venemaale veel seetõttu, et „Ülevenemaalise Keisri osaks saaks raske ülesanne olla samal ajal Isevalitseja ja konstitutsiooniline monarh, kuna vaid Dvina ja Dnepr eraldaksid meil sellisel juhul sellised vastandlikud poliitilised institutsioonid, millised, ainiti, peavad varsti pörkuma igatmoodi ja kõigis suhetes ja varem või hiljem, peavad ühed teised alla kugistama“. Vaat, miks, Poola taastamise tulemusel, „valitsus, ilma mingi vajaduseta, kutsuks esile suure hulga probleeme, segadusi ja takistusi, millistest lõppude lõpuks vaid ainult uus sõda annab sellest ainsa väljapääsu võimaluse“. Lõpuks, viimane motiiv, millisele viitab vürst Nesselrode, et „venelaste äärmuslik põlgus“ pakutud meetme suhtes. Seejuures vene rahvas, kes ohverdas kõike viimase (1812 aasta) sõja ajal, omab mõningast õigust nõuda oma tunnete ja soovide austamist.

Kõigest ülalesitatud kaalutlustest teeb krahv Nesselrode järgmised viis järeldust:

- 1) Poola taastamine, kui see järgneb praegu (1813 aasta alguses), suurendab üpris vähe Prantsusmaa vastu võitlemise vahendeid;
- 2) ta kutsub esile vahetpidamatuid tülisid ja teiste riikide, milliste liitlasabi on Venemaale täiesti hädavajalik, poolset kadedust Venemaa suhtes;
- 3) selle vahetuks tagajärjeks on mõnede provintside kaotamine;
- 4) see meede on kõrgeimal määral Venemaa rahva soovide vastane;
- 5) kõigi esitatud kaalutluste alusel on Poola taastamine täiesti Venemaa huvide vastane.

Selline oli krahv Nesselroode äärmiselt tähelapanuväärse ettekande, millise ta esitas Kõige kõrgemale äranägemiseks, sisu. Millise vaatenurga alt ka seda ettekannet ei käsitleks, siis igal juhul ei saa jääda järeldusele jõudmata, et krahv näitas selles märkimisväärset osa poliitilisest läbinägelikkusest ja sügavat Venemaa huvide austust. Ta ei saanud mittemärgata seda, kuivõrd kõik vürst Czartoryski püüdlused põhinevad motiividel, millistel ei olnud midagi ühist Venemaa rahva seaduslike huvidega, vürst oskas osavalt kasutada ära seda sõbralikku suhtumist, millist tema vastu tunti. Viini kongressi istungite ajal ta asus pidevalt isikute hulgas, kes olid Keiser Aleksander I lähedased, kes ei loobunud poolakate uinutamisest monarhia heategudega ja sundida neid, sellisel viisil, loobuma oma vaenulikkusest Venemaa suhtes.

Kuidas ka ei oleks, juba esimesel 19. septembri konverentsil, millisel osalesid vaid nelja liitlas-riigi esindajad, krahv Nesselrode kuulutas, et Venemaa ei saa vastu võtta krahv Hartenbergi kava, ja kavatses enesega ühendada Varssavi hertsogkonna. Sellise avalduse vastu kostis prints Metternich, tõestades, et Varssavi hertsogkond ei ole kuigivõrd vaid Venemaa relvadega vallutatud, vaid üheskoos teistega. Kui siis vürst Schwarzenberg ei oleks sõlminud relvarahu, ega nõustunud oma vägesid Varssavist välja viima, siis see maa ei oleks Vene vägede poolt okupeeritud. Muide, Austria minister ei eitanud Venemaa õigust hüvitusele, isegi vastupidi, Viini õukond kaitses alati seda õigust ja isegi siis, kui Venemaa ise kuulutas, et mitte mingeid vallutusi ei soovi. Seepärast Austria nõustus Venemaaga Varssavi hertsogkonna „suure osa“ liitmisega, kuid ta ei saa lubada Krakovi ja Zamoiski, millised asuvad Viinile nõnda lähedal, ühendamist. Kui Venemaa võtab suurema osa hertsogkonnast, siis ta koos Soome ja Besaraabiaga, moodustab üpris viisaka hüvituse, milline, seejuures, on täiesti kooskõlas Euroopa tasakaalu tingimustega. Muide, lisas rahustavalt vürst Metternich, Austria ei algata Venemaa pretensioonide pärast sõda, kuid ta ei saa jätta hoiatamata nende tagajärgede eest, millised võib varsti selline Varssavi hertsogkonna küsimuse lahendamine esile kutsuda. Need tagajärjed saavad olema veel enam ohtlikud, kui Venemaa taastab

Poola nimetuse. Sellisel juhtumil jääb Austria vaid loobuda oma enda poola valdustest. Seejuures, endise Poola nimetuse tastamine on vastuolus eksisteerivate traktaatidega ja Austria on kohustatud sellise mõtte vastu energiliselt protesteerima.

Need Austria ministri kindlad vastuväited ei jäänud ilma krahv Nesselrode vastuseta, kes kuulutas viivitamatult, et temale ei ole Poola tulevase korralduse kohta midagi teada. Ta tunnistab oma kohuseks kategooriliselt teatada, et igal juhul vaid Venemaast hakkab sõltuma see, kas anda ühendatud provintsidele sellise sisemise korralduse, millist ta ise kõige sihipäraseks peab. Sarnaselt sellele, nagu keegi ei ole Austriale nõudnud, et ta kuulutaks oma kavatsustest tema maa juurdekasvude juhtimise suhtes, täpselt samuti annab Venemaa endale piiramatult õiguse korraldada sisemise korra Varssavi hertsogkonnas. Mis aga puudutab Kraakovit ja Zamoiskit, siis mõlemad kindlused on Venema kaitsmiseks täiesti hädavajalikud.

Siin aga astus välja Inglismaa volinik, lord Castlereagh ((Кестльри)), kes märkis, et tema maa ühiskondlik arvamus, kahtluseta, oleks väga rõõmus Poola taastamise üle. Kuid pidades silmas rahu ja vaikuse hoidimise hädavajadust, Inglise valitsus pidi soovima, et kolm suurt Poolat jaotavat riiki oleksid armastusväärset nõus tõstatatud küsimuse suhtes. Ta loodab, et Venemaa muudab mõõdukamaks oma nõudmisi. Peale selle, seejärel lord Castlereagh, eraviisilises kõneluses, selgitas krahv Nesselrodele, et kui Vene valitsus ei muutu järelandlikumaks, siis temal muutub hulga raskemaks saada parlamendilt nõusolekut Hollandi laenu suhtes. Nesselrode võis lordile vaid vastata, et ta ei saa otsustavalt näha seost Varssavi hertsogkonna ja Hollandi laenu vahel. Lõpuks, jääb veel lisada, et 19. septembri konverentsil Preisimaa esindaja, prints Hardenberg pidas samuti vajalikuks kuulutada, et Preisimaa peab valdama Thorni linna ja mitte mingil juhtumil ei saa nõustuda Poola taastamisega. (См. отчетъ о заседании 19-го сентября въ донесении гр. Нессельроде на Высочайшее имя отъ 13-го (25-го) сентября 1814 г.).

Tõesti, mitte ainult Hartenberg, vaid ka tuntud parun Stein tunnistasid Venemaa nõudmisi Poola suhtes liiga suurteks. 12. oktoobri 1814 a. kirjas Keiser Aleksander I, Stein tõestas, et Venemaa soov peidab endas ilmselt ohtu Austriale ja Preisimaale. Mis aga puudutab konstitutsiooni, milline on nähtud ette Poolale, leidis Stein samuti, et see on võimeline tekitama lahkeli Venemaa, millist juhitakse Isevalitsusliku võimuga ja konstitutsioonilise Poola vahel. Ta oletas, et isegi poolakad ei ole võimelised juhtima oma enda asju ja viitas oma väite tõestuseks ajaloolle ning sõnadele, millised ütles välja Stephan Batory Seimis. „Poolakad“ ütles ta, „te olete võlgu oma säilumise eest mitte teie seadustele, kuna te neid ei tunne, ega ka teie valitsusele, kuna te ei lakka mittetäitmast selle ettekirjutusi, te peate selles tänama juhust“. Seepärast, Steini arvates, oleks täiesti piisav anda poolakatele õigus osaleda kohaliku juhtimise asjades.

Lõpuks, ei saa lisamata jätta, et kindlustades enesele Inglismaa abi Venemaa vastu tegutsedes Poola küsimuses, prints Metternich laskis käiku kõik vahendid, et sundida isegi Preisimaad Venemaast eralduma, kuigi selle isiklikud huvid kahtlematult nõudsid vastupidist. Metternich tõestas, et Austria ja Preisimaa pidid ühinema selleks, et seada hädavajalikud piirid Venemaa nõudmistele Poola suhtes. (См. Письмо князя Меттерниха къ кн. Гарденбергу отъ 22-го октября 1814 г.)(V. La lettere du prince de Metternich au prince Hardenberg du 22 octobre 1814).

Pidades silmas neid asjaolusid ja sellist järsku erinevust vaadetes, saab selgeks, miks läbirääkimised Poola suhtes pikka aega kuigivõrd ei lähenenud soovitud lahendusle, vaatamata kõigile krahv Razumovski pingutustele, kellele, koos krahv Capodistriaga, oli Keisri poolt tehtud ülesandeks osaleda nelja riigi konverentsidel. Vastupidiselt, oli aeg, mil kongressil kardeti tõsiselt liitlas-riikide eneste vahelise uue sõja puhkemist ja Austria sõlmis, igaks juhuks, isegi 3. jaanuaril 1815 aastal tiheda sideme Inglismaaga, Prantsusmaaga ja Bavaariaga.

Ainiti, juba 1814 aasta alguses lepingulised riigid tunnistasid hädavajalikuks astuda järeleandmiste tee. 30. detsembri 1814 aasta konverentsi istungil krahv Razumovski tema poolt esitatud memos, formuleerib täpsemalt Venemaa poolt tehtavad järeleandmised. Selle memeo alusel, Kraakovi ja Thoorni linnad, koos nende provintsidega peavad olema kuulutatud sõltumatuteks ja neutraalseteks, kuid millised asuvad kolme naaberriigi hoolekande all. Mis aga puudutab Varssavi hertsogkonda, siis peale mõnede selle osade, peab olema ühendatud Venemaaga,

milline annab temale riigikorralduse omal äranägemisel.

Kuid Viini õukond tunnistas võimatuks Venemaa poolt esitatud ettepanekuid täielikult vastu võtta. Prints Metternicht esitas oma vastukava, millise alusel:

- 1)Varssavi hertsogkond, mõnede väljajäätudega, ühendatakse Venemaga;
- 2)osa Kraakovi provintsi, Visla jõe paremal kaldal, ühendatakse Austriaga;
- 3)Venemaa tagastab Austriale ringkonna, millise oli loovutatud 1809 aasta Viini rahu-traktaadiga;
- 4)osa Varssavi hertsogkonnast läheb Preisimaa kasuks;
- 5)Krakov ja Thorn peavad olema sõltumatud ja neutraalsed linnad. Nende vabalinnade sisekorraldus peab olema määratletud kolme suure riigi vastastikusel kokkuleppel. On huvitav, et need lepivad meetmed olid tehtud prints Metternichi poolt 3. jaanuaril 1815 aastal, s.t. samal päeval, kui sõlmiti ülalpool mainitud Venemaa vastane liit.

Järgmisel konverentsi istungil, 7. jaanuaril 1815 aastal, aga krahv Razumovski teatas, et ta on üldiselt volitatud Austria ettepanekuid vastu võtma. Kuid, pidades silmas hädavajadust selgitada välja erinevaid spetsiaalseid küsimusi, ta tegi ettepaneku määrata spetsiaalne komisjon, et uurida üksikasjalikult kõiki Varssavi hertsogkonda ja üldse Poola asju puudutavaid küsimusi. See ettepanek võeti vastu ja Venemaa esindajaks selles komisjonis nimetati parun Anstett.

Neil tingimustel osutus võimalikuks nõustuda lõplikult Poola küsimuse suhtes, milline moodustab Viini kongressi peamise akti esimeste 13. artikli ja kolme esimese traktaadi sisu, millised on trükitud ära siin alljärgnevalt, kui lisad.

II.Saksoonia asi. Kaasaegne Saksamaa ajaloolaneTretschke väidab täiesti õiglaselt, et „Poola ja Saksoonia küsimuse vahel olev täiesti vahetu side tulenes vältimatult Euroopa enese asjade käigust“.(Preussische Jahrbücher, Detember-Heft, S. 659).

Tõesti , see side mitte ainult ei põhinenud Saksoonia kuningliku õukonna suhetel Varssavi hertsogkonnaga vaid ka selle asutaja, Napoleon I, vaid samuti Venemaa ja Preisimaa vastastikustel suhetel s.t. nende kahe riigi vahel, millistest üks soovis hertsogkonna ühendamist, aga teine Saksoonia kuningriiki. On teada, et Saksoonia kuningas Frederic Auguste oli Napoleon I truu liitlane ja isegi peale Euroopa koalitsiooni moodustamist 1813 aastal, jäi ta vankumatult kindlaks oma usule Prantsusmaa Keisri võitmatusse. Selle tulemusel, oli Saksoonia okupeeritud liitlasvägede poolt kui vaenulik riik ja kokkuleppel liitlas-riikide valitsustega, oli prints Reprine Saksoonia kindralkuberneriks. 1815 aastal ta andis Saksoonia asjade jutimise üle Preisimaa kubernerile, kes käsitles seda riiki kui Preisimaa provintsi.

Arvestades suuri ohvreid, milliseid kandis Preisimaa rahvas Euroopa Prantsusmaa ikke alt vabastamise asjas, Preisimaa valitsus tunnistas endal olevat õigus nõuda endaga kogu Saksoonia ühendamist. Prints Hardenberg mitmeid kordi tõstatas 1813 aasta liidu-traktaatide sõlmimisele eelnevatel nõupidamistel ja ka läbirääkimistel, millised viisid 1814 aasta Pariisi traktaadi sõlmimiseni, selle küsimuse. Ta esitas samuti 1814 aastal liitlas-riikidele tutvumiseks terve Euroopa uue korralduse kava, millise alusel Saksoonia kuningriik tuli liita Preisimaa valduste hulka. Kuid prints Metternichil õnnestus alati rahustada Preisimaa kantslerit ebamääraste lubadustega, nõnd, et viini kongressi istungite alguses, ei olnud Preisimaal mitte mingit toetust tema poolt esitatud pretensioonide rahuldamiseks.

Pidades silmas mitmeid kordi prints Metternichi poolt tõestatud pahatahtlikust Berliini õukonna huvide ja prints Talleyrandi intriigide suhtes, kes sai, risti-vastu Pariisi traktaadi Artikkel I, otsustava mõju võitjate poolt vallutatud provintside jaotamisele, näis Preisimaale täiesti loomulik olevat läheneda Venemaale ja astuda temaga tihedasse liitu. Mõlematel riikidel oli ühesugune eesmärk: autasustada end vallutatud maade arvel ja neile mõlematele tegutsesid vastu ühed ja samad riigid: Austria, Prantsusmaa ja Inglismaa. Järelilikult, huvide solidaarsus pidi sundima Venemaad kaitsma kongressil Preisimaa soove, kes, omalt poolt, pidi hoiduma avalikult ja energiliselt nõudmast Venemaa poolt väljaöeldud soovide rahuldamist.

Keiser Aleksander I mitte ainult väljendas Frederic Guillaume III suhtes isikliku sõpruse tundeid, vaid oli immbunud läbi veendumusest nende poliitiliste huvide ühtsusest. Seepärast, saates krahv Nesselrode Viini kongressile, tegi Keiser temale ülesandeks toetada Preisimaa nõudmist Saksoonia suhtes, lisanud krahvile 1814 aasta augustis antud instruksioonides, et kui Preisimaa soovib isegi oma piiri nihutada Elsteri jõe taha, ka siis ta peab leidma Venemaa esindaja poolse toetuse. (vt. kõrgemal dok Nr. 75). Seejärel, Keiser Aleksander omas juhust motiveerida neid ettekirjutusi tema poolt teadvustatud hädavajadusest takistada Prantsusmaa mõju taastumist Preisimaa üle, milline selle tõttu nõnda palju kannatas.

Sellised olid Keiser Aleksandri kavatsused Saksoonia küsimuse suhtes. Kuid üpris varsti ta oli sunnitud tunnistama, et prints Hardenberg ei olnud kaugeltki veendunud Venemaa Varssavi hertsogkonda puudutavate nõudmiste õigluses ja seepärast ta mitte ainult ei toetanud neid vajaliku energiaga, vaid isegi kaldus ilmselt Austria poolitika poolele. Selline Preisimaa valitsuse otsustamatus ja ebakindlus kutsusid Aleksander I täiesti arusaadava meeolehärmi, millise tulemuseks oli vahetu jähnemine Preisimaa nõudmiste kaitsel Saksoonia suhtes.

Kui aga Venemaa nõustus mõningate järelandmistega Poola küsimuses, Preisimaa pidi muutma mõõdukamaks oma pretensioone Saksoonia suhtes. Lõpuks, 1815 aasta veebruari alguses oli Preisimaa sunnitud rahulduma peaegu poolega Saksooni kuningriigist. Tänu Preisimaa poliitika suuna õigeaegsele muutmisele, Preisima kuninga enda isiklikul initsiatiivil, Keiser Aleksander nõustus Thorni linna Preisimaa ringkondadega ühendamisega. (Vt. Diplomatische Geschichte der Jahre 1813, 1814, 1815, II Th. S. 133.).

III. *Saksamaa korraldamise küsimus*. Napoleon I sõjad Saksamaa vastu ajasid täiesti paigast selles riigis sajandite keskel väljakujunenud asjade korrad. Saksamaa Keisririigi hävitamisele olid suunatud vallutaja kõige raskemad hoovid ja tal õnnestus ka tegelikult saavutada seatud eesmärgid. 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel VI alusel „Saksamaa riigid pidid olema sõltumatud ja ühendatud omavahelõ föderatiivse sidemega“. Kuid see lakooniline otsus ei saanud kuidagi olla juhtniidiks kõige vastandlikumate huvide kaoses, milline oli valinud Saksamaa kõige metsikuma võitluse areeniks. Iga paljudest väikestest riikidest, millisteks Saksamaa lagunes, pidas eranditult silmas oma enda huve, kuigi ühise isamaa ja kõigi saksamaa rahvaste hüvede kahjuks. Eriti Keiser Aleksander ja tema nõunikud olid Viinis piiratud sisse saksa printside ja krahvide ja nende volinike poolt, palvetega, et astutaks nende valdaja õiguste ja privileegide kasuks juriidiliste tõenditega välja. Välisministeeriumi Arhiivis on terved kartongkarbid täis sarnaseid pabereid.

Keiser Aleksander I, oli peamistes printsiipides parun Steiniga, keda ta austas ja kelle märkimisväärsed poliitilised võimendused ta hindas, nõus. Tuntud saksamaa patrioot pöörduskongressi istungite ajal pidevalt Keisri poole esildistega selle hädavajadusest, et Saksamaale antaks selline korraldus, milline teeks kord ja igavesti selle sisemisele korratusele ja välisele jõuetusele lõpu. Stein, 5. Novembri 1814 aasta kirjas Aleksander I, tõestab üpris energiliselt, et väiklased intriigid ja väikesed huvid ei lase kuigivõrd Saksamaa korralduse üle peetavatel läbirääkimistel edasi liikuda. Printside ja vabalinnade vahelistes suhetes valitseb avalik kadedus; projekteeritava liidu suhtes ilmneb süstemaatiline püüd eraldatusele ja sisemise juhtimise suhtes esineb häbenematult despotism. Seejuures, on kogu Euroopa huvides, et rahvad oleksid rahul oma saatusega ja et lõpuks oleks kaotatud see „väikeste õukondade sipelgapesa“, milline häbistab Saksamaad ja on kõige rahutuma ja truudusetuma poliitika keskusteks. Keiser Aleksanderile heaksarvamiseks esitatud memeos arendas parun Stein oma Saksamaa riikide uue jaotamise ning Saksamaa Liidu korraldamise plaani.

Kuid, nõustudes üldse Steini peamiste mõtetega, Aleksander I ainiti ei varjanud, et mõningates küsimustes see näib temale liiga radikaalne. Ta oletas, muuseas, et Saksamaa territoriaalse koosseisu liiga suured muutused võivad kutsuda esile palju rahulolematust, intriige ja kokkupõrkeid, millistega võib olla rikutud kõigi poolt soovitud rahu. Teisest küljest ta täitis parun Steini palve ja kuulutas Austria ja Preisimaa valitsustele, et Saksamaale on tarvis „süsteemi, milline hoiaks ära selle ebapüsivuse ja kõigist isoleeritult eksisteerimise ohtudest“. Peale selle peab riikides sisemine kord olema tagatud ja valitseva võimu ebaseaduslikud teod peavad olema lõpetatud. (Hora

гр. Нессельроде отъ 11-го пноября 1814 года.).

Üpris kaua varem kestsid Saksamaa riikide vahelised läbirääkimised, kui nad jõudsid lõpliku kokkuleppe tegemisele. On teada, et nende eriti segaste läbirääkimiste ja lõpmatult pikkade memorandumiste ning seletuskirjade vahetamise ajal tuleb eritireljeefselt esile kahe suure Saksamaa riigi: Preisimaa ja Austria sajandite pikkune antagonism. Tänu juurdunud umbusaldusele, millisega mõlemad need riigid teine-teisesse suhtusid ja pidades silmas nende huvide leppimatut vastasseisu Saksamaal, saab arusaadavaks, miks Viinis koostatud uue Saksamaa Liidu akt osutus niivõrd ebarahuldavaks, et isegi Viini kabinet ise ei saanud seda eitada.

See Austria ja Preisimaa vahelise antagonismi mõju Viini kongressi Saksamaa suhtes tehtud otsustele on üpris märkimisväärselt läbi töötatud märkmetes, millise me leidsime parun Steini paberites, kuid millised olid tulnud, niivõrd kui meile näib, krahv Capodistriale sulest. Autori arvates, Saksamaal Keiserliku järgu taastamine on võimatu ja mõeldamatu seni, kuni ei lõppe Austria ja Preisimaa vaheline võitlus, millisest sõltub Saksamaa rahu ning areng. „Nagu Saksamaa rahu ja julgeolek“ räägitakse selles ülestähenduses, „nii ka mõju, millist nad võivad omada Euroopa tasakaalule, hakkab alati sõltuma Preisimaa ja Austria vahelisest üksmeelest ja Saksamaa jaoks on tõeliseks ohuks alati nende riikide vaheline võitlus. Järelkult, Saksamaa korralduse väljatöötamisel, peab üheks peamiseks eesmärgiks olema –, kuivõrd see on võimalik, mõlemate riikide vahelistes liidulistes suhetes igasuguse erimeelsuse põhjuse vältimine ja teha Saksamaale ja Euroopale vähem tunnetavaks nende vahelise õnnetu kokkupõrke juhtumil tekkinud sõja tagajärjed“.

Seejuures, peamised Saksamaa Liidu põhimõtted, millised on töötatud välja Viini kongressil, ei ole kuigivõrd võimelised kõrvaldama Austria ja Preisimaa vahelisi alalisi kokkupõrkeid. Saksamaa ajalugu, alates 1815 aastast kuni uusima ajani on äsja ülalpool esitatud arvamuse parimaks tõestuseks. Ei Saksamaa rahvus tervikuna, ega täpsemalt Preisimaa, ei suutnud jääda rahule Viini kongressi otsustega. Muide, mitte ainult Preisimaa ja teised Saksamaa riigid, vaid ka Venemaa oli veendunud asjade korra ebasihipärasuses, milline oli kongressil seatud Saksamaa jäoks.

20 veebruari (4 märtsi) 1815 aasta Nesselrode ettekandes öeldakse välja rahulolematust nii Poola, aga ka Saksoonia ja Saksamaa küsimuse suhtes. Kui Preisimaaga oleks Saksoonia ühendatud, räägitakse selles ettekandes ja Saksamaa liiduline korraldus oleks pandud Saksamaa Keisri kaitse alla, siis sellisel juhtumil oleks Saksamaa kujutanud endast ühtlast poliitilist organismi, millele ei oleks olnud hirmsad Prantsusmaa katsed sekkuda tema siseasjadesse ja rikkuda ta rahu. Seda eesmärki silmas pidades pidid Saksamaa valitsused andma oma rahvastele lubatud poliitiline vabadus ning tagama liberaalsete riiklike asutustega oma alamate seotus ning austus. „Võimatus (Saksamaa riikidele) teineteist kahjustada ja täielik julgeolek igasuguse reaktsiooni suhtes tulevikus – vaat, milles seisneks sellise printsiipide ja tegelikkuse üksmeele hädavajalik tagajärg“.

Kuid kõik need suurepärased ja terved printsiibid, jätkab Nesselrode, allutati kongressil üpris märkimisväärsetele muudatustele ja neist taganemisi kohtab vahetpidamatult. „Austria ministeeriumi koletuslik käitumine, Prantsusmaa intriigid, Inglismaa kohatu kadedus, lõpuks ka Preisimaa kabineti heitlikus kutsusid esile sellest plaanist eemaldumise ja sundisid Saksooniat jaotama. Sellest ekslikust meetmest tekkisid järgmised ebamugavused:

- 1) Saksoonlaste, preislaste ja kõikide sakslaste rahulolematust üldse;
- 2) vastastikune umbusaldamine ja vältimatu Austria ja Preisimaa vaheline tülitsemine;
- 3) Täielik püsivuse puudumine Saksamaa liidulises korralduses;
- 4) Mõju, millise peab Prantsusmaa soetama, tänu sellele vaenule, Saksamaa asjade vastu;
- 5) Surve, millise St- Jamesi kabinett püüab saavutada Hanovre kuningriigi kaudu, vahetu mõju millist ta omab Preisimaa poliitikale; ja

6) Võimalus, et Prantsusmaa ja Austria lähenevad liialt, on samamoodi vastandlik mõlemate nende konkureerivatele riikide loomulikule kalduvusele ja millistest kummagi ohvriks võib saada Saksamaa“.

Sellised on ebatäiuslikud kombinatsioonid, võtab kokku krahv Nesselrode, „võttes

tervikuna, viiksid kokkuleppele, milline ei anna mitte mingit kindlat tuge oma püsivuses“.

Sellisel viisil Venemaa ei saa tunnistada sihipäraseks korraldust, milline on Saksamaale antud Viini kongressil. Ta nägi ette suurte riikide, millised kuulusid Saksamaa Liitu, vahelisi tülisid ja kokkupõrkeid ja teisest küljest, ta ei saanud märkamata jätta, et see Liit ei ole võimeline ettenähtud viisil Saksamaa riikide väarikust ja sõltumatust kaitsma. Järelikult, Viini kongressi otsused Saksamaa suhtes ei väärinud Venemaa valitsuse poolset täielikku heakskiitu ja kaastunnet.

Ülalesitatus seisneb kolme küsimuse suhtes esitatu, milliste lahendamine tekitas kahtluseta suuri raskusi. Kavatsedes edaspidi teha mõned spetsiaalsed märkused mõningate aktide suhtes, millised esitatakse Viini kongressi peamise Akti Lisas, jääb meil praegu viidata ainult mõne sõnaga selle traktaadi ülejäänud otsustele.

Artikkel 65. ja järgnevates määratletakse *Madalmaade kuningriigi* territoriaalne koosseis ja rahvusvaheline asend, milline peab olema kindlaks kantsiks Prantsusmaa poolse kallaletungi vastu. Sel eesmärgil oli endistele Madalmade Ühendatud Osariikidega ühendatud Belgia provintsid, millised kunagi kuulusid Austriale. Sellise kombinatsiooni vastuvõtmist nõudsid suurte riikide liitlasriigid eriti Inglismaa. Austria aga loobus oma pretensioonidest Belgia provintside suhtes, et kasvatada oma territooriumi Itaalias selliste piirkondadega, millised asusid vahetus seoses tema peamise territoriaalsete valduste massiiviga. Belgia provintsid, millised on eraldatud Austria monarhiast mõnede vahepealsete sõltumatute riikidega, millised olid Austria valitsusele pigem koormavateks, kui kasulikud.

Erilise tähelepanu ja huviga suhtus Keiser Aleksander I Šveitsi, Laharpe ((Ларарна)) kodumaa asjadesse. Napoleoni sõjad tekitasid selles riigis üpris märkimisväärseid muutusi, selle keskne ja erakordselt olulist asendit Euroopas mõistis Prantsusmaa Keiser väga hästi. Seepärast, pidev Šveitsi kantonnite asjadesse sekkumine ja neis kordade loomine, millised olid kooskõlas tema poliitika eesmärkidega – selles seisnes Napoleoni tegevuse eesmärk. Peale ta langemist sai suurte liitlasriikide ülesandeks mitte ainult Šveitsi rahvusvahelise asendi ja territoriaalse koosseisu määratlemine vaid ka tagada kantonites sisekord.

Selle ülesande lahendamine oli iseenesest raske, kuid veelgi raskemaks muutis selle, ühest küljest, mõnede Šveitsi naaberriikide egoistlikud püüdlused ja teisest, sisemise võitlusega, milline toimus kantonites enestes ja nende vahel. Keiser Aleksander I vaadetega Šveitsi asjadele saab tutvuda ettekandest, milline oli esitatud krahv Capodistria poolt 4 . oktoobril 1814 aastal Kõigekõrgemale äranägemiseks.

Krahv Capodistria, kellel oli võimalus tutvuda lähedalt Šveitsi siseasjadega, tõestab, et selle maa asjade korraldamiseks: 1)on hädavajalik õppida tundma, millised küsimused eraldavad kantoneid ja on kogu liidule ohtlikud; 2)lahendada need küsimused sellisel viisil, et nad edaspidi kunagi ja mitte mingitel asjaoludel ei kerkiks uuesti üles; 3)kuulutada selle riigi neutraalsust kui ainsat tingimust, et neile tagastada neid provintse, millised talle enne kuulusid, kuid ära võeti. Peale selle, krahv ei näinud vajadust anda Šveitsile uus konstitutsioon, nii nagu ta juba eksisteerib ja seejuures, pidades silmas üksikute kantonite sõltumatust ja tervet liitu ei tule sekkuda nende siseasjadese. Nende kaalutluste alusel tegi krahv ettepaneku nimetada spetsiaalne komiteet et korraldada Šveitsi asju, milline peab kuulama ära Šveitsi saatkonda ja kantonite delegaate ning esitada nende poolt väljatöötatud ettekanne suurtele riikidele tutvumiseks.

See krahv Capodistria ettekanne vääris Kõigekõrgeima heakskiidu ning kongressil moodustati parun Steini juhtimise all spetsiaalne komitee ja selles osales liikmena ka krahv Capodistria.Selle komitee ettepanekud, mõningaste muudatustega läksid Viini kongressi Akti (Artikkelid 74 – 84). Selle traktaadi otsused kindlustasid Šveitsi Liidu puutumatus ja määratlesid selle territoriaalse koosseisu. Lõpuks, peamisele traktaadile lisatud Aktid (Nr. XI, A, b) kuulutavad Šveitsi Liidu igavest neutraliteeti, milline garanteeritakse kõigi riikide poolt, millised liitusid Viini kongressi otsustega.

Mitte vähem olulisemad Šveitsi asjadest olid Itaalia küsimused, millised Napoleoni valitsemise ajal olid allutatud üpris olulistele muudatustele. Kõige suuremaid probleeme tekitas lepitamatu kahtlustamine ja vaenulikkus, millisega suhtusid teineteisesse Sardiinia ja Austria Asjade korraldamisse Apeniini poolsaarel, „Jätta Savoia Öukond ilma“, räägib kaasaegne Itaalia ajaoolane

Bianchi, „kõigist või vähemalt osast tema valdustest mandril, oli üheks alaliseks Viini õukonna poliitika eesmärgiks, alates 1791 aastast kuni Napoleoni sõdade lõpuni.“(Bianchi. Storia documentata della diplomazia Europea in Italia dell'anno 1814 all'anno 1861. Torino 1865, vol I, p.12). Kuid, vähe sellest, Austria soovis isegi liita ((l'annexion)) endaga ka Kirikuriigi osasid.

Mis aga puudutab Venemaad selles küsimuses, siis pidades silmas hädavajadust tagada enesele Austria liiduline abi, ta ei saanud mittetunnistada Viini õukonna õigusi mõnedele Itaalia osadele. Keiser Aleksander tegi seepärast krahv Nesselrodele ülesandeks nõustuda Põhja Itaalia, kuni Tessini jõeni kaasaarvatud Veneetsia piikond, Austriaga ühendamisega. Peale selle, ta andis oma nõusoleku selleks, et anda Marie-louisele Parma, Plaisance ja Guastalle hertsogiriigid. Kuid Keiser ei pidanud võimalikuks tunnistada Austria õigust ühendada endaga Sardiinia, ega ka Kirikuriiki. (Vt. Bianchi. Storia documentata, vol. I, p. 16 e seg.). Vastupidi, ta ühines ettepanekuga suurendada Sardiiniat Genes valdustega, seda enam, et Venemaa ei osalenud lord Benetincki poolt 1814 aastal võetud kohustusega, kes lubas pidulikult Geneslastele ((Генуэзцамъ)) taastada nende endine vabariiklik korraldus.

Peale üpris palavaid arutelusid ja intriige, võeti Viini kongressil vastu otsused, millised tagasid, ühest küljest, Sardiinia kuningriigi sõltumatus ja Bourbonide taastamise Naples, ja kinitades, teisest küljest, Austriaga märkimisväärse osa Põhja Itaaliast ning Viini õukonna otsustava surve kõigile Itaalia riikidele, välistamata ka Sardiiniat. (Artiklid 85 – 105 ja Lisad peamisele Aktile Nr.Nr. XII, XIII ja XIV).

Lõpuks, mis puudutab ülejäänud Viini Akti otsuseid, siis need puudutavad Portugali ning laevasõitu jõgedel, neegritega kauplemist ja diplomaatiliste agentide klassi määratlemist. Kui Portugali kuningriiki puudutavad otsused huvi ei paku, siis vastupidi, väärivad ülejäänud suurt tähelepanu, et me lubame endal nende juurde tagasi pöörduda, kui nende esitamise juurde jõutakse.

Viini peamise Akti sisukord.

**

Sissejuhatus.

Lepingu sõlmimise põhjuste selgitamine. Volinike nimede tähestiku järjekorras (prantsus k. tähestiku järgi) esitamine ja samuti riikide nimed: Austriche, Espagne, France, Grande-Bretagne, Portugal, Prusse, Russie, Suede. ((Austria, Hispaania, Prantsusmaa, Suurbritannia, Portugal, Preisimaa, Venemaa, Rootsi. Австри, Испания, Франции, Великобритания, Португалии, Пруссии, России, Швеции. Hiljem selgub, kas eestikeelne tähestik sobib. K.L.))

I. Poolast. Artiklid I – XIV.

II. Saksamaast.

A. Piiride muutmisest.

a) Preisimaa.

aa)Saksioonialt võetud maade ühendamine. Artiklid XV – XXI.

bb)Endistest Preisimaa valdustest. Artikkel XXIII.

cc)Preisimaa uutest valdustest Reini mõlematel kallastel. Artiklid XXIV – XXV.

- b) Hanovre kuningriigist. Artikklid XXVI-XXXII.
- c) Oldenbourgi Suur-Hertsogkonnast. Artikklid XXXIII – XXXIV
- d) Mecklenbourg-Schwerini Suur-Hertsogkonnast ja Strelitzist. Artikkel XXXV.
- e) Saxe-Weimar Suur-Hertsogkonnast. Artikklid XXXVI – XXXIX.
- f) Fuldest. Artikkel XL.
- g) Fulde ja Hanau kuningriikides müüdnud mõisatest. Artikklid XLI.
- h) Wetzlarist. Artikkel XLII.
- i) Endistest vahetustest Keiserlikest mõisatest Westphalie ringkonnas. Artikklid XLIII.
- k) Würzburg ja Aschaffenburg: Artikkel XLIV.
- l) Prince-Primat, ja Frankfurdi Suurhertsogi juures teeninutest. Artikkel XLV.
- m) Frankfurdi linnast Artikkel XLVI.
- n) Hesse Suur-Hertsogkonnast. Artikkel XLVII.
- o) Hesse-Hombourg: Artikkel XLVIII.
- p) Reini vasakul kaldal olevad valdused, mis on määratud Oldenbourgi, Cobourgi, Mecklenbourg-Strelitzi, Hesse-Hombourgi ja krahv Pappenheimile. Artikklid XLIX ja L.
- q) Maadest mõlemal Reini kaldal, millised on määratud Austriale. Artikklid LI – LII.

B. Saksamaa Liidust. Artikklid LIII – LXIII.

III. Nadalmaade kuningriigist ja Luksemburgi Suur-Hertsogiriigist. Artikklid LXV-LXXIII.

IV. Šveitsi Liidust. Artikklid LXXIV – LXXXIV.

V. Itaaliast.

- a) Sardiinia valdustest. Artikklid LXXXV – XCII.
- b) Austria valdustest. Artikklid XCIII – XCVII.
- c) Este õukonna valdustest. Artikkel XCVIII.
- d) Parmest ja Plaisancest. Artikkel XCIX.
- e) Toscane Suurhertsogiriigist. Artikkel C.
- f) Luccquesist. Artikklid CI ja CII.
- g) Kirikuriigi ringkonnast. Artikkel CIII.
- h) Naplesist. Artikkel CIV.

VI. Portugali asjadest. Artikklid CV- CVII

VII. Korraldused, millised puudutavad laevasõitu jõgedel. Artikklid CVIII-CXVII.

VIII. Üldmäärused. Artikkel CXVIII-CXXI.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

Õukonnad, milliste vahel sõlmiti 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi Traktaat, olles kogunenud Viinis, et selle Akti Artikkel XXXII tulemusel, koos teiste muude Valitsejatega ja Riikidega. Nendega liiduliste, täiendada mainitud Traktaadi otsuseid ja lisada sellele korraldusi, milliseid tegi hädavajalikuks Euroopa olukord peale viimase sõja lõppu, soovides peale selle teha ühte üldisesse Lepingusse erinevaid üksikuid lauseid, mis on läbirääkimiste kestel allkirjastatud ja kinnitatud vastastikuste ratifitseerimistega, suvatsesid Oma Volinikel koostada otsustest, millised näivad sisulised ja puudutavad vältimatut kasu, üks peamine Traktaat ja ühendada sellega, kui lahutamatud osad, kõik muud Kongressi otsused: Lepingud, Kokkulepped, Deklaratsioonid, Põhikirjad ja teised

üksikud Aktid, milliseid nimetatakse käesolevas Traktaadis. Selleks praegu mainitud Õukonnad nimetasid oma Volinikeks:

T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas.

Clement-Venceslas-Lothaire Prince de Metternich-Winnebourg-Ochenhausen ((Klemens Wenzel Lothar von Metternich)), Kuldvillaku, Kuningliku Stefani Suure-Risti, Püha Apostel Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese järgu, Auleegioni Suure-Risti, Taani Elevandi, Sardiinia kõrgem Õnnistuse, Preisimaa Musta Kotka ja Punase Kotka, Rootsi Seraphini, Toskaana Püha Josephi, Bavaaria Püha Huberti ordenite kavaler jt jt.

Jean Philippe Baron de Wessenberg, Sõjalise vaimuliku ja Püha Maurice ja Lazare Suure Risti, Preisimaa Punase Kotka Suure Risti ja Bavaaria Krooni kavaler, Tema Õukonna Kammerhärja ja Tegevsalanõunik;

Tema Majesteet Hispaania ja India Kuningas.

Don Pierre Gomez Labrador, Kuningliku Auordeni Charles III kavaler, Oma Riiginõuniku;

T. M. Prantsusmaa ja Navarre Kuningas,

Charles Maurice de Talleyrand-Perigord, Prince de Talleyrand, Prantsusmaa peer,

Välisminister, Auleegioni Suure Risti, Kuldvillaku, Püha Etienne Ungari Suure Risti, Püha Andrei, Musta Kotka ja Punase Kotka, Elevandi, Püha Huberti, Saksoonia pärja, Püha Josephi, Pärsia Lõvi ja Päikesese ning paljude teiste ordenite kavaler;

Hertsog Dalberg, Oma Riigiminister, Auleegioni Suure Risti, Badeni Ustavuse ja Jean de Jerusalemi ordenite kavaler.

Krahv Gounvernet de Latour Dupin, Kuningliku ja sõjalise Püha Louis ja Auleegioni kavaler, Oma erakorralise Saadiku ja täievolilise Ministri T. M. Madalmaade Kuninga Õukonna juures, ja

Krahv Alexis Noailles, Kuningliku ja sõjalise Püha Louisi, Kuningliku ja Sõjalise Püha Maurice ja Lazare Suure Risti, Püha Jeani de Jerusalemi, Püha Leopoldi, Püha Vladimiri ja Preisimaa teeneteordeni ja teiste ordenite kavaler, Prantsusmaa teenistuse polkovnik.

T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas,

Väga austatud Robert Stewarti, Vicomte Castlereagh, Tema Salanõukogu liikme, Riigi parlamendi liige, Londonderry krahvkonna miilitsarügemendi kolonel, Oma Pea Riigisekretäri, Välisasjade departmangu juht ja Sukapaela ordeni ((Jarretiere)) kavaler jt jt.

Tema Kõrgus ja kuulsus Prints Arthur Wellesley, Hertsog, Markiis ja Krahv Wellington, Douro Markiis, Vicomte Wellington de Talavera ja Parun Douro de Wellesly; Tema Salanõukogu liige, Tema armee feldmarssal, Kuningliku ratsa-kaardiväe polgu kolonel, Sukapaela ordeni ja kuulsa sõjaväe Bani Suure Risti ordeni kavaler, Krahv Ciudad Rodrigi ja esmaklassilise Grand Hispaania ordeni, Hertsog Vittoria, Markiis de Tottes-Vedras, Krahv Vimeira Portugal ordenite kavaler jne jne.

Väga austatud Richard de Poer Trench, Clancarty Krahv, Dunlo Vikont, Kilconneli parun, Tema Salanõukogu liige, Sama nõukogu juures asuva kaubanduse ja kolooniate komitee President, Posti Peadirektor, Galway krahvkonna Miilitsarügemendi kolonel ja Bani Suure Risti ordeni kavaler,

Väga austatud Guillaume Shaw, Cathcarti krahv, Cathcarti ja Greenocki parun, Parlamendi Peer, Tema Salanõukogu liige, vana ja austava Ohaka ((Chardon)) ja Venemaa ordenite kavaler, Tema armee kindral, Šotimaa Vice-admiral, Teise Ihu-kaardiväe rügemendi kolonel, erakorraline ja täievoliline Saadik T. M. Ülevenemaalise Keisri Õukonna juures.

Väga austatud Charles Guillaume Stewart, Lord Stewart, üks Tema Majesteedi Lordide Koja liige, Tema Salanõukogu Liige, Tema armee kindral-leitnant, Kahekümne viienda kergratsaväe draguni rügemendi kolonel; Jamaikal asuva Charles kindluse komandant, Sõjalise kuulsuse Bani Suure Risti ordeni kavaler, Preisimaa Musta ja Punase kotka ordenite, Portugali Torn ja Mõõga Suure Risti ja Venemaa Püha Georgi ordenite kavaler.

Tema Portugali ja Brasiilia Kuningriigi Kuninglik Kõrgus Prints Regent:
Pierre Sousa-Holstein, Palmella Krahv, Team Nõukogu Liige, Kristuse Ordu Komandor, Ihu-Kaardiväe Saksa kompanii Kapten ja Hispaania Kuningliku Charles III Auordeni kavaler,

Antoine de Saldanha da Gama, Tema Nõukogu ja Rahandusnõukogu Liige, erakorraline Saadik ja täievoliline Minsiter T. M. Ülevenemaalise Keisri Õukonna juures Sõjalise Püha Benoit d 'Aviz ordu Kommodor, T. K. Brasiilia Printsessi ((premier Ecuyer, первого Штальмейстер)), ja

Don Ioahim Lobo da Silveira, Tema Nõukogu Liige, ja Kristuse ordu Kommodoor;

T. M. Preisimaa Kuningas:

Prints Hardenberg, Oma Riigikantsleri ja kõrgemate Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalem ja Preisimaa Raudristi, Venemaa Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese järgu, Ungari-kuningliku Püha Etiene Suure Risti, Aulegioni Suure Risti, Hispaania Charles III Suure risti, Bavaaria Püha Huberti, Sardiinia kõrgema Önnistuse, Rootsi Seraphins, Taani Elevandi, Wurtembergi Kuldse kotka ja paljude teiste ordenite Kavaler, ja

Charles Guillaume parun Humboldt, oma Riigiministri Kammerhärä, erakorraline saadik ja täievoliline Minister T. M. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Õukonna juures, Preisimaa Punase Kotka ja esimese järgu Raudristi, Venemaa Püha Anna esimese järgu, Austria Leopoldi ja Bavaaria Krooni ordenite Kavaler.

Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser:

Prints Andre Razumovski, Oma Tegev-Salanõuniku, Senaatori, Püha Apostel Andrei, Püha Vladimiri, Püha Aleksander Navski, Püha Anna esimese järgu, Kuningliku Püha Etienne ja Preisimaa Musta ja Punase Kotka ordenite kavaler.

Krahv Gustave de Stackelberg, Oma Tegev-Salanõuniku, Erakorraline saadik ja täievoliline Minister T. Keiserliku ja Appostellik-Kuningliku Majesteedi Õukonna juures, Tegev Kammerhärä ja Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri Suure Risti teise järgu, Püha Anne esimese järgu, Püha Etienne Suure Risti ja Preisimaa Musta ja Punase Kotka ordenite Kavaler, ja

Krahv Charles Robert de Nesselrode, oma Salanõuniku, Tegev-Kammerhärä, Riigisekretäri Välisasjades, Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri Suure Risti, teise järgu, Austria Püha Etienne teise järgu, Preisimaa Punase Kotka, Rootsi Põhjatähe ja Wurtembergi Kuldse Kotka ordeni Kavaler jne.

T. M. Rootsi ja Norra Kuningas:

Charles Axel, Loewenheilmi Krahv, Tema vägede Kindral-Major, Jalaväerügemendi Kolonel, Tegev-Kammerhärä, erakorraline Saadik ja täievoliline Minister T. M. Ülevenemaalise Keisri Õukonna juures, Rootsi ordenite Viitse-kantsler, Põhjatähe, Mõõga kommodoor, Venemaa Püha Anna esimese järgu ja Püha Georgi neljanda järgu ja Preisimaa Punase Kotka esimese järgu ja Püha Jeani de Jerusalem ordenite Kommodoor.

Need nimetatud Volinikest viibisid lepingute lõplikul sõlmimise juures, esindades oma

seaduslikke volitusi, otsustasid Peamisse Traktaati kanda ja kinnitada oma allkirjutamisega järgmised artiklid:

Artikkel I.

Varssavi hertsogiriik, erandiks need provintsid ja ringkonnad, millistele on alljärgnevates artiklites antud teine sihtotstarve, ühendatakse alaliseks Venemaa Keisririigiga. Ta, hakkab olema oma Konstitutsiooni jõul Venemaaga katkestamatus sidemes ja T. M. Ülevenemaalise Keisri, Tema pärijate ja järeltulijate valduses igaveseks ajaks. Tema Keiserlik Majesteet kavatseb annetada Oma äranägemise järgi Sellele Riigile sisemise korralduse, milline on spetsiaalse juhtimise all. Tema Majesteet, vastavalt Tema muude eksisteerivate tiitlitega, tavadega ja kordadega, lisavad sellele ka Poola Tsaari (Kuninga) tiitli.

Poolakad, nagu ka Venemaa alamad, samamoodi ka Austria ja Preisimaa alamad, hakkavad rahva esindajaid ja rahvuslikke Riiklikke asutusi, millised on sellisel viisil kooskõlas poliitilise eksisteerimisega, millist tunnustab iga ülalpool nimetatud Valitsus, Tema valduste ringis, neile kasulikuks ja viisakaks.

Artikkel II.

Varssavi hertsogiriigi osa, milline läheb täiesti Suurriigi valdusse ja T. M. Preisimaa Kuninga ja Tema pärijate omandisse, Poznani Suur-Hertsogiriigi nime all, milline hakkab asuma allpool kirjeldatud piires:

Alates Ida-Preisimaa Neuhoffi asumist hakkab uus piir jooksema mööda Lääne Preisimaa piiri, nii nagu see alates 1772 aastast kuni Tilsiti rahuni eksisteeris, kuni Leibitschi asumini, milline peab kuuluma Varssavi Hertsogiriigile; sealt aga tõmmatakse joon, milline jätab Kompania, Grabowiec ja Szczytno Preisimaale, ületab Visla viimati mainitud koha lähedalt, jõekese, mis langev Vislasse Szczytno vastas, teiselt poolt ja jookseb kuni endise Netze ringkonna piirini Gross-Opoczko lähedal, sellisel viisil, et Sluzewo hakkab kuuluma Hertsogiriigile, aga Przybranowa, Hollaender ja Maciejevo Preisimaale. Gross-Opoczko läheb see joon Chlewicka kaudu, milline jääb Preisimaa valdusesse, kuni Przybyslawi külani; sealt Piaski, Chelmce, Witowiczki, Kobylinka, Woyczyni, Orchowo küla kaudu kuni Powidzi linnani; Powidzi linnast Slupce kaudu kuni Wartha ja Prosna jõe ühinemiseni, aga sellest punktist mööda Prosna jõge üles kuni Koscielnowies külani asudes Kalischi linnast ühe miili kaugusel.

Seal, jättes enda taha selle linna (Prosna vasakul kaldal) poolringi kujuline ala, milline on võrreldav Koscielnowies ja Kalisch vahelise vahemaaga, see joon jookseb uuesti mööda Prosna voolu ja liigub edasi ülespoole Grabowi, Wieruszow, Boleslawiec linna kaudu, peatud Sileesia piiril Gola asula lähedal, Pitschini vastas.

Artikkel III.

Tema Keiserlik ja Kuninglik Apostellik Majesteet hakkab omama täielikult Riiklikus valduses ja omanduses Wieliczka soolakaevandusi ja seda ümbritseva maa.

Artikkel IV.

Visla peamine jõesäng hakkab eraldama Galiitsiat Vabalinn Krakovist; seesama hakkab olema piiriks Galiitsia ja endise Varssavi Hertsogiriigi selle osa vahel, milline ühineb T. M. Ülevenemaalise Keisri valdustega, kuni Zavichosti linna ümbruseneni.

Zavichostist peale kuni Bugini jääb maismaapiir joonele, mis on märgitud 1809 aasta Viini

traktaadis, kuid mõningate muudatustega, milliseid tuleb ühisel nõusolekul teha.

Alates Bugist on mõlemate Keisrite vaheline piir täpselt sama, milline eksisteeris enne mainitud Traktaadi sõlmimist.

Artikkel V.

T. M. Ülevenemaaline Keiser tagastab T. M. ja Apostellikule Kuninglikule Majesteedile Ida Galiitsia maakonnad, millised on eraldatud, 1809 aasta Viini Traktaadiga Zlocow, Brzezan, Tarnopol ja Zalesczyku ringkondadest ha selle poole piirid jäävad selliseks, millised nad olid enne selle Traktaadi sõlmimist.

Artikkel VI.

Krakovi linn koos ümbruskonnaga kuulutatakse igaveseks ajaks vabaks, neutraalseks linnaks, mis on Venemaa, Austria ja Preisima kaitse all.

Artikkel VII.

Vabalinna Kraakovi territoorium Visla vasakul kaldal hakkab omama piiri, milline, alates Wolica asumist, oja suudmes, milline langeb selle küla juures Vislasse, läheb üles mööda seda oja, läbides Clo, Koscielniki kuni Szuliceni ja sellisel viisil, et need asulad oleksid võetud Vabalinna Kraakovi valduste hulka; sealt piki Dzickanowice, Garlice, Tomaszow, Kaeniowice külade piiri, jättes nad ühtmoodi Krakovi Vabalinna territooriumile, kuni punktini, kus algab piir, milline eraldab Krzeszowice maakonna Olkuzist; sellest punktist ta hakkab jooksmas mööda eelnimetatud kahe maakonna piiri ja peatub Preisimaa Sileesia piiril.

Artikkel VIII.

T. M. Austria Keiser, soovides omalt-poolt eriti soodustada Galiitsia ja Vabalinna Kraakovi vahelisi naaber- ja kaubandussuhteid, annetab omalt-poolt igaveseks ajaks Visla kaldaäärsele Podgorze linnale vaba kaubanduslinna õigused, sarnased sellele, milliseid kasutab Brody linn. Need kaubandusvabadused kehtivad ringkonna piires, milline ulatub Podgorze linna kordonitest viiesaja sülla kaugusele ((u. 1 km, ehk 2 km diameetriga ringkond.)). Selle igaveseks ajaks kingitud privileegi tõttu, milline ei tohi mitte-milleski kahandada Tema Keiserliku ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Suurriiklike õigusi selle linna üle, Austria tollipunktid enda poolsest küljest hakkavad asuma väljaspool nimetatud ringkonda; millisest ei võeta sõjaväkke, ega looda mingit sõjaväe asutust, milline võiks ähvardada Kraakovi neutraliteeti või kitsendada kaubandusvabadust, millise T. Keiser. ja Apost. Kuninglik Majesteed soovib annetada Podgorze linnale ja selle ringkonnale.

Artikkel IX.

Venemaa, Austria ja Preisimaa Ōukonnad kohustuvad ise ja nõuavad, et kõigi poolt ja alati oleks austatud vabalinn Kraakovi neutraalsus. Mitte mingit sõjalist jõudu, mitte mingil ettekäändel, ei tohi sellesse saata.

Selle asemel otsustatakse nimelt, et selles Kraakovi vabalinnas ega selle ringkonnas ei antaks varjupaika ega kaitset jooksikutele, ülejooksikutele ja üldse inimestele, keda jälitatakse seaduslikult ja kes on ühe ülalpool mainitud Kõrge Lepingulise riigi alamad; kes oma seadusliku

valitsuse poolt esitatud väljanõudmise alusel peavad viivitamatult olema võetud vahi alla ja range valve all saadetud piirile, kus ta antaks üle teda vastuvõtvale komandole.

Artikkel X.

Kraakovi vabalinna, Akadeemia, Episkoopkonna ja kapiitli otsused ja Konstitutsioonid, millised on sätestatud artiklites VII, XV, XVI ja Krakovi traktaadi Lisa- artiklis XVII, milline on lisatud peamisele artiklile, hakkavad omama samasugust jõudu ja mõju, just nagu nad oleks sõnasõnalt võetud käesolevasse traktaati.

Artikkel XI.

Poolas kuulutatakse kõigile üldse ja igähele, millisest seisusest, soost või majanduslikust seisundist, eraldi täielik ja täiuslik andestamine.

Artikkel XII.

Eelnevat artiklit arvestades ei tohi edaspidi kedagi ja mitte mingil viisil ei saa olla kohtu alla antud või tülitatud mingi osaluse eest, milline on vahetult või mittevahetult nende poolt Poolas sooritatud, mingites tsiviil, militaar või poliitilistes asjades ja milline ka aeg siis ei olnud. Igasugused selle suhtes teostatud juurdused, kohtupidamised ja jälitamised peavad olema lõpetatud ning peetud kui mittetoimunud; varade arestimised ja ajutised konfiskeerimised on nüüdseks kaotatud ja mingit asja, milline on algatatud nende suhtes, ei tohi edasi menetleda.

Artikkel XIII.

Neist üldistest konfiskeerimist puudutavate sätete alt jäetakse välja kõik need juhtumid, milliste suhtes korraldused või lõplikud kohtuotsused on juba täielikkult täide viidud ja neid ei olnud seejärel tühistatud.

Artikkel XIV.

Kehtestatud eeskirjad, sellised, nagu mis puudutavad kogu endise Poola territooriumil asuvatel jõgedel ja kanalitel vaba laevasõitu ja sadamatesse sõitu, et vastastikuselt teostada maa ja käsitöö tooteid erinevate Poola provintside vahel ning ka transiitkaubanduseks, millist käsitletakse spetsiaalse Austria ja Venemaa vahel sõlmitud traktaadi Artiklites XXIV, XXV, XXVI, XXVIII ja XXIX ning spetsiaalse Venemaa ja Preisimaa vahel sõlmitud traktaadi Artiklites XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVII ja XXIX ja neid hakatakse, mingeid muudatusi tegemata, täpselt täita.

Artikkel XV.

T. M. Saksoonia Kuningas, igaveseks ajaks, Enda ja kõigi Oma pärijate ja järeltulijate eest, loobub T. M. Preisimaa Kuninga kasuks igasugustest õigustest ja pretensioonidest allpool esitatud provintsidest, ringkondadest ja territooriumitest ning nende osadest, millised seni kuulusid Saksoonia Kuningriigile. Nad hakkavad asuma T. M. Preisimaa Kuninga täielikus Riiklikus

valduses ja omanduses ning ühendatud Tema Riigiga. Need sellisel viisil loovutatud ringkonnad ja piirkonnad eraldatakse Saksoonia Kuningriigist joonega, millist peetakse nüüdsest Preisima ja Saksoonia valduste vaheliseks piiriks: kõik mis asuvad sellest joonest ühelt pool tagastatakse T. M. Saksoonia Kuningale; kõigist teistest ringkondadest ja piirkondadest, millised asuvad teisel pool seda joont ja olid Tema valdustes enne sõda, loobub Tema Majesteet pidulikult.

See joon algab Böömimaa piiridest Wiese lähedalt Seidenbergi ümbruskonnast ja hakkab jooksema mööda Wittichi oja päri voolu kuni selle ühinemiseni Neissega.

Neisest jookseb see Eigeni ringkonna kaudu Tauchritzi, milline ühendatakse Preisimaaga ja Bertschoffi vahelt, milline jääb Saksooniale, misjärel jookseb mööda Eigeni ringkonna Põhjapiiri kuni Paulsdorfi ja Ober-Sohlandi valduste ühise nurgani, sealt aga kuni piirideni, milline eraldab Goerlitz ringkonna Bautzeni omast, ja sellisel viisil, et Ober-Mittel ja Nieder-Sohland, Olisch ja Radewitz jääksid Saksooniale ((Saxe)).

Görlitz ja Bautzeni vaheline suur postitee hakkab kuuluma Preisimaale kuni kahe ülalpool nimetatud ringkonna piirini. Sealt hakkab joon minema mööda ringkonna piiri kuni Dubraukeni ja seejärel üle kõrgustiku, mööda Lobauer-Wasseri paremat poolt, pidades silmas, et selle oja mõlemad kaldad ja juurdekuuluvate kalda kohtadega kuni Neudorfini, et need külad jääksid Saksoonia valdusesse.

Peale seda jookseb see joon mööda Spreed ja Schwarzwasserit; Liska, Hermsdorf, Ketten ja Solchdorf jäävad Preisimaale.

Schwarze-Elsterist, Solchdorfi lähedal, jookseb see otsejoones kuni Koenigsbrucki mõisa piirini, Gross-Graebcheni lähedal. Need mõisad jäävad Saksooniale ja see piir hakkab jooksema mööda mainitud mõisa põhjapiiri kuni Grossenhayni fogtkonna piirini, Ortrandi ringkonnas. Ortrand ja sellest kohast lähtuv tee, mis läbib Merzdorfi, Stolzenhayni, Gröbelni ja Mühlbergi koos küladega, milliseid mainitud tee läbib, jääb Preisimaale; see-juures peetakse silmas, et mitte mingi mainitud tee osa ei jääks väljapoole Preisimaa valdusi. Gröbelist kuni Elbeni läheb piir Fichtenbergi lähedalt, joostes Mühlbergi fogtkonna piiri, Fichtenberg jääb Preisimaale.

Elbest kuni Mersebourgi maa piirini on uus piir kehtestatud sellisel viisil, et Torgau, Eilenbourgi ja Delitschi fogtkonnad läheksid üle Preisimaa valdusse, aga Oschatz ja Leipsig jääksid Saksooniale. Piir hakkab jooksema edasi mööda nende fogtkondade piire, ületades mõnedes kohtades maid, millised jäävad kohati või täiesti selle sisse: tee Mühlbergist kuni Eilenbourgi peab jääma tervenisti Preisimaa valdusesse.

Piir läheb Podelwitzist, milline kuulub Leipsigi fogtkonnale ja mis jääb Saksooniale, kuni Eytrani, milline jääb samuti mainitud Riigile, jaotab see joon Mersebourgi maad sellisel viisil, et Breitenfeld, Haenichen, Gross- ja Klein-Dolzig, Mark-Ranstaedt ja Knaut-Nauendorf jäävad Saksooniale, aga Modelwitz, Skeuditz, Klein-Liebenau, Alt-Ranstaedt, Schköhlen ja Zietschen ühendatakse Preisimaaga.

Sealt tõmmatakse joon Pegau abtkonna kaudu, Flossgrabeni ja Weisse-Elsterri jõgede vahelt. Esimene, sellest punktist (Crosseni linnast alltpoolt, milline moodustab Haynsbourgi fogtkonna osa), kus ta eraldub Weisse-Elsterist enne punkti, kus (allpool Mersebourgi linna) ta ühineb Saale jõega, hakkab kuuluma kogu oma jookse kestel nende linnade vahel Preisimaa Kuningale, täpselt samuti ka selle mõlemad kaldad.

Sellest kohast peale, kus piir puutub kokku Zeitzi maaga, ta läheb selle maa piiri pidi kuni Altenbourgi maa piirini Lucau lähedal.

Naustadti ringkonna piirid, milline jääb täiesti Preisima valdusse, jäävad endiseks.

Voigtlandi osad, millised tungivad Reussi valduste sisse ja nimelt : Gefäll, Blintendorf, Sparenberg ja Blankenberg, hakkavad kuuluma Preisimaale.

Artikkel XVI.

Saksooni Kuningriigi provintsid ja piirkonnad, millised lähevad T. M. Preisimaa Kuninga valdusesse, nimetatakse Saksoonia Hertsogiriigiks ja Tema Majesteet lisab Oma teistele tiitlitele

Saksoonia Hertsogi, Thüringi Landgrave, mõlemate Lusaces Markkrahv ja Hannebergi Krahvi tiitlid. T. M. Saksoonia Kuningas jätab Endale Ülem Lusace Markkrahvi tiitli, aga Oma õiguste jõul, avaneda võivatele pärandusele Ernestine Põlve valdustele, Tema Majesteeti hakatakse samuti nimetama Thüringe Landgrave ja Hennebergi Krahviks.

Artikkel XVII.

Austria, Venemaa, Suurbritannia ja Prantsusmaa käendavad T. M. Preisimaa Kuningat, Tema pärijaid ja järeltulijaid, Artikkel XV esitatud maade valdamisel.

Artikkel XVIII.

Tema Keiserlik ja Apostellik Kuninglik Majesteet, soovides anda T. M. Preisimaa Kuningale uue tõendi Oma südamlikust püüdest ära hoida igasugust Nende Õukondade vahelise erimeelsuse põhjendust, loobub Enda, pärijate ja järeltulijate eest Temale, kui Böömimaa Kuningale, kuuluvast kõrgemast valitsusvõimust Ülem- ja Alam-Lusace Markkrahvkonna üle; kuid vaid nende üle, millised puudutavad nende Provintside osa, millised läksid T. M. Preisimaa Kuningale tema poolt T. M. Saksoonia Kuninga 6 (18) mail 1815 aastal Viinis sõlmitud traktaadi järgi.

Mis aga puutub tagasi (reversion) pärandamise õigust, siis T. M. ja Apostellik Kuningas nimetatud Lusacesi osa, milline on ühendatud Preisimaaga, siis see antakse üle Brandebourgi Õukonnale, milline valitseb käesoleval ajal Presismaal; T. Keiser. Ja Apostellik Kuninglik Majesteet esitab ainiti Endale ja oma pärijatele selle õigusega kasutada seda ära mainitud Valiseva Õukonna põlvkonna lakkamisel.

T. Keiserlik ja Apostellik Kuninglik Majesteet loobub samavõrd Tema Preisimaa Majesteedi kasuks Böömimaa ringkondadest, millised asuvad Ülem-Lusace osa sees, millised on loovutatud Viini 6 (18) mai 1815 aasta traktaadi järgi Tema Preisi Majesteedile ja millised hõlmavad eneses Güntersdorfi, Taubentränke, Neukretschen, Nieder-Gerlachsheimi, Winkeli ja Ginkeli kohtade territooriumid.

Artikkel XIX.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas, soovides tõrjuda ja ärahoida igasugust aiendit vaidlusteks ja ebakõladeks, loobudes igaüks Enese poolelt ja vastastikuselt teineteise kasuks kõigist õigustest ja feodaalsetest privileegidest, milliseid Nad kasutasid ja võisid kasutada väljaspool käesoleva traktaadiga nimetatud piire.

Artikkel XX.

T. M. Preisimaa Kuningas lubab, arvestades kõike, mis hakab puudutama vastastikuste alamate (Preisimaa ja Saksoonia) omandit ja asju, teha korraldused millised on põhjendatud nende eeskirjades kõige enamsoodustavaks kasuks. Seda hakatakse eriti silmas pidama nende suhtes, kelle mõisad asuvad mõlemates, Preisimaa ja Saksoonia, valdustes, Leipsigi linna kaubanduses ja kõiges sarnases; ja selleks, et elanike isiklik vabadus, nii loovutatavates, aga ka teises provintsidest, ei oleks vähimatki kitsendatud, siis neile lubatakse, erandiks sõjaväeteenistuse kohustus ja järgides seadustega sätestatud korda, minna ühest Riigist teise. Nad võivad endaga kaasa viia oma varad, ilma et oleksid kohustatud oma väljasõidu ja väljaveo eest tolle maksma.

Artikkel XXI.

Seltsid, ühistud ja igasugused teised vaimulikud -ja õppe-asutused, millised eksisteerivad T.

M. Saksoonia Kuninga poolt Preisimaale loovutatud provintssides, aga samuti provintssides ja maakondades, millised jäävad Tema Saksoonia Majesteedile, vaatamata nende eesmärgi juhtuda võivale muutusele, võivad säilitada vastastikustes valdustes oma varad ja tulud, nii neile nende asutamise akti jõul kuuluva, aga ka nende poolt hiljem seaduslike vahenditega soetatu: nende varade juhtimise ja tulude kogumisel ei hakka olema kitsendatud nii selle kui teise Riigi poolt, jälgides muus, et nad oleks kõiges kooskõlas seadustega ja maksaksid piirkondades, milliste juurde nad kuuluvad, mõisatele ja sarnastele tuludele kehtestatud makse.

Artikkel XXII.

Keegi, kes elab T. M. Saksoonia Kuninga provintssides, aga samuti ka need, kes selle traktaadi jõul lähevad üle T. M. Preisimaa Kuninga valdusesse ei saa olla karistatud isiklikult, ega mõisa või pensioni ja mingite tulude või tiitli, seisuse või privileegide äravõtmisega ja teda ei tohi mitte mingil viisil jälitada või häirida poliitilisest või sõjalistest sündmustest, millised esinesid alates sõja puhkemisest, millisele tehti lõpp rahuga, mis sõlmiti Pariisis 18 (30) mail 1814 aastal, osavõtu eest. Selle artikli mõju laieneb ka neile, kes olemata ühes või teises Saksoonia osas, kuid kes omavad selles kinnisvara või saavad sealt pensione ja teisi tulusid, millised need ka ei oleks.

Artikkel XXIII.

T. M. Preisimaa Kuningas sai viimase sõja ajal uuesti oma valdusse paljud provintssid ja territooriumid, millised olid Temale loovutatud Tilsiti rahu sõlmimisel; praegu aga, selle artikli kaudu tunnistatakse ja kuulutatakse, et T. M. pärijad ja Tema järeltulijad hakkavad omama nii nagu varem täielikus Riiklikus valduses ja omanduses järgmised maad, aga nimelt:

Osa endiseid Tema Poola provintse, millised on mainitud Artikkel II;

Danzigi linn, milline kuulub sellele territooriumile, sellisel kujul, nii nagu see on määratletud Tilsiti traktaadiga;

Cottbusi ringkond;

Vana Marche ;

Osa Magdebourgi Hertsogiriigist, milline asub Elbe jõe vasakul kaldal ja Saale ringkond;

Halberstadti vürstiriik ((Principaute)) koos Derenbourgi ja Hassenrode valdustega;

Quedlinbourgi linn ja selle territoorium, säilitades siiski T. Kõrguse Majesteedi Rootsi Printsessi Sophie Albertine, Quedlinbourgi Abbesse õigused, kooskõlas tingimustega, millised on allkirjastatud 1803 aastal;

Mansfeldi krahvkonna Preisimaa osa;

Hohensteini krahvkonna Preisimaa osa;

Eichsfeld;

Nordhauseni linn koos territooriumiga;

Mühlhauseni linn koos territooriumiga;

Trefourti ja Dorla Preisimaa osa maakonnad;

Erfurti linna ja selle territoorium, erandiks Klein-Brembach ja Berlstedt, mis on surutud Weimari vürstiriiki ja loovutatud käesooleva Traktaadi Artikkel XXXIX alusel Saxe-Weimari Suur-Hertsogiriigile;

Wanderslebeni fogtkonnd, milline kuulub Untergleichen Krahvkonnale;

Paderborni vürstiriik Schwallenbergi, Oldenbourgi ja Stoppelbergi fogtkondade Preisimaa osa ja Hagendorn ja Odenhauseni jurisdictioni (Gerichte), milline asub Lippe territooriumil;

Krahvkond Mark koos temale kuuluva osaga Lippstadtist;

Krahvkond Werden;

Krahvkond Essen;

Osa Clevesi Hertsogiriigist, milline asub Reini paremal kaldal, koos Weseli linna ning

kindlusega: sama hertsogiriigi osa, mis asub vasakul kaldal on võetud provintsi, milline on mainitud Artikkel XXV;

Elteni vaimuliku kapiitli valdused;

Münsteri vürstiriik, s.t. endise Münsteri Episkoopkonna Preisimaa osa, erandiks see, mis on Artikkel XXVII aluse loovutatud T. M. Suurbritannia ja Hanovre Kuningale Artikkel XXVIII alusel;

Likvideeritud Cappenbergi praostkonna valdused;

Tecklenbourgi Krahvkond;

Lingeni Krahvkond, erandiks osad, mis loovutati Hanovre Kuningriigile Artikkel XXVII alusel;

Mindeni Vürstiriik;

Krahvkond Ravensbourg;

Likvideeritud Herfordi vaimuliku kapiitli valdused;

Neufchateli vürstiriik ja Valeengini Krahvkond, milliste piirid on pandud täpselt paika Pariisi traktaadi ja käesoleva peamise traktaadi Artikkel LXXVI lausetega.

T. M. Preisimaa Kuningale tagastatakse Riigivõimu õigused ja Kõrgema võimu Wernigerode Krahvkonna üle, kõrgema hoolekande õiguse Hohen-Limbourgi Krahvkonna üle ja kõik muud õigused ning privileegid, milliseid Tema Majesteet kasutas enne Tilsiti rahu ja millistest mingite teiste Traktaatide, Aktide või Konventsioonide jõul ei ole loobunud.

Artikkel XXIV.

T. M. Preisimaa Kuningas ühendab Oma Saksamaa valdustega Reini oma poolsel osal, kui Oma täielikku ja sõltumatusse ja Oma pärijate omandisse, järgmised maad, ja nimelt:

Saksoonia provintsid, millised on märgitud Artikkel XV, erandiks need kohad ja territooriumid, millised Artikkel XXXIX lausete jõul on loovutatud T. M. Suur-Hertsog Saxe-Weimarile;

Piirkonnad, mis on loovutatud Preisimaale Tema Kõrgusele Suurbritannia Majesteedile Hanovre Kuningale Artikkel XXIX järgi;

Osa Fulde Departemangust koos piirkondadega, mis selles asuvad Artikkel XL lausete alusel;

Wetzlari linn piirkondadega, nii nagu see on otsustatud Artikkel XLII lausetega;

Bergi Suur-Hertsogiriik koos Hardenbergi, Brock, Styrum, Schöller ja Odenthali valustega, millised kuulusid mainitud Hertsogiriigile veel enne Pfaltzi kuurvürstide valitsemise aega;

Endise Cologne ((Kölni)) Arhiepiskoopkonna maakonnad, millised olid ühendatud uue Bergi Suur-Hertsogiriigiga;

Westphalie Hertsogiriik sellisel kujul, nii nagu see asus T. K. Majesteet Suur-Hertsog Hesse valduses;

Krahvkond Dortmund;

Corbey Vürstiriik;

Artikkel XLIII nimetatud endiste Keisririigi valduste ringkonnad, millised praegu on allutatud kohalike Valitsejate võimule.

Endised Nassau-Dietzi Ōukonna valdused, millised on loovutatud T. M. Madalmaade Kuninga poolt Preisimaale ja osa neist valdustest on vahetatud ringkondadega, millised kuulusid Nende Hiilgusele Nassau Hertsogile ja Printsile; mille tulemusel, Tema Preisimaa Majesteet hakkab omama täielikkus Riiklikus Valduses ja omanduses ning ühendama oma Riigiga:

1. Siegeni vürstiriik koos Burbach ja Neunkircheni fogtkondadega, erandiks üks osa, millises on 12,000 elanikku, kes hakkavad kuuluma Nassau Hertsogile ja Printsile;

2. Hohen-Solms, Greifenstein, Braunfels, Freusberg, Friedewald, Schönsteini, Schönberg, Altenkirchen, Altenwied, Dierdorf, Neuerbourg, Linz, Hammerstein koos Engers ja Heddersdorfi fogtkonnad, Neuwiedi linn koos ümbruskonnaga (karjamaaga, Gemarkung), Ham praostkonnaga,

milline kuulub Hachenbourgi fogtkonnale, Horhauseni praostkond, milline kuulub Hersbachi fogtkonnale ja osa Vallandari ja Ehrenbreitstejn fogtkondadest, millised asuvad Reini paremal kaldal ja on nimetatud selle Traktaadi Lisas, Konventsioonis, mis on sõlmitud T. M. Preisimaa Kuninga ja Nende Hiilguse Nassau Hertsoogi ja Printsiga vahel.

Artikkel XXV.

T. M. Preisimaa Kuningas hakkab samuti omama täielikus Riiklikus valduses ja omanduses Reini vasakul kaldal asuvaid maid, millised asuvad allpoolkirjeldatud piires:

Need piirid algavad Bingenist Reini ääres; kust jooksevad üles mööda Nahe voolu kuni see jõgi ühineb Glani jõega, misjärel kulgeb mööda Glani kuni Medart külani, Lautereckenist allpool; Kreutznachi ja Meisenheimi linnad koos karjamaadega hakkavad kuuluma Preisimaale, aga Lauterecken koos karjamaadega jäävad väljaspoole Preisimaa piire; Glanist läheb piir Medarti, Merzweileri, Langweileri, Nieder- ja Ober-Feckenbachi, Ellenbachi, Creunchenborni, Ausweileri, Cronweileri, Nieder-Brambachi, Burbachi, Böchsweileri, Heubweileri, Hambacki ja Rintzenbergi kaudu kuni Hermeskeili kantoni piirideni; kõik ülalpoolnimetatud linnad ja kohad koos nende karjamaadega võetakse Preisimaa piiridesse ja hakkavad kuuluma Preisimaale.

Ritzenbergist kuni Sarreni jookseb piirijoon mööda kantonite piire, sellisel viisil, et Hermeskeili ja Conz kantonid (erandiks viimasest väljajäetud kohad, millised on Sarre vasakul kaldal) kuuluksid Preisimaale; aga Wardeni, Merzigi ja Sarrebourgi kantonid jääksid väljaspoole Preisimaa piire.

Sellest punktist, kus Gomlingenist kõrgemalt Conzi piir ületab Sarre jõe, jookseb piirijoon mööda Sarret allapoole, kuni see suubub Mosellesse; mööda seda Mosellet ülespoole, kuni see ühineb Suriga, mööda seda viimati nimetatud jõge liigub ülespoole, kuni Ouri suudmeni ja samuti edasi mööda Ouri voolu kuni endise Ourthe Departemangu endiste piirideni. Linnad ja kohad, milliseid need jõed läbivad, ei saa pooleks jaotatud, ja nad saavad koos karjamaadega sellele Riigile, millise poolel asub nende linnade ja karjamaade suurem pool, aga need jõed ise on neis paigus Naaberriikide ühises valduses.

Endisest Ourthe Departemangust viis maakonda ((cantons)), nimelt Sr. Vith, Malmedy, Cronembourg, Schleiden ja Eupen, Lõunasse mineva Ahenist Aubeli maakonnana nurgaga, lähevad Preisimaa valdusesse ja piir hakkab jooksema mööda nende maakondade piire sellisel viisil, et joon, milline on tõmmatud Lõunast Põhja lõikaks ülalpoolmainitud nurga Aubeli maakonnast ja jätkuks kuni punktini, kus see ühineb kolme endise Departemangu, Ourthe, Meuse ja Rõri piiridega; sellest punktist läheb piir mööda joont, milline eraldab Alam-Meuse Departemangu Rõri Departemangust kuni Wormi jõeni (milline suubub Rõr jõkke) ja mööda seda jõge kuni punktini, kus ta langeb uuesti kokku kahe mainitud Departemangu piiridega, misjärel jookseb mööda seda piiri; peatub Hillensbergi Lõuna küljel, kust tõuseb Põhja, jättes Hillensbergi Preisimaale ja jaotab Sittardi kantoni kaheks peagu võrdseks osaks, sellisel viisil, et Sittard ja Sisteren jääks vasakule poolele ja läheks endistele Hollandi valdustele; ta hakkab järgima nende valduste vana piiri kuni punktini, kus see piir, Ruremonde lähedal puutuks kokku varem Austria Heldereni Vürstiriigile kuulunud ja sealt neist Hollandi valdustest mööda suundub kõige Idapoolsemasse punkti Swalmenist Põhjas.

Lõpuks, sellest Idapoolsest punktist ta läheb sellesse Hollandi valduste ossa, kus asub Venloo, ainiti lõikamata ära seda linna ning ringkonda; edasi mööda vana Hollandi piiri Mooki lähedal, allpool Genepi, ta hakkab jooksema mööda Meuse ((Maas)) jõe paremat poolt, kuid jõekaldast sellisel kaugusel, et kõik linnad ja kohad, millised asuvad sellest mitte kaugemal kui tuhat saksa Ruthenit (Rheinländische Ruthen)((1 rute = 4,3218 m. e. 4,3218 km)) kuuluksid koos karjamaadega Madalmaade Kuningriigile; ja et pidada kinni vastastikusest reeglist, et Preisimaa ei hakka valduma mitte mingeid punkte Maasi jõe kaldal ja et tema valduste piirid peavad jääma sellest jõest vähemalt 800 saksa rute ((u. 3,4 km)) kaugusele.

Punktist, kus nimetatud joon küündib Hollandi vana piiri enne Reini, peab piir jääma üldse sama, milline see oli 1795 aastal Clevesi ja Hollandi Ühinenud piirkondade vahel. See vaadatakse üle spetsiaalse Komissoni poolt, millise mõlemad Riigid nimetavad viivitamatult, et Madalmaade

Kuningriigi aga ka Luxembourgigi Suur-Hertsogiriigi piiri täpsemalt määratleda, milline on otsustatud Artiklites LXVI ja LXVIII; see Komisjon, selles osa juhtivate inimeste abil, teevad vastavad korraldused millised puudutavad hüdro-tehniliste tööde, asutuste ja kõige selle juurde kuuluva suhtes, samuti õigluse nõudeid täites, nõnda ka Preisimaa ja Madalmaade Kuningriigi vastastikuste kasusid silmas pidades. Sellisel samal viisil määratletakse piirid Kyfwaerdti ja Lobithi maakondades, ning edasi kuni Kekerdomini.

Sellised kohad, nagu Huissen, Malbourg ja Limers koos Sevenaeri linnaga ning Weel mõisaga, mis moodustab osa Madalmaade Kuningriigist ja Tema Preisimaa Majesteet loobub sellest Enda, Oma pärijate ning järeltulijate eest.

T. M. Preisimaa Kuningas, Oma valdustega ühendatud provintsid ja maakonnad, mis on nimetatud selles Artiklis, astub kõigisse selle õigustesse, ja samamoodi võtab Enesele kõik kohustused võlgade ja hagide suhtes, mis on pandud nende maade arvele 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadiga, millise järgi nad Prantsusmaast lahutati.

Preisimaa provintsid, millised hõlmavad Reini mõlemaid kaldaid kuni Kölnini, hõlmates eneses ka seda linna, hakkavad olma ümbernimetatud Alam-Reini Suur-Hertsogiriigiks ja T. M. Kuningas saab lisaks veel Alam-Reini Suur-Hertsogi tiitli.

Artikkel XXVI.

T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas võttis Enesele, endise Püha Rooma Keisririigi Kuurvürsti tiitli asemele, Hanovre Kuninga tiitli ja see on tunnustatud kõigi Euroopa Riikide, Printsude ja Saksamaa vabalinnade poolt; selle järgi maad, millised moodustasid Brunswic-Lunebourgi Kuurvürstkonna ((valija vürst Saksamaal)), nendes piirides, millised on tunnustatud ja otsustatud tulevasteks aegadeks alljärgnevatel artiklites, nimetatakse nüüdsest Hanovre Kuningriigiks ((Royaume d' Hanovre)).

Artikkel XXVII.

T. M. Preisimaa Kuningas loovutab T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriigi ja Iirimaa, Hanovre Kuningale, Tema Majesteedi, pärijate ja Ta järeltulijate täielikku Riiklikku valdusesse ja omandisse:

1)Hildesheimi Vürstiriigi, milline peab üle minema Tema Majesteedi valdusesse koos kõigi nende õiguste ja kohustustega, millised olid tal enne Preisimaa suhtes;

2)Goslari linn koos piirkonnaga;

3)Ost-Friese kuurvürstkond, võttes sellese ka Harlinger-Landi maa, tingimustel, millised on mõlematele pooltele sätestatud Artikkel XXX, selles, mis puudutab laevasõitu Ems jõel ning kauplemist Embdeni sadamas. Omavalitsuste aujärgud selles Vürstiriigis säilitavad oma õigused ja privileegid.

4)Alam-Lingeni (Niedre Grafschaft) Krahvkonnd ja Münsteri Vürstiriigi Preisimaa osa, milline asub selle Krahvkonnda ja selle osa Rheina-Wolbecki osa vahel, milline koosneb Hanovrieni Valitsuse valduses. Kuid nii nagu oli otsustatud, et selles kohas sai Hanovre Kuningriik valdused 22,000 elanikuga, aga Lingeni Krahvkonnda ja osa Münsteri Vürstkonnda osa loovutamiseaga, see tingimus ei saa olla täielikult täidetud, siis T. M. Preisimaa Kuningriik kohustub andma piirile, milline jookseb Münsteri Vürstiriigist läbi, sellise suuna, milline on vajalik võtta selleks, et loovutatud maatükk sisaldaks ülalpool nimetatud arvu elanikke. Selle otsuse täitmine tehakse ülesandeks spetsiaalsele Komisjonile, millise Preisimaa ja Hanovrieni Valitsus viivitamatult piiride täpseks määratlemiseks nimetab.

Tema Preisi Majesteet loobub igaveseks ajaks Enda, Oma pärijate aj järeltulijate eest provintsidest ja piirkondadest, millised on nimetatud käesolevas artiklis, samamoodi ka kõigist nendega valdamisega seotud õigustest.

Artikkel XXVIII.

T. M. Preisimaa Kuningas ütleb igaveseks ajaks lahti Enda, Oma pärijate ja järeltulijate eest, kõigist õigustest ja pretensioonidest, milliseid Tema Majesteet võinuks Eichsfeldi valdajana omada St. Pierre Kapiitli suhtes, milline asub Noertenis ja milline kuulub nüüdsest Hanovre valdustesse.

Artikkel XXIX.

T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas ning Hanovre Kuuningas, loovutab T. M. Preisimaa Kuningale, Tema pärijatele ja järeltulijatele täielikuks Riigi valduseks ja omandiks:

1) Osa Lauenbourgi Hertsogiriigist, milline asub Elbe paremal küljel ja koos Lunebourgeois küladega, millised asuvad samal kaldal; osa sellest Hertsogiriigist, milline asub jõe vasakul kaldal, jääb Hanovre Kuningriigile. Hertsogiriigi osas, milline läheb üle Preisimaa valdusesse, säilitavad Omavalitsuste Ametid oma õigused ja privileegid ja eriti need, millised põhinevad 15 septembri 1702 aasta provintsi otsusel, milline on kinnitatud Tema Majesteedi, praegu valitseva Suurbritannia Kuninga poolt 21 juunil 1765 astal;

2) Kloöze fogtkond;

3) Elbingershageni fogtkond;

4) Rudigershageni ja Gänseteigi külad;

5) Reckelbergi fogtkond.

Tema Suurbritannia Majesteet, Hanovre Kuningas, loobub alaliseks Enda, Oma pärijate ja järeltulijate eest, selles artiklis nimetatud provintside ja maakondadest ning samal määral kõigist õigustest, millised nende valdamisega kaasnevad.

Artikkel XXX.

T. M. Preisimaa Kuningas ja Tema Suurbritannia Majesteet Hanovre Kuningas, innustatuna soovist anda oma vastastikustele alamatele võrdsed ja üldised kasud kauplemisel mööda Emsi jõe ning Embdeni sadamas otsustavad selle suhtes võtta vastu järgmised tingimused ning eeskirjad:

1) Hanovre Valitsus kohustub teostama oma arvel 1815 ja 16. aasta jooksul teostama töid, millised oma alal juhtivatest isikutest moodustatud Komisjoni, milline on moodustatud võrdsel arvul Hanovre ja Preisimaa poolt, arvates vajalik olevat, et muuta Emsi jõgi laevatatavaks Preisimaa piirist kuni suudmeni; kohustub samuti hoidma seda mainitud jõe osa sellisel kujul, milliseks see saab peale laevaliiklue parandamiseks ettevõetud tööde lõppemist.

2) Kõigile Preisimaa alamatel lubatakse tuua Embdeni sadamasse ja vedada sealt minema igasuguseid asju, kaupu ning teoseid, nii looduslikke kui ka kunstiteoseid ja omada Embdeni linnas aitu ((magasine)) oma kaupade hoidmiseks: nad võivad neid hoida neis aitades kaks aastat, lugedes nende linna toomise päevast ja nende üle ei hakata teostama mingit spetsiaalset järeelvalvet, peale selle, millist Valitsus teostab Hanovre enda alamatele kuuluvate aitade üle.

3) Preisimaa laevadelt, samamoodi selle rahva kaupmeestelt ei hakata võtma laevasõidu, ega sisse- ega väljaveo või laos hoidmise eest mingit maksu või lõivu, peale nende, milliseid maksavad Hanovre alamad ise. Need maksud ja lõivud määratakse Preisimaa ja Hanovre Valitsuste poolt üksmeelselt; ja see tariifi hakatakse tulevikus muutma mitte teisiti, kui mõlemate Riikide nõusolekul. Sarnased kasud ja privileegid annetakse Hanovre alamatele kauplemiseks ning laevasõiduks Emsi jõe osas milline jääb Tema Preisi Majesteedi valdusesse.

4) Preisimaa alamad ei ole kohustatud Embdenis sealsete kaupmeeste vahendusel kauplema; nad võivad seal ise müüa oma kaupu nii Embdeni elanikele, kui ka sinna saabunud välismaalastele, makstes tolle ja lõive võrdselt Hanovre alamatega ja et nende tollide kõrgendamiseks peab olema mõlemate Valitsuste üksmeel.

T. M. Preisimaa Kuningas kohustub omalt poolt annetada Hanovre alamatele kauplemise

vabaduse Stecknitzi kanalit mööda; neilt ei hakata välja nõudma mitte mingeid tolle, peale nende, milliseid maksavad Lauenbourgi Hertsogiriigi alamad ise. Tema Preisi Majesteet kohustub peale selle tagada need kasud Hanovre alamatele ka sel juhtumil kui Lauenbourgi Hertsogiriik loovutatakse nende poolt mingile teisele Riigile.

Artikkel XXXI.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Ühinenud Suurbritannia Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas ja Hanovre Kuningas otsustasid, et nende vastastikusel nõusolekul luuakse nende valdustes kolm sõjateed, aga nimelt:

- 1) Esimene Halgerstadtist Hildesheimi kaudu Mindeni;
- 2) Teine, vanast Marchest Gifhorni ja Neustadti kaudu Mindeni;
- 3) Kolmas, Osnabrückist Ippenbureni ja Reini kaudu Bentheimi.

Kaks esimest hakkavad olema Preisimaa vägede läbimarssimiseks, aga kolmas Hanovre omadele.

Preisimaa ja Hanovre Valitsused nimetavad viivitamatult Komisjoni, et võtta ühisel kokkuleppel vastu selleks vajalikud eeskirjad.

Artikkel XXXII.

Asudes väljaspool Hanovre ajutist juhtimist, Meppeni fogtkond, kuuludes Arembergi Kertsogile ja osa Rheina-Wolbbeck, milline kuulub Hertsog Looz-corswaremile, peavad asuma Hanovre Kuningriigiga sellistes suhetes, millised Saksamaa Liidu konstitutsiooniga otsustatakse kehtestada kõigile endistele Keiserlikele valitsejatele, kellele alluvad Liidu liikmete kohalike Valitsejate võimud. Seejuures, nagu Preisimaa ja Hanovre Valitsus võtsid enesele piiride äramuutmise õiguse, kui viimased leiavad selle hiljem olevat vajaliku, selles oma valduste osas, kus Krahvkont, milline kuulub Looz-Corswaremi Hertsogile, siis Neile tehakse ülesandeks luua Komisjon, milline on määratud Hanovrele loovutatud Ligeni osa piiritlemiseks, ja et tegeleda samuti ülalpool nimetatud asjaga ja määratleda selle Krahvkonti osa lõplikud piirid, milline kuulub Looz-Corswaremi Hertsogile, milline peab olema Hanovre Ōukonna juhtimise all.

Hanovre Valitsuse ja Bentheimi Krahvkonti vahelised suhted jäävad otsuste alusele, millised eksisteerivad Tema Suurbritannia Majesteedi ja Bentheimi Krahvkonti vahel pandi traktaadi alusel; kui lõppevad selle traktaadiga kingitud õigused, siis ka Bentheimi Krahvkont hakkab olema Hanovre Kuningriigiga samasugustes suhetes, milliseid Saksamaa Liidu konstitutsioon määratleb kõigile endistele Keiserlikele valdajatele, kes on praegu allutatud kohalike Valitsejate (Etats mediatises) võimule.

Artikkel XXXIII.

Tema Suurbritannia Majesteet, Hanovre Kuningas, soovides aidata kaasa Tema Preisimaa Majesteedile Tema Hiilgusele Oldenbourgi Hertsogile valduste viisakale laiendamisele, lubab loovutada sellele Hertsogile rngkonna, millises on kuni viis tuhat elanikku.

Artikkel XXXIV.

Tema Hiilgus Holstein-Oldenbourgi Hertsog võtab Oldenbourgi Suur-Hertsogi tiitli.

Artikkel XXXV.

Nende Hiilgus Mecklenbourg-Schwerini ja Mecklenbourg-Strelitzi Hertsog võtab endale

Mecklenbourg-Schwerini ja Strelitzi Suur-Hertsogi tiitli.

Artikkel XXXVI.

Tema Hiilgus Saxe-Weimari Hertsog võtab omale Saxe-Weimari Suur-Hertsogi tiitli.

Artikkel XXXVII.

T. M. Preisimaa Kuningas, Oma käesolevas traktaadis nimetatud ja tunnistatud valduste hulgast, loovutab T. K. Kõrgusele Saxe-Weimari Suur-Hertsogile mõningad Weimari Vürstiriikide vahel olevad või sellele lähedal olevad ringkonnad koos viiekümne tuhande elanikuga.

Tema Preisimaa Majesteet kohustub samuti Fulde Vürstiriikides osast, millised on antud temale nende samade otsuste jõul, loovutada T. K. Kõrgusele mõned ringkonnad kahekümne seitsme tuhande elanikuga.

T. K. Kõrgus Saxe-Weimari Suur-Hertsog hakkab omama nimetatud ringkondi Oma täielikus riiklikus valduses ja omanduses ning ühendab need alatiseks Oma praeguste valdustega.

Artikkel XXXVIII.

Ringkonnad ja territooriumid, millised peavad olema loovutatud T. K. Kõrgusele Saxe-Weimari Suur-Hertsogile eelneva artikli jõul, märgitakse ära spetsiaalses Konventsioonis ja T. M. Preisimaa Kuningas kohustub temaga sõlmima ka andma T. K. Kõrgusele ülalpool mainitud ringkonnad ja territooriumid mitte hiljem, kui kahe kuu pärast, lugedes traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast, milline on sõlmitud Viinis 20. mail (1. juunil) 1815 aastal. Tema Preisimaa Majesteedi ja T. K. K Suur-Hertsogi vahel.

Artikkel XXXIX.

T. M. Preisimaa Kuningas aga loovutab ja lubab anda T. K. Kõrgusele kahe nädala pärast peale ülalpool mainitud traktaadi allkirjastamist, järgmised ringkonnad ja piirkonnad, ja nimelt:

Blankenhayni mõisa, välistades sellest Wanderslebeni fogtkonna, milline kuulub Unter-Gleichenile;

Alam-Kranichfeldi (Niedre Herrschaft) mõisa;

Teutonique Ordu kommodoori valdused- Zwätzen, Lehesten ja Liebstädt koos kõigi nende tuludega mõisatest, nagu ka kõik muud maad millised asuvad Eckartsbergi fogtkonnas ja mis asuvad Saxe-Weimari territooriumil ja kõik Weimari vürstiriigi valdused, mis kuuluvad mainitud fogtkonnale; aga samuti Tautenbourgi fogtkond, erandiks Droisen, Görschen, Wethabourg ja Möllschültz, millised jäävad Preisimaale;

Ramsla küla ja Kleein-Brembachi ja Berlstedti asulad, millised kiiluvad Weimari Vürstiriiki ja kuuluvad Erfruti territooriumi;

Bischoffsroda ja Probsteinzella külad, millised kiiluvad Eisenachi territooriumisse ja mis asuvad juba T. K. K. Suur-Hertsogi Riikliku võimu all, jäävad Temale täielikku omandisse.

Nende erinevate ringkondade elanikud peavad minema viiekümne tuhande elaniku arvestusse, keda T. K. K. Suur-Hertsog omas õigust saada Artikkel XXXVII alusel ja kes arvestatakse mainitud arvust maha.

Artikkel XL.

Fulde departemang koos endise vahetu Saksama aadelkonna valdustega, millised asuvad

praegu selle Departemangu ajutise juhtimise all, aga nimelt: Mansbach, Buchenau, Werda, Lengsfeld (erandiks aga alpool nimetatud fogtkonnad ja territooriumid, nimelt: Hammelbourgi fogtkond koos Thulba ja Saleck, Brukenau koos Motteniga, Saalmünster koos Urzel ja Sannerz, Bibersteini fogtkonna selle osa, millesse kuuluvad külad Batten, Brand, Dietges, Findlos, Liebarts, Melperz, Ober-Bernhardt, Saifferts ja Thaiden ja Holzkircheni valdused, millised asuvad Würzbourgi Suur-Hertsogkonna sees), antakse T. M. Preisimaa Kuningale ja antakse Tema Majesteedi Komissaridele kolme nädala pärast peale 20. maid (1 juunit) käesoleval aastal.

Tema Preisima Majesteet lubab enesele võtta, proportsionaalselt Tema poolt saadavaga selle artikli jõul ja osa kohustusi, millised pannakse uutele endise Francfordi Suur-Hertsogkonna valdajatele ja kui otsustatakse vahetada või loovutada need Fuldoisi ringkonnad ning territooriumid kellegile teisele, siis mitte teisiti kui sel samal tingimusel.

Artikkel XLI.

Tänini Fulde Vürstiriigis ja Hanau Krahvkonnas müüdnud mõisate eest sadud raha, milline laekub ostjatelt erinevatel tähtaegadel, ei ole veel täielikult ära makstud; seepärast Valitsejad, kelle valdusesse mainitud maad tulid, tehakse spetsiaalsele Komisjonile ülesandeks korrastada kõik seda asja puudutavad toimingud ja et rahuldada mainitud mõisaid ostnud isikute nõudmised. Need Komissonid peavad pöörama tähelepanu traktaadile, mis on sõlmitud 20 Novembril (2 detsembril) 1813 aastal Francfortis Liitlasriikide ja T. K. K. Hesse Kuurvürsti vahel, millisega on võetud reeglits, et kui oma mõisate müüki ei kinnitata, siis ostjate poolt juba makstud summad tagastatakse neile täielikult ja et nad jäävad rahulikult edaspidi nende mõisate valdajateks.

Artikkel XLII.

Wetzlari linn koso territooriumiga läheb T. M. Preisimaa Kuninga täielikku riiklikku valdusse ja omandisse.

Artikkel XLIII.

Allpool nimetatud ringkonnad, millised olid enne Keiserlikel valitsejatel, aga nimelt: Printsides Salm-Salm ja Salm-Kyrbourg, Rhein ja Wildgrafen Krahv ja Croy Hertsogi valdused, millised on annetatud neile erakorralise Keiserliku Deputatsiooni otsustega 25 veebruaris 1803 aastal endises Westphalie ringkonnas, Anholt ja Gehmen mõisad, sarnased hertsog Looz-Groswaremi (erandiks nende osad, millised said nende valduseks Hanoveris) valdused, Steinfurti Krahvkont, milline kuulub Krahv Bentheim-Bentheim, Reklingshauseni Krahvkont milline kuulub Hertsog Arembergile, Rheda mõis, Gütersloch ja Gronau, millised kuuluvad Krahv Bentheim-Tecklenborgile, Rittbergi Krahvkont, milline kuulub Vürst Kaunitzile, Neustadt ja Gimborni mõisad, millised kuuluvad Krahv Walmodenile ja Hombourgi mõis, mis kuulub Sayn-Wittgenstein-Berlebourgi Printsidesle hakkavad olema Preisimaa Riigiga suhetes, milliseid Saksamaa Liidu konstitutsioon määratleb kõigi endiste Keiserlike valitsejatele, kes on allutatud kohalikele Valitsejatele.

Endised vahetud Saksamaa Keisririigi Aadelkonna maad (ancienne noblesse immediate), millised asuvad Preisimaa Kuninga valduses, aga nimelt: Wildenbergi mõis Bergi Suur-Hertsogiriigis ja Schauen Barunkond Halberstadt Vürstkonnas, hakkavad kuuluma Preisimaale.

Artikkel XLIV.

T. M. Bavaaria Kuningas, Tema pärijad ja järeltulijad hakkavad omama täielikus riiklikus valduses ja omandis Würtzbourgi Suur-Hertsogkonda neis samades õigustes ja sellisel kujul, nii nagu see oli Tema Keiserliku Kõrguse Austria Ertshertsog Ferdinandil ja Achaffenburgi Vürstiriigi sellisel kujul, nagu see oli Francforti Suur-Hertsogi valduses, Achaffenburgi Departemangu nimetuse all.

Artikkel XLV.

Prints-Primati, kui Vaimse Valitseja Printsi ((Prince Ecclesiastique)) õiguste, preogatiivide ja ülalpidamise suhtes otsustatakse järgmiselt:

1) Temale määratakse elatis 1803 aasta Akti lausete alusel, mis käsitleb endisi valitsevaid vaimulike vürstriike, mis antud ilmalikele valitsejatele ja arvestades sellega, kuidas nende suhtes oli pärast otsustatud.

2) Selle jõul määratakse talle 1 juunil 1814 aastal igaaastast eluaegset tulu, sada tuhat kuldnat sularahas, arvestades 24 kuldnat võrdseks 1 margaga hõbedas.

See summa makstakse välja veerandi kaupa iga kolme kuu järel nende Riikide poolt, kelle valdusesse lähevad üle provintsid ja ringkonnad, millised moodustasid Francforti Suur-Hertsogiriigi ja proportsionaalselt neist Igaühe poolt saadava osaga.

3) Ettemakstud summad, millised on makstud Prince-Primati poolt välja enda kapitalist Fulde Vürstiriigi ühiskondlikku kassasse, peale ettenähtud viisil läbivaatamist ja tõestamist, tagastatakse temale, tema pärijatele või usaldusisikutele.

Need summad makstakse välja nende Riikide poolt, milliste omanduseks saavad Fulde Vürstiriiki moodustanud provintsid ja ringkonnad, igaüks vastavas proportsioonis.

4) Kõik asjad, milliste suhtes tõestatakse, et nad kuulusid Prints-Primati isikliku vara hulka, peavad olema temale tagastatud.

5) Francforti Suur-Hertsogiriigi ametnikega, nii -tsiviil ja -vaimulikega, aga samuti sõjaväelaste ning diplomaatiliste ametnikega toimitakse üldise Keiserliku määruse Artikkel LIX eeskirjade järgi, milline on allkirjastatud 25 veebruaril 1803 aastal: pensioneid alates 1 juunist 1814 aastast, haktatakse maksuma Riikide poolt, kelle valdusse Suur-Hertsogiriigi valdusse vastavad maad läksid, igaüks proportsionaalselt saadud osale.

6) Lähimal ajal moodustatakse Komisjon, et koostada eeskirjad, milliste alusel käesoleva artikli lausetes esitatud otsused täide viiakse.

7) Nende korralduste tulemusel ei saa mingid nõudmist endise Francforti Suur-Hertsogiriigi puudutada enam Prince-Primati ja edaspidi ei tohi teda sarnaste väljaütlemistega enam tülitada.

Artikkel XLVI.

Francforti linn koos ümbritseva territooriumiga sellisel kujul, nagu see asus 1803 aastal, kuulutatakse vabaks ja hakkab kuuluma Saksamaa Liidule. Selle valitsusasutuste aluseks võetakse erinevate Kristlike usutunnistustega linna elanike õiguste täielik võrdsus. See kodaniku ja poliitiliste õiguste võrdsust hakatakse pühalt järgima kõigis kodanikke puudutavates Valitsuse asjades ja suhetes.

Vaidlused, millised võivad puhkeda Konstitutsiooni koostamisel, aga ka selle lausete täitmise suhtes, kuuluvad läbivaatamisele Saksamaa Parlamendis ja vaid see võib need küsimused lahendada.

Artikkel XLVII.

T. K. K. Hesse Suur-Hertsog, asenduseks Westphalie Hertsogiriigi eest, milline on Tema poolt loovutatud T. M. Preisimaa Kuningale, saab Reini vasakul kaldal, mis asus enne Mont-

Tonnerre Departemangus, piirkonna, millises elab nelikümmend tuhat elanikku.

Tema Kuninglik Majesteet hakkab omama seda piirkonda täielikus Riiklikus valduses ja omandis; Tema Kõrguse omandiks peetakse see Kreutznachi soolakaevanduse osa, milline asub Nahe vasakul kaldal, kuid jättes selle Preisima kõrgema Riigivõimu alla.

Artikkel XLVIII.

Hesse-Hombourgi Landkrahvile tagastatakse kõik valdused, tulud, õigused ja muud poliitilised kasud, millistest ta oli ilma jäetud Reini Liidu asutamise tagajärjel.

Artikkel XLIX.

Endisest Sarre Departemangust T. M. Preisimaa Kuninga valduste piirest eraldatakse spetsiaalne kuuekümmen üheksa tuhande elanikuga ringkond . Sellest saavad Saxe-Cobourgi ja Oldenbourgi Hertsogid kumbki kahekümne tuhande elanikuga territooriumi, Mecklenbourg-Strelitzi Hertsog ja Hesse-Hombourgi Landkrahv saavad kumbki kümne tuhande elanikuga territooriumid aga Pappenheimi Krahv saab üheksa tuhande elanikuga territooriumi.

Krahv Pappenheimi territoorium hakkab asuma Tema Preisimaa Majesteedi Kõrgema Riikliku võimu all.

Artikkel L.

Nii, nagu eelneva artikli jõul Saxe-Cobourgi, Oldenbourgi, Mecklenbourg-Strelitzi ja Hesse-Hombourgi Landkrahvi saadud territooriumid ei puutu kokku Nende peamiste maadega, siis Nende Majesteetid Austria Keiser, Ülevenemaaline Keiser ja Preisima kuningas kuulutavad, kas peale sõja lõppu, või varem, kuivõrd seda asjaolud lubavad, kasutab kõiki oma võimalusi selleks, et nimetatud Valitsejad saavutaksid, kas vahetamise või mingil teisel viisil, kõigi, Nende Majesteetide äranägemisel, Neile ettenähtud tulude saamise. Selleks, et ilma vajaduseta mitte suurendada kohalike ametnike arvu, antakse nimetatud territooriumite juhtimine ajutiselt Preisimaale, andes saadud tulu üle nende uutele Valitsejatele.

Artikkel LI.

Kõik, nii Reini vasakul kaldal endistes Sarre ja Mount-Tonnerre Departemangudes, aga ka paremal kaldal endistes Fulde ja Francforti Departemangudes asuvad, samamoodi ka nendega piirnevad Departemangude valduste territooriumid ja maad, millised 18 (30) mail 1814 aasta Pariisi traktaadiga anti Liitlasriikide korraldusse ja milise suhteskäesoleva traktaadi eelnevates artiklites ei ole tehtud mingeid otsuseid, hakkavad kuuluma T. M. Austria Keisrile ja hakkavad asuma Tema täielikus riiklikus valduses ning omandis.

Artikkel LII.

Isenbourgi vürstiriik hakkab asuma T. Keiserl. Ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Kõrgema Riikliku võimu all ja asub Tema Majesteediga suhetes, milline määratletakse Saksamaa Liidu Konstitutsiooniga kõigi endiste Keiserlike Valitsejatele alluvate kohalike Valitsejate suhtes.

Artikkel LIII.

Kõik Suveräänsed Valitsejad ja Saksamaa vabad linnad ja nende hulgas Nende Majesteetid Austria Keiser, Preisimaa, Taani ja Madalmaase Kuningad, täpsemalt:

Austria Keiser ja Preisimaa Kuningas kui nende oma valduste Valitseja, millised kuulusid senini Saksamaa Keiserriiigile; aga Kuningad, Taani, kui Holsteini Hertsog, Madalmaade, Luxembourggi Suur-Hertsog otsustavad luua omavahelise, Saksama Liidu nimetuse all oleva igavese liidu.

Artikkel LIV.

Selle Liidu eesmärgiks saab Saksamaa välis- ja sisjulgeoleku, sõltumatuse ja temasse kuuluvate maade puutumatus tagamine.

Artikkel LV.

Saksama Liidu liikmed saavad sellistena võrdsed õigused ja nad on ühtmoodi kohustatud järgima ja kaitsma Akti, millise alusel on nende ühendus rajatud.

Artikkel LVI.

Liidu asjade juhtimine antakse üle Parlamendile ((Diete federative)), milles kõik Liikmed, ilma et milleski nende järgu järgseid õigusi rikutaks, hakkavad andma hääli oma volinike kaudu, ühed individuaalselt, teised kollektiivselt teiste liikmetega, nii nagu see on esitatud alljärgnevalt:

1)Austria	1 hääl
2)Preisimaa	1 -.-
3)Bavaaria	1
4)Saksoonia	1
5)Hanovre	1
6)Wurtemberg	1
7)Baden	1
8)Hesse Kuurvürstiriik	1
9)Hesse Suur-Hertsogiriik	1
10)Taani Kuningas, kui Holsteini Hertsog	1
11)Madalmaade Kuningas, kui Luxembourggi Suur-Hertsog	1
12)Saxe Suur-Hertsogiriik ja Hertsogiriigi õukonnad	1
13)Brunwic ja Nassau	1
14)Mecklenburg-Schwerin ja Strelitz	1
15)Holstein-Oldenbourg, Anhalt ja Schwarzbourg	1
16)Hohenzollern, Lichtenstein, Reuss, Schaumbourg-Lippe ja Waldeck	1
17)Vabalinnad Lübeck, Francfort, Bremen ja Hambourg	1
Kokku	17 häält.

Artikkel LVII.

Austria volinik hakkab Liidu Parlamendi eesistujaks. Igasugune sellesse kuuluval Riigil on õigus Voliniku kaudu teha ettepanekuid ja Juhataja peab selle esitama Parlamendile läbivaatamiseks tähtajaks, milline selleks määratakse.

Artikkel LVIII.

Kui tekiv vajadus võtta vastu uusi otsuseid või millegagi muuta endiseid Liidu Põhiseadusi või võtta meetmeid, millised puudutavad Liidu Akti enda olemust või asutada uusi instituute või teha mingeid korraldusi, millised puudutavad Saksamaa üldiseid kasusid, siis moodustatakse Parlamendi Üldkogu ja sel juhtumil on hääled jaotatud iga Riigi valduste suuruse järgi järgmiselt:

Austria hakkab omama	4 häält
Preisimaa ...	4 -.-
Saksoonia ((Saxe))	4
Bavaaria	4
Hanovre	4
Württemberg	4
Baden	3
Hesse Kuurvürstkond	3
Hesse Suur-Hertsogiriik	3
Holstein	3
Luxembourg	3
Brunswic	2
Mecklenburg-Schwerin	2
Nassau	2
Saxe-Weimar	1
-Gotha	1
-Cobourg	1
- Meiningen	1
-Hildbourghausen	1
Mecklenburg-Strelitz	1
Holstein-Oldenbourg	1
Anhalt-Dessau	1
-Bernbourg	1
-Köthen	1
Schwarzbourg-Sondershausen	1
-Rudolstadt	1
Hohenzollern-Hechingen	1
Lichtenstein	1
Hohenzollern-Siegmaringen	1
Waldeck	1
Reuss (vana liin)	1
(noorem liin)	1
Schaumbourg-Lippe	1
Lippe	1
Vabalinn Lübeck	1
-Francfort	1
-Bremen	1
-Hambourg	1
Kokku:	69 häält.

Parlament peab Saksamaa Liidu moodustamise seaduste koostamisel otsustama, kas ikka

peab annetama mõned osad häälest andma endistele Keiserlikele valitsejatele, kes on praegu allutatud kohalike Valitsejate Ülemvõimu alla.

Artikkel LIX.

Sellest, milline asi on ülalpool mainitud eeskirjade järgi peab olema käsitletud Parlamendi Üldkogul, otsustab tavaline istungjärk häälteenamusega.

Seesama korraline Kogu hakkab valmistama ette eelnõude kavasid, millised tuleb esitada Üldkogu istungile kinnitamiseks ja esitab sellele otsuse tegemiseks kõik vajalikud andmed, et otsustada, kas see tuleb vastu võtta või tagasi lükata. Asi otsustatakse häälteenamusega, nagu ka korralisel Parlamendiistungil, kuid sellise erinevusega, et esimesel juhul on ülekaalus saavutamiseks piisav kõige väiksemast ülekaalust, aga Üldkogul peab see koosnema kõigist häälest kahe kolmandikuga. Kui tavalise Kogu istungil on antud poolt ja vastu võrdne arv hääli, siis on otsustav hääli Juhatajal. Kuid asjades, millised puudutavad põhiseaduste loomist või muutmist, riigiasutusi, isiklikke õigusi või usku, siis lihtsat häälteenamust ei peeta tavalises Kogus, ega ka Üldkogus otsuse vastuvõtmiseks piisavaks.

Parlament eksisteerib vahetpidamatult; kuid ta võib iga kord, kui arutamiseks esitatud asjad on ammendunud, lükata järgmise istungi kindlaksmääratud ajaks edasi, kuid seda mitte kauemaks, kui neljaks kuuks.

Kõik edaspidised otsused millised puudutavad seda ajutist istungite katkestamise korda, aga ka edasilükkamatute asjade lahendamist, millised võivad juhtuda vaheajal, tehakse Parlamendi poolt Saksamaa Liidu loomise seadusi luues.

Artikkel LX.

Parlamendis liikmete hääle andmise korra kohta otsustatakse, et seni kuni ei ole veel loodud seel Liidu moodustamise üldiseid seadusi, siis selles ei ole veel täheldatud mingit erilist reeglit ja millises korras Liikmed oma hääli annaks, mis ei pea olema eeskujuks tulevikus või peetud õiguste hävimiseks, millised kuuluvad kellegile Liikmetest. Peale nende põhiseaduste loomise lõpetamist, hakkab Parlament määratlema selleks alalisi reegleid, püüdes võimalikult vähe kaugeneda neist, milliseid järgiti endises Keisririigi Parlamendis ja oleks eriti kooskõlas 1803 aasta Keiserliku Deputatsioonide puudutavate lausetega. Muideks, milline ka ei see vastu võetud kord ka ei oleks, Liidu Liikmete õigused ja kohad väljaspool nende suhteid Parlamendiga, jäävad endiseks.

Artikkel LXI.

Parlamendi istungid hakkavad toimuma Francfortis Maine ääres. Selle istungid algavad 20. augustil (1.septembril) 1815 aastal.

Artikkel LXII.

Parlamendi esimeseks asjaks, peale istungite algust, on Liidu põhiseaduste loomine ja riigiasutuste loomine kõigis selle asjades: sõjalistes-, välis- ja sisesuhetes.

Artikkel LXIII.

Liidu liikmed kohustuvad mitte ainult kogu Saksamaa terviklikkust hoidma, vaid ka kaitsma iga Riikidest, millised asuvad Liidus, kui seda rünnatakse; nad käendavad teine-teist kõigi oma

sellesse Liitu kuuluvate valduste puutumstuse tagamisel. Kui Liit on kuulutanud sõja, siis mitte ükski liikmetest ei tohi vaenlasega eraldi läbirääkimistesse asuda, ega sõlmida teiste Liikmete nõusolekuta relvarahu või rahu.

Kõik Liidu Liikmed kohustuvad ühtmoodi, et mitte mingil juhul ei hakka omavahel sõdima ega haara mingite vaidluste puhul relvist, vaid esitavad selle vaidluse läbivaatamiseks Parlamendile, kes nimetab selleks spetsiaalse Komisjoni, hakkab püüdlema vahendamise kaudu lahendada tekkinud ebakõla. Kui aga sel teel seda ei saavutata ja kohtuotsust peetakse möödapääsmatuks, siis sel juhul otsuse tegemine tehakse ülesandeks õieti koostatud vahekohtule ((jugement Austregal, Austrägalinstanz, аустрегалъному судилищу)) ja mõlemad vaidlevad pooled alluvad selle otsusele apelleerimata.

Artikkle LXIV.

Artiklid, millised on Spetsiaalsete määruste pealkirja all, miillised on kantud Saksamaa Liidu-Akti, on lisatud käesolevale üldisele traktaadile originaalis koos prantsuskeelse tõlkega, millistel hakkab olema täpselt samasugune jõud ja mõju, nii nagu need oleksid võetud sõna-sõnalt võetud käesolevasse traktaati.

Artikkel LXV.

Endised Ühendatud Madalmaade Provintsid ja endised Belgia provintsid piiridel, millised neile ja teistele on määratletud järgmises artiklis, moodustavad koos teistega selles samas artiklis nimetatud territooriumitega erilise Riigi, milline asub T. K. Kõrguse Orange-Nassau Prints, Ühendatud Madalmaade Provintside valdava Valitseva riikliku võimu all ja seda hakatakse nimetama Madalmaade Kuningriigiks. Selle Kuningriigi troon hakkab olema päritav, Madalmaade Ühendatud Provintside Konstitutsioonilise Aktiga määratletud korras. Kuninglikule väärikusele vastav tiitel ja õigused, hakkavad kõikide Riikide tunnustusel, tänasest olema Orange-Nassau Õukonnal.

Artikkel LXVI.

Madalmade Kuningriigi piir määratletakse joonega järgmisel viisil: alustades merest, jookseb see mööda Prantsusmaa piire Madalmaade poolelt täpselt Pariisi 18 (30) mai 1814 aasta traktaadi Artikkel III lausete järgi, kuni Maasi jõeni; sealt edasi mööda Prantsusmaa piiri kuni Luxembourggi Hertsogiriigi endise piirini; seejärel mööda joont, milline eraldab mainitud Hertsogiriigi endisest Litige Episkoopkonnast kuni punktini, kus (Deiffeltist Lõunas) kohtub selle maakonna Lääne piiriga, aga mööda Maledy maakonna piiri kuni selle punktini, kus see viimane ulatub endite Ourthe ja Roeri Departemangu piirini; sealt mööda nende departemangude piire kuni kohani, kus ta puudutab varem Prantsusmaale kuulunud Eupeni maakonna piire Limbourgi Hertsogiriigis ja mööda selle maakonna Läänepiiri liigub Põhjasuunas, jättes paremale poolele väikese osa samuti endiselt Prantsusmale kuulunud Aubeli maakonnast ((canton)), kuni punktini, kus piirid langevad kokku endiste Ourthe, Alam-Meuse ja Roeri Departemangude piiriga. Sellest punktist hakkab mainitud joon järgima seda, milline jaotas neist kaht viimast mainitud departemangu, kuni kohani, kus see jõuab Wormi (Roeri juubuv jõgi), aga edasi mööda seda jõge kuni punktini, kus uuesti kohtub mainitud departemangude piiri; seejärel ta läheb uuesti mööda seda piiri kuni Hildensbergi Lõunaküljeni, (endises Roeri Departemangus); siin tõuseb Põhja ja jättes Hillensbergi paremale, aga Sittardi kantoni jaotab kaheks peaegu võrdseks osaks, sellisel viisil, et Sittard ja Susteren jääks vasakule, jookseb kuni endise Hollandi valduseni; see-järel jättes need valdused vasakule, hakkab nimetatud joon jooksema mööda selle Idapiiri, kuni punktini, kus see piir Rueremonde poolelt puutub kokku enne Austriale kuulunud Gueldresi Vürstiriigi piiriga ja suundub

Hollandi valdustest möödudes selle kõige Ida poolsemasse punkti Swalmenist Põhja.

Sellest idapunktist see joon läheb edasi sellesse Hollandi valduse ossa, kus asub Venloo, joostes sellest linnast ja piirkonnast mööda. Edasi kuni Hollandi piirini Mooki lähedalt, milline asub Gennepist allpool, jookseb edasi mööda Maas jõe paremat poolt, kuid kaldast sellisel kaugusel, et kõik kohad ja asulad, millised asuvad sellest mitte kaugemal kui tuhat saksa rutet ((u. 4 km)), kuuluksid koos karjamadega Madalmaade Kuningriigile: ja et pidada kinni sellest vastastikusest reeglist, eeldatakse, et Preisimaa ei hakka valdama Maas jõe kaldal mingit punkti ja tema valduste piirid peavad jääma sellest jõest vähemalt kaheksasaja saksa rute ((u. 3,4 km)) kaugusele.

Sellest punktist, kus mainitud joon jookseb mööda Hollandi vana piirini Reinini, peab piir jääma samaks, milline see oli tuhande seitsmesaja üheksakümne viiendal aastal Cleves ja Ühendatud Hollandi Provintside vahel. Seda hakatakse käsitlema spetsiaalse Komisjoni poolt, millise nimetavad viivitamatult mõlemad Riigid nii Madalamaade Kuningriigi kui ka Luüembourgi Suur-Hertsogiriigi piiri täpsemaks määratlemiseks, milline on otsustatud Artikkel LXVIII, ja see Komisjon, selles osas juhtivate inimeste abil, peab vajalikuks teha korraldusi hüdrotehniliste tööde teostamise suhtes, ettevõtteid ja kõike selle juurde kuuluvat, kooskõlas nii õigluse kui ka Preisimaa ja Madalmaade Kuningriigi vastastikuste kasudega. Sellisel viisil määratletakse piirid Kyfwaerdi ja Lobithi ringkonnas ja edasi kuni Kekerdomini. Madalmaadese kiilunud kohakesed Huissen, Malbourg, Lymers ja Sevenaeri linn, nagu ka Weeli mõis hakkavad kuuluma Madalmaade Kuningriigile ja Tema Preisimaa Majesteet, nii Enda, nii ka Oma pärijate ja järeltulijate eest, loobub neist igavesti.

Artikkel LXVII.

Osa endisest Luxembourgigi Hertsogiriigist, milline asub järgmises artiklis kirjeldatud piirides, antakse samamoodi igaveseks ajaks Ühendatud Provintside Valitseja valdusse, praegusele Madalmaade Kuningale, Tema ja Tema pärijate Riiklikuks valduseks ja omandiks. Madalmaade Valitseja liidab Oma teistele tiitlitele ka Luxembourgigi Suur-Hertsogi tiitli, aga selles Suur-Hertsogiriigi pärimist puudutavat korda, Tema Majesteedile antakse õigus, kehtestada Printsidadele, oma poegadele, eeskirjad, millised loetakse neile parimateks ja enam vastavaiks nii Riigi kasuks, aga ka vanemliku armastuse väljendamiseks.

Luxembourgigi Suur-Hertsogiriik, peab olema hüvituseks Nassau-Dillenburgigi., Siegen, Hadamar ja Dietzi Vürstiriigi eest, saab üheks Saksamaa Liidu Riikidest. Selle valitseja Madalmaade Kuningas liitub selle Liiduga kui Luxembourgigi Suur-Hersog ja ta saab kõik teiste Saksamaa Valitsejate õigused ja privileegid.

Luxemburgi linna loetakse sõjalises mõttes kindluseks, milline kuulub Liidule. Ainiti Suur-Hertsog hakkab omama õigust nimetada selle kindluse Kuberneri ja Komandanti Liidu täitevvõimu kinnituseks ja täites kõiki muid tingimusi, milliseid peetakse vajalikuks kehtestada kooskõlas tulevase Saksamaa Liidu Konstitutsiooniga.

Artikkel LXVIII.

Luxembourgigi Suur-Hertsogiriik moodustatakse kõigist piirkondadest, millised asuvad Madalamaade Kuningriigi piiride vahel, millised on nimetatud Artikkel LXVI, Prantsusmaa, Moseli jõe kuni selle suubumiseni Sure jõkke, viimase voolu pidi kuni Ourig ühinemiseni ja mööda viimase voolu kuni endise Prantsusmaale kuulunud St. Vith kantoni piirini, milline ei kuulu Luxembourgigi Suur-Hertsogiriigi valdustesse.

Artikkel LXIX.

T.M. Madalmaade Kuningas, Luxembourgigi Suur-Hertsogile ja Tema pärijatele omistatakse

alaliseks ja täielikult kõrgem Riigivõim selle osa Bouilloni Hertsogiriigi üle, milline ei ole 18 (30) mai 1814 a. Pariisi traktaadiga Prantsusmaale loovutatud, ja selles suhtes ta ühendatakse Luxembourgigi Suur-Hertsogiriigiga.

Otsuse järgi, millise suhtes selle Hertsogiriigi suhtes tekkinud vaidlus, see pretendentidest, kelle õigused tõestatakse seaduslikult, korras, milline on allpool märatletud, saab mainitud osa omandise ja hakkab seda valdama samasugusel alusel, nagu viimane Bouilloni Hertsog, kuid seda T. K. Madalmaade Kuninga, Luxembourgigi Suur-Hertsogi kõrgema võimu all.

Otsus tehakse, apelleerimisõigusega viie vahendaja kohtu poolt, milline on moodustatud järgmisel viisil: kaks vahendajat nimetatakse vaidlejate poolt, kumbki pool ühe, aga ülejäänud kolm nimetavad Austria, Preisimaa ja Sardiinia Ōukond. Nad kogunevad Aix-la-Chapelle ((Ахене)), nii kiiresti, kui vaid sõjalise ja muude asjaolude tõttu on võimalik ja mitte hiljem kui kuus kuud peale kongressi, nad peavad tegema otsuse.

Seniks nimetatud Bouilloni Hertsogiriigi osa jääb hoiule T. K. Madalmaade Kuningale, Luxembourgigi Suur-Hertsogile. Tema Majesteet tagastab selle, nagu ka tulud, millised hakkavad ajutise valitsemise ajal tema poolt korjatud, sellele vaidlejale, kelle see osa vahendajate poolt mõistetakse.

Tema Madalmaade Majesteet spetsiaalsete, õigluse nõuetega kooskõlas olevate, korraldusega hüvitab Bouilloni valdajale tulude kaotuse, milline on tekkinud kõrgema Riigivõimu tegevusest. Ja kui vahendajate kohtu otsuse järgi osa Hertsogiriiki peab kuuluma Prints Charles du Rohanile, siis selle pärimise kord kohastatakse sihipärasuse seadustele millistele on põhjendatud Tema pretensioonid.

Artikkel LXX.

Tema Majesteet Madalmaade Kuningas loobub igaveseks ajaks nii Enda, kui ka Oma pärijate ja järeltulijate eest T. M. Preisimaa Kuninga kasuks sõltumatutest valdustest, milliseid Nassau-Orange Ōukond omas Saksamaal, nimelt Dillenbourgi, Dietzi, Siegeni ja Hadamari Vürstiriikidest, millised sisaldavad eneses ja Beilsteini mõisa, täpselt sellisel kujul, nii nagu need valdused jäid Tema Madalmaade Majesteedile mõlemate Nassau Ōukonna liinide vahel 14. juulil 1814 .a. Hagi sõlmitud ja allkirjastatud traktaadiga. Tema Majesteet loobub samamoodi ka Fulde Vürstiriigist ja teistest territooriumitest ja piirkondadest, millised temale kuulusid erakorralise Keiserliku Deputatsiooni kahekümne viie veebruari tuhande kaheksasaja kolmanda aasta peamise otsuse kaheteistkümnenda artikli jõul.

Artikkel LXXI.

Pärimise õigus ja kord on kehtestatud mõlematele Nassau Ōukonna liinidele tuhande seitsmesaja kaheksakümnekolmanda aasta Aktiga, millist nimetati Nassauscher-Erbverein, mis jääb täiesti jõusse ja selle mõju nelja Nassau-Orange Vürstiriigi suhtes hakkab laienema Luxembourgigi Suur-Hertsogiriigile.

Artikkel LXXII

T. M. Madalmaade Kuningas, ühendades oma valdustele piirkonnad ja territooriumid, millised on mainitud Artikklites LXVI ja LXVIII, hakkab omama kõiki õigusi ja võtab ühtmoodi Enda peale kõik piirkondade ja territooriumite kohustused ja koormised, millised lahutati Prantsusmaast rahutraktaadi jõul, milline oli sõlmitud 18 (30) mail tuhande kaheksasaja neljateistkümnendal aastal.

Artikkel LXXIII.

T. M. Madalmaade Kuninga poolt 9 (21) juunil tuhande kaheksasaja neljateistkümnenda aastal kinnitatud ja ja tunnistatud aluseks Belgi aProvintside ühendamiseks Ühendatud Madalmaade Provintsidega kaheksa artiklit, millised sisalduvad Aktis, milline on lisatud sellele Traktaadile. Ja seepärast peavad nimetatud artiklid omama sedasama jõudu ja mõju, just nagu need oleks sõnasõnalt võetud käesolevasse Akti.

Artikkel LXXIV.

Šveitsi üheksateist Kantoni terviklikkus ja puutumatus sellisel poliitilisel kujul ja seisundis, millises nad olid 17 (29) detsembril 1813 aastal sõlmitud konventsioonis, tunnistatakse Helveetsia Liidu ((Helvetique systeme)) aluseks.

Artikkel LXXV.

Valais, Genfi piirkond ja Neufchateli Vürstiriik ühineb Šveitsiga ja moodustab kolm uut kantonit. Dappes org, miline kuulus varem Vaud kantoni juurde, tagastatakse temale.

Artikkel LXXVI.

Baseli Episkoopkond ja Bienne linn koos territooriumiga ühendatakse Helveetsia Liiduga ja saavad Berni kantoni osaks.

Selest viimastest otsustest jäetakse välja järgmised ringkonnad:

1) Ringkond, milline on umbes kolme ruutmiili suurune ja selles on asulad Altschweiler, Schönbunch, Oberweiler, Terweiler, Ettingen, Fürstenstein, Plotten, Pfeffingen, Aesch, Bruck, Reinach, Arlesheim koos nende juurde kuuluva maaga: see ringkond ühendatakse Baseli kantoniga;

2) Väike koht, milline asub Neufchatelloisi Lignieresi küla lähedal ja mis on tsiviilajades alluv Neufchateli kantonile, aga kriminaalajades Baseli Episkoopkonnale; hakkab ta täielikult kuuluma Neufchateli Vürstkonnale.

Artikkel LXXVII.

Berni ja Bazeli kantoniga ühendatud Bazweli Episkoopkonna ja Bienne linna elanikud hakkavad igas suhtes ja vaatamata erinevale usutunnistusele (kelleks jääda käesolevas olukorras), kasutada kõiki poliitilisi ja kodaniku õigusi, millised kuuluvad või mis võivad edaspidi kuuluda nende kantonite endiste elanikele. Selle tulemusel nad võivad teistega võrdselt hõivata esindajate kohti ja täita teisi ametikohti, nende kantonite konstitutsioonide alusel. Bienne linnale ja sellele alluvatele küladele jäetakse ka need nende spetsiaalsed munipsipaalsed privileegid, millised võivad olla kooskõlastatud Berni kantoni konstitutsiooni ja üldiste seadustega.

Rahvuslike varade mittemüümise rikkumatus ja samuti lääni maksude ja kümnise kaotamine.

Vastastikuste liitumise aktide koostamine ülalpool mainitud eeskirjade alusel, tehakse ülesandeks Komisjonidele, millised on moodustatud iga poole poolseist võrdsest arvust Saadikutest. Baseli Episkoopkonna saadikud valitakse kantoni tuntud kodanikest Valitseja poolt. Need Aktid kinnitatakse Šveitsi Liidu poolt. Kõik, mida osalevad pooled ei suuda lahendada, esitatakse lahendamiseks vahendajale, kelle määrab Parlament.

Artikkel LXXVIII.

Razünsi mõis, milline on kiilunud Gridonsi enklaavi, millisest T. M. Austria Keiser loobus Viini 14 oktoobri 1809 aasta lepingu aluse valdamise õigus, praegu selle tingimuse lakkamisel, tagastatakse Tema Majesteedile. Selle õiguse alusel Keiser kinnitab tema poolt 8 (20) märtsi 1815 aastal Deklaratsiooni kaudu tehtud korraldust ja annab selle mõisa Grisonsi kantonile.

Artikkel LXXIX.

Selleks, et kinnitada Genfi ja Vaud kantoni ning muude Šveitsi osade vahelist kaubandulikke ja sõjalist suhtlemist ja et täiendada seda puudutavat 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel IV lauseid, Tema Kristlik Majesteet nõustub laiendama Oma tollikordonite tole sellisel viisil, et tee, milline viib Genfist Versoy kaudu Šveitsi, oleks alati vaba ja et nii posti, ega ka reisijaid, ega kaubade vedajad ei oleks tollis allutatud läbivaatamisele või kohustatud maksma mingeid makse. Mõeldakse samuti, et sellel teel hakkavad liikuma takistuseta Šveitsi väeüksused.

Peale selle, teiste lisamääruste kaudu hakkavad genflastele olema kõige kasulikumalt tagatud Genfist vaba liikumine Peney ametkonnaga ((Mandement, käskkond)) seotud lepingute täitmiseks. Tema Kristlikeim Majesteet nõustub samuti, et Genfi kantoni zandarmid ja militsionäärid saaksid vabalt liikuda mööda suurt Meyrini teed, nimetatud ametkonnast Peneysse ja sealt Genfi tagasi, ainult et sellest teataks varem ette Prantsuse sandarmite lähimale postile.

Artikkel LXXX.

T. M. Sardiinia Kuningas loovutab Genfi kantonile selle osa Savoiaist, milline asub Arve ja Rhone jõgede, Savoia osa piiride vahel, mis antud Prantsusmaale ja Saleve mäest kuni Veiry, aga koos sellega ühtmoodi ka selle osa, milline on ümbritsetud suurest teest, millist nimetatakse Simplon, Genfi järvega ja praeguste Genfi kantoni valduste piiriVenezast kuni kohani, kus jõgi Hermance ristub ülalpool mainitud teega aga sealt mööda selle jõe voolu kuni selle suubumiseni Genfi järve Ida pool Hermance külast (tee, millist nimetatakse Simploniks, jääb tervikuna T. M. Sardiinia Kuninga valdusesse). Nimetatud maad ühendatakse Genfi kantoniga; nende piirid määratletakse täpsemalt selleks mõlemate poolte poolt nimetatud Komissaride poolt, ja eriti see, milline jookseb Veiryst kõrgemalt ning mööda Saleve mäe. Tema Sardiinia Majesteet Enda ja Oma pärijate eest loobub igavesti, ilma mingeid erandeid ja väljajätte tegemata, kõigist õigustest Riigivõimu teostamiseks, või muudest, territooriumitele ja piirkondadele, millised asuvad ülalpool nimetatud piires.

T. M. Sardiinia Kuningas nõustub peale selle, et Genfi ja Valais kantonite vaheline suhtlemine mööd ateed, millist nimetatakse Simploniks, oleks vaba ja sellel samasugusel alusel, millisel kujul hakkab seda lubama Prantsusmaa Genfi ja Vaud kantoni vahel mööda Versoy teed. Samamoodi hakkab igal ajal olema Genfi vägedele vaba läbipääs Genfi piirkonnast Jussy käskkonda ja tagasi; juhtumil, kui saadetakse üle järve mainitud Simploni teele, siis antakse selleks kõik vajalikud vahendid.

Teisest küljest, vabastatakse igasugustest trantsiidi tollidest kõik tooted ja kaubad, milliseid hakatakse vedama mööda Simploni teed T. M. Sardiinia Kuninga valdustest, Valaisi linna ja Geneve vabasadamaga kaudu.

Kuid need otsused, nii nagu on ülalpool öeldud, puudutavad ainult transiitmakse ja ei vabasta nii teede korrashoiuks kui ka mainitud piirkondades kaupade müügile või tarbimisele kehtestatud makse. Selle all mõeldakse samuti liiklust, milline on lubatud šveitslastele Valaisi ja Genfi kantoni vahel. Vastastikused valitsused võtavad vastastikusel kokkuleppel, milliseid Nende poolt peetakse vajalikuks võtta nii maksude võtmise, kui ka Nende valdustesse keelatud kaupade

veo suhtes.

Artikkel LXXXI.

Vastastikusteks hüvitusteks peavad Argovie, Vaud, Tessini ja St. Gall kantonid vanadele kantonitele Schwitz, Unterwald, Uri, Glaris, Zug ja Appenzel (Rhode interieure) maksma rahasumma, milliseid kantonid ise hakkavad kasutama rahvakasvatuse õppeasutustele, või Valitsuse hädavajalikele kulutustele, kuid eelistatult esmamainitud kulutustele.

Rahasummade arvestamisel, millised selle tingimuse jõul peavad olema tasutud, otsustatakse järgmist:

Argovie, Vaud ja St. Gall kantonid, peavad maksma Schwitzi, Unterwaldi, Uri, Zug, Glaris ja Appenzell (Rhode interieure) kantonitele, 500,000 Šveitsi livresi;

Kumbki esimestest peavad, kas igal aastal maksma oma osa protsente viis- sajale, või maksma kogu kapitali rahadega või omal valikul ka kinnisvaras.

Osad, nii need kes peavad maksma ja ka need millised saavad mainitud summa, määratletakse proportsionaalselt iga kantoni poolt Helveetsia Liidu üldiste kuludeks makstavatele summadele.

Tessini kanton hakkab igal aastal andma Uri kantonile poole Levantine orus kogutavatest maksudest.

Artikkel LXXXII.

Et lõpetada vaidlused Inglise pankadesse paigutatud Žürichi ja Berni kantonite kapitalide suhtes, otsustatakse:

1)Et Berni ja Žürichi kantonitele tagatakse omand kapitali summa ulatuses, sellisel kujul, nagu see eksisteeris 1803 aastal, mil langes Helveetsia Valitsemine ja nad hakkavad kasutama järgmisi protsente neilt summadel, kuid ainult alates 1 jaanuarist 1815 aastast;

2)Et protsente, millised on kogunenud alates 1798 aastast kuni 1814 aastani, kasutatakse ära alles jäänud riigivõla, millist nimetatakse Helveetsia võlaks, tasumiseks;

3)Et osa Helveetsia võlast, millist tema poolt välja ei maksta, peab olema juba loetud ainult teiste kantonite võlaks, kuna Berne ja Žürichi vabastatakse ülalpool mainitud otsusega vabastatakse sellest võlast osavõtmise täitmisest; muude kantonite vahel see võlg jaotatakse ja makstakse ära proportsionaalselt nende poolt Liidu kuludeks makstavate koormistega; maad, millised on ühendatud Šveitsiga peale 1813 aastat ei ole kohustatud endist Helveetsia võlga maksma;

Kui juhtub vastupidiselt, et teises punktis nimetatud kogu Helveetsia võla summa makstakse välja ja seejärel jääb alles mingi summa, siis see jaotatakse Berni ja Šürichi kantonite vahel ära, vastavalt neist kummalegi kuuluvale kapitalile.

Sellist korda järgitakse ka teiste laenuks antud kapitalide suhtes, milliste dokumendid on antud Parlamendi juhataja kätte hoiule.

Artikkel LXXXIII.

Selleks, et lõpetada vaidlused, millised puhkesid lõivude suhtes, milliseid nimetatakse Lauds, mis hävitatud ilma igasuguse hüvitamiseta, sellega otsustatakse, et eraisikud, kellele kuulus nende lõivude kogumine, sab selle asemele viisaka rahalise hüvituse ja et vältida selles asjas edasisi Berni ja Vaud kantonite vahelisi ebakõlasid, see viimane peab maksma Berni valitsusele kolmsadatuhat Šveitsi livrit; need jaotatakse nende Berni kodanike vahel, kellele kuulusid

nimetatud Lauds kogu. See summa makstakse välja viie aasta jooksul, igal aastal ühe viiendikulises osas, alates 1. jaanuarist 1816 aastast.

Artikkel LXXXIV.

Riikide Deklaratsioon, milline sisaldab Pariisi traktaati Šveitsi Liidu Parlamendile, milline on allkirjastatud 20 märtsil 1815 aastal ja selle Parlamendi formaalse liitumise Aktiga mis võetud vastu 27. mail samal aastal, praegu kinnitatakse kogu jõus: selles Deklaratsioonis kuulutatud õigused ja otsused saavad rikkumatult kinnipeetud.

Artikkel LXXXV.

T. M. Sardiinia Kuninga valduste piirid hakkavad olema:

Prantsusmaa poolelt need, millised olid kuni 1 jaanuarist 1792 aastal, erandiks muutused, millised on loovutatud selle Akti Artikkel LXXX lausete järgi Genfi kantonile;

T. M. Austria Keisri poolelt need-samad, millised olid enne 1-jaanuari 1792 aastat: kõik Konventsiooni otsused, millised on sõlmitud 4 oktoobril 1751 aastal Nende Majesteetide Keisrinna Marie-Therese ja Sardiinia Kuninga vahel, täidetakse mõlema poole poolt pühalt.

Parma ja Plaisance valduste poolelt, T. M. Sardiinia Kuninga valduste piir hakkab olema see-sama, milline see oli enne 1. jaanuari 1792 aastat.

Alljärgneva artikli jõul T. M. Sardiinia Kuninga valdustega ühendatud endise Genes piirkonna ja maade piirid, millised nimetatakse Keiserlikeks Läänidega, hakkavad olema samad, millised need olid enne 1 jaanuari 1792 aastal ja eraldasid selle piirkonna ja Läänid Parma ja Plaisance valdustega ja Toscane ja Massa Vürstiriigist.

Capraja saar, milline kuulus enne Genes Vabariigile, koos teiste Genes valdustega antakse T. M. Sardiinia Kuningale.

Artikkel LXXXVI.

Territooriumid, millised moodustasid endise Genes Vabariigi valdused, ühendatakse igaveseks ajaks T. M. Sardiinia Kuninga valdustega ja need hakkavad olame täielikus Riiklikkus valduses ja Tema omanduses ja Tema pärijatele esmasünni õiguse alusel, alati meespõlve kaudu ja Tema Õukonna mõlemate liinide kaudu, s.t. praeguse Kuningliku ja noorema, millist nimetatakse Savoie-Carignan.

Artikkel LXXXVII.

T. M. Sardiinia Kuningas, oma praegusele Tiitlile lisada Genes Hertsogi tiitli.

Artikkel LXXXVIII.

Genualased hakkavad kasutama kõiki õigusi ja privileege, millised on nimetatud Aktis, millist nimetatakse: Tingimused, millised peavad olema aluseks Genua valduste ühendamiseks Tema Sardiinia Majesteediga. Nimetatud Akt, milline on lisatud selle Peamise Aktiga, peab olema loetud selle osaks ja see omab samasugust jõudu ja mõju, just kui need oleksid sõna-sõnalt võetud sellesse artiklisse.

Artikkel LXXXIX.

Maad, milliseid nimetatakse Keiserlikeks Läänideks ((Fiefs Imperiaux)) ja millised on ühendatud endise Liguuria Vabariigiga, ühendatakse täielikult ja igaveseks T. M. Sardiinia Kuninga valdustega samasugusel alusel, kui teised Genua valdused; nwnsw maade elanikud hakkavad kasutama teiste Genua valduste elanikega, eelmises artiklis täheldatud, ühesuguseid õigusi ja privileege.

Artikkel XC.

Õigus, millise Riigid said Pariisi 18 (30) mai 1814 aasta traktati alusel, kujutas endast selle Artiklit III, ehitada oma valdustes kindluseid, kõigis neis punktides, millistes nad peavad neid oma julgeolekuks vajalikeks, antakse täiesti T. M. Sardiinia Kuningale.

Artikkel XCI.

T. M. Sardiinia Kuningas loovutab Genfi kantonile Savoie ringkonnad, milliseid on nimetatud selle lepingu Artikkel LXXX ja neil tingimustel, millised on nimetatud Aktis, nimetuse all: T. M. Sardiinia Kuninga poolt Genfi kantonile loovutatavatest maadest. See Akt, milline on lisatud käesolevale Peamisele traktaadil, peab olema peetud selle osaks ja see peab omama samasugust jõudu ja mõju, just nagu see oleks sõna-sõnalt võetud sellesse artikklisse.

Artikkel XCII.

Chablais, Faucigny ja kogu Savoie territoorium Ugnunest Põhjas ja milline on T. M. Sardiinia Kuninga valduses, hakkab kasutama Šveitsi neutraliteedi kasusid, milline on tunnistatud ja käendatud Riikide poolt.

Selle tagajärjel, iga kord, kui Šveitsi naaberriikide vahel hakkab puhkema või hakkas peale sõda või siis suure tõenäolisusega peavad alustama sõjaregevust, siis T. M. Sardiinia Kuninga väed võivad mainitud provintsidest tulla sel juhtumil, kui tarvis, marssida läbi Valaisi provintsi; mitte mingi teise riigi sõjavägi ei oma õigust tungida ülalpool nimetatud provintside, erandiks vaid väeüksused, milliseid Šveitsi Liit ((Confederation Suisse)) peab hädavajalikuks sinna saata. On iseenesest mõistetav, et vaatamata sellele, nendes provintside sisemine juhtimine jääb endiseks ja et neis viibivad T. M. Sardiinia Kuninga tsiviilametnikud hakkavad omama õigust ühiskondliku korra tagamiseks omavalitsuste munipsipaalpolitsei kasutamiseks.

Artikkel XCIII.

18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi otsuste tulemusel, Riigid, millised sõlmisid käesoleva lepingu, tunnistavad T. M. Austria Keisrit, Tema pärijaid ja järeltulijaid provintside ja territooriumite, millised olid tervikuna või osaliselt loovutatud 1797 aasta Campo-Formio, 1801 a. Luneville, 1805 a- Presbourgi traktaadi ja 1807 aastal Fontainebleau lisakonventsiooni ning 1809 a. Viini traktaadi tingimustega, seaduslikud Valitsejad ja milliseid hakkas T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet uuesti viimase sõja ajal valitsema, ja nimelt: Istrie, nii Austria oma kui ka see, milline kuulus enne Veneetsia Vabariigile, Dalmaatsiale, Aadria meres asuvad endised Veneetsia saared, Cattaro, Veneetsia linnad koos neile kuuluvate laguunidega ja kindla pinnasega piirkondadega Adige vasakul kaldal, millised olid varem Veneetsia Vabariigi valduses, Milan ja Mantoue Hertsogiriigid, Brixeni ja Trente vürstiriik, Tyroli, Vorarlbergi, Friouli, nii Austria kui endise Veneetsia omad, Montefalcone territooriumid, Trieste linnad ja selle piirkonnad, Carniole, Ülem

Carinthie, Croatie osad, millised asuvad Save jõe paremal kaldal, Fiume ringkonnad ja Castua maakonna nn. Ungari rannaäärsed valdused.

Artikkel XCIV.

Tema Keiserlik ja Apostellik Kuninglik Majesteet ühendab oma Keisririigiga ja hakkab omama täielikus Riiklikus valduses ja omanduses, samuti ja Tema pärijad:

1) Peale eelmises artiklis mainitud endiste Veneetsia valduses oleva kuiva maa, kõik muud osad neist Veneetsia Vabariigi valdustest ja kõik maad, millised asuvad Tessini, Po jõgede ja Aadria mere vahel;

2) Valteline, Bormio ja Chiavenna orud;

3. Endist Raguse Vabariiki moodustanud maad.

Artikkel XCV.

Eelnevates artiklites esitatud otsuste tulemusel hakavad T, M. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Itaalias asuvate valduste piirid hakkavad olema:

1) T. M. Sardiinia Kuninga poolelt samasugused, kui need olid enne 1 jaanuari 1792 aastat;

2) Parma, Plaisance ja Guastalla poolelt mööda Po jõge, kus piiriks on mainitud jõe telg;

3) Modene poolelt sama, milline oli see enne 1 jaanuari 1792 aastat;

4) Paavsti riigi poolelt mööda Po voolu kuni Goro jõe suudmeni;

5) Šveitsi poolelt, endised Lombardie piirid ja need, millistega on piiritletud Valteline, Bormio ja Chiavenna orud Grisons ja Tessini kantonist.

Tuleb mõista, et kohtades, kus piiriks on Po jõe keskjooks, siis aja jooksul tekkida võivad selle jõe voolusängi muutused ei muuda selle jõel asuvate saarte suhtes kord juba tunnustatud omandiõigust.

Artikkel XCVI.

Üldiseid eeskirju, millised on võetud vastu Viini Kongressil laevasõidu suhtes Saksamaa jõgedel, hakatakse rakendada ka Po jõe suhtes.

Riigid, kes valdavad selle jõe kaldaid, määravad, mitte hiljem kui kolme kuu pärast, peale Kongressi lõppu, spetsiaalsed Komissarid, et sõlmida tingimused kõiges, mis hakkab puudutama selle Artikli lause tingimuste täitmist.

Artikkel XCVII.

Tunnistades hädavajalikuks, et Milanis asutatud Mont-Napoleoni nimeline pank omaks laenajate kohustuste täitmiseks vahendeid, Riigid otsustavad, et selleks määratakse kõik sellele asutusele kuuluvad maad ja teised hädavajalikud omandid, millised asuvad maadel, millised moodustasid osa endisest Itaalia Kuningriigist, aga mis läksid praegu üle erinevate Itaalia Valitsejate valdusesse, samamoodi ka selle Panga kapitalid, millises Riigis nad ka ei asuks.

Mis aga puudutab Mont-Napoleoni kohustusi, millised ei ole veel sisse nõutud, pidades silmas teatud tulusid ja mis ei ole pikendatud, nagu muu seas ka need, millised tekkisid kohustuste tähtajaks täitmatajätmisest või mingist teisest summade kasvust, millist nõutakse neilt õigusega, siis neid võtavad arvestuse järgi enesele Riigid, kellele said maad, millised moodustasid endise Itaalia Kuningriigi: selle arvestuse aluseks seatakse nii nende maade suurus kui ka elanike arv.

Valitsejad, kes valdavad nimetatud piirkondi, nimetavad, hiljemalt kolme kuu pärast, peale

Kongressi lõppemist, spetsiaalsed Komissarid, et see kooskõlastada Austria Komissaridega.
See Komisjon peab tulema kokku Milanis.

Artikkel XCVIII.

T. K. M. Erts-Hertsog Francois d'Este, nagu ka Tema pärijad ja järeltulijad, hakkavad omama täielikus riiklikus valduses ja omanduses Modene, Reggio ja Mirandole Hertsogiriigid. Nende hersogiriikide piirid hakkavad olema need-samad, millised olid Campo-Formio traktaadi sõlmimise ajal.

T. K. M. Erts-Hertsoginna Marie Beatrix d'Este, Tema pärijad ja järeltulijad hakkavad omama täielikus riiklikus valduses ja omanduses Massa Hertsogiriiki, Carrara vürstiriiki ja Keiserlikke lääne Lunigianas.

Need viimased võivad olla ära vahetatud või olla mingi muu vabatahtliku tehingu vahendiks T. K. K. Toscani Suur-Hertsogiga, kooskõlas nende vastastike kasudega.

Erinevate Austria Erts-Hertsogide erinevate liinide Modene, Reggio ja Mirandole Hertsogiriigi ning Massa ja Carrara Vürstiriigi, edasi ja tagasi pärandamise õigus jääb puutumatuks.

Artikkel XCIX.

Tema M. Keisrinna Marie Louise hakkab omama täielikus riiklikus valduses ja omandis Parme, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriike, erandiks Po jõe vasakul kaldal asuvad ringkonnad ja need, mis on kiilunud T. M. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi valdustesse.

Nende Hertsogiriikide tagasi pärandamise õigus määratletakse täpselt Austria, Venemaa, Prantsusmaa, Hispaania, Inglismaa ja Preisimaa Ühendkuningriigi poolt, seejuures hakatakse austama selle soo õigusi, kes kuuluvad Austria ja T. M., Sardiinia Kuninga Ühendkuningriiki.

Artikkel C.

Tema Keiserlik Kõrgus Erts-Hertsog Ferdinand Austria, Tema pärijatele ja järeltulijatele tagastatakse kõik õigused ja antakse täielikku riiklikku valdusse ja omandisse Toscani Suur-Hertsogiriik, koos kõige sellele kuuluvaga ja sellisel kujul, nii nagu neid valdas T. K. Majesteet kuni Luneville traktaadini.

3. oktoobril 1735 aastal Viinis Keiser Charles VI ja Prantsusmaa Kuninga vahel sõlmitud traktaadi teise artikli laused ja millised on kinnitatud teiste Riikide liitumisega, uuendatakse täielikult, et tagada T. K. M. ja Ta järeltulijate kasu ja samamoodi ka käendamise kohustus neist lausetest tuleneva suhtes ja tunnistatakse uuesti.

Peale selle, mainitud Suur-Hertsogiriigiga liidetakse ja antakse täielikku riiklikku valduse ja omandisse T. K. ja K. Kõrgusele Suur-Hertsogile Ferdinandile, Tema pärijatele ja järeltulijatele:

- 1) Presidensi riigi;
- 2) Kuni 1801 aastani Tema Majesteedi, mõlemate Sitsiilia Kuninga kõrgema võimu all olnud Elbe saare osa koos juurdekuuluvaga;
- 3) Piombino vürstiriigi koos kõige selle juurde kuuluvaga, mis puutub kõrgemasse võimu ja riigivõimu;

Kuid Prints Ludovisi Buoncompagnile ja Tema seaduslikele pärijatele jäetakse omandisse kõik varad, milliseid valdas Tema perekond Piombini vürstiriigis, Elbe saarel ja sellele kuuluvatel maadel, kuni nende kohtade Prantsusmaa vägede poolt okupeerimiseni 1799 aastal, arvates nende hulka kaevandused, sepikojad, sulatuskojad ja soolaallikad. Prints Ludovisile jäetakse samuti kalapüügi õigus ja annetakse vabadus tollivabalt vedada välja oma maagikaevandustest, sepikodadest ja sulatuskodadest, soolaallikatest ja maadelt temale kuuluvat ja vedada sisse puitu

ning kõike muud, mida on tarvis maagi töötlemiseks. Peale selle T. M. ja K. Kõrgus Toscane Suur-Hertsog annab temale viisaka hüvituse tulude kaotamise eest, milliseid Tema perekond enne 1801 aastat kasutas privileegidest, mis oli ühendatud kõrgema võimuga (droits regaliens). Kui tekivad raskused selle hüvituse määratlemisel, siis mõlemad pooled annavad selle küsimuse Austria ja Sardiinia Õukonnale lahendamiseks;

4) Endised Keiserlikud läänid Vernio, Montanto ja Monte Santa-Maria, millised asuvad Toscana valdustes.

Artikkel CI.

Lucquesi vürstiriik hakkab olema T. M. Infantino ((printsess)) Marie Louise ja Tema otsese liini, meessoost põlve pärijate täielikus riiklikus valduses. See vürstiriiki hakatakse nimetama Hertsogiriigiks. Valitsemise viisiks jääb aga ikkagi 1805 aastal kehtestatud eeskirjade järgne kord.

Lucquesi Vürstiriigi tavalistele tuludele hakatakse igal aastal lisama viissada tuhat franki, millised T. M. Austria Keiser ja Tema Keiserlik ja Apostellik Kuninglik Kõrgus Toscane Suur-Hertsog kohustub maksma selle ajani, kuni asjaolud lubavad T. M. Infantiine Marie Louisele, Tema pojale ja järeltulijatele anda üle teised valdused.

Selle tulu tagamiseks määratakse Böömimaal Bavaro-Platines nime all teatud mõisad: kui aga Lucquesi Hertsogiriigile tagastatakse reversiooni jõul Toscane Suur-Hertsogile, siis need mõisad vabastatakse nimetatud koormistest ja ühendatakse uuesti T. K. ja Apostelliku Kuningliku Majasteedi spetsiaalsete mõisatega.

Artikkel CII.

Lucquesi Hertsogiriik läheb üle Toscane Suur-Hertsogi valdusesse, nagu ka sel juhtumil, kui ta jääb ilma valdajata T. M. Infantiina Marie Louise, Tema poja Don Carlase ja Nende otsese liini meespõlve pärijate surma puhul, kui ka sel juhtumil, kui Tema või Nende muud valdused määratakse juurdelõigeteks või antakse pärimist mööda nende dünastia teisele harule.

Kõigil neil sellistel juhtudel Toscane Suur-Hertsog, asudes reversi õiguse järgi Lucquesi Vürstiriikide valdajaks, kohustub Modene Hertsogile loovutama järgmised territooriumid:

- 1) Toscana Fivizzano, Pietra-Santa ja Barga ringkonnad, ja
- 2) Lucquoisi Castiglione ja Gallicano ringkonnad, millised asuvad Modene valdustes, samamoodi ka Minucciano ja Monte Ignose ringkonnad, millised on kõrvuti Massa Hertsogkonna valdustega.

Artikkel CIII.

Marches, Camerino ja sellest sõltuvad maad; samamoodi ka Beneventi Hertsogiriik ja Ponte-Corvo Vürstiriik tagastatakse Rooma Troonile.

Tema Pühadus astub uuesti valdama Ravenne, Bologne ja Ferrare Legaati, erandiks vaid osa Ferrare piirkonnast, milline asub Po jõe vasakul kaldal.

Tema K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet ja Tema pärijad hakkavad omama õigust pidada garnisone Ferrare ja Comacchio kindlustes.

Maade elanikud, Kongressi otsuste jõul, millised on tagastatud Tema Hiilguse valdusesse, hakavad kasutama kasusid, millised on nimetatud 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel XVI lausetes. Kõik eraisikute poolt soetatud mõisad, milliste suhtes nad saavad esitada tõendi, millist tunnistatakse praegu eksisteerival korras seaduslikuks, peavad jääma puutumatuks. Riigivõla ja pensionite maksmise tagamise meetmed otsustatakse Rooma ja Viini Õukondade vahelise spetsiaalse Konventsiooniga.

Artikkel CIV.

T. M. Kuningas Ferdinand IV, Tema pärijatele ja järeltulijatele tagastatakse Neapoli troonile ja kõik Riigid tunnistavad Teda mõlemate Sitsiiliate Kuningriigi Kuningana.

Artikkel CV.

Seda traktaati sõlmides Riigid, tunnistades T. K. Kõrguse, Portugali ja Brasilia Prints-regendi õiglasi nõudmisi Olivenca linna ja teiste territooriumite tagastamiseks, millised loovutati 1801 aastal Hispaanias 1801 a. Badajoz'i traktaadi alusel ja lugedes nende piirkondade tagastamist üheks parimaks vahenditest, et taastada Hispaania ja Portugali vahel sellise täieliku ja kindla kooskõla, millise säilitamine kõigis Euroopa osades oli alaliseks eesmärgiks kõigi Nende poolt sõlmitud otsustes, kohustuvad pidulikult kasutama kõiki võimalikke jõupingutusi ja veenmise viise, et algatada Hispaania Õukonna poolset mainitud territooriumite Portugalile tagastamist; Riigid tunnistavad samuti, et selle pretensiooni rahuldamiseks peab asuma tegutsema kõige lähimal ajal.

Artikkel CVI.

Et kõrvaldada raskusi, millised takistavad T. K. Kõrgust Portugali ja Brasiilia Kuningriikide Prints-Regendil ratifitseerida Portugali ja Prantsusmaa vahel sõlmitud traktaati, milline allkirjastati 18 (30) mail 1814 aastal Pariisis, mil otsustatakse, et tingimused, millised on mainitud traktaadi Artikkel X ja kõik muud, millisel sellel põhinevad, jäävad mõjuta ja et kõikide Riikide üldisel nõusolekul nad asendatakse järgmise Artikli lausetega, kuivõrd need peavad olema loetud kehtivateks.

Seejärel kõik muud mainitud Pariisi traktaadi tingimused jäävad oma jõu juurde ja nende täitmine on mõlematele Riikidele kohustuseks.

Artikkel CVII.

T. K. Kõrgus Portugali ja Brasiilia Kuningriikide Prints Regent, soovides vaieldamatul viisil tõestada oma erilist austust Tema Kristlikuima Majesteedi suhtes, kohustuvad tagastama Temale Oyapocki jõe äärses Prantsuse Guyana, millise suue asub Põhja-laiuse 4 ja 5 kraadi vahel, kuna Portugal pidas alati seda jõge selleks piiriks, milline kehtestati Utrechti traktaadiga.

Selle koloonia Tema Kristlikuimale Majesteedile üleandmise aeg, kuivõrd seda asjaolud lubavad, määratakse spetsiaalselt mõlemate Õukondade poolt Konventsiooniga; ja samuti lähimal ajal asutakse sõbralikuimal viisil Portugali ja Prantsusmaa Guyanea vahelise piiri, Utrechti rahu kaheksanda artikli määruste alusel täpseimal viisil määramisele.

Artikkel CVIII.

Riigid, milliste valduste kaudu jookseb või millise piiriks see laevatatav jõgi on, kohustuvad kehtestama üldisel nõusolekul selle jõe laevasõidu eeskirjad. Selleks nimetatakse Nende poolt spetsiaalsed Komissarid; nad peavad kogunema mitte hiljem kui kuue kuu pärast peale Kongressi lõppu ja võtma põhikirja aluseks, millise nad peavad koostama, üldised reeglid, millised on ettekirjutatud alljärgnevatel artiklites.

Artikkel CIX.

Laevasõit selliste jõgede kogupikkuses, millised on mainitud eelmises artiklis, alates neist punktidest, kus see muutub laevatatavaks kuni suudmeni, hakkab olema kaubanduseks täiesti vaba ega tohi olla kellelegi keelatud; muidugi mõistetakse ise-enesest, et igauks peab arvestama eeskirjadega, millised kehtestatakse kogu laevasõidu korrastamiseks; need hakkavad olema kõikjal ühesugused ja niivõrd, kui see on võimalik, soodustama kõigi rahvaste kauplemist.

Artikkel CX.

Kord, milline on kehtestatud maksude võtmiseks, aga ka ohutuks laevasõiduks, peab olema võimalikult ühesugune kõikides jõesäingi osades; see reegel, kui seda ei takista erilised asjaolud, laienevad ka laevatatavatele jõeharudele ning jõgede lahtedele, millised jooksevad läbi erinevatest Riikidest või on nende piiriks.

Artikkel CXI.

Laevadelt hakatakse koguma makse kõikjal ühtmoodi, vahetult ja isegi (selleks, et veose üksikasjalik ülevaatus ei oleks hädavajalik, kui siis karistuseks varjamise eest või mõne teise seaduse rikkumise eest) sõltumatult kaupade kvaliteedist. Need maksud, milliseid muideks, ei tohi mingil juhtumil olla kõrgemad praegu võetavatest, määratletakse kooskõlas kohalike asjaoludega, millised ei luba vastu võtta selleks üldiseid eeskirju. Kuid nende tariifide peamiseks eesmärgiks peab olema laevandusele suurte mugavuste tegemisega kaubanduse soodustamine; ja Reinil kehtestatud maks võiks olla mõningal määral olla selle eeskujuks.

Maksud, millised on kord kehtestatud tariifis ei tohi olla tõestatud teisiti, kui Kaldariikide üldisel nõusolekul ja laevandust ei tohi koormata mitte mingite koormistega, peale mainitud põhikirjas nimetatute.

Artikkel CXII.

Tollide kogumise kordonite arv, milliseid vähendatakse niivõrd, kui see on võimalik ja nende asupaigad peavad olema põhikirjas täpselt määratletud ja tulevikus ei tohi selles suhtes teha mingeid muudatusi, kui, siis Kaldariikide üldisel nõusolekul või kui mingi riik soovib temale kuuluvate kordonite arvu veelgi vähendada.

Artikkel CXIII.

Iga laevatatavate jõgede Kaldariikidest hakkab ülal pidama oma laevade köie abil pukseerimiseks kasutatavate teede korrashoidmist, aga samuti ka jõe puhastamist, kõrvaldades sellega laevasõidult igasuguseid takistusi.

Selles põhikirjas määratletakse, millisel viisil need viimati mainitud tööd peavad olema teostatud neis kohtades, kus üks Riik valdab jõe mõlemaid kaldaid.

Artikkel CXIV.

Kuskil ei tohi kehtestada laos hoidmise, sadamates seisimise või sunnitult randumise eest makse. Neis kohtades, kus sellised maksud juba kehtivad, ja seda ka vaid sellisel juhtumil, kui Kaldariigid tunnustavad neid vastastikku neid laevalikluseks ja kaubandusele üldiselt kasulikeks, arvestamata muus linna või maa kohalikke kasusid, kus need on kehtetatud.

Artikkel CXV.

Kaldariikide tollipunktid ei tohi sekkuda laevaliikluse maksude kogumisse. Tehakse spetsiaalsed korraldused selleks, et tolliametnikud oam kohustuste täitmisel ei takistaks laevanduse vaba toimimist; kuid hakatakse samuti rangelt jälgima, et kallaste elanikud ei teostaks laevnike kaudu seadustega keelatud kauplemist.

Artikkel CXVI.

Kõik eelnevates artikklites mainitu määratletakse täpselt üldise põhikirja lausetes: see peab endas sisaldama ka teisi seda eeskirja puudutavaid asju, milliseid viimase puhul vajalikuks peetakse.

Selline põhikiri, olles ükskord kinnitatud, ei saa enam olla teisiti muudetud, kui vaid kõigi Kaldariikide ühisel nõusolekul ja need Riigid hakkavad, kooskõlas kohalike asjaoludega, ettenähtud viisil püüdma neid eeskirju täita.

Artikkel CXVII.

Spetsiaalsed Reinil, Neckaril, Mainel, Mosellel, Maasel ja Escautil (Šeldel) laevatamist puudutavad määrused, millised on lisatud käesolevale Aktile, hakkavad omama samasugust jõudu ja mõju just-nagu need oleksid sõna-sõnalt lisatud sellesse traktaati.

Artikkel CXVIII.

Traktaadid, Konventsioonid, Deklaratsioonid, Põhikirjad ja teised üksikud Aktid, millised on lisatud sellele Peamisele traktaadile, on nimelt järgmised:

- 1) Venemaa ja Austria vahel sõlmitud 21 aprilli (3 mai) 1815 aasta traktaat,
- 2) Venemaa ja Preisimaa vahel sõlmitud 21. aprilli (3 mai) 1815 aasta traktaat.
- 3) Austria ja Preisimaa ja Venemaa vahel sõlmitud 21 aprilli (3 mai) 1815 aastal lisatraktaat Kraakovi linnast,
- 4) Preisimaa ja Saksoonia vahel sõlmitud 18 mai 1815 aasta traktaat,
- 5) Saksoonia Kuninga 18 mai 1815 aasta deklaratsioon Schönbourgi Ōukonna õigustest,
- 6) Preisimaa ja Hanovre vahel sõlmitud 29. mai 1815 aasta traktaat,
- 7) Preisimaa ja Saxe-Weimari Suur-Hertsogi vahel 1 juunil 1815 aastal sõlmitud konventsioon,
- 8) Preisimaa ja Nassau Hertsogi ja Vürsti vahel sõlmitud 31 mai 1815 aasta konventsioon,
- 9) 8. juuni 1815 aasta Akt Saksamaa Liidu Konstitutsioonist,
- 10) Madalmaade Kuninga ja Preisimaa, Inglismaa, Austria ja Venemaa vahel 31. mail 1815 aastal sõlmitud traktaat,
- 11) Helveetsia Liidu asju puudutav Riikide 20 märtsi deklaratsioon ja selle Parlamendi 27. mai 1815 aasta liitumise Akt,
- 12) 29. märtsi 1815 aasta Protokoll Sardiinia Kuninga poolt Genfi kantonile loovutatud maadest,
- 13) Sardiinia Kuninga ja Austria, Inglismaa, Venemaa, Preisimaa ja Prantsusmaa vahel sõlmitud 20 mai 1815 aasta traktaat,
- 14) Akt, milline on antud välja nimetuse all: *Tingimused, millised peavad olema aluseks Genua valduste ühendamisel Tema Sardiinia Majesteedi valdustega,*

15) Riikide 8. veebruari 1815 aasta deklaratsioon Neegritega kauplemise kaotamisest,
16) Määrused jõgedel vaba laevasõidu tagamisest;
17) Diplomatiliste Ametnike vahelist esitlemise korda puudutavad määrused;
peavad olema arvestatud kui Kongressi üldiste otsuste lahutamatu osa ja need hakkavad kõikjal omama samasugust jõudu ja mõju, justkui need oleks sõna-sõnalt kantud sellesse Peamisse traktaati.

Artikkel CXIX.

Kõikidele riikidele, kelle Volinikud viibivad Kongressil, aga samamoodi ka Printsidade ja Vabalinnadele, millised osalevad ülalpool mainitud otsustes või Aktides, milline on käesoleva traktaadiga kinnitatud, tehakse ettepanek sellega liituda.

Artikkel CXX.

Kuigi kõigis selle traktaadi ära kirjades on kasutatud ainult Prantsuse keelt, siiski osalevad Riigid kes osalesid käesoleva Akti koostamisel, tunnistasid, et see ei pea olema reegliks tulevikus; et ka edaspidi igasugune Riik hakkab läbirääkimistel ja otsuste tegemisel kasutama keelt, millist nad seni kasutasid diplomaatiliste asjade ajamisel ja et käesolevat traktaati ei loeta endiste tavade muutmise tõendiks.

Artikkel CXXI.

See traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kõigiteiste Riikide vahel kuue kuu pärast, aga Portugali Õukonnaga aasta pärast, kui see osutub võimalikuks.

Selle üldise traktaadi eksemplar asetatakse hoiule Tema Keiserliku ja Apostellik Kuningliku Majesteedi Riiklikku Õue-arhiivi ja sellest saab tõen, kui keegi Euroopa Õukondadest soovib näha selle traktaadi originaalsõnu.

Selle kinnituseks vastastikused Volinikud allkirjastasid selle Akti ja lisasid sellele oma vapipitsatid.

See juhtus Viinis 28. mail (9 juunil) 1815 aastal.

Austriche:

(L.S.) Le Prince de Metternich.
(L.S.) Le Baron de Wessenberg.

Espagne:

M. Labrador n'a pas signe ni appose son cachet.

France:

(L.S.) Le Prince de Talleyrand.
(L.S.) Le Duc de Dalberg.
(L.S.) Le Comte Alexis de Noailles.

Grande Bretagne:

(L.S.) Clancarty.

Австрийскаго:

(М.П.) Князь Меттернихъ.
(М.П.) Баронъ Вессенбергъ.

Испанскаго:

Г. Лабрадора не подписаль и не приложилъ своей печати.

Французскаго:

(М.П.) Князь Талейранъ.
(М.П.) Дюкъ Дальбергъ.
(М.П.) Графъ Алексей де Ноайль.

Великобританскаго:

(М.П.) Каланкарти.

(L.S.) Cathcart.
(L.S.) Stewart, L. G.

(M.П.)Каткартъ.
(M.П.)Стюартъ, Г. Л.

Portugal:

Португалъскаго:

(L.S.) Le Comte de Palmella.
[(L.S.)Antonio de Saldanha da Gama.)*]
(L.S.)D. Joaquim Lobo de Silveira.

(M.П.)Графъ Пальмелла.
(M.П.)Антонио де Сальданга да Гама.*
(M.П.)Иоахимъ Лобо де Сильвейра

Prusse:

Прусскаго:

(L.S.)Le Prince de Hardenberg.
(L.S.) Le Baron de Humboldt.

(M.П.)Князь Гарденбергъ.
(M.П.)Баронъ Гумбольдтъ.

Russie:

Российскаго:

(L.S.) Le Comte de Rasumoffsky.
(L.S.) Le Comte de Stackelberg.
(L.S.) Le Comte de Nesselrode.

(M.П.)Графъ Разумовский.
(M.П.)Графъ Штакельбергъ.
(M.П.)Графъ Нессельроде.

Suede.

Шведскаго:

(L.S.) Le Comte Charles Axel de
Löwenhielm. Sauf la reservatien faite
aux articles CI, CII ja CVI du Traite.

(M.П.) Графъ Карлъ Аксель Лёвенгиельмъ.
За исключениемъ статей CII и CIV трактата.

*)Märkus. Kongressi Akti originaalil ((koopial)), milline leidus Välisministeeriumi Arhiivis, ei ole ka teise Portugali voliniku, Saldanha da Gama, allkirja.

((Tõin ära dokumendi allkirjastanute nimed ainult prantsuse ja vene keeles, et oleks lihtsam kontrollida. K.L.))

Lisad.

I (Nr.80).

1815.a. 21. aprilli (3 mai). Poolat puudutav traktaat, milline on sõlmitud Viinis Venemaa ja Austria vahel.

Püha ja jagamatu Kolmainsuse nimel.

Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser, T. M. Austria Keiser ja T. M. Preisimaa Kuningas, omades vastastikuseid siiraid kavatsusi omavahel sõbralikult Poolakate heaolu loomise õigete vahendite asju selgitada, nende uues tekitatud olukorras järgneva Varssavi Hertsogiriigi saatuse

muutuses ja soovides seejuures laiendada nende suuremeelsete kavatsuste mõju kõigile provintsidele ja ringkondadele, millised varem moodustasid endise Poola Kuningriigi, korralduste vahendusel, kuivõrd see on võimalik asjaoludel, millised soodustaksid elanike vaba ja nende kasudele vastavat kaubandust, otsustasid koostada kaks spetsiaalset traktaati, millistesse peavad olema võetud: üks Venemaa ja Austria vahel ja teine nende esimeste ja Preisimaa vahel ja kanda sellesse traktaadid, kui ka määrused kõigile kolmele Riigile ühiste kohustuste suhtes, aga ka spetsiaalsed Nende vahelised tingimused. Selleks Nende Keiserlikud Majesteetid, et sõlmida Nende Riikide vahel spetsiaalset traktaati, valisid oma Volinikeks:

T. M. Ülevenemaaline Keiser, Krahv Andrei Rasumovski, Oma Tegev-salanõuniku, Püha Apostel Andrei, Püha Aleksander Nevski jt.

aga T. M. Austria Keiser, Clement-Vencelas -Lothaire Prince de Metternich-Winnebourg-Ochenhauseni, Kuldvillaku ordeni, Ungari-Kuningliku Püha Etienne Suure Risti, Püha Apostol Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese klassi ordenite kavaleri jt.

Kes, peale oma ratifitseerimiskirjade, millised leiti olevat ettenähtud korras, vahetamist, otsustasid, sõlmisid ja allkirjastasid alljärgnevad artiklid:

Artikkel I.

Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser tagastab Tema Keiserlikule ja Apostellikule Kuningale Ida Galiitsia maakonnad, millised on eraldatud Viini traktaadi jõul 1809 aastal Zloczowi, Brzezani, Tarnopoli ja Zalesczyki ringkondadest ja nüüdsest selle poole piirid hakkavad olema needsamad, millised olid enne mainitud traktaadi sõlmimist.

Artikkel II.

T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet hakkab omama täielikus Riiklikus valduses ja omanduses Wieliczka soolakaevandusi, samuti ka kogu selle juurde kuuluvat territooriumi.

Artikkel III.

Visla jõe telg hakkab eraldama Galiitsiat Kraakovi vabalinna piirkonnast. Seesama hakkab olema Galiitsia ja selle Varssavi Hertsogiriigi osa piiriks, milline ühendatakse T. M. Ülevenemaalise Keisri valdustega kuni Zavichosti linna ümbruskonnani.

Zavichostist kuni Bugini jääb maismaapiir joonele, milline on märgitud 1809 aasta Viini traktaadiga, koos mõningate muudatustega, milliseid ühisel kokkuleppel on tarvis teha.

Alates Bugist hakkab piir mõlemate Keisririikide vahel olema täpselt sama, milline eksisteeris enna mainitud traktaadi sõlmimist.

Artikkel IV.

Kraakovi linn kuulutatakse vabaks ja sõltumatuks, nagu ka selle piirkond, milline on märgitud lisa-traktaadis, milline on allkirjastatud üheskoos Venemaa, Austria ja Preisimaa õukondade poolt.

Artikkel V.

Varssavi Hertsogiriik, erandiks selle need osad, millistele eelmistes artiklites ja sel päeval T. M. Ülevenemaalise Keisri ja T. M. Preisimaa Kuninga allkirjastatud traktaadis on antud teine nimetus, ühendatakse igaveseks ajaks Venemaa Keisririigiga. - See, oma Konstitutsiooni jõul

hakkab olema lahutamatus seoses Venemaaga ja on T. M. Ülevenemaalise Keisri, Tema pärijate ja järeltulijate valduses igaveseks ajaks.

Tema Keiserlik Majesteet kavatses anneta Oma äranägemise järgi sellele Riigile sisemise korralduse, milline hakkab asuma Ta enda juhtimise all. Tema Majesteet, kooskõlas Tema juba eksisteerivate tiitlitega, tavadega ja kordadega, lisab sellele Poola Tsaari (Kuninga) tiitli.

Kõrgete lepingupoolte poolakatest alamad hakkavad omama rahvaesindajaid ja rahvuslikke Riiklikke asutusi, kooskõlas selle poliitilise eksiteerimise viisiga, milline neist iga Valitsuse poolt on tunnistatud kasulikuks ning viisakaks neile nende valduste piires.

Artikkel VI.

Kõigile kes elavad ja omavad vara neis piirkondades, millised selle traktaadi jõul peavad olema jaotatud, hakkavad, kui nad väljendavad soovi asuda ossa, milline kuulub teisele Riigile, on antud kuue aasta kestel täielik vabadus korraldada oma kinnisvara, milline see ka ei oleks ja müües selle ja sõites Riigist välja võtta kaasa selle müügist saadud raha sularahas, või mingites teistes kapitalides, seda täiesti takistamatult ning ilma mingeid mahaarvamisi tegemata.

Artikkel VII.

Kuulutatakse välja kõigile üldse ja igapähele eraldi, millisest seisusest, soost või aujärgust ka ei oleks, täielik andestamine.

Artikkel VIII.

Eelmise artikli lausete jõul ei saa edaspidi keegi olla kohtu alla antud, üle kuulatud või muul viisil häiritud mingi osalemise eest Poolas, vahetus või mittevahetus tsiviil, sõjalistes või poliitilistes asjades ja millisel ajal need ka ei oleks olnud juhtunud. Igasugused sellised juurdused, kohtud või tagaotsimised lõpetatakse ja loetakse kui mittetoimunuteks: vara arestimised ja ajutised konfiskeerimised kaotatakse ja mitte mingi asi, mis neil põhjustel on alustatud, ei viida lõpule.

Artikkel IX.

Neist üldistest määrustest, millised puudutavad konfiskeerimist, jäetakse välja kõik need juhtumid, milliste suhtes on antud korraldused või tehtud kohtuotsused juba täiesti ellu viidud ega olnud seejärel tühistatud.

Artikkel X.

Vastastikuste alamate õigused, (sujet mixte) omandi suhtes saavad tunnistatud ja tagatud.

Artikkel XI.

Igaüks, kelle mõis asub mitmes Riigis, peab aasta jooksul, lugedes selle traktaadi ratifitseerimise päevast, teatama kirjalikult lähima linna Ülemusele või naaberringkonna politseiülemale, või teistele tsiviilvõimudele, millised asuvad tema selle maatükile lähemal, millise ta valib oma alaliseks elukohaks, teatades oma kavatsusest sellele alaliseks elama asuda. Sellise teatamise jõul, millise ülalpool mainitud linnapea või muu ülemus peab edastama Piirkonna Peavalitsusele, ta ise ja tema perekond muutuvad eranditult selle Riigi alamateks, millises asuvad valdused ta valis oma alaliseks elukohaks.

Artikkel XII.

Mis puudutab aga alaealisi ja üldse hooldusaluseid inimesi, siis nende suhtes peab tegema ettenähtud tähtaja jooksul vastav teavitus nende kasvatajate või hooldajate poolt.

Artikkel XIII.

Kui keegi vastastikustest mõisnikest enne ettekirjutatud aastase tähtaja lõppu ei esita teavitust oma alalise elukoha suhtes, siis ta loetakse selle Riigi alamaks, millise valdustes ta viibis viimasel ajal; kuna sel juhtumil loetakse tema vaikimist üheks arvamuse teatamise liigiks.

Artikkel XIV.

Vastastikused mõisnikud, kes on teatanud oma elukohast, saavad, ainiti, kaheksa aasta kestel, lugedes selle traktaadi ratifitseerimise päevast, õiguse vabalt minna teise Riiki, esitades selleks uue teavituse valitud elukohast ja esitades tõendid selle Riigi suvatsemisest, millise valdusesse nad kavatsevad elama asuda.

Artikkel XV.

Vastastikune mõisnik, kes esitas teavituse elukohast, kas kooskõlas Artikkel XIII lausetega, selle esitanuks peetut, ei või mingil ajal sundida omandit müüma, milline asub Valitseja valduses, kelle suhtes ta ei ole isiklik alam; ta võib seda omandit kasutada kõigi õigustega, millised kaasnevad selle valdamisega; sellest saadavad tulud saab kinni pidada sellel maal, millise ta nimetas endale elukohaks, olles allutamata mingile aruandmisele nende väljaveo suhtes, võib neist teenitud summa viia välja, ilma et sellest tehakse kinnipidamisi või mahaarvestust.

Artikkel XVI.

Soodustusi, milliseid mainiti eelmises Artiklis arvestuseta väljaveo suhtes, antakse ainiti vaid nende mõisate suhtes, milliseid vastastikune mõisnik hakkab valdama selle traktaadi ratifitseerimise ajal.

Artikkel XVII.

Kuid need samad soodustused kingitakse igauhele kes asub ühes ülalpool nimetatud Lepingupooltest, milline kuigi läks hiljem pärandi või kinkimise akti teel üle, või ka abielu teel teisele, kuid käesoleva akti ratifitseerimise ajal kuulus see vastastikusele alamale.

Artikkel XVIII.

Kui praegu olemasolev omand saadakse vaid ühes Riigis pärandi, testamendi, kinkimise või abielu tõttu, siis vara, milline asub teises Riigis: siis ka tema loetakse vastastikuseks alamaks ja ta on kohustatud, nagu teised, esitama ettenähtud tähtaja kestel teatise oma alalisest elukohast. Kuid selleks hakkab aastane tähtaeg jooksma sellest päevast, mil ta esitab seadusliku tõendi oma uue omandi ((mõisa)) saamisest.

Artikkel XIX.

Vastastikune mõisnik ja tema usaldusisikud hakkavad kasutama igal ajal ühest mõisast teise vaba reisimise õigust ja seepärast mõlemad Kõrged Lepingupooled suvatsevad, et Naaberpiirkondade ülemad annaksid, nõudmisel, neile välja ettenähtud passid. Need passid hakkavad olema piisavad selleks, et sõita ühest Riigist teise ja oleksid tunnustatud vastastikuste

Ülemuste poolt.

Artikkel XX.

Mõisnikega, kelle valdused ristuvad piiriga, hakkab olema nende mõisate suhtes rakendatud nende enamsoodustatud vabadus ja eeskirjade kasud.

Need vastastikused mõisnikud, nende teenrid ja nende maade elanikud hakkavad oma takistamatult oma maaharimise- ja teiste riistadega, kariloomadega jne. õigust liikuda ühest, selliselt piiri ületavast valdusest teise, vaatamata Riikide reinevusele ja vedada ühest kohast teise nende poolt koristatud vilja, igasuguseid teisi põllumajanduse saaduseid, neile kuuluvaid kariloomi ja kõiki nende isiklikke asju, vajamata selleks passe ja maksmata maamaksu ega ka mingit teist koormist.

Sellist luba ei kingita ainult loodusvaradele või selle mõisa käsitöötoodete suhtes, millise maad on piiriga jagatud, ja selle ühele mõisnikule kuuluva ja mis on piiriga läbi lõigatud, ei ulatu kaugemale kui ühe saksa miili (lugedes 15 miili kraadiks).

Artikkel XXI.

Karjused ja kariloomade ajajad, nii ühe kui teise Lepingupoole Riikide omad, hakkavad kasutama neile varem kingitud õigusi, vabadusi ja spetsiaalseid lubasid.

Samuti ei tehta kellelegi piiriäärsete elanike igapäevasteks (saksa keeles: Gränz-Verkehr) suheteks takistusi piiri ületamisel.

Artikkel XXII.

Eraisikute vaidlused maade üle lahendatakse nende alalise elukoha kohtu poolt. Kuid kohtuotsust peab täitma selle territooriumi kohus, kus asub mõis, millise maade üle vaidlus käib. See määrus jääb jõusse kümneks aastaks; kuid selle aja möödudes Kõrged Õukonnad annavad enesele õiguse leppida kokku, kui tarvis, selle suhtes uute reeglite väljaandmises.

Artikkel XXIII.

Veskid, sepikojad ja vabrikud, millised on ehitatud piiri moodustava jõe kallaste vahele, hakkavad olema selle Riigi Valitseja võimu all, kelle maal asuvad külad, millistes elavad nende asutuste valdajad.

Kui nad kuuluvad eraisikule, siis komissaridele, kes on määratud selles kohas piiri märkima, tehakse ülesandeks vastastikuse õigluse reeglite alusel ja vastavuses kohaliku asendiga, lahendada Riikliku valdust puudutav küsimus.

On ise-enesest mõistetav, et edaspidi ei saa rajada uusi sarnaseid ettevõtteid, ilma, et ei oleks selleks mõlemate Kaldariikide Valitsuste nõusolekut.

Artikkel XXIV.

Laevasõit kõigil jõgedel ja kanalitel kogu endise Poola Kuningriigi piirides (nii nagu see oli kuni 1772 aastani) alates ülemjooksut kuni nende jõgede suudmeteni ja tagasi, hakkab olema vaba, s.t. ei saa kelleltki Poola provintside elanikelt, kes asuvad Venemaa või Austria Võimu all. Samasugust reisimise- ja laevasõiduvabadust hakkavad nad kasutama ka neil jõgedel, millised on praegu veel mittelaevatatavad, kuid millised võivad sellisteks aja jooksul saada, samamoodi ka mööda kanaleid, milliseid edaspidi võidakse kaevata. Samasugused kasud kingitakse neile nende jõgede ja kanalite kaide juurde tulekuks.

Artikkel XXV.

Mõlemate Riikide poolsetel kallastel võivad vastastikused alamad vedada kõitega edasi laevu ning mõlemate poolte sadamates-kaide-kalda ääres peatuda; kuid laevnikud peavad peavad alluma sisevetel korra tagamiseks kehtestatud laevasõidu politseilistele eeskirjadele.

Artikkel XXVI.

Selleks, et tagada see laevasõiduvabadus ja et kaotad kõik selle takistused, Kõrged Lepingupoold nõustusid kehtestama vaid üht liiki laevadelt võetavat maksu, millist määratakse laeva sisemise mahtuvuse või veose hulga põhjal. Selle ja teise poole poolt nimetatakse komissarid, et määrata nimetatud maks, milline peab olema võimalikult mõõdukas ja eksisteerima vaid mainitud jõgede ja kanalite laevasõiduks korrashoiu tagamiseks. See maks, milline on kord määratud mõlemate Õukondade poolt, ei saa olla teisiti muudetud kui mõlemate poolte nõusolekul; see-sama otsustatakse selle maksu kogumiseks määratud kontorite suhtes.

Kui üks Lepingulistest Riikidest rajab oma rahade eest mingi uue kanali, siis ka sel juhtumil, T. M. Ülevenemaaline Keisri alamad hakkavad kasutama neid samu õigusi ja maksma oma laevade pealt samasugust maksu, millist hakkavad maksma T. M. Austria Keisri Alamad ja selles suhtes hakatakse järgima mõlemate poolte poolt täielikku vastastikuslikkust.

Artikkel XXVII.

Komissarid, kellele tehakse ülesandeks täita kõik üllapool esitatud artiklites öeldu üksikasjalikult, peavad olema määratud võimalikult lühikese aja jooksul. Neile antud ülesanne saab lõpetatud, üle vaadatud ja kinnitatud mõlemate Riikide poolse vastastikuse heakskiidu andmisel mitte hiljem, kui kuue kuu möödumisel, lugedes selle traktaadi ratifitseerimise päevast.

Artikkel XXVIII.

Kõrged Lepingupoold, kaubandussuhete siduvaks heakskiitmiseks, nimelt teel Brodyst Odessasse ja tagasi, ning lepisid kokku annetada täieliku ja piiramatu kaupade läbiveo (transiidi) vabadus kõikidesse kohtadesse, millised kuulusid endisele Poola Kuningriigile. Sellistele läbivedudele hakkavad maksud olema mõõdukad ja mitte kõrgemad neist, milliseid maksavad selle maa kaupmehed või enam-soodustatud Riikide alamad.

Artikkel XXIX.

Soovides samuti mainitud piirkondade, millised moodustavad endise Poola Kuningriigi vahel soodustada sisse- ja väljaveo vabadust, kokkuleppivad Õukonnad nõustusid nimetada spetsiaalseid Komissare, kellele tehakse ülesandeks vaadata üle kaubandusreeglid ja praegu eksisteerivad tariifid, esitada igasuguseid kaubandust parandavate meetmete projekte ja eriti igasuguste tolliametnike poolsete kuritarviduste või kitsenduste kõrvaldamiseks.

Artikkel XXX.

T. K. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi poolt on antud Tema Riiklike võlgade üldkassast

(Universal-Staatsschulden-Casse) obligatsioonid summas milline on proportsionaalne selle osa endise Poola Kuninga ja Valitsuse võlgade osaga, milline on pandud Tema Majesteedile 15 (26) jaanuari 1797 aasta konventsiooniga; võlg nendes obligatsioonides omab ka hakkab edaspidi koosnema Tema Majesteedil koos kõigi mitte-väljamakstutega ja uuesti kasvanud protsentidega; selle asenduseks Kõrged Lepingupoole otsustavad, et Varssavi Hertsogiriigi Valitsus on kohustatud, T. M. Ülevenemaalise Keisri käenduse all, maksta Viini Õukonnale neli miljonit Poola zlotte (floriine).

Artikkel XXXI.

Selle tulemusel, T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet Omalt poolt loobub täiesti igasugustest muudest pretensioonidest laenude ja kohustuste suhtes, millised need ka ei oleks, assigneeritud, märgitud, või pantidega tagatud, tema poolt tagatud loovutatud osadega.

Artikkel XXXII.

Artikkel XXX nimetatud neli miljonit Poola zlotti, millised Varssavi Hertsogiriigi Valitsus võlgneb hüvituseks Austria Riigikassale, makstakse välja sularahas kaheksa aasta kestel, võrdsetes osades, st. igal aastal viissada tuhat Poola zlotti. Esimeseks tähtjaks määratakse 12 (24) juuni 1816 aasta, aga viimaseks on sama kuupäev 1824 aastal. Võttes arvesse nii asjade käesolevat seisust, kui ka uusi pingutusi, milliseid asjaolud nõuavad, Kõrged Lepingupoole määravad kindlaks, et kui rahu ei taastata enne nimetatud tähtjaja saabumist, siis esimene makse, aga sellele vastavalt ka kõik teised, lükatakse edasi sellisel viisil, et esimene makse järgneks nelja kuu pärast, peale lõpliku rahutraktaadi ratifitseerimist.

Artikkel XXXIII.

Mis aga puudutab uutesse võlgadesse, millised on tehtud juba peale Varssavi Hertsogiriigi asutamise ajast, T. M. ja Apostellik Kuninglik Majesteet kohustub enesele võtma sellest üheksandiku osa. On muidugi enesest mõistetav, et Viini Õukond hakkab omama õigust samasugusele osale summast, milline tehtava arvestuse järgi võib langeda Valitsuse osaks.

Artikkel XXXIV.

Viivitamatult, peale selle traktaadi allkirjastamist, nimetatakse spetsiaalne Komisjon, milline peab kogunema Varssavis. Ta koostatakse piisavast arvust Komissaridest ja kantseleiametnikest kelle käsitusala saab:

- 1) Täpsete arvete koostamine selles, mida teised Valitsused peavad maksma Varssavi Hertsogiriigile;
- 2) Viia lõpule Lepingupoolsete Riikide omavahelised arved, nende vastastikustes nõudmistes;
- 3) Vaadata läbi alamate nõudmised Valitsuse suhtes ja ühesõnaga kõik, millised puudutavad ülalpool nimetatud asju.

Artikkel XXXV.

Nii kui eelmises artiklis mainitud Komisjon tuleb kokku, siis ta nimetab viivitamatult Komitee, et võtta viivitamatult kõikide pantide (millised koosnevad sularahast või dokumentidest või vekslitest) tagasisaamiseks vajalikke meetmeid, millised kuuluvad ühe lepingupoole Riigi alamatele, kuid asuvad teise Riigi alamate valduses. Seda-sama peab mõistma ka kõigi rahade,

asjade ja paberite all, millised anrtud hoiule või üleandmiseks mingile kohtule ja on viidud ühest piirkonnast teise. Need tuuakse tagasi nendesse riigiasutustesse, millise juures peavad asuma.

Artikkel XXXVI.

Kõik dokumendid, planid, kaardid ja muud, millised need ka ei oleks, riiklikud- või äripaberid, milliseid võivad leiduda ühe või teise lepingulise riigi arhiivist, võivad olla alati vastastikuselt tagastatud selle valdusesse, millist need puudutavad.

Kui aga sarnane dokument on ühtmoodi mõlemale riigile vajalik, siis sel juhtumil Pool, kelle juures see asub, hoiab seda endale; kuid teisele ta saadab selle koopia, milline on ettenähtud viisil tõestatud ja kinnitatud.

Artikkel XXXVII.

Juhtimist puudutavad aktid jaotatakse: iga lepingupool saab need, millised puudutavad tema valdusi.

Sarnast korda järgitakse hüpoteekide raamatute ja aktide suhtes. Juhtudel, millised on mainitud eelnevas artiklis, saadetakse neist tehtud tõestatud koopiaid.

Artikkel XXXVIII.

Viivitamatult nimetatakse ka mõlemate poolte poolt Komisjonid, sõjaväeline ja tsiviilm et täpselt tähistada kaardil uus piir, et teha selle topograafiline kirjeldus, püstitada piiripostid ja määrata nende nurgad sellisel viisil, et milleski ei tekiks vähimatki kahtlust, vaidlust ja kimbatust, kui aja jooksul tuleb uuendada piirimärke, millised on mingil põhjusel hävinenud.

Artikkel XXXIX.

Kõrgete Lepingupoolte poolt on vastastikku otsustatud, et ostuleping, milline on sõlmitud viiesajatuhande tšentneri soola ostmiseks, jääb jõusse veel viieks aastaks; edaspidi võib see olla uuendatud tingimustel, millised siis uuesti kokku lepitakse.

Artikkel XL.

Kohe peale selle traktaadi ratifitseerimist antakse viivitamatult korraldused vägede juhatajatele ja teistele ülematele, et jätta maha piirkonnad, millised lähevad üle T. M. Austria Keisri valdusesse, andes need selleks puhuks ametisse nimetatud Komissaridele. See ülesanne peab olema täidetud kuue kuu möödudes, lugedes käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast.

Artikkel XLI.

See traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kuue päeva pärast.

Selle kinituseks jne.jne.

See juhtus Viinis 21. aprillil (3 mail) Kristuse Sünni 1815 aastal.

(L.S.)Le Comte de (L.S.)Le Prince de
Rasoumowsky. Metternich.

(М.П.)Графъ (М.П.) Князь
Разумовский. Меттернихъ.

Ratifitseeritud Keiser Aleksander I poolt Viinis 27 aprillil 1815 aastal.

II (Nr. 81).

1815.a. 21. aprill (3. mai). Viinis Venemaa ja Preisimaa vahel sõlmitud Poolat puudutav traktaat.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Preisimaa Kuningas, olles innustatud soovist kinnitada veelgi sidemeid, millised ühendavad nende vägesid ja rahvaid väga raske ja verise sõja ajal, millise pühaks eesmärgiks oli Euroopale rahu ja vaikuse toomine, tunnistasid vajalikuks, nii ka oma vahetute kohuste täitmiseks, kui ka selles igasuguste kahtluste lõpetamiseks, märkida täpselt ja pidulikult sõlmitud spetsiaalse traktaadiga kõik, vastastikusel nõusolekul, mis puudutab Varssavi Hertsogiriiki, selle Hertsogiriigi suhtes tehtud otsuseid ja uut asjade korda, milline loodi Viini Kongressil läbirääkimiste tulemusel ja sellel käsitletud ka üldtunnustatud poliitilise tasakaalu ning jõudude jaotuse reeglid. Nende Majesteetid pöörasid vajalikku tähelepanu elanike vajadustele ja harjumustele, rahva vaimule, kaubanduse kasule, vahenditele, millised võiksid tagastada allalise juhtimise kindluse ja taastada korra rahanduses ja heategevuses, nii üldise kui individuaalse nende uutes naaberpiirkondades; ja piisavalt arutanud, et lõpetada see päästev asi, et lõplikult määratleda ja panna paika piirid ning et üksmeeles otsustada tingimustes, milline võinuks tagada nende alamate heaolu, valisid oma Volinikeks:

T. M. Ülevenemaaline Keiser: Krahv Andrei Razumovski, Oma Tegev-salanõuniku, Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri Suure Risti esimese järgu ordenite kavaleri, Oma esimese Voliniku käesoleval Kongressil;

aga T. M. Preisimaa Kuningas: Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, Suure Risti, Musta ja Valge Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ja Preisi Raudristi, Venemaa : Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anna esimese klassi jt. ordenite kavaler.

Peale oma volikirjade vahetamist nad allkirjastasid alljärgnevad artiklid, millised, olles otsustatud üldistel läbirääkimistel Venemaa, Preisimaa ja Austria vastastikuste traktaatide tegemiseks, peavad olema mõningate sisuliselt hädavajalike asjade muutmiseks, võetud lepingusse, milline on sõlmitud T. K. ja Apostellik Kuningliku Majesteediga.

Artikkel I.

Osa Varssavi Hertsogiriigist, milline läheb T. M. Preisimaa Kuninga, Tema päriajate ja järglaste, täielikku Riiklikku valdusesse ja omandisse Poznani Hertsogiriigi ((Grand-duche de Posen)) nime all, hakkab olema allpool kirjeldatud piirides:

Alates Ida-Preisimaa piirist Neuhoffi asula juurest, hakkab uus piir jooksuma mööda Lääne-Preisimaa piiri, nii nagu see alates 1772 aastast enne Tilsiti rahu sõlmimist eksisteeris, kuni Leibitschi asulani, milline peab kuuluma Varssavi Hertsogiriigile, sealt tõmmatakse joon, milline, jättes Kompania, Grabowice ja Szczytno Preisimaale, ületab Visla selle viimase koha juures jõe teisele poolele, milline suubub Szczytno vastas Vislasse ja jookseb kuni Netze maakonna endise piirini, Gross-Opoczko lähedal, sellisel viisil, et Sluzewo hakkab kuuluma Hertsogiriigile, aga Przybranowa, Holländer ja Maciejewo Preisimaale. Alates Gross-Opoczko jookseb piirijoon Chlewiska külast läbi, milline jääb Preisimaale, kuni Piaski, Chelmce, Witowiczki, Kobylina,

Woyczyn, Orchowo küla kaudu kuni Powidzi linnani.

Powidzist Slupce linna kaudu, kuni Wartha ja Prosna jõe ühinemiseni, aga sellest punktist üles mööda Prosna jõe voolu kuni Koscielnawiesi asulani, ühe miili kaugusel Kalichi linnast.

Seal, jättes selle taha selle linna (Prosna vasakul kaldal) poolringi kujuline maatükk, milline on võrdne vahemaaga Koscieluawiesist Kalichini, see joon läheb uuesti mööda Prosna voolu ja joostes seda pidi üles Grabowi, Wieruszowi ja Beloslawice linnade kaudu, peatub Sileesia piiril Gola küla juures, Pitschini vastas.

Artikkel II.

Kraakovi linn kuulutakse vabaks ja sõltumatuks, samamoodi ka selle territoorium, milline on määratletud lisa-traktaadis, milline on allkirjastatud üheskoos Venemaa, Preisimaa ja Austria Ōukondade poolt.

Artikkel III.

Varssavi Hertsogiriik, erandiks Kraakovi vabalinn ja selle territoorium, samuti ringkonda Visla paremal kaldal, milline läheb üle T. M. Austria Keisri valdusesse ja need piirkonnad, millistele eelnevates artiklites nähakse ette teine määratlus, ühendatakse igaveseks ajaks Venemaa Keisririikidega. Ta oma konstitutsiooni jõul hakkab olema Venemaaga lahutamatus ühenduses ja T. M. Ülevenemaalise Keisri, Tema pärijate ja järeltulijate valduses igaveseks ajaks. Tema Keiserlik Majesteet kavatseb annetada, oma äranägemise järgi, sellele Riigile sisemise korraldus, milline hakkab asuma Tema Majesteedi spetsiaalse juhtimise all, kooskõlas Tema eksisteerivate tiitlite, tavade ja korraga, lisab sellele ka Poola Tsaari (Kuninga) tiitli.

Poolakad, Kõrgete Lepingupoolte alamad, et tagada nende õigused ja erilise rahva eluolu, hakkavad omama sisemisi Riiklikke asutusi, kooskõlas sellel viisil poliitilise eksisteerimisega, milline hakkab neist iga Valitsuse poolt tunnutatud kasulikuks ja viisakaks neile Tema valduste ringis.

Artikkel IV.

Selle traktaadi alusel jagatavate maade elanikud, sealsed vara omanikud, hakkavad omama, kui soovivad kolida teise Riiki, õigust kuue aasta kestel korraldada oma kinnis- ja vallasvara, milline see ka ei oleks, müüa see maha, sõita Riigist ära ja võtta takistamatult ja lõivu maksmata kaasa selle müügist saadud raha kas sularahas või muudes kapitalides.

Artikkel V.

Kingitakse üldine ja täielik andestamine kõigile ja igäuhele, millisest seisusest soost või ametijärgust ka ei oleks.

Artikkel VI.

Eelneva artikli jõul ei saa edaspidi mitte kedagi ja mitte mingil viisil olla jälitatud või häiritud mingi, vahetu või kaudse tsiviil-, militaar- või poliitilistes Poola asjades osaluse eest ja millisel ajal see ka ei juhtunud. Igasugused selle suhtes algatatud juurdlused, kohtud ja tagaotsimised lõpetatakse ja loetakse kui mittetoimunuteks; vara arestimised ja ajutised konfiskeerimised tühistatakse ja mingit neil põhjutel algatatud asja edasi ei menetleta.

Artikkel VII.

Neist üldistest lausetest, millised puudutavad konfiskeerimist, jäetakse välja kõik need juhtumid, millistes korraldused või lõplikud kohtuotsused on juba täielikult ellu viidud ja ei olnud hiljem tühistatud.

Artikkel VIII.

Igaüks, kelle mõis asub mitme Riigi piires, on kohustatud aasta kestel, lugedes selle artikli ratifitseerimise päevast, teatama kirjalikult lähimale Magistraadile või linnale või ringkonna Kohtukohale või mingile teisele selle riigi tsiviilvõimule, millise ta valis oma alaliseks elukohaks, tema poolt tehtud valikust. Selle avalduse jõul, millise ülalpool mainitud Kohtukohale või muu riigiasutus peab saatma piirkonna Peavalitsusse, ta isiku ja oma perekonna soovil muutub eranditult selle Valitseja alamaks, millise valdustes ta deklareeris oma peamise elukoha.

Artikkel X.

Mis puudutab aga alaealisi ja üldse hooldusaluseid inimesi, siis nende suhtes peavad ettekirjutatud aja jooksul tegema vastava teavituse nende hooldajad või hoolekandjad.

Artikkel XI.

Kui keegi vastastikustest mõisnikest enne ettekirjutatud aastast tähtaega ei esita avaldust oma alalise elukoha suhtes, siis teda loetakse selle Riigi alamaks, millise valdustes ta viimasel ajal elas; kuna sel juhtumil peab tema vaikimist lugema avalduse tegemiseks.

Artikkel XII.

Igasugune vastastikune mõisnik, kes teavitas oma alalisest elukohast, hakkab ainiti kaheksa aasta kestel, lugedes selle traktaadi ratifitseerimise päevast, kasutama õigust vabalt minna teise Riiki, tehes uue avalduse alalise elukoha kohta ja esitades tõendi selle Riigi poolt, kelle võimu all ta soovib omada alalist eluklohta.

Artikkel XIII.

Vastastikune mõisnik, kes esitas avalduse elukoha kohta või vastavalt Artikkel XI lausele, keda loetakse selle esitanuks, ei või mitte kunagi olla sunnitud müüma oma mõisat, milline asub Valitseja valdustes, millise isiklikuks alamaks ta ei ole; ta hakkab olema vaba oma vara suhtes otsuste tegemisel ja sellest saadud tulusid võib hoida sellel maal, millise nimetas enese alaliseks elukohaks, ilma, et sellest väljaveol tehtaks mingeid mahaarvamisi; võib müüa maha need mõisad ja viia saadud raha välja, ilma, et sellest midagi kinni peetaks või maha arvataks.

Artikkel XIV.

Soodustused, millised on esitatud eelnevas artiklis mahaarvamisetähtaegade suhtes, annetakse vaid nendele mõisatele, milliseid selline mõisnik hakkab valdama selle traktaadi ratifitseerimise ajal.

Artikkel XV.

Kuid need samad soodustused annetakse igapähele, kellel asub ühe Lepingupoole valdustes mõis, milline ka läks hiljem pärimise, kinkimise või abiellumise teel üle teistele, kuid mis käesoleva traktaadi ratifitseerimise ajal kuulus vastastikusele mõisnikule.

Artikkel XVI.

Kui käesoleval ajal vaid ühes Riigis asuv omand saadakse pärimisel, testamiendiga, kinkimisel või abiellumisel, milline asub teises Riigis, siis ta loetakse vastastikuseks mõisnikuks ja ta on kohustatud tegema ettekirjutatud tähtajaks avalduse oma alalises elukoha suhtes. Tema suhtes algab see aastane tähtaeg sellest päevast, mil ta esitab seadusliku tõendi oma uue mõisa saamisest.

Artikkel XVII.

Vastastikune mõisnik ja tema usaldusisikud hakkavad kasutama igal ajal ühest mõisast teise vaba liikumise vabadust ja seepärast, mõlemad Õukonnad suvatsevad, et piiriringkondade ülemused annaksid neile välja, nende nõudmisel, vastavad passid. Nendest passidest piisab ühest Riigist teise sõiduks ja need on mõlemate riikide poolt tunnustatud.

Artikkel XVIII.

Mõisnikega, kelle valdused on piiriga läbi lõigatud, hakatakse nende mõisate suhtes käituma kõige aupaklikumalt ja soodustavamalt nende õiguste suhtes.

Need vastastikused mõisnikud, nende koduabilised ja nende maadel elavad inimesed hakkavad omama koos põllu- ja teiste tööriistadega, kariloomadega jne. mõisa ühest osast teise vaba piiriületuse õigust, vaatamata Riikide erinevusele, samuti võivad vedada vabalt ühest kohast teise nende poolt koristatud vilja ja teisi põllu-saadusi, kariloomi ning kõiki enda tooteid, vajamata passe, sõita tõkestamatult ning maksmata maa- või mingitki teist maksu.

Kuid see luba annetakse ainult selle mõisa loodus- või käsitöötoodetele, milline on sellisel viisil piiriga tükeldatud ja vaid sellest ühele mõislikule kuuluvatelt piiriga jaotatud maadelt, milline ei ulatu piirist ühelt ja teiselt poolelt miilist kaugemale (lugedes 15 miili kraadiks).

Artikkel XIX.

Karjused ja karja ajajad, nii ühe kui teise Lepingulise Riigi alamatest, hakkavad kasutama neile varem antud õigusi, vabadusi ja spetsiaalseid privileege. Samuti ei tehta igapäevastel piirialade elanikega (Gränz-Verkehr) suhtlemiseks mingeid takistusi piiri ületamisel.

Artikkel XX.

Eraisikute vahelisi maid puudutavad vaidlused lahendatakse nende alalise elukoha kohtute poolt; kuid kohtuotsuse peab täitma selle piirkonna kohus, kus asub vaidluse all olev maatükk. See otsus jääb jõusse kümneks aastaks; selle aja möödumisel, Kõrged Õukonnad annavad Enesele õiguse, kui tarvis, teha vastastiklusel nõusolekul, selle suhtes uued reeglid.

Artikkel XXI.

Veskid, sepikojad ja vabrikud, millised on ehitatud piiri moodustava jõe kahe kalda vahele, hakkavad olema selle Valitseja Riikliku võimu all, millise valduses asuvad külad või kohad, millistest need asutused sõltuvad.

Aga kui nad kuuluvad eraisikule, siis Komissaridele, kes on nimetatud selles piiri kohas, tehakse ülesandeks vastastikuse õigluse eeskirjade alusel ning kooskõlas kohaliku olukorraga, lahendada viisakaimal viisil nende valduste Riiklikku kuuluvust.

On iseenesest mõistetav, et ei saa ilma mõlemaid kaldaid valitsevate Valitsuste nõusolekuta luua sarnaseid uusi ettevõtteid.

Artikkel XXII.

Laevasõit kogu endise Poola piirides (milline ta oli 1772 aastal) asuvatel jõgedel ja kanalitel suudmest kuni ülemjooksuni ning tagasi, nii neil jõgedel, millised on juba praegu laevatavad, aga ka nendel, millised savad sellisteks tulevikus, samuti ka mööda kanaleid, millised võivad olla aja jooksul kaevatud, hakkab olema täiesti vaba, st. keegi Poola piirkondade elanikest, kes on Venemaa ja Preisimaa Valitsemise all, ei saa võtta mingeid makse.

Need eeskirjad, mõlemate Kõrgete Lepingupoolte alamate kasud, hakkavad olema tagatud ka nende sadamasse sõidul: on ise-enesest mõistetav, et siin räägitakse vaid neist sadamatest, millistele nad võivad silduda ülal-mainitud jõgede ja kanalite kaudu, või Haffi kaudu, et sõita Königsbergi sadamasse.

Artikkel XXIII.

Laevade jõgedel, ojadel ja kanalitel vedu kõitega ja mõlematel kallastel randumine on vaba ühtmoodi ülalpool mainitud alamatele. Kuid laevnikud peavad alluma sisevetel korra tagamiseks kehtestatud politseilistele korraldustele.

Artikkel XXIV.

Et seda laevasõiduvabadust tagada paremini, selle parandamiseks ja et hoida ära igasugused segadused, Kõrged Lepingupooled nõustusid kehtestama vaid ühe laevadelt võetava maksu liigi, millist määratletakse vaid laeva sisemise mahtuvusega või laeva veose kandejõu järgi.

Nii selle kui teise poole poolt nimetatakse selle maksu sisseseadmiseks Komissarid, milline peab olema üpris mõõdukas ja seda kasutatakse vaid mainitud jõgede ja kanalite laevasõiduks heas seisukorras hoidmiseks. See maks, milline on juba kord mõlemate Ōukondade poolt kehtestatud, ei saa teisiti muudetud olla nui nende ühisel nõusolekul. See-sama otsustatakse ka selle maksu võtmiseks asutatavate kontorite suhtes. Sellisel viisil kehtestatud maks kogutakse Lepingupoolsetes Riikide valdustes ja need kuuluvad selle tulude hulka.

Kui aga üks Lepingulistest Riikidest rajab oma kulude ja kirjadega uue kanali, siis sellisel juhtumil T. M. Preisimaa Kuninga alamad ei pea kunagi olema sunnitud maksma oma laevadelt kõrgemat maksu, kui maksavad T. M. Ülevenemaalise Keisri alamad; selles suhtes rakendatakse täielikku vastastikulisust.

Artikkel XXV.

Järgides eelmises Artikklis mainitud eeskirja, igasugused koormavad maksud ladustamisele, kaupade ümberlaadimisele, nende ajutisele peatumisele, mitte-ümberlaadimisele ja teistele sarnastele, millised võisid varem eksisteerida, kui ülalpool mainitud jõgedel, jõekestel ja kanalitel kogu nende ülatuses laevandust takistavad, kaotatakse igaveseks ajaks.

Artikkel XXVI.

Mis aga puudutab mõnede linnade ja nende sadamate erilisi õigusi või privileege, millised võivad olla omandiõiguse vastased ja järelkult ka vastastikuste vastuvõetud reeglitele, siis otsustatakse, et nad oleks käsitletud Komisjoni poolt, milline on moodustatud mõlemate Õukondade Komissaridest. Neile tehakse ülesandeks lahendada see, kas on tarvis kaotada nimetatud privileegid, et anda kaubandusele sellise vabaduse ja toimekuse, milline on hädavajalik selle õitsvaks seisundiks.

Selleks nimetatakse viivitamatult Komissarid ja neile ülesandeks antud asi peab olema lõpetatud, läbivaadatud ja kinnitatud mitte hiljem, kui kuue kuu pärast, lugedes selle traktaadi ratifitseerimise päevast.

Artikkel XXVII.

Kummagi Riigi otsustamise kasuks antakse see, kas omada teise valdustes Konsuleid või muid kaubanduse Agente, sellise arvestusega, et nad oleksid selles ametijärgus tunnistatud tavaliste eeskirjade ning korra alusel.

Artikkel XXVIII.

Et soodustada võimalusel maaviljeluse arengut kõigis endise Poola osades, et ergutada elanike tootmistegevust ja kindlustada nende heaolu, Kõrged Lepingupoole, soovides, et ei jääks vähimatki kahtlust nende heategevates ja isalikes kavatsustes, leppisid kokku lubada edaspidi ja igavesti kõigi Nende Poola piirkondade (st. nende, millised kuulusid Poolale 1772 aastal) vahelise vaba ning piiramatult maapinna- ning tööstustoodete käibe. Komissaridele, kes on määratud Artikkel XXVI määruste täitmiseks, tehakse samuti ülesandeks kindlaksmääratud kuuekuuse tähtaja jooksul määruse tariifist, millise järgi peab olema makstud mainitud oblastites kõigi käsi- ja vabrikutöö toodete sisse- ja väljaveomaks; see maks ei tohi olla kõrgem kui kümnendik kauba maksumusest selles kohas, kust see on saadetud. Kui Õukonnad arvavad heaks panna maks vastastikusele vilja sisseveole, siis ka see peab olema võimalikult vähem maksustatud ja määratletud nende samade Komissaride poolt ja kooskõlas instruksioonidega, millised neile antakse. Selleks, et välismaalased ei saaks kasutada mainitud piirkondadele elanikele tehtud korraldusi, otsustatakse, et kõigile nende piirkondade toodetele, milliseid veetakse ühest Riigist teisele, oleks esitatud tõendid nende päritolust, millisteta neid läbi ei lasta; sellise Konsuli poolt antava tõendi mitteomamisel, kui ta asub kaugel, siis selle asemel võetakse vastu ka kohaliku Magistraadi või omavalitsuse tõend.

Artikkel XXIX.

Mis aga puudutab transiitkaubandust, siis see hakkab olema täiesti vaba kõigis endise Poola osades ja kõige mõõdukama maksuga. See-sama Komisjon, mis nimetatud Artikklites XXVI ja XXVIII, määratleb, millisel viisil käesolev kaupade hind peab olema tõestatud ja pakkuma vastavad vahendid, et vältida igasugust venitamist tollipunktides ning igasuguseid teisi kitsendusi.

Artikkel XXX.

Eelmistes artiklites nimetatud laused, millised puudutavad kaubandust ja laevandust ei kannata osalist rakendamist ja järelkult kuni selle ajani (aga see peab järgnema mitte hiljem, kui kuue kuu pärast) kui mainitud Komisjon lõpetab temale usaldatud asja, hakkab laevandus olema sellel samal alusel, millisel ta asus viimastel aastatel. Kaupade sissevedu puudutavalt, võtab kumbki Valitsustest, selle aja jooksul sellised meetmed, miliseid ta peab viisakaks.

Artikkel XXXI.

Võlgade jaotamine, nende osa määramine igale Lepingulisele Riigile, enda peale võetava ja kõike seda asja puudutava, millest sõltub mitte ainult eraisikute kasu, vaid ka rahanduse kord ja traktaatide täitmine, pöörasid enesele mõlemate Kõrgete Õukondade erilise tähelepanu ja seepärast selle asja teostamine sellise täpsusega, millist nõuavad sarnased määrused, on otsustatud jaotada võlad vanadeks, st. Kuningas Stanislas Auguste ja eelkõige endise Poola Vabariigi võlad, ning uued võlad, st. Varssavi Hertsogiriigi võlad.

Artikkel XXXII.

Mis puudutab esimesse järku puutuvatesse, siis kogu nende võlgade osa, 1797 aastal Preisimaa poolt vastu võetud traktaadi tulemusel on juba pööratud obligatsioonideks merekaubandusühing, milline on tuntud reconnoissances nime all ja T. M. Kuningas väljendas soovi, et temale jääks kohustus välja maksta kõik need obligatsioonid koos nende protsentidega; sellele järgnevalt Preisimaa Varssavi Hertsogiriik, T. M. Ülevenemaalise Keisri käenduse all, on hüvitus määratud nii kapitali kui ka protsentide suhtes milline on esitatud Tabelis A. Seetõttu on otsustatud, et see tabel omaks samasugust jõudu ja mõju, just nagu see oleks sõna-sõnalt võetud käesolevasse artiklisse. Lõpuks on see spetsiaalselt allkirjastatud ja kogu suma, milline läheb siit Preisimaale, hakatakse välja maksta sellele Riigile igal aastal ühe-kaheksandikulises osas ja koos protsentidega 4/100 le. On mõistetav, et need maksed hakkavad olema seatud nõnda, et kunagi ei peaks maksta protsentidele protsente. Esimeseks tähtajaks määratakse 12(24) juuni 1816 aasta. Ainiti Kõrged Lepingupooled, võttes arvesse käesolevat asjade seisut ja uusi jõupingutusi, milliseid asjaolud nõuavad, otsustasid, et kui nimetatud tähtajaks ei ole rahu taastatud, siis esimese makse tähtaeg lükatakse edasi, samuti ka kõik teised järkjärgult ülalpool viidatud korras, kuni selle ajani, kui mõlemate Riikide väed naasevad isamaale.

Artikkel XXXIII.

Varssavi Hertsogiriigi tahtele antakse maksta ära Preisimaale kapital ja protsendid, nii nagu on mainitud tabelites, merekaubandusühingu obligatsioonidega, millist nimetatakse reconnoissances või teiste obligatsioonidega või assignaatides, millistega need reconnoissances võivad olla asendatud kas sularahas, või sel viimasel juhtumil T. M. Preisimaa Kuningas nõustub loobuda temale ettenähtud summast 10 sajast.((10%)). Kuid see alandamine ei saa mitte kuidagi puutuda jooksvaid protsente, milliseid ainiti võib välja maksta käibivate kupongidega.

Artikkel XXXIV.

Mis aga puutub Varssavi Hertsogiriigi uusi võlgu, siis T. M. Preisimaa Kuningas kohustub võtma Enesele nendest kolmkümnendikulise osa. Mõistetav, et Preisimaa Õukond hakkab omama õigust sellisele osale summas, milline tehtud arvestuste järgi võib jääda Valitsuse osaks.

Artikkel XXXV.

Varssavi Hertsogiriigi endiste võlgade osa, millise T. M. Ülevenemaaline Keiser võtab Enesele, üksikasjalikult märgitud ja määratletud Tabelis B, ja seepärast, ta hakkab omama sedasama jõudu ja mõju, justnagu see oleks sõna-sõnalt võetud käesolevasse artiklisse: Vene Keiserlik riigikassa maksab otse Preisimaa Valitsusele selles tabelis näidatud summa, samas korras, neil samadel tähtaegadel ja nende samade protsentidega, millised on otsustatud maksta Varssavi

Hertsogiriigi kassale. Tema Keiserliku Majesteedi käendusel ja seetõttu see Hertsogiriik peab maksma Preisimaale mitte üle kaheksateist miljoni viissada seitsekümmend kolm tuhat üheksasada viiskümmend kaks koos kahekümne ühe, kolmandiku osaga poola zlottidest.

Artikkel XXXVI.

Peale selle traktaadi allkirjastamist nimetatakse viivitamatult spetsiaalne Komisjon; milline tuleb kokku Varssavis ja moodustatakse piisavast arvust Komissaridest ja kanselei ametnikest.

Selle tegevuse asjadeks hakkavad olema:

- 1) Täpse loetelu kõigest, mida Välismaised Valitsused on Varssavi Hertsogiriigile võlgu;
- 2) Lepingupoolte vaheliste vastastikuste nõudmiste ja arvete kokkuvõtmine ja lõpetamine;
- 3) Alamate poolt Valitsuse suhtes esitatud nõudmiste ja ühe sõnaga, kõik mis puudub sellistesse asjadesse, läbivaatamine.

Artikkel XXXVII.

Niipea, kui eelmises Artiklis mainitud Komisjon kokku tuleb, siis ta teeb spetsiaalsele Komiteele ülesandeks viivitamatult võtta meetmeid kõigi igasuguste, sularahaliste või dokumentide või ka vekslite kujul antud pantide, millised kuuluvad ühele Lepingupoolsete Riikide alamatele, kuid asuvad teise Riigi territooriumil, tagasi saamiseks. Samasuguselt peab aru saama ka kõigist rahade või millegi muu kohtutes, millised võivad olla ühest piirkonnast teise üle viidud, hoiule võtmiste kohta; nad tagastatakse nende Valitsuste kohtukohtadele, millistesse kuuluvad.

Artikkel XXXVIII.

Kõik dokumendid, plaanid, kaardid ja kõik teised, millised need ka ei oleks, riiklikud- või äri paberid, millised võivad leiduda ühe või teise Lepingupoolse Riigi arhiivides, tagastatakse vastastikuselt sellele, kelle võimualasse need puutuvad.

Kui seda tüüpi dokument on ühtmoodi oluline mõlematele Riikidele, siis sel juhtumil Pool, millisel see ese asub säilitab selle enda juures; teisele aga saadetakse dokumendist vastavalt tõestatud ja kinnitatud koopia.

Artikkel XXXIX.

Juhtimist puudutavad aktid jaotatakse; neist iga Lepingupool saab need, millised puudutavad tema valdusi.

Samasugust korda täheldatakse ka registrite ja aktide suhtes. Juhtudel, millised on täheldatud eelnevas artiklis, tehakse ja saadetakse asjast huvitatutele tõestatud ja kinnitatud koopiad.

Artikkel XL.

Mis puudutab dokumente ja igasuguseid asju, millised on viidud 1806 aasta sõja ajal Preisimaa ametnike poolt säilitamiseks Köningsbergi, siis kõik, mis on senini veel tagastamata, peab olema viivitamatult olema välja antud eeskirjade alusel, millised tehtud 10 septembri 1810 aasta konventsiooni otsuste põhjal ja kooskõlas sellega, mis on otsustatud vastastikuste Komissaride poolt Varssavi konverentsidel, kus peeti kõigi nende asjade üle läbirääkimisi.

Artikkel XLI.

Samuti nimetavad Pooled viivitamatult Tsiviil- ja Mlitaar Komisjonid, et märkida kaardile uue piiri täpne asukoht, selle topograafiline kirjeldus, piiripostide paigaldamine ning nende vahelised nurgad, sellisel viisil, et ei saaks tekkida vähimatki kahtlust, vaidlust ja kimbatust selles, kui aja möödudes või nende hävinedes tuleb piiriposte asendada.

Artikkel. XLII.

Kohe peale selle traktaadi ratifitseerimist antakse kõigile Varssavi Hertsogiriigis asuvatele Vägede ülematele ja teistele vastavatele ülemustele käsk lahkuda T. M. Preisimaa Kuningale valdusse üleminevatelt territooriumitelt ja anda need üle Komissaridele, kes selleks määratakse. See ülesanne peab olema lõpetatud 21 päeva pärast.

Artikkel. XLIII.

See traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kuue nädala pärast. Selle kinnituseks jne. See juhtus 21. aprillil (3. mail) 1815 aastal.

(L.S.)Le Comte de
Rasoumoffsky.

(L.S.)Le Prince de
Hardenberg.

(М.П.)Графъ
Разумовский.

(М.П.)Князьъ.
Гарденбергъ

*

Tabelid ((Loendid.))

((Esialgelt oli neil klasikalise lahterdatud tabelite kuju. Raamatusse selline kuju ei sobinud.))

mis kuuluvad eelneva traktaadi juurde.

A.

Summad, millised kuluvad Varssavi Hertsogiriigi poolt Preisimaale hüvituse maksmiseks.

(Puudutab käesoleva traktaadi Artikkel XXXII.)

Osa Poola Kuninga ja Vabariigi vanadest võlgadest, milliseid 1797 aasta Konventsiooni järgi ja vastavuses tema poolt soetatud pindalaga kahe viimase Poola valduste jaotamise ajal, Preisimaa võttis endale ja muutis obligatsioonideks, milliseid nimetatakse reconnoissances, moodustab kahtkümmend seitset miljonit kaksada kuuskümmend kuus tuhandet, kuussada kuuskümmend kuut ja kaht-kolmandikku zlotti. . . . 27.266,666 $\frac{2}{3}$ (Poola zlotid) ((pr.k. Flor. de Pologne))

Sellest summast Preisimaale, vastavuses temale jääva valduste osaga, jätab endale kümme miljonit zlotti . . . 10.000,000 (Poola zlotid).

Seejärel tuleb Preisimaale tagastada üldsummas seitseteist miljonit kakssada kuuskümmend kuus tuhat kuussada kuuskümmend kuus ja kaks-kolmandikku ... 17,266.666 $\frac{2}{3}$ (Poola zlotti).

Peale selle tuleb maksta talle protsentidena maksta sellelt summalt, alates 27 (9juuni) 1807 aasta Tilsiti rahu sõlmimisest kuni 28 märtsini (9 aprillini) 1815 aastal, st. seitsme aasta ja üheksa kuu eest, millal Preisimaa oli ilma jäetud oma Poolas asuvatest valdustest, arvestades aastas neli protsenti... 8.452, 666 (Poola zlotti).

Kuid Preisimaa võtab enesele kolm-kümnendikku osa neist mitteväljamakstud protsentidest, millised peaksid minema Varssavi Hertsogiriigi uute kohustuste hulka; järelikult väljamaksmata protsentide täielikust summast kuulub väljamaksmisele...2.535,799

Seejärel lõplikult väljamaksmata protsentidest jääb Varssavi Hertsogiriigile viis miljonit üheksasadatuhat kuusteist kaheksasada kuuskümmend seitse zlotti... 5.916,867

Nii-siis, Preisimaa peab Varssavi Hertsogiriigilt saama kokku ...23.183,533 $\frac{2}{3}$

Kuid nagu käesoleva traktaadi Artikkel XXXV jõul, Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser kohustus tasuma Preisimaale otse Oma Keiserlikust Venemaa riigikassast osa võlgadest, millised on täheldatud käesolevas Tabelis, milline kuulub Artikkel XXXV juurde ja milline on 4.609,580 $\frac{7}{10}$

Nõnda jääb seejärel Varssavi Hertsogiriik Preisimaale võlgu vaid kaheksateist miljonit viissada seitsekümmend kolm üheksasada viiskümmend kaks ja kakskümmend üks kolmekümnendikku zlotti... 18.573,952 $\frac{21}{30}$

See juhtus Viinis 21 aprillil (3 mail) 1815 aastal.

Le Comte de Rasoumoffsky. Графъ Разумовский.

Le Prince de Hardenberg. Князь Гарденбергъ.

**

B.

Summad, millistega rahuldatakse Preisimaad Venemaa Keiserlikust riigikassast.
(Mis puutuvad traktaadi Artikkel XXXV.)

Osa Poola Kuninga ja Vabariigi vanu võlgu, milliseid Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser, seoses Bialystoki piirkonna Venemaaga liitmisega, võtab Enesele, määratletakse kaheteistkümnendikuga sellest osast, millise 1797 aasta konventsiooni järgi oli Preisima poolt vastu võetud, st. 27.266,666 $\frac{2}{3}$ Poola zlotti; millest tuleneb, et Venemaa Keiserlik riigikassa peab maksma Preisimaa Valitsusele kaks miljonit kaksada seitsekümmend kaks tuhat kakssada kakskümmend kaks ja ühe viiendiku zlotti.... 2.272,222 $\frac{1}{5}$

Selle väljamaksmata summa protsentide, alates Tilsiti rahu sõlmimise päevast (27. juuni (9. juuli) 1807 aastal) kuni tänaseni, st. seitsme aasta ja üheksa kuu eest, lugedes neli % saja kohta aastas, tuleb seitsesada neli tuhat kolmsada kaheksakümmend kaheksa Poola zlotti... 704,388.

Kuna Varssavi Hertsogiriik asub Venemaa juhtimise all alates novembrist 1812 aastast, kuni tänaseni, st. kaks aastat ja neli kuud, siis seepärast Tema Majesteet Ülevenemaaline Keiser kohustub maksma otse Venemaa Riigikassast, Varssavi Hertsogiriigi asemel, seitsekümmend protsenti selle aja eest maksmisele kuuluvast 24.994,444 $\frac{3}{5}$ zlotti tollal oleva ülalpool nimetatud arvestuse kohaselt Varssavi Hertsogiriigi võlast, mis on miljon kuusadakolmkümmend kakstuhast üheksasada seitsekümmend ja pool zlotti ... 1.632,970 $\frac{1}{2}$.

Aga kõik kokku neli miljonit kuussada üheksatuhat viissada kaheksakümmend ja seitsekümnendikku Poola zlotti ...4.609,580 $\frac{7}{10}$.

See juhtus Viinis 21 aprillil (3.mail) 1815 aastal.

Le Comte de Rasoumoffsky. Графъ Разумовский.

Le Printce de Hardenberg. Князь Гарденбергъ.

III (Nr 82).

1815.a. 3. mail (21.aprillil). Viinis Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel sõlmitud Kraakovit,

tema piirkonda ja konstitutsiooni puudutav lisa-traktaat.

(F.Martensi kommentaar)

Ülalpool oli viidatud asjaoludele, tänu millistele Kraakovi linnast ja selle piirkonnast erilise pool-sõltumatu riigi asutamise paistis olevat Poola küsimuse rahumeelse lõpetamise ainsaks väljapääsuks.

Venemaa tunnistas Kraakovi Austriaga liitmisega nõustumist võimatuks, milline omalt poolt, oli kindlalt otsustanud, et ei luba Krakovi piirkonna liitmist Poola Tsaaririigiga, milline oli asutatud endise Varssavi Hertzogiriigi asemele. Sellisel viisil tekkis uus riik, milline oli oma eksisteerimisele võlgu kolme suurriigi, millised Poolat jagasid, kokkuleppele. Nende kaitse all otsustati luua Kraakovi Vabariik ja kolme liitlas-õukonna vahetel osalusel loodi ka selle sisemine kord. Pidades silmas, et selle vabariigi pool-sõltumatu eksisteerimine kestis üpris lühikest aega, näib meile, et oleks hädavajalik viidata mõnedele motiividele, millised olid võetud aluseks kolme suure riigi toimingutele Kraakovi suhtes ja millised selgitaksid meedet, milline võeti 1846 aastal.

Kooskõlas alljärgneva traktaadi Artikkel VII lausetega, lepingupooled kohustusid nimetama Kraakovisse Komissare, kes viisid ellu kolme Liitlas-õukonna poolt heaks kiidetud konstitutsiooni. Selle otsuse elluviimiseks oli vene komissariks nimetatud Kõigekõrgeima korraldusega parun Anstett, kelle juurde oli komandeeritud hr. Chanevsky, kui abi ja ekspert, kes tundis väga hästi Poolat. Austria komissarideks olid: hr. Hudelist ja Barbier; preislased: hr. Stegmanni ja Jordani.

Instruktsioon, milline oli antud neile volinikele, oli koostatud, kolme liitlasvalitsue ühisel kokkuleppel, Viinis ja kiidetud heaks Keeiser Aleksanderi poolt 28.aprillil (9.mail) 1815 aastal. Asudes käsitlema selle instruktsiooni sisu, me näeme, et ta sisaldab endas eelkõige allpool esitatud traktaadi artiklite ja sellele lisatud Kraakovi konstitutsiooni akti üksikasjalikku tõlgendust. Kuid mõte, millist pideval selles järgiti, seisnes selles, et Kraakovi vabariik hakkab kasutama kolme suurriigi kaitset ja poliitilist vabadust seni, kuni ta ei muutu vandenõude ja agitatsiooni keskuseks, millised on suunatud naaberriikide sisemise rahu vastu.

Tõesti, instruktsiooniga tehakse komissaridele ülesandeks aidata kaasa sihipäraste meedetega Kraakovi territooriumil sellise asjade korra loomist, milline oleks kooskõlas selle elanike soovide ja huvidega. Kraakovi Valitsus pidi pühendama oma hoole oma alamate heaolu eest hoolitsemisele ja ei tohtinud olla mingi välise surve all, ega võinud muutuda teistest Poola provintsidest pärit rahulolematute poolakate mässude ja revolutsioonilise propaganda keskuseks.

„Sarnaste korratuste suhtes“, jätkatakse instruktsioonis, „kõrged lepingupooled ei saa jätta ükskõikselt suhtumata ja sellisel juhtumil, ta, vastupidiselt nende soovile, on sunnitud võtma, vastastikusel kokkuleppel, meetmeid, millised on Kraakovi valitsuse sõltumatuse vastased“.

Järelikult, Kraakovi poliitiline sõltumatus oli juba 1815 aastal, juba selle riigi sünni hetkel, tingitud asjaoludest, milliste saabumisel, hädavajadusel, pidi lõppema selle iseseisev eksisteerimine.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaaline Keiser, T. M. Austria Keiser ja T. M. Preisimaa Kuningas, leides vajalikuks selgitada ja täiendada selle artikli lauseid, millised on sõlmitud Nende vahel traktaatides, milline puudutab Kraakovi ja selle territooriumi neutraliteeti, vabadust ja sõltumatust, valisid Oma heatahtliku kavatsuse teostamiseks:

T. M. Ülevenemaaline Keiser:

Krahv Andrei Razumovski, Oma Tegev-salanõuniku, Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski, Püha Vladimiri Suure Risti esimese järgu ordenite kavaleri ja Oma esimese Voliniku käesoleval Kongressil;

T. M. Austria Keiser:

Clement-Venceslas-Lothaire Prince de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen, Kuldvillaku, Ungari Kuningliku Püha Etienne Suure Risti, Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anne

esimese klassi kavalereid jne, jne.;

T. M. Preisimaa Kuningas:

Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ja Preisimaa Raudristi, Venemaa Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anne esimese klassi kavalereid jne.

Kes peale oma Volikirjade vahetamist otsustasid, sõlmisid ja allkirjastasid järgmised artiklid:

Artikkel I.

Kraakovi linn, koos seda ümbritseva territooriumiga, loetakse alati vabalinnaks. Sõltumatuks ja täiesti neutraalseks, kolme Kõrge Lepingupoole kaitse all olevaks.

Artikkel II.

Vaba linna Kraakovi territoorium Visla vasakul kaldal hakkab omama piiriks joont, milline algab Wolica asulast selle küla juures asuva oja Vislasse suubumise kohast, joostes mööda seda oja ülespoole, läbi Clo, Koscielniki kuni Czuliceni selliselt, et need külad jäävad vaba linna Kraakovi valdustesse; sealt piki nende külade piire, Dziekanowice, Garlice, Tomaszowi, Karniowice kaudu, jättes need ühtmoodi Kraakovi linna piirkonda, kuni punktini, kus algab piir, milline eraldab Krzetowice maakonda Olkuszi maakonnast; sellest punktist ta hakkab jooksuma mööda kahe maakonna piiri ning peatub Preisimaa Sileesia piiril.

Artikkel III.

T. M. Austria Keiser, soovides omaltpoolt eriti soodustada Galiitsia ja vaba linna Kraakovi vahelisi naaberlikke ja kaubanduslikke suhteid, annetas igaveseks ajaks Visla äärsele Podgorze linnale vaba kaubanduslinna õigused, sarnased sellele, milliseid omab Brody linn. Need kauplemisvabadused hakkavad kehtima ringkonna piires, milline ulatub kõikidesse külgedesse Podgorze aguli piirist viiesaja sülla ulatuses ((u. 1 km)). Igaveseks ajaks annetatud privileegi tulemusel, milline ei tohi samal ajal milleski kitsendada T. M. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Riigivõimu selle linna üle, Austria tollipunktid hakkavad asuma igast küljest mainitud ringkonnast väljaspool. Selles ei hakata koguma sõjaväge, ega ühtki sõjalist asutust, milline võiks ähvardada Kraakovi neutraliteeti, või kitsendada kaubanduse vabadust, millise T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet suvatseb Podgorze linnale ja ringkonnale annetada.

Artikkel IV.

Seetõttu T. K. ja K. Majesteet otsustas samuti lubada Krakovi linnal toetada oma üle Visla viivad sillad selle paremale kaldale neis kohtades, milliste kaudu ta omaks alati suhtlust Podgorzega ja seal ankurdata oma laevu. Kallaste korrashoiu, kus need sillad hakkavad ankrus või kinniseotult seisma, peab linn võtma endapeale. Samuti pannakse temale sildade, laevade või üleveo-praamide hooldamine, kui jõel sildu paigal pidada ei saa. Aga kui selles ilmneb mingi lohakas, hoolimatus või hooletus, siis sellisel juhtumil Lepingulised Õukonnad, kuid mitte teisiti, kui peale ümberlükkamatute tõendite saamisel, kehtestab ühisel nõusolekul Kraakovi linna arvel spetsiaalse juhatuse, milline peab edaspidi vältima igasuguseid sarnaseid kuritarvitusi.

Artikkel V.

Peale selle traktaadi allkirjastamist nimetatakse Lepinguliste Õukondade poolt viivitamatult Komisjonid, millised moodustatakse võrdsest arvust Komissaridest ja Inseneridest, et tõmmata

selles kohas piir, püstitada piiripostid, määratleda nende nurgad ja kõrgendikud ning plaani tegemine, koos selle asendi üksikasjaliku kirjeldusega, et mitte mingil juhul ei saaks edaspidi selles suhtes tekkida mingeid raskusi või kahtlusi. Kraakovi territooriumi piire tähistavad piiripostid peavad olema tähistatud numbrite ja naaberriikide ja vabalinna Kraakovi vappidega. Visla peamine voolusäng hakkab olema Austria ja Kraakovi piirkonna vaheliseks piiriks ja seepärast püstitatakse kõik Austria piiripostid selle jõe paremale kaldale. Ringkond, millises asub Podgorze territoorium, milline on kuulutatud kaubanduseks vabaks, märgitakse ära spetsiaalsete piiripostidega, millistel on Austria vapp koos kirjega: kauplemiseks vaba piirkond, Wolny okrag dla handlu.

Artikkel VI.

Lepingulised Õukonnad kohustuvad austama igal ajal ja nõuavad, et ka kõik teised austaksid vaba linna Kraakovi ja selle territooriumi neutraliteeti. Mitte mingid sõjajäudused, mitte kunagi ja mitte mingil ettekäändel ei või sellesse saata.

Selle vastutasuks otsustatakse nimelt, et nii Kraakovi vabalinnas kui ka seda ümbritseval territooriumil ei anta varjupaika ega toetata põgenikke, ülejooksikuid ja üldse inimesi, keda otsitakse seaduste alusel taga ja asuvad ühest kolmest Lepinguliste Riikide alamluses. Nende seadusliku valitsuse poolsest väljaandmise nõudmise esitamisel peavad nad olema viivitamatult vahi alla võetud ning range järelevalve all välja saadetud komandole, milline on saadetud neid piiril vastu võtma.

Artikkel VII.

Lepingulised Õukonnad, kinnitanud Konstitutsiooni, millisest peab juhinduma Kraakovi vabalinna ja selle territoorium, ja mis on lisatud selle artiklitele, kui selle lahutamatu osa, võtavad selle Konstitutsiooni oma ühise käenduse alla. Peale selle, Nad kohustuvad nimetama igaüks Omalt poolt Komissari, et viibida Kraakovis olema hakkavas ajutises ja kohalikus Komitees, millist hakatakse moodustama peamiselt endistest Riigiteenistuses olnud Ametnikest või teistest inimestest, kes on ammu ajast ja pidevalt üldiselt lugupeetud. Kolmest Riigist igaüks valib selleks Kandidaadi ühest kolmest seisusest: Aadelkonnast, Vaimulikust või Keskklassist. Selle Komitee istungeid juhatatakse kolme Õukonna Komissari poolt nädala kaupa, järjekorras. Liisk otsustab, kellest saab esimene Esimees ja Esimehel on selle aujärgule vastavad õigused. Komitee hakkab täpselt määratlema ja üksikasjalikult selgitama Kraakovi Konstitutsiooni aluseid, samuti ka nende lausete täitmise vahenditest; sauti tehakse temale ülesandeks esimeste Ametnike valimine, muidugi —mõista nende, kelle kohad Senatis ei ole nimetatud teiste Kõrgete Lepingupoolte poolt, keda seekord nad seadsid omal valikul Neile mõnedest tuntud isikutest; seesama Komitee peab panema tegevusse Vkraakovi vabalinna ja selle territooriumi uue valitsuse ja ergutama ta tegevust; selle ametkonna kompetentsi laekub viivitamatult kogu Valitsusvõimu osa, ja seni kui see on, nii praegu, ajutises olukorras, on Komiteel õigus teha selles osas muudatusi, milliseid võib üldine kasu nõuda.

Artikkel VIII.

Kraakovi vabalinna ja selle territooriumi Konstitutsioon ei luba tollipunktide asutamist ega sarnaseid makse koguda; kuid makse võib koguda kordonites ja sildadel.

Artikkel IX.

Selleks, et kehtestada sildade ületamise ja Kraakovi linna läbimise maksude võtmiseks ühesugused eeskirjad, millised peavad vastama tehtud kuludele, määratletakse üldisel nõusolekul, et Artikkel VII lausetes nimetatud Komisjoni poolt oleks selleks kehtestatud muutumatu tariif.

Maksustatud peavad olema ainult koormad, kandvad ja vedavad kariloomad ning igasugune kari, kuid mitte inimesed, peale nende astaaegade, mil jõge ületatakse laevadel.

Selle maksu võtmiseks asutatakse kontorid Visla vasakul kaldal.

Seesama Komisjon otsustab ka eeskirjad, millised puudutavad raha väärtust ning ringlust.

Artikkel X.

Kõik, mis on kolme Kõrge Lepingupoole poolt Nende traktaatides otsustatud vastastikuste mõisnike, üleüldise andestamise, kaubanduse- ja laevasõiduvabaduse, õiguste, kasude ja privileegide suhtes, nende otsustega annetatudega, aga samamoodi nendega pandud kohustusi, hakkab olema jälgitud nii Kraakovi vabalinnas ja selle territooriumil, aga ka temaga suhtlemisel.

Peale selle, et soodustada Kraakovi linna ja territooriumi toiduainetega varustamist, nõustuvad Lepingulised Õukonnad lubama Nende valdustest vabalt vedada Kraakovi territooriumile puid, sütt ja kõike, mis on eluks tarvilik.

Artikkel XI.

Spetsiaalne Komisjon peab mõisates, millised kuuluvad Vaimulikkonnale ja Riigikassale, otsustama talupoegadele kuuluva vara õigustes ja neilt maksude ja obroki võtmise suhtes, selleks, et kergendada ja parandada nende viimaste seisundit.

Artikkel XII.

Kraakovi vabalinnale jäetakse läbi linna ja territooriumi liikuvate postisaadetiste privileeg. Kuid iga kolmest Õukonnast võib omal soovil või kas omada oma isiklikku Postimaja Kraakovis, et saata pakke, millised tulevad või saadetakse nende valdustesse või siis panna Kraakovi Peapostkontoris oma sekretari, kellele tehakse ülesandeks kureerida selle valdkonna üle. Mis aga puudutab kulusid, millised on vajalikud teha saabuvate kirjade satmiseks ja kaaluraha võtmiseks, siis see määratletakse instruksioonidega, millised peavad koostama Artikkel VII nimetatud Komisjonid.

Artikkel XIII.

Kõik, mis oli endise Varssavi Hertsogiriigi omand Kraakovi vabalinnas ja selle territooriumil, hakkab olema ka edaspidi samal alusel kuuluma Kraakovi vabalinnale. See omand peab olema üheks linn ühiskondliku rikkuse allikaks ja selle tulused hakatakse kasutama akadeemia ning teist õppeasutuste ülalpidamiseks, eriti rahva kasvatamise viiside täiustamiseks. Tulud kordonitest ja sildadelt, nende iseloomu poolest, kasutatakse sildade ja suurte teede korrashoiuks, nii Kraakovi vabalinnas kui ka selle territooriumil. Valitsus hakkab vastutama selle kui suhtlemiseks ja kauplemiseks eriti olulise valdkonna eest.

Artikkel XIV.

Vabalinna Kraakovi tulude kasutamine on korraldatud sellisel viisil, et Valitsuste kulude hulka jääks asjad, millised on sõnastatud eelmises Artiklis ja seepärast Kraakovi linn ei ole kohustatud osalema Varssavi Hertsogiriigi võlgade maksmises ja samuti tal ei ole õigust summadele, millised võivad laekuda Selle Hertsogiriigi riigikassasse. Kuid Kraakovi elanikel lubatakse oma isiklike nõudmistega pöörduda Komisjoni poole, milline peab hakkama käsitlema arveid.

Artikkel XV.

Kõik Kraakovi Akadeemia privileegid kinnitatakse ja temale tagatakse selle hoonest sõltuv omand, raamatukogud ja sellele kuuluvad summad, millised antud välja pandi või kapitalide vastu. Poola naaberprovintside elanikele on lubatud tulla sellesse Akadeemiasse ja seal õppida, kuivõrd seda peetakse kolme Kõrgete Õukondade kavatsustele vastavaks.

Artikkel XVI.

Vabalinna Kraakovi Episkoopkond ja Kapiitel, aga samuti kogu vaimulikkond, valge ja must ((valged- ilmalikud, mungaks pühitsemata ja mustad – mungaks pühitsetud kreeka-katoliikus kloostri)), jäävad endisele alusele. Kapitalid, kingitud summad, kinnisvara, tulud ja maksud, millised moodustavad nende omandi, jäävad neile vaieldamatult alles. Kuid Senatil lubatakse teha istungitel, millised võivad aset leida detsembris, nende tulude ümberjagamise ettepanek, kuid seda vaid siis, kui tõestatakse, et nende käesolev kasutamine ei ole kooskõlas asutajate kavatsustega, aga eriti selles, mis puudutab rahva harimist ning alam-vaimulike õnnetut olukorda. Igasuguse sellise muudatuse tegemisel tuleb kinni pidada nendest samadest reeglitest, milliseid rakendatakse mingi uue riikliku seaduse tegemisel.

Artikkel XVII.

Kraakovi Episkoopkonna vaimulik võimkond ei hakka laienema Austria ja Preisimaa valdustele ja seepärast, on Kraakovi Episkoobi valimise õigus antud vahetult T. M. Ülevenemaalisele Keisrile. Aga sel korral Tema Majesteet teeb esimese Episkoobi määramise Oma äranägemise järgi; kuid hiljem on Kapiitlil ja Senatil, igaüks enda poolt, õigus esitada omalt poolt kaks kandidaati, kellest T. M. Keiser valib uue Episkoobi.

Artikkel XVIII.

Ülalpool esitatud artiklite ja sellel lisatud Konstitutsioonilise Akti ärakiri antakse üheskoos pidulikult seitsmendas artiklis mainitud Komisjoni poolt Kraakovi vabalinna Arhiivi, kui tulevasteks aegadeks vaieldamatu tõend suuremeelsetest tunnetest ja tahtest, milles Kõrged Lepingupoolsed Õukonnad tegutsesid Kraakovi vabalinna ja selle territooriumi hüveoluks.

Artikkel XIX.

See traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kuue nädala pärast.

Selle kinnituseks jne. jne.

See juhtus 21 aprillil (3 mail) 1815 aastal.

(L.S.)Le Comte de Rasoumoffsky.

(M.П.) Графъ Разумовский.

(L.S.)Le Prince de Metternich.

(M..П.)Князь Меттернихъ.

(L.S.)Le Prince de Hardenberg.

(M.П.Князь Гарденбергъ.

Kraakovi vabalinna Konstitutsioon.

((Constitution de la ville libre de Cracovie. Конституция волнаго города Кракова.))

Artikkel I.

Rooma-Katoliiklik Apostellik usk kuulutatakse piirkonna peamiseks usutunnistuseks.

Artikkel II.

Kõik teised Kristlikud usutunnistused ja selle juurde kuuluv Jumalateenistus hakkab olema vaba ja setõttu ei ei tehta mingit vahet tsiviilõigustes, milline põhineb nende uskude erinevusel.

Artikkel III.

Õigused, milliseid kasutavad maavaldajad, saavad kindlustatud. Kõik kodanikud on seaduse ees võrdsed ja kõik on selle poolt ühtmoodi kaitstud. Seadus kaitseb samuti kõiki sallitavaid Jumalateenimisi.

Artikkel IV.

Kraakovi vabalinna ja selle territooriumi Valitsusvõim usaldatakse Senatile, mis on moodustatud Presidendist ((Esimehest)) ja kahesteiskümnest Liikmest, keda nimetatakse Senaatoriteks.

Artikkel V.

Üheksa Senaatorit ja nende hulgas President, valitakse Esindajate Kogu poolt. Teised ametiisikud pevad olema valitud Kapiitli ja Akadeemia poolt; neile kohtadele omavad õigust nimetada neist igaüks kaks omaa Liiget, et nad osaleksid Senati istungitel.

Artikkel VI.

Kuus Senaatorit valitakse kogu eluks. Senati President jääb ametikohale kolmeks aastaks, kuid ta võib olla uuesti valitud. Teistest Senaatoritest pooled lahkuvad igal aastal Senatist, loovutades oma koha uuesti valitutele; Liikmed, kes peavad oma kohast loobuma esimese aasta möödudes määratakse nende vanuse järgi, st. kolm kõige nooremat lahkuvad Senatist. Neljast Senaatorist, kes on nimetatud Kapiitli ja Akadeemia poolt, jäävad kaks ametikohale kogu eluks, aga teised kaks hakkavad iga aasta möödudes olema välja vahetatud uute vastu.

Artikkel VII.

Valge vaimulikkonna ja ülikooli liikmed, maade, majade valdajad ja üldse inimesed, kellel on mingi omand ja kes maksavad omandilt makse, vabrikute ja manufaktuuride pidajad, kaupmehed, kes teostavad hulgimüüki ja kõik need, kes on registreeritud kui Börsi Liikmed, kunstnikud, kes paistavad silma kaunite kunstidega ja avalike õppeasutuste professorid, hakkavad täisealiseks saamisel omama poliitilist valimisõigust. Nad võivad samuti olla valitud, kui neil on muud omadused, milliseid selleks seadusega nõutakse.

Artikkel VIII.

Senat määrab isikuid valitsuse ametikohtadele ja taandab neid keda on tema poolt nimetatud, omal tahtel. Ta määrab samuti kiriklikele ametikohtadele, kelle nimetamine on antud Valitsusele; sellest välistatakse neli kohta Kapiitlis, millised peavad kuuluma Kateedrite Doktoritele, kes täidavad õpetajate ametikohti ja keda hakkab määrama Akadeemia.

Artikkel IX.

Kraakovi linn, koos oma territooriumiga, jaotatakse linna- ja maa kogukondadeks. Esimeses peavad olama, kui ainult kohalikud asjaolud seda lubavad, vähemalt kaks tuhat, aga viimastes vähemalt kolm tuhat viissada hinge. Neis mõlemates kogukondades valitakse vabalt Pea (Maire), kellele tehakse kohustuseks täita Valitsuse korraldusi. Maa kogukondades võivad peale selle olla valitud, kui asjaolud seda nõuavad, valitud veel mõned inimesed Pea abilisteks.

Artikkel X.

Igal aastal toimuvad detsembrikuus Esindajate Kogu istungid, millised ei tohi kesta üle nelja nädala. Sellel Kogul ((Assamblee)) on kõik seadusandliku võimu õigused, ta vaatab läbi kõik valitsusasutuste igaaastased aruanded ja koostab igal aastal tulude ja kulude eelarve (Budjet). Ta hakkab valima Senati Liikmeid, kooskõlas selle Konstitutsioonilise Akti vastava lausega. Ta valib samuti kohtunikud. See Kogu hakkab omama õigust (kahekolmandikulise häälteenamusega) anda kohtu alla igäühe, kes täidab ametniku ametikohta, kes ta ka ei oleks, keda süüdistatakse riigikassast riisumises, altkäemaksuvõtmises või mingis teises temale usaldatud võimu kuritarvitamises ja samal viisil saata süüdistatav Kõrgemasse kohtusse vastust andma.

Artikkel XI.

Esindajate Kogu hakkab koosnema:

- 1) Linna- ja maakogukondade Saadikutest; iga kogukond valib ühe Saadiku;
- 2) Kolmest Liikmest, kes on Senati poolt lähetatud;
- 3) Kolmest Kapiitli poolt lähetatud prelaadist;
- 4) Kolmest Kateedri Doktorist, kes on lähetatud Ülikooli poolt;
- 5) Kuuest Kohtunik-Lepitajast, kes asuvad ametis ja on järjekorras ametisse määratavad.

Selle Kogu Presidendiks valitakse üks selle Liikmetest, kes on lähetatud Senati poolt. Mitte mingi eelnõu, milline kaldub mingi eksisteeriva seadluse või põhikirja muudatuse tegemisele, ei saa olla esitatud Esindajate Kogu arutelule, kui see ei olnud eelnevalt saadetud Senatisse ja ei olnud seal Senati häälteenamusega heaks kiidetud.

Artikkel XII.

Esindajate Kogu (L'Assemblée des Representans)) hakkab tegelema Tsiviil- ja Kriminaalkoodeksi ning Kohtumenetluse Põhikirja loomisega. Ta nimetab viivitamatult Komitee, millisele tehakse ülesandeks koostada nende Koodeksite kavad. Nende koostamisel peavad olema võetud arvesse nii piirkonna kohalikud olud, aga ka haridustase ning elanike harjumused. Peale Kogu poolt valitud Liikmete hakkavad selles Komitees olema kaks Senati Liiget.

Artikkel XIII.

Kui Esindajate Kogus seadus ei ole kiidetud heaks seitsme-kaheksandikulise hääleteenamusega ühe-kaheksandiku vastu, aga Senatis üheksa Liiget tunnistavad, et ühiskonnale olulise kasu tõttu on tarvis, et see seadus oleks uuesti läbi vaadatud Seadusandliku Kogu poolt, siis see kuulutatakse mittekinnitatuks kuni Esindajate otsuseni järgmisel aastal. Kui seaduse määrus puudutab rahandust, siis sel juhtumil antakse otsustele enne aasta möödumist seaduse jõud seniks, kuni võetakse vastu uus seadus.

Artikkel XIV.

Igas ringkonnas, millises on äärmisel juhul kuus tuhat hinge, hakkab olema Kohtunik-Lepitaja, kes on määratud Esindajate Kogu poolt. Ta jääb sellele kohale kolmeks aastaks. Peale lepitaja kohustuse, peab ta ametikoha järgselt tegelema alaealiste asjade läbivaatamisega ja kohtuasju, millised puudutavad kapitale ja üldse varasid, millised kuuluvad Valitsusele või ühiskondlikele asutustele. Selles kahetises ametis ta hakkab suhtlema Senaatoritest noorimaga, kellele tehakse kohustuseks alaealiste hooldus ning kohtuasjad, millised puudutavad Valitsuse omandit.

Artikkel XV.

Piirkonnas hakkab olema kaks Kohtut: esimese instantsi- ja apellatsioonikohus. Esimeses Kohtus on kolm Liiget, aga apellatsioonikohtus neli, arvestades sellesse arvu ka Eesistujad ((Esimees, President, Juhataja)), kes määratakse ametisse kogu eluks. Teised, mõlemas nendes Kohtutes, nendega ühendatud Kohtunikud, vajadusel, olenevalt kohalikest asjaoludest, sellises arvus, milline hakkab sõltuma kogukondade vabast valikust ja nad täidavad oma ametikohta ainult mingi aja kestel, milline on määratletud põhiseadustega. Need Kohtud lahendavad igasuguseid kohtuasju, sõltumata nende iseloomust või protsessijate seisusest. Kui mõlemate kohtute otsused on kõikides punktides kooskõlas, siis mingit edasi apelleerimist olla ei saa. Kuid kui tsiviilasjade lahendused ei ole olemuselt kooskõlas, või Akadeemia kohtuprotsessi aktide läbivaatamisel tunnistab, et on põhjus seaduse rikkumise või kohtumenetluse oluliseste vormide suhtes kaebuse esitamiseks, või kriminaalasjades, kui süüdistatavale on mõistetud surmanuhtlus või kodanikuõigustest ilmajätmine ((seisusest ilmajätmisele)) siis antakse asi veelkord Apellatsioonikohtusse ja sel juhtumil lisatakse tavaliste Kohtunike arvule kõik linna Kohtunikud-Lepitajad ja neli isikut, kellest poole võib kumbki peamistest protsessijatest pooltest omal volil valida Kraakovi kodanike hulgast. Kolme Kohtuniku kohalolek on hädavajalik, et teha otsus esimeses, viie kohtuniku kohalolek teises ja viimases instantsis peab olema kohal seitse kohtunikku.

Artikkel XVI.

Kõrgem kohus juhtumitel, mis on mainitud Artikkel X, moodustatakse:

- 1)Viie Esindajast, kes valitakse liisu tõmbamise teel;
- 2)Kolmest Senati Liikmest, kelled ta valib ise;
- 3)Mõlemate kohtute Juhatajatest: esimese astme- ja apellatsioonikohtust;
- 4)Neljast Kohtunikust-Lepitajast, kes nimetatakse järjekorras;
- 5)Kolmest kodanikust, kes on kohtu alla antud ametniku poolt valitud.

Otsuse vastuvõtmiseks peab äärmisel juhul kohal olema vähemalt üheksa Liiget.

Artikkel XVII.

Kõikide tsiviil- ja kriminaalasju lahendatakse avalikul kohtuistungil. Kohtuasja lahendamiseks üldse (alates kriminaalasjadest) tuuakse sisse vandekohtunike institutsioon, rakendades seda kooskõlas piirkonna asjaoludega, hariduse taseme ja elanike harjumustega.

Artikkel XVIII.

Kohtuvõim on sõltumatu.

Artikkel XIX.

Kuue aasta möödumisel, lugedes selle Konstitutsioonilise Põhikirja avaldamise päevast, iga kandidaat, et saada Esindajate valikul, Senaatoriks, peab tõestama:

1) Et ta on äärmisel juhul saanud kolmekümne viie aastaseks;

2) Et ta on läbinud täieliku kursuse ühest Akadeemistest, millised asuvad endise Poola Kuningriigi ruumis;

3) Et täitis linna või maakoha kogukona Pea kohustusi vähemalt kaks aastat, Kohtuniku ametikohta kahe aasta kestel ja oli Esindajate Kogu liikmeks kahel igaaastasel Kogu istungil;

4) Et tal on olemas kinnisvara, millelt ta maksab maamaksu vähemalt sadaviiskümmend Poola zlotti ja mille ta on soetanud vähemalt aasta enne valimisi.

Enne Kohtunikuks saamist peab kandidaat tõestama:

1) Et ta on äärmisel juhul vähemalt kolmekümne aastane;

2) Et ta on läbinud täieliku kursuse ühes ülalpoolmainitud Akadeemias ja saanud doktori kraadi;

3) Et tegeles kohtuasjadega äärmisel juhul aasta mingis kantseleis ja samuti aasta advokaadi ametkonnas;

4) Et tal on kinnisvara, milline on hinnatud kaheksa tuhande Poola zlotile ja see on soetatud mitte hiljem kui aasta enne valimist.

Selleks, et saada teise instantsi Kohtunikuks või selle vii teise Kohtu Juhatajaks, peale kõige ülalmainitu, on veel tarvis, et valitav oleks enne kaks aastat ametis, või esimese instantsi kohtunik või Kohtunik-Lepitaja ja oli ükskord selle Juhatajaks.

Selleks, et olla valitud linna või maakoha kogukonna Esindajaks, peab kandidaat:

1) Et ta on äärmisel juhul vähemalt kahekümne kuue aastane;

2) On lõpetanud täieliku teaduste kursuse Kraakovi Akadeemias;

3) Omaks kinnisvara, millelt maksaks vähemalt üheksakümmend (quatre vingts = 80 ?) Poola zlotti maksu ja on selle soetanud äärmisel juhul aasta enne valimist.

Kõik selles artiklis mainitud tingimused ei puuduta neid, kes Varssavi Hertsogiriigi eksisteerimise ajal täitsid ametikohti, millised sõltusid Kuninga suvast või Seimi liikmete valikust, ega ka neid, kellele ametid on usaldatud praegu Lepingupoolsete Valitejate poolt; neil hakkab olema täielik õigus olla valitud või nimetatud igasugusele kohale.

Artikkel XX.

Kõik Seadusandliku Kogu, Valitsuse või Kohtukohtade paberid täidetakse Poola keeles.

Artikkel XXI.

Akadeemia tulud ja kulud peavad olema võetud Kraakovi vabalinna ja selle piirkonna üldisesse tulude ja kulude eelarvesse.

Artikkel XXII.

Sisejulgeoleku ja korra kaitsmine antakse linna miilitsa ((munipsipaalpolitsei)) malevale. See malev hakkab järjekorras olema asendatud ja koosnema ohvitseri juhtimise all, kes, olnud võidelnud eeskujulikult lahinguväljal, nõustub seda ametikohta errumineku asemel vastu võtma.

Teede ja külade julgeoleku tagamiseks relvastatakse ja varustatakse hobustega piisav arv

zandarme.

See juhtus Viinis 21 aprillil (3 mail) 1815 aastal.

(L.S.)Le Comte de Rasoumoffsky.

(М.П.) Графъ Разумовский.

(L.S.)Le Prince de Metternich.

(М.П.)Князь Меттернихъ.

(L.S.)Le Prince de Hardenberg.

(М.П.)Князь Гарденбергъ.

IV.(Nr.83).

1815.a. 6. (18.) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Saksoonia Kuninga vahel sõlmitud Rahu ja sõpruse traktaat.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia ((Saxe)) Kuningas olles võrdselt kehatatud soovist uuendada sõpruse ja hea koosmeele sidemeid, nõnda õnnelikuks Nende Riikide vaheliseks eksisteerimiseks ja samuti soovides aidata kaasa Euroopas korra ja rahu taastamisele, täites Viini Kongressi otsuseid piiride ja Nende valduste ulatuses, nimetasid Volinikeks, et käsitleda, otsustada ning allkirjastada rahu- ja sõpruse traktaati:

T. M. Preisimaa Kuningas, Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri ja Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ja Preisimaa Raudristi; Venemaa Püha Anderi, Püha Aleksander Nevski ja Püha Anne esimese järgu kõrgemate ordenite kavaler jne.

Charles Guillaume parun Humboldt, Oma Riigiministri, Kammerhärra, erakorralise Saadiku ja täievolilise Ministri T. K. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Õukonna juures, Punase Kotka ja Preisimaa Raudristi esimese järgu, Venemaa Püha Anne esimese järgu ordenite kavaler;

T. M. Saksoonia Kuningas, Frederic Albert krahv Schulenburg, Tema Õukonna Kammerhärra, ja Püha Joana de Jerusalemi, ja

Hans Auguste Fürchtegott de Globig, Tema Õukonna Kammerhärra, Justiitsnõunik ja Salareferent;

Kes peale oma volikirjade vahetamist, mis leiti olevat ettenähtud korras olevad, otsustasid koostada järgmised artiklid:

Artikkel I.

Tänasest olgu igavene rahu ja sõprus ühelt poolt T. M. Preisimaa Kuninga ja teiselt poolt T. M. Saksoonia Kuninga, Nende pärijate ja järeltulijate, Riikide ja alamate vahel.

Artikkel II.

T. M. Saksoonia Kuningas, loobub igaveseks ajaks Enda ja oma kõigi pärijate ja järeltulijate eest, T.M. Preisimaa Kuninga kasuks igasugustest õigustest ja pretensioonidest allpool nimetatud provintsidele, ringkondadele, territooriumitele ja territooriumite osadele, millised kuulusid varem Saksoonia Kuningriigile. Nad hakkavad olema täielikult riiklikus valduses ja T. M. Preisimaa Kuninga omanduses ja on ühendatud Tema Riigiga. Need ringkonnad ja piirkonnad, millised on sellisel viisil loovutatud, hakavad olema eraldatud Saksoonia Kuningriigist joonega, millist praegu peetakse piiriks Preisimaa ja Saksoonia valduste vahel; kõik mis asub selle ühel poolel tagastatakse T. M. Saksoonia Kuningale; T. M. loobub pidulikult kõigist ringkondadest ja piirkondadest, mis

asuvad sellest joonest teisel poolel ja mis oli Tema valduses enne sõda.

See joon algab Böömimaa piirist Wiese lähedalt Seidenbergi lähedalt ja hakkab jooksuma mööda Wittich oja voolu, kuni selle ühinemisega Neissega.

Neisest ta jookseb Eigeni ringkonna kaudu, Tauchritzi vahelt, milline ühineb Preisimaaga, ja Bertschoffi, milline jääb Saksooniale; seejärel ta hakkab jooksuma mööda Eigeni ringkonna põhjapiiri kuni Paulsdorfi ja Ober-Sohlandi valduste ühise nurgani; sealt kuni piirini, mis eraldab Görlitzi ringkonda Bautzenist ja sellisel viisil, et Ober-Mittel ja Nieder-Sohland, Olisch ja Radewitz jääksid Saksooniale.

Suur Görlitzi ja Bautzeni vaheline postitee hakkab kuuluma Preisimaale, kuni teiste ülalpool nimetatud ringkondade piirini; sealt hakkab joon jooksuma mööda ringkonna piiri kuni Dubraukeni, aga pärast üle kõrgendiku kuni Lobauer-Wasseri külge, jälgides seda, et see oja koos mõlemate kallastega ja kaldaäärsete kohtadega kuni Heudorfini ja see küla ise jääks Saksoonia valdusesse.

Seejärel see joon läheb mööda Spree voolu ja Schwarz-Wasser, Liska, Hermsdorff, Ketten ja Solchdorf jäävad Preisimaale.

Schwarze-Elsterist, Solchdorfi lähedalt kulgeb sirge joon kuni Königsbrücki mõisa piirini, Gross-Gräbcheni lähedal; see mõis jääb Saksooniale ja joon hakkab kulgema mööda selle Põhjapiiri kuni Grossenhayni fogtkonna piirini Ortrandi ümbruskonnas. Ortrand ja sellest kohast Merzdorfi, Stolzenhayn ja Gröben kaudu Mühlbergi kulgev tee, koos küladega milliste kaudu tee läheb, jääb Preisimaale; seejuures hakatakse jälgima, et mitte mingi osa mainitud teest ei jääks väljapoole Preisimaa valdusi. Piir Gröbelnist kuni Elbeni tõmmatakse Fichtenbergi lähedalt, joostes mööda Mühlbergi fogtkonna piiri; Fichtenberg ühendatakse Preisimaaga.

Elbest kuni Mersebourgi maa piirini, kehtestatakse uus piir sellisel viisil, et Torgau, Eilenbourgi ja Delitschi fogtkonnad läheksid üle Preisimaa valdusesse, aga Oschatz, Wurzen ja Leipsic jääksid Saksooniale. Ta hakkab jooksuma mööda mainitud fogtkondade piire, ületades mõnedes kohtades maid, millised on surutud osalt või täiesti sellesse; Mühlbergist Eilenbourgi jooksev tee peab jääma tervikuna Preisimaa valdusesse.

Joostes Podelwitzist, milline kuulub Leipzigi fogtkonda ja milline jääb Saksooniale, Eytrani, milline jääb samuti selle Riigi valdusesse, piirijoon jaotab Mersebourgi maa sellisel viisil, et Breitenfeld, Hänichen, Gross- ja Klein-Dolzig, Mark-Ranstödt ja Knaut-Nauendorf jäävad Saksooniasse aga Modelwitz, Skeuditz, Klein-liebenau, Alt-Ranstädt, Schkölen ja Zietschen ühendatakse Preisimaaga.

Sealt edasi tõmmatakse piir Pegau fogtkonna kaudu, Flossgraben ja Weisse-Elsteri jõgede vahelt. Esimene sellest punktist (allpool Crosseni linna, milline moodustab osa Haynsbourgi fogtkonnast), kus ta eraldub Weisse-Elsterist, kuni punktini, kus (allpool Mersebourgi linna) ta ühineb Saale jõega, hakkab, kogu oma voolu kestel nende kahe linna vahel, millised kuuluvad Preisimaa Kuningriigile, nagu ka selle mõlemad kaldad.

Sellest kohast, kus piir liitub Zeitzi maaga, ta läheb mööda selle maa piiri kuni Altenbourgi maa piirini Luckau lähedal.

Neustadti ringkonna piirid, milline läheb tervikuna Preisimaa valdusse, jäävad endised.

Voigtlandi osad, millised on kiilutud Reussi valdustesse, aga nimelt: Gefäll, Blintendorf, Sparenberg ja Blankenberg hakkavad kuuluma Preisimaale.

Artikkel III.

Selleks, et tagada eraisikute vara terviklikkus ja mugavaimate, nende vabadust soodustavate vahenditega kaitsta kõigi piiridel elavate elanike vara, T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas nimetab spetsiaalsed Komissarid, et täpselt maid, millised käesoleva traktaadi lausete alusel lähevad ühest valdusest teise, piiritleda.

Nii pea kui vastastikuste Komissaride poolt see piiri tõmbamine lõpetatakse ja kinnitatakse Lepingupoolsete Valitsejate poolt, siis asuvad selle plaanile panekuga ja kaartide koostamisele, mille allkirjastavad Komissarid ning piiripostide, millised peavad tähistama piiri, püstitamisele.

Artikkel IV.

Saksoonia Kuningriigi provintsid ja maakonnad, millised lähevad T. M. Preisimaa Kuninga valdusesse, saavad nimeks Saksoonia Hertsogiriik ja T. M. lisab Oma teistele tiitlitele tiitlid: Saksoonia Hertsog, Thuringe Landkrahv, mõlemate Lusaces Markkrahv, Hennebergi Markkrahv. T. M. Saksoonia Kuningas jätab endale Ülem Lusace Markkrahvi tiitli; Oma õiguste jõul võimaliku pärandi avanemisel Ernestine põlve valdustele, Tema Majesteet hakkab samuti olema nimetatud Thuringe Maakarahviks ja Hennebergi krahviks.

Artikkel V.

T. M. Preisimaa Kuningas kohustatakse viima oma väged välja Saksoonia Kuningriigi kõigist provintsidest, ringkondadest, millised ei lähe Tema valdusesse ja nende juhtimine antakse üle T. M. Saksoonia Kuninga ametnikele viieteistkümne päeva pärast, lugedes käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast.

Artikkel VI.

Lähimal ajal asutakse korralduste täpsemale sõnastamisele, millised peavad olema tehtud Artikkel II nimetatud piirkondade ja ringkondade Preisimaa Valitsusele loovutamise tõttu; sealhulgas kõige suhtes, mis puudutab arhiive, riigivõlga, kassapileteid (Cassenbillets) ja muid kohustusi, nii nendepiirkondade, aga ka kogu Kuningriigi suhtes, Riigikassa seisust, kogumata maksudest ja eriti neid, millised puudutavad riigimõisate spetsiaalseid andameid ja tulusid, milliseid tuli sisse nõuda Preisimaa valitsemise ajal; samuti mõisatest, millised kuuluvad ühiskondlikele, vaimulikele, tsiviilil – ja militaarasutustele, sõjaväele, suurtükiväele, sõjaväe varusid ja laskemoona, feodaalseid õigusi ja kohustusi ning muid sellele sarnaseid asju.

Mis aga puudutab feodaalseid õigusi ja kohustusi, T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas, soovides hoida ära ja tõrjuda igasuguseid aiendeid vaidlusteks ning ebakõlaks, loobuvad, igäüks Omalt poolelt ja vastastikuselt teine-teise kasuks, kõigist õigustest ja feodaalsetest privileegidest, milliseid nad kasutasid, või võisid kasutada väljaspool käesoleva traktaadiga nimetatud piire.

Selle Artikli täitmine, ühisel nõusolekul, pannakse Komissaridele, kes on nimetatud mõlemate Valitsuste poolt.

Artikkel VII.

Arhiivid jagatakse järgmisel viisil. Kõik mõisaid puudutavad aktid ja muud dokumendid ja paberid, millised puudutavad eranditult provintse, territooriume ja maakohi, millised on eranditult loovutatud T. M. Saksoonia Kuninga poolt T. M. Preisimaa Kuningale, peavad olema välja antud Preisimaa Komissaridele, kolme kuu pärast, lugedes ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast. Kindluste, linnade ja maade plaanide ja kaartide väljaandmine järgneb samal ajal ja samal viisil. Neis provintsidest või territooriumitel, millised lähevad vaid osaliselt Preisimaa valdusesse, dokumendid, millised puudutavad nende kogu ulatust, võivad olla antud üle Preisimaa Komissaridele või jääda Saksooniasse, olenevalt sellest, kas Preissimaale loovutatakse sellest provintsis või maakohast suurem või väiksem osa. See Riikidest, kellele antakse väkaj või jäetakse originaaldokumendid, kohustuvad andma teisele nendest tehtud tõestatud ära kirjad. Mis aga puudutab akt ja teisi pabereid, millised, ei kuulu ühtegi ülalpool mainitud järku, millised puutuvad mõlematele Riikidele olulisi asju, need jätab Saksoonia Valitsus endale originaali kujul, kuid ta on

kohustatud neist Preisimaale välja andma tõestatud ärakirjad. Preisimaa Komissaridele antakse võimalus välja selgitada see, millised sellised aktid, dokumendid ja muud paberid võivad nende Valitsusele vajalikud olla.

Artikkel VIII.

Sõjaväe suhtes otsustatakse, et sõdurid, all-ohvitserid ja kõik kes ei oma ohvitseri auastet, liidetakse selle Valitsuse armeega, Preisimaa või Saksoonia, millise valdusesse kuulub nende sünnikoht. Kõikides auastmetes ohvitserid, samuti arstid ja polgu vaimulikud, võivad, omal soovil, kas jääda Saksoonia teenistusse, või minna üle Preisimaa armeesse; see vabadus annetakse ka neile alam-auastmetele, kes ei ole sündinud Saksoonia ega ka Preisima Kuningriigi alamatena.

Artikkel IX.

Võlad, millised on assigneeritud provintsidele, millised lähevad üle tervikuna või jäävad ühe lepingulise Riigi valdustesse, võetakse täielikult üle selle Valitsuse poolt, millisele need provintsid peavad kuuluma. Nende võlgade suhtes, millised on assigneeritud provintsi, milline jääb vaid osaliselt T. M. Saksoonia Kuningale ja neid, milliseid peetakse kogu Kuningriigi võlaks, T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas kehtestab järgmised reeglid:

Tehakse kindlaks võlgade erinevus, millise tasumiseks, kapitali või protsentide, olid nimelt assigneeritud mõned tulud (fundirte Schulden), ja teised, millistele ei antud sellist sihtotstarvet. Esimesed laekuvad sellele, kes nüüdsest peab saama nimetatud tulusid ja järelikult jaotatakse mõlemate Valitsuste vahel vastavalt sellele, kuipalju neid tulusid jääb Saksooniale või läheb üle Preisimaale. Kuid võlgade suhtes, milliste tasumiseks ei olnud assigneeritud nimeliselt mingeid tulusid (unfundirte Schulden), nendesse võlgadesse astumise eesmärgiks on määratleda summad, milliseid nad pidid assigneerima, st. tulude valdkonnad, milline on nende tuludest protsentide ja kapitali tasumiseks, Preisimaa ja Saksoonia võtab enesele, igaüks, neist osa tasuda vastavuses tema osale neist tuludest. Kui aga vastu igasugust ootust leitakse võlad, milliste suhtes ei saa täpselt määratleda, millisele summa ulatuses nad pidid olema assigneeritud, siis sel juhtumil eeldatakse, et kõik selle provintsi, selle asutuse, ettevõtte või kassa tulud, millistele olid tehtud need laenud, millised peavad neid võlgu tasuma ja lepingulised Valitsused võtavad enesele selle tasumise, igaüks proportsionalselt Nende poolt saadud osaga kõigist neist tuludest. Pandid, milliste kaudu toimub sellise kapitali väljaostmise eest tasumise, tagastatakse sellele provintsile, asutusele, ettevõttele, või isikule, kellele need kuulusid. Neist pantidest need, millised kuuluvad provintsile, milline on jaotatud Lepingupoolsete Riikide vahel, jaotatakse samuti proportsionaalselt summade hulga, milliseid on tehtud iga provintsi osa poolt kapitali eest tasumiseks.

Ülalpool mainitud võlgade jaotamise eeskirjad on järgitud samuti Riigikassa poolsete sissenõudmiste jaotamise puhul.

Artikkel X.

T. M. Preisima Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas, tunnistades hädavajadust täielikult hüvitada kõik kohustused, millistesse Saksoonia Kuningriik erakorralisteks kulutusteks astus Komissjon nimetuse all Central-Steuer-Commission, vastastikusel nõusolekul otsustasid, et nad hakkavad olema tagatud ja neis nimetatud summad makstakse ära mõlemate Valitsuste poolt. Selleks lähimal ajal see ja teine Kõrgetest Lepingupooltest panevad välja võrdse arvu Komissare, kellele tehakse ülesandeks nende võlgade laiali laotamine, nende riiklike võlgade jaotamine Artikkel IX eeskirja järgi, millised ei ole assigneeritud nimeliselt mingiteks summadeks ja et nimetada nii tähtaegu, kui ka maksmise kuju. Kumbki Valitsustest kohustatakse andma vahendeid selleks tasumiseks, ainiti vastastikuselt andsid endale õiguse määratleda selleks kas maksude võtmatajätmist ja metsa osade müümist, millistele need võlad olid assigneeritud, või teisi viise, mitte vähem õigeid ja nii, et ettenähtud tähtajaks kogu kohustusteks määratud ülalpool mainitud

andamid ja metsa müük, oli tehtud vastav hüvitamine. Kui summad, millised tulenevad kõikide maksude kogumisest ja metsa müügist, jäävad ülalpool mainitud Komisjonile võlgade tasumiseks ebapiisavateks, siis kavatakse kõik rahad, mis selle vahendusel sadud Preisimaale kuuluvast osast, kasutada esmalt ära nende võlgade maksmiseks, millistes kohustus Preisimaa Pank ja Preisimaa Mereselts; kui nende kohustuste rahuldamiseks läheb tarvis kasutada mõningaid Saksoonia osast saadud summasid ja vastu igasugust ootust, isegi summad, millised on korjatud nende maksude vahendusel ja metsa müügist Saksoonia osas, veel ei jätku tasumiseks teatud ajal, ülejäänud kaht nimetatud võla kohta, siis Preisimaa nõustub pikendama seda kuni käesoleva aasta Leipzigi laadani, mis toimub Püha Micheli päeval. Mis aga puudutab teisi võlgu, milliste maksmiseks määrati summad mainitud maksude ja metsa müügist kogutud summadest, Tema Preisimaa Majesteet ja Tema Saksoonia Majesteet võtab endale õiguse, vahendite nappuse juhtumil, armastusväärset kokkuleppel laenuandjatega või muude vahenditega, kehtestab tähtaegade edasilükkamise ja sobivaima makse viisi.

Artikkel XI.

T. M. Preisimaa Kuningas tunnustab pidulikult, et assignatsioonid, millised on tuntud Cassenbillets'i nime all, kuuluvad nende riiklike võlgade hulka, millised peavad olema jagatud reeglite järgi, milline on sõnastatud Artikkel IX, ja seepärast Tema Preisimaa Majesteet lubab võtta endale kohustuse maksta neist osa, milline hakkab temale kuuluma. T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas, samuti soovides soodustada kõigi võimalike vahenditega Oma vastastikuste alamate heaolu, kohustuvad võtma vajalikke ning kooskõlastatud meetmeid, et säilitada nende piletite krediiti mõlemates Riikides. Selleks lepingupoolsed Valitsused otsustasid asutada ühise Cassenbillets'i Panga Juhatus, milline hakkab tegutsema äärmisel juhul kuni 1-septembrini käesoleval aastal ja millisele antakse vajalikud vahendid, et hoida nende piletite krediiti.

Otsustatakse samuti, et eksisteerivad reeglid Cassenbillets'i de vastuvõtmise suhtes Riigikassas ja igasugusteks makseteks, hakatakse silmas pidama kogu ülalpoolmainitud aja kestel ja Saksoonia Kuningriigi osas, nagu ka selles, milline on loovutatud Preisimaale, samuti ka see, milline jääb T. M. Saksoonia Kuningale ja ei saa teisiti ära muudetud, kui ühisel nõusolekul.

Artikkel XII.

T. M. Saksoonia Kuningas nõuab Cottbusi ringkonna endiste tulude ja peale selle Temale laenu kujul sellele ringkonnale antud rahasummade tagastamist. Artikkel XIV jõul asutatud Komisjon, peab eriti tegelema nende nõudmiste läbivaatamisega, järgides sel juhul eeskirju, millised on käesolevas traktaadis otsustatud võtta sarnaste asjade suhtes.

Artikkel XIII.

T. M. Preisimaa Kuningas lubab kõige selle suhtes, mis hakkab puudutama omandit ja vastastikuste Lepingupoolsete Riikide alamate omandit ja kasu, teha korraldusi, millised põhinevad nende reeglite kõige enamsoodustavatel kasudel. Seda hakatakse eriti jälgima selles suhtes, kelle mõisad asuvad mõlemates Preisimaa ja Saksoonia valdustes, Leipzigi linna kaubandust ja kõike sarnast, ja et nii loovutatavate, aga ka teiste piirkondade elanike isiklik vabadus ei oleks vähimatki kitsendatud, siis neile lubatakse, ainult hoidumata sõjaväeteenistuse kohustusest ja seadustega kehtestatud korra järgimisest, minna ühest Riigist teise. Nad võivad viia endaga kaasa oma vara, olemata allutatud tolli-, väljasõidu- ja väljaveo maksule (Abzugs-Geld).

Artikkel XIV.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Saksoonia Kuningas määrab lähimal ajal Komissarid, et määrata täpselt ja üksikasjalikult kindlaks tingimused ja eeskirjad, millistest mainitakse Artiklites VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XVI, XVII, XVIII, XIX ja XX. See Komisjon tuleb kokku Drezenis ja peab viima temale usaldatud ülesande hiljemalt kolme kuu pärast, peale käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päeva.

Artikkel XV.

T. M. Austria Keiseri poolt on tehtud Preisimaa ja Saksoonia Õukonnale Tema poolse vahendamise ettepanek kõigis tehingutes, millised võivad aset leida mainitud Õukondade vahel, Artikkel II lausetes nimetatud maade loovutamise tulemusel. T. M. Saksoonia Kuningas ja T. M. Preisimaa Kuningas võtab endapeale selle vahendamise, kui üldse oma vastastikuste kokkulepete tegemiseks, nagu ka eriti neiks, millised tehakse ülesandeks Komisjonidele, milline on asutatud Artiklite III ja XIV jõul.

Seel tulemusel, T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteet kohustub viivitamatult nimetama omalt poolt volitatud Komissari, et osaleda eelmainitud Komisjoni töodes.

Artikkel XVI.

Kooperatiivid, ühingud ja igasugused asutused, vaimulikud ja hariduslikud, millised eksisteerivad provintsidest ja maakondades millised on loovutatud T. M. Saksoonia Kuninga poolt Preisimale, aga samuti provintsidest ja maakondades, millised jäävad Tema Saksoonia Majesteetidele, vaatamata juhtida võivatele nende määratluste muutumitele, säilitada vastastikustes valdustes Preisimaal ja Saksoonias oma varad ja tulud, mis neile kuuluvad nende asutamise akti jõul, nii ka need, mis on soetatud hiljema seaduslike vahenditega; nende varade juhtimine ja tulude kogumine ei hakka olema kitsendatud ni selle, kui teise Riigi poolt, kuid sellise arvestusega, et nad oleks kõiges kooskõlas seadustega ja maksaksid makse, millised on piirkondades ette nähtud, milliste juurde nad kuuluvad, mõisate ja sarnaste tulude pealt.

Artikkel XVII.

Komison, milline on asutatud Artikkel XIV jõul, on kohustatud, järgides üldisi Viini Kongressi poolt vastu võetud jõgedel laevasõiduks kehtestatud eeskirju, määratleda kõik, mis hakkab puudutama laevasõitu jõgedel, millised jooksevad Preisimaa ja Saksoonia valdustest läbi. Need eeskirjad hakkavad eriti silmas peetud ja kehtestatud Elbe jõelaevanduses, metsaparvetamist ja laevasõitu jõekesest millised on tuntud selliste nimede all, nagu Elster-Werdaer-Floss-Graben, Schwarze-Elster ja Weisse-Elster ja mööda Floss-Grabenit, milline väljub sellest viimasest jõekesest.

Artikkel XVIII.

T. M. Preisimaa Kuningas kohustub täitma lepingute tingimusi, millised on sõlmitud Saksoonia Valitsuse ja riigimõisate väljaostjate vahel, kõigis Temale Artikkel II jõus loovutatud valdustes, seni kuni nende lepingute tähtaeg ei ole käes.

Artikkel XIX.

T. M. Preisimaa Kuningas lubab saata Saksoonia Valitsusele, kes omalt poolt samuti lubab võtma Preisimaa Valitsuselt vastu, igal aastal sadaviiskümmend tuhat tsentnerit soola (arvestades igat tsentnerit võrdseks Berliini tavalise turukaalu järgi saja kümme naelaga), hinnaga, milline on arvestatud sellisel viisil, et selle kaudu ei tõsteta praegu kehtivat soola hinda seda ostvatele saksoonia alamatele, aga seejuures ainiti Saksoonia Valitsus omas võimaluse saada selle igalt tsentnerilt, mis lasti müüki, võetavatest maksudest peagu samasuguse kasu, millist ta sai vahetult enne viimase sõja algust.

Komisjon, milline asutatakse Artikkel XIV jõul, peab, arvestades selle reeglina, määratlema iga soolatsentneri hinna ja samal ajal määrama aastate arvu, millise kestel seda hinda ei muudeta; kuid selle aja möödumisel tehakse ühisel kokkuleppel uus otsus, nii hulga, kui ka soola hinna suhtes, milline on sellisel viisil tarnitud ühe Valitsuse poolt teisele.

Ülalpool nimetatud kogus, st. 150,000 tsentnerit, mis määrati igaaastaseks tarneks, võib olla Saksoonia Valitsuse nõudmisel suurendatud kahesaja viiekümne tuhande tsentnerini, kuid see nõudmine peab olema esitatud kuus kuud enne tarnimist, kui peale ettenähtud kogust läheb tarvis viissadatuhat tsentnerit või vähem; aga kui rohkem, siis aasta varem. Kogu hulk (250,000 tsentnerit) tarnitakse Preisimaa Valitsuse poolt neil samadel tingimustel, nagu ka ülalpool esitatud väiksem arv. Seejuures otsustatakse, et ka aja jooksul, milline määratletakse Komisjoni poolt, see väiksem arv, st. 150,000 tsentnerit, ei saa olla vähendatud vaid ühe Lepingupoolse Riigi soovil ja et otsus soola uue hinna suhtes tehakse ülelpool mainitud artiklis sätestatud eeskirja järgi.

Sool, millist Saksoonia Valitsus hakkab käesoleva lepingu tingimusel saama, saadetakse Dürrenbergi ja Köseni soolakaevandustest, aga kui nendes ei leidu nõutud soola hulka, siis teistest Preisimaa soolakaevandustest, millised on Saksoonia piirile lähemal. Sool, millise Preisimaa Valitsus selle artikli jõul lubab Saksooniasse tarnida, vabastatakse väljaveo maksudest ja kogu tee ulatuses, soolakaevandusest kuni piirini, ei võeta sellelt mingeid makse, peale nende, milliseid peavad seda teed kasutavad Preisimaa alamatest sarnased vedajad kordonites, sildadel, kanalitel ja lüüsidel maksuma.

Artikkel XX.

Neil eelneva Artikli lõpus esitatud soola sisseveo eeskirjade ja nende samade piirangutega vabastatakse Preisimaal ja Saksoonias maksude maksmisest ühest valdusest teise vilja, küttepuidest ja igasuguse söe, ehituspuidu, lubja, tahvelkildi, veskikivide, telliskivide ja igasuguste teiste kivide, kelle poolt ka kõik see ei oleks ostetud, Lepinguliste Riikide Valitsuste alamate või Valitsuste endi poolt sisse- ja väljaveod.

Nende Majesteetid Preisimaa ja Saksoonia Kuningas kohustuvad vastastikku mitte kunagi keelama ja kitsendama kõikide ülalpool mainitud kaupade väljavedu.

Artikkel XXI.

Mitte kedagi T. M. Saksoonia Kuningriigi valdustes olevates provintsidest elavatest inimestest aga samuti nendes, millised selle traktaadi jõul lähevad üle T. M. Preisimaa Kuninga valdusesse, ei tohi karistada isiklikult, ega vara või pensioni või mingite tuludevõi aujärkude, auastme või privileegide äravõtmisega ja ei jälitata või häirida mingil viisil osaluse eest poliitilistes või sõjalistes sündmustes, mis toimusid alates sõja puhkemisest, millisele tehti lõpp rahulepinguga, mis on sõlmitud 30 mail 1814 aastal Pariisis. Selle artikli mõju laieneb ka neile, kes ei ole asunud nii sellesse kui teise Saksoonia ossa, kuid neil on selles kinnisvara või nad saavad pensioni või muid tulusid, millised need ka ei oleks.

Artikkel XXII.

T. M. Saksoonia Kuningas, nii Enda, kui Oma pärijate ja järeltulijate, aga ka kõigi Oma Õukonna Printside, Nende pärijate ja järeltulijate eest, mingitest õigustest, mõisate või mingi muu suhtes, millised võisid Tema või Tema Õukonna Printsidele kuuluda Varssavi Hertsogiriigi valdamise tulemusel.

T. M. tunnistab, 21 aprilli (3 mai) Viini traktaadiga kinnitatud, Tema M. Ülevenemaalise Keisri riikliku võimu õigusi nende Hertsogiriigi osade suhtes, millised liidetakse Tema valdustega Poola Kuninga tiitli all ja T. M. Preisimaa Kuningale nende üle, millised hakavad temale kuuluma Poznani Hertsogiriigi nime all ja T. M. Austria Keisrile temale tagastatud provintside üle, millised asuvad Visla paremal kaldal.

Artikkel XXIII.

T. M. Saksoonia Kuningas kohustub täpselt tagastama kõik arhiivid, kaardid, plaanid ja teised dokumendid, millised puudutavad Varssavi Hertsogiriiki. Nende üleandmise tähtjaks määratakse kuus kuud, peale käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päeva.

Artikkel XXIV.

T. M. Saksoonia Kuningas vabastatakse igasugusest vastutusest Varssavi Hertsogiriigi võlgade eest, millised on tehtud kooskõlas ja vahetult Rahandusministeeriumi kaudu või teiste Riigi Ametnike poolt, nimelt ka igasugusest vastutusest Bayonne Konventsiooni tagajärgede eest, milline täiesti tühistatakse ja millised on võetud Wieliczka soolakaevanduse pantimisel laenuks.

Mis aga puudutab 2.550,193 kuldenit ((floriini), mis antud välja Saksoonia Varssavi Hertsogiriigi Riigikassa poolt, nõnda et juba traktaadiga, mis on sõlmitud 21 aprillil (3 mail) Preisimaa, Austria ja Venemaa vahel, otsustati viivitamatult asutada Varssavis Likvideerimise Komisjoni, milline moodustatakse Venemaa, Austria ja Preisimaa Komissaridest ja kellele antakse nende kolme Õukonna poolt vajalikud volitused, et arutada Varssavi Hertsogiriigi nii sise- kui välisvõlgu, aga ka summasid, millised tulenesid nende Õukondade vastastikustest maksetest, aga ka need Saksoonia nõudmised antakse ülevaatamiseks sellele samale Komisjonile, aga T. M. Saksoonia Kuningale antakse õigus nimetada omalt poolt Komissari, et osaleda selle nõupidamistel.

Artikkel XXV.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kolme päeva pärast, või kui võimalik, siis ka varem.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis 18 mail K. S. 1815 aastal.

(L.S.) Le Prince de Hardenberg.	(L.S.) Le Comte de Schulenburg.	(M.П.)Князь Гарденбергъ	(M.П.) Графъ Шуленьбургъ.
(L.S.)Le Baron de Humboldt.	(L.S.) e Globig.	(M.П.)Баронъ Гумбольдтъ.	(M.П.)Глобигъ.

Märkus. Selle traktaadiga on täiesti kokkulangevad samal päeval Saksoonia, ühelt poolt ja teiselt Venemaa ja Austria Volinike poolt allkirjastatud traktaadid.

V(Nr. 84).

1815.a. 6. (18.) mai. T. M. Saksoonia Kuninga deklaratsioon Schönburgi Õukonna õiguste kohta.

T.M. Saksoonia Kuningas, soovides Omalt poolt olla vastavuses kavatsusega, milline on väljendatud Venemaa, Austria, Prantsusmaa, Suurbritannia ja Preisimaa Ōukondade poolt, sellele alljärgnevas Schönbourgi Ōukonna õigusi käsitlevas Artiklis, milline oli XXXIII Artiklite hulgas, milline on saadetud T. M. Presbourgi; nimelt et,

Artikkel.

„Kõrged Lepingupoole, kindlustades pidulikult õigused, millised peavad kuuluma Schönbourgi Printside Ōukonnale Tema ja Saksamaa Liidu tulevaste suhete tagajärjel, kinnitavad samuti Oma ühise käendusega, et need Printsid, Saksoonia Kuningriigis, hakkavad oma valdustes omama kõiki neid privileege, millised on Saksoonia Kuningriigi Ōukonna poolt tunnustatud Reces 4. mail 1740 aastal, mis on sõlmitud selle Ōukonna ja Schönbourgi Ōukonna vahel;“

Kuulutab,

1) Et Ta kohustub viie ülalpoolmainitud Riigi ees tunnistama kõiki privileege ja õigusi, milliseid Saksamaa Liidus Schönbourgi Printsidele ja Krahvidele kinnitatakse, kuid õiguste säilitamisega, millised selle Ōukonna mõisate suhtes kuuluvad Saksoonia Ōukonnale;

2) Ja et Ta kohustub samuti Liitlasriikide ees, Enda ja Oma pärijate eest täielikult ja rikkumatult kinni pidada 4 mail 1740 aastal sõlmitud Reces lausete tingimustest.

Käesoleval Deklaratsioonil on samasugune jõud ja mõju, just kui see oleks võetud sõna-sõnalt sel päeval Tema Saksoonia Majesteedi ja Nende Majesteetide Ülevenemaalise Keisri, Austria Keisri ja Preisimaa Kuninga vahel sõlmitud traktaati.

See juhtus Viinis 18 mail 1815 aastal.

(L.S.) Le Comte de
Schulenburg.

(L.S.) e Globig.

(M.П.) Графъ
Шуленьбургъ.

(M.П.) Глобигъ.

Vastuvõtuakt.

((Acte d'acceptation)).

Allakirjutanud Venemaa, Austria, Prantsusmaa, Suurbritannia ja Preisimaa volinikud võtavad pidulikult vastu, igaüks Oma Ōukonna nimel, ülalmainitud Deklaratsioonis T. M. Saksoonia Kuninga nimel antud lubadused, millistel peab olema samnasugune jõud ja mõju, just nagu need oleks võetud sõna-sõnalt 6 (18) mail, käesoleval aastal, mainitud Ōukondade ja T. M. Saksoonia Kuninga vahel sõlmitud traktaati.

See juhtus Viinis 29. mail, tuhande kaheksasaja viieteistkümnendal aastal.

(L.S.) Le Comte de Rasoumoffsky. (L.S.) Le Prince de Hardenberg. (M.П.) Графъ Разумовский. (M.П.) Князь Гарденбергъ.

(L.S.) Le Prince de Metternich. (L.S.) Le Prince de Taleyrand. (M.П.) Князь Меттернихъ. (M.П.) Князь Талейранъ.

(L.S.) Clancarty. (M.П.) Кланкарти.

VI (Nr.85).

1815.a. 17. (29.) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Hanovre Kuninga vahel

sõlmitud traktaat.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Suurbritannia Ühinenud Kuningriikide ja Iirimaa Kuningas, Hanovre Kuningas, soovides kinnitada spetsiaalse traktaadiga otsuseid, mis kantud 13. ja 21. veebruari 1815 aasta Komisjoni istungite raamatusse, millised on koostatud Inglismaa, Austria, Venemaa, Preisimaa ja Prantsusmaa volinike poolt ja sellega viies ellu lepingu tingimusi, milline on sõlmitud Reichenbachis 14 juunil 1813 astal, märatleda valduste loovutused ja vahetused, millised peavad olema tehtud Tema Preisimaa Majesteedi poolt võetud kohustuse tõttu, nimetasid Oma Volinikeks, et käsitleda, sõlmida ja allkirjastada sellesse puutuvad tingimused:

T. M. Preisimaa Kuningas, Prince de Hardenberg, Oma Riigikantsler, Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalem ja Preisimaa Raudristi, Venemaa: Püha Andrei jt. ordenite kavaler.

Charles Guillaume Baron de Humboldt, Oma Riigiministri, Kammerherra, Erakorraline Saadik ja Täievoliline minister T. M. ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Õukonna juures jt.

Tema M. Suurbritannia ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningas, Ernest Frederic Herbert Comte de Münster, Hanoveri pärilus Land-Marechal, Ungari Kuningliku Püha Etienne Suure Risti ordenite kavaler, Oma Riigi- ja Kabineti-Ministri ja Voliniku Viini Kongressil, ja

Ernest Chretien George Auguste Comte de Hardenberg, Austria Leopoldi ja Preisimaa Punase Kotka Suure Risti ja püha Jean de Jerusalemi ordenite kavaler, Oma Riigi- ja Kabineti Ministei, Erakorralise Saadiku ja Täievolilise Ministri T. K. ja Apostellik kuningliku Majesteedi juures ja Täievoliline volinik Viini Kongressil;

Kes peale oma Volikirjade, millised leiti ettenähtud vormis olevad, vahetamist, otsustasid koostada järgmised artiklid:

Artikkel I.

T. M. Preisimaa Kuningas loovutab T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningale, täielikku Riiklikku valdusesse ja Tema Majesteedi, Tema pärijate ja järeltulijate omandusse:

1) Hildesheimi Vürstiriik, milline läheb üle Tema Majesteedi valdusesse koos nende samade õiguste ja koormistega, millistega ta kuulus Preisimaale.

2) Goslari linn koos ümbritseva territooriumiga;

3) Ida-Frise ((Frise orientale)) Vürstiriik, võttes sellesse ka maa, mida nimetatakse Harlinger-Landiks, tingimustel, millised on mõlematele poolte poolt otsustatud Artikkel V, selles mis puudutab laevasõitu Emsil ja kauplemist Embdeni sadamas. Maavalitsuste Ametijärgud säilitavad selles Vürstiriigis oma õigused ja privileegid.

4) Alam Krahvkondu (Niedre Grafschaft) Lingen ja Münsteri Vürstkonna Preisimaa osa, milline asub selle Krahvkondu ja Rheina-Wolbecki osa vahel, milline asub Hanovrieni Valitsuse valduses. Kuid nii nagu oli ettenähtud, et selles kohas Hanovre Kuningriik saaks oma valduste laienemise 22,000 elanikuga, aga mainitud Lingeni Krahvkondu alama osa ja Münsteri Vürstkonna osa loovutamise, see tingimus võib olla mittetäielikult täidetud, siis T. M. Preisimaa Kuningas kohustub, andma piirile, milline jookseb mööda Münsteri Vürstiriiki, sellise suuna, milline hakkab olema vajalik selleks, et loovutataval maatükil oleks ülalpool mainitud arv elanikke. Selle ülesande täitmine pannakse spetsiaalsel Komisjonile, millise Preisimaa ja Hanovre Valitsused viivitamatult piiri täpselt kindlaksmääramiseks nimetavad.

Tema Preisimaa Majesteet loobub igaveseks ajaks Enda, Oma pärijate ja järeltulijate eest kõigist maadest ja provintsidest, mis on määratletud selles artiklis, ühtmoodi ka kõigist õigustest, millised kaasnevad nende valdamisega.

Artikkel II.

T. M. Preisimaa Kuningas loobub alati Enda, Oma pärijate ja järeltulijate eest kõigist õigustest ja pretensioonidest, milliseid Tema Majesteet võinuks Eichsfeldi valdajana omada Püha Pierre Kapiitlile, milline asub Noerteni asumis ja sellele Hanovre valdustes kuuluva vara.

Artikkel III.

T. M. Preisimaa Kuningas kohustub veenma, (pakkudes selle eest igähele valduste hulgast, milline Viini Kongressi otsuste kaudu on antud Tema Preisi Majesteedile, viisaka hüvituse),

Esiteks -, Tema Kuninglik Hesse Kuurvürst, et Ta loovutaks T. M. Suurbritannia Ühinenud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningale. Tema pärijatele ja järeltulijatele täielikku Riiklikku valdusse ja omandisse, Ueschte, Freudenbergi ja Aubourgi fogtkonnad, mis on samuti tuntud Wagenfeldi nime all, koos kõigi sellele kuuluvate ringkondade ja kohtadega, aga peale selle T. K Majesteedi valduses oleva Schaumbourgi Krahvkonna osa ning Plessen ja Neuengleicheni mõisad;

Teiseks -, Tema Hiilgus Hesse-Rothenbourgi Maakrahv, selleks, et Ta loobuks igavesti kõigist oma õigustest ülalpool mainitud õigustele Plesseni mõisale ja andis need Tema Suurbritannia Majesteedile Hanovre Kuningale.

Nii nagu T. M. Hesse Kuurvürsti poolelt ülalmainitud valdustest loobumine, siis ka Hesse-Rothenbourgi Maakrahvi poolne temale Pleseni mõisale kuuluvatest õigustest loobumine ei järgnenud kolme kuu kestel 13 veebruari raamatu Artikkel XL sissekande järgi ja nagu selle-sama vastastikuste loovutamiste artiklis on otsustatud, et kuni selles nimetatud tingimuste täitmiseni, hakkab Preisimaa valdama maid, millised võiksid minna Hesse Kuurvürstile ((Valijavürst)) ja Rothenbourgi Maakrahvile hüvituseks, aga Hanovre omalt poolt hoiab endale oma osa Lauenbourgi Hertsogiriigist, milline Artikkel IV alusel on loovutatud Tema Preisimaa Majesteedile, siis järgitakse seda viimast otsust seni, kuni Hessoises Kuurvürst ja Rothenbourgi Landkrahv teatab nõusolekust Nendele tehtud ettepanekule ja selle asemel, uue Preisimaa ja Hanovre Valitsuste poolt sõlmitud tingimusega, annavad Hanovrele viisaka hüvituse selle eest, et nad ei saanud kätte ülalpool mainitud Hessoises Kuurvürsti ja Maakrahvi valdusi. Selleks hüvituseks määratletakse mõningad maadest, millised kuuluvad Eichsfeldile ja Hohensteini krahvkonna Preisimaa osale.

Mis aga puudutab teisi, millised on 13 veebruari 1815 aasta raamatutes märgitud maade loovutamist puudutavate otsuste jõul, siis juba Tema Preisi Majesteet ja T. M. Suurbritannia ja Hanovre Hiilgus Prints Regent väljendas selles suhtes Tema täielikku nõusolekut, ja mõlemad Kõrged Lepingupoold kohustuvad võtma vastavaid meetmeid, et anda neid kaheksa nädala pärast, peale käesoleva traktaadi allkirjastamist, üle.

Artikkel IV.

T.M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningas, loovutab T. M. Preisimaa Kuningale, Tema pärijatele ja järglastele täieliku Riiklikku valdusse ja omandisse :

1)Osa Elbe paremal pool olevast Lauenbourgi Hertsogiriigist ja koos samal kaldal asuvate Lünebourgeoisi küladega; osa sellest Hertsogiriigist milline asub vasakul kaldal jääb Hanovre Kuningriigile. Hertsogiriigi osas, milline läheb üle Preisimaa valdusesse, maaomavalitsuste ametijärgud säilitavad oma õigused ja privileegid ja eriti neis, millised põhinevad 15. septembri 1702 aasta provintsi Otsuses, milline on kinnitatud 21 juunil 1765 aastal Tema Majesteedi, praegu Suurbritannia Kuningana valitseja poolt.

2)Kloetze fogtkond.

3)d'Elbingerode fogtkond.

4)Rüdigershageni ja Gänsecteichi külad.

5)Rechebergi fogtkond.

T. Suurbritannia M. Hanovre Kuningas, loobub igaveseks ajaks Enda, Oma pärijate ja järeltulijate eest provintside ja maakondadest, millised on mainitud selles Artiklis, samamoodi ka kõigist õigustest, millised kaasnesid nende valdamisega.

Artikkel V.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. Suurbritannia M. Hanovre Kuningas, soovides anda Oma vastastikustele alamatele võrdsed ja üldised kasud kaubanduses mööda Emsi jõe ja Embdeni sadamas, otsustavad selleks luua järgmised tingimused ja eeskirjad:

1)Hanovre Valitsus kohustub teostama oma arvel 1815 ja 1816 aastate kestel töid, millised oma erialal tuntud isikutest moodustatud Komisjoni, milline on määratud võrdse arvul Hanovre ja Preisimaa Valitsuste poolt, arvates on tarvis teha, et muuta Emsi jõgi alates Preisimaa piirist, kuni selle suudmeni laevatatavaks; kohustatakse samuti pidama seda jõe osa sellisel kujul, milliseks see saab peale laevasõidu parandamiseks tehtud töid.

2)Kõigile Preisimaa alamatele lubatakse takistamatult vedada kaupu Embdeni sadamasse ja vedada sealt ära igasuguseid asju, kaupu ning looduse-, kui ka kunsti teoseid ja omada Embdeni linnas aitu, et hoiustada oma kaupu. Need võivad sealsetes aitades olla hoitud kaks aastat, lugedes nende linna vedamise päevast ja nende üle ei teostata mingit erilist järeelvalvet, peale selle, millist Valitsus teostab aitade üle, millised kuuluvad Hanoveri alamatele.

3)Preisimaa laevadelt aga ka sama rahva kaupmeestelt ei hakata võtma mingeid makse laevasõidu, sisse- ja väljaveo, kaupade hoidmise pealt, peale nende, milliseid maksavad ise Hanovre alamad. Need makse ja andmeid hakatakse määratlema Preisimaa ja Hanovre Valitsuste ühisel nõusolekul ja seda tariifi hakkatakse edaspidi muutmata vaid mõlemate Riikide nõusolekul. Samasuguseid kasud ja soodustused annetakse Hanovre alamatele nende kauplemisele ja laevasõiduks selles Emsi jõe osas, milline jääb Tema Preisi Majesteedile.

4)Preisimaa alamad ei ole kohustatud Embdenis kauplema sealsete kaupmeeste kaudu; nad võivad ise vabalt müüa oma kaupu nii Embdeni elanikele, kui ka sinna saabunud välismaalastele, tasudes makse ja lõive võrdselt Hanovre alamatega ja nende maksude tõstmiseks on tarvis mõlemate Valitsuste nõusolekut.

T. M. Preisimaa Kuningas Omalt poolt kohustub annetama Hanovre alamatele kauplemisvabaduse Stecknitzi kanalil, neilt ei hakata võtma mitte mingeid makse, peale nende milliseid võetakse Lauenbourgi Hertsogiriigi elanikelt. Tema Preisi Majesteed, peale selle kohustatakse tagama need kasud Hanovre alamatele, isegi sel juhtumil kui Lauenbourgi Hertsogiriik loovutatakse Nende poolt teisele Riigile.

Artikkel VI.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningas otsustasid, vastastikusel nõusolekul, et nende vastastikustes valdustes hakkab olema kolm sõjateed, ja nimel:

1)Esimene kulgeb Halberstadtist Hildesheimi piirkonna kaudu Minden;

2)Teine vanast Marchest Gifhorni ja Neustadti kaudu Minden;

3)Kolmas algab Osnabrückist läheb läbi Ippenbüreni ja Rheina Bentheimi.

Kaks esimest teed on Preisi aga kolmas Hanovre vägede läbimarrsimiseks.

Preisimaa ja Hanovre Valitsused nimetavad viivitamatult Komisjoni, et otsustada üksmeeles selleks vajalike eeskirjade suhtes.

Artikkel VII.

Kõik, kes asuva ühe või teise Kõrge Lepingupoole sõjaväes tegevteenistuses ja kes on sündinud maadel, milliseid on vastastikku käesoleva Konventsiooniga loovutatud, peavad aasta

jooksul, lugedes selle Konventsiooni ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast, olema naasenud, igaüks oma isamaale: kuid igasuguse aujärguga ohvitseridele lubatakse, kui nad soovivad, jätta selle teenistusse, millises nad praegu asuvad.

Pensionid, igasuguse aujärguga sõjaväelastele antakse välja selle Riigi poolt, kes nad oli palganud.

Artikkel VIII.

Kõrged Lepingupoole kohustuvad välja andma teine-teisele kõik riigivara puudutavad aktid ja ka teised dokumendid ja paberid, millised käsitlevad vastastikku loovutatud provintse ja maakondi, mitte hiljem, kui kahe kuu pärast peale nende provintside või maakondade äraandmist, samuti antakse välja ülalpool nimetatud linnade ja maade plaanid ja kaardid.

Artikkel IX.

Kõigis käesoleva Konventsiooni tulemusel loovutatud ja vahetatud maadel, võtavad uued valdajad enesele nii nimeliselt assigneeritud kohustused neile maadele, aga ka need, millised eelmine Valitsus võttis selle piirkonna vajadusteks ja kasuks. Kõik võlad, seadusliku korra alusel (constitutionnellrment) piirkonn apootl võetud ja muuseas nimelt need, millised võttis Lauenbourgi Hertsogiriik peale 1798 aastat erakorraliste piiri määratlemisega seotud kuludeks ja väljaminekuteks, milliseid tarvitati selle prantslaste okupatsiooni all viibimise ajal, loetakse selle piirkonna kohustusteks ja täielikuks kui ka kapitali äramaksmiseks, võetakse Piirkondade Omavalitsuste Ametkondade (Etats provinciaux) koostööl õigeimad meetmed.

Artikkel X.

Asudes praegu Hanovre Ōukonna ajutise juhtimise all, Meppeni fooftkond, kuuludes Arembergi Hertsogile ja osa Rheina-Wolbeckist, milline kuulub Looz-Corswaremi Hertsogile, peavad asuma Hanovre Kuningriigiga sellistes suhetes, milliseid Saksamaa Liidu Konstitutsiooniga kehtestatakse otsustavalt kõigile endistele Keiserlikele valitsejatele, kellele allutatakse kohalike Valitsejate Liidu Liikmete (Etats-Mediatises) võim. Seejuures, nagu Preisimaa ja Hanovre Valitsus, ülalpool mainitud 13 veebruari raamatu Artikkel XLIII alusel andsid endale õiguse muuta ära, kui hiljem leiavad selle vajaliku olevat, selle Oma valduste osa piirid, kus Krahvkont, milline kuulub Looz-Corswaremile, siis Nende poolt volitatakse Komisjon, milline peab piiritlema Lingeni Krahvkonta osa, milline on loovutatud Hanovrele, tegelema samuti ülalmainitud asjaga ja määratlema lõpplikud piirid Krahvkonta selles osas, milline kuulub Looz-Corswaremi Hertsogile, milline peab olema Hanovre Ōukonna juhtimise all.

Hanovre ja Bentheimi Krahvkonta Valitsuste vastastikused suhted jäävad, T. Suurbritannia M ja Bentheimi Krahvi vahel sõlmitud pandi traktaadi otsuste alusele; kui aga lõppevad selle traktaadiga annetatud õigused, siis ka Bentheimi Krahvkont hakkab koos Hanovre Kuningriigiga asuma neis suhetes, millised Saksamaa Liidu Konstitutsioon määratleb kõigile endistele Keiserlikele valitsejatele, kes alluvad praegu kohalikele Valitsejatele Liidu Liikmetele.

Artikkel XI.

T. Majesteet Preisimaa Kuningas soovib vahetada mõned Oma valdustest Tema Hiilguse Brunswici Hertsogi mõnede valdustega, et vastastikuseid piire ümardada, ja T. M. Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa, Hanovre Kuningas kohustub püüdma kõigi vahenditega sundima Tema Hiilgust selle ettepanekuga nõustuma, olles juba varem väljendanud oma isiklikust

nõusolekust kõigiks mõlemate poolte poolseteks loovutamisteks, milliseid Nende poolt teha otsustatakse. Käesolev artikkel puudutab eriti Calvoerde a Walkenriedi, ainiti piirdumata mitte ainult nende kohtadega.

Artikkel XII.

T. Suurbritannia M. Hanovre Kuningas, soovides aidata kaasa Tema Preisimaa Majesteedile, et hankida Tema Hiilgusele Oldenbourgi Hertsogile viisaka valduste laienemise, lubab sellel Hertsogile anda ringkonna, milline hõlmab eneses kuni 5,000 elanikku.

Artikkel XIII.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse ja ratifitseerimiskirjad vahetatakse nelja nädala pärast, või kui võimalik, siis ka varem.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis 29. mail K. S. 1815 aastal.

(L.S.)Le Prince Hardenberg.	(L.S.)Le Comte de Münster.	(M.П.)Князь Гарденбергъ.	(M.П.) Графъ Минстеръ.
(L.S.) Le Baron Humboldt.	(L.S.)Le Comte Hardenberg.	(M.П.) Баронъ Гумбольдъ.	(M.П.) Графъ Гарденбергъ.

VII (Nr. 86).

1815.a. 20. mai (1. juuni). Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja T. M. Saxe-Weimari Suurhertsogi vahel sõlmitud traktaat.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Preisimaa Kuningas, soovides, Tema poolt võetud kohustuse tagajärjel, viia täitmisele Viini Kongressi tehtud otsus T. K. M. Saxe-Weimari Suur-Hertsogi valduste laiendamist, ja otsustada, koos T. K. Kõrgusega, et nende vahel oleks sõlmitud spetsiaalne traktaat, nimetaks otsuse tegemiseks ja selle allkirjastamiseks Oma Volinikeks:

Preisima Kuningas, Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi, ja Preisimaa Raudristi, Venemaa: Püha Andrei, Püha Aleksander Nevski ordenite kavaler jne. jne.

Charles Guillaume Parun Humboldti, Oma Riigiministri, Erakorralise Saadiku ja Täievolilise Ministri T. K. M ja Apostelliku Kuningliku Majesteedi Õukonna juures; Punase Kotka ja Preisimaa Raudristi I järgu, Venemaa Püha Anna esimese klassi Kavaler, Oma teise volinikuna Viini Kongressile;

Aga T. K. Kõrgus Saxe-Weimari Suur-Hertsog:

Ernest Auguste Parun Gersdorff, Oma Tegevsalanõuniku,

Kes, peale oma volikirjade vahetamist, millised leiti olevat vormikohased, otsustasid tkoostada järgmised artiklid:

Artikkel I.

T. M. Preisimaa Kuningas Oma valduste hulgast, millised on märgitud ära Viini Kongressi otsustes ja sellega tunnistatud, kohustakse loovutada T. K. K Saxe-Weimari Suur-Hertsogile, mõningate Weimari Vürstiriigiga piirnevate või sellel lähedal asuvate ringkondadega koos viiekümne tuhande elanikuga.

Tema Preisimaa Majesteet kohustatakse samuti Fulde Vürstiriigi osas, milline on antud Temale nende samada otsuste jõul, loovutada Tema Kuninglikule Kõrgusele mõned ringkonnad koos kahekümne seitsme tuhande elanikuga.

T. K. K. Saxe-Weimari Suur-Hertsog hakkab omama nimetatud ringkondi Oma täielikus Riiklikus valduses ja omanduses ja ühendab need igaveseks ajaks Oma praeguste valdustega.

Artikkel II.

Ringkonnad ja territooriumid, millised T. K. M. peab loovutama Saxe-Weimari Suur-Hertsogile eelneva Artikli jõul, määratletakse spetsiaalse Komisjoni poolt ja T. M. Preisimaa Kuningas kohustub sõlmima seda ja andma Tema Kuninglikule Kõrgusele ülalpool mainitud ringkonnad ja territooriumid mitte hiljem, kui kahe kuu pärast, lugedes käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamise päevast.

Artikkel III.

Kuid et täita T. K. K. Saxe-Weimari Suur-Hertsogi poolt väljendatud soovi, T. Majesteet Preisimaa Kuningas loovutab juba praegu ja lubab anda Tema Kuninglikule Kõrgusele kahe nädala pärast, peale selle traktaadi allakirjutamise päeva, järgmised ringkonnad ja territooriumid aga nimelt:

Blankenhayni mõisa, erandiks sellest Wanderslebeni fogtkond, milline kuulub Unter-Gleichenile;

Alam Krainichfeldi (Niedre Herrschaft) mõis;

Eckartsbergi fogtkonnas aasetsevad ja Saxe-Weimariis se sissetungivad Teutooni ordu Kommodoorile, Zwätzen, Lehesten ja Liebstädt koos kõigi mõisatest saadavate tuludega, nagu ka kõik teised territooriumid, millised tungivad Weimari Vürstiriigi territooriumisse ja millised kuuluvad mainitud fogtkonnale, aga samuti Tautenbourgi fogtkond, erandiks Droizen, Görschen, Wethabourg, Wetterscheid ja Möllschütz, millised jäävad Prweisimaale;

Remssla küla ja Klein-Brembachi ja Berlstedti asulad millised tungivad Weimari Vürstiriigi valdustesse ja kuuluvad Erfurti territooriumi;

Bischofsroda ja Probsteinzella külad, millised tungivad Eisenachi territooriumi ja asuvad juba T. K. K. Suur-Hertsogi kõrgema Riigivõimu all, jäävad temale täielikuks omandiks.

Nende renevate ringkondade elanikud peavad olema võetud arvesse viiekümne tuhande alama arvestuses, kelle T. K. K Suur-Hertsog peab saama Artikkel I jõul ja nad arvestatakse maha mainitud arvust.

Artikkel IV.

Kõik muu, Artikkel III nimetatud territooriumite loovutamise seotu, tehtavad korraldused, kohustustest, arhiivide üleandmisest, Riigikassast ja muu sarnane, märgitakse ära spetsiaalses Konventsioonis, millisest mainitakse Artikkel II. T. K. K. Suur-Hertsog kohustatakse nimelt võtma Enesele, proportsionaalselt Tema Vürstiriigile jääva Fulde Vürstiriigi valdustes, koormiste osale, millised pannakse peale kõigile uutele endise Francforti Suur-Hertsogiriigi valitsejatele.

Artikkel V.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse nelja nädala pärast.
Selle kinnituseks jne.
See juhtus Viinis 1. juunil 1815 aastal.

(L.S.)Le Prince Hardenberg.	(L.S.)Le Baron Gersdorff.	(M.П.)Князь Гарденбергъ.	(M.П.) Баронъ Герздорфъ.
(L.S.) Le Baron Humboldt.	.	(M. П.) Баронъ Гумбольдъ.	

VIII (Nr 87).

1815.a. 19. (31) mai. Viinis T. M. Preisimaa Kuninga ja Nende Hiilguse Nassau vürsti vahel sõlmitud konventsioon.

Nagu tingimustes, millised on allkirjastatud Viini Kongressile kokku tulnud Õukondade poolt, Orange pärandvaldused, mis on antud T. M. Preisimaa Kuningale ja samal ajal on otsustatud, et T. M. ja Nende Hiilguse Nassau Hertsogi ja Printsiga vahel hakkab olema, Nende vastastikuseid piire puudutavalt, sõlmitud spetsiaalne kokkulepe, siis T. M. Preisimaa Kuningas ühelt poolt ja teiselt Nende Hiilgus Nassau Hertsog ja Prints, nimetasid selleks Oma Volinikeks:

T. M. Preisimaa Kuningas, Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ja Preisi Raudristi, Veene Püha Andrei ordenite kavaleri.

Aga Nende Hiilgus Nassau Hertsog ja Prints, Ernest Francois Louis Marschall de Bibersteini, Nende Peaministri ja Täievolilise voliniku Kongressil ja Badeni Ustavuse Suure Risti ordeni kavaleri;

Kes peale volikirjade vahetamist otsustasid ja koostasid järgmised artiklid:

Artikkel I.

Nende Hiilgus Nassau Hertsog ja Prints loovutavad T. M. Preisimaa Kuningale Tema Riiklikku valdusesse ja omandisse, Fogtkonnad, praostkonnad ja muud allpool nimetatud kohad:

- 1)Linz fogtkond,
- 2)Altenwiedi fogtkond;
- 3)Schönbergi fogtkond;
- 4)Altenkirchen fogtkond;
- 5)Hammi praostkond, milline kuulus varem Hachenbourgi fogtkonnale;
- 6)Schönsteini fogtkond;
- 7)Frensbergi fogtkond;
- 8)Friedenwaldi fogtkond;
- 9)Dierdorfi fogtkond;
- 10)Hersbach fogtkonnast eraldatud osa, milline kuulus Altenkirchenile;
- 11)Neuerburgi fogtkond;
- 12)Hammersteini fogtkond ja sele juures asuvad Irlich ja Engers;
- 13)Huddersdorfi fogtkond;
- 14)Neuwiedi linn;
- 15)Asumid: Gladbach, Heimbach, Weiss, Sayn, Mühlhofen, Bendorf, Weitersburg, Vallendar ja Mallendar, millised kuuluvad Vallendari fogtkonda;
- 16)Asumid: Nieder-werth, Niederberg, Urbar, Immendorf, Neudorf, Aherenberg, Ehrenbreitstein ja selle lähedale ehitatud veskid, Arzheim, Pfaffendorf ja Horchheim, millised

kuuluvad Ehrenbreitsteini fogtkonnale;

17)Braunfelsi fogtkond;

18)Greifensteini fogtkond;

19)Hohensolmsi fogtkond.

Artikkel II.

T. M. Preisimaa Kuningas loovutab Omalt poolt Nende Hiilgustele Nassau Hertsogile ja Printsile, koos kõigi Riigivõimu, omandi ja Kõrgema Võimu õigustega:

1)Kolm Vürstiriiki, millised kuulusid varem Nassau-Orange Ōukonnale, Dietz, Hadamar ja Dillenbourg, arvates nende hulka ka Beilsteini mõisa, kuid erandiks Burbachi ja Neuenkircheni fogtkonnad;

2)Osa Siegeni Vürstiriigist ja Burbachi ja Neuenkircheni fogtkondadest, koos kaheteistkümne tuhande elanikuga; nad peavad olema moodustatud asulatest, millised asuvad Dillenbourgi Vürstiriigi naabruses.

3)Westerbourgi ja Schadecki mõisad selle osaga Runkeli fogtkonnast, millised ennem kuulusid Bergi Suur-Hertsogiriigile.

Artikkel III.

Osa Siegeni Vürstiriigist ja Burbachi ja Neuenkircheni fogtkonnast, millised eelneva Artikli jõul peavad olema loovutatud Nende Hiilgustele, määratletakse täpselt mõlemate Kõrgete Lepingupoolte määratud Komissaride poolt, võimalikult lähimal ajal, hiljemalt nelja nädala pärast peale käesoleva traktaadi ratifitseerimiskirjade vahetamist, ja igal juhul enne neid Nassau-Orange Ōukonna poolt loovutatud provintse.

Komissarid hakkavad juhinduma reeglist, et igale Riigile määratakse teiste Tema maadega piirnevad territooriumid ja peavad eriti püüdma, et uue piiride tõmbamisega ei rikutaks praegu eksisteerivaid sidemeid ja kogukondi, millised asutatud nii kiriklikes, aga ka tootmise valdkondades: viimaste hulgas peab toetuma nimelt maakide töötlemise asutustele.

Kui aga Komissarid mingil juhtumil ei suuda teha kooskõlastatud määratlust, siis neil on lubatud valida vahmeeste kohus, milline lahendab nende vaidluse lõplikult.

Artikkel IV.

Fogtkonnad ja teised territooriumid, millised on Artikkel I, II ja III jõul vastastikku loovutatud, peavad minema üle uutele valdajatele koos asulate elanikele kuuluvate karjamaadega, millised nende juures leiduvad, samuti ka kogu riikliku vara ja mõisatega, kuidas neid ka ei nimetatud ja millised need ka ei oleks ja millise viisil nad läksid endise Valitseja valdusesse. Mitte kumbki pool ei tohi pidada Oma valduses territooriume, millised lähevad üle teise valdusesse ja selle tulemusel otsustatakse nimelt, et Konnersdorfi, Sayn, Nieder-Werth ja Basselich fogtkonnad, millised asuvad Artikkel I nimetatud loovutatud kohtades, hakkavad kuuluma Preisimaale, nagu ka kõik nende varad, millised asuvad Preisimaa valduste piires.

Kõrged Lepingupooled loobuvad vastastikku igaugustest tuludest, feodaalsetest õigustest, Ülemvõimust ja mingitest teistsugustest, millised kuuluvad Neist ühele teise valdustes.

Ehrenbreitstenis asuv rahapada, Engersi lossi ja Nende Hiilguse Hertsogi ja Nassau Printsia enda mööbel, jahid, võetakse sealt ära ja viiakse Nende Hiilguste uude valdusesse kolme kuu pärast, peale käesoleva traktaadi ratifitseerimist.

Artikkel V.

Et parandada ja rohkendada kindlustusi, millised asuvad Nassau Ōukonna poolt loovutatud territooriumitel, vana Ehrenbreitsteini kindlus, (kui peavad vajalikuks seda taastada), annetatakse Preisimaa Valitsusele õigus teostada seal kus ta heaks arvab, (kuid vaid 1,500 Reini ruuteni ringkonnas (Reinländische Ruthen) mõõtes kindlusest), igasuguseid kindlustustõid, isegi neis kohtades, millised jäävad Nassau valdusesse; muidugi mõistetavalt, et ta peab maksma maade valdajatele kahjude eest ja et omandiõigused ja maaomavalitsuste suhete kord jääb rikkumatuks.

Artikkel VI.

Selleks, et kohtade, milliseid mainitakse Artikkel I, loovutamise eest ei tekitataks kahju Nassau Hertsogiriigi kaubandusele, otsustatakse, et selle elanikele kaupade veol Reinile ja Reinilt, mööda seda jõge viivaid teid pidi Ehrenbreitsteini ja Vallendari kaudu, ei hakata tegema mingeid takistusi ja et seda ei hakata koormama uute maksudega.

Artikkel VII.

Kogumata maksude suhtes ja rahad, mis jäid avalikesse riigikassadesse ja summade kulutamist teostatakse edasi nende samade eeskirjade järgi, milliste alusel neid võeti ja milliseid järgitakse juba T. M. Preisimaa Kuningale ja T. M. Madalmaade Kuningale loovutatud maades.

Artikkel VIII.

Loovutatud territooriumite kohustuste suhtes otsustatakse järgmist:

1) Linnade ja maakogukondade, praostkondade, fogtkondade, ringkondade ja provintside spetsiaalsed võlad, peavad minema üle koos linnade, asulate, praostkondade, fogtkondade, ringklondade ja provintsidega uuele Valitsejale ja neid peetakse endiselt nende kohtade spetsiaalseteks võlgadeks.. Kui aga fogtkonnad, ringkonnad ja provintsid satuvad erinevatele Valitsejatele, siis nende spetsiaalsed võlad jaotatakse mõlemate Valitsuste vahel proportsionaalselt sellele, et kummagile osale alles jäänud osa eest maksaksid enda eest protsente või kapitali neist võlgadest ja kui seda ei saa täpselt määratleda, siis vastavalt sellele, kuidas kõigiks ühiskondlikeks kuludeks maksti seda osa andamitega.

2) Riigikassa võlad ja Nassau Hertsogiriigi Finants-Kojad (milliste seisund alates 31. detsembrist 1814 aastast peab olema ettenähtud viisil tõendatud) jaotatakse kahe Kõrge Lepingupoole vahel, proportsionaalselt igaaastase puhta tulu hulgaga, millist saadi loovutatud maadelt enne, nii üldise Riigikassa, aga ka Finants-Koja poolt. Selle määratlemiseks tuleb viimase viie aasta tulud kuni 1812 aastani jaotada viieks ja lisades sellele puhastulu, mis on sadud 1814 aastal Runkeli fogtkonnast.

3) Riigikassa ja Nassau-Orange printside Finants-Koja kohustused, arvestatakse välja ja jaotatakse Kõrgete Lepingupoole vahel ära, samasuiguse reegli järgi ja enne seda-sama tähtaega; kuid Nassau-Orange Finants-Koja igaaastase tulu määramise aluseks, võetakse 1801, 1802, 1803, 1804 ja 1805. aastate tulud, lisades sellele puhastulu iga aasta eest, mis saadud Westerbourgi ja Schadeki mõisatest, võttes selle tulu sellisena, nagu see oli 1814 aastal.

4) Nassau-Saarbrücki valduste kohustused millised olid enne Nassau Hertsogiriigi Riigikassa ees, ei võeta eelnevates paragrahvides loetletute hulka; need jäävad kõik Nassau Hertsogi ja Printsiri arvele.

Artikkel IX.

Pensionid, milliseid annetatakse teenete eest, millised olid osutatud mingi ühe valduste osa

kasuks, või assigneeritud endiste kiriklike mõisate tuludesse, selle osas valdused asuvad ja kõik üldse, keda olemuse või oma asja põhjal võib olla peetud eriti kuuluvaiks ühele ringkonnale või kohale, hakkavad edaspidi olema väljastatud selle Riigi poolt, kellele nimetatud kohad ja mõisad saavad.

Sõjaväe ametnike ja reameeste pensioni makstakse välja Valitsuse poolt, kes hakkab valdama pensioni saajate sünnikohta.

Kõik teised, kes ei kuulu neisse kahte pensioni saajate klassi, jaotatakse Kõrgete Lepingupoolt poolt proportsionaalselt esitatud igäühe osale aasta tuludest ja ülalpool kehtestatud Riigi kohustuste jaotamise eeskirjadega.

Samuti jaotatakse ka obligatsioonid, et anda välja eluaegseid tulusid (rentes viageres); iga Lepingupoolne Riik hakkab kreditoritele välja andma nimetatud aasta eluaegseid tulusid, tervikuna või osaliselt, vaadates sellele, kuidas need olid assigneeritud, temale kuuluvate valduste osale või Riigikassale üldse.

Artikkel X.

Kõik vasastikku loovutatavate territooriumite kohalike võimude ametnikud lähevad uute Valitsejate teenistusse. Fogtkondades, millised tükeldatakse osadeks, nad võetakse selle Valitsuse teenistusse, kelle saab nende praegune elukoht.

Ringkondade ja provintside Valitsuste ametnikud Wiesbadeni, Weibourgi, Diez ja Dillenbourgi ametkondades jäävad Nassau Valitseva Ōukonna teenistusse või astuvad sellesse; Ehrenbreitsteini ametnikud aga võtab Preisimaa oma teenistusse.

Need piirkondade ja ringkondade Valitsuste ametnikud, kes ei saa jääda ühe või teise Lepinguliste Riikide teenistusse või kes vallandatakse esimese kolme kuu jooksul peale selle Konventsiooni sõlmimist, peavad olema hüvitatud pensionitega või errusaadetute palgaga (Quiescenten-Gehalten), korralduse alusel, milline on antud välja 3. ja 4. detsembril 1811 aastal Nende Hiilguse Nassau Hertsogi ja Printsipi poolt; need pensionid antakse neile välja mõlemate Valitsuste poolt, vastavuses proportsionaalsuse ja reeglitega, millised on nähtud ette Riigivõla tasumiseks. Mitte kellelegi sellistest ametnikest ei hakata maksma palka või pensionit ülalpool mainitud korraldustega kehtestatust vähem.

Artikkel XI.

Kõik alama auastme sõjaväelased, kes on sündinud ühes vastastikku loovutatud valdustes, antakse peale alanud sõjakäigu lõppu välja sellele Valitsusele, kellele nad sünnikoha järgi kuuluvad. Kuid selle ajani nad jäävad oma praegusesse teenistuskohas.

Mis aga puudutab ohvitseri, siis nende Valitsuste poolt, kellele saab nende sünnikoht, siis nad ei saa neile jäämist keelata, kui nad soovivad jääda teise Lepingulise Riigi teenistusse.

Artikkel XII.

Kurjategijad, kes on mõistetud töö- või vaigistamise majadesse vangistusse, samuti ka need, kes asuvad hullude haiglates, antakse välja sellele Valitsusele, kellele kuulub nende sünnikoht.

Artikkel XIII.

Arhiivid ja muud ametlike dokumentide hoidlad vaadatakse üle ja jaotatakse nende vastastikustele valdustele kuuluvuse järgi; iga Valitsus saab paberid, millised puudutavad temale üleminevat osa.

Artikkel XIV.

Preisimaa võtab endale kohustuste täitmise, millisesse astus Nassau Hertsogiriigi Õukond Taxis Õukonna Postivalitsusega ja milline hakkab puudutama temale loovutatud maid.

Artikkel XV.

Giessenist Nassau valduste kaudu Ehrenbreitsteini minev suur tee kuulutatakse Preisimaa sõjateeks, et suhelda Erfourti ja Coblenca vahel. Kõik sõjateed puudutavad tingimused, millised sõlmitakse Preisimaa ja Hanovre Kuninga ja Hesse Kuurvürsti vahel, peavad omama võrdset jõudu ka ülalpool mainitud Giesesenist Ehrenbreitsteini viiva sõjatee suhtes.

Artikkel XVI.

Selleks, et teha täpsem ja lõplik otsus sellest, mis nõuab edasisi korraldusi ja nimelt kõigest, mis hakkab puudutama Riigivõlgade jaotamist, pensionite väljaandmist ja ametnike paigutamist, Lepingupooled viivitamatult, peale ratifitseerimiskirjade vahetamist nimetavad spetsiaalsed Komissarid, kes peavad tulema kokku Wiesbadenis ja lähimal ajal leppida kokku kõiges ülalöeldus. Need Komissarid on volitatud võtma vajalikke meetmeid, selleks, et Riigivõla protsentide tasumine ja pensionite väljamaksmine ei katkeks, et Riiklike kohustuste krediiti ei halvataks ja et Riigikassas oleks kulutusteks tegemiseks piisavad summad.

Artikkel XVII.

Konventsioonis, milline on sõlmitud 31. mail, sel aastal, Nende Majesteetide Preisimaa Kuninga ja Madalmaade Kuninga vahel, asuvad järgmised artiklid:

„T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Madalmaade Kuningas nimetab lähimal ajal spetsiaalse Komisjoni, et teha vajalikke korraldusi kõiges, mis hakkab puudutama Nassau valduste loovutamist Tema Majesteedile, nõnda-nagu: arhiivide, võlgade väljamaksmist, millised jäävad Riigikassa kulude summadeks ja muid sarnaseid asju. Paberid millised ei kuulunud loovutatud valduste asjadesse, vaid Orange Õukonnaasju, samamoodi ka raamatukogusid, maakaartide kogu ja teisi sarnaseid asju, millised moodustavad T. M. Madalmaade Kuninga isikliku omandi osa, jääb Tema Majesteedile ja antakse viivitamatult üle Tema Komissaridele. Kuid nii nagu ülalpool loovutatud valdustest, osa peab olema vahetatud Nende Hiilguste Nassau Hertsogi ja Printsiga, siis T. M. Preisimaa Kuningas, T. M. Madalmaade Kuninga nõusolekul, annab Nende Hiilgustele üle ka käesoleva artikliga otsustatud tingimuste täitmise kohustuslikkusse, selles mainitud valduste osas, milline ühendatakse Nende Riigiga“.

Selles suhtes Nende Hiilgus Nassau Hertsog ja Prints lubavad täita, T. M. Preisimaa Kuninga asemel, kõiki Nende poolt ülalpool Artiklis vastuvõetud kohustusi, millised hakkavad puudutama Nassau-Orange Õukonna valduste osa, millised saavad Neile käesoleva traktaadi jõul.

Artikkel XVIII.

Selle Konventsiooni ratifitseerimiskirjad vahetatakse nelja nädala pärast, või kui võimalik, siis varem. Samal ajal vastastikustele alamatele, kes kuuluvad loovutatud maadele, kuulutatakse, et nad vabastatakse igasugusest nende poolt endistele Valitsejatele antud töötluse täitmise kohustusest.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis 31. mail 1815 aastal.

(L.S.)Le Prince de
Hardenberg.

(L.S.)Marschall de
Biberstein.

(М.П.) Князь Гарденбергъ.
(М.П.)Маршалъ фонъ Биберштейнъ.

IX (Nr 88).

1815.a. 27. mai (8. juuni). Viinis allkirjastatud Saksa Liidu konstitutsiooni akt.

Püha ja Lahutamatu Kolmainsuse nimel.

Valitsevad Valitsejad ja Saksamaa vabalinnad, olles aiendatud üksmeelsest soovist viia täide 30 mai 1814 aasta Pariisi raktaadi Artikkel VI otsuseid ja olles veendunud, et Nende vaheline kindel ja kestav liit on võrdselt kasulik, nii Saksamaa julgeolekule ja sõltumatusesele, aga ka kogu Euroopa rahule ning poliitilisele tasakaalule, otsustasid ühisel nõusolekul astuda vahetpidamatusse liitu ja varustasid selleks vastavate volitustega Oma Volinikud ja Usaldusisikud Viini kongressil, ja nimelt:

T. M. ja Apostellik Kuninglik Majesteet, Clement-Wenceslas-Lothaire Prints de Metternich-Winnebourg-Ochsenhausen, Kuldvillaku, Kuningliku Püha Etienne Ungari Suure Risti, Püha Andre ordenite kavaler.

Ja Jean-Philippe, Parun Wessenbergi, sõjalise Sardaigne Suure Risti, vaimuliku Saint-Maurice ja Saint-Lazare ordenite kavaleri;

T.M. Preisimaa Kuningas: prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri ja Musta ja Punase Kotka, Püha Jean de Jerusalemi ja Pesisimaa Raudristi; Venemaa püha Andre ordenite kavaler jne.jne.

Charles-Guillaume, parun Humboldt, Oma Riigiministri, Kammerhärta, erakorralise Saadiku ja Täievolilise ministri T. M. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi Õukonna juures jne. ;

T. M. Taani Kuningas, Chretien-Gonthier, krahv Bernstorffi, Oma Sala-Konverentsiaalse Nõuniku, erakorralise Saadiku ja Täievolilise ministri T. K. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi Õukonna juures, ja

Ioachim-Frederic, krahv Bernstorff, Oma Sala-Konverentsiaalse Nõuniku, Täievolilise voliniku Kongressil ja Danebrogi Suure Risti ordenite kavaler;

T. M. Bavaaria Kuningas, Alois-Francois-Xavier, krahv von Rechbergi ja Rothemloeven, Oma Kamerhärta, Tegev-Salanõuniku, erakorralise Saadiku ja Täievolilise ministri T. M. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi juures;

T. M. Saksi Kuningas ((Roi de Saxe)), Hans-Auguste Fürchtegott de Globig, Oma Salanõuniku, Kammerhärta, Kohtu- ja justiitsnõunik ning Sala-referent;

T. M. Madalmaade Kuningas, Francois-Cristophe, parun de Gagern, Tema Majesteedi Madalmaade Kuninga ja Nende hiilguste Nassau Printsi ja Hertsogi voliniku, Hesse Kuldlõvi ja Badeni Ustavuse Suure Risti ordenite kavaler;

T.M. Suurbritannia ja Hanovre Kuningas ((S.M. Le Roi du Royaume uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et de celui de Hanovre))((tõlkisin venekeelse teksti järgi, milles lühendati tiitleid enam.KL.)) Ernest-Frtderic-Herbert, Münsteri krahv, Hanovre Kuningriigi pärinud Maa-Marssal, ja

Ernest-Chretien-Auguste, krahv Hardenberg, Austria Leopoldi Suure Risti , Preisimaa Punase Kotka ja Püha Jean de Jerusalemi ordenite kavaler, Oma Riigi- ja Kabineti ministri, erakorralise Saadiku ja täievolilise Ministri T. K. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi Õukonna juures ja teise Voliniku Viini Kongressil.;

T. K. H. Hesse Kuurvürst ((Valijavürst)), Dorothee-Louis, krahv Kelleri, Oma Riigiministri ja Kuldlõvi ja Preisimaa Punase Kotka Suure Risti ordenite kavaler, ja

George-Ferdinandi, parun Lepeli, Oma Kammerhärta ja Juhatuse Salanõuniku;

T. K. H. Hesse Suur-Hertsog, Jean, parun Türckheim Altdorf, Oma Salanõuniku,

Riigiministri ja erakorralise Saadik Kongressil, Hesse Suure Teeneteristi ordenite kavaler ja Ungari Kuningliku püha Saint-Etienne Kommandoor.

T. K. H. Saxe-Weimari Suur-Hertsog, Ernest-Auguste, Gersdorffi parun, Oma Tegev-Salanõuniku, (aga praegu on tema asemel Frederic Auguste, Minckwitzi parun);

Tema Hiilgus Saxe-Gotha hertsog, Frederic-auguste, Minckwitzi parun, Oma Salanõuniku;

Tema Hiilgus Saxe-Cobourg-Meiningeni krahvinna, kui Valitsejanna ja Tema poja Hooldaja, selle sama parun Minckwitzi;

T. H. Saksi-Hildbourghauseni hertsog, Charles-Louis-Frederic Baumbach, Oma Salanõuniku ja Juhatuse Esimehe;

T. H. Saksi-Cobourg-Saalfeld, Francois-Xavier Fischler, Traubergi parun, Tema teenistuse kolonel, Austria Püha Leopoldi ja Bavaaria krooni ordenite kavaler;

T. H. Brunswick-Wolfenbütteli hertsog, Guillaume-Juste-eberhardi asemel Schmidz-Phiseldeck, Oma Salanõuniku, *ex substitutione*, Dorothee-Louis Comte von Kelleri, Tema Kuningliku Kõrguse Hesse Kuurvürsti Riigiministri;

T. H. K. Holstein-Oldenbourgi hertsogi, Hans-albrechti, Maltzahni paruni, Lübecki Vürstiriigi Juhatuse Esimees, Vene Püha Anna esimese järgu ka Püha Jeani de Jerusalemi ordenite kavaler;

T. H. K. Mecklenbourg-Schwerin hertsog, Leopold parun de Plessen, Oma Riigiministri, Danebrogi Suure Risti ordenite kavaler;

T. H. K. Mecklenbourg-Strelitz hertsog, Auguste-Otto-Ernest, Oertzeni parun, Oma Riigiministri, Preisimaa Punase Kotka Suure Risti ordenite kavaler;

T. H. K. Anhalt-Dessau hertsog, Enda ja kui Anhalt-Koetheni alaealise hertsogi hooldaja ja Tema Hiilgus Anhalt-Bernbourgi hertsog, koos Wolf-Charles-auguste de Wolframsdorf, Dessau Juhatuse Esimees;

T. H. K. Hohenzollern-Hechingeni Prints, Francois-Antoine, Francki parun, Oma Tegevsalanõuniku;

T. H. Hohenzollern-Sigmaringeni Prints, Francois-Louis de Kirchbauer, Oma Saatkonna Salanõuniku;

T. H. Nassau hertsog ja prints, Francois-Christophe, Gagerni parun (ci-dessus nomme) ((eelpoolmimetatud)) ja Ernest-francois-Louis, Marschall de Biebersteini parun, T. M. Madalmaade Kuninga volinik Tema Saksamaa valdustes ja Nende Hiilguste hertsogi ja Nassau Prints, Usatavuse Suure Risti ordenite kavaleri;

T. H. K. Lichensteini Prints, George-Gauthier-Vincent von Wiese, Reuss ja Gera Prints Juhatuse Vice-kantsleri;

T. H. Schwartzbourg-Sonderhauseni Prints, Adolphe von Weise, Oma Salanõuniku ja Kantsleri;

T. H. K. Schwartzebourg-Rudolstadt Prints, Frederic-Guillaume, Kettelhodt paruni, Oma Kantsleri ja Hennerbergi krahvkonna Ülem-Juhataja ja Baadeni suure Risti Ustavuse ordeni kavaler;

T. H. Waldecki ja Pymonti Prints, Gonthier-Henri de Berg, Õiguste doktor ja Schaumbourg-Lippe Vürstkonna Juhatuse Esimees ((President));

Nende Hiilgus, Reussi vanema ja noorema liini Prints, George-Gauthier-Vincent de Wiese, Gera Juhatuse Vice.-kantsler;

T. H. Schaumbourg-Lippe Prints, Gonthier-Henri von Berg;

T. H. Lippe Printsess, kui Valitseja ja Tema poja, Frederic-Guillaume Hellwingi hooldaja, Oma Juhatuse Nõuniku;

Vabalinn Lüübek, Jean-Frederic Hach, Õiguste doktori ja mainitud linna Senaator;

Vabalinn Frakfurt, Jean-Ernest-Frederic Danz, Õiguste doktori, mainitud linna usaldusisik ((syndic));

Vabalinn Bremen, Jean Smidt, selle linna Senaator;

Vabalinn Hamburg, Jean-Michel Gries, selle linna usaldusisik;

Ja kooskõlas ülalpool avaldatud kavatsusega, mainitud Volinikud, peale oma volikirjade vahetamist, mis leiti nende poolt ettenähtud vormis olevateks, tegid ühisel nõusolekul järgmised

otsused:

I.

Üldised otsused.

Artikkel I.

Kõik valitsevad Valitsejad ja vabalinnad Saksamaal ja nende hulgas Nende Majesteetid Austria Keiser ja Preisimaa, Taani ja Madalmaade Kuningad, esimesed, st:

Austria Keiser ja Preisimaa Kuningas Valitsejatena neis Nende valdustes, millised endisel ajal kuulusid Saksamaa Keisririigile;

aga Kuningad: Taani, kui Holsteini Hertsog, Madalmaad, Luxembourgigi Suurhertsogina, otsustavad luua omavahel igavese liidu, millise üldnimetuseks saab Saksa Liit ((Confederation Germanique, Сюзга Германскаго)).

Artikkel II.

Selle Liidu eesmärgiks saab Saksamaa välis- ja sisejulgeolku, sõltumatuse ja sellesse kuuluvate maade puutumatus tagamine.

Artikkel III.

Saksa Liidu liikmed hakkavad sellistena omama võrdseid õigusi ja kõik kohustuvad võrdselt järgima ja kaitsma Akti, millisega kehtestatakse nende ühinemine.

Artikkel IV.

Liidu asjade juhtimine usaldatakse Parlamendile, millises kõik Liikmed, ilma mingi, muus, neile kuuluvate õiguste, aujärgu rikkumisega, hakkavad hääletama oma Volituste kaudu, mõned individuaalselt; mõned kollektiivselt teiste Liikmetega, nii nagu on alljärgnevalt esitatud:

1)Austria	1 hääl.
2)Preisimaa	1 -.-
3)Bavaaria	1 -.-
4)Saksi	1-.-
5)Hann	
ovre	1-.-
6)Württemberg	1-.-
7)Baden	1-.-
8)Hesse Kuurvürstiriik	1-.-
9)Hesse Suurhertsogiriik	1-.-
10)Taani, kui Holsteini Hertsog	1-.-
11)Madalmaade Kuningas, kui Luxembourgigi Suur-Hertsog	1-.-
12)Saksi Suur-Hertsogiriik ja Hertsogi Õukonnad	1-.-
13)Brunswic ja Nassau	1-.-

14)Mecklenbourg-Schwerin ja Strelitz	1-.-
15)Holstein-Oldenbourg, Anhalt ja Schwarzembourg	1-.-
16)Hohenzollern, Liechtenstein, Reuss, Schaumbourg-Lippe Lippe ja Waldeck	1-.-
17)Vabalinnad: Lüübek, Frankfurt, Bremen ja Hamburg	1-.-
Kokku:	17 häält.

Artikkel V.

Liidu parlamenti hakkab juhatama Austria volinik. Igasugune Riik, milline sellesse kuulub omab oma Voliniku kaudu ettepaneku tegemise õigust ja Juhataja on kohustatud neid esitama Parlamendile läbivaatamiseks tähtaja jooksul, milline selleks määratakse.

Artikkel VI.

Kui on tarvis teha uued või mingil viisil muuta endiseid Liidu seadusi, või võtta meetmeid, millised puudutavad Liidu Akti olemust ennast, või uute institutsioonide asutamist, või teha mingeid korraldusi, millised puudutavad Saksamaa üldiseid kasusid, siis moodustatakse Parlamendi Üldkogu ja sel juhtumil häälte jaotus, arvestades iga Riigi suurust, saab olema järgmine:

1)Austria,	hakkab omama	4 häält.
2)Preisimaa		4 -.-
3)Saksimaa		4-.-
4)Bavaria		4-.-
5)Hannovre		4-.-
6)Württemberg		4-.-
7)Baden		3-.-
8)Hesse Kuurvürstiriik		3-.-
9)Hesse Suur-Hertsogiriik		3-.-
10)Holstein		3-.-
11)Luxembourg		3-.-
12)Brunswic		3-.-
13)Necklenbourg-Schwerin		2-.-
14)Nassau		2-.-
15)Saksi-Weimar		1-.-
16) -.- Gotha		1-.-
17) -.- Cobourg		1-.-
18) -.- Meiningen		1-.-
19) -.- Hildbourgshausen		1-.-
20) Mecklenbourg-Strelitz		1-.-
21)Holstein-Oldenbourg		1-.-
22)Anhalt-Dessau		1-.-
23) -.- Bernbourg		1-.-
24) -.- Köthen		1-.-
25)Schwarzbourg-Sondershausen		1-.-
26)Schwarzbourg-Rudolstadt		1-.-
27)Hohenzollern-Hechingen		1-.-
28)Liechtenstein		1-.-

29)Hohenzollern-Siegmaringen	1-.-
30)Waldeck	1-.-
31)Reuss, vanem liin	1-.-
32) -.- , noorem liin	1-.-
33)Schaumbourg Lippe	1-.-
34)Lippe	1-.-
35)Vabalinnad: Lüübek	1-.-
36) -.- Frankfurt	1-.-
37) -.- Bremen	1-.-
38) -.- Hamburg	1-.-
Kokku:	69 häält.

Parlament, Saksa Liidu moodustamise seaduste loomisel käsitleb seda, kas tuleb Üldkogul annatada häältest mõned osad endistele Keiserlikele valdustele, millised asuvad praegu kohalike Valitsejate, Liidu Liikmete (mediatisirten vormahligen Reichsständen) Kõrgema võimu all.

Artikkel VII.

Selle, millise asja peab ülalpool esitatud reeglite jägi vaatama läbi Parlamendi Üldkogul, otsustab tavaline kogu häälteenamusega; see sama tavaline koosolek hakkab valmistama ette eelnõude kavasad, millised peavad olema esitatud läbivaatamiseks Üldkogule ja hankima temale otsuse tegemiseks vajalikke andmeid, et kas see tuleks vastu võtta või tagasi lükata. Asjad otsustatakse häälteenamusega, nii nagu ka tavalisel koosolekul nii ka Üldkogus, kuid vaid sellise erinevusega, et esimeses on ülekaalu saavutamiseks tarvis vaid vähimat ülekaalu aga Üldkogus peab see olema kõigist häältest kakskolmandikku. Kui tavalisel koosolekul on häälte arv võrdne, siis on Juhataja hääel otsustav; ainiti asjades, millised puudutavad põhiseaduste kehtestamist või muutmist ja Riigi institutsioone, isiklike õigusi või usuasju, siis ka tavalisel koosolekul ei piisa otsuse tegemiseks tavalisest häälteenamusest, nagu ka Üldkogus.

Parlament eksisteerib vahetpidamatult: kuid see võib iga kord, kui arutlusele esitatud eelnõud ammenduvad, lükata oma istungeid edasi kindlaksmääratud ajaks, milline aga ei tohi olla neljast kuust pikem.

Kõik edasised otsused, millised selle istungite ajutist katkestamist puudutavat korda, samuti ka edasilükkamist mittekannatavaid asju, millised võivad juhtuda varsti, tehakse Parlamendi poolt Saksa Liidu moodustamiseks koostavate seaduste loomise käigus.

Artikkel VIII.

Liidu Liikmete poolt häälte andmise korra suhtes otsustatakse, et seni kui Parlamendi poolt veel ei ole loodud Liidu moodustamise üldiseid seadusi, siis selles suhtes ei hakata järgima mitte mingit erilist reeglit ja millises korras Liikmed annaksid Oma hääled, siis see ei pea olema tulevikus eeskujuks või loetud igähele neist Liikmetest kuuluvate õiguste kaotamiseks. Peale põhiseaduste loomise lõpetamist, asub Parlament välja töötama alalisi reegleid, püüdes võimalikult vähe eemalduda neist, milliseid järgiti endises Keiserlikus Parlamendis ja eriti, arvestades 1803 aasta Keiserliku Deputatsiooni määrusi. Muus osas, millist korda ka vastu ei võetaks, Liidu Liikmete õigused ja kohad väljaspool Nende suhteid Parlamendiga jäävad endisteks.

Artikkel IX.

Parlamendi istungid hakkavad toimuma Frankfurdis Maine ääres. See alustab oma istungjärku esimesel septembril 1815 aastal.

Artikkel X.

Parlamendi esimeseks tegevuseks, peale istungite algust, saab Liidu põhiseaduste loomine ja riiklike Asutuste loomine kõigis selle sõjalistes-, välis- ja sisesuhetes.

Artikkel XI.

Liidu Liikmed kohustuvad mitte ainult Saksamaa terviklikkust kaitsma, vaid ka kaitsma neist igat Riiki, millised Liidus asuvad, kui neid rünnatakse; nad käendavad teine-teist kõigi oma valduste, millised kuuluvad sellesse Liitu, puutumatusel.

Kui Liidu poolt on kuulutatud välja sõda, siis mitte ükski selle Liikmetest ei tohi vaenlasega astuda spetsiaalsetesse läbirääkimistesse ega sõlmida teiste liikmete nõusolekuta relvarahu või rahu.

Saksa Liidu Liikmed, säilitatakse õiguse astuda igasugustesse liitudesse teiste Riikidega, võtavad ainiti endale kohustuse mittesõlmida Saksa Liidu, või seda moodustavate Riikide julgeolku vastaseid Lepinguid.

Kõik Liidu Liikmed kohustuvad ühtmoodi mitte mingil juhtumil omavahel mittesõdima ja mitte mingite vaidluste puhul haarama relvi, vaid esitama kõik need vaidlused Parlamendis arutada, milline, nimetanud selleks spetsiaalse Komisjoni, hakkab püüdma vahendaja kaudu puhkenud erimeelsust lõpetada; aga kui see ei õnnestu ja peetakse hädavajalikuks asja kohtus lahendada, siis sel juhtumil tehakse ülesandeks õieti moodustatud Austregal (Austrägalinstanz, ((ld. auxiliarius, abistav, abi), аустрегалъному судилищу)) kohtule ja vaidlevad Pooled alluvad selle otsusele appelleerimatult.

II

Spetsiaalsed määrused.

Eelnevates Artikklites nimetatud Liidu asutuste ja reeglite suhtes, Saksa Liidu Riigid otsustasid üldisel nõusolekul lisada mõned teisi olulisi asju puutuvad spetsiaalse dotsused; need on kantud alljärgnevasse Artikklitesse ja neil peab olema eelpool esitatutega samasugune jõud ja mõju.

Artikkel XII.

Liidu Liikmed, kelle valdustes on alla kolmesajatuhande elaniku, peavad ühinema nende sugulaslike Valitsevate Printsides või teiste Saksa Liidu Valitsejatega, nõnda, et nende alamate arv kokkuvõttes küündiks äärmisel juhul ülalpool mainituni ja asutada koos Kõrgema Kohtu.

Ainiti neis Riikides, kuigi neis ei ole ettenähtud arvu elanike, kus juba eksisteerivad sellised kolmanda astme kohtud, jäävad need oma endiste reeglite alusel ka edaspidi tegevusse; kuid selleks on tarvis, et Riikides, millistele need kohtud kuuluvad, oleks vähemalt 150 tuhat elanikku.

Neljal Saksamaa vabalinnal on õigus moodustada üks ühine Kõrgem Kohus.

Igähele sellistes ühistes Kõrgemates Kohtutes vaidlevatel pooltel lubatakse asja läbivaatamise üleandmist mingisse Saksa Ülikooli Juriidilisele Õppetoolile või ühele Kohtutest, milliseid nimetatakse Raehärrade tooliks (Schöppenstuhl, siege d'Echevins) ja paluda seal lõplikku kohtuotsust.

Artikkel XIII.

Kõigis Saksa Liidu Riikides asutatakse põhiseaduslikult Omavalitsuste ametijärkude Kogud.

Artikkel XIV.

Selleks, et endised Keiserlikud Valitsejad Printsid ja teised endise Saksa Keisririigi (Reichsständen und Reichsangehörigen) Liikmed, kes 1806 aastal ja järgnevatel aastatel on allutatud kohalike Valitsejate võimule, võiksid kõigis Liidu Riikides kasutada võrdseid õigusi, teevad Liidu Liikmed selle suhtes järgmised reeglid:

a) Et endiste Keiserlike Printside ja Krahvide Õukonnad, millised on praegu allutatud kohalike Valitsejate võimule, hakkavad olema, ainiti, vaatamata sellele, loetud Saksamaa kõrgemasse aadelkonda (der hohe Adel in Deutschland) kuuluvateks ja säilitavad seisuse põhiselt Valitsejate Õukondadega võrdseid õigusi (Ebenbürtigkeit), milliseid nad senini kasutasid;

b) Et nende Õukondade Pead hakkavad moodustama Maakogu Ametijärkude (Standesherrn) esimese klassi Riikides, milliste juurde nad kuuluvad, ja et kõikjal nemad ja nende perekond hakkab omama tähtsamaid seisusega seotud privileege, aga eriti maksude maksmise suhtes;

c) Et üldse nendele, nende perekondadele ja mõisatele tagatakse või jäetakse kõik nende varade rahuliku valdamisega ühendatud õigused ja teenete hindamine, millised ei kuulu Kõrgema Riigivõimu õigustesse ja Valitsuse toimimisse. Nende õiguste hulgast peab eriti ja nimelt olema austatud:

1) Täielik vabadus määrata enesele tahtmise järgi elukoht mingis Riigis, milline kuulub Saksa Liitu või milline asub sellega rahumeelsetes suhetes;

2) Endise Saksamaa Konstitutsiooni alusel sõlmitud perekondlikest lepingutest kinnipidamine ja õigus ka edaspidi otsustada oma vara ja perekonnaliikmete suhtes, millistest peavad viimased täitma: ainiti, need otsused peavad olema tehtud teatavaks selle maa Valitsejale ja kõrgema Valitsusasutuse kaudu avalikustatud ning kehtivaks tunnistatud; kõik senini väljaantud selle määruse vastased otsused jäävad edaspidi täitmata;

3) Õigus olla antud vaid spetsiaalsete Kõrgemate Kohtute (Privilegirter Gerichtsstand) alla ja olla alatiseks ise aga kogu perekond, vabastatud sõjaväeteenistusse astumise kohustusest;

4) Õigus lahendada oma mõisate ringkonnas tsiviilasju ja esimese astme kohtu kriminaalasju, aga seal, kus nende valdused on piisavalt avarad, siis ka teise astme kohtuasju; aga samuti mõista kohut asjades, millised puudutavad metsanduse juhtimist, kohaliku politsei järeлvalvet, kiriku, koolide ja heategevuslike asutuste omandit, kuid seda kooskõlas kõigi Riigi seadustega, millistele need asjad alluvad, samuti nagu sõjaväe määrustega ja Valitsuse Kõrgemat järeлvalvet neile antud ülalpoolmainitud privileegide kasutamise üle. Nende privileegide täpsemaks määratlemiseks ja kinnitamiseks ühtmoodi kõigis Saksa Liidu Riikides printside ja krahvide ja teiste endise Saksa Keisririigi vahetu aadelkonna Liikmete suhtes, kes on praegu allutatud kohalike Valitsejate võimule, otsustatakse, et selliseks aluseks võetakse selle suhtes 1807 aastal välja antud Bavaaria Kuninga korraldus.

Kõik endise vahetu Keisririigi Aadelkonna Liikmed hakkavad kasutama õigusi, millised on märgitud paragrahvide nr. 1 ja 2 all, aga need, kellel on mõisad ja õigus osaleda Maaomavalitsuste Aujärkude koosolekul, hakkavad lahendama sünnimaa kohtuasju ja millised puudutavad metsanduse juhtimist (Patrimonial – und Forstgerichtsbarkeit), teostada järeлvalvet kohaliku politsei üle, teostada kirikute eestkostet ja olla antud vaid spetsiaalse Kõrgema Kohtu (Privilegirte Gerichtsstand) alla.

Muideks, kasutades neid õigusi, nad peavad arvestama korraga, milline on kehtestatud selle Riigi seadustega, milles nende mõisa asub.

Provintssides, millised 9. veebruari 1801 aasta Luneville traktaadi järgi olid Saksamaast eraldatud ja on nüüd uuesti sellega ühendatud, peavad kõigis ülalpool esitatud määrustes endise vahetu Keisririigi Aadelkonna suhtes olema tehtud, nende provintsside uue erineva seisundiga seoses, vajalikud muudatused.

Artikkel XV.

Veatu igaastaste summade, millised on assigneeritud Reinil teostatavast laevaliikluse tuludest saadud maksudest, väljamaksmine ja 25 veebruari 1803 aasta Keiserliku Deputatsiooni jätkamise määrus nii võlgade, kui ka vaimulikele ja ilmalikele isikutele määratud spetsiaalsete pensionite maksmisest, tagatakse Saksa Liidu poolt.

Endiste kirikute Kafedraalsete Kapiitlite ja vabade Keiririigi Klapiitlite liikmed hakkavad kasutama ilma mahaarvamisteta pensione, milliseid on neile määratud ülalpool mainitud Deputatsiooni otsusega, millises riigis nad ka ei elaks, kui vaid ta ei ole Saksa Liiduga sõjas.

Saksa Ordu ((ordre teutonique)) liikmed, millisele tänaseni ei ole määratud piisavat pensioni, saab selle eeskirjade alusel, milline on kehtestatud 1803 Keiserliku Deputatsiooniga Kafedraalsete kirikute Kapiitlitele; Printsid kellele said valdused, millised kuulusid Saksa Ordule, kohustatakse maksuma neile pensione, igauht proportsionaalselt nende poolt Ordult saadud valdustega.

Liidu Parlament peab võtma meetmeid, et asutada kassa, et ülal pidada ja maksta pensione episkoopidele ja teistele vaimulikele maadel, millised asuvad Reini vasakul kaldal: pensioni väljamaksmise kohustus pannakse nende maade praegustele Valitsejatele. Need korraldused peavad olema tehtud aasta kestel; seni toimub pensionite väljamaksmine endistel alustel.

Artikkel XVI.

Kristlike usutunnistuste erinevus Saksa Liidu Riikides ei hakka olema mingite erisuste tegemise põhjuseks kodaniku ja poliitiliste õiguste suhtes.

Liidu Parlament hakkab käsitlema ja ettevalmistama viise, võimalikult ühesuguseid, et parandada inimeste, kes tunnustavad Saksamaal juudi usku, kodanlikku seisundit, aga võrdset ka vahendeid, et kindlustada neile kõikides Saksa Liidu Riikides igaveseks ajaks kodanikuõigused, kuid sellisel tingimusel, et ka nemad võtaksid enda kohustuseks täita ka kodanike kõiki teisi kohustusi. Seejuures seda usku tunnustavad isikud hakkavad jätkuvalt kasutama õigusi, millised on neile antud mõnedes Riikides.

Artikkel XVII.

Tour ja Taxis Printside Õukond säilitab 25 veebruari 1803 aasta Keiserliku Deputatsiooni ja teiste hilisemate Konventsioonide kaudu selle, et Saksa Liidu postiteenistuse omand ja tulud, kui selles ei tehta vastastikuste vabatahtlikke kokkulepete vahendusel mingeid muudatusi.

Kuid igal juhul selle Vürstiriigi Õukonna õigused postiteenistuse omandi kaitseks või selle eest piisava hüvituse saamiseks, milline on tunnustatud ülalpool mainitud otsuse Artikkel XIII lausete alusel.

See õigus laieneb ka nende kohtade üle, kus endine postiteenistuse juhtimine peale 1803 aastat, vastupidiselt Keiserliku Deputatsiooni lausetes öeldule likvideeritud, ilma et omavahel oleks sõlmitud selle suhtes Konventsiooni ja makstud selle eest viisakat hüvitust.

Artikkel XVIII.

Saksa valduste Valitsejad ja vabalinnad otsustasid, üldisel nõusolekul, kinnitada kõigile Saksa Liidu alamatele järgmised õigused:

a)Õigust osta Riigist väljaspool, kus neil on alaline elukoht, kinnisvara ja seda rahulikult vallata, olemata allutatud mingitele liigsetele võõra Riigi alamatele mitterakendavatele maksudele

või koormistele;

b) Õigus:

1) Kolida ühest Saksa Liidu Riigist teise, tõestades vaid seda, et Valitsus, kelle alla ta üle läheb, on nõus neid oma alamlusse võtma; ja

2) Astuda igasuguse Liidu Riigi tsiviil- või militaarteenistusse; seejuures, oletatakse, et neil mõlematel juhtudel nad seda antud õigust kasutades, ei jäta oma eelmise isamaa ees täitmata oma sõjaväeteenistuskohustust ja et seaduste erinevus, milline määratleb selle kohustuse täitmise taset, ei oleks ebaõiglane teiste Saksa Liidu Riikide suhtes, siis Parlament asub menetlema selle suhtes võimalikult ühtlustava seaduse vastuvõtmist;

c) Õigus vedada oma varasid ühest Saksa Liidu Riigist teise, maksmata sel puhul väljaveo ja selle üle arvestuse pidamise pealt, kui vaid see ei keelata ära mõlemate Riikide poolt spetsiaalse mõlemate riikide vahelise vabatahtlikult sõlmitud Konventsiooniga;

d) Peale selle Parlament, oma esimesel istungjärgul, peab hakkama koostama üldiseid ühesuguseid otsuseid trükiste väljaandmise vabaduse suhtes ja et leitaks vahendid autorite ja väljaandjate kaitseks nende nõusolekuta raamatute ümbertrükide ((piraatkoopiate)) väljaandjate poolt tekitatud kahju vastu (Nachdruck, contrefaçon).

Artikkel XIX.

Liidu liikmed kavatsevad Parlamendi esimesel koosolekul Frankfurdis võtta käsitluse Saksa Liidu Riikide vahelise laevanduse ja kaubanduse korra kehtestamise suhtes, reeglite alusel, millised võeti vastu Viini Kongressil.

Artikkel XX.

Käesolev Akt ratifitseeritakse kõigi Lepinguliste Riikide poolt ja ratifitseerimiskirjad esitatakse kuue nädala pärast, või kui on võimalik, siis ka varem, T. M. Austria Keisri Viini Riiklikku Õukonna Kantseleisse, aga peale Parlamendi istungjärgu algust Saksa Liidu arhiivi.

Selle kinnituseks kõik volinikud allkirjastasid selle lepingu ja kinnitasid selle oma vapipitsatitega.

See juhtus Viinis 8. juulil 1815 aastal.

((LL.SS.)) Le Prince de Metternich. ((ММ.ПП.)) Князь Меттернихъ.

Baron de Wessenberg.

Баронъ Вессенбергъ.

Charles, Prince de Hardenberg.

Карль Князь Гарденъергъ.

Guillaume, Baron de Humboldt.

Вильгельмъ Баронъ Гумбольдгъ.

Chretien, Comte de Bernstorff.

Христ. Графъ Бернсторфъ.

Joachim, Comte de Bernstorff.

Иоах. Графъ Бернсторфъ.

Alois, Comte de Rechberg et
de Rothenloven.

Алоисъ, Графъ Рехбергъ и
Ротень-Лёвень.

Hans-Auguste Fürchtegott de
Globig.

Г.А. Фрирфтеготъ фон
Глобигъ.

F.X., Baron de Gagern.

Ф.К. Баронъ Гагернъ.

E., Comte de Münster.

Е. Графъ Мюнстеръ.

E., Comte de Hardenberg.

Е. Графъ Гарденбергъ.

Comte de Keller, aussi pour le
Brunswic.

Крафъ Келлеръ, также и
за Брауншвейгъ.

George-Ferdinand, Baron
de Leppel.

Георг. Фред. Баронъ Лепедъ.

Jean, Baron de Türckheim.

Иог. Баронъ Тюркгеймъ.

Baron de Minckwitz, remplocant de

Баронъ Минквиць, назначенный на

M. de Gersdorff, Plenipotentiaire
du Grand-Duc de Saxe-Gotha et
Saxe-Meiningen.

C. L. F. Baron de Baumbach.
Baron Fichler de Treuberg.
Baron de Maltzahn.
Leopold Baron de Plessen.
Baron d 'Oertzen.
De Wolframsdorf.
Baron de Franck.
F. A. noble de Kirchbauer.

F. Marschall de Biberstein.
George de Wiese, Plenipotentiaire
des Princes de Lichtenstein et Reuss.
De Weise.
Baron de Ketelhodt.
De Berg, Plenipotentiaire des
Principautés de Waldeck et de
Schaumbourg-Lippe.
Hellwing.
J.-F. Hach.
Danz.
Smidt.
Gries.

место г. фонъ-Герсдорфа, полномочнаго
Гросъ-Герцога Саксенъ-Веймарскаго и
Полномочный Герцоговъ Саксенъ-
-Готскаго и Саксенъ-Мейнингенскаго,
К. Л. Ф. Баронъ Баумбахъ.
Баронъ Фишлеръ Трейбергъ.
Баронъ Мальцанъ.
Леоп. Баронъ Плессенъ.
Баронъ Эртценъ.
Фонъ Вольфрамсдорфъ.
Баронъ Франкъ.
Ф.А. Дворянинъ фонъ Кирхъауеръ.

Баронъ Маршалъ Биберштейнъ.
Д. Георг. Фонъ Визе, полномочный Князей
Лихтенштейнскаго и Рейскихъ.
Фонъ Вейзе.
Баронъ Кетельгодтъ.
Фонъ Бергъ, полномочный княжество
Валдекскаго и Шаумбургъ-Липпскаго.
Гельвингъ.
И.Ф. Гахъ.
Данцъ.
Смидтъ.
Грисъ.

X (Nr. 89).

1815.a. , 31. (19.) mai. Viinis 1815 aastal Tema M. Ülevenemaalise Keisri ja Tema M. Madalmaade Kuninga vahel sõlmitud traktaat.

Püha ja Jagamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Madalmaade Kuningas, soovides viia ellu ja sellega koos täiendada 18 (30) mai 1814 Pariisi rahutraktaadi otsuseid, - millistega, nii käesoleval ajal Euroopas tasakaalu sisseseadmiseks, kui ka selleks, et anda Madalmaade Ühendriikidele oma jõududega sõltumatus kaitseks piisavalt vahendeid, on otsustatud liita ta valdustega maad, mis asuvad merede, Prantsusmaa ja Maasi ((Meuse)) vahel, kuid nende uute valduste piirid selle jõe paremal kaldal ei ole veel täpselt määratletud, - otsustasid sõlmida selles spetsiaalse, Viini Kongressi tingimuste alusel, traktaadi ja nimetasid selle läbivaatamiseks, otsustamiseks ja allkirjastamiseks Oma Volinikeks:

T. M. Ülevenemaaline Keiser, krahv Andrei Razumovski, Oma Tegev-Salanõuniku, Püha Apostel Andrei, Püha Aleksander Nevski ordenite kavaleri jne.

aga, T. M. Madalmaade Kuningas, Gerhard, Charles parun von Spaeni, de Voorstonden, Gueldre Provintsi Aadlike Korpuse Liige, Oma erakorralise Saadiku Viini Õukonna juures, ühe Oma Voliniku Kongressil;

ja, Hans Christophe Ernest parun de Gagerni, Hesse Lõvi Suure Risti ja Baadeni Ustavuse Suure Risti ordenite kavaler, Oma Voliniku Kongressil;

Kes, peale oam volikirjade vahetamist, millised leiti vormikohased, koostasid ühisel nõusolekul järgmised artiklid:

Artikkel I.

Endised Madalmaade Ühendatud Provintsid ja Belgia endised provintsid piirides, millised on määratletud neile ja teistele järgmise artikliga, moodustavad koos muude, selles artiklis nimetatud territooriumitega, erilise Riigi, T. K. M. d'Orange-Nassau Printsi Ühendatud Madalmaade Provintside Valitseja Valitsemisel ja seda hakatakse nimetama Madalmaade Kuningriigiks. Selle Kuningriigi troon hakkab olema päritav, korras, milline määratletakse Madalmaade Ühendatud Provintside Konstitutsioonilise Aktiga. T. M. Ülevenemaaline Keiser tunnustab, et kuninglikule väarikusele omane tiitel ja õigused kuuluvad nüüdsest d'Orange-Nassau Õukonnale.

Artikkel II.

Joon, milline peab märkima Madalmaade Kuningriigi piire, määratletakse järgmisel viisil: alates merest, ta jookseb mööda Prantsusmaa piiri Madalmaade poolel, täpselt nii nagu on 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel III määratletud, kuni Meuseni; sealt samuti mööda Prantsusmaa piiri kuni endise Luxenburi Hertsogiriigi piirideni; seejärel mööda joont, milline eraldab seda Hertsogiriiki endisest Liege Episkoopkonnast, kuni punktini, kus Deiffeltist Lõunas kohtuvad nad kohtuvad selle maakonna Lääne piiriga ja jookseb mööda Malmedy piiri kuni sellise punktini, kus viimane jõuab endiste l'Ourthe ja Poeri Departemangude piirini; sealt läheb edasi mööda nende Departemangude piiri kuni kohani, kus see kohtab enne Prantsusmaale kuulunud d'Eupeni maakonna piiri Limbourgi Hertsogkonnas ja mööda selle maakonna Läänepiiri suundub Põhja, jättes paremale poole väikese osa varem Prantsusmaale kuulunud d'Aubeli maakonna osa, joostes punktini, kus endiste l'Ourthe ja Meuse Departemangude piirid kohtuvad Roeri piiriga. Sellest punktist jookseb mainitud joon mööda kahe viimati mainitu vahelist piiri kuni kohani, kus see jõuab Wormi (Roeri jõkke suubuva jõeni), aga sealt mööda seda jõge kuni punktini, kus see kohtub uuesti mainitud Departemangude piiri; seejärel ta jookseb edasi mööda seda piiri kuni Hillensbergi Lõuna küljele (endises Roeri Departemangus) pöörates Põhja ja jättes Hillensbergi paremale, aga Sittardi maakonna jaotab peaegu kaheks võrdseks osaks, sellisel viisil, et Sittard ja Susteren jääksid vaskule, joostes edasi kuni endiste Hollandi valdusteni; seejärel, jättes need valdused vasakule, jookseb mainitud joon mööda mööda nende Idapiiri kuni punktini, kus see piir Ruremonde poolelt puutub kokku enne Austriale kuulunud Gueldre Vürstiriigi piiriga ja möödudes Hollandi valdustest suundub selle kõige Idapoolsemasse punkti Swalmenist Põhjas.

Sealt Idapoolsest punktist jookseb see joon sellesse Hollandi valduste ossa, kus asub Venloo, sellest linnast ja territooriumist mööda: sealt edasi kuni Hollandi vana piirini Mooka lähedal, mis asub Gennepist allpool, hakates jooksema mööda Meuse jõe paremal poolel, kuid kaldast sellisel kaugusel, et kõik asumid ja külad, millised asuvad sellest mitte kaugemal kui tuhat Saksa ruutenit (Rheinländische Ruthen) (millist loetakse 1970 mediaanist viieteistkümnendikuks kraadiks) mis kuulusid ja koos karjamaadega Madalmaade Kuningriigile: et pidada kinni sellest vastastikusest reeglist, eeldatakse, et Preisimaa ei hakka valdama mingit kohta Meuse jõe kaldal, ja selle valduste piirid peavad asuma äärmisel juhul sellest jõest kaheksasaja saksa ruuteni ((ruuten on umbes 12 – 16 jalga, ehk 3,6 – 4,8 m, st. st. u. 3,2 km. Sel ajal oli ka merepiir maast sellisel kaugusel ja ka suurtükk tulistas u. nõnda kaugelt. KL.)) kaugusel.

Sellest punktist, kust mainitud joon jõuab enne Reini Hollandi vana piirini, peab piir jääma üldiselt samaks, millisena see oli 1795 aastal Cleves ja Madalmaade Ühendatud Provintside vahel. See vaadatakse läbi spetsiaalse Komissjoni poolt, millist hakkavad mõlemad Riigid viivitamatult nimetama, et määratleda täpselt nii Madalmmade Kuningriigi, kui ka Luxemburgi Suur-Hertsogiriigi

piirid, millised on tähendatud eelmainitud traktaadi Artikkel IV lausetes; see Komisjon, mis on moodustatud antud valdkonna tunnustatud inimestest, teeb vajalikud korraldused hüdrotehniliste, asutuste ja kõige selle juurde kuuluvate tööde suhtes, kooskõlas õigluse nõudmistega, nagu ka Preisi ja Madalmaade Kuningriigi vastastikuste huvidega. Samamoodi hakatakse määratlema ka Kyfwaerdi, Lobithi ringkondade piire ja edasi kuni Keckerdomini.

Madalmaadele valdusse saanud enklaavid Huissen, Malbourg, nagu ka Lymers koos Sevenaeri linnaga ning Weel mõisaga, hakkavad kuuluma Madalmaade Kuningriigile ja Tema Preisi Majesteet, nii Enda, aga ka Oma pärijate ja järeltulijate eest, loobub neist igaveseks ajaks.

Artikkel III.

Endise Luxemburgi Hertsogiriigi osa, milline asub piirides, milline on määratletud järgnevas artiklis, antakse samamoodi igaveseks ajaks Ühendatud Provintside Valitsevale Valitsejale, praegusele Madalmaade Kuningale, Tema ja Ta pärijatele Tema Riiklikku valdusse ja omandisse. Madalmaade Valitseja lisab oma teistele tiitlitele ka Luxemburgi Suur-Hertsogi tiitli; aga pärimise korda puudutavalt seel Hertsogiriigi suhtes antakse Tema Majesteedile õigus kehtestada Printsidadele, Oma poegadele, sellised eeskirjad, milliseid peetakse Tema poolt parimateks ja enam vastavateks nii Riigi kasu, kui ka vanemliku armastuse järgi.

Luxemburi Suur-Hertsogiriik, miline peab olema hüvituseks Nassau-Dillenbourgi, Siegeni, Hadamar ja Dietzi Vürstiriigi eest saades üheks Saksa Liidu Riikidest; selle Valitseja, Madalmaade Kuningas liitub selle Liiduga kui Luxemburgi Suur-Hertsog ja ta hakkab kasutama kõiki teiste Saksamaa Valitsejate õigusi ning privileege. Luxemburgi linn, sõjalises suhtes, loetakse Liidule kuuluvaks kindluseks. Ainuti saab Suur-Hertsog õiguse nimetada ametisse selle kindluse Kubeneri ja Komandandi, kinnitades selle Liidu täitevvõimu poolt ja järgides kõiki eeskirju, millised vastavuses Saksa Liidu tulevase põhiseadusega peetakse vajalikuks kehtestada.

Artikkel IV.

Luxemburgi Suur-Hertsogiriik moodustatakse kõigist piirkondadest, millised asuvad Madalmaade Kuningriigi piiride vahel, millise don märgitud ära Artikkel II, Prantsusmaa, Moselle jõe kuni selle suubumiseni Suresse, mööda selle viimase jõe voolusängi kuni selle ühinemisega l'Ouriga ja mööda l'Ouri voolusängi kuni varem Prantsusmale kuulunud St. Vith kantonini piirini, milline ei kuulu Luxemburgi Suur-Hertsogiriigi koosseisu.

Peale Bouilloni Hertsogiriigi varade suhtes tekkinud vaidluste lõppu T. M. Madalmaade Kuningas, Luxemburgi Suur-Hertsog, kohustub, osa sellest Hertsogiriigist, milline asub mainitud piirides, tagastada sellele vaidlejatest, kelle õigused seaduslikul viisil tõestatakse.

Artikkel V.

T. M. Madalmaade Kuningas loobub igaveseks ajaks Enda, nagu ka Oma pärijate ja järeltulijate eest, T. M. Preisimaa Kuninga kasuks sõltumatutest valdustest, milliseid Nassau-Orange Ōukond Saksamaal omas, aga nimelt: Dillenbourgi, Dietzi, Siegeni ja Hadamari Vürstirikidest, millistest viimases asub Beilsteini mõis, täpselt sellisel kujul, nagu see valdus sai Tema Madalmaade Majesteedile Haagi (Haye) traktaadi järgi, mis on allkirjastatud 14 juulil 1814 aastal mõlemate Nassau Ōukonna liinide vahel.

Tema Majesteet loobub samamoodi ka Fulde Vürstiriigist ja teistest ringkondadest ja territooriumitest, millised talle kuulusid 25 veebruari 1803 aasta erakorralise Keiserliku Deputatsiooni peamise Otsuse Artikkel XII järgi.

Artikkel VI.

Pärimise õigus ja kord, milline on kehtestatud mõlematele Nassau Ōukonna liinile 1783 aasta Aktiga, millist nimetatakse Nassauischer Erbverein, jääb täielikult jõusse ja selle mõju nelja d 'Orange Vürstiriigi asemel hakkab laienema Luxemburgi Suur-Hertsogiriigi üle.

Artikkel VII.

T. M. Madalmaade Kuningas, ühendades Oma valdustega Prantsusmaast eraldatud provintsid ja ringkonnad, millised on nimetatud Artikkel II ja IV, hakkab kasutama kõiki õigusi ja samamoodi võtab Endale kõik kohustused ning koormised millised langevad Temaile 18 (30) mail 1814 aastal Pariisis sõlmitud rahutraktaadi alusel.

Artikkel VIII.

T. M. Madalmaade Kuningas, 21. juulil 1814 aastal, kinnitas Oma nõusolekuga ja tunnistas Belgia Provintside Madalmaade Ühendatud Provintsidega ühendamise alusena tingimused, millised on esitatud käesoleva Lepingule lisatud Akti kaheksas artiklis ja seepärast need artiklid peavad omama samasugust jõudu ja mõju, just-kui nad oleks võetud sõnasõnalt sellesse traktaati.

Artikkel IX.

T. M. Preisimaa Kuningas ja T. M. Madalmaade Kuningas nimetab lähimal ajal spetsiaalse Komisjoni, et teha vajalikke korraldusi kõiges, mis hakkab puutuma Nassau valduste Tema Majesteedile loovutamisse, sellised nagu: arhiivide üleandmine, võlad, millised jäävad Riigikassa summadest peale kulutuste tegemist ja muud sarnased asjad. Paberid, millised ei puuduta loovutatud valdusi, vaid Orange Ōukonna asju, samamoodi ka raamatukogud, maakaartide kogud ja teised sarnased asjad, millised moodustavad T. M. Madalmaade Kuninga isiklikku omandit, jäävad Tema Majesteedile ja antakse viivitamatult üle Tema Komissaridele. Kuid nii, nagu mainitud loovutatud valduste osa peab olema vahetatud Nende Hiilguste Nassa Hertsogi ja Printsiga valdustega, siis T. M. Preisimaa Kuningas, T. M. Madalmaade Kuninga nõusolekul, anda Nende Hilgustele ka kohustusse täita käesoleva artikliga antud tingimusi, selles nimetatud valduste osas, milline ühendatakse Nende Riigiga.

Artikkel X.

Käesolev traktaat ratifitseeritakse ja selle ratifitseerimiskirjad vahetatakse kuue nädala pärast, või kui võimalik, siis ka varem.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis 19 (31) mail 1815 aastal.

(L.S.) Le Comte (L.S.) Le Baron (M. П.) Графъ (M.П.) Баронъ Спаенъ
Rasoumoffsky de Spaen. Разуновский.

(L.S.) Le Baron (M.П.) Баронъ Гагеринъ.
Gagern.

Lisa 19. (31.) mai 1818.a. traktaadi VIII artiklile.

(Akt, mis on allkirjastatud Madalmaade Välisasjade Riigisekretäri poolt, T.K. M. Ühendatud Madalmaade Valitseja poolt Belgia provintside oma Valdusse võtmisest)

Krahv Clankarty, erakorraline Saadik ja Tema Suurbritannia Majesteedi täievoliline minister T. K. M. Ühendatud Madalmaade Valdava Valitseja juures, esitas Kõrgete Liitlasriikide Konverentsi, milline toimus nende vahel möödunud juunis Belgia provintside Hollandiga ühendamise suhtes, protokollis allakirjutatud koopia; ülnimetatud saadik edastas samuti allakirjutanutele ka tema poolt oma Õukonnalt saadud instruksiooni, milline tegi temale ülesandeks leppida kokku tingimustes Kindral Barun Vincentiga, Belgia provintsi Kindral-Kuberneriga, Belgia provintside juhtimise ajutise üleandmise sellele, kes Liitlasriikide nimel selleks määratakse Tema Kuningliku Kõrguse poolt, seniks, kuni need provintsid lõplikult ühendatakse, kuid sel tingimusel, et eespool mainitud saadik, koos ministritega või teiste Austria, Venemaa ja Preisimaa diplomaatiliste agentidega, kes praegu Haagis asuvad, saaks T. K. Kõrguse poolse nende kahe Riigi ühendamise suhtes täieliku nõusoleku väljenduse, neil tingimustel, millised nimetatud protokollis Tema Kõrgusele pakutakse. Allakirjutatu esitas T. K. Kõrgusele läbivaatamiseks selle protokollis koopia ja ülalpool mainitud saadiku ametliku noodi, milline sisaldas eneses temale antud korralduste olemust.

Tema Kuninglik Kõrgus Madalamaade Valitsev Valitseja, tunnistab Ühendamise tingimusi, millised olid protokollis esitatud, täielikult kooskõlas kaheksa alljärgneva Artikliga:

Artikkel I.

See ühendamine peab olema kõige tihedam ja täiuslikum, nõnda, et mainitud kaks territooriumi moodustaks ühe ja sama Riigi, juba Hollandis kehtestatud Konstitutsiooni juhtimise all, milline kooskõlas uute asjaoludega ja ühisel nõusolekul mõnedes osades muudetakse ja parandatakse.

Artikkel II.

Kuid ei lisata mainitud Konstitutsiooni nendesse artiklitesse, millistega kindlustatakse võrdselt kõigile usutunnistustele seaduste hoolekanne ja kaitse ning annetatakse kõigile kodanikele, millist usku nad ka ei tunnistaks, võrdne õigus saada ametikoht ja täita Riigi teenistuses ametikohuseid, miskit uut.

Artikkel III.

Belgia provintsidel hakkab Generalstaatides olema piisav arv esindajaid, millised peavad pidama rahu ajal tavalisi istungeid, vaheldumisi ühes Hollandi või ühes Belgia linnas.

Artikkel IV.

Kui sellisel viisil kõik Madalmaade elanikud Konstitutsiooni lausete jõul muudetakse omavahel täiesti võrdseteks, siis ka kõik erinevad Madalmaade Provintsid hakkavad samamoodi omama ühesuguseid, nii kaubanduslikke, kui ka teisi kasusid, millised on omased igapähe erilisele asendile, takistamatult ja ilma, et neist ühelegi teise kasuks mingeid kitsendusi tehtaks.

Artikkel V.

Viivitamatult, peale ühendamist, annetatakse kõigile Belgia provintsidele ja linnadele õiguse osaleda meresõidu ja kolooniatega kauplemisest saadud kasudes, seda Hollandi linnade ja provintsidega samasugusel alusel.

Artikkel VI.

Koormised peavad olema ühised, nagu ka kasud ja seepärast võlad, millised on tehtud nii Hollandi kui ka Belgia provintside poolt enne ühendamist, loetakse vahet tegemata Madalmaade Riigikassa ühiseks võlaks.

Artikkel VII.

Kooskõlas selle reegluga, on ka kõik uue Riigi piiridel ehitatavate kindlustuste ülalpidamise kulud kantavad Riigikassa poolt, kuna nende eesmärgiks on ühise julgeoleku ja kõigi Hollandi provintside ning tema kogu rahva sõltumatuse tagamine.

Artikkel VIII.

Tammide ehitamise ja ülalpidamise kulud jäävad nende ringkondade kanda, millistesse puutub vahetult see osa Riiklikust juhtimisest, erandiks ainiti need juhtumid, kui erakorralise häda puhul on tarvis kogu Riigile erakorralist abi, nii nagu oli enne seda Hollandis.

T. K. Majesteet võtab need artiklid aluseks ja Belgia piirkonna Hollandiga Tema Riigivõimu alla liitumise tingimuseks.

Ja allkirjutanud Anne-Willem-Carel, Parun de Nagel, T. K. M. Ühendatud Madalmaade Valitsev Valitseja Kammerherra ja Riigisekretär Välisasjades, on volitatud võtma oma Augustiliku Monarhi nimel, Belgia provintsid Tema valdusesse tingimustel, millised on nimetatud eelnevates kaheksas artiklis ja kinnitab selle Akti kaudu nende tingimustega nõusolekust ning nende täitmist.

Selleks allkirjutanud Anne-Willem-Carel, Parun de Nagel, T. K. M. Ühendatud Madalmaade Valitsev Valitseja Kammerherra ja Tema Välisasjade Riigi-sekretär, kinnitas selle Akti oma allkirjastamisega ning lisas sellele oma vapipitsati.

See juhtus Haagis 21 juulil 1814 aastal.

(L.S.) A.W.C. De Nagel.

(M.П.) A.B.K. Фанъ Нагель.

Originaalile vastav: Välisasjade Departemangu Peasekretär van Zuelen van Nyevelt.

Sellega täiesti kokkulangevad traktaadid sõlmisid ja allkirjastasid samal päeval Madalmaade Kuninga volinikud ühelt ja teiselt Suurbritannia, Austria ja Preisimaa volinikud.

XI (Nr 90).

1815 a. 20. (8.) märts. Riikide deklaratsioon Helveetsia ((Šveitsi)) Liidu asjadest.

Riigid, millistel on 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel VI joul õigus ning kohustus osaleda Šveitsi asjade korraldamises, tunnistades, et üldist kasu silmas pidades peab Helveetsia Liidule andma alatise neutraliteedi kasud ja soovides peale selle tagastada sellele Liidule või ühendada uuesti tema valdusse territooriumid, millised võivad olla tema sõltumatuse ja neutraliteedi tagamiseks hädavajalikud.

Nende poolt erinevate Kantonite kasudest kogutud andmete alusel ja võttes arvesse Helveetsia Saatkonna nõudmisi.

Kuulutavad,

Nii ruttu kui Helveetsia Liidu Parlament ((Diete)) asub ettenähtud korras asutatud otsuseid, millised on täheldatud alljärgnevates artiklites, täitma, siis kõik Riigid tunnistavad ja kinnitavad

piduliku Aktiga Šveitsi igavest neutraliteeti tema käesolevates uutes piirides; see Akt hakkab olema selle osaks, milline kohustab, ülalpool mainitud 18 (230) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikkel XXXII tulemusel, hakkab olema selle traktaadi lisamääruseks.

Kokkulepe.
((Transaction.))

Artikkel I.

Üheksateistkümne Šveitsi Kantoni terviklikkus ja puutumatus sellisel kujul ja poliitilises seisundis, millises nad olid 17 (29) detsembri 1814 aasta konventsiooni sõlmimise ajal, tunnistatakse Helveetsia Liidu aluseks.

Artikkel II.

Valais, Genfi territoorium ja Neufchateli Vürstiriik ühendatakse Šveitsiga ja nad moodustavad kolm uut Kantonit. Dappesi org, milline kuulus varem Vaud Kantonile, tagastatakse sellele.

Artikkel III.

Helveetsia Liidu poolt on väljendatud soovi, et Basle Episkoopkond oleks temaga ühendatud ja seetõttu Riigid, millised osalevad Liidu asjades, otsustavad selle piirkonna saatuse lõplikuks otsustamiseks, et nimetatud Episkoopkond ja Bienne linn koos ümbritseva territooriumiga hakkavad nüüdsest olema Berne Kantoni osaks.

Selles jäetakse välja aga järgmised ringkonnad:

1) Ringkond, milline on umbes kolme ruutmiili suurune ja millises asuvad kommuunid d 'Altschweiler, Schömbuch, Oberweiler, Terveiler, Ettingen, Fürstenstein, Plotten, Pfeffingen, Aesch, Bruck, Reinach, Arlesheim koos neid ümbritsevate maadega, see ringkond ühendatakse Basle Kantoniga;

2) Väike enklaav, milline asub Neufchatelosi Lignieresi küla lähedal ja on tsiviilasjades ametkondlikult alluv Neufchateli Kantonile, aga kriminaalasjades Basle Episkoopkonnale: nad hakkavad täielikult kuuluma Neufchateli Vürstiriigile.

Artikkel IV.

1) Basle Episkoopkonna ja Bienne linna elanikud, millised ühendatakse Berne ja Basle Kantonitega hakkavad igas suhtes ja vaatamata erinevatele usutunnistustele (milliste suhtes nad jäävad käesolevasse olukorda) kasutama kõiki poliitilisi ja kodanikuõigusi, millised kuuluvad või võinuks edaspidi kuuluda nende Kantonite endiste osade elanikele. Selle tulemusel nad võivad võrdselt teistega olla esindajateks ja täita nende Kantonite Konstitutsiooni alusel teisi ametikohti. Bienne linnale ja tema ametkonda kuuluvatele küladele, jäetakse alles need nende spetsiaalsed munisipaalsed eelistused, millised ei ole Konstitutsiooni- ja Berne Kantoni üldiste seaduste vastased.

2) Rahvuslike varade müügi rikkumatust, samuti ka lääni maksude ja kümnise tühistamist kinnitatakse.

3) Vastastikuste ühinemise Aktide koostamine ülalpool mainitud reeglite alusel, tehakse ülesandeks Komisjonidele, kes on moodustatud iga poole poolsest võrdsest arvust Saadikutest. Basle Episkoopkonna saadikud valitakse lugupeetud kodanike hulgast Kantoni-Juhataja ((Directeur)) poolt. Need Aktid kinnitatakse Šveitsi Liidu poolt.

Kõik, mida osalevad pooled ei suuda ühisel kokkuleppel otsustada, antakse otsustada vahendajale, kelle nimetab Parlament.

4)Tavalised Riigitulud kogutakse riigikassasse praeguse kohaliku Valitsuse poolt, seni kuni Helveetsia Parlament liitub käesolevate otsustega; seda-sama peab mõistma ka veel laekumata tavaliste maksude suhtes; kuid see, mis on erakorralistest maksudest veel korjamata, siis seda ei pea enam välja nõudma.

5)Endine valitsev Basle Episkoopkonna Prints ei saanud selle osa Episkoopkonna osa eest, milline enne kuulus Šveitsile, hüvitust, ega pensioni, kuna Saksa Keiserliku Parlamendi 1803.a. Aktiga otsustati vaid nende maade suhtes, millised olid Saksamaa Keisririigi lahutamatuks osaks ja seepärast Berne ja Basle Kantonid kohustuvad, Temale makstavale eluaegsele pensionile lisaks maksma Temale igal aastal 12,000 Keiserlikku kuldnat ((florins d'Empire)), lugedes Basle Episkoopkonna Berne ja Basle Kantonitega liitmise päeva. Viiendik sellest summast on määratletud ja kasutatakse endise Basle Katedraali kiriku kanoonikute ülalpidamiseks, lisaks 1803 aasta Parlamendi Aktiga neile määratud eluaegsele tulule.

6)Helveetsia Parlament otsustab, kas on tarvis jätta selles Šveitsi osas Episkoopkond alles, või on parem see Eparhia ühendada sellega, milline uute korralduste tulemusel peab olema moodustatud Šveitsi territooriumitest, millised kuulusid varem Konstantinoopoli Eparhiale ((Diocese de Constance)).

Kui leitakse, et ei ole tarvis Basle Episkoopkonda kaotada, siis Berne Kanton on kohustatud (samal määral, nagu ka teised piirkonnad, millised hakkavad asuma Episkoobi Vaimulikus ametkonnas) hankima Temale summad, millised lähevad Tema, Ta Kapiitli ja Seminari ülalpidamiseks.

Artikkel V.

Et kindlustada Genove ja Vaud Kantoni ning muude Šveitsi osade ja täienduseks selle suhtes, mis on otsustatud Pariisi traktaadi Artikkel IV, vahel kaupade ja vägede vaba liiklus, Tema Kristlikeim Majesteet nõustub paigutama oma tollipostide keti nõnda, et tee, mis viib Genfist Versoy kaudu Šveitsi, oleks alati vaba ja et posti, rändureid, kaubavoore ei vaadataks tolli poolt läbi ega oleks sunnitud maksma mingeid tole.

Mõistetakse samuti, et mööda seda teed hakkavad takistamatult kasutama ka Šveitsi väed.

Peale selle, teised selles suhtes lisaotsused hakkavad olema kõige soodsamalt Genfile tagatud Genfi linna ja Mandement de Peney vahelise vaba läbikäimise lepingute täitmine. Tema Kristlikeim Majesteet nõustub samuti, et Genfi Kantoni zandarmid ja miilits võivad liigelda takistamatuult mööda suurt Meyrini teed, mainitud Peney ametkonnast Genfi ja tagasi, teatades vaid sellest eelnevalt lähimasse Prantsusmaa zandarmite sõjaväelisele postile.

Šveitsi asjades osalevad Riigid hakkavad peale selle püüdma taodelda Genfi linnale Savoie valduste poolsete piiride soodsamat laiendamist.

Artikkel VI.

Vastastikuseks hüvitamiseks Kantonid d'Argovie, de Vaud, du Tessin ja St. Gall peavad vanadele Šveitsi Kantonitele Unterwalden, Uri, Glaris, Zug ja Appenzell (Rhode intericure) maksma rahasumma, milliseid Kantonid ise kasutavad rahvahariduse õppeasutustele või Valitsuse hädavajalikeks kuludeks, kuid eelistatud esimese kuludeks. Rahasumma väljaarvestamise suhtes, milline selle tingimuse jõul tuleks maksta, maksmise viisi ja jaotuse suhtes otsustatakse järgmist:

1)d'Argovie, de Vaud ja St. Gall Kantonid peavad maksma Šveitsi Kantonitele, Unterwalden, Uri, Zug, Glaris ja Appenzell (Rhode intericure) 500,000 Šveitsi livre ((naela)).

2)Esimesena mainitust igaüks peab kas igal aastal maksma oma osast protsente 5/100, võitasuma kogu kapitali rahadega või siis kinnisvaras, omal valikul;

Kohustatud makstava osad, aga ka need, kes saavad nimetatud summa, määratletakse proportsionaalselt iga Kantoni poolt Helveetsia Liidu üldisteks kuludeks makstavate maksude järgi;

4) Tessini Kanton hakkab igal aastal andma Uri kantonile poole maksudest, milliseid korjatakse Levantine orus.

Nende otsuste täitmise suhtes hakkab teostama järelvalvet Parlamendi poolt nimetatud Komisjon.

Artikkel VII.

Selleks, et lõpetada vaidlused Zürichi ja Berne Kantonite poolt Inglise Pankadesse pandud kapitalide suhtes, otsustatakse:

1) Et Berne ja Zürichi Kantonitele tagatakse omand üldsumma ulatuses sellisel kujul, nagu see eksisteeris 1803 aastal, Helveetsia Valitsemise purustamise ajal ja et nad hakkavad kasutama sellele summale makstavaid protsente, kuid seda ainult alates 1 jaanuarist 1815 aastast;

2) Et protsendid, millised kogunesid alates 1798 aastast kuni 1814 aasta lõpuni, kasutatakse alles jäänud Riigivõla, mida nimetatakse Helveetsia võlaks, tasumiseks;

3) Et osa Helveetsia võlast, milline seejärel välja makstakse, peavad juba olema loetud ainult teiste Kantonite kohustuseks, kuna Berne ja Zürichi ülalpool nimetatud otsuste täitmisega vabastatakse osalusest selles võlas. Teiste muude Kantonite see võlg jaotatakse ja makstakse proportsionaalselt igäühe poolt Liidu üldisteks kuludeks makstuga: territooriumid, millised on liidetud Šveitsiga peale 1813 aastat, ei ole kohustatud endist Helveetsia võlga maksma. Aga kui juhtub vatupidiselt, et 2. paragrahvis ((2) lõigus)) mainitud kogu Helveetsia võlg makstakse välja ja et seejärel jääb järgi veel osa summast, siis see jaotatakse Berne ja Zürichi Kantonite vahel ära, proportsionaalselt neist igäühele kuuluvate kapitalidega;

4) Sarnast korda jälgitakse ka teiste laenuks antud kapitalide suhtes, milliste dokumendid on usaldatud Parlamendi Juhataja hoiule.

Artikkel VIII.

Osaledes Šveitsi Riigi asjades, soovides lõpetada vaidlused, millised on kerkinud üles maksude suhtes, milliseid nimetatakse Lauds, millised on kaotatud mingit hüvitust maksmata, käesolevaga otsustatakse, et eraisikud, kellel kuulus mainitud maksude kogumise õigus, saavad selle asemele viisaka rahalise hüvituse.

Et vältida selles suhtes edasiseid Berne ja Vaud Kantonite vahelisi ebakõlasid, peab see viimane maksma Berne Valitsusele 300,000 Šveitsi livred ((naela)); see jaotatakse ära nende Berne kodanike vahel, kellele kuulus Lauds maksu võtmine.

See summa makstakse välja viie aasta kestel, viiendik igal aastal, alates 1. jaanuarist 1816 aastast.

Artikkel IX.

Šveitsi Riigi asjades osalejad, pidades õiglaseks tagada Prints Abbe de St. Gall vara ja anda Temale sõltumatuse ja Tema seisusele viisakad elatisvahendid, otsustavad, et St-Gall Kanton maksaks igal aastal Temale eluaegset pensioni 6000 ja Tema juures olevatele ametnikest igäühele 2000 keiserlikku kuldnat. Alates 1. jaanuarist 1815 aastal hakatakse neid pensione maksma veerandike kaupa iga kolme kuu järel Valitseja Kantoni kassasse ja sealt saadetakse see Prints Abbe de St. Gall ja Tema juures asuvatele ametnikele ((Ses employes)).

Riigid, millised osalevad Šveitsi asjades, tõestades pidulikult selle Deklaratsiooni kaudu oma siirast soovi kinnitada Helveetsia Liidu siserahu, peavad oma kohuseks mitte lasta silmist mitte midagi, mis võiks soodustada seda soovi lähimal ajal täita.

Nad loodavad, et Kantonid, ohverdades üldiseks heaoluks kõigi teiste vahemolulisemate kasudega, ei viivita Liidulepinguga liitumisega, milline on võetud vabatahtlikult vastu suurema osa nende Helveetsia Liidu Kaasliikmete, (Co-Etats) poolt; üldine kasu nõuab hädavajalikult, et kõik

Šveitsi osad lähimal ajal ühineksid sidemetega Liidulise Konstitutsiooniga.

4 (16) augusti 1814 aasta Konventsioon, mis lisatud Liidulepingule, ei saa enam takistada seda ühinemist; see eesmärk on saavutatud selle Riikide Deklaratsiooni kaudu ja on nüüdsest tuleb seda lugeda kui kunagi mitteeksisteerinuks.

Šveitsis rahu kindlamaks kinnitamiseks, soovivad Riigid, et oleks kuulutatud välja üleüldine eraisikutele andestamine, kes segastel asjaoludel, mis kütsid üles kirgi, võisid eksida ja tegutseda mingil viisil kehtinud korra vastaselt; see armulikkuse asi ei nõrgenda seadusliku Valitsuse võimu, vaid annab veel Temale täieliku õiguse relvastuda päästva rangusega igauhe vastu, kes võib edaspidi julgeda Riigis rahutusi ja mässe tekitada.

Vahendavatel Riikidel on meeldiv mõelda, et Šveitslased, kelle isamaarmastus ja heatahtlikkus on tuntud, tunnetavad kui kasu, aga ka hädavajadust ohverdada vastastikuselt teineteisele mälestused nende tülidega rahu rikkumistest ja kinnitada oma kodanliku ümberkorralduse suur asi, püüdes täiustada eksisteerivat korda, ühe üldise heaolu eesmärgil ja minevikku kahetsemata.

See Deklaratsioon on kantud Viinis kogunenud Kongressi 7 (19) märtsi 1815 aasta istungi protokollis.

Tehtud ja tõestatud kaheksa Pariisi traktaati sõlminud Riigi Volinike poolt.

See juhtus Viinis 8 (20) märtsil 1815 aastal.

Austria:

Le Prince de Metternich.
Le Baron de Wessenberg.

Князь Меттернихъ.
Баронъ Вессенбергъ.

Hispaania:

P. Gomez Labrador.

П. Гомезъ Лабрадоръ.

Prantsusmaa:

Le Prince Talleyrand.
Le Duc de Dalberg.
Latour du Pin.
Le Comte Alexis de Noailles.

Князь Таллейранъ.
Дюкъ Дальбергъ.
Латуръ-Дюпенъ.
Графъ Алексей де Ноайль.

Suurbritannia:

Wellington.
Clancarty.
Cathcart.
Stewart.

Веллингтонъ.
Кланкарти.
Каткартъ.
Стюартъ.

Portugal:

Comte de Palmella.
Saldanha.
Lobo.

Графъ Пальмелла.
Салданьяга.
Лобо.

Preisimaa:

Le Prince de Hardenberg.
Le Baron de Humboldt.

Князь Гарденбергъ.
Баронъ Гумбольдтъ.

Venemaa:

Le Comte de Rasoumoffsky.
Le Comte de Stackelberg.
Le Comte de Nesselrode.

Графъ Разумовский.
Графъ Стакельбергъ.
Графъ Нессельроде.

Rootsi:

Le Comte Löwenhielm.

Гр. Левенгйельмъ.

XI A (Nr. 91).

1815. Šveitsi Liidu 27.(15.) mai liitumise akt Viini Kongressil riikide poolt antud 8. (20.) märtsi 1815.a. deklaratsiooniga

Šveitsi Liidu Parlament, oma 3. aprilli 1815. aasta erakorralisel istungil Zürichis, sai Liidu Ministrite volinike vahendusel, aga nimelt:

Härra ((Monsieur)) Schraut, Austria Ministri, Tema Keiserliku ja Apostellik Kuningliku Majesteedi nimel ja spetsiaalse volituse jõul, samuti Tema Kuningliku Kõrguse Portugali Prints-Regendi nimel,

Härra Stratfort Canning, Tema Majesteedi Suurbritannia Ühendatud Kuningriikide ja Iirimaa Kuninga nimel,

Krahv August de Talleyrand, Tema Kristlikeima Majesteedi Prantsusmaa Kuninga nimel ja , spetsiaalse volituse jõul, samuti Tema Majesteedi Hispaania ja India Kuninga nimel,

Härra parun Chambrier d'Olleyres, Tema Majesteet Preisimaa Kuninga nimel, ja
Härra parun Krudeneri, Asjuri, Tema Majesteedi Ülevenemaalise Keisri nimel.

Šveitsi asju puudutav Deklaratsioon, mis kantud 19. märtsil, käesoleval aastal Viini Kongressi protokollis ja mis on 20. märtsil allkirjastatud kaheksa Riigi volinike poolt, kes sõlmisid 30. mai 1814 aasta Pariisi traktaadi., - Parlament edastas selle Akti 19-le Ühendatud Kantonile, kutsudes neid üksmeele kaudu saatma Parlamendile võimaloise kuulutada ettenähtud korras kogu Šveitsi Liidu liitumisest otsustega, millised sisaldusid Riikide poolt esitatud Kokkuleppes.

Kantonite Kõrgemad Valitsused pöörasid üksikasjaliku tähelepanu selle suhte asjale ja edastasid Liidu Valitsusele selle sõlmimise suhtes oma otsused.

Käesoleval ajal Šveitsi Liidu Parlament, Aktide jõul, millised laekusid tema Arhiivi ja deklaratsioonid, millised on kantud tema istungite protokollis, millistest samamoodi ilmneb, et Kantonid arvus, isegi ületades seda arvu, milline on Liidulise Aktiga kehtestatud, tunnistatakse piisavaks Helveetsia Liidu tähtsamate otsuste kinnitamiseks, ja et, kooskõlas Konstitutsiooni lausetega, nende arvamus peab olema tunnistatud kogu Liidu arvamuseks,

Otsustab järgmist:

1)Et Parlament, Šveitsi Liidu nimel, liitub Riikide Deklaratsiooniga, milline on tehtud 20. märtsil 1815 aastal Viini Kongressil ja lubab, et sellesse Kokkuleppe Akti võetud otsuseid hakatakse täpselt ja pühalt täitma;

2)Et Parlament väljendab Kõrgetele Riikidele Šveitsi rahva suurimat tänumeelt, kes ülalpool mainitud Deklaratsiooni kaudu, tagastades neile iidsed, riigipiiri julgeolekuks tähtsad, veel annavad temale ka kasuliku piiride laiendamise, ühendades Helveetsia Liiduga kolm uut Kantonit ja lubavad pidulikult tunnistada ja kaitsta Šveitsi alalist neutraliteeti, millist, kahtluseta, nõuab kogu Euroopa üldine kasu; et ta ilmutab samasuguseid tänutundeid Austria Monarhhide suhtes nende

pidevate heasoovlike Kantonite vaheliste erimeelsuste lõpetamise püüdluste eest;

3) Et selle Liitumise Akti ja 20 märtsi 1815 aasta noodi tulemusel, mis saadud Šveitsi saadikute poolt Viinis Prints Metternichilt, mainitud kaheksa Riigi Konverentsi Juhatajalt, Parlament väljendab soovi, et Nende Majesteetide Ministrid, kes asuvad Šveitsis, neile antud ülesannete ja volituste jõul, asusid täitma 20 märtsi Deklaratsiooni otsuseid.

Selle kinnituseks on see Zürichis 27. mail 1815 aastal allkirjastatud ja kinnitatud pitsatiga.

Šveitsi Liidu Parlamendi nimel, Zürichi Kantoni Bürgermweister, Juhatajalt

(L.S.) de Wuyss.

(М.П.) фонъ Висьъ.

Le Chancelier de la Confederation

(Контрасигнировалъ) Канцлеръ Союза:

(Contresigne): Mousson.

Муссонъ.

XII (Nr. 92).

1815.a. 29. (17.) märts. Sardiinia Kuninga poolt Genfi kantonile maade loovutamise protokoll.

Liitlasriikide poolt on väljendatud elavaim soov, et Genfi Kantoni piirid oleks mõnedes osades laiendatud, nii tema peamise valduse paremaks ühendamiseks nendega, millised olid Savoia piires, aga ka selle Kantoni ja Šveitsi vaheliseks vabaks suhtlemiseks.

T. M. Sardiinia Kuinigas ruttas omalt poolt tõestama oma kõrgetele ja võimsatele Liitlastele, kuivõrd meeldiv on temale igal juhul täita Nende soovi ja selle tulemusel vastastikused volinikud leppisid kokku alljärgnevates artiklites:

Artikkel I.

T. M. Sardiinia Kuinigas annab kõrgete Lepinguliste Riikide täieliku võimu ja korralduse alla selle osa Savoiest, milline asub Arve ja Rhone jõgede vahel, osa Savoie piires, milline on antud Prantsusmaale ja Saleve mäe kuni Veiryne, ja sellega koos samamoodi ka selle osa, milline on ümbritsetud suure Simploni teega, Genfi järge ja Genfi Kantoni praeguste valduste piiriga, alates Venesest kuni kohani, kus Hermance jõgi lõikab ülalmainitud teed; aga edasi mööda selle jõe voolu kuni selle suubumiseni Genfi järve Hermance külast Idas (Simploni tee jääb tervikuna Tema Majesteedi Sardiinia Kuninga valdusesse). Mainitud maad ühendatakse Genfi Kantoniga; selle piirid määratletakse täpselt selleks mõlemate poolte poolt volitatud Komissaride poolt ja eriti need, millised jooksevad Veiryst kõrgemal ja mööda Saleve mäe. Tema Sardiinia Majesteet, Enda ja Oma pärijate eest loobub igaveseks ajaks, ilma erandite ja kinnipidamisteta, kõigist Riigivõimu õigustest või muudest, kohtade ja maade üle, millised asuvad ülalpool nimetatud piires.

Artikkel II.

T. M. Sardiinia Kuinigas nõustub, et suhtlemine Genfi ja Valais Kantoni vahel mööda Simploni teed oleksid vabad ja samasugustel alustel, millises hakkavad olema Prantsusmaa loal suhtlus Genfi ja Vaudi vahel mööda Versoy teed. Samamoodi hakkab olema igal ajal vaba Genfi miilitsavägedele Genfi Jussy (mandement de Jussy) ametkonda minek ja ka tagasi; nimetatud Simploni tee üle järve sõitmiseks antakse neile kõik selleks vajalikud vahendid.

Artikkel III.

Seejuures, kui T. M. Sardiinia Kuningal ei ole võimalik nõustuda, et osa Tema valdustest oleks ühendatud Riigiga, millises valitsev usk ei ole Rooma-Katoliiklik, andmata Tema poolt loovutatavate piirkondade elanikele kindlust, et nad ei jäeta ilma usuvabadusest ega ka oma kirikute ja Jumalateenistuse viisaka ülalpidamise viisidest ja et neile jäetakse alles neile kuuluvad kodanikuõigused, siis selleks otsustatakse:

§ 1. Et Rooma-Katolik usk hakkab samuti olema, nagu ka praegu kõigis T. M. Sardiinia Kuninga poolt Genfi Kantoni ühendamiseks loovutatud kohtades kaitstav;

§ 2. Et kogudused, millised ute piiride sisseadmisel ei saaks tükeldatud, peavad jääma oma praegustesse piiridesse ja neis hakkab olema sama arv vaimulikke; aga nende osades suhtes, millised piiri tõmbamisega eraldatakse oma kogudustest ja oma väikese territooriumi poolest ei suuda moodustada oma kogudusi, peab kuuluma Eparhiaalsele Episkoobile, et tema loal need ühendada mingi teise Genfi Kantoni kogudusega;

§ 3. Neist asumitest, millised on Tema Sardiinia Majesteedi poolt loovutatud, kus Protestantliku usutunnistusega elanike arv ei ole võrdne Rooma-Katolike arvuga, peavad õpetajad koolides olema alati Rooma-Katoliku usku. Kuskile ei rajata Protestantide kirikuid, peale Carouge linna, milles lubatakse omada üht sellist kirikut.

Munipsipaalametnikest peavad alati kaks-kolmandikku olema Rooma-Katoliku usku, ja eriti Meeri ametikoha ja tema kahest Meei Asetäitjast on vajalik, et kolmest sellisest ametnikust oleksid kaks katoliiklased; asumis, millises on Protestantide arv võrdne Rooma-Katoliiklastega, siis seal peab Munipsipaalnõukogu olema valitud võrdses arvus aga Meeri ametikohta täidetakse kordamööda katoliiklase ja protestandi poolt. Kuid nendes kohtades, kus kooli juures asub protestandist õpetaja, siis tuleb tema juurde määrata veel teine Rooma-Katoliku usutunnistusega;

Muideks, selle artikli alusel ei keelata Protestantidel, kes elavad Rooma-Katoliku koguduses, omavad, kui nad soovivad, oma enda ülalpidamisel kodu-kirikut oma Jumalateenistuse pidamiseks ja pidada ülal oma arvel Protestantlikku õpetajat, et eraviisiliselt õpetada nende lapsi;

§ 4. Mõisad, millised on antud kirikule või kuuluvad praegu eksisteerivale vaimulikule asutusele ja nende tulud jäävad puutumatuks ja kui keegi soovib uuesti teha annetust või sarnast asutust, sellele selles takistusi ei tehta;

§ 5. Vaimulikkonna ülalpidamiseks ja Jumalateenistuse pidamiseks hakkab Valitsus andma samasuguseid summasid, milliseid antakse selleks välja praeguse Valitsuse poolt.

§ 6. Praegu Genfis eksisteeriv Rooma-Katoliiklik kirik jääb endiselt riigi ülalpidamisele, kooskõlas selleks juhuks ketestatud Genfi Konstitutsiooni seadustega; vaimulikule antakse soliriine eluase ja elatis;

§ 7. Rooma-Katoliikliku usku elanikkond ja kirik peavad olema endiselt Genfis Eparhia ametkonnas, kellel hakkab kuuluma Chablais ja Faucigny provintsid, kui selles suhtes Tema Hiilgus Paavst ei tee muud korraldust;

§ 8. Kuid igal juhul lubatakse Episkoobil vabalt Eparhias ringi sõita, et täita oma pastori kohustuseid;

§ 9. Loovutatud piirkonna elanikud, kes asusid elama linna, hakkavad kasutama kõiki Genflaste kodaniku- ja poliitilisi õigusi; sellest välistatakse ainult linna valdamise õigus;

§ 10. Rooma-Katoliiklaste lapsi võetakse vastu kõikidesse avalikesse kasvatusasutustesse; Jumalasõna hakatakse neile õpetama koos teistega, aga eriliselt ja see nende õpetamise osa usaldatakse Rooma-Katoliikliku usutunnistusega vaimulikule.

§ 11. Genfi Kantoniga ühendatavate kohtade igasugune linna- ja maa ühenduste varad jääb ka edaspidi nende täielikku valdusesse; nad hakkavad samadel alustel, nagu varem, neid juhtima ja kasutama nende tulusid;

§ 12. Need uuesti ühendatavad kohad ei hakka mitte mingil juhtumil maksma teistest kõrgemaid makse, mis varem kuulusid Genfi valdustesse;

§ 13. T. M. Sardiinia Kuningas annab endale õiguse esitada Helveetsia Parlamendi teadmiseks igasugused andmed ülalpool nimetatud tingimuste rikkumistest ja selle juures oma diplomaatilise Agendi kauda nõuda tungivalt rahuldamist.

Artikkel IV.

Kõik valdamise Aktid ja teised dokumendid, millised puutuvad loovutatavaid maid, saadetakse võimalikult varsti, T. M. Sardiinia Kuninga poolt Genfi Kantonile Valitsusele.

Artikkel V.

Traktaat, mis on sõlmitud Turinis 3. juunil 1754. aastal T. M. Sardiinia Kuninga ja Genfi Vabariigi vahel, kinnitatakse kõigis tingimustes, millised ei ole käesoleva kokkuleppega ära muudetud. Soovides, ainiti, anda Genfi Kantonile Oma erilise heasoovlikkuse märgi, Tema Sardiinia Majesteet nõustub ülalpoolmainitud traktaadi Artikkel XIII lause tühistamisega, milline keelab Genfi kodanikel, kellel olid juba siis Savoias majad ja mõisad, nimetada neid oma peamiseks elamiskohaks.

Artikkel VI.

Neil samadel põhjustel Tema Majesteet nõustub astuma Genfi Kantoniga Tema valdustest linna ja Kantonile varude ja toiduainete suhtes vaba väljaveo tingimustesse.

See juhtus Viinis 17 (29) märtsil 1815. aastal.

Austria:

Le Prince de Metternich.	Князь Меттернихъ.
Le Baron de Wessenberg.	Баронъ Вессенбергъ.

Hispaania:

P. Gomez Labrador.	П. Гомезъ Лабрадоръ.
--------------------	----------------------

Prantsusmaa:

Talleyrand.	Таллейранъ.
Le Duc de Dalberg.	Дюкъ Дальбергъ.
Le Comte Alexis de Noailles.	Графъ Алексей де Ноайль.

Suurbritannia:

Clancarty.	Кланкарти.
Cathcart.	Каткартъ.
Stewart. L.G.	Стюартъ Г.Л.

Portugal:

Comte de Palmella.	Графъ Пальмелла.
F. de Saldanha da Gama.	А. Де Салданьяга да Гама.
Lobo da Silveira.	Лобо да Силвейра.

Preisimaa:

Le Prince de Hardenberg.
Le Baron de Humboldt.

Князь Гарденбергъ.
Баронъ Гумбольдтъ.

Venemaa:

Le Comte de Rasoumoffsky.
Le Comte de Stackelberg.
Le Comte de Nesselrode.

Графъ Разумовский.
Графъ Стакельбергъ.
Графъ Нессельроде.

Sardiinia:

De St. Marsan.

Де С-тъ Марсанъ.

Rootsi:

Le Comte de Löwenhielm.

Графъ Левенгйельмъ.

XIII (Nr 93).

1815.a. 8. (20.) mai. T. M. Ülevenemaalise Keisri ja T. K. Sardiinia Kuninga vahel Viinis sõlmitud traktaat.

Püha ja Lahutamatu Kolmainsuse nimel.

T. M. Sardiinia Kuningas ja teised ja teised, astus uuesti täielikku ja täiuslikku kõikide provintside valdajaks, millised kuulusid Temale kõval maal 1 jaanuaril 1792 aastal, erandiks vaid see Savoia osa, milline on loovutatud Prantsusmaale 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadi tingimuste järgi.

Kuid Viini Kongressil on esitatud arutelule nende Tema Majesteedi valduste ulatuse ja piiride mõningad muudatused ja seepärast.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Sardiinia Kuningas, soovides kõik seda puudutava kinnitada ja kindlaksmääratult sätestada piduliku traktaadiga, nimetasid Oma Volinikeks:

T. M. Ülevenemaaline Keiser Krahv Andrei Razumovski, Oma Tegev-Salanõuniku, Püha Apostel Andrei jt. ordenite kavaleri;

aga T. M. Sardiinia Kuningas jne. jne. Härra Don Antoine Marie Philippe Asinari, Marquis de St. Marsan ja Carail Costigliole, Cartosio, Castelletto Val d'Erro Krahv, St. Maurice ja Lazare Suure Risti sõjalise ja vaimuliku ja Preisimaa Musta ja Punase Kotka ordenite kavaler, ratsaväe kindralmajor, Oma Riigiministri ja Sõjalise Departemangu Pea-Riigisekretäri, Oma esimese Voliniku Kongressil,

ja Krahv Dom Joachim Alexandre Rossi, St. Maurice ja Lazare Kuningliku ja sõjalise ordeni Suure Risti kavaler ja komandör, Oma riiginõuniku, erakorralise Saadiku ja Täievoliline Minister T. K. ja Apostellik Kuningliku Majesteedi Õukonna juures ja teine Volinik Kongressil; '

Nemad, oma Volituste jõul, millised on antud neile Viini Kongressil ja mis leiti olevat ettenähtud korras, leppisid kokku alljärgnevate artiklite sõnastuses:

Artikkel I.

T. K. Sardiinia Kuninga valduste piirid hakkavad olema:

Prantsusmaa küljelt need-samad, millised need olid kuni 1 jaanuarini 1792 aastal, erandiks 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadiga tehtud muudatused;

Helveetsia liidu küljest on needsamad, millised nad olid kuni 1 jaanuarini 1792 aastal, erandiks muudatused, millised tehtud Genfi Kantonile loovutamise, kohad, mis on täheldatud selle Akti Artikkel VII.

T. M. Austria Keisri poolest on piirid samad, millised nad olid enne 1 jaanuari 1792 aastal; kõik Konventsiooni, milline sõlmiti 4 oktoobril 1751 aastal Nende Majesteetide Keisrinna Marie-Therese ja tollase Sardiinia Kuninga vahel, otsuseid hakatakse ka edaspidi mõlemate poolte poolt pühalt järgima;

Parme ja Plaisance poolelt T. M. Sardiinia Kuninga endiste valduste piir jääb samaks, milline see oli enne 1 jaanuari 1792 aastat.

Alljärgnevate artiklite jõul T. M. Sardiinia Kuninga valdustega endise Genova piirkonna ja maade, milliseid nimetatakse Keiserlikeks Läänideks ((Fiefs Imperiaux)), ühendatavate piirid jäävad samadeks, millised enne 1 jaanuari 1792 aastat eraldasid seda piirkonda ja Lääni Parme ja Plaisance ning Toscane ja Massa valdustest;

Capraja saar, milline kuulus varem Genova Vabariigile, koos teiste muude Genova valdustega antakse T. M. Sardiinia Kuningale.

Artikkel II.

Maad, millised moodustasid endise Genova Vabariigi valdused, ühendatakse igaveseks ajaks T. M. Sardiinia Kuninga valdustega ja hakkavad olema täielikus Riiklikus omanduses ja Tema omanduses ja Tema pärijate, esmasünni õigusega, alati meespõlve pidi ja mõlemates Tema Õukonna liinides, s.t. praeguse Kuningliku ja noorema, millist nimetatakse Savoie-Carignaniks.

Artikkel III.

T. M. Sardiinia Kuningas lisab oma praegusele tiitlile Genova Hertsogi tiitli.

Artikkel IV.

Genovalased hakkavad omama kõiki õigusi ja privileege, millised on nimetatud Aktis, nimetuse all AA. Tingimused, millised peavad olema aluseks Genova valduste Tema Sardiinia Majesteedi valdustega ühendamise aluseks; mainitud Akt, milline on lisatud käesolevale traktaadile, peab olema loetud selle lauhtamatuks osaks ja omab samasugust jõudu ja mõju, justkui see oleks võetud sõna-sõnalt sellesse artiklisse.

Artikkel V.

Keiserlikeks Läänideks nimetatavad maad ja millised on ühendatud endise Ligurienne Vabariigiga, ühendatakse täielikult ja igaveseks ajaks T. M. Sardiinia Kuninga valdustega, samasugusel alusel kui teised Genova valdused. Nende maade elanikud hakkavad kasutama, teiste Genova valduste elanikega võrdseid õigusi ja privileege, milliseid mainitakse eelnevas artiklis.

Artikkel VI.

Õigus, millise Riigid, mis sõlmisid 18 (30) mai 1814 aasta Pariisi traktaadiga, võtsid endale selle traktaari Artikkel III, ehitada Oma valdustes neis punktides, kus nad peavad vajalikuks rajada Oma julgeolekuks, antakse täielikult ka T. M. Sardiinia Kuningale.

Artikkel VII.

T. M. Sardiinia Kuningas loovutab Genfi kantonile Savoie ringkonna, mis märgitud selle lisatud lisa tabeli BB all. Aktis: T.M. Sardiinia Kuninga poolt Genfi kantonile loovutatud maadest ja selle suhtes kehtestatud tingimustest.

See Akt, milline on lisatud käesolevale traktaadile, peab olema loetud selle lahutamatuks osaks ja omada samasugust jõudu ja mõju, just-kui see oleks võetud sõna-sõnalt sellesse artiklisse.

Artikkel VIII.

Chablais, Faucigny provintsid ja kogu Savoie osa, milline asub d'Uginest Põhjas ja asub T. M. Sardiinia Kuninga valduses, hakkavad kasutama Šveitsi neutraliteedi kasudest, mis tagatud kõikide Riikide tunnustuse ja käendusega.

Selle tagajärjel iga kord, kui Šveitsi naaberriikide vahel kas juba algab, või kõige tõenäolisemalt peavad varsti puhkema sõjategevused, siis T. M. Sardiinia Kuninga väed võivad lahkuda ülalpool mainitud provintsidest, ja igal juhul lubatakse neil, kui tarvis, liikuda Valaisi kaudu; mitte mingi teise Riigi sõjajõul ei ole õigust tulla ülalpool mainitud provintsidesse; sellest välistatakse ainult väed, milliseid Šveitsi Liit peab hädavajalikuks sisse tuua. Loomulikult mõeldakse iseenesest, et vaatamata sellele, neis maades sisemine juhtimine jääb samaks ja et nende viibimise ajal T. M. Sardiinia Kuninga tsiviilametnikel hakkab olema õigus kasutada korra tagamiseks omavalitsuse valvureid.

Artikkel IX.

See traktaat peab olema osaks Viini Kongressi lõplikust otsusest.

Artikkel X.

Käesoleva traktaadi ratifitseerimine toimub kuue nädala pärast ja kui võimalik, siis ka varem.

Selle kinnituseks jnt. jne.

See juhtus Viinis 8 (20) mai, 1815 aastal.

(L.S.) Le Comte de Rasoumoffsky.

(L.S.) Le Marquis de St. Marsan.

(L.S.) Le Comte Rossi.

(M.П.) Графъ Разумовский.

(M.П.) Маркизь де Ст. Марсанъ.

(M.П.) Графъ Росси.

**

AA.

Lisa 8. (20) mai 1815.a. traktaadi IV artiklile.

Tingimused, millised peavad olema aluseks Genua valduste liitmistel Tema Sardiinia Majesteedi valdustega.

Artikkel I.

Genovalased on võrdsustatud kõigi Kuninga alamatega; võrdselt nendega nad hakkavad täitma kõiki tsiviil, teenistuse, militaar ja diplomaatilisi ametikohti Riigis ja peale mõnede spetsiaalsete privileegide, millised on annetatud neile ja kinnitatud alljärgnevate otsustega, hakkavad olema samuti allutatud ainult seadustele ja korraldustele, olles nendega samamoodi tühistatud, milliseid Tema Majesteet võib pidada vajalikuks sisse tuua.

Genova Aadelkond võrdselt Riigi teiste osade muu aadelkonnaga, hakkab omama õigust astuda Õukonna juures olevatesse aujärkudesse ja ametitesse.

Artikkel II.

Genovlased, kes teenivad praegustes Genua vägedes, võetakse kõik Kuninga sõjaväeteenistusse. Ohvitseridele ja all-ohvitseridele jäetakse alles nende käesolevad aujärgud.

Artikkel III.

Genua vapp kantakse Kuninglikule vapi-kilbile ja värvid, millised eristavad Genua lippu, kantakse Tema Sardiinia Majesteedi lipule.

Artikkel IV.

Genua sadam saab uuesti vabaks, nende samade reeglite alusel, millised eksisteerisid endise Genua Valitsemise ajal.

Tema Majesteedi valduste kaudu Genua vabast sadamast kaupade läbiveol annetakse Kuninga poolt kõik võimalikud mugavused ja vabadused, kuid selliseid ettevaatusabinõusid rakendades, milliseid Tema Majesteet peab vajalikuks võtta, et need kaubad ei oleks, müüdnud või tarvitatud risti vastu Tema valdustes kehtivatele korraldustele. Neilt võetakse tavalist ja mõõdukat tollimaksu.

Artikkel V.

Igas Intendandi ringkonnas asutatakse Provintsi Nõukogu; see moodustatakse kolmekümnest erinevate klasside lugupeetud kodanikust (notables), kes valitakse kolmesaja rikkama hulgast selles ringkonnas, st. nende hulgast, kes maksid võrreldes teistega enam otseseid makse.

Esimene kord nimetab nad Kuningas; iga kahe aasta möödudes, asendatakse neist, kes on samal viisil valitud, viiendik uute liikmetega. Liisk otsustab, kes neist peavad lahkuma esimese nelja vahetuse puhul. Edasised korraldused nende Nõukogude moodustamise kohta tehakse Tema Majesteedi poolt.

Esimees ((President)), kes nimetatakse alati Kuninga poolt, võib olla valitud ka Nõukogu Liikmete hulka mittekuuluvate isikute hulgast; kuid sellisel juhtumil ei ole temal selles hääleõigust.

Nõukogust väljavahetatud Liikmeid ei saa enne nelja aasta möödumist uuesti tagasi valida.

Nõukogu hakkab tegelema vaid elanike, kes asuvad selles Intendandi ringkonnas, nende kohalike juhtimise suhtes, vajaduste ja nõudmistega ja mille suhtes nad võivad kõrgemale juhtkonnale esildisi esitada.

See tuleb kokku igal aastal ringkonna tähtsamal kohal, tähtajal ja ajaks, millise määrab kindlaks Tema Majesteet.

Peale selle, kui Tema Majesteet peab seda vajalikuks, võib ta olla kokku kutsutud ka erakorraliselt.

Provintsi Intendant või tema ametikohuste täitja, kui Kuninglik Komissar, hakkab omama õigust viibida kõigil selle Nõukogu istungitel.

Kui Riiklikud vajadused tingivad uute maksude kehtestamist, siis Kuningas, et seda küsimust arutada, kutsub kokku kõik Provintside Nõukogud, selleks Tema Majesteedi poolt valitud Genua piirkonna linnas ja mida juhib Tema poolt nimetatud isik.

Kui see Esimees on valitud piirkondlikku Nõukogusse mittekuuluvate isikute hulgast, siis temal ei ole istungil hääleõigust.

Korraldused, millistega kehtestatakse erakorralised maksud, esitatakse Kuninga poolt registreerimiseks Genua Senatile, mitte teisiti, kui ülalpool esitatud korras kokkukutsutud Provintsi Nõukogude nõusolekul.

Asjad, nii Provintsi Nõukogu üldisel istungil, aga ka nende erakorralistel istungitel, otsustatakse ära häälteenamusega, kas-või ainult vastu olevat poolt ületava ühe häälega.

Artikkel VI.

Maksud, milliseid on Tema Majesteedil õigus kehtestada Genua piirkonnas ilma Provintside Nõukogu ühise nõusolekuta, ei tohi ületada praegu teistes Tema valduste osades kehtivaid makse; Selle tulemusel, isegi senini Genua piirkonnas eksisteerinud maksud viiakse kooskõlla eelpool nimetatud määraga; ja Tema Majesteet, järgides Oma Genoa alamate suhtes tarkuse ja heasoovlikkuse häält, määratleda täpselt nii kinnisvaralt võetavad aga ka teiste otseste ja kaudsete maksude hulga.

Määratledes sellisel viisil maksude kõrgema taseme, Tema Majesteet, juhtudel, kui Riigi sõjalised vajadused võivad nõuda uute maksude kehtestamist või erakorralisi koormisi, määratakse Provintsi Nõukogude üldine istung, et saada nende nõusolek nii hulga, aga samuti eeldatava maksu võtmise viisi suhtes.

Artikkel VII.

Genua piirkona Riigivõlg, milline eksisteeris seaduslikult endise Prantsusmaa Valitsemise juures, on ka uue Valitsuse poolt tunnustatud ja tagatud.

Artikkel VIII.

Valitsuse poolt seaduste ja korralduste alusel kehtestatud pensionid tsiviil- ja militaarteenete eest, makstakse korralikult välja sellele õigust omavatele Genua alamatele, kes elavad Tema Sardiinia Majesteedi valdustes.

Nende samade eeskirjade alusel antakse välja nii pensionid, millised on määratletud endistele mõnemast soost munkade kloostrite Liikmetele ja teistele vaimulikele isikutele, aga ka need, kes annetuste või abi nime all on kingitud Prantsusmaa Valitsuse poolt vaestele Genua aadlikele.

Artikkel IX.

Genuas hakkab Kõrgem Kohus olema õigustes ja võimult Kõrgemate Kohtutega, millised asuvad Turines, Savoias ja Nices ning seda hakatakse nimetama, nagu neidki Senatiks.

Artikkel X.

Käibel olevad kuld ja hõberahad, millised on löödud endiste Genua Valitsuste poolt, võetakse ka edaspidi vastu ühiskondlikes kassades, võrdselt Piemonte müntidega.

Artikkel XI.

Provintsidest sõjaväeteenistusse võetavate inimeste arv Genua piirkonnas, ei tohi olla

proportsionaalselt suurem sellest, millisest lähtutakse samasugstel sõjaväkke võtmistel teistes Tema Sardiinia Majesteedi valdustes.

Mereväes teenimine loetakse võrdseks maismavägedes teenimisega.

Artikkel XII.

Tema Majesteedi juures hakkab seisma Genua ihukaitsjate korpus (gardenes du corps), millist nimetatakse Kuningliku kaardiväe neljandaks kompaniiks.

Artikkel XIII.

Tema Majesteedi juures Genuas asutatakse Linnanõukogu, milline on moodustatud 40 aadlikust, 20 kodanikust, kes elatuvad omandist või vabade kunstide tegemisest saadud tuludest või samast arvust tuntud kaupmeestest.

Esimene kord nimetatakse kõik selle Nõukogu Liikmed Kuninga poolt; uuesti neile ((venekeelses tekstis nimetati neid: праздныя места – u. jõudeinimeste kohad)) asendatavatele kohtadele valib, Tema Majesteedi, Nõukogu ise.

Sellele Nõukogule annetakse Kuningas spetsiaalse põhikirja, nii selle juhtimise korrast, kui tegevuste jaotuseni.

Selle juhatajad peavad alati olema valitud Liikmete hulgast ja nende tiitliks on Sündik ((Syndics, syndikos, hoolekogu, omavalitsuse juht)). Kuningas jätab endale õiguse määrata, kui Tema Majesteet üeab seda vajalikuks, anda Linnanõukogu Juhataja koht ühele Riigi auväärseimale isikule.

Linnanõukogu tegevusringis hakkavad olema järgmised valdkonnad: linnatulude juhtimine, linna tavalise politsei ülemjuhtimine ja järeelvalve teostamine linna ühiskondlike heategevuslike asutuste üle.

Kuninglik Komissar hakkab viibima Linnanõukogu istungitel ja nõupidamistel.

Linnanõukogu liikmetel hakkab olema spetsiaalne riietus, aga Sündikutele annetakse privileeg kanda simarret või toogat ((vist nagu talaar – pikk, kandadeni ulatuv laiade varukatega mantel kohtunikel)), võrdselt Kohtute Juhatajatega.

Artikkel XIV.

Genua Ülikooli eksisteerimiseks ülalpidamine kindlustatakse; see saab Turini ülikooliga võrdsed õigused.

Tema Majesteet määrab, oma äranägemise järgi, selle ülalpidamiseks vajalikud vahendid.

Tema Majesteet võtab Oma erilise hoole alla nii selle, aga ka kõik teised, mis säilitavad samamoodi oma eluolu, õppe-, kasvatusasutused, või milliste eesmärgiks on sõnaloomingu arendamine ja inimarmastuse kohustuse täitmine.

Tema Majesteet säilitab puutumatuses, nii Tema Genua alamate, Valitsuse arvel asutatud koolide juures asuvate asutuste, mida nimetatakse Lütseumi ((Lycee)) stipendiumiks vaeste õpilaste ülalpidamiseks, omandi. Tema Majesteet suvatseb võtta, kõike seda arvestades, meetmeid, miliseid kasulikuks peab.

Artikkel XV.

Genuas eksisteeriv Kommertskohus ja Koda jäävad endistele alustele ja säilitades nende endised õigused.

Artikkel XVI.

Tema Majesteet pöörab erilist tähelepanu ametnike olukorrale, kes täidavad praegu Genua piirkonnas erinevaid ametikohuseid.

Artikkel XVII.

Tema Majesteet võtab heatahtlikult läbivaatamisele kõik kavad ja ettepanekud, milliseid hakatakse Temale esitada St- Georges panga taastamise viiside suhtes.

BB.

Lisa 8. (20) mai 1815.a. traktaadi VII artiklile.

T. M. Sardiinia Kuninga poolt Genfi Kantonile loovutatavatest maadest.

Vt. Artikkel XII (Nr 92) alates Artikkel I kuni Artikkel VI, peale seda tuleb Lisa BB alljärgnev lõpp.

Artikkel VII.

Igasugustest transporditollidest vabastatakse kõik tooted, kaubad ja muu, milline tuuakse mööda Simploni teed Tema Majesteedi Valais ja Genove piirkonnast ning Genua vabast sadamast.

Kuid see otsus, nii nagu on ülalpool öeldud, puutub ainult transiitmaksudesse ja ei vabasta neid, millised on kehtestatud teede korrashoiuks, ega ka tooteid ja kaupu, millised on ettenähtud mainitud ringkondades müügiks ning tarbimiseks.

Seda mõistatakse samuti suhtluse suhtes, milline on lubatud šveitslastele Valais ja Genfi Kantoni vaheliseks suhtluseks; vastastikused Valitsused võtavad ühisel nõusolekul meetmeid, milliseid Nad tunnistavad vajalikeks, nii maksude kogumiseks, aga ka Tema valdustesse keelatud kaupade sisseveo tõkestamiseks.

Märkus. Sellega on täiesti kokkulangevad samal päeval Sardiinia, ühelt poolt, ja Austria, Suurbritannia ja Preisimaa teiselt poolt, volinike poolt sõlmitud ja allkirjastatud traktaadid.

XIV.

Tingimused, millised peavad olema aluseks Genua valduste Tema Sardiinia Majesteedi ühendamisele.

See Akt on lisatud Tema Majesteedi Sardiinia Kuningaga sõlmitud traktaadile: vt. Nr XIII A.A.

1815.a. 27. jaanuar (8. veebruar). Riikide deklaratsioon neegritega kauplemise lõpetamisest.

((F. Martensi kommentaar)).

Viini Kongressil Euroopa poliitilise korra ja Euroopa riikide vastastikuste suhete üle peetavate läbirääkimiste kõrval tegelesid Kongressi liikmed veel selliste küsimuste lahendamise, millistel oli enam üldnimlikum tähendus ja millised puudutasid eriti rahvaste vahelisi rahutingimusi ja õigeid suhteid. Viimast liiki küsimuste hulka ei saa jätmata jätta: neegritega kauplemist, jõgede laevatamist ning diplomaatiliste ametijärgude määramist.

Kui üpris varsti, peale 1815 aastat osutus, et meetmed, milliseid võeti Viini Kongressil erinevate riikide territoriaalse koosseisu ja Euroopa poliitilise süsteemi suhtes, ei olnud kaugelki sihipärased ja seepärast, üpris varsti neid muudeti, siis teisest küljest, Kongressi otsused neegritega kauplemise, laevasõidu ja diplomaatiliste agentide järkude suhtes oldi võrreldamatult enam kooskõlas rahvusvahelise elu rahuliku ja progressiivse arenguga tingimustega. Nendes Viini Kongressi otsustes mitte ainult ei antud andam rahvaste mõistlikele vajadustele ja käesoleva sajandi vaimule, vaid ka neis sisalduvad riikide poolsete rahu ja kaubanduslike suhete ühtsuse mõistmise teel edasise arengu alged.

Sellest vaatepunktist on neegritega kauplemise vastane deklaratsioon, milline on avalikustatud riikide poolt Viini Kongressil, vaieldamatuks tsiviliseeritud riikide poolse, kõikjal tsivilisatsiooni ja humaansuse huvide tegeliku kaitsmise kohustuse mõistmise tõendiks. Selle rahvusvahelise akti väljaandmise algatamise au kuulub, nagu teada, Inglismaale, milline igati kiiduväärse energiaga püüdis Viini Kongressil saavutada omale seatud eesmärki.

Kuigi laialdastes Inglismaa kolooniates oli neeger-orjade arv umbes miljoni lähedal ja nad moodustasid neis Inglismaa meretagustes valdustes peamise tööjõu, siis ikkagi, juba alates möödunud sajandi keskpaigast kostsid kõikjal Inglismaal inimestega barbaarse kauplemise ja nende orjuse vastased hääled. Kui veel 1713 astal Inglismaa tunnistas endale väärrikaks rääkida enda kasuks välja Hispaania kolooniatesse ja Ameerikasse neegrite veo ja kauplemise monopoli, siis, alates 1772. aastast võidab vähehaaval pinnast orjusevastane agitatsioon, tänu selliste tähelepanuväärsetele inimestele, nagu Granville Sharp, Clarkson, Wilberforce, William Pitt ja teised. (Vt. Leone Levi. History of British commerce. London 1872, p. 36, 195). Lõpuks, Inglise parlamendi Aktiga tunnistati neegritega kauplemine ebaseaduslikuks ja see kuulus tühistamisele alates 1. jaanuarist 1808 aastast.

Inglismaa ühiskondlik arvamus ei saanud rahulduda sellega, et neegritega kauplemise keeld piirduks vaid Inglismaa atlanditaguste valdustega: ta nõudis valitsuselt, et ta ei säästaks jõupingutusi ja võtaks vastavaid meetmeid selleks, et venda ka teisi riike orjapidamise moraalivastasuses ja sellele lõpu tegemises. Kooskõlas selle Inglismaa rahva sooviga, tegutseski tema valitsus, ja seepärast, juba Napoleoni vastase sõjapidamise ajal, ta astus selles küsimuses liitlastega läbirääkimistesse.

1814 aasta Pariisi traktaadi eraldi artiklis Inglismaa ja Prantsusmaa nõustusid ühendama Kongressil oma jõupingutusi, et kaotada neegritega kauplemine, muideks, ainiti, Prantsusmaa valitsu tunnistas koheselt oma kolooniates võimatuks orjust tühistada, kuid nõudis selleks viieaastast tähtaega. Tõesti, Viini Kongressil Inglismaa volinikud püüdsid suure visadusega saavutada seatud eesmärki, peatumata mitte mingite tõkete ees.

Lord Castlereagh, kooskõlas tema poolt selles küsimuses koostatud kavaga, esitas kaheksa riigi ((,G 8^c)) volinikele ettepaneku kuulutada eelkõige neegritega kauplemine rahvusvahelise õiguse ja inimarmastuse seaduste vastaseks ning minna seejärel üle selle tegeliku kaotamise meetmete üle arutamisele. Kui enam sihipärasemad meetmed, millised olid esitatud Lord Castlereaghi poolt, olid järgmised kolm:

1) riikide poolt määratud aja möödumisel, mil orjus peab olema lõplikult nende asumaades

kaotatud, nad kohustuvad mittelubama oma riiki nendes kolooniates toodetud toodangut, kus seda otsust veel ellu viidud ei ole;

2) Aafrika randade lähedale järelvalve sisseseadmine ja laevade, milliseid kahtlustatakse neegrите veos, ülevaatuse õiguse tunnustamist;

3) Pariisis Euroopa suurriikide esindajatest, kes on akrediteeritud Prantsusmaa Õukonna juurde „Alalise komitee“ asutamine, et kontrollida orjuse vastastu võetud meetmete elluviimise täitmist.

Selles seisnebki esimese Inglismaa voliniku poolt tehtud ettepanekute olemus, mis tehtud osaliselt nelja Liitlasriigi komisjonis, osalt aga kaheksa riigi komisjonis. On täiesti arusaadav, et kõik volinikud, erandita, olid printsiibilt nõus, et orjus ja neegrитеga kauplemine ei saa olla õigustatud, ja peab seepärast olema tühistatud. Kuid Hispaania, Portugali ja Prantsusmaa esindajad pidasid täiesti võimatuks nõustuda selle viivitamatu kaotamisega. Prints Talleyrand ei austanud lord Castlereaghi palvet lühendada viieaastast tähtaega, milline on väljaräägitud Prantsusmaa poolt Pariisi traktaadis. Portugali ja Hispaania volinikud tõestasid, et seda reformi on kohe teostada võimatu, milline peaks täiesti muutma tootlikust Portugalile ja Hispaaniale kuuluvats kolooniates. Nad nõudsid tungivalt Inglismaa poolt tehtud meetmete võtmise täideviimise edasilükkamiseks vähemalt 8-aastast tähtaega. Nii palved, ega ka ähvardused ei suutnud nende kahe koloniaalriigi esindajaid sundida täitma vastuvõetud otsust. Mis aga puudutab ülejäänud 8 riigi komisjoni liikmeid, siis nende kodumaa huvid ei olnud neegrитеga kauplemise keelamisest märkimisväärselt riivatud ja seepärast nad tavaliselt toetasid Inglismaa voliniku ettepanekuid.

Samas vaimus tegutses käsitletavas küsimuses ka krahv Nesselrode. Oma spetsiaalses 28 jaanuarist (9 veebruar) 1815 aasta instruksioonis Keiser Aleksander tegi talle ülesandeks toetada Inglismaa volinikke, kuigi Venemaa huvid ise olid vahetult riivatud pakutud meetmetega. Kuid Keiser ei saanud nõustuda kõikide vahenditega, milliseid pakkus Inglismaa et saavutada püstitatud eesmärki. Muuseas, ta pidas võimatuks tunnistada välismaise valitsuse õigust vaadata rahua ajal läbi kaubalaevu. Sarnast õigust, tegelikkuses suutis kasutada vaid Inglismaa, kes sellisel viisil saanuks võõraste rahvaste kaubanduse üle järelvalve võimu. Keiser Aleksander, muideks, volitas krahv Nesselrode nõustuma sellega, et ülevaatuse või laevade tõendamise õigus, milliste veos koosneb koloniaalkaupadest, oleks antud eranditult riikidele, millised on allkirjastanud neegrитеga kauplemise ärakeelamise konventsiooniga, sel tingimusel, ainiti, et vaid nende riikide sadamates, milliste juurde laev kuulub, leiaks aset ülevaatus või tõendamine. See viimane tingimus oli Keisri poolt tunnistatud täiesti hädavajalikuks, et kaitsta Venemaa väarikust ning vene kaubanduse huve.

Kooskõlas selle instruksiooniga tegutsas krahv Nesselrode, kelles Lord Castlereagh leidis Inglismaa õiglase ettepanekute alalise kaitsja. Nii, muuseas, krahv Nesselrode ei saanud täiesti õiglaseks tunnistamata jätta Lord Castlereaghi avaldust, et Inglismaa, rõhudes kiireimale neegrитеga kauplemise lõpetamisele, peab silmas mitte mingeid egoistlikke eesmärke, vaid ainult õnnetute neegrите kasu ja inimarmastuse huve. Kaheksa riigi komisjoni istungil, milline toimus 4 veebruaril 1815 aastal, esimene Inglismaa volinik protesteeris energiliselt Inglismaale omistatud kavatsuse vastu milleski rikkuda teiste riikide tegevusvabadust ning huve. „Kuid, jätkas Lord Castlereagh, - kui mingis küsimuses, milline oma peamise printsii bina puudutas kogu inimkonna kasu, üks valitsus järjepidevalt tegutses kõigi ülejäänud riikide ühise soovi vastu, siis ei saa mittetunnistada viimase vaieldamatut õigust mõelda, omalt poolt, üldise eesmärgi saavutamise meetmetest“.

Venemaa esindaja Viini Kongressil nõustus täiesti selle terve printsii biga, milline oli välja öeldud Inglismaa voliniku poolt, millise mõtte järgi asi, pidades silmas tsivilisatsiooni ja inimarmastuse huve, peab olema viidud lõpuni, vaatamata vastutegevusele, millist ta kohtab mingi ühe riigi poolt. Krahv Nesselrode, Keiser Aleksander I ettekirjutuse järgisoovides ainult asja enese kasu, kuulutas 4 veebruari istungil, et Venemaa valitsus on samuti nõus ära keelama neist kolooniatest, kus orjus ei ole ära keelatud, Venemaale toodete veo.

Sellisel viisil, vaatamata Hispaania ja Portugali volinike protestile, 8 veebruari 1815 aasta istungil võeti vastu deklaratsiooni lõplik sõnastus, millisega keelatakse igaveseks ajaks ära neegrитеga kauplemine. Kuid ei saa märkimata jätta, et selle rahvusvahelise aktiga oli neegrитеga kauplemine ja orjus vaid põhimõtteliselt hukka mõistetud. Selle asjaoluga selgitatakse Hispaania ja

Portugali volinike allkirju. Seatud eesmärgi saavutamiseks spetsiaalsete meetmete võtmine oli jäetud tulevasteks aegadeks.

18 (30) 1814 aasta Pariisi traktaadi sõlminud Riikide volinikud, selleks nimetatud täielikul Konverentsil, pidades silmas, et:

kaubandusharu, milline on tuntud Aafrika neegritega kauplemise nime all, oli kõikide aegade heatahtlike ja haritud inimeste poolt peetud seaduse-, inimarmastuse- ja üldise moraali vastaseks,

et erilised asjaolud, millised andsid põhjenduse sellise kauplemise alustamisele ja selle lõpetamise raskus, ilma, et võetaks selleks eelnevaid meetmeid, võivad senini olla mõningas mõttes nõnda vihatud kaubanduse jäkamise vabanduseks, ja et praegu selle kiireimaks lõpetamiseks on tarvis kõikide haritud rahvaste üksmeelset üldist arvamust.

Et sellest ajast peale, kui selle kauplemise iseloom, selle viisid ja igasugused arvukad hädad, mis sellest tulenevad, muutusid enam tuntuks, paljud Euroopa Valitsused juba otsustasid selle oma alamatele ära keelata ja et kõigi erinevates ilmakaartes asuvaid kolooniaid omavate Riikide poolt on tunnistatud, kas siis seadusandlike otsustega, või siis traktaatide ja teiste ametlike tingimustega, Neegritega kauplemise lõpetamise kohustus ja hädavajadus.

Et viimase Pariisi traktaadi eraldi Artikliga, Suurbritannia ja Prantsusmaa kohustusid üksmeelselt püüelda Viini Kongressil kõigi Kristlike Riikide koondumist selle kauplemise üleüldiseks ja täielikuks lõpetamiseks.

Et Volinikud, kes kogunesid Kongressil, oma kõrge ülesande auks, et täita kohust ja et näidata kogu maailma ees tundeid, millistest on hingestatud nende Augustlikud Monarhid, on kohustatud tööd ja jõudu säästmata viia selleks tingimused ellu ja oma Valitsejate nimel väljendada innukat soovi, et oleks tehtud lõpp nõnda kaua Aafrikat kurnanud, Euroopale häbiväärsele ja inimkonnale solvavale hädade allikale täielik lõpp,

Otsustasid alustada oma koosolekuid sellise soovitud ja kasuliku eesmärgi saavutamise vahendite üle, piduliku eeskirjade avalikustamisega, millist nad selles asjas juhinduksid.

Selle tulemusel ja Õukondade üksmeelel nende nõusolekul, mis on nimetatud Pariisi traktaadi eraldi artiklis, reegliks, nad kuulutavad Euroopa palge ees, et pidades Neegritega kauplemist üleüldist kaotamise meedet nende erilist tähelepanu väärivaks, kooskõlas meie aja vaimuga ja Augustlike Valitsejate suuremeelsete reeglitega, Nad on hingestatud siiraimast soovist aidata kaasa pakutavale otsusele, selle meetme kiireimaks võtmiseks ning tegelikult täitmiseks, kõigi nendele usaldatud vahenditega ja võimuga ning kasutada neid innukalt ning väsimatult, milliseid nõuab nõnda suur ja püha asi.

Kuid nagu Neile on tuntud Nende Valitsejate tunded ja nad teavad juba ette, et isegi püüdesid ülla ja vaprast eesmärgi poole, Nende Monarhid hakkavad püüdma osutama vastavat alandlikust oma alamate kasude, harjumuste ja eelarvamuste eneste suhtes: siis ülalpoolnimetatud Volinikud tunnustavad samuti, et selle üldises Deklaratsioonis ei saa olla ettemääratud aega, millist iga Riik peab eriti viisakaks Neegritega kauplemise täielikuks lõpetamiseks ja järelikult tähtsaja määramist, mille järgi kogu vihatud kauplemine peab olema kõikjal lõpetatud, jääb Õukondade vaheliste läbirääkimiste asjaks; seejuures, ainiti, otsustatakse pidulikult, et selle saavutamiseks ei unustata ega lasta mööda ühtki võimalust, milline võiks anda sellele asjale kindla ja kiire käigu ja et vastastikune kohustus, käesoleva Riikide poolt vastuvõetava Deklaratsiooni kaudu, saab vaid siis täidetud, kui täielik edu pärjab Nende üksmeelset jõupingutust.

Teavitades sellest Deklaratsioonist kogu Euroopale ja kõigile maailma haritud rahvastele, loodavad ülalpoolnimetatud Volinikud, et kõik teised Valitsused, ja eriti need, kes lõpetades enda juures neegritega kauplemise, juba tõestasid, et jagavad nendega selles Aktis väljendatud tundeid, hakkavad selle kaudu olema ergutatud soodustama Oma heakskiiduga asja edukäiku, millise otsustav võit peab olema üheks kuulsaimaks sajandi mälestusmärgiks, võtnud selle ette ja kahtlusteta ettemääratult viiks nõnda vahvalt lõpuni.

See juhtus Viinis, 27. jaanuaril (8. veebruaril) 1815 aastal.

Castlereagh.	Кастльри.
Stewart.	Стюартъ.
Wellington.	Веллингтонъ.
Nesselrode.	Нессельроде.
Löwenhielm.	Левенгиельмъ.
Talleyrand.	Таллейранъ.
Gomez Labrador.	Гомецъ Лабрадоръ.
Palmella.	Пальмелла.
Saldanha.	Сальданга.
Lobo.	Лобо.
Humboldt.	Гумбольдтъ.
Metternich.	Меттернихъ.

XVI (Nr 95).

Otsus jõgedel vaba laevasõidu kohta.

((F. Martensi kommentaar)).

Kui neegritega kauplemise ärakeelamise deklaratsioonil oli eesmärgiks anda andam isikliku vabaduse ideele ja tunnistada tsiviliseeritud riikide kindlat orjusele, millisel kujul see ka end ei ilmutaks, lõpu tegemise kavatsust, siis teisest küljest Viini Kongressi otsus jõgedel vaba laevasõidu suhtes pidi kord ja alaliseks kõrvaldama kõik takistused rahvaste vaheliseks rahumeelse igakülgete kaubandussuhete teelt.

Alljärgnevad Viini Kongressi otsused on ära teeninud täieliku tähelepanu veel seepärast, esiteks- et, sellega oli pandud alus tugevale survele tõketele, millised olid rajatud valitsuste lühinägeliku kaubanduspoliitikaga ja, teiseks – et nad said aluseks kõigile järgnevatele rahvusvahelistele kokkulepetele selles küsimuses.

Eriti reljeefselt tuleb esile ülalpoolmainitud Viini Kongressi otsuste tähendus, kui peatutakse asjade korral, millised eksisteerisid enne käesoleva sajandi algust laevasõidu suhtes jõgedel.

Alates XVI sajandist, kui rahvaste vaheline kaubandus hakkas võtma üha suuremaid mõõtmeid, kujunes Euroopa riikide valitsustes vähehaaval välja veendumus, et kogu nende ülesanne kaubanduse ja tööstuse suhtes seisneb selles, et seada igasuguseid tõkkeid teiste rahvaste suhtes ja kaitsta kõikide vahenditega oma enda alamate kaubanduslikke huve. XVII ja XVIII sajandil, rääkides tuntud inglise ajaloolase Buckle sõnadega, kaubandusliku traktaadi sõlmimise eesmärgiks oli ühe riigi poolne teise riigi petmise katse ja seepärast on arusadav, et laevasõit mööda jõgesid ja isegi avamere laevasõit oli allutatud erinevatele riikide poolsetele piirangutele. Eriti koormav ja eriti andis enesest tunda selline valitsuste kaubanduspoliitika, kui mingi laevatatav jõgi läbis erinevate riikide valdusi. Võttes arvesse, et puudusid kaasaegsed üpris mugavad kunstlikud liiklusmagistraalid, olid jõed kõige loomulikumad ja mugavamad teed, siis saab selgeks kuivõrd vintsutused ja kõige erinevad tollimaksud, millised olid kehtestatud kaldariikide poolt, pidid muutma võimatuks vajalike kaubandussuhete arenemise. Selles suhtes selliste jõgede ajalugu, nagu Rein ja Elbe, milliste kallastel oli mitmeid sõltumatuid riike, millistest igaüks kehtestas kaupmeestele ja laevadele spetsiaalseid eeskirju ja võttis täiesti suvaliselt makse, paistavad täiesti õpetlikud.

Lõpuks, sellest, milliste piirideni võib minna riik oma keelava süsteemiga ja soovis hävitada

kõik oma konkurendid kaubanduse ja tootmise valdkonnas, on eriti ilmekalt näha Escaut ((Schelde, Щельде)) jõe laevanduse ajaloost, milline 1648 a. Westphalie traktaadi otsuste jõul kuulutatud endistele Hispaania, praegustele Belgia piirkondadele suletuks sel põhjendusel, et selle jõe suue oli Hollandlaste võimuses. See Westphalie traktaadi otsus jäi kehtima ka peale Belgia piirkondade Austria võimu alla üleminekut ja tänu sellele, mitte ainult Antverpeni kaubandus, vaid ak kogu Belgia tööstus oli halvatud juba selle juurtest peale ega suutnud areneda. (Vt. Cussy. Phases et causes scelebres du droit maritime des Nations. Lpz. 1856, t. II, p. 280 ja järgmised).

Pidades silmas neid asjaolusid, saab selgeks 1814 aasta Pariisi traktaadi Artikli suur tähtsus, millise jõul kuulutatakse suurtel Euroopa jõgedel laevasõidu vabaduse printsiip ja kehtestatakse reegl, millise järgi kaldariikide poolt võetavad maksud peavad olema määratud sellistes suurustes, et ei rikutaks laevasõidu vabadust ega takistataks kaubandussuhete arengut. Peale selle, Pariisi traktaadi kolmanda salajase artikli jõul, laevasõit Scheldel oli kuulutatud vabaks kõikidele rahvastele.

Nende otsuste tulemusel, seisis Viini Kongressil ees üldiste printsiipide väljatöötamine ja nende laiendamine neile Euroopa laevatavatele jõgedele, milliste suhtes eksisteerivad korrad olid enam kitsendavad ja väljakannatamatud. 2. veebruaril 1815 aastal toimus Komisjoni, milline oli asutatud käesoleva küsimuse lahendamiseks, esimene istung. Selle istungist võtsid osa Prantsusmaa, Preisimaa, Inglismaa ja Austria esindajad, kes, siiski, otsustasid samuti kutsuda töödes osalema Hollandi, Bavaaria, Badeni, Hesse-Darmstadt ja Nassau volinikud. Sellest on näha, et Venemaa selle küsimuse lahendamises vahetult ei osalenud, kuna tema huvid ei olnud selles asjas puudutatud.

5. veebruari 1815 aasta istungil, Preisimaa Volinik, parun Humboldt, esitas komisjoni liikmetele läbivaatamiseks erakordselt tähelepanuväärse ettekande, millises ta selgitab komisjoni ülesanded ja määratleb tee, millist on hädavajalik järgida, et sihipäraselt neid küsimusi lahendada. Komisjoni ülesanded seisnesid, Humboldti arvates, esiteks – põhimõtete määratlemises, millised peavad riikide poolt vastu võetud, pidades silmas rahvusvaheliste kaubandussuhete üldist kasu; teiseks – rakendada need põhimõtted Reini ja Schelde jõe laevanduses, ja kolmandaks - selgitada välja need tingimused, millistel need-samad printsiibid võiksid olla rakendatud ka teiste Euroopa jõgede suhtes. Kohe selle järel läheb ettepaneku autor üle nende põhimõtete üksikasjalikuma käsitlemisele, millised peavad olema võetud rahvusvahelistesse lepingutesse, milliste eesmärgiks on jõgedel vaba laevasõidu kindlustamine ja seada täpsed piirid kaldariikide fiskaalsetele õigustele. (Vt. Wheaton. Historie des progres du droit des gens en Europe et en Amerique depuis la paix de Westphalie jusqu'a nos jours. Lpz. 1853, t. II, p. 184 et suiv.).

Ettepanekud, millised esitas parun Humboldt oma ettekandes, läksid, vähetähtsate muudatustega Viini Kongressi peamise akti (Artiklid 108 – 117) ja on üksikasjalikumalt määratletud alljärgnevas kahes aktis. Sellele vastavad ka otsused, millised on võetud vastu Venemaa ja Austria poolt, ülalpool trükitud 3. mai 1815 aasta traktaadis (Nr. 80, Art. 21-26), laevasõidu suhtes Visla jõel. Lõpuks, printsiibid, millised on väljakuulutatud Viini Kongressi poolt laevasõidu kohta jõgedel, olid hiljem rakendatud ka teiste jõgede suhtes, nagu: Dvina, Dnepr, Dnestr, Prut, Doonau jt.

A.

Artiklid laevasõidust jõgedel, millised jooksevad läbi erinevatest Riikidest või on nende piiriks.

Artikkel I.

Riigid, milliste valdustest jooksevad läbi või milliste piirideks nad on aga samuti teised laevatatavad jõed, kohustatakse tegema üldisel nõusolekul üksikasjalikud eeskirjad laevasõiduks neil jõgedel.

Selleks nimetatakse Nende poolt spetsiaalsed Komissarid; nad peavad kogunema hiljemalt kuue kuu pärast, peale Kongressi lõppemist ja võtta Põhikirja aluseks, milline tehakse neile ülesandeks koostada, alljärgnevad reeglid.

Artikkel II.

Laevasõit selliste jõgede sängis, nagu on märgitud eelmises artiklis, alates sellistest punktidest, kus see muutub laevatatavaks kuni suudmeni, hakkab kaubanduseks olema täiesti vaba ja seda ei tohi kellelegi ära keelata. Kuid igaüks on kohustatud arvestama eeskirjadega, millised kehtestatakse laevasõidu korra kehtestamiseks; see hakkab olema kõikjal ühesugune ja kui võimalik, siis kõikidele rahvastele soodne.

Artikkel III.

Kord, nii maksude võtmiseks, aga ka heakorra tagamiseks, peab olema võimalikult ühesugune kogu laevatee ulatuses. See reegel, kui seda ei takista erilised asjaolud, laieneb ka laevatatavatele jõeharudele ning lahtedele, millised jooksevad erinevatest Riikidest läbi või on selle piiiriks.

Artikkel IV.

Laevadelt maksude võtmine hakkab kõikjal olema ühesugune, vältimatu ja isegi (selleks, et ei oleks tarvis teostada veose üksikasjalikku ülevaatust, kui, siis vaid karistuseks varjamise või muu seaduse rikkumise eest) peaegu sõltumatult kaupade kvaliteedist. Need tollid, millised muide, ei tohi olla mitte mingil juhul praegu võetavatest, määratletakse kooskõlas kohalike asjaoludega, millised ei luba kehtestada selleks üldisi eeskirju. Kuid peamiseks selle tariifi eesmärgiks peab olema kaubanduse kosutamine, andes laevandusele suuri mugavusi ja Reinil kehtestatud maks (octroi) võib olla mõningal määral selle eeskujuks.

Maksud, millised on kord juba määratud tariifis, ei tohi olla tõstetud teisiti, kui kaldariikide ühisel nõusolekul ja laevasõitu ei tohi koormata mingite maksudega, peale nende, millised on määratletud Põhikirjas.

Artikkel V.

Maksud võtmise büroode arv, millist vähendatakse miinimumini ja nende asukohad peavad olema täpselt Põhikirjas määratletud ning edaspidi ei tohi selles asjas teha mingeid muudatusi, kui, siis Kaldariikide ühisel nõusolekul, või kui üks neist soovib vaid temale kuuluvate büroode arvu veelgi vähendada.

Artikkel VI.

Igaüks laevatatavate jõgede Kaldariikidest võtab endapeale oma valdustes laevade kõitega veo teede, aga ka jõe igasugustest laevasõidu takistustest puhastamisega korrashoiu tagamise.

Põhikirjas määratletakse, millisel viisil need tööd peavad olema teostatud neis kohtades, kus mõlemad kaldaid valdavad mitu Riiki.

Artikkel VII.

Kuskil ei hakata kehtestama maksu laos hoidmise, kai ääres seismise või sunnitud randumise eest. Neis kohtades, kus sellised maksud juba kehtivad, nende kehtivus pikendatakse, kuid vaid sellisel juhtumil, kui Kaldariigid tunnistavad neid laevasõiduks ja kaubandusele üldiselt kasulikeks, arvestamata seejures mitte mingeid linna või maa kohalikke kasusid, kus need on kehtestatud.

Artikkel VIII.

Kaldariikide tollipunktid ei tohi sekkuda laevanduselt maksude võtmisesse. Koostatakse spetsiaalsed otsused, et tolliametnikud ei saaks oma kohuste täitmisega õigustades, takistada vaba ja mugavat laevandust; kuid seejuures hakatakse ka rangelt jälgima, et Kaldariikide elanikud ei teostaks laevnike vahendusel seadusega keelatud kauplemist.

Artikkel IX.

Kõik üllpool artiklites täheldatu määratletakse üksikasjalikult üldise Põhikirja lausetes. See peab sisaldama eneses ka teisi seda puudutavaid reegleid, milliseid hiljem selleks vajalikuks peetakse teha. Selline Põhikiri, olles juba kord kinnitatud, ei saa edaspidi olla mitte milleski teisti muudetud, kui kõikide selle jõe Kaldariikide ühisel nõusolekul; ja kõik need Riigid hakkavad püüdma neid otsuseid täita ettenähtud viisil ja kooskõlas kohalike asjaoludega.

Dahlberg.	Дальбергъ.
Clancarty.	Кланкарти.
Humboldt.	Гумбольдтъ.
Wessenberg.	Вессенбергъ.

B.

Reinil laevasõitu käsitlevad artiklid.

Artikkel I.

Laevasõit mööda kogu Reini voolusängi, nii üles, kui alla, alates punktist, kus see muutub laevatatavaks, kuni mereni, hakkab olema kaubandusele täiesti vaba ega tohi olla kellelegi ära keelatud, kuid igaüks on kohustatud arvestama eeskirjadega, millised kehtestatakse sellel laevasõidu korraldamiseks; need hakkavad olema kõikjal ühesugused ja võimalikult soodsad kõigi rahvaste kaubandusele.

Artikkel II.

Kord, nii maksude korjamiseks, aga ka korrashoiu tagamiseks, peab olema ühesugune kõigis jõe voolu piirkondades. See reegel, kui võimalik, laieneb kõikidele laevatatavatele jõeharudele ning Reini lahtedele, mis jooksevad erinevatest Riikidest läbi või on nende piiriks.

Artikkel III.

Kaupadele, milliseid veetakse laevadel mööda Reini kehtestatud maksu tariif kehtestatakse sellisel viisil, et alates Strasbourgist kuni Madalmaade Kuningriigi piirini, laevadelt, mis sõidavad mööda Reini üles, võetaks maksu kaks franki, aga laevadelt, millised sõidavad seda jõge pidi alla, ühe frangi ja 33 sentiimi tsentneri kohta: selle sama tariifi mõju võib olla laiendatud (mainitud tolli proportsionaalse tõstmisega) ja vahemaale alates ühest küljest Strasbourgist ja Bazeli vahelt ja teisalt Madalmaade Kuningriigi ja jõe suudme vahel.

Maksud ja tunnistus jäävad 15. augustil 1804 aastal Pariisis sõlmitud Reini jõe laevasõidult

maksude võtmise konventsiooniga kehtestatud määruse Artikkel XCIV alusele; kuid selle proportsioonides tehakse mõningased muudatused, nõnda, et oleks määratletud spetsiaalne laevade järk, alates kahest tuhandest viiesajast kuni viie tuhande tsentnerilise veosega. Need maksud võivad olla kogutud samasuguses proportsioonis ka ülalpool mainitud vahemaadel.

15. augusti 1804 aasta konventsiooni Artikklite CII, CIII, CIV ja CV määrused, millistega on määratletud muudel juhtudel vähendada üldis tariifiga ettenähtud makse, mis jäävad jõusse; kuid Komisjon, kellele tehakse ülesandeks uute põhikirjade koostamine, vaatab läbi, et kas oleks tarvis need järeleandmised jagada erinevatesse klassidesse, tehes laevasõidu ja kaubanduse aga ka põlluharijate ning kaldaäärsete valduste elanike vajaduste parema rahuldamise suuremaks kasuks mõned muudatused.

Artikkel IV.

Sellisel viisil kehtestatud maksud võivad olla tõstetud mitte teisiti, kui Reini äärsete kaldariikide ühisel nõusolekul; ja need, järgises reeglit, et nende tõeline kasu seisneb nende alamate kaubanduse kosutamises ja et laevandusele maksude kehtestamise peamiseks eesmärgiks peab olema nende vahendite ülalpidamine, kohustatakse pidulikult mitte teisiti asuda selliste maksude tõstmisele kui kõige õiglasematel ja hädavajalikematel põhjustel ning mitte koormata laevandust mitte mingite teiste koormistega, peale nende, millised on tähendatud eksisteerivates põhikirjades, millise nimetuse või ettekäändega ka ei põhjendata.

Artikkel V.

Kogu Reini voolusängi äärde, alates Strasbourgist kuni Madalmaade piirini, seatakse sisse ainult kaksteist maksude kogumise Bürood; need, millised on tarvis asutada Strasbourgi ja Bazeli vahele ning Madalmaade Kuningriiki, peavad olema seatud nõnda samuti proportsionaalselt, üks teisest samal kaugusele ja moodustatud samade reeglite põhjal. Nenda asupaigad määratakse laevanduse kasusid silmas pidades ja nende arvu ei tohi ühise nõusolekute suurendada, ega kolida teise kohta. Kuid iga Kaldariik võib vabalt nende Büroode arvu vähendada, millised käesoleva jaotuse järgi astuvad tema spetsiaalsesse ametkonda.

Artikkel VI.

Iga Kaldariik hakkab koguma ametnike kaudu makse selle Riigi kassasse, kes on sellel eesmärgil tema teenistusse võetud; maksude üldsumma jaotatakse osadeks, milline on proportsionaalne iga Kaldariigi Valitsuse valduste ulatusega. Ametnikud, kes asuvad büroodes, peavad andma töötuse, et järgivad rangelt Põhikirja sätteid, milline nendele selleks koostatakse. Kui ühe büroo tegutsemise piirkond hõlmab kahe, või enama Kaldariigi valdusi, siis selle büroo poolt kogutud maksud jaotatakse nende Riikide Valitsuste vahel proportsionaalselt nende valdustesse jääva kalda pikkusega. Sama eeskirja järgitakse ka juhtumil, mil kaks vastaskallast kuuluvad erinevatele Riikidele. Kõik, mis puudutab Büroode moodustamist, maksude võtmise korda ja maksetõendite esitamist, sätestatakse lõplikult ja vaialikku ühtlust järgides üksikasjalikus Põhikirjas ja mida hiljem ei saa muuta teisiti, kui ühisel nõusolekul.

Artikkel VII.

Iga Kaldariikidest võtab enda peale oma valduste ulatuses jõe kallastel laevade kõitega veoks rajatud teede korrashoidmise, aga ka jõe puhastamise kohustuse, et kõrvaldada igasuguseid laevatamist takistavaid tõkkeid.

Artikkel VIII.

Iga Büroo juurde asutatakse Kohus, et vaadata esimese instantsina läbi ja lahendada, kooskõlas Põhikirja määrustega, kõiki vaidlusaluseid asju, millised puudutavad eelmainitud määrusi. Neid Kohtuid hakkab ülal pidama see Kaldariikidest, millises see asub ja kohtuotsuseid tehakse oma Valitsejate nimel; kuid neilt võetakse töotus, Põhikirja määruste range täitmise suhtes. Nende kohtunikke ei saa oma kohult vabastada teisiti, kui formaalsel protsessil ja süüdistuse esitamisel, kohtuotsuse alusel. Nende kohtumenetluse kord määratakse kindlaks Põhikirjaga; see peab oelma kõigis kohtades, Reini voolusängi ääres, ühesugune ja võimalust mööda vabastatud asja käsitlemist aeglustavatest rituaalidest.

Seal, kus Büroo kuulub mitmele riigile, nimetatakse kohtunikud selle Riigi Valitseja poolt, kus see Büroo asub ja kohtuotsused kuulutatakse välja Tema nimel, kuid Kohtute ülalpidamise summad jaotatakse proportsionalselt kõigi osaliste vahel, millised on selle Büroo poolt kogutud.

Artikkel IX.

Eelmises Artiklis mainitud Kohtute otsustega rahulolematud võivad vabalt nende suhtes esitada apellatsioon kas Keskkomisjoni, millistest räägitakse alljärgnevalt, või selle Riigi Kõrgemasse Kohtusse, millises asub nende üle kohut mõistnud esimese astme Kohus. Iga Kaldariikidest on kohustatud asutama selleks spetsiaalse Kõrgema Kohtuasutuse, või nimelt esitama nende asjade lahendamise ühele eksisteerivale teise instantsi Kohtule. Need kohtunikud annavad samuti töotuse täita Laevasõidu Põhikirja määrusi; nende asupaik ei tohi Reini kallastest olla liiga kaugel. Kõik see sätestatakse üksikasjalikult ja täpselt Põhikirjas. Nende Kõrgemate Kohtute otsused edasikaebamisele ei kuulu.

Artikkel X.

Üldise Põhikirja lausete paremaks täitmiseks ja rangemaks järelvalveks ning Kaldariikide vahelise suhtluse parandamiseks kõiges, mis puudutab laevatamist, asutatakse spetsiaalne Keskkomisjon.

Artikkel XI.

Iga Kaldariik nimetab ühe Komissari selle Komissjoni moodustamiseks, milline hakkab igal aastal 1. novembril Mayences kokku tulema. Olenevalt selle aja asjaoludest ja asjadest, millised laekuvad sellele läbivaatamiseks, Komissjon otsustab, kas ei tuleks, peale selle korralise koosoleku, nimetada veel teine, kevadine.

Juhataja ((president)), muide, ilma mingite privileegideta, saab ülesandeks Komisjoni tööde peamise juhtimise, ta peab olema määratud liisu tõmbamise teel ja seni kuni istungid kestavad, peab iga kuu olema vahetatud; teine Liige valitakse Komisjoni poolt selle arvamuste ja arutelude klades ülestähendamiseks.

Artikkel XII.

Kuid selleks, et alati oleks käepärast ülemused, kes saaksid Keskkomitee koosolekute töö vaheajal teostada järelvalvet Põhikirja täitmise üle ja kelle poole nii kauplejad, aga ka kohtunikud saaksid igal ajal pöörduda, siis määratakse selleks üks Peainspektor ja kolm Alaminspektorit.

Peainspektor hakkab asuma Mayences, aga Alaminspektorite volialaks saab Ülem- Kesk- ja Alam-Rein.

Artikkel XIII.

Peainspektor määratakse Keskkomisjoni poolt häälteenamusega, kuid järgmisel viisil: võetakse tinglikult mingi häälte arv, millistest üks kolmandik antakse Preisimaa Komissarile, üks kuuendik Prantsusmaa Komissarile, samuti üks kuuendik Madalmaade Komissarile, aga ülejäänud kolmandik kõigile ülejäänud Komissaridele, erandiks Preisimaa, Saksamaa Valitsejad.

Häälte arv, milline peab kuuluma neist Valitsejatest igauhele eraldi, määratletakse kõigi Reini kallastel asuvate piirkondade jaotamise lõppemist ja samuti proportsionaalselt Nende kallastel asuvate valduste ulatusega.

Kolmest Alaminspektorist nimetatakse üks Preisimaa, teine kordamööda Prantsusmaa ja Madalmaade ja kolmas teiste Saksamaa Valitsejate poolt, kellel on valdused Reini kaldal, kes otsustavad omavahel, millisel viisil peab olema see nimetamine tehtud.

Artikkel XIV.

Nii Peainspektori kui ka Alaminspektorite kohad antakse neile kogu eluks.

Kui Komissjon, ei ole rahul ühega oma ametnikest, pidades vajalikuks ta erru saata, kuid enne seda ta võib võtta arutlusele selle, kas selle ametniku peab vaid teisega asendama, või anda ta hoopis kohtu alla.

Esimesel juhtumil, samuti ka haiguse tõttu erru minekul, antakse ametnikule pension, st. pool ta töötasust, kui nad ei ole veel 10 aastat välja teeninud ja kaks kolmandikku, kui täitsid oma ametikohuseid üle kümne aasta. Seda pensioni hakkavad ametnikud saama samamoodi ja samal alusel, nagu ka töötasu. Teisel juhtumil, Komissjon, korraldades, kooskõlas Artikkel XVII lausetega, ettenähtud käsitlemise, otsustab, millise kohtuinstantsi, esimese või teise poolt peab sellise ametniku üle kohut mõistma. Kui ametnik mõistetakse täielikult õigeks, siis ta saab erruminekul tavalist pensioni, vastasel juhul käitatakse temaga kooskõlas tehtud kohtuotsusega. Mingi Inspektori erruminekut hakkab Komissjon hakakb arutama, nii nagu on määratletud ülalpool Artikkel XIII; kuid ametnikku ei saa teisiti kohast ilma jätta, kui näilise häältearvu kahekolmandikulise enamusega vastuvõetud otsusega.

Artikkel XV.

Peainspektorile tehakse ülesandeks koos Alaminspektoritega teostada järelvalvet Põhikirja täitmise üle ja püüda saavutada ühtsust kõiges, mis puudutab laevasõidu korda. Selleks tal on õigus ja kohustus teha vajalikke ettekirjutusi maksude kogumise Büroodesse ja hakkab samuti olema otsestes suhetes teiste Kaldariikide kohalike ülemustega. Büroode ametnikud ja kohalik juhtkond peab täitma tema ettekirjutusi ja tegema koostööd temaga, et järgitaks Põhuikirja eeskirju; kuid nad võivad peatada ajutiselt tema käskude täitmise, kui ta ületab Temale antud võimupiirid, ja sellisel juhtumil peab viivitamatult sellest teatama kõrgemale juhtkonnale.

Peainspektor on kohustatud peale selle koguma Keskkomisjonile laevanduse seisundist ja vajadustest õigeid andmeid ja tegema temale esildisi tema poolt kasulikeks peetud meetmete võtmisest. Olulistel juhtudel ta võib ja peab kirjalikult pöörduma Komisjoni Liikmete poole, kui nad koosolekuid ei pea.

Artikkel XVI.

Keskkomitee hakkab Inspektoritelt nõudma aruannet nende juhtimisest, aitama kaasa neile antud ülesannete täitmisel ja teostama järelvalvet nende käitumise üle. Ta hakkab samuti pöörama tähelepanu laevanduse ja kaubanduse üldisele kasule ja iga aasta lõpus annab välja üksikasjalised teated laevanduse olukorrast Reinil, selle liikumisest aasta kestel, edudest, juhtuda võivatest muudatustest ja üldse kõigest, mis puudutab nii sise- kui väliskaubandust.

Artikkel XVII.

Keskkomitee hakkab tegema oma otsuseid tavalise, täiesti võrdsete, häälteenamusega. Kuid kuna selle Liikmed peavad olema Kaldariikide volinikud, kes on nimetatud üldise kasu saavutamiseks, siis ka Komisjoni otsuste täitmine saab alles siis Kaldariigile kohustuslikuks, kui nad väljendasid selle suhtes oma Komissaride kaudu nõusolekut.

Artikkel XVIII.

Töötasu, millist hakkab saama Peainspektor ja Allinspektorid, määratletakse Põhikirjas ja see makstakse välja kõigi Kaldariikide poolt proportsionaalselt häälte arvuga, milliseid nad nende nimetamisel omasid. Komissaridele töötasu määramine, nagu ka ajutistele ametnikele, jäetakse Valitsuste otsustada.

Põhikirjas märgitakse täpselt, kõik mis kuulub nii Keskkomitee, kui ka seda asendava Juhatused edasist moodustamist, nende tegevust ja võimu sfääri.

Artikkel XIX.

Ladude kasutamise maks on tühistatud 15 augusti 1804 aasta Konventsiooni Artikkel VIII lausetega; praegu aga tühistatakse samamoodi ka Mayences ja Kölnis maksud, milliseid nimetati kai-, sildumis-, ja mahalaadimise (Umschlag) maksuks; ja kogu Reini voolusängi ulatuses, seal kust see muutub laevatatavaks ja kuni mereni võivad laevad sõita nii üles kui alla, ilma et koormat maha laadiks ja neid ei tohi sundida üheski sadamas, linnas või mingis paigas laadima oma veost teistele laevadele.

Artikkel XX.

Selleks, et hoida ära igasuguseid seadusvastaseid tegusid kaupade peale-, maha- või ümberlaadimise kohtades, asutatakse spetsiaalne politsei; kalda-, ladude masinate kasutamise tasud, seal kus sellised asutused asuvad, või kus need uuesti asutatakse, määratletakse Põhikirjas, järgides selles suhtes ettenähtud ühetaolisust ja neid ei saa tulevikus teisiti tõsta, kui ühisel nõusolekul.

Artikkel XXI.

Mitte ühelegi laevnike kooperatiivile (seda enam, kellelegi üksikule laevnikule, kohtades, kus ei ole selliseid kooperatiive), kes asuvad ühe Kaldariigi alamluses, ei anta erandlikku laevasõidu õigust kogu jõe ulatuses või selle mingis lõigus. Iga Kaldariigi alamal lubatakse jääda teise Riigi alamluses asuva kooperatiivi liikmeks.

Artikkel XXII.

Maksud, mis võetud laevasõidu eest, ei kuulu tolli tulude hulka, ja seepärast ei tohi tollivõimud vähimaltki sekkuda nende kogumisse. Üksikasjalikus Põhikirjas määratletakse igasugused meetmed selleks, et tolliametnikud ei tekitaks laevandusele takistusi.

Artikkel XXIII.

Laevad ja paadid, millised kuuluvad maksu kogumise Büroodele, heiskavad selle Kaldariigi lipu, millise territooriumil nad asuvad; kuid, et eristuda teistest, on nende lipule kirjutatud sõna: Rhenus ((Rein)).

Artikkel XXIV.

Reinil laevasõidu maksude kogumist ei saa välja rentida, ei üldse, ega ka osadena.

Artikkel XXV.

Mitte mingeid palveid laevad maksust vabastamiseks või nende vähendamiseks, ei võeta vastu Büroode ametnike, Keskkomisjoni, ega ka kellegi teise poolt, kes ta ka ei oleks, kaupade päritolu ja sihtotstarve, milline moodustab nende laevade veost, mingile isikule, seltsile, linnale või Riigile nad ka ei kuulu ja millisel eesmärgil ja millise korraldusel neid ka ei saadetud.

Artikkel XXVI.

Kui, (Jumal hoidku selle eest), puhkeb mõnede Reini Kaldariikide vahel sõda, siis sel juhtumil makude kogumist jätkatakse vabalt ja mitte ükski sõdiv riik ei tohi hakata seda takistama.

Laevad ja inimesed, kes kuuluvad maksude kogumise Büroode juurde, hakkavad kasutama kõiki neutraliteedi soodustusi. Maksude kogumise Büroodele ja kassadele antakse kaitsekirjad.

Artikkel XXVII.

Käesolev Komissjon peab rahulduma vaid peamiste eeskirjade koostamisega, laskumata üksikasjadessemis ainiti peab hiljem hädavajalikult tähendama ja eriti: kõik mis puutub makude tariifi, nii üldiseid igasuguse veose pealt, aga ka neile kaupadele, millised peavad olema jaotatud klassidesse ja maksuma vähem makse; maksude kogumise Büroode asupaikade ja nende asutamise, maksude võtmise korra määratlemine; esimese ja teise instantsi Kohtute moodustamine ja nende kohtumenetluse vormi määratlemine; laevade kõitega vedamise teede korrashoiu kord ja jõe puhastamise tööd; teadete edastamise kord, mõõtetööd ja laevade ning parvetatava metsamaterjali tähistamine; Büroodes kasutatavate mõõdu ja kaalude määratlemine, milliseid hakatakse nendes kasutama, samuti ka raha, millist nad hakkavad vastu võtma, otsustades nende müntide väärtuse üle võrreldes teiste müntide väärtusega; kord, millist peab pidama sadamates veoste peale- maha- ja ümberlaadimisel; eeskirjad laevnike seltsidele, ja laevnikuna tegutsemise lubamine; väike- ja suurlaevanduse õigused, kui vaid peetakse vajalikuks, et sellist eristamist tehakse, millist juba praegu ei saa vastu võtta sellele 1804 aasta Konventsiooniga antud mõttes, jääks teisele alusele ja teistel põhjustel; prahtimisele hindade kehtestamine; tegude määratlemine, milliseid hakatakse pidama ebaseaduslikeks; laevadelt maksude kogumise Büroode täielik eraldamine tollidest ja jne jne. Kõik sellised määrused kantakse üldisesse üksikasjalikku Põhikirja, milline koostatakse, nii nagu on täheldatud allpool.

Artikkel XXVIII.

Erakorralise Keiserliku Deputatsiooni, mis allkirjastatud 25 veebruaril 1803 aastal, paragrahvide IX, XIV, XVII, XIX ja XX määrused, summadest, millised on igaaastaselt määratud igaveseks ajaks rendile andmisel (rentes perpetuelles), Reini laevatamise maksudest saadud tuludest, jäävad täielikult kehtima. Selle tulemusel:

1. Saksamaa Valitsused, kes valdavad Reini kaldaid, kohustuvad välja andma ülalpool mainitud summasid, jättes ainiti endale eelmainitud Keiserliku Otsuse XXX paragrahvi alusel õiguse osta välja selleks antud obligatsioonid või tasuda ühekordset kapitali, milline ületab 40 korda igaaastaselt väljaantava summa või nende ja obligatsioonide peremeeste vahelise mingi muu

vabatahtliku teingu;

2. Sellest üldisest reeglist jäetakse välja need juhtumid, millistes mainitud summade väljamaksmise õigus on vaidlustatud erilistel ja seaduslikel põhjustel; sellistel juhtumitel hakatakse obligatsioonide peremehe õigust käsitlema ja kahtlus lahendatakse, järgmises punktis sõnastatud korras;

3. 1 ja 2 punkti lausete täitmine tehakse ülesandeks viiest Liikmest moodustatud Komisjonile, kes hakkavad Reini kaldaid valdavate Saksa Riikide palvel määratud Austria Õukonna poolt ja peab püüdma, et nad oleksid valitud, kui see on võimalik, endise Keiserliku Õukonna Kohtu (Conseil Aulique de l'Empire) endiste Liikmete hulgast.

See Komisjon hakkab lahendama kõiki selliseid asju õigluse ja erapooletuse reeglite järgi ja Valitsused on kohustatud igal aastal maksma välja ülalmainitud summasid ja lubavad arvestada selle otsuseid, edasi kaebamiseta ja vaidluseta;

4. Sellele samale Komisjonile tehakse ülesandeks vaadata läbi möödunud aastate välja maksmata jäänud summade nõudmised ja otsustama, kas praegused Reini kallaste valdajad rahuldavad selliseid nõudmisi, nii ühtmoodi ja need, millised sellistest hagidest mahuvad selle üldise reegli alla, kui seda Komisjoni poolt tunnistatakse; see käsitlemine peab olema lõpetatud kolme kuu pärast, peale Komisjoni kogunemise päeva;

5. Kui Komisjon otsustab, et eelmises punktis maksmata maksud peavad olema makstud ja määratleb selle täpse summa, siis Keskkomisjonile tehakse ülesandeks nimetada selle maksmise kord ja kõigile selleks kohustatud Valitsustele jäetakse valida, kas maksta võlad 10 aasta jooksul, makstes igal aastal sellest kümnendiku, või, sobitudes Keiserliku Otsuse XXX paragrahvi mõttega, andes selle summa ulatuses välja uued obligatsioonid, koos 2½ protsendi tuluga;

Keskkomisjon otsustab samuti, kas Prantsusmaa peab ja millisel määral, osalema nende võlgade maksmises;

6. Kõik summade väljamaksmised, millistest mainitakse eelnevas artiklis, teostatakse iga poole aasta möödumisel.

Keskkomisjon peab määratlema selle edasise korra, püüdes seejuures valida, kui võimalik, obligatsioonide peremeestele soodsas; Valitsuste maksmise kohustus hakkab olema proportsionaalne igapähele kuuluva laevatamise maksu tulude osaga; see proportsionaalsus hakkab olema kord ja alatiseks määratletud Keskkomisjoni poolt selle esimesel koosolekul, tavalise aastase maksude koguse järgi neis Büroodes, millised eksisteerisid esimesed kuus aastat, mil viidi ellu 1804 aasta Konventsiooni otsused.

Artikkel XXIX.

15 augusti 1804 aasta Konventsiooni kapitali, erru läinud ametnikele määratud pensioni ja rahaline toetus leskedele ning nende lastele, tulust esinduslikest kohtadest, õigustest erruminekul, pensioni arvust ja määrast ning rahalisest toetusest leskedele ja orbudele puudutavate Artiklite LXXIII, LXXIV, LXXV, LXXVI, LXXVII ja LXXVIII määrused, olles eraldamata maksude üldise kogumise eksisteerimisest, iseenesest likvideeritakse. Nüüdsest on igale Kaldariigi Valitsusele antud, temale kuulavas osas, õigus nimetada ametnikele erruminekul pensioni, keda kasutati laevanduse maksude võtmisel ja anda rahalist toetust nende leskedele ja orbudele.

Keskkomisjon peab ainiti ja viivitamatult peale oma esimest koosolekut asuma sõlmima Prantsusmaaga kapitali tagastamise tingimusi, kes, Konventsiooni Artikkel LXXIII jõul, koostatud ametnike palgast 4 protsendi mahaarvestamisega ja pandud võlgade kustutamise kassasse: Prantsusmaa Valitsus kohustub tagastama selle kapitali, kui see summa arvutatakse välja ja määratletakse Keskkomisjoni poolt.

Saanud selle kätte, peab Keskkomisjon läbi vaatama, milliseid pensione ja rahalisi toetusi veel sellest kapitalist makst tuleb ja määratleb nende väljamaksmise koosõlas 1804 aasta Konventsiooni reeglitega.

Endised üldise laevandusmaksu kogumise ametnikud, kes uue korra tõttu ei leia enam viisakaid kohti või ei nõustu neid mingil põhjusel vastu võtma, Keskkomisjoni arvates rahuldavatel

põhjustel, hüvitatakse pensionitega, kooskõlas 1803. aasta Keiserliku Otsuse Artikkel LIX määrustega.

Artikkel XXX.

Pension ametnikele, kes kogusid makse, mis on kaotatud 1803 aasta Keiserliku Otsuse Artikkel XXXIX määrustega, makstakse välja Saksamaa Valitsuste poolt, kellele kuuluvad Reini kaldad.

Pension, milline on seaduslikult määratud laevanduselt üldise maksu võtmise Põhikirja kehtimise ajal, makstakse samuti välja; kuid Keskkomisjon vaatab läbi ja otsustab, millisel määral peab seda soodustama Reini kaldaid valdavatest Riikidest igaüks, erandiks, nagu sellel juhtumil, aga ka muudel, Madalmaade Kuningriik.

Ta hakkab määratlema kõigi nende pensionite summa ja tema lõplik otsus hakkab olema maksmisel reeglits.

Nende pensionite väljamaksmine, samamoodi ka need, millised on märgitud Artikkel XXIX, teostatakse korras, milline on kehtestatud Artikkel XXVIII 6. punktis obligatsioonidest saadud tuludest väljamaksmiseks.

Artikkel XXXI.

Kui vaid kui Kongressi poolt võrtakse vastu Reini jõel laevsõidu peamised eeskirjad, siis Kaldariigid nimetavad Keskkomitee liikmed ja see koguneb Mayences käesoleva aasta 1. juunil; Samal ajajärgul praegune ajutine Juhatus annab oma asjad üle Keskkomisjonile ja Kaldariikide ülemustele; maksude üldise võtmise asemel asutatakse spetsiaalne ja kõigi Kaldariikide nimel antakse korraldus, enne kui uue Põhikirja koostamise lõpetamist ja kinnitamist, järgida eeskirju, millised on tehtud 15 augusti 1804 Konventsioonis, märkides samas, milline selle Konventsiooni otsustest on juba käesoleva kokkuleppega tühistatud ja mis on nende asemel otsustatud.

Artikkel XXXII.

Keskkomisjoni tegevuse valdkondadeks, peale kokkutulekut, hakkavad olema:

1. Reini laevasõidu Põhikirja koostamine; (siin piisab märkimisest, et need artiklid peavad hakkama olema Komisjonile korralduseks, et Põhikirja asjad, millised on nimetatud nii käesolevas Kokkuleppes, aga ka 15 augusti 1804 aasta Konventsioonis ja et Komisjon peab püüdma, järgida selle Konventsiooni kõiki mõistlikke ja kasulikke sätteid.

Põhikirja lõpetamise järel, esitatakse see Kaldariikidele kinnitamiseks; uut korda ei saa sisse tuua enne, kui see kinnitus on saadud; ja siis hakkab Keskkomitee tegelema oma tavalisi kohustusi);

2. vajalikul juhtumil täita käesoleva Keskjuhatus ametikohta kuni uue Põhikirja avaldamist.

Dalberg.	Дальбергъ.
Clancarty.	Кланкарти.
Werde.	Вреде.
Türkheim.	Тюркгеймъ.
Berckheim.	Беркгеймъ.
de Marschall.	Фонъ Маршалъ.
Spaen.	Спаенъ.
Humboldt.	Гумбольдтъ.
Wessenberg.	Вессенбергъ.

C.

Otsused laevasõidust mööda Neckarit, Meini, Mosellet ja Meuse ja l'Escauti ((Шельде, Schelde)).

Artikkel I.

Vabadus, milline kingitakse Reini laevandusele, annetatakse samamoodi ka laevasõidule mööda Neckarit, Meini, Mosellet ja Meuse ja l'Escauti ((Шельде, Schelde)), alates neist punktidest kus need jõed muutuvad laevatatavaks ja kuni nende suudmeteni.

Artikkel II.

Senini Neckari ja Meinil eksiteerinud maksude kogumised, laos hoidmise või sunnitud kaldaäärde randumisele, kaotatakse ära ja kõik seadusega tunnistatud laevnikud võivad vabalt oma laevadega sõita nende jõgede kogu ulatuses ja samasugusel alusel, nagu see on otsustatud Reinil vaba laevasõidu otsuse Artikkel XIX.

Artikkel III.

Mööda Neckari ja Meinil sõitmiseks kehtestatud makse ei suurendata; Valitsused, millised valdavad nende jõgede kaldaid, lubavad samuti vähendada praegu eksisteerivaid makse, kui osutub, et nad on kõrgemad 1802 aastal olnud tariifidest, kuni nende ühtlustamiseni tollaste tariifidega. Valitsused kohustuvad samuti mitte kohustama laevandust uute maksudega ja lühikese aja kestel otsustada, üldisel nõusolekul, tariifi, milline on võimalikult kokkulangev Reinil võetava maksuga.

Artikkel IV.

Praegu korjatav, Prantsusmaa Valitsuse 12 novembri 1806 aasta korralduse jõul ja alates 10 brumaire XIV aastatel, Moelle ja Meusel makse ei suurendata; ja nende jõgede kaldaid valdavad Valitsused lubavad samuti neid makse vähendada, kui osutub, et nad on kõrgemad sellest, milline on ette nähtud Reini laevandusele, kuni nende ühtlustamiseni nende viimastega.

Muide, see käesolevate tariifidega kehtestatud maksude mittetõstmise kohustus puutub ainult kõigi laevatamise suhtes kogutavate maksude üldsummasse; kuna Valitsused annavad endale õiguse, märkida uues Põhikirjas kõik, mis hakkab puudutama kaupade klassidesse jaotamist ja nende eest väiksemate maksude maksmist, ühtmoodi ja kuni praegu eksisteeriva mööda jõgesid üles ja mööda voolu alla liikuvate laevade vahel, kuni maksude kogumise kohtadeni, nende maksude võtmise viisi, laevasõidu korda ja kõike, mis võib nõuda edasisi korraldusi.

See uus Põhikiri peab olema võimalikult ühesugune Reinil kehtiva laevasõidu Põhikirjaga ja seepärast selle koostamine tehakse ülesandeks neile Reini Keskkomisjoni liikmetele, kelle Valitsejad omavad Moselle ja Meuse jõe kallastel valdusi.

Tariifi kinnitamise järel ei saa seda tõsta teisiti, kui selline tõstmine leitakse vajalik olevat ka Reinil ja seda samal määral.

Kõik teisi Põhikirja lauseid ei saa teisiti muuta, kui Kaldariikide ühisel nõusolekul.

Artikkel V.

Esimeses artiklis nimetatud Kaldariigid võtad enese peale oma valdustes laevade kõitega veo teede korrashoiu, aga ka jõgede puhastamise, samasugusel alusel, nii nagu see on otsustatud Reinil laevasõidu tingimuste Artikkel VII.

Artikkel VI.

Neckarit, Meini, Mosellet ja Meuse ja l'Escauti ((Шельде, Schelde)) Kaldariikide alamad hakkavad omama laevasõidu õigust Reinil, aga Preisimaa alamad Moselle, võrdselt nende kahe viimase jõe Kaldariikide alamatega, kuid arvestades selleks tehtud eeskirjadega.

Artikkel VII.

Kõik Schedel laevasõitu puutuv, peale juba Käesolevate tingimuste Artikkel I kuulutatud vabaduse, otsustatakse lähimal ajal, alustel, võimalikult soodsatel kaubandusele ja vastavalt sellele, milline on ettenähtud laevaliiklusele Reinil.

Dalberg.	Дальбергъ.
Le Comte de Keller.	Графъ Келлеръ.
Clancarty.	Кланкарти.
Wrede.	Вреде.
Türckheim.	Тюркгеймъ.
Danz.	Данць.
Berckheim.	Беркгеймъ.
De Marschall.	Фонъ Маршалъ.
Spaen.	Спаенъ.
Le Baron de Linden	Баронъ Линденъ,
(sauf la ratification de	(буде Королю, Его Государю,
Sa Majestete le Roi).	suvatseb kinnitada need artiklid).
Wessenberg.	Вессенбергъ.

XVII (Nr 96).

1815.a. 7. (19) märts. Diplomaatilisi agente puudutavad otsused.

((F. Martensi kommentaar)).

Alljärgnevat määrust ei saa arvata nende, kahjuks, üpris väheste rahvusvaheliste aktide hulka, millised tunnistavad riikide soovist selgitada vastastikuse kokkuleppe teel rahvusvahelise õiguse vaidlusaluseid küsimusi. Mitte ammu jõudsid riigid arusaamisele hädavajaduses astuda omavahel kokkuleppesse, et määratleda oma vastastikuseid õigusi ja kohustusi ühe või teise küsimuse suhtes. Tavaliselt on tarvis tervet rida vahetpidamatuid kokkupõrkeid, vaidlusi ja tülisid, tihti riigi väarikusele üpris naljakaid ja alandavaid, enne, kui asjast huvitatud riigid võtavad kasutusele enam sihipärase ning mõistliku vahendi, aga nimelt, traktaadi kaudu nende seaduste määratlemiseks, millistele nad on nõus alluma vabatahtlikult.

See arvamus leiab endas parima kinnituse diplomaatiliste missioonide ja saatkondade õiguste ajalooliset arengust. Alates XVI sajandi lõpust alaliste saatkondade instituut kujuneb vähehaaval üpris kindlatel alustel välja. Riigid imbuvad läbi nende huvide solidaarsuse teadvustamisest, nad

tunnistavad end olevat kohustatud suhtuma vajaliku tähelepanuga oma naabrite püüdlustesse ja tegevusse ja sellisel viisil, valitsuste tegevus vähehaaval laieneb oma territoriaalsetest valduste piiridest kaugemale. Riigi huvide kaitsmiseks väljaspool selle territooriumi ja et kaitsata arenevat kaubandust ja üldse rahvusvahelisi suhteid, olid hädavajalikud spetsiaalsed valitsuse organid, millisteks on diplomaatilised agendid. Järelikult, ei ole mõtet otsida vanast- või keskajast kaasaegsete saatkondade eellast selles mõttes, nii nagu need eksisteerivad käesoleval ajal. Need on uue aja, uute arusaamiste ja rahvaste vaheliste vastastikustele suhetele vaadete viljad. (Vt. Marshall. International vanities. London, 1875, p. 234 etc.).

Ainiti, vaatamata alates XVI sajandist rahvusvaheliste suhete pealetungivale arengule ja läbirääkimiste äärmisele keerukusele, vaatamata riikide diplomaatiliste alaliste esinduste arvu pidevale suurenemisele, ikkagi vaid praeguse sajandi alguses leidsid riigid vajalikuks määratleda diplomaatiliste agentide vastastikuseid suhteid, kes on akrediteeritud ühe ja sama Õukonna juurde. Kahe sajandi kestel, igasuguse diplomaatiliste agentide täpse jaotamise puudumisel, pidid nende vahel toimuma lõpmatud vaidlused astme ja auastme suhtes. Kui veel meenutada, et riigid olid XVII ja XVIII sajanditel läbi imunud kadeduse ja kiuslikkuse vaimust, aga kui pidada silmas üksikasjalikku ja ranget etiketti, milline valitses Euroopa Õukondades, siis vaidluste vältimatus ja diplomaatide vahelised tülisid olid täiesti mõistetavad. Lõpuks, ei saa ütlemata jätta, et nii nagu iga diplomaatiline agent pidas end oma valitseja *isiklikuks* esindajaks, siis väiksema nendevaheline kokkupõrge pöördus vaidluseks viimase au ja väärkuse üle. Tõsi, juba möödunud sajandil tehti ka tegelikult vahet diplomaatilistel agentidel ja saadikuid ning nuntsiusi peeti teistest kõrgemal asuvateks, aga see erinevuse tegemine oli puhtalt fiktiivne ja põhines, peamiselt, sellel, et viimaste ülalpidamine läks riigile hulga kallimaks. (vt. Phillimore. Commentaries upon International Law. London 1871, 2 ed. t. II, p. 239 etc.).

Lõpetuseks, Viini Kongress pidi tegema lõpu nendele lõppematutele kiusamistele. Esialgse plaani järgi Komisjon, milline on asutatud diplomaatiliste agentide järgu ning õiguste määratlemiseks, pidi tegelema riikide eneste järguga, millistest igaüks pidi saama õiguse kindlaksmääratud järgu esindajate määramiseks. Peale selle, pidi komisjon samuti lahendama mere-saluutide ja diplomaatiliste aktide allkirjastamise korra küsimused..

Kuid üpris varsti selgus, et riike on, kooskõlas nende poliitilise võimsuse ja tähendusega, äärmiselt raske teatud klassidesse jaotada. Seepärast, Kaheksa riigi konverentsil 20. jaanuari 1815 aasta istungil, võeti vastu prints Metternichi ettepanek, piirduda vaid diplomatiliste agentide vastastikuste suhetega, jättes kõrvale riikide vahelise järgu küsimuse. Seejärel, tekistasid Komisjoni ettekande artiklid, millised puudutasid mere-saluudi küsimust, Inglismaa esindajate poolseid tuliseid vaidlusi ja proteste, et selle liikmed ei suutnud kõiki rahuldavale kokkuleppele. Lõpuks lord Castlereagh saavutas oma tahtmise: mere-saluutide artikkel jäeti dokumendist välja.

Sellisel viisil, alljärgnev määrus sisaldab vaid diplomaatiliste agentide järku ja rahvusvaheliste aktide allkirjastamise korda.

Selleks, et vältida raskusi ja ebameeldivusi, millised tuli tihti ette ja mis võisid edaspidi veel esile kerkida erinevate Diplomatiliste agentide eesistuja õiguse küsimuses, Õukondade Volinikud, kes allkirjastasid Pariisi Traktaadi, otsustasid üldisel nõusolekul vastu võtta alljärgnevad artiklid ja peavad oma kohuseks paluda ka teisi Õukondi neid eeskirju vastu võtma.

Artikkel I.

Diplomaatilised agendid jaotatakse kolme klassi: 1 – Suursaadikud ja Paavsti Legaadid või Nuntsused; 2 – Saadikud, Ministrid ja muud Valitsejate juures asuvad Volinikud; 3- Asjurid, kes on volitatud Välisministrite juurde, kes juhivad valisasju.

Artikkel II.

Vaid Suursaadikuid ja Paacsti Legaate või Nuntsiusi loetakse oma Valitsejate esindajateks.

Artikkel III.

Erakorraliste ülesannetega või missjooniga Diplomaatilised Agendid ei kasuta nende jõul kohtadel teiste ees mitte mingit eritunnustust.

Artikkel IV.

Iga klassi Diplomatilised Agendid hakkavad omavahel täitma kohti Õukonnas, millise juurde nad on volitatud, saabumise järjekorras, ja sellest ametlikult teatades. Kuid see määrus ei puuduta Tema Pühaduse Paavsti esindajaid.

Artikkel V.

Kõigis riikides seatakse iga klassi diplomaatiliste Agentide vastuvõtmiseks sisse ühesugune kord.

Artikkel VI.

Õukondade vahelised sugulus- ega ka perekondlikud sidemed ei anna diplomatilistele agentidele mitte mingit erilist eelist. See-sama puutub poliitilistesse liitudesse.

Artikkel VII.

Mitmete riikide vahel Traktaatide ja muude Aktide sõlmimisel, milliseid tavaliselt allkirjastatakse järjekorras, milline määratletakse Volinike poolt liisu tõmbamisega.

Käesolev määrus on kantud Õukondade Volinike poolt, kes allkirjastasid Pariisi Traktaadi 7 (19) märtsi 1815 aasta istungi protokollis.

Austria:

Le Prince de Metternich.
Le Baron de Wessenberg.

Князь Меттернихъ.
Баронъ Вессенбергъ.

Hispaania:

P. Gomez Labrador.

П. Гомезъ Лабрадоръ.

Prantsusmaa:

Le Prince Talleyrand.
Le Duc de Dalberg.
Latourdupin.
Le Comte Alexis de Noailles.

Князь Таллейранъ.
Дюкъ Дальбергъ.
Латурдюпень.
Графъ Алексей де Ноайль.

Suurbritannia:

Clancarty.
Cathcart.
Stewart, L.G.

Кланкарти.
Каткартъ.
Стюартъ Г. Л.

Portugal:

Comte de Palmella.
Saldanha.
Lobo.

Графъ Пальмелла.
Салданьга.
Лобо.

Preisimaa:

Le Prince de Hardenberg.
Le Baron de Humboldt.

Князь Гарденбергъ.
Баронъ Гумбольдтъ.

Venemaa:

Le Comte de Rasoumoffsky.
Le Comte de Stackelberg.
Le Comte de Nesselrode.

Графъ Разумовский.
Графъ Штакельбергъ.
Графъ Нессельроде.

Rootsi:

Le Comte de Löwenhielm.

Графъ Левенгйельмъ.

Viini Kongressi Akt on ratifitseeritud Keiser Aleksander I poolt Pariisis 2. septembril 1815 aastal.

Austria Keiser ratifitseeris selle Veneetsias 7. detsembril 1815 aastal.

L'Acte du Congres de Vienne a ete ratifie
par S.M. l'Empereur Alexandre I le
2 septembre 1815 a Paris.
Il a ete ratifie par S.M. l'Empereur
d'Autriche a Venise le 7 decembre 1815

Актъ Венскаго Конгресса ратификованъ
Императоромъ Александромъ I
В Париже 2 -го сентября 1815 г.
Императоромъ Австрйскимъ ратификованъ в
Венеции 7-го декабря 1815.

Nr 97.

1815.a. 19.(31) mai.Viinis Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel sõlmitud konventsioon, mis puudutab Parma, Plaisance ja Guastalla hertsogkondi.

((F. Martensi kommentaar)).

Traktaadi alusel, mis on sõlmitud aprillis 1814 aastal Pariisis Austria, Preisimaa ja Venemaa vahel ühelt poolt ja Napoleon I, teiselt poolt, Parme, Plaisance ja Guastalla hertsogiriigid olid loovutatud Prantslaste Keisrinnale Marie-Louisele igaveseks ja pärilikuks valduseks. Seejuures, Bourbonide Hispaania liin tunnistas endal olevat võõrandamatuid õigusi nendele valdustele ja täpsemalt, Parmale. Seepärast Hispaania volinik protesteeris Viini Kongressil Pariisi Traktadi

märuse vastu, olles energiliselt toetatud Prantsusmaa ja Inglismaa esindajate poolt.

Kui Kongressil olid läbirääkimised Poola küsimuses kõige palavamad ja avasid avara välja kõikvõimalikele intriigidele, prints Talleyrand, selleks, et ajada läbirääkimisi veelgi enam sassi, esines Itaalia valduste küsimuses üldse ja ülalpool mainitud Hertsogiriikide suhtes konkreetsemalt, uute ettepanekutega.

Kuid Prantsusmaa ettepanekud kohtasid mitte ainult Keisrinna Marie-Louise vaid ka Austria tõsist vastuseisu. Viini kabinet tunnistas end moraalselt kohustatuks kaitsta sünnilt Austria Hertsogina ja Keiser Francoisi tütre huve, kuid prints Metternich ikkagi kõigest kõrgemale oma poliitilised vaated Itaalia suhtes, milline pidi sama, tema soovi järgi, Austria provintsiks.

Sellega on seletatav eriline vastutegutsemine, millist kohtasid Prantsusmaa ja Hispaania sepitsused Viini kabineti poolt, olles nõustunud isegi Bourbonide trooniletõusuga Parma troonil, kui vaid Lucques Hertsogiriik loovutataks Marie-Louisele eluaegsesse valdusesse. Kuid endine Prantsusmaa Keisrinna keeldus järsult sellisest tehingust. (Bianchi. Storia dokumentata delle diplomazia Europea in Italia, vol I, p. 153).

Seejuures, 1815 aasta alguses võtsid asjaolud üha enam ja enam Marie-Louise suhtes ebasoodsa pöörde. Napoleoni Elbe ((Ельбы, d'Elbe)) saarelt naasemine vabastas mõnede suurte riikide volinike arvates liitlasvalitsused igasugustest kohustustest inimese, kes on kuulutatud pidulikeimal viisil kogu inimkonna vaenlaseks ja seatud väljaspoole seaduste kaitsest, abikaasa suhtes. Eriti kõvasti esines Inglise valitsus Pariisi Traktaadi mainitud määruse kohustuslikkuse säilitamise vastu. Sellisel viisil, näis, et õnnetu Keisrinna Marie-Louise ei omanud mingit toetust Kongressil ja ta oli toodud ohvriks isiklikele ja dünastilistele arvestustele. Seejuures, lõppudelõpuks, ikkagi tunnistati tema õigust Parma, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriikide valdamisele.

Tõeliseks ja kõige energilisemaks kKeisrinna Marie-Louise huvide kaitsjaks oli Keiser Aleksander I. Ta pidas sõda Napoleoni täitmatu võimuahnusega ja taodeldes seadud eesmärki, pidas Keiser end kohustatuks mitte äraõelda oma võimsast abist naisele, kelle elu oli ka ilma selleta täis kannatusi ja õnnetusi. Selline otsus oli täiesti kooskõlas Keiser Aleksander I rüütelliku iseloomuga.

Seepärast Keiser lubas formaalselt toetada Pariisi traktaadi määruste kohustuslikku jõudu ja kirjutas oma volinikele Kongressil ette energiliselt seista vastu igasugusele selle muutmistele. Sellisel viisil selgitatakse, miks kõik Inglismaa, Prantsusmaa ja Hispaania energilised jõupingutused, millised olid suunatud Keisrinna Marie-Louise tunnustatud õiguste vastu, ei lõppenud eduga ja ülalpool mainitud Itaalia hertsogiriigid jäeti ikkagi Ta valdusesse. Tõsi, Viini Kongressi Aktiga (Artikkel XCIX) küsimus nende Hertsogiriikide pärimise korrast ei olnud lõplikult lahendatud. Kuid alljärgnevad spetsiaalsed konventsioonid, millised on sõlmitud Venemaa, Austria ja Preisimaa vahel, kindlustab mainitud Hertsogiriikide valduse mitte ainult Marie-Louisele isiklikult, vaid ka isegi tema pärijatele alanevas liinis. (vt. Bianchi. Storia dokumentata della diplomazia, vol. I. p. 11, 155 e seg.).

Nende Majesteetid Ülevenemaaline Keiser, Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa Kuningas ja Preisimaa Kuningas, tunnistades õigeaegseksüldise traktaadi Artikkel V, millisega otsustatakse, et Parma, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriikide tagastamist ei korraldata enne, kui peale käesoleva sõja lõppu, - anda hädavajalikku täpsust selleks, et garanteerida Tema M. Keisrinna Marie-Louise õigused, nimetasid järgmised isikud:

T. M. Ülevenemaaline Keiser, härra Charles Robert Comte de Nesselrode, Oma Salanõuniku, Tegev-kammerherra, Riigisekretäri, Püha Aleksander Nevski ordeni kavaler jne.;

T. M. Austria Keiser, Clement Wenceslas Lothaire Prints de Metternich-Winnebourg-Ochsenhauseni, Kuldvillaku, kuningliku ordeni Püha Stefani Suure Risti, Püha Andrei Esmakututu, Püha Aleksander Nevski jne ordenite kavaleri;

T. M. Preisimaa Kuningas Charles Auguste Prints Hardenbergi, Oma Riigikantsleri, oma Suure Punase ja Musta Kotka, Püha Jean de Jerusalemi, preisi Raudristi, vene Püha Andrei Esmanimetatu jt. ordenite kavaleri;

Kes leppisid kokku järgmistes artiklites:

Artikkel I.

Tema M. Keisrinna Marie-Louise kinnitatakse Parma, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriigi valdajaks ja kõik otsused, mis tehtud 11 aprilli 1814 aasta Pariisi traktaadi viiendas osas, saavad täieliku ja tervikliku rakenduse.

Artikkel II.

Parma, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriigid kindlustatakse Temale täielikuks omandiks. Need lähevad üle Tema pojale ja otsese liini järeltulijatele.

Artikkel III.

Kõrged lepingupooled kohustuvad garanteerima nendest otsustest kinnipidamise ja kasutada kõiki pingutusi selleks, et kutsuda samamoodi selle otsusega liituma Inglismaa, Prantsusmaa ja Hispaania.

Artikkel IV.

Õigused tagastamisele, millised on otsustatud Parma, Plaisance ja Guastalla Hertsogiriikide suhtes Austria ja T. M. Sardiinia Kuninga kasuks d'Aix ((Acheni, Ахенскому)) traktaadiga, käesoleva konventsiooniga kinnitatakse ja uuendatakse.

Selle kinnituseks jne.

See juhtus Viinis, 31. mail 1815 aastal.

(L.S.) Le Comte de Nesselrode.

(M.П.) Графъ Нессельроде.

(L.S.) Le Prince de Metternich.

(M.П.) Князь Меттернихъ.

(L.S.) Le Prince de Hardenberg.

(M.П.) Князь Гарденбергъ.

Nr. 98.

1815.a. 5. (17.) juuni. Viinis sõlmitud vastastikuste desertööride väljaandmise konventsioon. (II.C.3.№ 25,874).

(F. Martensi kommentaar)).

Väheste aastate jooksul oli Venemaa ja Austria vahel sõlmitud mitmeid karistus-konventsioone, millistest ühtedel oli üldine tähendus ja teised olid kutsutud esile eriliste asjaoludega. (Vt. Dok. nr. 60 ja järgmine käesolevas „Traktaadide ja konventsioonide kogumikus“. Ainiti, nende lepingute täitmine oli kõvasti raskendatud erinevate teisitimõistmistega, millised tekkisid Vene ja Austria võimude vahel ja pingestatud või isegi vaenulikud suhted, millised eksisteerisid Venemaa ja Austria vahel 1812 aastal, ilmselgelt ei saanud soodustada viimase karistus-konventsiooni, mis on sõlmitud 1810 aastal (vt. dok Nr. 66)) kohusetundlikku täitmist. Vastupidi, vaidlused ja vastastikused süüdistamised ei lakanud isegi peale mõlemate riikide vahel piduliku Napoleon I vastase liidu sõlmimist. Lõpuks, Austria käitumine Viini Kongressil ja vastutegutsemine, milliste tema poolt osutati Venemaa vaadete vastu Varssavi hertsogiriigi suhtes,

takistasid kõvasti tekkinud arusaamatuste kõrvaldamist.

Sellistel asjaoludel kerkis Venemaa ja Austria valitsuste vahel desertööride väljaandmise küsimus pidevalt päevakorda ja Venemaa esindajal Viinis krahv Stakelbergil, tuli mitmeid kordi protesteerida Austria võimude tegevuse vastu. Krahv tõestas Austria valitsusele ümberlökkamatute faktidega, et eriti Poola armeest pärit desertöörid leiavad Austrias mitte kindlat varjupaika, vaid et ka Austria võimud varustavad neid ka passidega. Viini kabinet, omalt poolelt, mitte ainult vaidlustas temale eitatud faktide õigsuse oma ametnike käitumise suhtes, vaid väitis, et 1810 aasta karistuskonventsioon ei ole Austriale üldsegi kohustuslik. Tõesti, Hudelist tõestas krahv Stakelbergile, et selle konventsiooni alusel desertööride väljaandmine pidi algama peale selle ratifitseerimist, seejuures see aga jäi ratifitseerimata.

Venemaa valitsus, et hoida ära edasised vaidlused, tegi Austria õukonnale ettepaneku uuendada kartelli kohustuslikku jõudu või sõlmida uus leping, milline oleks laiendanud oma mõjuala ka Poola suhtes. See ettepanek võeti vastu ja juba juunikuus sõlmiti uus desertööride väljaandmise konventsioon, milline, siiski ei sisalda endas, eelmiste lepingutega võrreldes, mitte mingeid sisulisi muudatusi selles samas asjas.

Deklaratsioon.

T. M. Ülevenemaaline Keiser ja T. M. Austria Keiser, Ungari ja Böömimaa, Lombardia ja Veneetsis, Galicie ja Lodomerie Kuningas, leides Oma vastastikuseks kasuks valiku otsustada üldisel heakskiidul tingimatud eeskirjad Nende vastastikustest armeedest pärit desertööride tagasisaatmisest, tegid spetsiaalsetele, selle ja teise poole poolt valitud, nimetatud ja piisavate volitustega varustatud volinikel asuda sellele vastavaid arutelusid pidama.

Seetõttu need volinikud, peale oma volikirjade vahetamist, sõlmisid kartelli tingimustes, kuid nende arvates täielikult vastava nende Valitsejate heatahtlike kavatsustega Selle kartelli otsusesse on kantud sõna-sõnalt korraldus, millise Nende Keiserlikud Majesteedid panid vastastikusesse kokkuleppesse avalikustada vastastikustes valdustes 18 (30) septembril, käesoleval aastal ja milline peab sellest avalikustamise päevast omama seaduse jõudu ning mõju. Vastastikused vaolinikud lubavad ja käendavad, et nende poolt tehtud tingimusi hakatakse mõlemate poolte poolt rangelt ja rikkumatult täitma, nii kiiresti kui see on kinnitatud Nende Austria Valitsejate poolt ratifitseeritud.

Selle kinnituseks, meie T. M. Ülevenemaalise Keisri volinikud, allkirjastasime selle Deklaratsiooni, lisasime sellele Kõigekõrgeima korralduse ja kinnitasime selle meie vapipitsatiga, vahetades samasuguse Deklaratsiooni Aktiga, millisele oli lisatud sarnane Keiserlik korraldus, milline on meile üle antud T. M. ja Apostellik Keiserliku Majesteedi volinike poolt, Tema Kõrgus krahv parun Stipsicz, Tegev-salanõunik T. M. Apostelliku Keiserliku Majesteedi, Kuninglik-Ungari ordeni St. Etienne komandor, sõjaliste ordenite Marie-Therese ja Preisimaa Punase Kotka esimese klassi kavaler, Ratsaväekindrali, Frederic-Guillaume ratsarügemendi teiseks valdajaks ja sõjalise Õuenõukogu Vice-President ja Härra Kavaler Hudelist, Tegev Riigi- ja Konföderatsiooni Nõunik T. K. ja Apostellik Kuninglik Majesteedi juures, Sala-riiginõunik Õukonna Kantselei juures, Kuninglik-Ungari St. Etienne ja Venemaa Keiserliku Püha Anna esimese klassi Kavaler, Kuninglike Ordenite Komndoor, Preisimaa Punase Kotka, Taani Dannebroggi ja Bavaaria Krooni, tsiviilteenete ja Marie-Therese sõjalise ordu laekur.

See juhtus viinis 5 (17) juunil 1815 aastal.

(L.S.) Jean d'Anstett.	(L.S.) Le	(M.П.) Иванъ Анштегъ.
Baron de Stipsicz.		(M.П.) Баронъ Стипзичъ.
(L.S.) Le Chevalier Hudelist.		(M.П.) Кавалеръ Гуделисть.

Jumala ettenägeva armulikkusega, Meie Aleksander Esimene, Keiser ja Ülevenemaa, Moskva, Kiievi, Vladimiri, Novgorodi Keiser ja Isevalitseja; Kaasani Tsaar, Astrahani Tsaar, Poola Tsaar, Siberi Tsaar, Hersoni-Tauria Tsaar, Gruusia Tsaar; Pihkva Valitseja ja Smolenski, Leedu, Võlõnia, Podolski, ja Soome Suurvürst; Eestimaa, Liivimaa, Kuramaa ja Semigali, Samogi, Belostogi, Koreli, Tveri, Jugori, Permi, Vjatka, Bulgaaria ja teiste Vürst; Alam-Novgorodi maade, Tsernigovi; Rjazani, Polotski, Rostovi, Jaroslavi, Beloozjori, Udori, Obrori, Kondiski, Viitebski, Mstivlavski Valitseja ja Suurvürst ja kogu põhja maade Valitseja; ja Iveri, Kartalini ja Kabardiini maa ja Armenia oblasti Vürst; Tserkassi ja Mägi-Vürstide ning teiste pärilusvürstide Valitseja ja Valdaja; Turkmeenia Vürst; Norra Pärija, Schleswick-Holsteini, Stormarni, Ditmarseni ja Oldenburgi Hertsog jne.

Sõbralikud suhted, millised eksisteerivad edukalt mõlemate Keiserlike Kodade vahel ja Nende vastastikune mõistmine, edendavad kõigi võimalike vahenditega mõlemate Riikide ja teenistuse vastastikuseks kasuks, ergutasid Meid T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga jõudma ühisele nõusolekule, sõlmida desertööride väljaandmise leping tingimustes, milline võis aidata kaasa vähendada ja ära hoida mõlematest Meie armeedest ärajooksmist.

Selleks puhuks asutatud kokkuleppe tulemusel ja et Meie alamatel oleks teada Meie poolt vastastikuselt võetud kohustustest, Me tunnistasime vajalikuks avalikustada käesoleva korralduse, millise alljärgnevad artiklid peavad nüüdsest olema juhiseks ja eeskirjaks.

Artikkel I.

Kõigile Meie tsiviil- ja sõjaväe ülemustele ja eriti Meie piiride ääres asuvate postide kõigile sõjaväe komandöridele, jälgida kõikvõimaliku tähelepanuga, et mitte keegi T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga desertööridest ei läheks meie piiridest üle ja et mitte keegi Meie valdustes ei julgeks anda temale asupaika või varjupaika.

Artikkel II.

Selle tulemusel, keegi isik, kes asub sõjaväeteenistuses, eranditult, jalaväes, ratsaväes, suurtükiväes või voorides või mingites teistes T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga vägedes või selle ohvitseride juures, kui ta läheb välismaale ja astub meie riiki, omamata passi või muud kirjalikku ettenähtud vormis tunnistust, siis ta võetakse viivitamatult kinni ja antakse viivitamatult koos relvaga, hobustega, riietega, varustudega ja muude asjadega, millised ta ärajooksmisel kaasa võttis, kust neid ka ei leita, kas tema juurest, või mingist teisest kohast kuhu need olid peidetud, kuigi seda desertööri ei olnud nimeliselt välja nõutud, Austria ülemustele välja. Kui selgub, et ta oli varem jooksnud ära teise Valitseja või Riigi vägedest, millistega Meil on samuti jooksikute väljaandmise leping, siis ka sel juhtumil peab desertöör välja antud sellele armeele, millisest ta viimati ära jooksis.

Artikkel III.

Kui, vaatamata võetud ettevaatusabinõudele, juhtub, et selline desertöör leiab viisi tulla salajasel viisil Meie valdustesse või petab ära selleks ettenähtud Meie ametnikud riiete vahetusega või esitavad võltsitud passid ja seejärel asuvad mingis kohas elama, Neie Riigi linnas või külas, siis ta peab olema tagasi saadetud ja väljaantud, kohe kui ta ära tuntakse või nõutakse T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga vägede Juhataja poolt välja.

Artikkel IV.

Sellest välistatakse need T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga armee väeüksused, kes sündisid Meie valdustes; kuna mõlemate Riikide poolt on otsustatud vastastikusel nõusolekul, et nii need kui ka teised ei ole kohustatud välja andma Oma enda alamaid, kes teenivad teise Riigi väes ja kes tagasitulekuks jooksevad Isamaale ja oma sünnipärase Valitseja valdustesse.

Artikkel V.

Jooksikute kinnipidamisest kuni nende väljaandmiseni toitmise suhtes, Meie ja T. M. Austria Keiser Ungari ja Böömimaa Kuningas on üheskoos otsustanud:

a) Et päevast, millisest algab selle lepingu täitmine, kogu selle aja kestel, kuni Meie väed hakkavad Austria valdustest läbi marssima ja kuni nende Venemaale jõudmiseni kuni rahu täieliku taastamiseni, 11(23) mail Venemaa ja Austria vahel käesoleval aastal sõlmitud konventsiooni määrused, millised puudutavad Austriast läbimarssivate vägede toitmist ja sellele järgnevat selle eest tasumist, hakkab olema ka desertööride ülalpidamise reegliks, erandiks napse puudutavad määrused; kuna neile ei anta välja viina, ega ka veini ja õlut. Selleks, et lihtsustada desertööride eest väljamakstava tasu maksmist, arvestatakse eelnevalt iga toiduportsu hinnaks 8 kreutzerit (8 kopikat), aga loomasööt 12 kopikat, siis vaid sellise arvestusega, et ühe Valitsuse poolt saja üleantud desertööri puhul ja nende ülalpidamise suhtes tekkinud tegelike kulude erinevuse puhul, puudujäänud summa oleks juurde või liigne summa tagasi makstud. Arvete esitamise kord, milline on kehtestatud käeseoleva konventsiooniga, peab olema ka antud juhul kinni peetud.

b) Et peale ülalmainitud tähtaega võetakse arvesse sellist toiduportsu ja vastastikust selle eest tasumist, võetakse uuesti aluseks eeskirjad, millised on kehtestatud 1810 aastal sõlmitud kartelli Artikkel X lausetega ja et selle järgi hakkab desertööri toiduportsuks ettenähtud päevas 4 kreutzerit (4 kopikat) ((Sealt ka ütlus: „vee ja leiva peal“, ehk vangis. Päts leiba maksis NL ajal 1980.a. u. 12 kop.)) ja nael ja kolm-neljandikku ((u. 500 gr)) leiba natuuras või rahas selle tegelikus hinnas, aga hobuse söödaks samuti iga päev kuus naela kaera ja kümme naela heina Austria kaalu järgi ((erikaalus, e. mõõdetakse mahumõõduga, kuhu peaks mahtuma teatud hulk kaalutatavat asja, ilma et kasutataks eraldi kaalumist. Vahe tuleb kvaliteedi erinevusest.)) või kaheksa naela kaera ja kolmkümmend naela ja kolmandik heina Vene kaalus ja peale seda ((asemeks)) allapanuks õlgi. Kõigi nende kulutuste eest tuleb maksta käibel oleva rahaga ja tasutakse natuuras kohale toimetatud asjade eest, kaasaarvatud ka leib ((vili)), sellele kohale, kus desertöör välja antakse, lähimas linnas tegelikult kehtiva turuhinna alusel. Kulutuste eest tasumine peab toimuma vahetult desertööri ((jooksiku)) ja hobuse üleandmise juures. Mitte mingit desertööride võlgade maksmist ei teostata, kuna desertöörid ei saa seaduslikul viisil raha laenata.

Artikkel VI.

Peale selle, vastastikusel kokkuleppel, on ettenähtud anda rahalist autasu (Taglia) ((accorde une recompense pecuniaire)) sellele, kes teatab desertöörist või toob ta kohale; ja nimelt 4 rubla 80 kop. sularahas ((höberahas)) või kaheksa kuldnat ((florins argent)) tavalises rahas jalaväe sõduri eest 7 rubla 20 kopikat kõlisevas või 12 kuldnat konventsionaalses rahas hobusega sõduri eest, arvestades alati rubla võrdseks saja Austria kreutzeriga. Seejuures peab mõistma, et valvamise ja kohale toimetamise kulutusi eraldi ei arvestata ja see on juba võetud väljamakstavasse summasse.

Peale toidu eest ja preemia (Taglia) tasumise, ei tohi nõuda mitte mingil ettekäändel mitte millegi eest raha nõuda; kui desertöör on teadmatusest võetud Riigi sõjaväkke, milline peab ta välja andma, siis võetakse tagasi temale antud riided ja varustus, aga kõik muu, mahaarvestuseta, antakse koso desertööri endaga sellele väeosale, millisesse ta varem kuulus, või siis nendele, kes on Artikkel IX lausete alusel saadetud teda vastu võtma. Kui tekib kahtlus mingi mainitud suhtes juhtumi

õigluse suhtes, millise kaudu desertööri välja nõutakse, siis see ei peata ta väljaandmist; kuid, et hoida ära igasuguseid arusaamatusi, peavad sõjaväe- ja tsiviilametnikud teostama selles suhtes juurdlust ja registreerima selle oma registri-klades, millise märke ära kirja peavad andma üle koos desertööriga ja teise lähimasse Austria kohtuasutusse või muule ülemusele.

Artikkel VII.

Kui desertöör jooksis oleku ajal sooritas mingi kuriteo või osales mingis teises kuriteos selles riigis, kuhu ta jooksis, siis ka sel juhtumil ta antakse välja Riigile, mille juurde ta kuulus ja ta, edastanud sellele kõik tema kuritegu puudutavad aktid, teeb korralduse tema üle kohtu mõistmiseks ja karistada seaduste alusel, aga selle kohtuotsuse koopia saadetakse sellesse kohta, kus kuritegu oli sooritatud.

Artikkel VIII.

Igasugune rühm, milline on saadetud desertööri jälitama, peab piiril peatuma ja kui desertöör selle ületas, siis teda võivad jälitada vaid üks-kaks inimest, kellel on vastavad passid või tunnistused, seda lähima kohani, kus nad peavad paluma abi militaar- või tsiivilülemustelt, kes siis on kohustatud viivitamatult võtma vajalikud meetmed et avastada ja pidada kinni nimetatud desertöör ja kui ta võetakse nende poolt kinni kohas, millist viitasid need, kelle eest ta ära jooksis, aga ole kohale toimetatud kellegi Meie alamatest poolt, siis sel puhul rahalist preemiat (Taglia) välja ei maksta.

Artikkel IX.

Kui avaneb juhus selliseks desertööride väljaandmiseks, siis Meie vägede Juhataja selles piirile lähimas Väeosas, peab sellest teavitama T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga vägede lähima Väeosa ülemat ja määranud kindlaks päeva ja tunni, millal hakkab toimuma väljaandmine, saadetakse desertöörid Meie vägede rühma poolt vastastikuste piiride vahelisse punkti, kus samal päeval ja tunnil hakkab kohal olema Tema Majesteedi vägede rühm, et need desertöörid vastu võtta; seal nad antakse Meie väeosade Ülemjuhataja poolt ettenähtud vormis allkirja vastu üle ja nemad omalt poolt austria vägede Juhataja nimel annavad kviitungi Artikkel V ja VI lausetes sätestatu järgsete kulude kompenseerimise tasu kättesamise eest.

Artikkel X.

Käseme samuti, et ka ohvitseri järgus teenistujad, kes peale mingi kuriteo tegemist jooksevad üle Meie armee poole või Meie valdustesse, oleksid peale väljanõudmist kinni peetud ja välja antud, saades kätte tasu nende kinnipidamise ja ülalpidamise eest jooksis sõdurite puhuks sätestatud Artikkel V määruste järgi.

Artikkel XI.

Igasugune Meie vägede ohvitser, kes julgeb ärarääkida või vägisi võtta sõduriks kellegi Austria teenistuses oleva isiku, saab karistatud kahekuuse arestiga.

Artikkel XII.

Samamoodi, igasugune Meie vägede ohvitser, kes hakkab kaasaitama Austria desertööri varjamist või mingil viisil soodustama tema deserteerumist või tema kaugesse kohta saatmist, saab karistatud kahekuuse arestiga.

Kõikide teistest seisustest inimeste üle, kes on kaasatud sarnastesse kuritegudesse, mõistetakse kohut, olenevalt nende seisusest, karistatakse kas kehalise või rahalise karistusega.

Artikkel XIII.

Kõigile Meie alamatele keelatakse ära osta Austria desertööridelt asju, millised kuuluvad nende riietuse või varustuse hulka aga samuti ka hobuseid, relvi jne. Sellised asjad peavad olema loetud varastatuteks, kust ka neid ei leitaks ja tagastatud rügementi ((polku)) mille juurde desertöör kuulub. Asju ostnu ei saa nende eest hüvitust nõuda ja kui neid enam tegelikult eest ei leita, siis ostja peab maksma välja selle tegeliku maksumuse kehtivas rahas ja peale selle karistatakse teda käesoelva otsuse rikkumise eest.

Artikkel XIV.

Aga nii, nagu Meile T. M. Austria Keisri Ungari ja Böömimaa Kuninga poolt on lubatud, et Tema Majesteedi valdustes kuulutatakse välja sellise sisuga korraldus, siis ka Meie käsime Meie Tsiiviil- ja Militaarülemustele avalikustada ja panema üles kõikjal, kus see Meie Ukaas peab avaldatud olema, et mitte keegi ei saaks end selle mitteteadmisega õigustada.

Käsime samuti Meie tsiiviil- ja teistele ametnikele, kes on kohustatud jälgima ühiskondliku korra üle, et see Ukaas oleks järgitud ja täidetud kogu selle jõus ja täpselt.

See juhtus Viinis 12 (24) mail. Kristuse sünnist 1815 aastal, Meie Valitsemise viieteistkümnendal aastal.

(L.S.) ALEXSANDRE.

(M.П.) АДЕКСАНДРЪ.

Nii, nagu see Ukaas on eelneva Deklaratsiooni osa, siis Meie, T. M. Ülevenemaalise Keisri volinikud, allkirjastasime selle samuti ja lisasime sellele meie vapipitsati.

See juhtus Viinis 5 (17) juunil 1815 aastal.

(L.S.) Jean
d'Anstett.

(L.S.) Le Baron de
Stipsicz.

(L.S.) Le Chevalier
de Hudelist.

(M.П.) Иванъ
Анштеть.

(M.П.) Баронъ
Стипзичъ.

(M.П.) Кавалеръ
Гуделисть.

((Tempel: Riigiraamatukogu. Nr. B 9164))

((Vigadeparandus prantsuse ja vene keeles jääb esitamata. Vene keelsetest vigadest tingitud vead parandasin ära. Antud juhul on eestikeelne parandus veel tegemata. 18.06.2017.V. K.L.))